

CATALOGUS

VAN

'S RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM.

DEEL VI

ATJÈH, GAJŌ- EN ALASLANDEN

[SUMATRA I]

DOOR

H. W. FISCHER

Conservator aan 's Rijks Ethnographisch Museum.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ

VOORHEEN

E. J. BRILL

LEIDEN — 1912.

BIBLIOTHEEK KITLV

0007 0860

081 836 686

CATALOGUS

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL VI

ATJÈH, GAJŌ- EN ALASLANDEN

[SUMATRA I]

C
265

CATALOGUS

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM.

DEEL VI

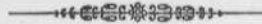
ATJÈH, GAJŌ- EN ALASLANDEN

[SUMATRA I]

DOOR

H. W. FISCHER

Conservator aan 's Rijks Ethnographisch Museum.

14/II
1/2
V.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ

VOORHEEN

E. J. BRILL

LEIDEN — 1912.

CATALOGUS

MUSEUM ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL VI

ATJEN GAJOE

EN ALASLANDEN

H. W. ROSENFELD

VERLAG VAN DE BOEKDRUKKERIJ

BOEKDRUKKERIJ voorheen E. J. BRILL. — LEIDEN.

INLEIDING.

Dit deel (het VIe van de geheele Serie) van den Beschrijvenden Catalogus van 's R. E. M. vormt het eerste van de vier, die de beschrijving der voorwerpen van *Sumatra* zullen bevatten. Bij de groote verzameling, van dat eiland aanwezig, was inderdaad eene splitsing eene dringende noodzakelijkheid en het meest rationeel was zich daarbij op een ethnographisch standpunt te plaatsen, voor zoover dit tot eene practisch uitvoerbare verdeeling kon leiden. Op grond van deze overweging zijn wij gekomen tot eene splitsing in vier deelen en wel:

- I. *Atjèh met Gajō- en Alaslanden.*
- II. *Bataklanden.*
- III. *Midden-Sumatra.*
- IV. *Zuid-Sumatra.*

Het 1e deel van deze reeks, dat hiermede verschijnt, omvat dus eigenlijk *Noord-Sumatra* en wel in het bijzonder het gedeelte, dat thans staatkundig als „Gouvernement van *Atjèh en Onderhoorigheden*” bekend is; het tweede deel zal bevatten de *Bataklanden* in ruimen zin, die om hunne eigenaardige ethnographische beteekenis eene afzonderlijke plaats wel wettigen, terwijl eindelijk de beide laatste deelen het overige deel van *Sumatra*, volgens eene vrij willekeurig getrokken lijn gescheiden, zullen geven, zoodat *Palembang, Benkoelen* en de *Lampongsche Districten* tot *Zuid-* het overige tot *Midden-Sumatra* zal gerekend worden.

In verband met het bestaan van SNOUCK HURGRONJE's werken kan ik mij ontslagen achten van eene „ethnographische” Inleiding van dezen Catalogus; een enkel woord omtrent de beschreven verzamelingen is hier echter op zijne plaats.

Het kon wel niet anders of de hier vermelde voorwerpen moesten in hoofdzaak verzameld worden door officieren, daar deze tot nu toe bijna de eenige personen waren, die als gevolg van de toestanden, met de bevolking in nauwere aanraking kwamen. In de lijst van schenkers zal men dan ook voornamelijk zee- en landofficieren aantreffen, wier verzamelingen hetzij door schenking, hetzij door aankoop in 't bezit van 's R. E. M. kwamen en bijdroegen tot vorming van de ongetwijfeld merkwaardige verzamelingen, die thans van dit deel van den Indischen Archipel voorhanden zijn; een gedeelte dateert reeds uit den eersten tijd van den Atjèhoorlog (SEMMELINK, KORNDÖRFFER), een ander deel uit den tijd van de concentratie (1885 vlgg. verzam.

DEMMENT), terwijl eindelijk het grootste gedeelte afkomstig is uit latere jaren (schenkingen VAN DAALEN en aankoop VELTMAN).

Jammer genoeg waren de herkomstopgaven lang niet altijd volledig en werden de daarmede gepaard gaande onaangenaamheden in ruime mate bij de samenstelling van dezen Catalogus ondervonden. Voor vele verzamelaars en ook bij de verkooping, waar enkele voorwerpen werden verkregen, is *Atjèh* één groot land, waarbij dan de bestaande verschillen tusschen z. g. *Groot-Atjèh* en de kust- en binnenlanden veelal over het hoofd worden gezien. Was het in enkele gevallen mogelijk althans de juiste plaats na te gaan, waar een voorwerp was aangetroffen, veelal wordt als plaats van herkomst niet meer gevonden dan „*Atjèh*”, terwijl het dan nog dikwerf de vraag is of het *Gajöland* niet evenzeer in aanmerking komt. Na overweging kwam het ons het beste voor in dezen Catalogus de herkomstopgave aan te duiden als volgt:

A. (*Atjèh*), waarmede dan zoowel *Groot-Atjèh* als de kustlanden wordt bedoeld, dus in tegenstelling van de binnenlanden.

G. (*Gajöland*), zonder nadere aanduiding voor het *Gajöland* in het algemeen.

Alas (*Alasland*).

Als onderdeelen voor *Atjèh* konden meermaalen worden vermeld:

Gr. A. (*Groot-Atjèh*), **W. N.** of **O. kust A.** (*West-, Noord- of Oostkust van Atjèh*).

Voor het *Gajöland* is in navolging van HAZEU's Gajösch-Nederlandsch woordenboek gebruik gemaakt voor de afkortingen:

G. L. *Gajö-Loeës* en **L. D.** *Laut- en Döröt-gebied*.

Door het ontbreken van een, naar nieuwere begrippen samengesteld Atjèhsch woordenboek werden geene geringe bezwaren ondervonden bij de spelling der Atjèhsche namen. Verschillende geschriften en VELTMAN's woordenlijst moesten daarbij wegwijzers zijn, terwijl groote hulp werd ondervonden door het raadplegen van manuscript-aanteekeningen, door VELTMAN gevoegd bij zijne aan dit Museum verkochte verzameling (serie 1599). De oplossing werd evenwel eerst verkregen, toen Prof. Dr. C. SNOUCK HURGRONJE welwillend op zich nam de voorkomende inlandsche namen na te zien; voor dien arbeid en voor menige nuttige wenk zeg ik dien geleerde hierbij gaarne hartelijk dank. Van het Gajösch verscheen te rechter tijd HAZEU's, ook op ethnographisch gebied zoo waardevol woordenboek, waarvan een dankbaar gebruik kon worden gemaakt.

Bij het doorzien van dit werk zal het oog voornamelijk vallen op twee groepen nl. Sieraden en Kleeding (II) en Wapens (IX). Inderdaad is vooral van eerstgenoemde groep de verzameling hoogst merkwaardig; meerendeels door aankoop van VELTMAN's weefsels en sieraden is thans op dit gebied eene collectie bijeengebracht, ethnographisch en innerlijk zoo rijk, dat zij wel nergens geëvenaard zal worden. Doordat bijna aan alle voorwerpen hunne behoorlijke namen is kunnen worden gegeven, is voor een deel aan de ten deze bestaande verwarring een einde gemaakt, en wordt voor den vervolge vergelijking mogelijk. Dit laatste geldt ook omtrent de wapens, waarin, naar wij meenen thans een bruikbaar systeem is gebracht, wat alleen mogelijk was door onderlinge vergelijking van de bijzonder talrijke verzameling, hier thans bijeen.

Omtrent de techniek der beschrijvingen meenen wij te mogen verwijzen naar de inleiding van deel IV van dezen Catalogus; alleen veroorloofden wij ons hier eene

afwijking bij de beschrijving van zwaarden, sabels en messen, waarin in de verschillende werken van dezen aard eene hopelooze verwarring heerscht. In dit deel en ook in den vervolge zal worden aangenomen een zijdwapen te beschrijven zooals het gedragen wordt en bij wapens die zonder scheidde worden gebruikt zóó, alsof zij in een scheidde gedragen werden; naar het ons voorkomt is alleen op deze wijze verschil van opvatting buitengesloten.

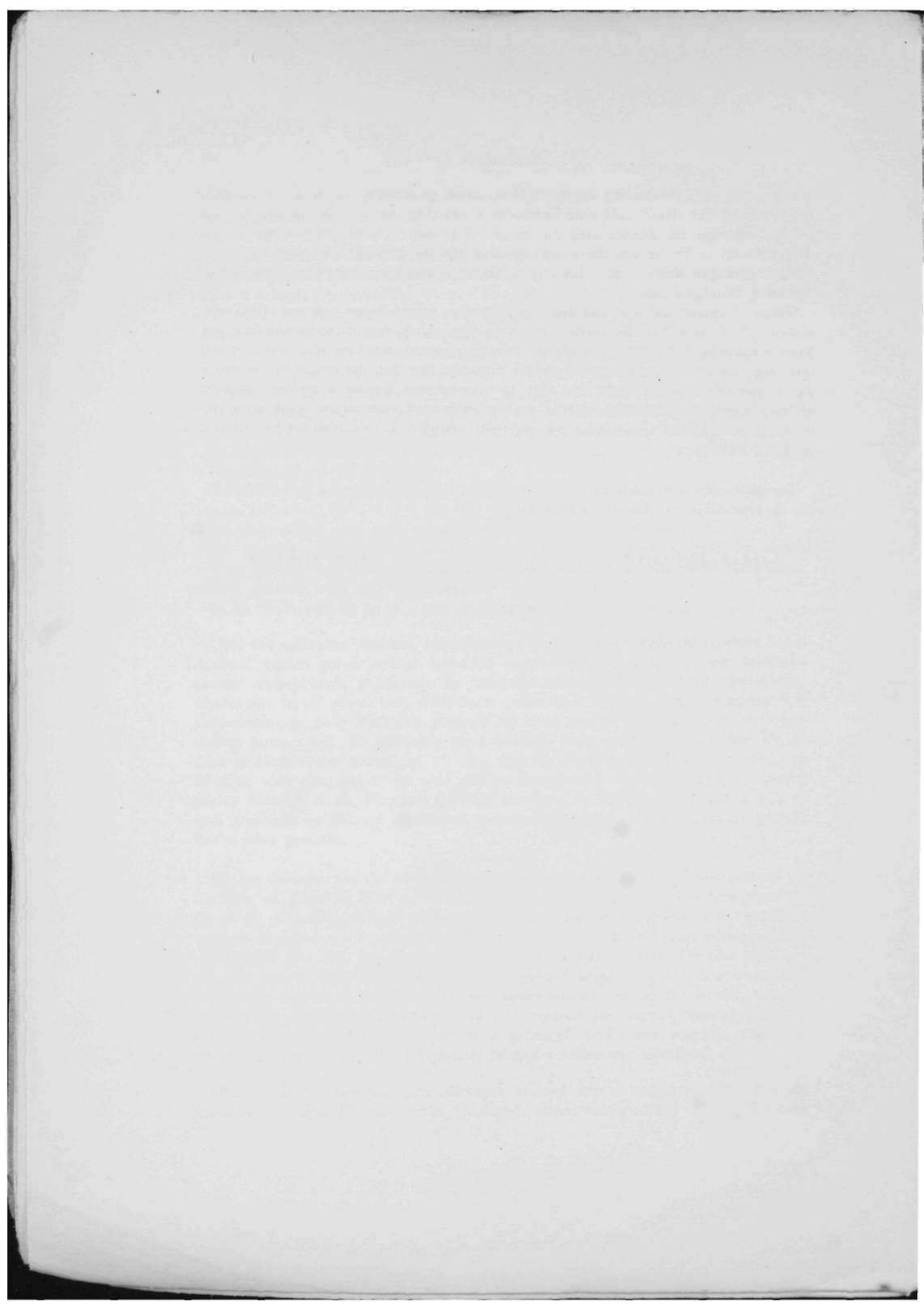
Onder de platen zal men behalve talrijke nieuwe afbeeldingen ook een vijftal aantreffen (Pl. I, III—VI) die reeds vroeger in den „Gids voor de tentoonstelling van Ethnographische Voorwerpen uit *Atjeh*” werden gereproduceerd en voor een deel ook hun weg vonden naar populaire en andere uitgaven. Het feit, dat de photo's waarnaar zij werden vervaardigd voor een deel op voorstel van VELTMAN werden gemaakt en nog meer de omstandigheid, dat daarop uitsluitend voorwerpen voorkomen, die thans in de Leidsche verzameling zijn ingelijfd, wettigt o. i. volkomen het herdrukken in dezen Catalogus.

Ten slotte een woord van dank aan de Heeren Dr. H. H. JUYNBOLL en J. C. E. SCHMELTZ, die de vriendelijkheid hadden de drukproeven met mij door te zien.

Leiden, Juni 1911.

H. W. FISCHER.

INHOUD.

	Blz.
Inleiding	V
Lijst der afbeeldingen	XII
Literatuuroverzicht	XIV
Aanteekeningen omtrent enkele serieën en biographische bijzonderheden omtrent schenkers en verzamelaars	XXVIII
Verbeteringen en bijvoegingen	XXXI
Groep I. Spijs en drank, Opwekkende middelen.	
1. Spijs en Drank	I
2. Opwekkende middelen	10
Groep II. Sieraden en Kleeding.	
1. Sieraden.	
<i>a.</i> Haar- en hoofdsieraden	27
<i>b.</i> Oorsieraden	31
<i>c.</i> Halssieraden	33
<i>d.</i> Borstsieraden	37
<i>e.</i> Arm-, pols- en vingersieraden	41
<i>f.</i> Heup- en buiksieraden	50
<i>g.</i> Beensieraden	53
2. Kleeding.	
<i>a.</i> Hoeden en mutsen	54
<i>b.</i> Hoofddoeken	57
<i>c.</i> Schouderdoeken.	
<i>aa.</i> Van katoen	59
<i>bb.</i> Van zijde	63
<i>d.</i> Heupdoeken.	
<i>aa.</i> Van katoen enz.	65
<i>bb.</i> Van zijde	67
<i>e.</i> Doeken, die alleen om de lendenen gedragen worden.	
<i>aa.</i> Van katoen en dergelijke stoffen	70
<i>bb.</i> Van zijde	71
<i>f.</i> Gordels	75
<i>g.</i> Andere doeken	76
<i>h.</i> Baadjes en jassen	79
<i>i.</i> Broeken.	
<i>aa.</i> Van katoen en dergelijke stoffen	82
<i>bb.</i> Van zijde	83
3. Accessoires en toiletartikelen	87
4. Voorstellingen van Kleederdrachten	88

	Blz.
Groep III. Woningen en Huisraad.	
1. Slaapplaats en toebehooren	89
2. Matten en zitkussens	93
3. Gereedschap om vuur te maken en verlichting	97
4. Overig huisraad	100
Groep IV. Jacht en Visscherij	102
Groep V. Landbouw, Vee- en Insectenteelt	108
Groep VI. Vervoermiddelen	114
Groep VII. Handel.	
1. Munten.	
<i>a.</i> Atjêhsche	116
<i>b.</i> Ingevoerde	118
2. Ruilmiddelen enz.	120
Groep VIII. Grondstoffen en hunne bewerking.	
1. Grondstoffen	121
2. Metaalbewerking	122
3. Zijdeindustrie en weefkunst	123
4. Houtbewerking, vlechten van matten enz.	129
Groep IX. Wapens en krijgstuig.	
I. Aanvalswapens.	
A. Stootwapens.	
1. Lansen.	
<i>a.</i> Schacht aan het bovineinde zonder of met bekleeding van enkel rotanreepen	131
<i>b.</i> Schacht met ijzeren huls	132
<i>c.</i> Schacht met smalle messingen huls of bus	132
<i>d.</i> Schacht met breede, niet of weinig versierde messingen bus	133
<i>e.</i> Schacht met breede messingen bus, die geheel met groeven, en verhoogingen of drijfwerk bedekt is	135
<i>f.</i> Schacht met breede, zilveren bus	136
<i>g.</i> Afwijkende vormen	138
2. Onderdeelen van lansen	138
B. Steekwapens.	
1. Messen	138
2. Dolken.	
<i>a.</i> Greep recht, flauw gebogen of kolfvormig	141
<i>b.</i> Greep gevorkt, met min of meer duidelijke bladkrul	144
<i>c.</i> Greep zonder meer gevorkt	145
<i>d.</i> Greep rechthoekig omgebogen	146
<i>e.</i> Afwijkende vormen, benevens onderdeelen van dolken	149
3. Krissen	150
4. Degens	152
C. Houwwapens.	
1. Zwaarden.	
<i>a.</i> Uit Atjêh afkomstig	153
I. Zwaarden zonder scheidde gedragen	154
II. Zwaarden met scheidde gedragen.	
<i>aa.</i> Scheede zonder afzonderlijk mondstuk	158
<i>bb.</i> Scheede met afzonderlijk mondstuk	162
<i>b.</i> Uit Gajō- en Alaslanden afkomstig	164
<i>c.</i> Afwijkende vormen	167
<i>d.</i> Onderdeelen en modellen	169

INHOUD.

XI

Biz.

D. Vuurwapens.	
1. Kanonnen	172
2. Donderbussen en geweren	173
3. Munitie, berging en vervaardiging	176
II. Verdedigingswapens	180
Groep X. Staat en Maatschappij.	
1. Vlaggen en zegels	183
2. Statiewapens	187
3. Passen	191
4. Voorwerpen bij huwelijken in gebruik	191
5. Diversen	193
Groep XI. Kunst, Muziek, Spel	193
Groep XII. Godsdienst, Geneeskunde, Opvoeding	197

Naam- en zaakregister	105
Register van de inlandsche namen	213
Nummerregister	222

LIJST DER AFBEELDINGEN.

Tekstafbeeldingen.

Inv. No.		Blz.
300/95	Versiering op een muts	55
370/2988	Idem	55
300/94	Idem	55
1599/119	Versiering op een muts.	56
370/2983	Versiering van een hoofddoek	60
1599/137	Versiering van een schouderdoek	63
1429/54	Padimes	110
338/3	Type van het lemmet van een dolk	141
506/13	Idem	141
1599/500	Idem	141
506/14	Type van een scheede van een dolk	141
506/14	Versiering op scheeden	142
1599/498	Dolkgreep	143
178/1	Dolkgreep	144
1468/306	Dolkgreep	146
1599/495	Versiering van een dolkgreep	148
506/18	Type van zwaardgrepen.	153
1599/525	Idem	153
1599/537	Idem	153
1499/13	Idem	153
1499/14	Idem	153
506/18	Lemmet van een zwaard	154
1599/525	Lemmet van een zwaard	155
1239/280	Lemmet van een zwaard	155
807/38	Versiering op den rug van een zwaard.	156
807/38	Lemmet van een zwaard	156
1409/8	Lemmet van een zwaard	157
1599/521	Lemmet van een zwaard	158
540/19	Lemmet van een zwaard	158
540/19	Versiering op eene scheede	159
1599/552	Lemmet van een zwaard	164
1599/605	Lemmet van een zwaard	164
1599/605	Zwaardscheede	164
1599/605	Zwaardgreep	164
1468/293	Zwaardgreep	166

Verklaring der Platen.

- Plaat I** Fig. 1. Oorkrabben (Inv. N°. 1599/58, blz. 32). — Fig. 2. Idem (Inv. N°. 1599/56, blz. 33). — Fig. 3. Versiering voor eene oorschijf (Inv. N°. 1599/55, blz. 31). — Fig. 4. Borstsieraad (Inv. N°. 1599/66, blz. 38). — Fig. 5. Haarsieraad (Inv. N°. 1429/107, blz. 29). — Fig. 6. Borstsieraad (Inv. N°. 370/2973, blz. 39). — Fig. 7 en 8. Knoopen (Inv. N°. 1599/69 en 71, blz. 40). — Fig. 9. Amulet (Inv. N°. 1599/111, blz. 199). — Fig. 10, 11 en 12. Sirihdoeken (Inv. N°. 1599/26, blz. 16).
- Plaat II** Fig. 1. Waterkruik (Inv. N°. 1429/50, blz. 8). — Fig. 2. Waterkruik (Inv. N°. 1429/51, blz. 8). — Fig. 3. Haarsieraad (Inv. N°. 1429/12, blz. 29). — Fig. 4. Halsketting (Inv. N°. 1429/8, blz. 35). — Fig. 5. Armketting (Inv. N°. 1429/10, blz. 45). — Fig. 6. Halsketting (Inv. N°. 1468/226, blz. 35).
- Plaat III.** Voornamen Atjèhsche vrouw in feestdos met een jongeling en hare gezelschapsdame.
- Plaat IV.** Voornamen Atjèhsche vrouw uit de benedenlanden met volgelinge.
- Plaat V.** Drie Atjèhsche oelèëbalang in verschillende kleederdrachten.
- Plaat VI.** Zelfverwondingspel (*meudabōih*).
- Plaat VII.** Schouderdoek (Inv. N°. 1699/143, blz. 60).
- Plaat VIII.** Doek (Inv. N°. 1599/231, blz. 77).
- Plaat IX.** Zitmat (Inv. N°. 1591/8, blz. 94).
- Plaat X** Fig. 1. Lamp (Inv. N°. 1599/299, blz. 99). — Fig. 2. Kruisboog? (Inv. N°. 148/8, blz. 102). — Fig. 3. Plantstok (Inv. N°. 1599/302, blz. 108). — Fig. 4 en 5. Bogen (Inv. N°. 1599/427 en 428, blz. 113). Fig. 6. Preckstok (Inv. N°. 1599/697, blz. 202).
- Plaat XI** Fig. 1. Rooster (Inv. N°. 1599/444, blz. 123). — Fig. 2. Katrolstandaard (Inv. N°. 1599/431, blz. 123). — Fig. 3. Winder (Inv. N°. 1599/432, blz. 123). — Fig. 4. Haspel (Inv. N°. 1599/433, blz. 124). — Fig. 5. Werktuig voor het vervaardigen van randsnoeren (Inv. 1599/439, blz. 128).
- Plaat XII** Fig. 1 en 2. Typen van zwaardscheeden (Inv. 1525/15 en 1599/531, blz. 158). — Fig. 3. Strijdmuts (Inv. N°. 1599/336, blz. 183). — Fig. 4. Pas (Inv. N°. 187/3, blz. 191).
- Plaat XIII** Fig. 1. Statedolk (Inv. N°. 1599/656, blz. 187). — Fig. 2. Statiekris (Inv. N°. 1599/661, blz. 189).
- Plaat XIV.** Teekening (Inv. N°. 1599/669, blz. 193).
- Plaat XV.** Snijwerk (Inv. N°. 1429/139, blz. 194).

LITERATUUROVERZICHT. — LITERATURVERZEICHNIS¹⁾.

Aa, P. van der, Naaukeurige versameling der gedenkwaardigste Zee en Landreysen na Oost en West-Indien enz. Leyden, 1707.

Acheen. The Cyclopaedia of India and of eastern and southern Asia; I, 17. London, 1885.

Albèri, E., Relazioni degli Ambasciatori Veneti al Senato (durante il seccolo XVI) raccolte, annotate e publicate da — Firenze, 1839—63.

Albuquerque, A. d', Commentaries, translated from the Portuguese Ed. of 1774 with notes and introduction by W. de Gray Birali. London, 1875—1884.

Albuquerque, A. d', Commentarios das Indias orientaes em tempo do Rey Manuel I. Lisboa, 1774.

Anderson, J., Acheen, and the ports on the North and East coast of Sumatra: with incidental notes of the trade in the Eastern seas and the agressions of the Dutch. With map. London, 1840.

Anderson, J., Mission to the Eastcoast of Sumatra. Acheen and the ports on the North and East coast of Sumatra. London, 1840.

Andrada, J. F. de, Vida de D. João de Castro, quarto visorey da India. Nova edic. emend. etc. Lisboa, 1798.

Argensola, B. L. de, Conquista de las islas Malucas. Madrid, 1609.

Argensola, B. L. de, Histoire de la conquête des isles Moluques par les Espagnols, par les Portugais et par les Hollandais. Trad. de l'Espagnol (et en partie du Hollandais) et enrichie de fig. et cartes. Amsterdam, 1706.

Arriëns, P., Maleisch-Hollandsch-Atjehsche woordenlijst. Amsterdam, 1880.

Atjeh, Beschrijving van den Kraton van Groot —, zijne verdedigingskracht en bewapening; merkwaardigheden er in aangetroffen. Batavia 1874.

Atjeh, Das Reich —, [Zeitschr. d. Ges. f. Erdk. Berl. 1877, 156. Das Ausland 1877, 735].

Atjeh, Das Sultanat —, Ethnographische Skizze. [Ausland 1873, n°. 43—45].

Atjeh, Moesons en regentijd in —. [Ind. Mil. Tijdschr. 1897, I, 222].

Atjeh en de Atjehers in hunne betrekking tot Nederland. [Vragen van den dag, 1896, 311].

Atjehers, Veertien jaar onder de —, (Mededeelingen van een Indisch Fuselier) [Indische Gids 1904, I, 571].

Atjehsche voorwerpen en modellen. Atjehsche wapens. [Notulen Bat. Gen. XXX (1892) I—VI bijl.].

Atschin, Das Sultanat —, auf Sumatra. [Globus XXIV (1873) n°. 4, 58].

Atschin, Der Krieg der Holländer gegen den Sultan von —. [Globus XXIII, 364].

Baessler, A., In Atjeh. Südseebilder. Berlin, 1895.

1) De **vet** gedrukte gedeelten van de titels duiden de in den tekst gebruikte verkortingen aan. [Das **fett** Gedruckte der Titel deutet die im Texte angewandten Verkürzungen an].

- Baessler, A., Zwei Tage in Atjeh. [Verhandlungen der Ges. für Erdk. XVIII, 471].
- Bake, R. W. I. C. de Menthon, Brieven over Djeddah en Atchin. Groningen, 1873.
- Balbian Verster, J. F. L. de, De Sabangbaai. [Eigen Haard 1903].
- Banck, J. E., Atchin's verheffing en val. Rotterdam, 1873.
- Barbarigo, Dan. — Relazione dell' imperio Ottomano del cl. — tornato bailo da Constanti-nopoli nel 1564 [Relazioni degli ambasciatori Veneti edite da Eug. Alberi, Serie III, Vol. II].
- Barros, João de, e Diogo de Couto. Asia — dos factos que os Portugueses fizeram no descobrimento e conquista domares e terras do Oriente. Lisboa, 1552.
- Barros, João de, Geschichte der Entdeckungen und Eroberungen der Portugiesen im Orient, vom Jahre 1415 bis 1539 nach Anleitung der Asia des João de Barros von Die. Wilh. Soltau. Braunschweig, 1821.
- Begbie, Capt. P. J., The Malayan Peninsula, embracing its history, manners and customs of the inhabitants etc. Madras, 1834.
- Begin ende voortgangh van de Vereen. Nederl. geocroyeerde O. I. Compagnie, enz. Amsterdam, 1645.
- Berg, Mr. L. W. C. van den, Een bevelschrift van den Sultan van Atjeh. [T. I. T. L. Vk. XXIII (1876) 113].
- Berg, Mr. L. W. C. van den, Het Mohammedaansche godsdienstonderwijs op Java en Madoera en de daarbij gebruikte Arabische boeken. [T. I. T. L. Vk. XXXI (1886) 518].
- Beschrijving van Atjeh. (Batavia) 1873.
- Beschrijving, Korte, — van de voorwerpen, afkomstig uit de Gampong Teungkoë Awe Geutak in Pasangan, geschonken door den Heer Dr. C. Snouck Hurgronje. [Not. Bat. Gen. XXXVII (1899), bijl. X].
- Beschrijving, Korte, — van eene verzameling voorwerpen vertegenwoordigende de aarde-werkindustrie in de gampongs *Atcuë* (Groot Atjeh) enz. [Not. Bat. Gen. XXXVIII (1900) Bijl. II].
- Best, C. C., Brieven over Oostindien. Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, 1808.
- Bezemer, T. J., Door Nederlandsch Oost-Indië. Groningen, 1906.
- Bl(ink), Het Gajoland en zijne bewoners. [Vragen van den Dag XIX (1904), 689].
- Blok, E., Sjaïr Perang Atjeh, naar een te Siajapoera (?) gelithographeerden Maleischen tekst, in het Hollandsch vertaald. [T. I. T. L. Vk. XXX (1885) 568].
- Blom, P. A. F., Feesten bij de Atjehers. [Eigen Haard 1911, 133].
- Bocarro, A., Decada 13 da Historia da India composta por — chronista d'aquelle Estado publicada sob a direcção de R. J. de Lima Felner. Lisboa 1876.
- Boorsma, Dr. W. G., Ueber Aloeholz und andere Riechhölzer. [Bulletin du Département de l'Agriculture aux Indes Néerlandaises, n°. VII]. Buitenzorg, 1907.
- Bosboom, H. D. H., Recensie van het werk van Dr. Snouck Hurgronje: Het Gajöland en zijne bewoners. [Indische Gids 1904, I, 167].
- Bozorg fils de Chahriyâr de Ramhormoz. Livre des Merveilles, Texte Arabe publié d'après le manuscrit de M. Schefer, collationné sur le manuscrit de Constantinople par P. A. van der Lith. Leide, 1883—1866.
- Braddel, Th., Abstract of the Siajara Malayu or Malayan annals, with notes. [Journal of the Indian Archip. and Eastern Asia 1851, 125].
- Braddel, Th., On the history of Acheen. [Journ. of the Indian Archip. and Eastern Asia 1851, 15].
- Braddel, Th., Translations of the Majellis Ache. [Journal of the Indian Arch. and Eastern Asia 1851, 26].
- Brau de St. Pol-Lias, X., Atché (Sumatra). Leide, 1883.
- Brau de St. Pol-Lias, X., Chez les Atchés. Paris, 1884.
- Brau de St. Pol-Lias, X., La côte du poivre. Voyage à Sumatra. Paris, 1891.
- Brau de Saint Pol-Lias, X., Les Orangs-Atché. [Nouvelle Revue, LXV (1890)].
- Brau de Saint Pol-Lias, X., Onder de Atjehers. Verhaal van een Franschman, voor Neder-landsche lezers bewerkt door E. B. Kielstra. Haarlem, 1885.

Brinckmann, Dr. J., Führer durch das Hamburgische Museum für Kunst und Gewerbe. Hamburg, 1894.

Bruggen, L. J. A. van, De tocht van Overste van Daalen door de Gajoe-landen (1904). [Weekblad voor Ned. Indië 1904/05, n°. 13].

Bull. Kol. Mus. Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem.

Calendar of State Papers. East Indies I, II. London, 1862.

Castanheda, Fern. Lopez. de —, Historia dell' Indie Orientali, scoperte e conquistate da' Portoghesi etc. Di lingua Portoghese tradotti da Alf. Ulloa. Venetia, 1578.

Castanheda, Fern. Lopez. de —, Historia do descobrimento e conquista da India pelos Portugueses. Lisboa, 1833.

Castanheda, Fernao Lopez de —, Ho livro primeiro (segundo etc) dos dez da historia do descobrimento & conquista da India pelos Portugueses. Coimbra, 1552—61.

Castanheda, Fern. Lopez de —, L'histoire des Indes de Portugal, traduit de Portugués par Nic. de Grouchy. Anvers, 1554.

Catalogue spécial des produits exposés par le Royaume des Pays-Bas. Exposition universelle. Cat. Par. La Haye, 1878.

Catalogus der afdeeling Nederlandsche Koloniën van de Internationale Koloniale en Uitvoerhandel Tentoonstelling te Amsterdam 1883. **Cat. Kol. Tentoonst. Amst.** Leiden, 1883.

Catalogus der ethnologische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. 4^e druk. **C. B. G. 4.** Batavia, 1894.

Catalogus der verzameling Modellen van het Departement der **Marine.** 's Gravenhage, 1858.

Catalogus van de verzameling **poppen**, weergevende verschillende kleederdrachten van de volkeren van den N. O. I. Archipel, aangeboden aan H. M. de Koningin der Nederlanden door de dames van N. L., welke verzameling op de Tentoonstelling te Batavia in 1893 bekroond is geworden met het eerediploma. Batavia, 1894.

Catalogus van 's Rijks **Ethnographisch Museum.**

Chevalier, H., Les Charrues des Indes Neerlandaises. [I. A. f. E. XVII, 189].

Chobé Raghunath Das. — Tie and Dye work. [Journal of Indian art. N°. 23, blz. 63. Juli 1888].

Chys, Mr. J. A. van der, Catalogus der Numismatische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Vierde druk. Batavia en 's Hage, 1896. **Cat. Num. Verz. Bat.**

Chys, Mr. J. A. van der, Nota over de Rijkssieraden van het voormalige Sultanaat Atjeh. [Not. Bat. Gen. XXXII (1894) 109].

Collection A — of Voyages. Containing: I. Wi. Dampier's Voyages round the World; II. The voyages of L. Wafer and Davis's Expedition to the Golden mines etc. London, 1729.

Comtoir Almanack oft Journael op het jaer 1609. Amsterdam, 1609.

Cornelis, W., Het Tjoendagebergte (Gajoelanden). [Tijdschr. Aardr. Gen. Sr. 2, XX, (1903) 717].

Correa, G., Lendas da India, cont. as acçoens de Vasco da Gama, F. de Albuquerque, Nuno da Conha, Duarte de Menezes e outros. até o ano de 1550. Lisboa, 1858.

Couto, v. Barros.

Crawfurd, J., History of the Indian Archipelago. Edinburgh, 1820.

Courret, Ch., A l'est et à l'ouest dans l'océan indien. Paris, 1884.

Daalen, G. C. E. van, Nota over het Alasland. [T. A. G. XXIV (1907) 204].

Dagregister, gehouden int Casteel Batavia van 't passerende daer ter plaetse als over geheel Nederlands-Indie [1636 p. 3, 1640 p. 8, 1640—41 p. 322, 1637 p. 86, 1653 p. 39, 1670—71 p. 69, 1661 p. 139, 1663 p. 85]. Batavia en 's Hage. 1887—1909.

Dampier, W., Nieuwe Reystogt rondom de wereld enz. vertaald door W. Sewel. (Dl. II, 76). 's Gravenhage, 1698.

Dampier, G., *Nouveau voyage autour du monde, où l'on décrit en particulier l'isthme de l'Amérique, plusieurs côtes et isles des Indes Orientales etc.* Traduit de l'Anglais. Av. frontisp. 7 planches et 6 cartes. Amsterdam, 1698.

Dampier, W., *Nieuwe Reistogt rond om de wereld, waarin beschreven worden de Land-engte van America, enz.... Celebes, Sumatra, de Kaap van Goede Hoop en 't Eiland Sante Helena.* Nijmegen, 1771—72.

Dampier, W. en C. Wafer, *Reystogten rondom de Waereld, begripende in vier beknopte Boekdeelen eene naauwkeurige Beschrijving van verscheide nieuwe ontdekte Zeën, Kusten en Landen, zo in Amerika, Asia als Afrika enz. Voorzien met Kaarten en.... fraye Verbeeldingen.* Uit het Eng. in 't Nederd. overgebracht door W. Sewel. Amsteldam, 1717.

Danvers, F. Ch., *The Portuguese in India being a history of the rise and decline of their eastern empire.* London, 1894.

Davis, J., *The voyages and works of John — the Navigator.* Edited with an Introduction and Notes by Albert Hastings Markham, Capt. R. N. London, 1880.

De Atjehsche landschappen Tripa, Triëng, Gadèng en Meureudoe. [Mededeelingen van het Bureau voor de bestuurszaken der Buitenbezittingen. Afl. I.] 's Gravenhage, 1911.

De Clercq, F. S. A., *Nieuw Plantenkundig Woordenboek voor Nederlandsch Indië,* uitgegeven door Dr. M. Greshoff. Amsterdam, 1909.

De Zijdeteelt in het Gouvernement Atjèh en Onderhoorigheden. [Handelsberichten, 5e Jg. n°. 231, 17 Aug. 1911].

Delden van en R. H. Schomerus, *Een nota over de Gajo.* [Ind. Gids, 3e Jg. II, 142].

Dias, J., *Lijst van Atjehsche woorden.* [T. I. T. L. Vk. XXV (1880), 140].

Driessen, F., *Tie and dye work, manufactured at Semarang (island Java).* [I. A. f. E. II, 106].

Dulaurier, Ed., *Documents relatifs à l'histoire du royaume d'Acheh pendant le XVIIIe siècle.* [Memoires de la Soc. Océanique, I (1889), 76].

Dijk, Mr. L. C. D. van, *Zes jaren uit het leven van Wemmer van Berchem, gevolgd door iets over onze vroegste betrekkingen met Japan.* Amsterdam 1858.

Een brief van Prins Maurits aan den Sultan van Atjèh. [T. I. T. L. Vk. XXV (1879) 162].

Eene zonderlinge stad. (Atschin op Sumatra) [Leeskabinet 1835, I, 278].

Empoli, G. da, *Lettera mandata da Giovanni da Empoli a Lionardo sua padre del viaggio di Malacca.* [Archivio Storico Italiano, Appendice III, Firenze, 1846].

Encyclopaedia Britannica. [I, 95] Edinburgh, 1875.

Encyclopaedie van Ned. Indië. Leiden, 1894—1905.

Estancelin, L., *Recherches sur les voyages et découvertes des navigateurs Normands en Afrique, dans les Indes Orientales et en Amérique.* Paris, 1832.

Faria y Sousa, M. de, *Asia Portuguesa.* Lisboa, 1666—75.

Filet, G. J., *Plantkundig Woordenboek voor Nederl. Indië.* 2e druk. Amsterdam, 1888.

Fischer, H. W., *Gids voor de Tentoonstelling van Ethnographische Voorwerpen uit Atjèh.* Leiden, 1907.

Fischer, H. W., *Planggi-Tücher aus Atjèh, Sumatra.* [I. A. f. E. XX, 1].

Forrest, Th., *Voyage from Calcutta to the Mergui Archipelago, also an account of the islands of Jen, Sylan, Polo Pinang, the present State of Achee, Celebes, etc.* London, 1792.

Foy, Dr. W., *Schemelartige Kokonuss-schaber.* [Mitt. der Anthr. Gesellschaft in Wien. Bd. XXXIV, (1904) 112 ff.].

Foy, Dr. W., *Schwerter von der Celebes-See.* Publicationen des Königlichen Ethnographischen Museums zu Dresden XII. Dresden, 1899.

Gajoland, *Het — en zijne bewoners.* [Vragen van den Dag XIX (1904), 689].

Gerlach, J. A. J., *Atjih en de Atjinezen.* [Tijdspiegel 1873, I, 499 en 622].

Gerlach, J. A. J., *Een tweetal bijdragen over het Noorden van Sumatra.* [Bijdr. Kon. Inst. 3^e Volgr. VIII, 69].

Gerlach, J. A. J., *Nog eens Atjeh.* [Tijdspiegel Nov. 1873, II, 350].

Cat. Rijks-Ethn. Museum, Dl. VI.

- Giglioli, Dr. H. H., Notes on the ethnographical collections formed by Dr. Elio Modigliani during his recent explorations in Central Sumatra and Engano [I. A. f. E. VI, (1893) 109].
- Glazemaker, J. H., De rampspoedige scheepvaart der Franschen naar Oostindien, onder 't beleit van den Heer Generaal Augustijn de Beaulieu enz. Amsterdam, 1669.
- Goldie, W., Het een en ander over oudheidkundige monumenten in de XXVI Moekims (IX Moekims-Toengkoeb) in Groot Atjeh. [T. I. T. L. Vk. LIII, (1911) 301].
- Goossens, M. A. F., Reis naar de zuidelijke nederzettingen van Groot Atjeh. [T. I. T. L. Vk. XXIX, 465].
- Graaff, Nicolaas de, Reysen na de vier gedeelten des werelds, als Asia, Africa, America en Europa enz. — Hieragter is bijgev. d'Oost-Indise spiegel, zijnde een Beschrijving van des. schrijver van geheel Oost-Indie, enz. Hoorn, 1701.
- Grabowsky, F. S., Ueber die „djawet's" oder heilige Töpfe der Oloh ngadju (Dajaken) in Süd Ost Borneo. [Zeitschr. für Ethnologie XVII, 121 ff.].
- Groeneveldt, W. P., Notes on the Malay Archipelago and Malacca. Compiled from Chinese sources. [Verh. Bat. Gen. XXXIX (1880)].
- Guillaume, H., De expeditie door de Gajo- en Alaslanden (1904—05). [De Haagsche Zendingbode 1905, n°. 10].
- Guzman, Luis de —, Historia de las misiones que han hecho los religiosos dela Compañia de Jesus, para predicar el S. euangelio en la India Oriental y en los reynos de la China y Japon. Alcala, 1601.
- Haaf ten, van, Petjoet (Kota Radja) [Nederlandsch Zeewezen II, (1903) 10].
- Hagen, Dr. B., Die Gajoe Länder auf Sumatra. [Jahresber. der Frankfurter Verein für Geographie und Statistik 1901—02 und 1902—03, 29].
- Hagen, Dr. B., Die Gajos auf Sumatra. [Globus LXXXVI, (1904) n°. 2. S. 24].
- Hakluyt, R., The principal navigations, voyages, traffiques and discoveries of the English nation made by sea or overland to the remote and farthest distant quarters of the earth at any time within the compasse of these 1600 years. With many maps and plates. Glasgow, 1903—05.
- Hamilton, A., A new account of the East Indies, giving a description of the situation, product, manufactures, laws, customs, religion, trade, etc. of all the countries and islands which lie between the Cape of good hope and the islands of Japon cet. Illustr. w. maps a. sculptures. London, 1744.
- Hardeland, A., Dajacksch-Deutsches Wörterbuch. Amsterdam, 1859.
- Hartwich, Dr. C., Die menschlichen Genussmittel. Leipzig, 1910.
- Hasselt, A. L. van, Ethnographische Atlas van Midden Sumatra. Leiden, 1881.
- Hasselt, A. L. van, Volksbeschrijving van Midden Sumatra. Leiden, 1882. *
- Havell, E. B., The industries of Madras. [Journal of Indian Art, n°. 27, blz. 9. Juli 1889].
- Havell, E. B., The printed cotton Industry of India. [Journal of Indian Art, n°. 19, blz. 18. Juli 1887].
- Hazeu, Dr. G. A. J., Gajösch-Nederlandsch Woordenboek. Batavia, 1907. **Wbk.**
- Hazeu, Dr. G. A. J., Iets over Koeqi en Tjoendrik. [T. I. T. L. Vk. XLVII, 398].
- Heeres, Mr. J. E., Corpus diplomaticum neerlandico-indicum. [Bijdr. Kon. Inst. 7^e Volgr. III (1907)].
- Heeres, Mr. J. E., Een bezoek bij den Sultan van Atjeh in 1640. [Indische Gids 1891 II, 2144].
- Hein, Dr. W., Indonesische **Schwertgriffe** [Ann. des K. K. Naturhistorischen Hofmuseums in Wien, 1899, 317].
- Heldring, E., Sabang. [Tijdschr. Aandr. Gen. Sr. 2 XX, (1903) 715].
- Herbert, Th., Zee en Lantreyse na verscheiden deelen van Asia en Africa enz. Uyt het Engels overgeset door L. V. Bosch. Dordrecht, 1658.
- Herbert, Th., Relation du voyage de Perse et des Indes Orientales. Trad. de l'Anglois. Paris, 1661.

Hermite de Jonge, J. P., Breeder verhael en Klare beschrijvinge van tgene den Admiraal Cornelis Matelief de Jonge inde Oost-Indien voor de Stadt Malacca, ende int beleigh der zelve wedervaren is enz. Rotterdam, 1608.

Heyne, Benj., Tracts, historical and statistical on India; with journals of several tours through various parts of the peninsula; also an account of Sumatra, in a series of letters. Illustr. by maps a. pl. London, 1814.

Historisch verhael van de reyse gedaan in Oost-Indien met 15 schepen voor reekeninghe van de vereenigde Gheoctroyeerde Oost-Indische Compagnie. Onder het beleydt van den Vroomen en Manhaften Wybrandt van Waerwyck als Admiraal ende Sebaldt de Weert als Vice-Admiraal. Wt de Nederlanden gevaeren in den Iare 1602.

Historisch Verhaal van de Voyagie der Hollanderen met dry schepen gedaen naer de Oost-Indien, onder het beleydt van den Admiraal Steven van der Hagen. In den Jare 1599 ende volgende. Beschreven door Jan Sas van der Goude s. l. n. d.

Historiesch Verhaal van het begin, voortgang en teegenwoordigen staat der Koophandel van de Generale Nederlandsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie. Arnhem, 1768.

Hoesein Djajadiningrat, Raden, Critisch Overzicht van de in Maleische werken vervatte gegevens over de geschiedenis van het soeltanaat van Atjeh. Inl. bronnen ald. 135 vlgg. [Bijdr. Kon. Inst. 8^e Volgr. Dl. I, 135].

Hoëvell, W. C. C. G. Br. van, Der Kris von Süd-Celebes. [I. A. f. E. XVIII, 64 vlgg.].

Hoffmann, G. F., Atchin. Verhaal der expeditie van 1857. Nijmegen, 1873.

Hollander, Dr. J. J. de, Handleiding bij de beoefening der land- en volkenkunde van Nederlandsch Oost-Indië. 5e druk. Breda, 1895.

Holle, K. F., De landbouw op Atjèh (brief van een soendanees). [Tijdschr. v. Binn. Bestuur IX, 402].

Houtman, C., Histoire de la navigation aux Indes Orientales par les Hollandais et des choses à eux advenues: ensemble les conditions, meurs, manieres des nations par eux abordées. Plus les monnays, especes etc. . . le pris d'icelles. Amsterdam, 1609.

Houtman, C. de, 'Teerste boeck. Historie van Indien, waar inne verhaelt is de avonturen die de Hollantsche schepen bejegt zijn: enz. Amstelredam, 1617.

Houtman, Fr. de, Cort verhael vant' gene wederuaren is Frederick de Houtman tot Atchein int eylandt Sumatra, Indentijdt van ses, ende twintich maenden, die hij aldaer geuanghen is gheweest. Gouda, 1880.

Iets over den oorsprong van het Atjehsche volk en den toestand onder het voormalig sultanaat in Atjeh. (Getrokken uit een rapport van den Gouverneur.) [Tijdschr. I. T. L. Vk. XXXII, 89].

India in the XVth Century. Being a collection of narratives of voyages to India etc. London, 1857.

Indische Mercur 1904, 218.

Inventaris van voorwerpen afkomstig van de Gajō, Alas- en Bataklanden, verzameld door Luit. Kol. G. C. E. van Daalen (1901—1904), tentoongesteld in het museum van het B. G. van K. W. van 5—12 Februari 1905. Batavia, 1905.

Jacobs, Dr. Julius, Het Familie- en Kamponglevens op Groot-Atjeh. Eene bijdrage tot de ethnographie van Noord Sumatra. Leiden, 1894. (Rec. I. A. f. E. VIII, 182).

Jacobs, Dr. J., Over primitieve opiumpijpen. [I. A. f. E. Bd. VIII, 26, 63].

Jansen, P. J., Verslag eener geologische mijnbouwkundige verkenning der Atjeh-vallei gedurende het jaar 1902. [Jaarb. voor het Mijnezen van Ned. Indië 1903, 179].

Jasper, J. E., De Vlechtindustrie in de Residentie Jogjakarta door ENGELBERT VAN BEVERVOORDE met toelichtingen en platen. [Tijdschrift voor het Binn. Best. dl. XXIX, (1905) I, 61].

Jasper, J. E., Het een en ander over de inlandsche goud- en zilversmeedkunst. [Tijdschrift van het Binn. Best. XXIII (1902)].

Jasper, J. E., Inlandsche kleurmethode. (Tijdschr. B. B. XXII, 355).

Jasper, J. E., Verslag van de Tweede Jaarmarkt-Tentoonstelling te Soerabaja. Batavia, 1907.

Jasper, J. E., Verslag van de Vierde Jaarmarkt-Tentoonstelling te Soerabaja. Semarang, 1909.

- Jentink, D. P., Mededeeling omtrent een opiumpijp met kop van een inktkruike vervaardigd. [I. A. f. E. Bd. III, 73].
- Jonge, J. K. J. de, De opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië. 's Gravenhage en Amsterdam, 1862—1888.
- Juynboll, A. W. T., Eene Atjineesche vlag met Arabische opschriften. [Tijdschrift voor Ned. Indië 1873 II, 325].
- Juynboll, Dr. H. H., Catalogus der Maleische en Sundaneesche handschriften der Leidsche Universiteitsbibliotheek. Leiden, 1910.
- Juynboll, Dr. H. H., Gids voor de Tentoonstelling van Ethnographische voorwerpen van Goenoeng Taboer (Oost-Borneo). Leiden, 1908.
- Juynboll, Dr. H. H., en Fischer, H. W., Gids voor de tentoonstelling van ethnographische voorwerpen van Bali en Celebes. Leiden, 1907.
- Juynboll, Dr. T. W., Atjèh. [Enzyklopaedie des Islām 525].
- Katalog des Ethnographischen Reichs-Museums.
- Kawaj XII, De — in het Gouvernement van Atjeh en onderhoorigheden. [Tijdschr Aard. Gen. 2e Serie, XVII (1900) 659].
- Kemp, P. H. van der, Raffles' Atjehovereenkomst. [Bijdr. Kon. Inst. 6e Volgr. VII, 159].
- Kempees, J. C. J., De tocht van Overste Van Daalen door de Gajō-, Alas- en Bataklanden. Amsterdam, s. d.
- Klinkert, H. C., Nieuw Maleisch-Nederl. en Nederl.-Maleisch Woordenboek met Supplement. Wbk. Leiden, 1885, 1893.
- Kielstra, E. B., Beschrijving van den Atjeh-oorlog, met gebruikmaking der officieele bronnen. 's Gravenhage, 1883—85.
- Kooten, G. J. van, Zijdeteelt in Ned. Indië. [Tijdschr. v. Nijverh. en Landbouw LXVIII, (1904) 68].
- Körndorffer, J. J., Reis naar- en verblijf in Atjeh in 1875—76. [Meded. Ned. Zeewezen, Dl. XX].
- Korte aantekeningen over het Rijk van Atjin, voor zooverre het zich uitstrekt van den hoek van Sinkel tot aan het zoogenaamd Groot-Atjin, gelijk ook over de, tusschen dien hoek en baai van Tappenoelie gelegen onafhankelijke staten Sinkel, Tapoes en Baroes; opgemaakt op eene reis langs de kust, in het begin van 1837. [Tijdschr. voor N. I. 2e Jg., Dl. II, 1, 67].
- Krause, Eduard, Vorgeschichtliche Fischereigeräte und neuere Vergleichstücke. [Zeitschrift für Fischerei und deren Hilfswissenschaften. Bd. XI, 3/4 Heft].
- Kruyt, J. A., Atjeh en de Atjehers. Twee jaren blokkade op Sumatra's Noord-oost-kust. Leiden, 1877.
- La Loubère, Sim. de, Du Royaume de Siam par —, envoyé extraord. du Roy auprès du roy de Siam en 1687 et 1688. Amsterdam, 1891.
- Lancaster. The voyages of Sir James — to the East Indies, edited by Clem. Markham. London, 1877.
- Lane, E. W., Sitten und Gebräuche der heutigen Egypter. Aus dem Englischen übersetzt von Dr. J. F. Zenker. Leipzig, s. d.
- Langen, K. F. H. van, Atjehsche taalstudien. [T. I. T. L. Vk. XXVIII, 176].
- Langen, K. F. H. van, Atjeh's Westkust met daarbij behoorende kaart (Tijdschr. Aardr. Gen. 2^e Serie V (1888). Afdeling meer uitgebreide artikelen. 1^e Stuk 212, 2^e Stuk 443).
- Langen, K. F. H. van, Bijdrage tot de kennis der Gajoelanden. [Tijdschr. Aardr. Gen. V, (1881) 34].
- Langen, K. F. H. van, Handleiding voor de beoefening der Atjehsche taal. 's Gravenhage, 1889.
- Langen, K. F. H. van, Woordenboek der Atjehsche taal. Uitgegeven door het Kon. Inst. v. T. L. en V.kunde van N. I. 's Gravenhage 1889. Wbk.
- Leenderts, C. J., Van Atjeh's stranden tot de Koraarotsen van Nieuw-Guinea. Schetsen uit Insulinde. Arnhem, 1890.

Leenderts, C. J., Van Sumatra's Noordkust tot den Goudberg. Iets over land en volk van Groot Atjeh. Leiden, 1896.

Lehmann, Dr. J., *Flechtwerke* aus dem malayischen Archipel. [Veröffentlichungen aus dem Städtischen Völkermuseum IV]. Frankfurt a/M., 1912.

Lehmann, Dr. J., Systematik und geographische Verbreitung der Geflechtsarten. [Abhandlungen und Berichte des Kön. Zool. und Anthr. Museums zu Dresden. Bd. XI, (1907) N°. 3].

Leupe, P. A., Aardolie van Atjeh in de 17^e eeuw. (Bijdr. Kon. Inst. 4^e volgr. II, 378).

Leupe, P. A., Bezoek gebracht aan de graven der Sultans van Atjeh in 1644. [Eigen Haard 1880, 443].

Leupe, P. A., Cornelis Houtman's tweede reis naar Indië 1598. [Bijdr. Kon. Inst. 4^e Serie IV, 527].

Linschoten, J. H. van, Itinerario, Voyage ofte schipvaert van — naar Oost of Portugalls Indien, inhoudende een corte beschryvinghe der selver Landen ende Zeecusten enz. Amsterdam, 1596.

Linschoten, J. H. van, Reysgheschrift. vande Navigatiender Portugaloyers in Orientien enz. Amsterdam, 1595.

Lith, P. A. v. d., Nederlandsch Oost-Indië. Leiden, 1894.

Lockyer, C., Beschrijvinge van den Koophandel in Oost Indien, inhoudende de beschrijvingen van 't Fort St. George, Atchin etc. Nieuwlijks vertaald door A. Schuyt. Amsterdam, 1753.

Loebèr Jr., J. A., *Het weven* in den Indischen Archipel. Bull. Kol. Museum N°. 29. Haarlem, 1903.

Loeber Jr., J. A., Textile Verzierungstechniken. [Textile Kunst und Industrie 1908, 345].

Lubbers, A., Eene bijdrage tot de anthropologie der Atjehers. [Geneesk. Tijdschr. v. N. I. XXX, 635].

Lucena, Padre Joam de, Historia da vida do Padre Francisco de Xavier e do que fizerão na India os mais Religiosos da Companhia de Iesu. Lisboa, 1600.

Machado, D. Barbosa, Memorias para a historia de Portugal que comprehendem a governo del rey D. Sebastião do a de 1554 até o a. de 1578. Lisboa, 1736—51.

Madras and Burmese art ware. London, 1886.

Mahillon, V. C., *Catalogue descriptif et analytique du Musée instrumental du Conservatoire royal de musique de Bruxelles*. Bruxelles, 1900.

Malay Annals, translated by J. Leyden. [Journal of the Indian Archipelago V, 43].

Malayan Miscellanies I, N°. 3. Bencoolen, 1820.

Maleisch-Atjehsch woordenlijstje. [T. I. T. L. Vk. XXIV, (1877) 337].

Marsden, W., History of Sumatra, 3rd Ed. London, 1811.

Mason, O. T., *Vocabulary of Malaysian Basketwork: A study in the W. L. Abbott Collections*. [Proceedings of the U. S. Nat. Museum Vol. XXXV, 1]. Washington, 1908.

Matelief de Jonghe, C., Historiale ende ware beschrijvinge van de reyse naer de Oost-Indien in 1605. Mitsgaders de belegeringhe om Malacca enz. Rotterdam, 1608.

Matelief de Jonghe, C., Journael ende historische verhael van de treffelijcke reyse gedaen naar Oost-Indien ende China met elf schepen 1605—1608. Amsterdam, 1648.

Matthes, Dr. B. F., *Ethnographische Atlas* bevattende afbeeldingen van voorwerpen uit het leven en de huishouding der Makassaren. 's Gravenhage, 1885.

Maxwell, W. E., The History of Perak from Native Sources. [Journ. Str. B. R. A. S. 1882, 85].

Mededeelingen betreffende de Atjehsche Onderhoorigheden. [Bijdr. Kon. Inst. 7e volgr. I, 53 en 363].

Mededeelingen betreffende de landschappen Blang Pidië en Poelo Kajèë, Toengkoeb behoorende tot de Kawaj XII, Koala Lambeusòë, Bambi en III Moekims Oenòë, Aréë, V Moekims Reubèë, XII Moekims Pidië, IX Moekims Keumangan, Beutong, Salang, eiland Simeuloë. [Bijdr. Kon. Inst. 66, (1911) 369].

Melantjong, Atjeh à vol d'oiseau. Leiden, 1881.

Meyer, A. B., en Richter, O., *Celebes I*. [Abhandlungen und Berichte des Kön. Zool. und Anthr. Ethn. Museums zu Dresden. Bd. XIV (1903)].

- Meyer, A. B. en Richter, O., Ethnographische Miscellen II. [Abhandlungen und Berichte des Kon. Zool. and Anthropologisch-Ethnographischen Museums zu Dresden. Bd. X, 1902/03 N°. 6].
- Meyners d'Estrey, H., L'ancien empire d'Atchin. [Annales de l'Extr. Orient II, 257].
- Millies, H. C., Recherches sur les monnaies des indigènes de l'archipel indien et de la péninsule malaie. 's Gravenhage, 1871.
- Modigliani, Dr. E., Fra i battachi indipendenti. Roma, 1892.
- Mohammed Zin, fils de Djelâl eddin d'Atchin. Exposition de la doctrine de la secte Chaféi. [Nouv. Journal asiatique, Tome X, 555].
- Monike, Dr. O., Sumatra (Atjeh) und die Niederländer. [Allgem. Zeitung 1873. Beil. 208, 210—212].
- Moor, J. H., Notices of the Indian Archipelago and adjacent countries. Accomp. by maps. Singapore, 1837.
- Mukharji, T. N., Art Manufactures of India. Calcutta, 1888.
- Müller, Prof. Dr. F. W. K., Beschreibung einer von G. Meissner zusammengestellten **Batak-Sammlung**. [Veröff. aus dem Museum für Völkerkunde Berlin. Bd. III, 1894].
- Müller, Dr. S., Bijdragen tot de kennis van Sumatra. Leiden, 1846.
- Navigationi. — Prim. vol. et II edit. delle — et Viaggi [raccolte da Gio. Batt. Ramusio]. Corretta et ampliata. Venetia, 1554.
- Navigationi — Primo, secondo [Quarta edit.] et terzo delle — et Viaggi raccolto da Gio. Batt. Ramusio et da lui dichiarato ecc. Venezia, 1588, 1583, 1556.
- Netscher, E., Munt van Atjeh. Eene inlandsche munt van tin geslagen in 1844. [T. I. T. L. Vk. V, 313].
- Netscher, E., Gouden munt op Atjeh. Beschrijving van exemplaren van een gouden derham. [T. I. T. L. Vk. VI, 463].
- Netscher, E. en Mr. J. A. van der Chys, De munten van Nederlandsch Indië, beschreven en afgebeeld. Batavia, 1863.
- Netscher, F. H. J., Poeloe Si Maloe (Hog-Island der Engelsche zeekaarten). [T. I. T. L. Vk. V, (1856) 397].
- Newbold, T. J., Political and statistical Account of the British Settlements in the Straits of Malacca, viz. Pinang, Malacca and Singapore, with a history of the Malayan States on the peninsula of Malacca. London, 1839.
- Niemann, G. K., Bijdrage tot de kennis der verhouding van het Tjam tot de talen van Indonesie. [Bijdr. Kon. Inst. 1891, 27].
- Nieuwenhuis, Dr. A. W., Quer durch Borneo. Leiden, 1904—1907.
- Nieuwenhuyzen, W. C. De politiek van den oorlog in Atjeh. [Indisch militair Tijdschrift 1897, I vlgg.].
- Notulen Bataviaasch Genootschap.**
- Oost-Indische Voyagien door dien Begin en Voortgangh vande Vereenighde Nederl. Geotroyeerde Oost-Indische Compagnie, vervatende de voornaamste reysen, bij de inwoonderen der selver Provintien derwaarts ghedaen. Amstelredam, 1648.
- Oude proeven met zijdeteelt in Ned. Indië. [Ind. Gids 1903. II, 1578].
- Overzicht van den handel ter W.kust van Sumatra met name van Atjineesche peperhavens. [Ind. Magazijn 1845, N°. 11 en 12, 78].
- P. H. H., Een handelshaven op Noord Sumatra (Sabang op Poeloe Web). [Indische Gids 1902 I, 711].
- Pedir, De kust van —. [Ind. Magazijn 1845, N°. 5 en 6, 68].
- Pflüger, Dr. A., Smaragdinseln der Südsee. Bonn, s. a.
- Pick, Das Gajöland und seine Bewohner. [Mitt. der K. K. geogr. Ges. zu Wien 1907, N°. 8].
- Pinto, Fern. Mendez, Abenteuerliche Reise durch China, die Tartarei, Siam, Pegu und andere Länder des östlichen Asiens. Neu bearb. von Ph. H. Külb. Jena, 1868.
- Pinto, Fern. Mendez, De wonderlijke reizen van — in Europa, Asia en Afrika enz. Nieuwelijks door J. H. Glazemaker vertaalt, m. pl. Amsterdam, 1652.

Pinto, F. Mendez, Les voyages advantvrevx de — fidellement tradvits de Portugais en François par B. Figuier. Paris, 1645.

Pinto, Fernao Mendez, Peregrinaçao de — e por elle escrita, que constra de muitas, a muy estranhas cousas, que vio, e ouvio no Reyno da China, no da Tartaria, no de Pegú, no de Martavaõ e em outras muitos Reynos e Senhorios dos partes Orientaes.... Novamento correcta e emendada, accrecentada com o itinerario de Ant. Tenreiro, cet. Lisboa, 1762.

Ploos van Amstel, Mr. J. W., Atjèh en zijne toekomst. [Tijdschr. Aardr. Gen. III, 191].

Poeloch Rajah. — (W.kust van Atjeh). [Nederlandsch Zeewezen I, (1892) 9].

Polo, Marco, The Book of Sir — the Venetian concerning the Kingdoms and Marvels of the East. Translated and edited, with notes by Col. Sir H. Yule. London, 1903.

Polo, Marco, Markus, Paulus Venetus. Reisen en beschrijving der Oostersche lantschappen enz.... benefens de historie der Oostersche lantschappen, door Haithon van Armenien tezamen gesteld. Beide nieuwelijks door J. H. Glazemaker vertaalt. Amsterdam, 1664.

Poole, R. W., The coins of the Mohamedan States of India.

Prell, A., Atjih und die Holländer. [Das Ausland, 15er Jg. 233].

Pulle, A. W., Een Atjehsch Wapen. [I. A. f. E. XIV, (1901) 238].

Purchas, Sam. — Hakluytus posthumus or Purchas his Pilgrimes. Contayning a history of the world in sea-voyages and lande traueles by Englishmen and others etc. London, 1625.

Purchas, Sam. — His Pilgrimage or Relations of the world and the religions, obserued in all ages and places, discovered from the creation unto this present. Containing a theologicall and geographically historie of Asia, Africa and America, with the ilands adjacent. London, 1626.

Purchas, Sam., Pelgrimagie, gedeylt in 20 Boecken. Waarvan het Eerste Boeck begrijpt de Voyagien en Reysen, ghedaen door de oude Coninghen, Patriarchen, Apostelen, enz. Uyt het Engels vertaelt. Amsterdam, 1655.

Pyrard de Lauval, Fr., Discovrs dv voyage des François avx Indes Orientales, ensemble des divers accidens etc. Paris, 1611.

Pyrard, Fra., Voyage de —, contenant sa navigation aux Indes Orientales, Maldives, Moluques, Brésil: les diuers accidens etc. 3e ed. Paris, 1619.

Pyrard, Fra., Voyage de —, contenant sa navigation etc. Nouvelle édition augmentée. Avec des observations géographiques par Du Val. Paris, 1679.

Ramusio, Gio. B., Navigazioni et Viaggi raccolto gia da M. — I, II, III, V. Venetia, 1563—59, 56.

Reclus, E., Nouvelle géographie universelle. [T. XIV, Océan et Terres océaniques, 238].

Renaudot, E., Anciennes relations des Indes et de la Chine, de deux voyageurs Mahometans qui y allèrent dans le 9e siècle. Paris, 1718.

Riedel, J. G. F., De sluk- en kroesharige rassen tusschen Selebes en Papua. 's Gravenhage, 1886.

Ritter, W. L., Korte aanteekeningen over het rijk van Atjin. [T. v. N. I. 1e j. 2e d., 454; 2e j. 1e d., 1, 67].

Rodgers, Chas. J., Catalogue of the coins of the Indian Museum, Calcutta, 1893.

Ronkel, Dr. Ph. S. van, Catalogus der Maleische handschriften van het Bataviaasch Genootschap. [Verh. Bat. Gen. LVII].

Roo, de, Een brief van Prins Maurits aan den Sultan van Atjeh, 11 December 1600. [I. T. L. Vk. XXV, (1880) 163].

Roo van Alderwerelt, J. de, Eenige mededeelingen over Soemba. [T. I. T. L. Vk. XXXIII, 563 vlgg.].

Rouffaer, G. P., Cat. O. I. weefsels, Javaansche Batik's en Oud-Indische meubels. 's Gravenhage, 1901.

Rouffaer, G. P. De Hindostansche oorsprong van het „Negenvoudig" Sultanszegel van Atjeh, aangetoond o. a. door een merkwaardig Hindostansch schilderijtje van ca 1700. Tevens onderkenning eener teekening van Rembrandt. [Bijdr. Kon. Inst. 7^e Volgr. dl. V (1906), 349].

Rouffaer, G. P., Vragen over Zuid-Dekhansche (Tamielsche) wasteekunst en verfkunst vooral in verband met en in tegenstelling tot de op Java inheemsche met penteekeningen en stalen. 's Gravenhage, 1899.

- Rouffaer, G. P., Oudste ontdekkingstochten tot 1497. [Enc. v. Ned. Indië IV, 363 vlgg.].
- Rouffaer, G. P. en Juynboll, Dr. H. H., De Batik-kunst in Nederlandsch Indië en hare geschiedenis. Haarlem, 1900.
- Roy, J. J. de, Hachelijke Reystocht van — na Borneo en Atchin in zijn vlucht van Batavia derwaarts ondernomen in het jaar 1691 en verv: Nu aldereerst na een egt afschrift in 't ligt gegeven. Leyden, 1706.
- Roy, J. J. de, Voyage gedaan door Jac. Janssen de Roy na Borneo en Atchin in 'tjaar 1691 en verv: Amsterdam, 1706.
- Rijck van Opmeer, Jacob, Beschrijving van Atjeh volgens het Journaal van — van het jaar 1603. [Tijdschr. v. N. I. 1873 II, 66].
- Sadik Isfahâni, Geographical works of — translated from original Persian MSS. 1832.
- Sadjârah Malâjoe, Ed. W. G. Shellabear. Singâpoerâ, hidjrat 1313 (1896).
- Sadjarah Malajoe of de Maleische kronieken. Ed. H. C. Klinkert. Leiden, 1884.
- Schadenberg, A., Die Bewohner von Süd-Mindanao und der Insel Samal. [Zeitschr. für Ethnologie XVII, 45 ff.].
- Schetsen van het noordelijk gedeelte van Sumatra. [T. v. N. I. 9^e j. 4^e d. 149, 157, 175, 210, 212].
- Schmeltz, Dr. J. D. E., Indonesische Prunkwaffen. [I. A. f. E. III, 85].
- Schmeltz, J. D. E., Schnecken und Muscheln im Leben der Völker Indonesiens und Oceaniens. Leiden, 1894.
- Schmeltz, J. D. E., Ueber einen heiligen Krug von Borneo. [I. A. f. E. III, 29].
- Schott, Dr. G., Ein Besuch in Atjeh auf Sumatra (1892). [Globus LXIII, 281].
- Schuchardt, Prof. Dr. H., Fischnetzknoten. [Globus Bd. LXXXII (1902), 330].
- Schurtz, H., Grundriss einer Entstehungsgeschichte des Geldes. Weimar, 1898.
- Serrurier, Mr. L., Kleederdrachten in Ned. Indië, voorgesteld door poppen. Geschenk van Dames in Ned. Indië aan H. M. de Koningin. April, 1894. *Cat. Haag*.
- Sie Anoe, Met — naar Edi. Een bescheiden bijdrage tot de kennis van een deel van Atjeh, in zijne beteekenis voor Neerlands handel, nijverheid en scheepvaart. Apeldoorn, 1895.
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Aanteekeningen bij de lijst van voorwerpen uit de Gajölanden, bijeengebracht door den officier van gezondheid L. H. Lebbe. *Coll. Lebbe*. [Not. Bat. Gen. dl. XLI (1903), bijl. 5, XVII en dl. XL, bijl. 19, CXCV].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Aanteekeningen op G. P. Rouffaer's opstel over Atjêhsche soeltanszegels. [Bijdr. Kon. Inst. LX, 52].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Atjêhsche taalstudien. [T. I. T. L. Vk. XLII, 144].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., De Atjêhers. *D. A. Batavia—Leiden*, 1893—94. [*Rec. I. A. f. E.* VIII, 180].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Een Mekkaansch gezelschap naar Atjeh in 1683. [Bijdr. Kon. Inst. 5^e volgr. dl. III, 545].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Eene verzameling Arabische, Maleische en Atjêhsche handschriften en gedrukte boeken. [Not. Bat. Gen. XXXI (1901), Bijl. VII].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Ethnographisches aus Mekka. [I. A. f. E. I, 146].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Het Gajöland en zijne bewoners. Batavia, 1903.
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Inventaris van voorwerpen, verzameld in de Gajölanden gedurende de excursie onder majoor van Daalen in 1901. *Coll. van Daalen*. [Not. Bat. Gen. 1902, Bijl. I].
- Snouck Hurgronje, Prof. Dr. C., L'Arabie et les Indes Néerlandaises. [Revue de l'histoire des Religions LVII (1908), 60].
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Mekka. Haag, 1888—89.
- Snouck Hurgronje, Dr. C., Mekkanische Sprichwörter und Redensarten. [Herausgegeben als Festaussgabe zum VII^{ten} Internat. Orientalisten Congresse in Wien]. Haag, 1886.

Snouck Hurgronje, Dr. C., Studien over Atjehsche Klank- en Schriftleer. [T. I. T. L. V. XXXV, 365].

Snouck Hurgronje, Dr. C., The Achehnese. Translated by the late A. W. S. O'Sullivan. With an index by R. J. Wilkinson. Leyden, 1906.

Soest, G. H. van, Over Atjeh. [Tijdschr. N. I. 1875 II, 161].

Sousa, L. de, Annaes de el rei D. Joao III public. por A. Herculano. Lisboa, 1844.

Spilbergen, J. van, 't Historiaal Journael van tghene ghepasseert is van wegghen drie schepen enz. Amsterdam, 1601.

Star, A. J., van der, Korte Atjehsche schetsen. [Marineblad IX, (1895) 174].

Strautz, H. v., Atchin. [Aus allen Welttheilen, 1873, Nov. u. Dez.].

Sumatra, Histoire des rois de Pasey, traduite du Malay et annotée par A. Marre, Paris, 1874.

Tavernier, J. B., De zes reizen van de Heer —, die hij gedurende de tyt van veertig jaren gedaan heeft, door H. Glazemaker vertaalt. Amsterdam, 1682.

Tavernier, J. B., Les six voyages qu'il a fait en Turquie en Perse et aux Indes, pendant l'espace de 40 ans etc. Paris, 1676.

Tavernier, J. B., Travels in India, translated from the original french edition of 1676. London, 1889.

Tavernier, Bernier, and others collections of travels through Turkey into Persia and the East-Indies, giving an account of the present state of those countries etc. With maps and plates. London, 1684.

Teillers, J. W., *Ethnographica* in het Museum van het Bataviaasch genootschap. Weltevreden en 's-Gravenhage, 1910.

Teysmann, J. E., Handleiding voor de cultuur van de zijderups. 1865.

Thevenot, de, Gedenkwaardige en zeer nauwkeurige reizen in de welken gehandeld word van de Staaten onder 't gebied van den Grooten Heer, mitsgaders de voornaamste bijzonderheden van d'Archipel enz. Amsterdam, 1681.

Thevenot, de, Relations de divers voyages curieux qui n'ont point été publiés. 2e Partie. Paris, 1866.

Thévenot, M., Voyages tant en Europe qu'en Asie et en Afrique. Paris, 1689.

Tiele, P. A. en Heeres, J. E., Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlanders in den Maleischen Archipel. 's Gravenhage, 1886—1895.

Tiele, P. A., De Europeërs in den Maleischen Archipel. [Bijdr. Kon. Inst. 4e volgr. I, 321, III, 1, IV, 261, 395, V, 153, VI, 141, VIII, 49, 5^e volgr. I, 257, II, 199].

Tiele, P. A., Frederik de Houtman te Atjeh. [Ind. Gids, 1881, I, 146].

Tolson, G. P., Acheh commonly called Acheen. [Journ. Straits Brauch of the Royal Asiat. Soc. June 1880, 37].

Tuuk, H. N. van der, Bataksch-Nederduitsch Woordenboek. Amsterdam, 1861.

Tocht, De — van de colonne Colijn naar Boven-Singkel en de Alas- en Gajoelanden (21 October 1904—6 Maart 1905). I. Naar het Bataksche Lhassa. II. Het werk van v. Daalen aangevuld. [Weekblad voor Ned. Indie, 1905/06, n°. 9, 11].

Tollens, Mr. L. J. A., Mahomed's Koran, gevolgd naar de fransche vertaling enz. Batavia, 1859.

Toorn, J. L. van der, Het Animisme bij den Minangkabauer der Padangsche Bovenlanden. [Bijdr. Kon. Inst. 5, V, 48].

Tijdschrift van het Indisch Landbouwkundig Genootschap, 1881, 136.

Tijdschrift voor Land- en Tuinbouw en Boschcultuur in Ned. Oost-Indie, II, 392.

Tijdschrift voor N. I. 1849, 4^e afl. 245.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned. Indie, XII.

Valentijn, Fr., Oud- en Nieuw Oost Indien, V. Dordrecht—Amsterdam, 1724—1726.

Varthema, Lud. de, De uytnemende en seer wonderlijke Zee- en Landtreysen van —, gedaen in de Morgenlanden, Syrien enz. Uyt het Italiaens in Hoogh-duyts vertaelt door Hier. Megiserium, en uyt dens. nu eerstmael in 't Nederduyts gebracht door F. S. Utrecht, 1654.

Cat. 's Rijks Ethn. Museum, Dl. VI.

- Varthema, Lud. de, Itenerario ne lo Egipto ne la Suria . . . ne la India e ne la Ethiopia La fede, el vivere e costumi de le prefate provincie. Venetia, 1522.
- Varthema, Lud. di, Les voyages de — ou le Viateur en la plus grande partie de l'Orient. Trad. de l'Italien en Français par J. Balazin de Raconis. Paris, 1888.
- Veltman, Th. J., De Atjèhsche Zijdeindustrie. [I. A. f. E. XX, 15].
- Veltman, Th. J., Goudexploitatie in Atjeh. [Tijdschr. Aardr. Gen. 2e Sr. XXIII, (1906), 934].
- Veltman, Th. J., Mscrpt. aantekeningen behorende bij eene verzameling ethnographica, voornamelijk uit *Atjèh* afkomstig.
- Veltman, Th., Nederlandsch-Atjèhsche Woordenlijst. Wdl. [Uitgegeven door het Bat. Gen. van K. en W.] Batavia, 1906.
- Veltman, Th. J., Nota betreffende de Atjèhsche goud- en zilversmeedkunst [*Gdsmdknst*]. [T. I. T. L. Vk. XLVII, 341 vlgg.].
- Verslag van den tocht naar de Gajo- en Alaslanden in de maanden Februari tot en met Juli 1904 onder den luitenant kolonel van de Gen. Staf. G. C. E. van Daalen. [Ind. Militair Tijdschrift 1905. Extra bijlage n°. 14].
- Veth, P. J., Atchin en zijne betrekkingen tot Nederland. Topographisch-historische beschrijving. Leiden, 1873.
- Veth, Dr. P. J., De Gajo's, een volksstam in de binnenlanden van Atjèh. [Tijdschr. Aardr. Gen. II, (1877), 30].
- Veth, Dr. P. J., De geschiedenis van Sumatra. [Gids 1849, II, 534].
- Veth, Dr. P. J., Geographische aantekeningen omtrent de Oostkust van Atjeh. [Tijdschr. Aardr. Gen. II, 235].
- Veth, Dr. P. J., Mededeelingen over Atjeh. [Tijdschr. Aardr. Gen. I, 4].
- Vitré, F. M., Description du premier voyage fait aux Indes Orientales par les François en l'an 1603. Paris, 1604.
- Volz, Dr. W., Nord Sumatra. Band I, Die Batakländer. Band II, Die Gajoländer. Berlin, 1909 en 1912.
- Volz, Dr. W., Reiseergebnisse in Nord Sumatra. [Deutsche Rundschau für Geogr. und Statistik 1908/09, n°. 9, 403].
- Wall Duynster, C. B. v. d., Atjeh. [Tijdschr. Aardr. Gen. Sr. 2, X, 1017].
- Wallaschek, R., Anfänge der Tonkunst. Leipzig, 1903.
- Wallaschek, R., Primitive Music. London, 1893.
- Wallon, L. H., Atchin. Les Gaious et la mer intérieure. [Annales de l'Extr. Orient I, 179]. — Klowang et ses grottes. [Id. II, 37].
- Wap, J. J. F., Het gezantschap van den Sultan van Atjeh in 1602 aan Prins Maurits. Rotterdam, 1862.
- Wapenen, Atjèhsche —. [Wereldkroniek, III, (1896), n°. 33].
- Weber, Prof. M., Ethnographische Notizen über Flores und Celebes. [I. A. f. E. III, Suppl.]. Leiden, 1890.
- Westenenk, L. C., Bijdrage tot de kennis van het eiland Si Maloer. [Tijdschr. Aardr. Gen. Sr. 2, XXI, (1904), 65].
- Westpalm van Hoorn tot Burgh, J. C. R., Geographische en hydrographische aantekeningen over Atjeh. [Tijdschr. Aardr. Gen. II, 79].
- Weydemüller, J. C., Het Koninkrijk Atjeh onder Sulthan Alaidin. Batavia, 1873.
- Wilkinson, R. J., Malay-English Dictionary.
- Wilkinson, R. J., Papers on Malay Subjects, I.
- Wood, Rev. J. C., Man and his Handiwork. London, 1886.
- Woordenboek, Aardrijkskundig en statistisch — van Nederlandsch Indie. Amsterdam, 1861.
- Yule, H., On Northern Sumatra and especially Achin. [Ocean Highways, Geographical Review August 1873, 177].

Zijdeteelt in Indie. [Ind. Gids, 1903, II, 1100].

Zijdecultuur in Kediri. [Ind. Gids, 1907, II, 1435].

Zijdeteelt in Siam. [Indische Gids, 1903, I, 780].

Door Th. Braddel

als Manuscript vermeld in Journ. of the Indian Arch. and of Eastern Asia 1851, 24:

Bencoolen Records.

Report of Messrs. Ord and Caulay to Madras Government in 1685.

Report of Mr. Campbell to Governor-General 1812—13.

Report of Captain Canning to Governor-General 1819.

Proceedings of Sir Th. S. Raffles' Commission 1820.

AANTEEKENINGEN OMTRENT EENIGE SERIEËN EN
BIOGRAPHISCHE BIJZONDERHEDEN
VAN SCHENKERS EN VERZAMELAARS.

Nummer der Serie.	TIJDSTIP VAN ONTVANGST.	A A N T E E K E N I N G E N .
15	December 1861.	Geschenk D. F. SCHAAP, Geb. ? Overl. Augustus 1884 (zie dl. IV).
40	September 1864.	Geschenk Dr. G. J. WIENECKE, Off. van Gez. Ned. Ind. Leger, Geb. 24 Juli 1821, overl. 24 Februari 1884 (zie dl. IV).
61	December 1865.	Geschenk C. L. BLUME, Geb. 9 Juni 1796, overl. Feb. 1862. Botanicus. [Enc. v. N. I. I, 211].
145	Maart 1874.	Geschenk Dr. W. PLEYTE.
148	October 1874.	Geschenk Dr. J. SEMMELINK, Off. van Gez. Ned. Ind. Leger.
157	November 1875.	Geschenk J. J. KORNDÖRFFER, Officier der Mariniers.
163	April 1876.	Geschenk Dr. J. SEMMELINK (zie boven).
164	April 1876.	} Geschenk J. J. KORNDÖRFFER (zie boven).
167	November 1876.	
169	December 1876.	} Geschenk Dr. J. SEMMELINK (zie boven).
170	December 1876.	
172	Januari 1877.	} Geschenk J. J. KORNDÖRFFER (zie boven).
174	Februari 1877.	
176	Mei 1877.	
178	Mei 1877.	Geschenk Dr. J. SEMMELINK (zie boven).
179	Juni 1877.	Geschenk H. J. VAN NOUHUYS, Gezagvoerder ter Koopvaardij.
185	September 1877.	} Geschenk J. J. KORNDÖRFFER (zie boven).
187	October 1877.	
193	November 1877.	
194	December 1877.	Geschenk W. F. MEYEN, Kapt. Luit. t/z.
196	December 1877.	} Geschenk J. J. KORNDÖRFFER (zie boven).
199	Maart 1878.	
201	Maart 1878.	Geschenk Dr. J. SEMMELINK (zie boven).
203	April 1878.	Geschenk J. J. KORNDÖRFFER (zie boven).
205	Juli 1878.	Geschenk Dr. J. SEMMELINK (zie boven).
225	Juli 1879.	} Geschenk J. J. KORNDÖRFFER (zie boven).
241	Juni 1880.	
245	Juli 1880.	

Nummer der Serie.	TIJDSTIP VAN ONTVANGST	A A N T E E K E N I N G E N .
255 300	December 1880. 1883.	Geschenk J. J. KORNDÖRFFER (zie boven). Ontvangen van de Wereldtentoonstelling te Parijs (1878) [zie Catalogue spécial des produits exposés par le Royaume des Pays-Bas. Exposition Universelle. La Haye 1878].
351	Maart 1883.	Uit de voormalige „Modellenkamer der Marine te 's Gravenhage. [Zie Catalogus der Verzamelingen van Modellen van het Departement van Marine, 's Gravenhage 1858].
360	—	Ethn. gedeelte van het voormalige „Kon. Kabinet van Zeldzaamheden” te 's Gravenhage. [Zie A. A. VAN DE KASTEEL, Het Koninklijk kabinet van Zeldzaamheden, Handleiding ter Bezigtiging der Verzameling].
370	1883.	Ontvangen van de Internationale Koloniale en Uitvoerhandel Tentoonstelling te Amsterdam (1883). [Zie Catalogus der afdeling Nederlandsche Kolonien van de Internationale Koloniale en Uitvoerhandel Tentoonstelling te Amsterdam. Leiden 1883].
381 506	Juli 1883. October 1885.	Geschenk A. W. BROES VAN DORT, Officier der Infanterie O. I. Leger. Geschenk P. C. PABST, Kapt. Luit. t/z.
521	November 1885.	Geschenk F. HAMMACHER, Officier der Infanterie.
540	Maart 1886.	Geschenk H. DEMMENI, Gen. Majoor Ned. Ind. Leger, 1884—1886 Gouverneur van Atjèh, geb. 5 September 1830, overl. 13 December 1886 [Enc. v. N. I. I, 434].
561	Juli 1886.	Geschenk B. P. J. C. MOL, destijds Luit. t/z. 2 ^e kl.
612	Juni 1887.	Geschenk P. M. W. J. KRAYENHOF VAN DE LEUR, destijds Luit. t/z. 2 ^e kl.
636	December 1887.	Geschenk F. POMPE VAN MEERDERVOORT, Officier Ned. Ind. Leger, 1891—1892 Kolonel, Gouverneur van Atjèh.
906	October 1892.	Geschenk Dr. J. K. JACOBS, Off. van Gez. Ned. Ind. Leger, geb. 5 Mei 1842, overl. 19 Februari 1895 [Enc. v. N. I. II, 97].
955	September 1893.	Geschenk J. WOLTERBEEK MULLER, destijds Luit. t/z.
1108	Maart 1894.	Geschenk N. N.
1239	December 1899.	Afkomstig uit de nalatenschap van Dr. H. C. A. E. C. HELMKAMPF, oud Off. van Gez. Ned. Ind. Leger. Geb. 14 Juni 1826, overl. 16 Mei 1899. [Zie dl. IV].
1328	November 1901.	Geschenk J. WOLTERBEEK MULLER (zie boven).
1429	—	Geschenk G. C. E. VAN DAALEN, Lt. Generaal Commdt. Ned. Ind. Leger, 1905—1908, Gouverneur van Atjèh.
1468	—	Aankoop nalatenschap Mr. J. W. VAN LANSBERGE, geb. 16 Nov. 1830, overl. 17 Dec. 1905, 1875—1881 Gouverneur-Gen. Ned. Indie. [Enc. v. N. I. II, 368].
1525	—	
1578	Januari 1907.	Geschenk A. DE VRIES te Pangkalan-Brandan.
1599	Juni 1907.	Verzameling Th. J. VELTMAN, Kapitein der Infanterie Ned. Ind. Leger.
1647	1907.	Geschenk J. E. JASPER, Controleur B. B. Ned. Indie.
1705	Juni 1909.	Geschenk W. D. J. VAN MEETEREN BROUWER.
1752	October 1910.	Geschenk Mevr. de wed. P. TH. L. GRINWIS PLAAT.
1814	Mei 1912.	Geschenk D. VAN HINLOOPEN LABBERTON.

PHYSICS DEPARTMENT

REPORT ON THE PROGRESS OF WORK

FOR THE YEAR 1954

BY

DR. ROBERT S. SHULL

AND

DR. ROBERT W. WATSON

CHICAGO, ILLINOIS

1955

VERBETERINGEN EN BIJVOEGINGEN.

- Blz. 2, r. 21 en 26 v. b.* staat: 163/26; lees: 163/9.
Blz. 17, noot 3) bijvoegen: VOLZ, *Nord Sumatra*, II, 37.
Blz. 23, r. 15 v. o. staat: 1469/429; lees: 1468/429.
Blz. 27, noot 9) bijvoegen: VOLZ, *Nord Sumatra*, II, 37, Abb. 132.
    noot 11) " : VOLZ, *Nord Sumatra*, II, 187, Abb. 57.
Blz. 29, noot 2) " : VOLZ, *Nord Sumatra*, II, 400, Abb. 115.
Blz. 37, r. 12 v. b. en blz. 41, r. 3 v. b. staat: *Roesép*, lees: *Roeséb*.
Blz. 48, r. 19 v. b. staat: *sabòh*, lees: *sabòh*.
    noot 8) bijvoegen: VOLZ, *Nord Sumatra*, II, 399, Abb. 113a en b.
Blz. 77, r. 2, v. o. staat: *gasing*, lees: *gasíng*.
Blz. 89, noot 4) bijvoegen: VOLZ, *Nord Sumatra*, II, 45, 107, 118, 131, 159, 390.
Blz. 92, r. 11, v. o. staat: 1429/27; lees: 1429/97.
Blz. 112, r. 25, v. b. staat: *gampit*, lees: *gampét*.
Blz. 113, noot 2) bijvoegen: Zie ook *Globus LXVII*, 328.
Blz. 114, r. 2, v. b. bijvoegen a) en onderaan a) Zie VOLZ, *Nord Sumatra*, II, 350.
Blz. 118, r. 9, v. o. staat: *rèpèk*, lees: *rèpèk*.
Blz. 164, staat in het onderschrift: Zwaardscheede 1499/605, Type B, lees: Zwaardscheede 1599/605, Type B.
Blz. 192, r. 5, v. b. staat: *tjintin*, lees: *tjintjin*.
Blz. 194, r. 1, v. b. staat: eene optocht; lees: een optocht.
    r. 4, v. b. staat: *orang adj(tj)eh*; lees: *orang atjeh*.
    r. 11, v. b. staat: آل ; lees: آل .
Blz. 196, r. 15, v. b. staat: *Nangka*; lees: *angka*.
Blz. 198, r. 19, v. b. staat: eene grafsteen; lees: een grafsteen.

Blz. 199, onder 164/12 en 506/21, bij te voegen:
1814/11¹⁾. Vingerring (*sensim pantjalògam*²⁾ of *pantjarògam*), van zilver; het onderste deel in doorsnede rechthoekig, naar boven breeder en dikker, belegd met snoeren van zilverdraad en driehoeken van *soeasa*. De knop dubbel kegelvormig van *soeasa*, onderaan met dubbel zilveren snoer, boven met scherpe punt, omgeven door vier zilveren kogeltjes. — Wordt gezegd uit vijf bestanddeelen te zijn samengesteld en als geneesmiddel gedragen. G.

H. 4,5, dm. 2,3 cm.

Blz. 200, r. 3, v. b. staat: des Propheten; lees: Allahs.

1) Geschenk D. VAN HINLOOPEN LABBERTON, Mei 1912.

2) SNOUCK HURGRONJE, *Gajòland*, 368. — HAZEU, *Wbk. i. v.*

MEMORANDUM FOR THE DIRECTOR

The following information was obtained from a review of the records of the Bureau of the Census, Department of Commerce, for the year 1954. It is noted that the total number of persons who were employed in the manufacturing industry in the United States during the year 1954 was 14,800,000. This represents an increase of 1,200,000 persons over the total number of persons employed in the manufacturing industry in the United States during the year 1953. The increase in the number of persons employed in the manufacturing industry during the year 1954 is due to a number of factors, including an increase in the number of persons employed in the manufacturing industry in the United States during the year 1954, and an increase in the number of persons employed in the manufacturing industry in the United States during the year 1954.

ATJÈH, GAJŌ- EN ALASLANDEN¹⁾.

GROEP I.

Spijs en drank; opwekkende middelen²⁾.

I. Spijs en drank.

163/20 & 20a³⁾. Wrijfschotel van donkerbruin hout, hartvormig, ondiep uitgehold, met den vierkanten, naar het einde toe dikker wordenden, en van een gaatje voorzienen steel uit een stuk gesneden. — Dient om specerijen en andere toespijzen fijn te wrijven. **Gr. A.** — Volgens opgave van den schenker is dit voorwerp afkomstig uit den „Kraton⁴⁾ van den Sultan, 25 Januari 1874”⁵⁾.

L. schotel met steel 33, gr. br. id. 19, h. id. 5 cM.

1429/76⁶⁾. Als voren (*batèè neupéh*), van bruin hout, plat, onregelmatig rond, het bovenvlak uitgehold met aan eene zijde eene tuit; de steel rond, puntig toeloopend en met den schotel uit een stuk gesneden. Bij den schotel behoort een eivormige wrijfsteen. — Dergelijke schotels worden op de velden gebruikt om kruiden fijn te wrijven. In de *gampōngs* gebruikt men steenen wrijfschotels. **Geheel Atjèh.**

Dm. schotel 15,5—17, h. id. 5,5, l. steel 11, dm. id. 3,7, wrijfsteen l. 10,5, dm. id. 4,8—5,6 cM.

148/3⁷⁾. Wrijfsteen, tonvormig. — Dient om kerrie en andere specerijen op een steen of plank fijn te wrijven. **Gr. A.**

L. 17, dm. 5,5—6,4 cM.

148/4 en 205/1⁸⁾. Klapperraspen⁹⁾ van ijzer; rond, getand blad, met omgebogen, in doorsnede vierkanten steel. — Volgens den inzender is 205/1 afkomstig uit een der strandgampōngs van **Gr. A.** 1874.

148/4: l. 16, gr. br. v/h. blad 5; 205/1: l. 17,5, gr. br. v/h. blad 5,3 cM.

1) Bij de transcriptie der inl. namen wordt de schrijfwijze van Dr. C. SNOUCK HURGRONJE of die van HAZEU. *Wbk.* gevolgd.

2) Litteratuur: SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 30 vlgg. — v. LANGEN, *Westkust*, 452 vlgg. — JACOBS, I, 248. — VETH, *Atchin*, 49. — HAGEN, *Gajo-Länder*, 58. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 56 vlgg.

3) Serie 163, don. Dr. J. SEMMELINK, April 1876.

4) Ten rechte „Dalam,” zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 26.

5) Een dag na de verovering.

6) Serie 1429, don. G. C. E. VAN DAALEN, Maart 1904.

7) Serie 148, don. Dr. J. SEMMELINK, Oct. 1874.

8) Serie 205, don. Dr. J. SEMMELINK, Juli 1878.

9) Volgens *C. B. G.* S. heet de rasp: *geunoekoe*, het ijzer *mata*, zie ook *Not. Bat. Gen.* XXX, bijl. I, n°. 5. — Dr. W. FOY, *Schemelartige Kokosnuss-Schaber*. (Mitt. der Anthropol. Gesellschaft in Wien Bd. XXXIV, 1904, 114). — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXVI, fig. 14.

1429/87. Mandje (*bili*¹⁾, van zigzagvormig, zeer stevig gevlochten reepen²⁾, onderaan vierkant, boven rond; stevige randhoepel, uit verschillende stukken rotan bestaande, die door smallere rotanreepen zijn vastgebonden. — Wordt gebruikt voor het rijstwannen (*nangén*), doordat men de rijst er bij kleine hoeveelheden uit laat vallen, zoodat de wind het kaf meeneemt³⁾. *Pameuë, Kawaj XII. A.*

H. 31, ben. l. en br. 19, boven dm. 18 cM.

1429/54 a. Pot⁴⁾ (*boekö*⁵⁾, van gebakken aarde, zwart; rond met bollen bodem en schuin aflopend bovenvlak: wijde opening met opstaanden, concaven rand. Op het buitenvlak daarvan verticale groeven, door rijen ingeprikte punten afgewisseld. Op het ronde bovenvlak zeven groepen van vijf dergelijke groeven en daartusschen binnen door punten begrensde randen, uit punten of getande strepen gevormde driehoeken, rechte en gebogen lijnen. — Voor *sajoer*. (Toespijs bij de rijst). *Trétét. L. D.*⁶⁾.

H. 13, gr. dm. 25, dm. opening 16,5 cM.

163/3 & 4, 185/19⁷⁾. Stukken klapperdop⁸⁾. 163/4 met eene rondgaande groef langs de opening. — Volgens den inzender van 185/19 dienen dergelijke kommen om uit te drinken of er gekookte rijst uit te eten. Zij waren in elk huis aanwezig; met een bamboesteel voorzien dienen zij als scheplepel⁹⁾. — 185/19 gevonden in *gampōng Gitjiel* (?). **Gr. A.**

163/3: dm. 13, h. 5; 163/4: dm. 6,5, h. 8; 185/19: dm. 12, h. 3 cM.

163/8 & 26. Aarden pannen (*blangōng tandh*¹⁰⁾, rond met platten, flauw hellenden rand, waarlangs eene groef; de onderzijde van den bodem bedekt met golflijnen (met den duimnagel of een geribt latje ingedrukt¹¹⁾). — Dient om kleine visch, groente enz. in te koken¹²⁾. — Volgens den inzender is 163/8 afkomstig uit een kleinen *gampōng* aan de Atjèh-rivier¹³⁾. **Gr. A.**

163/8: h. 7, boven dm. 25; 163/26: h. 6,5, boven dm. 23,5 cM. 8 beschadigd.

163/6. Aarden potje, komvormig, met smallen, gegroefden rand en uitstaanden (beschadigden) voet. — Werd volgens den inzender met overblijfsels van asch gevonden op een der sultansgraven¹⁴⁾ te *Kosta Radja*. **Gr. A.**

H. 8, boven dm. 13,5 cM.

163/7 & 10. Kookpotten (*kanèt*¹⁵⁾, van gebakken aarde; rond, buikig, met smallen schuinen rand om de opening; deksel ontbreekt. Versiering van het ronde gedeelte als 163/8. — Om rijst te koken. **Gr. A.**

163/7: h. 10, boven dm. 15; 163/10: h. 10, boven dm. 14,5 cM.

148/5. Als voren, maar hooger, minder buikig en zeer hard (verglaasd?). Zeer beschadigd. **Gr. A.**

H. 12, boven dm. 8,5 cM.

1) HAZEU, *Wbk.* s. v.

2) Van de schors van (Gaj.) *bëmbön*, (Atj.) *bili*, een struik.

3) SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 345. — Opgave van den schenker.

4) SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 377.

5) HAZEU, *Wbk.* s. v.

6) Deze opgave van den inzender komt niet overeen met die van SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 377, waar vermeld wordt, dat men onder *boekö* potten voor *sajoer* verstaat in de *Gajō-Loë's*.

7) Serie 185, don. J. J. KORNDÖRFFER, Sept. 1877.

8) Atj. *baté ië*. Verg. VELTMAN, *Wdl.* i. v. Drinknap.

9) Atj. *tjinoe*. Verg. id.

10) VELTMAN, *Wdl.* — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *bëlangong*.

11) JACOBS, II, 140.

12) *Not. Bat. Gen.* 1899, LXXVI, n°. 8887 en 1900, VIII, n°. 9137.

13) Een centrum voor pottenbakkersindustrie vormt de *gampōng Ateuë*. — JACOBS, II, 137 vlgg. en *Not. Bat. Gen.* 1900, bijl. II.

14) Verg. JACOBS, II, Pl. XVI en XVII.

15) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* I, 41. — *Not. Bat. Gen.* 1900, VI, n°. 9117. — JACOBS, II, Pl. VIII A. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *kanit*.

163/22. Kom¹⁾ van messing, halfbolvormig, bodem plat, buitenzijde zwart be-rookt, binnenzijde effen. Voor keukengebruik? — Afkomstig uit den *Kraton* (zie boven). Januari 1874. Gr. A.

Dm. 9, h. 4 cM

148/9a & b. Lepels²⁾ (*aweu^e*³⁾, onregelmatig gesneden stuk klapperdop, waar-door een houten, eenigszins gefatsoeneerde steel gestoken is. Gr. A.

9a: l. 41; 9b: l. 39 cM.

1429/78. Als voren, het blad echter halfbolvormig, de steel recht, eerst vierkant, daarna platter en breeder. Geheel Atjéh.

Blad dm. 13, h. id. 4,5, steel l. 55, br. id. 1—3 cM.

1468/173⁴⁾. Eetschotel (*tjapah*⁵⁾, van bruin (*poenggas* of *pelawi*⁶⁾-hout, rond met platten, eenigszins schuinen rand en uitstaanden voet. Door dezen laatste zijn twee touwtjes gestoken die door een gat zijn vereenigd en daar aan elkander tot eene lus verbonden zijn (voor het ophangen). Alas.

Dm. boven 26,5, h. 6 cM.

1468/174. Als boven (*tjapah mēkidéng*⁷⁾; schotel als 173 maar zonder touwtje en op een houten ronden, vaasvormigen voet met rondgaande groeven en dakvormige verhooging. Alas.

Boven dm. 31, h. 14,5 cM.

1468/175. Schotel (*blangō katingōn*), (twee exempl.), van roodbruin (*poenggas*) hout. Rond, potvormig, de bodem rond, het bovenzvlak schuin aflopend met scherpen buitenrand en drie rondgaande verhoogingen; bovenrand scherp en schuin opstaand; voet met de schotel uit hetzelfde stuk gesneden, rond met talrijke dwarsgroeven en rondgaande verhoogingen. Nabij het bovineinde van den voet zijn daardoor vier ge-draaide rotan? touwen gestoken, die boven het midden van de schotel aan elkaar en aan een rotanooog geknoopt zijn. — Dient voor het bewaren van gekookte spijzen. Alas.

H. 13,5, gr. dm. 22, dm. opening 14 cM.

163/11 & 12. Mandjes, rond, schotelvormig, van om eene nerf omgebogen breede, ongekleurde, lusvormig gevlochten pandanusreepen; de reepen nog verbonden aan een stuk schors? waaruit zij straalsgewijze ontspringen en dat een ring in het midden van het mandje vormt. — Dient om borden op te zetten? *Gampōng Djawa*. Dec. 1873. Gr. A.

11: dm. 22, h. 5; 12: dm. 24, h. 5 cM.

182/40. Bordenhanger (*salang*⁸⁾, van lusvormig gevlochten rotanreepen, à jour bewerkt in den vorm van een halven bol met snoervormig gedraaid hengsel. — Dient om schotels met eten in te zetten, ten einde den inhoud tegen gedierte te beschermen. Gevonden in een huis in *gampōng Lēmbœ*. N. O. Gr. A.

Dm. 14, h. 20 cM.

163/18. Als voren, maar veel langer en fijner bewerkt, gedeeltelijk van smalle, gespleten rotanreepen; het mandje, dat in het opengevlochten gedeelte ruiten vertoont, heeft acht punten tegen even zoo vele rotanreepen die aan het bovineinde in een lusvormig, op twee plaatsen met rotanreepen omwoeld hengsel samenkomen. — Afkomstig uit *gampōng Djawa*. Dec. 1873. Gr. A.

Dm. 15, l. 69 cM.

1) Wat den vorm betreft zie JACOBS, II, Pl. VIII, B, fig. 9.

2) C. B. G^t. S. n°. 4616.

3) Verg. VELTMAN, *Wdl.* i. v. Iepel.

4) Serie 1468. Geschenk G. C. E. VAN DAALEN, 1904.

5) SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 213, 377. — HAZEU, *Wbk.* i. v.

6) Komen in DE CLERCQ niet voor.

7) Verg. HAZEU *Wbk.* i. v. *kiding*.

8) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 41. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v.

163/19. Bordenhanger, als 163/18 maar met twee korfjes boven elkaar; de rotanreepen boven het bovenste gedeeltelijk vischgraatvormig omvlochten. Beschadigd-Afkomstig uit *gampōng Djawa*. Dec 1873. Gr. A.

Dm. van de korfjes 17 en 11, l. 68 cM.

164/13 en 1429/77. Als boven (*salang*), bestaande uit twee rotanringen die gelegd zijn tegen de binnenzijden van een dubbelen, tweemaal omgebogen rotanreep, die in een oog eindigt, zoodanig dat een soort hanger gevormd is. Ringen en reep op verschillende plaatsen door uit vischgraatvormig in elkaar gevlochten rotanreepjes bestaande koorden in den vorm van staande en schuine kruisen (13) of door een dubbelen horizontalen reep (77) met elkaar verbonden. Gr. A.

164/13: l. 93; 1429/77: l. 66 cM.

300/1631. Als voren ¹⁾, van lusvormig gevlochten ²⁾ dubbele reepen rotan, à jour bewerkt, rond, uit drie stukken bestaande, op drie plaatsen aan den omtrek met rotanreepen aan elkaar verbonden; de beide buitenste eenigszins bol, het middelste plat. A.

Dm. 29, h. 12,5 cM.

370/3007 ³⁾. Etensblad (*dalōng* ⁴⁾), van messing, met hollen voet van hetzelfde metaal; het blad rond, vlak, met een verhoogden vlakken rand, die aan den omtrek een dikker, uitgeschulpt bandje, en op het vlakke gedeelte, ruwe ingegrifte bladvormige versieringen heeft. De voet rond met verschillende rondgaande randen en groeven. — De *dalōng's* worden gebruikt om rijst met toebehooren op traditioneele wijze voor te dienen bij bruiloften, lijkmalen, de ontvangst van voorname gasten en andere plechtige gelegenheden (*meu idang*); *dalōng's* kunnen een *idang* voor 4 à 5 personen bevatten ⁵⁾. A.

Dm. 45, h. 18,5 cM.

1599/2 & 3. Als voren; gelijk aan 370/3007 maar (2) grooter; op den rand van het blad van 2 gegraveerde rondgaande kringen van fijne gekruiste lijnen, rijen punten of fijn blad (?) ornament; rand en voet van 3 gedeeltelijk à jour met krullen bewerkt; de eerste eenigszins schuin en smaller dan bij 2; op het blad van 3 is met zwarte verf geschreven: *فولو بينغ* (*Poeloe Pinang*). A.

2: dm. 60, h. 27; 3: dm. 44, h. 21 cM.

370/3006 ⁶⁾ A & B. Als voren, doch het blad zonder verdikt bandje en zonder ingegrifte versieringen; op den voet tusschen de banden op drie plaatsen rijen gelijkbeenige driehoeken. Bij het blad behoort een ronde, eenigszins puntige spijzen-deksel (*sangè* ⁷⁾) van gevlochten *pandan*-bladeren (*ōn seukè* ⁸⁾), die eene dubbele laag vormen, de binnenste ongekleurd en van breede reepen, de buitenste in het patroon van eene zespuntige ster, à jour volgens het drierichtingssysteem, van fijne ongekleurde reepen; daaronder eenige stukjes gekleurd katoen en daaromheen tal van concentrische zwarte, ongekleurde en roode, gelijkvormige sterren en enkele straa-

1) Zie ook Dl. IV, 1 van dezen Cat. bij 1002/53.

2) Verg. LEHMANN, Taf. 2, Fig. 60.

3) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 37 b. — Waarde volgens een bijgevoegd inventarisstuk f 5.

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 41. — VAN LANGEN, *Wbk. i. v. daloeng*. — VELTMAN, *Wdl. i. v. Schotel*.

5) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 32, 41. De afzonderlijke voet dient tot het aanrichten van de z. g. *ranoeb dōng* (staande siri), zie ald. I, 325. — Zie ook O. c. Pl. III. — Volgens VELTMAN, *Aant.* 431, worden dergelijke schotels veelal uit *Penang* ingevoerd.

6) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9e kl. n°. 37/b. Waarde f 5.

7) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 350; de mooiste worden in *Daja* gemaakt van *pandan*blad met gekleurde draden er doorheen en goudblad er onder gewerkt. In tegenstelling van de fraaie *sangè Daja* heeten de gewone halfronde deksels, die men elders maakt *sangè gampōng*. — VAN LANGEN, *Wbk.* onderscheidt *sangè kampōng*, — *randé*, — *daja*,

8) DE CLERCQ, n°. 2557.

gewijze aangebrachte roode reepen; langs den omtrek een ongekleurde zigzagstreep tusschen twee rondgaande strepen en daaronder een omboordsel van wit katoen met enkele roode en blauwe figuurtjes. **A.**

Schotel h. 20, dm. 44, deksel h. 13, dm. 42 cM.; beschadigd.

1429/152. Etensblad (*dalōng*), van hout, in vorm met de vorigen overeenkomende, maar het blad met een verdikten, binnen schuin afgesneden rand waarover rondgaande groeven: in het midden van het blad een vierkant gat, waarin een pen van het voetstuk steekt. Dit bestaat uit een houten zuil, die in het midden bolvormig en naar de beide einden toe kegelvormig is, en eene ronde, schuin aflopende plaat, waarop groepen van rondgaande verhoeringen. *Meulabōh*. **W. kust. A.**

H. 22, dm. blad 42, dm. voetplaat 25 cM.

379/4. Als boven (*krikaj*¹⁾, van messing, in vorm en bewerking overeenkomende met 370/3007 maar kleiner en de platte rand met uitgesneden openingen, zoodat een onregelmatig bladornament gevormd wordt. — Dient voor het afzonderlijk opdisschen van spijzen voor zeer voorname gasten²⁾. **A.**

H. 12, dm. 30 cM.

370/3008 A & B³⁾. Als boven, maar de rand zonder openingen en met ingegrifte figuren op het uitgeschulpte bandje. Bij den schotel (*krikaj*) behoort een deksel (*sangè*) gelijk aan 370/3006 B maar kleiner en met rood katoen omboord. **A.**

H. schotel 16, dm. id. 27,5, h. deksel 6,5, dm. id. 24 cM.

1599/9⁴⁾. Kleedje (*rangkō*⁵⁾, van zwart laken, met rood katoen gevoerd en met rood wollen stof omzoomd; vierkant; op de voorzijde borduursel van gouddraad en roode zijde; patroon: langs de randen een streep, daarbinnen eene rij halfcirkelvormige, met verschillend patroon ingevulde figuren; van het binnenste vierkant zijn de hoeken door een streep afgesneden en de aldus ontstane driehoeken met eene vlinderachtige figuur gevuld. Aan den buitenrand eene guirlande van verschillend gekleurde kralen, in de hoeken kwastjes van verschillend gekleurde wol. — Wordt op den *dalōng* gelegd. Dit ex. behoort bij 1599/3. **A.**

L. en br. 55 cM.

1599/10 & 11⁶⁾. Randen voor spijzenschotels⁷⁾ (*tjradi dalōng*⁸⁾, van rood wollen stof, met gebloemd (10) of rood (11) katoen gevoerd: aan de buitenzijde met borduursel van gouddraad en roode en zwarte zijde; patroon: eene rij schildvormige (10) of vliedervormige (11) figuren, aan eene zijde door een streep begrensd. Boven langs den rand eene streep geel en een van groen flanel, gevolgd door eene breede schuif van rood katoen, die door een bandje om den rand van den spijzenschotel kan worden dichtgetrokken. Langs den onderrand een gele (10) of groen (11) wollen streep en daaronder eene rij schildvormige (10) of driehoekige (11) lapjes, afwisselend van rood flanel en zwart laken (10) of rood en groen flanel (11); de lapjes aan de achterzijde bedekt met papier (10) of verschillend gekleurd katoen (11), de randen omzoomd met rood of geel katoen; de voorzijde bedekt met borduursel van gouddraad en verschillend gekleurde zijde; patroon: een streep langs den rand en daarbinnen een schildvormige (10) of uit driehoeken samengestelde (11) figuur; in het midden bij 11

1) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 41. — VAN LANGEN, *Wbk. i. v. kërikal*. — *Not. Bat. Gen.* 1892, Bijl. I, II n°. 18.

2) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 41.

3) *Cat. Kol. Tentoonst. Amst.* 1883, 9^e kl. n°. 37/b. Opgegeven waarde f 2.50.

4) *Gids*, n°. 233.

5) Volgens opgave van den verzamelaar.

6) *Gids*, n°. 239 en 234.

7) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. III.

8) Opgave van den verzamelaar. — Volgens SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42, is *tjradi* of *miraḥpati* het patroon gevormd door aaneengenaaide ruitvormige stukjes laken van verschillende kleur.

met een micaplaatje. Aan den rand en de lapjes verschillend gekleurde wollen kwastjes en enkele glaskralen. — 11 behoort bij *dalōng* 1599/3. **A.**

10: l. (dubbel gevouwen) 46, gr. br. 20; 11: l. (dubbel gevouwen) 65, gr. br. 20 cM.

1429/244. Rand voor spijzenschotels(?)¹⁾; roode band met zwarte randen; het middengedeelte bedekt met gouddraadborduursel in bloemornament, de randen met streepjes; hieronder haakwerk: roode zigzaglijnen en driehoeken van gouddraad, waarbinnen stukjes spiegelglas? Aan den rand franjes van grijs katoen en gouddraad, aan de bovineinden met rood en wit garen en gouddraad omwonden. Aan een einde van den band twee *à jour* bewerkte klaverbladen van paars flanel, met gouddraad bestikt. **A.**

L. 44, br. (zonder franjes) 4,5 cM.

1599/4²⁾. Presenteerblad (*talam*³⁾), van messing, rond, met eenigszins verhoogden rand. Op de onderzijde een Engelsch fabrieksmerk. — Dit blad wordt op den met een kleedje bedekten *dalōng* gelegd en dient om daarop de spijzen te plaatsen; dit blad past op den *dalōng* 1599/3. **A.**

Dm. 48 cM.

1599/5⁴⁾. Spijzendecksel (*sangè*), afgeknot kegelvormig; eene laag straalsgewijze aan elkaar genaaide *pandan*? bladreepen, aan de buitenzijde bedekt met verschillend gekleurde flanelen lappen, die strepen, ruiten en driehoeken vormen; hierop borduurwerk van gouddraad, rood garen en ronde vergulde plaatjes met een kraaltje in het midden; patroon: bladeren, vlinders(?) en geometrische figuren. Langs den onderrand eene rij tanden van palmbaad, gevolgd door eene dubbele strook van geel en groen flanel. Dergelijke strooken om het evenzoo met borduurwerk versierde, vierkante bovenvlak, aan welks hoeken reepjes rood katoen en geel flanel om het deksel op te lichten. Dit deksel past op het presenteerblad 1599/4. **A.**

Dm. beneden 46, l. en br. boven 10, h. 26 cM.

300/93. Kleedje voor de bedekking van een spijzendecksel⁵⁾, van rood katoen met wit katoen gevoerd; op de bovenzijde borduursel van gouddraad in verschillende randen (spiraalen, kruisstekken en puntige figuren), daarbinnen en daarbuiten in de hoeken eenigszins vlindervormige figuren, die aan de binnenzijde in het midden met gele of groene zijde, die aan de buitenzijde met een stukje spiegelglas gevuld. Aan de hoeken kwastjes van rood en zwart flanel, met eene groene kraal aan den top. **A.**

L. en br. 45,5 cM.

1599/12⁶⁾. Als voren, van rood flanel met breeden rand van paars flanel; met rood flanel omzoomd en met wit katoen gevoerd. Op het bovenvlak borduurwerk van gouddraad, roode en zwarte zijde; patroon: binnen elkaar omsluitende vierkanten, blad- en bloemornament, in het midden een stukje mica. In de hoeken kwastjes van gele wol met twee kraaltjes in den top. **A.**

L. en br. 42 cM.

225/3 & 4⁷⁾. Drinkbekertjes(?) (*baté*⁸⁾), van messing, in den vorm van eierdopjes; op den voet eenige krulvormige figuren, langs de opening drie rondgaande, ingegrifte banden, waarvan de beide uiterste met sterren en strepen gevuld. — Het drinken van water uit glazen is strijdig met de Atjèhsche gewoonte⁹⁾. — Volgens den inzender afkomstig uit de *gampōng Djemprit*¹⁰⁾. **Gr. A.**

H. 5, boven dm. 5 cM.

1) Misschien een hoofdsieraad. — Verg. MÜLLER, *Bataksammlung*, fig. 81.

2) *Gids*, n°. 235.

3) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* — VELTMAN, *Wdl.* i. v. schotel.

4) *Gids*, n°. 236.

5) Inl. naam *seuhab*. — Verg. VELTMAN, *Aant.*, 438.

6) *Gids*, n°. 237. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. III.

7) Serie 225, don. J. J. KORNDÖRFFER, Juli 1879.

8) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *batil*.

9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 191. — De inzender merkt op „dat hij dergelijke bekertjes in Smyrna en Tripoli wel bij de Turken voor *Mokka* heeft zien gebruiken.” — Zie ook SNOUCK HURGRONJE: *Ethnographisches aus Mekka* [I. A. f. E. I, 149, Taf. XIV, fig. 7].

10) *Djeumpet*?

1429/132. Drinkkom metje ¹⁾ (*baté iè*), van messing, halfbolvormig, in- en uitwendig glad. — Wordt gebruikt om water te scheppen uit een *moendam* (zie beneden). Ingevoerd. **Geheel Atjéh.**

Boven dm. 7, h. 3 cM.

225/5. Kopje ²⁾, van wit porcelein; aan de buitenzijde groene en gekleurde banden, afgescheiden door vergulde strepen, aan de binnenzijde bij de opening eene rondgaande, vergulde streep. **Gr. A.**

H. 4, boven dm. 5,8 cM.

370/3009 A ³⁾. Watervat (*moendam* ⁴⁾), van messing; meloenvormig met diep ingesneden groeven ter aanduiding van sectoren; op den smallen uitstaanden voet en den platten, bijna horizontalen bovenrand eenige rondgaande groeven; deksel van hetzelfde metaal met spitsen knop, daaronder diepe groeven als boven en verschillende groeven en banden langs den omtrek. **A.**

H. 24, gr. dm. 22 cM.

540/12 ⁵⁾. Als voren, maar kleiner en veel ruwer bewerkt; de diepe groeven ontbreken. Wordt volgens de opgave gebruikt voor drinkwater gedurende de maaltijden. Vervaardigd te *Mèrbouw* ⁶⁾. **W. kust. A.**

H. 16, gr. dm. 14 cM.

1429/75. Als voren ⁷⁾ (*moendam*), van gebakken aarde, eenigszins meloenvormig, op voet; rood met bleekroode strepen en randen; verschillende ingekraste rondgaande groeven en nabij den hals eene rij dergelijke driehoeken. De rand een weinig uitstaande en het bovenvlak daarvan met concentrische groeven bedekt. Deksel halfbolvormig met puntigen knop. **Geheel Atjéh.**

H. (zonder deksel) 14, gr. dm. 20, dm. opening 15, h. deksel 7 cM.

163/5. Waterpot (*tajeuën* ⁸⁾), van gebakken aarde, rond met smal uitstaand randje; om den pot een net van tot snoeren gevlochten fijne en grove rotanreepen, in den vorm van aan elkaar sluitende trapezia met diagonalen. Twee hengsels op dezelfde wijze samengesteld. — Dient tot het vullen van het groote watervat (*goetji*) in de achtergalerij van het huis ⁹⁾. **Gr. A.**

H. 14, gr. dm. 17 cM.

1599/1 ¹⁰⁾. Watervat ¹¹⁾ (*tajeuën*), van messing, eenigszins vaasvormig met dunnen, naar boven wijder wordenden hals; op het lichaam van het vat ingegrifte kringen, waartusschen fraai ingegraveerde rijen bladvormige figuren van verschillende vorm. Rand om de opening met S-vormige groeven. **A.**

H. 32, gr. dm. 32, dm. opening 11,5 cM.

1188/1 ¹²⁾. Watervat, van verglaasd aardewerk, veel overeenkomende met de

1) Verg. JACOBS, II, Pl. VIII B, fig. 9.

2) Opmerking van den inzender boot 9 blz. 6.

3) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 37/d. Volgens een bijbehorend inventarisstuk bedraagt de waarde f 10.—

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42. — Verg. voor den vorm JACOBS, II, Pl. VIII A, fig. 2.— VAN LANGEN, *Wbk.* geeft voor *moendam*: groote koperen of zilveren waschkom.

5) Serie 540, don. Kol. H. DEMMEL. — Ned. St. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

6) Blijkens eene aantekening bij het kwispedoor 540/10 (zie beneden) wordt bedoeld een *gampōng* in *Meulabōh*, die op de kaart, behoorende bij VAN LANGEN, *Westkust, Merbau* (t. r. *Meureubō*) genoemd wordt.

7) JACOBS, II, Pl. VIII A, fig. 2. — Vergl. HAGEN, *Gajos*, 29, fig. 11 a.

8) VELTMAN, *Wdl.* i. v. *tampajan*. — JACOBS, II, Pl. VIII B, fig. 6.

9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42.

10) *Gids*, n°. 240.

11) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. XI.

12) Leg. B. J. G. VOLCK, Aug. 1898. — Zie Ned. St. Crt. 17 Mei 1899, n°. 114.

met een micaplaatje. Aan den rand en de lapjes verschillend gekleurde wollen kwastjes en enkele glaskralen. — 11 behoort bij *dalōng* 1599/3. A.

10: l. (dubbel gevouwen) 46, gr. br. 20; 11: l. (dubbel gevouwen) 65, gr. br. 20 cM.

1429/244. Rand voor spijzenschotels(?)¹⁾; roode band met zwarte randen; het middengedeelte bedekt met gouddraadborduursel in bloemornament, de randen met streepjes; hieronder haakwerk: roode zigzaglijnen en driehoeken van gouddraad, waarbinnen stukjes spiegelglas? Aan den rand franjes van grijs katoen en gouddraad, aan de bovineinden met rood en wit garen en gouddraad omwonden. Aan een einde van den band twee *à jour* bewerkte klaverbladen van paars flanel, met gouddraad bestikt. A.

L. 44, br. (zonder franjes) 4,5 cM.

1599/4²⁾. Presenteerblad (*talam*³⁾), van messing, rond, met eenigszins verhoogden rand. Op de onderzijde een Engelsch fabrieksmerk. — Dit blad wordt op den met een kleedje bedekten *dalōng* gelegd en dient om daarop de spijzen te plaatsen; dit blad past op den *dalōng* 1599/3. A.

Dm. 48 cM.

1429/244. Spijzendecksel (*sangè*), afgeknot kegelvormig; eene laag straalsgewijze bedekt met verschillend

Namens

Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken

De Directeur
van 's Rijks Ethnographisch Museum

Dr. H. H. JUYNBOLL.

afkomstig uit de *g...*
H. 5, boven dm. 5 cM.

- 1) Misschien een hoofdsieraad. — Verg. MÜLLER, *Bataksammlung*, fig. 81.
- 2) *Gids*, n°. 235.
- 3) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* — VELTMAN, *Wdl.* i. v. schotel.
- 4) *Gids*, n°. 236. 5) Inl. naam *seuhab*. — Verg. VELTMAN, *Aant.*, 438.
- 6) *Gids*, n°. 237. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. III.
- 7) Serie 225, don. J. J. KORNDÖRFFER, Juli 1879.
- 8) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *batil*.
- 9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 191. — De inzender merkt op „dat hij dergelijke bekertjes in Smyrna en Tripoli wel bij de Turken voor *Mokka* heeft zien gebruiken.” — Zie ook SNOUCK HURGRONJE: *Ethnographisches aus Mekka* [I. A. f. E. I, 149, Taf. XIV, fig. 7].
- 10) *Djeumpet*?

1429/132. Drinkkommetje ¹⁾ (*baté iè*), van messing, halfbolvormig, in- en uitwendig glad. — Wordt gebruikt om water te scheppen uit een *moendam* (zie beneden). Ingevoerd. **Geheel Atjèh.**

Boven dm. 7, h. 3 cM.

225/5. Kopje ²⁾, van wit porcelein; aan de buitenzijde groene en gekleurde banden, afgescheiden door vergulde strepen, aan de binnenzijde bij de opening eene rondgaande, vergulde streep. **Gr. A.**

H. 4, boven dm. 5,8 cM.

370/3009 A ³⁾. Watervat (*moendam* ⁴⁾), van messing; meloenvormig met diep ingesneden groeven ter aanduiding van sectoren; op den smallen uitstaanden voet en den platten, bijna horizontalen bovenrand eenige rondgaande groeven; deksel van hetzelfde metaal met spitsen knop, daaronder diepe groeven als boven en verschillende groeven en banden langs den omtrek. **A.**

H. 24, gr. dm. 22 cM.

540/12 ⁵⁾. Als voren, maar kleiner en veel ruwer bewerkt; de diepe groeven ontbreken. Wordt volgens de opgave gebruikt voor drinkwater gedurende de maaltijden. Vervaardigd te *Mèrbouw* ⁶⁾. **W. kust. A.**

H. 16, gr. dm. 14 cM.

1429/75. Als voren ⁷⁾ (*moendam*), van gebakken aarde, eenigszins meloenvormig, op voet; rood met bleekroode strepen en randen; verschillende ingekraste rondgaande groeven en nabij den hals eene rij dergelijke driehoeken. De rand een weinig uitstaande en het bovenvlak daarvan met concentrische groeven bedekt. Deksel halfbolvormig met puntigen knop. **Geheel Atjèh.**

H. (zonder deksel) 14, gr. dm. 20, dm. opening 15, h. deksel 7 cM.

163/5. Waterpot (*tajeuën* ⁸⁾), van gebakken aarde, rond met smal uitstaand randje; om den pot een net van tot snoeren gevlochten fijne en grove rotanreepen, in den vorm van aan elkaar sluitende trapezia met diagonalen. Twee hengsels op dezelfde wijze samengesteld. — Dient tot het vullen van het groote watervat (*goetji*) in de achtergalerij van het huis ⁹⁾. **Gr. A.**

H. 14, gr. dm. 17 cM.

1599/1 ¹⁰⁾. Watervat ¹¹⁾ (*tajeuën*), van messing, eenigszins vaasvormig met dunnen, naar boven wijder wordenden hals; op het lichaam van het vat ingegrifte kringen, waartusschen fraai ingegraveerde rijen bladvormige figuren van verschillende vormen. Rand om de opening met S-vormige groeven. **A.**

H. 32, gr. dm. 32, dm. opening 11,5 cM.

1188/1 ¹²⁾. Watervat, van verglaasd aardewerk, veel overeenkomende met de

1) Verg. JACOBS, II, Pl. VIII B, fig. 9.

2) Opmerking van den inzender noot 9 blz. 6.

3) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 37/d. Volgens een bijbehorend inventarisstuk bedraagt de waarde f 10.—

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42. — Verg. voor den vorm JACOBS, II, Pl. VIII A, fig. 2.— VAN LANGEN, *Wbk.* geeft voor *moendam*: groote koperen of zilveren waschkom.

5) Serie 540, don. Kol. H. DEMMENI. — Ned. St. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

6) Blijkens eene aanteekening bij het kwispedoor 540/10 (zie beneden) wordt bedoeld een *gampōng* in *Meulabōh*, die op de kaart, behoorende bij VAN LANGEN, *Westkust, Merbau* (t. r. *Meureubō*) genoemd wordt.

7) JACOBS, II, Pl. VIII A, fig. 2. — Vergl. HAGEN, *Gajos*, 29, fig. 11 a.

8) VELTMAN, *Wdl. i. v. tampajan*. — JACOBS, II, Pl. VIII B, fig. 6.

9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42.

10) *Gids*, n°. 240.

11) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. XI.

12) Leg. B. J. G. VOLCK, Aug. 1898. — Zie Ned. St. Crt. 17 Mei 1899, n°. 114.

Borneosche *kempajan's*¹⁾; buigig met dikken mondrand; bruin met gele figuren en wel van boven afgerekend: golflijn, krullen, meanderrand tusschen smalle randjes, paarden, boomen en bladeren, spitsbogen en krullen. Op een om den hals hangend messingen plaatje staat: „Veroverd op Toekoe Oemar²⁾).

Rigas Atjeh 1886
B. J. G. Volck.”

Waarschijnlijk van Chineeschen oorsprong. **W.kust A.**

H. 74, gr. dm. 52, dm. mond 33 cM.

1429/51a & 189. Waterkaraf (*laboe*³⁾), van gebakken aarde, bijna zwart; halfbolvormig met vier groepen van vier radiale groeven: de bodem schuin toeloopend, het middelste deel concaaf; hals min of meer peervormig, gecanneleerd, opening iets wijder en bovenzijde vlak. Het ronde gedeelte en de hals, met uitzondering van een effen afscheidend bandje tusschen beide, geheel bedekt met ingeprikte punten en strepen, die driehoeken of randen vormen, welke laatste tot cirkels, kruisen, driehoeken of onregelmatig gebogen lijnen gegroepeerd zijn. — Wordt bij het eten slechts door vrouwen gebruikt; somtijds voorzien van geluidmakende steentjes; 51a drie exemplaren waarvan één beschadigd. 189 met afgebroken hals. *Trétét. L. D.*

H. 16, gr. dm. 17, l. hals 7,5, dm. opening 4 cM.

1429/50 & 188. Waterkruiken⁴⁾ (*këndi rawan*⁵⁾), op 51 gelijkende maar op een kegelvormigen, wijd uitlopenden voet met platten bodem; in dien voet bij 50 een rammelend steentje (?) (*këkërlèng* of *këkërsèng*⁶⁾). De tuit cilindrisch, boven dikker dan beneden, in het midden meloenvormig verdikt. De versiering (bij 50 ook op het ondervlak van den bodem) bestaat uit ingeprikte rijen punten of fijn getande randen, die tot rondgaande, radiale, zigzagvormige of gebogen banden gegroepeerd zijn. *Trétét. L. D.*

50: h. 26,5, gr. dm. 15, l. hals 12, gr. dm. id. 9,5; 188: h. 24, gr. dm. 14, l. hals 12, gr. dm. id. 8,5 cM.

Pl. II, fig. 1.

1429/51. Als boven⁷⁾ (*këndi bönön*⁸⁾), van gebakken aarde, bijna zwart; het lichaam van boven half rond, de bodem, naar alle zijden schuin aflopend, in het midden concaaf. Hals bestaande uit twee afgeknotte kegels, waarvan de dunne einden tegen elkaar sluiten; daarboven een halve bol met vier gaatjes en in het midden een puntige knop. Tuit rond, meloenvormig verdikt, het vooreinde afgebroken. Behalve op den bodem geheel bedekt met ingeprikte punten, die in rondgaande rijen, kromme of rechte lijnen gegroepeerd zijn. **L. D.**

H. 24,5, gr. dm. 17, l. hals 13, gr. dm. id. 9 cM.

Pl. II, fig. 2.

1429/190. Als boven, maar de hals rond, naar boven eerst dunner en dan breeder uitlopend met breed, plat bovenvlak; met cannelures en daartusschen rijen ingeprikte

1) Verg. A. SCHADENBERG, *Die Bewohner von Süd-Mindanao und der Insel Samal* (Zeitschr. für Ethn. XVII, 45 vlgg.). — F. S. GRABOWSKY, *Ueber die „djawel's" oder heiligen Töpfe der Oloh ngadju (Dajaken) in Süd Ost-Borneo* (Id. 121 vlgg. en Taf. VII). — J. D. E. SCHMELTZ, *Ueber einen heiligen Krug von Borneo* (I. A. f. E. III, 29). — A. B. MEYER, *Alterthümer aus dem Ost-Indischen Archipel*. — Cat. R. E. M. II, 363.

2) *Teukoe Oema*. — Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 152 vlgg.

3) Zie HAZEU, *Wbk.* i. v.

4) HAGEN, *Gajos*, fig. 11 b. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 377. — *Coll. VAN DAALen*, 133. — *Coll. LEBBE*, n°. 10322.

5) Mannelijke kruik. Vergl. HAZEU, *Wbk.* i. v. *rawan*.

6) Waarschijnlijk een knikker, die dient om het aanzetten van vuil (*daki*) te verhinderen. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 377. — HAZEU, *Wbk.* s. v. *këkërlèng*.

7) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 377. — *Coll. VAN DAALen*, 134 en 135. — *Coll. LEBBE*, n°. 10324.

8) Vrouwelijke kruik, verg. HAZEU, *Wbk.* i. v. *bönön*.

punten. Op het ronde gedeelte ingeprikte punten in rondgaande rijen en daartusschen radiale en schuine strepen en ingegrifte kruisen. *Trétét. L. D.*

H. 13, gr. dm. 18, l. hals 6, dm. bovenopening 4 cM.

1429/187. Waterkruik (*kěndi rawan*), op de vorige gelijkend, doch de voet lager, het bovendeeplatter, met drie gaatjes en platten, achthoekigen knop; het einde van de tuit achthoekig. Versiering van ingeprikte punten en getande strepen, tot radiale, schuine en met aan elkaar sluitende driehoeken gevulde randen gegroeped. *Trétét. L. D.*

H. 23, gr. dm. 13,5, l. hals 13, gr. dm. id. 8,5 cM.

807/36. Waterkaraf(?)¹⁾, bestaande uit een kokosnoot waarop een kleine kegelvormige hals van palmhout; het geheel is bedekt met een vlechtwerk van zeer fijne, taaie rotanvezels, deels lusvormig *à jour*, deels tot vorming van de bedekking van den hals en van een uitstaanden platten voet, zigzagvormig, stijf in elkaar met eenige snoervormige, rondgaande banden; aan weerszijden tegen het ronde gedeelte een vischgraatvormig gevlochten reepje (tot aanhechting van een hengel?). **A.**

H. 21, gr. dm. 16 cM.

1599/6²⁾. Als voren³⁾, kokosnoot, waarop met behulp van een stuk leder? een houten hals geplaatst is; de noot geheel omvlochten met smalle rotanvezels (volgens het vierrichtingssysteem⁴⁾ en met taaie bruine (varen?) vezels (lusvormig *à jour*). In den hals een stop van wit hout, met eenigszins kegelvormigen knop. **A.**

H. 19, gr. dm. 14 cM.

1429/52. Waterschepper⁵⁾ (*bòdjòk*⁶⁾, van gebakken aarde, bijna zwart, in den vorm van eene meloenvormige kalebas⁷⁾ met ronden, krommen steel (*tampok*), waarvan het einde getand. In het ronde deel eene onregelmatig ronde opening. Bedekt met ingegrifte getande strepen en ingeprikte punten, die tot sterren, ovalen, radiale en dwarse randen gegroeped zijn. *Trétét. L. D.*

H. ronde deel 10, gr. dm. id. 16 cM.

163/16. Als voren (*timba*⁸⁾, bestaande uit eene bladscheede van eene palmsoort⁹⁾, zoodanig gevouwen, dat een vierkant, naar onderen toe spits toe loopend emmertje met daaraan verbonden, als het ware op twee schuin toeloopende, daarbinnen staande staven rustend handvat is gevormd. Dit laatste nog nader vastgebonden met dunne rotanreepen die over den bodem doorloopen. — Gevonden in een der kleine gampöngs dicht bij de monding der *Atjeh*-rivier. Dec. 1873. **Gr. A.**

H. 21, boven l. 22, br. 20 cM.

1429/65. Waterketel (*tjiri*¹⁾, van messing; lichaam bolvormig, met uitstaanden voet, beide met paren rondgaande groeven; halfcirkelvormig, in doorsnede zeshoekig, hol hengel, dat bovenaan verbreed is tot een vierkant, open doosje, dat door een, naar boven smaller toeloopend, van een puntig knopje voorzien, scharnierend dekseltje kan worden gesloten. Tuit in doorsnede zeshoekig, flauw gebogen, het einde rond en in de nabijheid daarvan een scherpe kraag. Alles uit een stuk gegoten en als drinkwatervat in gebruik. *Pidié. N.kust. A.*

H. totaal 30, dm. lichaam 14 cM.

1) Komt, behalve de hals geheel overeen met den „Kalktopf“ *I. A. f. E. III, Supp. Taf. III, fig. 11.*

2) *Gids. n°. 241.*

3) GIGLIOLI, *Notes*, 121 fig. 16.

4) LEHMANN, *Taf. I, fig. 57.*

5) SNOECK HURGRONJE, *Gajoland*, 377. — *Coll. v. DAALen*, 136.

6) HAZEU, *Wbk. i. v.*

7) Deze kalebas — *laboe oejöt* of *bòdjòk* (zie HAZEU, *Wbk. i. v. laboe*) — wordt zelf ook als waterschepper gebruikt.

8) *Not. Bat. Gen.* 1900, LXXVI, n°. 8892.

9) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXIX, fig. 6.

2. Opwekkende middelen ¹⁾.

1468/243. Monster *kònjèl*²⁾; roodbruine bast, surrogaat voor *pinang*, maar zelden alleen gebruikt ³⁾. **G. L.**

L. 15, br. 8 cM.

1468/217. Matje ⁴⁾ (*baloet bələ*⁵⁾, diagonaal gevlochten van ongekleurde smalle *Pandanus*? reepen; rechthoekig, volgens de lengte zijn ingevlochten drie rijen aan elkaar sluitende driehoeken van donkerbruine biezen; daartusschen geborduurd, zigzaglijnen van bosjes rood garens, tusschen rechte lijnen besloten. — Voor het inwikkelen van sirihbladeren. **Alas.**

L. 35, h. 15 cM.

555/1. Doos voor sirihingrediënten ⁶⁾, van hout, langwerpig vierkant, boven grooter dan van onderen, met eene afzonderlijke afdeeling waarin uitgedroogde sirihbladeren. In het onderste gedeelte een uitschuivend laadje. Van buiten zwart gelakt met gouden bloemornament, van binnen effen rood gelakt. — In de doos staan drie ronde en een cilindrisch doosje en een rond bakje van messing, alle met verschillende ingrediënten voor het betelkauwen (kalk, gambir, fijne tabak en een pinangnoot ⁷⁾). — Waarschijnlijk is dit voorwerp van *Java* ingevoerd. **A.**

L. 16—19, br. 6,5—10, h. 7 cM.

493/1. Sirihdoos, van geelachtig hout, rechthoekig, uit een stuk gesneden met overstekenden bodem en bovenrand; op drie der zijvlakken ruwe arabesken; schuifdeksel, eenigszins pyramidaal. — Afkomstig uit de XXII Moekim's. **Gr. A.**

L. 16, br. 9, h. 8 cM.

1599/23 ⁸⁾. Kistje voor sirihgereedschap, van roodbruin, gevamd hout; de hoeken en kanten met zilveren beslag waarin gedreven bloem- en bladornamenten; midden op het deksel eene ovale plaat op dezelfde wijze bewerkt; ronde met metaal bekleede pootjes.

Inhoud: *a.* Een pinangschaar, als vogelkop bewerkt; door de oogen een kettinkje, dat aan weerszijden twee zilveren belletjes draagt; beenen van de schaar van zilver, geschubd, nabij de uiteinden bolvormig;

b. een zilveren kommetje met uitstaanden rand en voet voor kalk, met plat, zilveren lepelkje;

c. twee zilveren, bolvormige doosjes op voet; uit twee op elkaar passende helften bestaande; op het deksel een rond gouden plaatje met gedreven bloem- en bladornament; voor tabak enz.;

d. een zilveren cilindrisch doosje met deksel, door een kettinkje verbonden; midden op het deksel een gouden plaatje als voren; voor kalk;

e. zilveren koker ⁹⁾, plat kegelvormig, aan beide einden open en langs de randen met uitgeschulpt bladornament van goudblad; voor sirihbladeren. **A.**

Kistje l. 19, br. 14, h. 10 cM.

1) Zie aant. ⁴⁾ blz. 2, dl. IV van dezen Catalogus en HARTWICH, *Die menschlichen Genussmittel*, 525 vlgg.; voor *Atjèh*: SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 33. — JACOBS, I, 255. — VAN LANGEN, *Westkust*, 453.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 275 en 350. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 92.

3) Over surrogaten van pinang zie: *Bull. Kol. Mus.* n°. 32, 77.

4) *Inventaris*, n°. 11328.

5) Opgave van den schenker. — Zie HAZEU, *Wbk.* s. v. *baloet n bələ*.

6) Verg. *Bull. Kol. Mus.* n°. 32, Pl. IV, de figuur rechts boven.

7) Het toebehooren van sirih (*ranosō*) in *Atjèh* bestaat uit: *pineung* = Mal. *pinang*, *Areca Catechu* L. DE CLERCQ, n°. 315; *gapoe* = Mal. *kapoer*, kalk; *gambé* = Mal. *gambir*, *Uncaria Gambir* Roxb. DE CLERCQ, n°. 3396; *bakōng* = Mal. *těmbakau*, tabak, en verschillende aromatische kruiden (SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 33). — Voor het sirihkauwen in de *Gajōlanden* zie HAZEU, *Wbk.* i. v. *angas*.

8) *Gids*, n°. 42.

9) Zie ook: JUYNBOLL en FISCHER, *Gids* voor de tentoonstelling van ethnographische voorwerpen van Bali en Celebes, n°. 320.

1429/70. Sirihbakje (*poean*), van bladmessing; rond, naar boven wijder uitlopend met platten, horizontalen rand. Ronde, naar onderen wijder uitlopende voet, die in het midden een smallen verhoogden, onderaan een breederen, platten rand heeft. — Uit *Poeloe Pinang* ingevoerd ¹⁾. **W.kust. A.**

H. totaal 13, boven dm. 19,5, dm. voet 14 cM.

370/3009 A. Schotel van messing, rond, eenigszins tapsch, met horizontalen platten rand. — Voor sirihingrediënten. **A.**

Boven dm. 30,5, h. 6,5 cM.

1429/92. Bekleedsel voor een sirihbakje (*lapé baté* ²⁾), van diagonaal gevlochten, ongekleurde *Pandanus*-reepen; onderzijde gevoerd met een stuk Voorindisch katoen (zie Gr. II), bovenzijde belegd met concentrische rijen driehoeken van wit, zwart en rood katoen en enkele stukjes geel en groen flanel. **Geheel Atjéh** ³⁾.

Dm. 14 cM.

1429/48 en 1468/286. Kalkbussen (*ploek n kapoer* ⁴⁾), 48 klapperdop, 286 kalebas met ronde opening, het buitenvlak met witgeverfd snijwerk bedekt. Patroon 48: rijen spiralen, ruiten, kruisbloemen, met strepen gevulde driehoeken en snoerornament; 286: rijen driehoeken, ruiten, bladeren, kruisbloemen, visschen? en vlinders? 48: **L. D.** 286: **Alas.**

48: dm. 10; 286: h. 12, gr. dm. 7,5 cM.

1429/34. Kalkkoker (*ploek n kapoer*), van bamboe met ingezetten houten bodem en ronden houten stop. De buitenzijde bedekt met snijwerk en wel: rondgaande rijen snoerornament (*poetör tali*), onregelmatige krullen, (*mboen bërangkat* = zich bewegende wolken), pijlspitsen (*plang rasok* ⁵⁾) en poortvormige figuren. Om den koker een cilindrisch, dubbel, diagonaal vlechtwerk met bodem van *Pandanus*? reepen; de binnenste laag ongekleurd, de buitenste rood met onduidelijke witte kruisjes en rijen gaatjes, waardoor het tusschen de beide lagen gelegde klatergoud zichtbaar is; in den bodem een witte ster in een vierkant. Opening omhoog met blauw garen; daaronder eene rij roode steken. **L. D.**

H. totaal 17, dm. 6 cM.

1429/131 a. Kalkdoosje (*krandam*), van messing, rond, met opschuivend, eenigszins gewelfd deksel. Op deksel, bodem en wand rondgaande groeven. Ingevoerd van *Poeloe Pinang*. **Geheel Atjéh.**

H. 3, dm. 4 cM.

1429/27. Als boven (*kröndöm bëranti* ⁶⁾); het doosje als van 131 a; op het midden van deksel en bodem een zilveren ster met oog; de beide oogen door talrijke zilveren kettinkjes verbonden, aan een waarvan een zilveren muntje (*koepang* ⁷⁾). Het doosje van *Poeloe Pinang* ingevoerd, het overige *Gajō*'sch werk. **L. D.**

Doosje h. 3, dm. 4 cM.

1468/483. Als boven, het doosje als van 1429/131 a; op bovenvlak en bodem drie, kegelvormig boven elkaar liggende veelpuntige, geribde zilveren sterren in een klaverbladvormigen, zilveren haak eindigend; aan elk dier haken twee driehoekige zilveren plaatjes, een klein en een groot; aan elk der kleine hangen zes kettinkjes met een ruitvormig plaatje, alles van zilver, de beide groote zijn onderling verbonden door elf kettinkjes van hetzelfde metaal waarin gewerkt zijn zes kleine zilveren

1) Opgave van den schenker.

2) Opgave van den schenker.

3) Idem.

4) Zie HAZEU, *Wbk.* s. v. — 286 ook: *ploek n kapoer toer* (bus voor droge kalk). — Zie ook *Coll. LEBBE*, n°. 10314.

5) Verg. *Inventaris*, n°. 11080.

6) *Coll. VAN DAALEN*, n°. 44. — HAZEU, *Wbk.* i. v.

7) Zie bij Groep VII.

muntjes (5 cts stukken van de Straits-Settlements; voorzijde: beeltenis en „Queen Victoria”, keerzijde: „5” binnen een rand met „Straits Settlements Five Cents 1893”).
Gajoland?

L. doosje 7, dm. id. 4,5 cM.

1468/236. Kalkdoosje (*kröndöm boelöt*), van messing, uit twee op elkaar passende helften bestaande, plat bolvormig, met talrijke rondgaande groeven en daartusschen gedreven bladornament. — Bestemd om in den sirihzak (*kampil*) te worden geborgen. **Alas.**

H. 4, gr. dm. 6,2 cM.

1599/25¹⁾. Kalkdoosje²⁾ (*krandam*), van zilver, bolvormig, uit twee op elkaar passende helften bestaande, die door zes zilveren kettingen, waarin kleine zilveren kuben voorkomen, zijn verbonden. Op de beide helften gedreven versiering — ruiten, bladeren en eene ster — langs de openingen randen van *soeasa*; bij de aanhechting der kettingen eene losse, achtstralige, à jour bewerkte gouden ster. **A.**

Dm. 3,5 cM.

1429/114. Als boven (*krandam pira^e böh ra^era^e*), veel op het vorige gelijkend maar op elk der uiteinden met eene zespuntige, uitgeschulpte ster van *soeasa*, in het midden met een zilveren oog; hieraan hangt aan weerszijden een driehoekig zilveren plaatje, de beide plaatjes door twaalf kettinkjes van hetzelfde metaal onderling verbonden.

Geheel Atjeh.

Dm. 3,7 cM.

1429/108 & 115. Kalkdoosjes³⁾, in vorm met de vorigen overeenkomende, maar van *soeasa*; op elk der helften eene zeven- (108) of acht (115) stralige ster van goud, voornamelijk in snoerornament met bladmotieven (*ön koendö*⁴⁾) en kleine ronde plaatjes bewerkt. In het midden daarvan een oog en dunne, wijde ring van *soeasa*; de beide ringen door vijf (108) of zes (115) kettinkjes van hetzelfde metaal aan elkaar verbonden. **Geheel Atjeh.**

108: dm. 3; 115: dm. 3,5 cM.

1608/3. Kalkdoosje, van zilver, langwerpig meloenvormig met scharnierend deksel; de buitenzijde versierd met ingedreven bloemornament. Opgehangen aan een platte ketting, bestaande uit ringen met plaatjes, waarin bloemornamenten en onderling door vijf driedubbele staafjes verbonden. De herkomst is onzeker. **A.?**

Dm. 6,4—6,8, h. 5 cM.

370/2969⁵⁾. Kalkdoosjes⁶⁾ (*krandam*⁷⁾), van zilver; twee ronde, platte doosjes met scharnierend deksel; het eene veel grooter dan het andere; het grootste versierd met ingedreven bloem- en bladornament en tot elkander kruisende lijnen gegroepede, lancetvormige bladen (*ön toemba^e* motief⁸⁾); het kleinste meer meloenvormig en op dezelfde wijze versierd. Aan het grootste een rond oog, bevestigd aan een staafje, dat tot in het doosje reikt, aan het kleinste een plat oog, met het scharnier een geheel uitmakende. **A.**

Gr. doos dm. 5,8, h. 4,8; kl. doos dm. 3, h. 2,4 cM.

1429/131 en 1468/362. Kalkpotjes⁹⁾ (*krandam*), van messing, uit twee op elkaar passende helften bestaande, plat bolvormig op uitstaanden voet, die evenals de wand

1) *Gids*, n°. 46.

2) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IX, n°. 2.

3) Als inl. namen worden door den schenker opgegeven: voor 108: *krandam böh leumbé*, voor 115: *krandam soeasa tampo^e meueh*.

4) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. XII.

5) *Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883*, 9e kl. n°. 220/2.

6) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IX, fig. 5 en fig. 2. — C. B. G.⁴. 35, n°. 648. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXIII, fig. 4—7.

7) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v.

8) VELTMAN, o. c. 352, fig. XI.

9) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IX, fig. 2.

en de bodem van rondgaande groeven is voorzien; bovenvlak aan den omtrek uitgeschulpt en op eenigen afstand daarvan met verhoogden, bij 362 gegroefden rand. In het midden van het bovenvlak een puntige knop. Bij 131 aan elk der beide helften een oog waaraan een ruitvormig plaatje met ketting, wier schalmen twee loodrecht op elkaar staande oogen vertoonen, beide kettingen door een dubbel gebogen haak verbonden. In den bodem van 362 een *saga*-pit¹⁾ met was vastgezet. **Geheel Atjèh.**

131: h. 6, gr. dm. 5; 362: h. 5, gr. dm. 4 cM.

1429/131 b. Kalkpotje, wat den vorm betreft geheel met 362 overeenkomende, doch van zilver, het bovenvlak en het knopje van *soeasa* en het eerste belegd met een concentrischen, snoervormigen, zilveren band. Op het ronde deel sporen van ingegrifte versieringen, op den bodem dergelijke versieringen en wel eene vierpuntige ster, omgeven door eene rij afwisselend driehoeken en halve cirkels met geschubd motief gevuld. **A.**

H. 5, gr. dm. 4,3 cM.

1468/482. Als boven, van zilver, meloenvormig, de bovenste helft zonder punt, van boven plat met een smal opstaand randje, de voet met eene rij gedreven ronde verhoogingen langs den rand; op het ronde gedeelte eveneens ingedreven versieringen: puntige ovalen en boogvormige lijnen. Aan elk der helften een messingen oog, waaraan met een dubbel zilveren oog een ruitvormig, *à jour* met bladerenornament bewerkt en met groen en blauw email versierd dik, zilveren plaatje is bevestigd, dat aan twee punten eene schildvormige, met bloemornament²⁾ en email versierde verdikking heeft. Aan elk dier plaatjes eene korte stijve, zilveren ketting; de einden der beide kettingen verbonden door een met email versierden haak, waarvan de einden spiraalvormig zijn opgekruld. **G. L.?**

H. 4,3, gr. dm. 4,3 cM.

1599/24. Doosje³⁾, van verguld zilver? halfronde, onder en boven plat, de zijanten uitgeschulpt; bovenvlak van het platte scharnierende deksel met ingegrifte blad-(veder?) vormige versieringen. — Voor tabak enz. **A.**

L. 5,5, br. 6,5, h. 2,5 cM.

1599/21. Doosje⁴⁾ (*tjeumbōj*⁵⁾, van verguld zilver, meloenvormig, door effen bandjes in sectoren verdeeld, die met gedreven blad- en bloemornament zijn bedekt; aan de platte einden ingegrifte rozetten; deksel scharnierend, bijna de helft van de doos beslaand, langs den rand uitgeschulpt en met een plat lipje voor het gemakkelijk openen. Nabij het met ingegrifte versieringen bedekte scharnier een kleine, draaiende kubus met ring. — Volgens VELTMAN, *Gdsmdknst*, 375 is de *tjeumbōj* niet zuiver Atjèhsch, vermoedelijk van Maleische afkomst. — Voor tabak, *gambir* en kruidnagelen. **A.**

Dm. 9, h. 7 cM.

1468/237 & 363. Doosjes (*sələpah boeah turag*⁶⁾, 237 van messing, 363 van zilver, vorm als voren; de sectoren langs den rand afwisselend met dubbele groeven en gedreven bladornament; onderzijde met radiale groeven. Op het deksel gedreven blad- en bloemornament, bij 363 binnen een rand van driehoeken. Aan het scharnier bij 237 aan eene, bij 363 aan weerszijden eene rij verhoogde driehoeken; in de nabijheid daarvan een draaibaar oog, waaraan bij 363 een ring. 237 beschadigd. — Voor tabak. **Alas.**

237: h. 4, gr. dm. 7; 363: h. 4,3, dm. 6,8 cM.

1429/72. Potje (*keutoemboe*), van messing, rond, buikig, op rond, uitstaanden voet; het bovendeel cilindrisch met scherpen kraag; op het bovendeel en den voet

1) *Abrus precatorius*, FILET, n°. 53. — DE CLERCQ, n°. 3.

2) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. VII (*boengōng toendjōng*).

3) Verg. MEYER en RICHTER, *Celebes I*, pl. XXVIII, fig. 12.

4) *Gids*, n°. 44. — VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IX, fig. 5. — *Gids Bali en Celebes*, n°. 315. — MEYER en RICHTER, *Celebes I*, Pl. XXVIII, fig. 1. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXIII, fig. 4—7.

5) Verg. VAN LANGEN, *Wbk. i. v. tjemboel*.

6) Opgave van den schenker.

verschillende rondgaande groeven, op het ronde deel rijen uitgestoken ruitjes en verticale strepen, de laatste met lood gevuld. Geen deksel. Voor tabak en *gambir*. — Van *Poeloe Pinang* ingevoerd. **W.kust Atjeh.**

H. 6, gr. dm. 6 cM.

1468/481. Potje (*kětoemboe*¹⁾); van zilver; vorm als voren, maar de kraag uitgeschulpt, geen rondgaande groeven en met een *soesa* band buiten om de opening. Op het ronde gedeelte gedreven ornament, en wel aangepunte ovalen begrensd door gestreepte randen, rijen vierkanten en zigzaglijnen. — Voor tabak, *pinang* of *kónjèl*²⁾. **G. L.**

H. 6, gr. dm. 5,5 cM.

1468/184. Doosje (*bžkas*³⁾), van hout, peervormig met ronde opening en vlakken bodem; deze zwart geverfd, het doosje overigens geel met rooden rand tusschen twee rondgaande groeven. Deksel ontbreekt. — Voor tabak enz. **Alas.**

H. 6, gr. dm. 7,5, dm. opening 3 cM.

1468/279, 282 & 283. Doozen⁴⁾ van hoorn, afgeknot kegelvormig, de wand met rondgaande ondiepe groeven; de daartusschen liggende ruggen bij 279 met dubbele groef; afzonderlijke bodem, bij 279 en 282 van hoorn, bij 283 van hout; bij 279 gebombeerd, bij 282 en 283 vlak, bij 283 bedekt met ingesneden kruisbloemen binnen kwadraten; deksel bij 279 overschuivend, van hoorn en met gebombeerd bovenvlak, bij 282 ontbrekend, bij 283, inschuivend, van hout, het bovenvlak met concentrische randen van sterren, uitgeschulpte bladen en zigzaglijnen; in het midden een plat knopje. — Voor tabak enz. **Alas.**

279: h. 15, dm. 5,5—8; 282: h. 12, dm. 5—6; 283: h. 7,5, dm. 5,5—6,5 cM.

1468/280 & 281. Als boven, van zwart hout, vorm met de vorigen overeenkomend, 280 slechts met enkele rondgaande groeven, nabij de opening met een verhoogden rand, aan weerszijden door talrijke groeven gevolgd. Houten bodem, bij 280 met ingesneden stervormig figuur, bij 281 geheel bedekt met ingesneden bladkrullen. Deksel van hout, inschuivend, bij 280 eenigszins bol met rondgaande groeven en randen, 281 plat met ingesneden rand van driehoeken en een ster in het midden. — Gebruik als boven. **Alas.**

280: h. 15, dm. 7—8,5; 281: h. 18, dm. 8—10 cM.

1468/284. Als voren, van hout, rond, buikig, met talrijke rondgaande groeven; inschuivend deksel. Op bovenvlak en bodem talrijke rondgaande groeven en verhoogde randen. Op het midden van het deksel een rond knopje. — Gebruik als voren. **Alas.**

H. 8, gr. dm. 9,5 cM.

1468/285. Als voren⁵⁾, van bamboe, cilindrisch, in het midden iets dunner, geheel bedekt met een netwerk van touw, dat op het ronde gedeelte evenwijdige schuine, op onder- en bovenvlak radiale strepen vormt. Uit het midden van het overschuivend deksel komt een kwastje roode draden te voorschijn. — Voor tabak enz. **Alas.**

H. 8,5, dm. 5,8—6,2 cM.

1599/15—20, 24. Doosjes⁶⁾ (*tjeureupa*⁷⁾), van zilver, langwerpig vierkant met afgesneden hoeken, die bij 18 en 24 naar binnen gebogen zijn. Min of meer gebombeerd deksel, naar boven om scharnieren openslaand, bij 15—20 in het midden belegd met

1) SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 275 en 367. — *Coll. VAN DAALEN*, 36 vlgg. — *Inventaris*, n°. 11086. — HAZEU, *Wbk.* s. v.

2) Surrogaat voor *pinang*. — Zie HAZEU, *Wbk.* s. v. en boven blz. 10 n°. 1468/243.

3) Opgave van den schenker.

4) Verg. *Inventaris*, n°. 11275?

5) Verg. *Inventaris*, n°. 11287.

6) *Gids*, n°. 45. — VELTMAN, *Gdsmknst*, Pl. IX, fig. 4. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXIII, fig. 9 en 10. — MATTHES, *Atlas*, Pl. 15; fig. 15. — *Gids Bali en Celebes*, n°. 322.

7) Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *tjelépa* en *tjërípoe*. — Volgens SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 43, *tjeuleupa*. — HAZEU, *Wbk.* i. v. *tjërpa* en *tjërípoe*.

een langwerpige gouden plaatje en met vergulde of *soeasa* randen, bij 15—17 en 19 bovendien met eene min of meer uitgewerkte verbreding voor het gemakkelijk openen; bij 15 en 16 belegsels van goud of *soeasa* aan randen en hoeken van het deksel. Zijkanten en deksel, bij 17 ook de bodem, bedekt met gedreven of ingegrifte figuren, blad- en bloemornament en rijen rozetten, bij 16 ook visschen in een cirkel. Op den bodem is ingegrift: bij 19 in het midden: انيله علامة توکخ مه ساعيد لم کوکف انيله en daarnaast rechts en links: (1) جوت بنتر انف فغلم فوالم قوفغ اوفه انم ريل (2) ليم (3) دول ست (3) برت سبلس ريل (2) bij 20: langs den omtrek een uit schuine streepjes samengestelde rand, en op het midden, binnen een uit dergelijke streepjes bestaanden cirkel: 10 هراکب شلافه اني. Binnen hebben 17, 19 en 24 één, 18 twee tusschenschotten met min of meer uitgesneden bovenkant. — Voor sirihbenoedigheden. **A.**

15: l. 7,5, br. 4,2, h. 3,2; 16: l. 11, br. 5,5, h. 4,2; 17: l. 11,5, br. 5,5, h. 4,5; 18: l. 12,5, br. 5,8, h. 4,5; 19: l. 13, br. 7, h. 4,5; 20: l. 11,5, br. 5,5, h. 3,5; 24: l. 13, br. 7, h. 4 cM.

1429/99. Doosjes (*tjeuroepa atjèh*⁵), van zilver, gedeeltelijk verguld, in vorm met de vorigen overeenkomend; op de wanden ingegrifte versieringen: afwisselend kruisbloemen en bladornament, boven door eene zigzaglijn begrensd; op het deksel langs de randen gedreven bladornament, door effen vakken afgewisseld; op het midden een langwerpige zilveren plaatje met ingedreven rozetten en daaromheen, door snoertjes begrensd eene rij ingedreven kruisbloemen. **Geheel Atjèh.**

L. 8, br. 4, h. 3,5 cM.

1429/101. Als boven (*tjeuroepa padang*⁶), van zilver, langwerpige vierkant, de korte einden uitgeschulpt; scharnierend deksel, dat evenals de bodem om de wanden heen grijpt; deksel en bodem in het midden tweemaal verhoogd, de randen der verhoogingen uitgeschulpt. Behalve aan de uitgeschulpte einden bedekt met gedreven bladornament binnen cirkels of ruiten en begrensd door randen met kruisen of snoerornament. Op het deksel bovendien drie stervormige plaatjes van *soeasa*, mede met gedreven bloemornament. — Voor sirihbenoedigheden. Ingevoerd. **Geheel Atjèh.**

L. 11,5, br. 5, h. 4 cM.

1429/71 & 100. Als boven⁷), van messing, langwerpige vierkant met afgesneden hoeken; scharnierend deksel; ingegrifte versieringen: bij 71 op deksel en wanden blad- en bloemornamenten en krullen, begrensd door uit streepjes en boogjes bestaande randen; bij 100 op de wanden twee elkaar snijdende golflijnen, uit bladeren of vischgraatmotieven samengesteld; op het deksel bloemornament en krullen, binnen een uit gestreepte ruiten en kruisbloemen samengestelden rand; op den bodem een rand van stippen en bogen, daarbinnen aan de einden bladkrullen en in het midden: 1281 سولده اني فدا 4 هري بولس ذالفعداه هجره نبي كيت محمد (deze doos is voltooid op den 4^{en} dag van de maand *Dzoelkaidah* van de jaartelling van onzen profeet Mohammed 1281). — Voor sirihbenoedigheden. Ingevoerd. **Geheel Atjèh.**

71: l. 11,5, br. 5,5, h. 4; 100: l. 9,5, br. 4, h. 3 cM.

1) Inilah alamat toekang mas Sa'id Lam Goegöb (?). Inilah alamat *tjeuleupò maka* (?) Tjoet Béntara anak Panglima Polèm *poepèng* (?) oepah anam rejäl. (Dit is het merk van goudsmid Said Lam Goegöb. Dit is het merk van het doosje. Tjoet Béntara zoon van Panglima Polèm heeft als loon doen geven zes realen [dollars]).

2) bérat sèbèlas rejäl (zwaar elf realen).

3) lima? doewa poela? satoe (één en twintig?). — VELTMAN leest blijkens bijgevoegde aantekeningen *majam* (?).

4) harganja sjalapah ini 10 toekang datoe seuta (?). — (De waarde van dit doosje is 10, de maker datoe seuta?).

5) Opgave van den schenker, t. r. *tjeureupa*.

6) Opgave van den schenker, t. r. *tjeureupa*.

7) Als inl. namen worden door den schenker opgegeven: *tjeuroepa* en *tjeuroepa kléng* t. r. *tjeureupa*.

1468/484. Doosje ¹⁾ (*tjërpa* ²⁾), van messing, op het vorige gelijkend maar veel kleiner en grover; de rand van het deksel uitstekend; op de wanden en het deksel uitgesneden versieringen: krullen en zigzaglijnen. In het inwendige een lage, uitgesculpte dwarswand. **G. L.**

L. 7, br. 4,5, h. 3 cM.

1429/60. Als boven (*tjërpa*), van messing, vierkant op vier pooten. Deksel scharnierend, gebombeerd, het bovenvlak rechthoekig met ingegrifte versieringen: rozetten binnen randen met snoerornament of rijen poortvormige figuren; langs de randen van het deksel rondgaande groeven. Pooten rond, naar onderen dikker en met scherpen kraag. In het inwendige een dwarschot en een kort schot in de lengterichting. *Linggö. L.D.*

L. 15, br. 8, h. (zonder pooten) 5 cM.

1599/13 ³⁾. Doosje ⁴⁾ (*karaih* ⁵⁾), van zilver, ovaal, uit twee op elkaar passende helften bestaande; boven- en ondervlak plat; het eerste geheel met gedreven bladornament, tot in elkaar grijpende kruisen gegroepeerd, bedekt; langs beiden een parelrand. De zijkanten door effen bandjes verdeeld in gebombeerde, door *à jour* bewerkt bladornament ingenomen vakken. — Naar Klingaleesch model. Dient om sirihgedriënten aan zeer voorname gasten aan te bieden ⁶⁾. **A.**

Dm. 10—17, h. 7,5 cM.

1599/26 ⁷⁾. Sirihdoek ⁸⁾ (*boengköih ranoeb*), met volledig stel versierselen.

a. Vierkante doek van zijde, rood en groen geruit: evenwijdig aan de randen een witte streep, aan weerszijden door eene smallere gevolgd; binnen die strepen is het doek aan de binnenzijde met rood katoen gevoerd, om het tegen het vocht van de natte sirihbladeren te beschermen.

Sieraden van zilver en wel:

b. aan drie punten een peervormig versiersel (*bòh pineung moeda* ⁹⁾), aan het boveneinde bedekt met eene zestrilige ster en door een oog aan het doek verbonden, van onderen puntig uitlopende en met schuine strepen bedekt;

c. boven *b* en aan de vierde punt een kraalvormig sieraad (*bòh euntoeë* ¹⁰⁾), ter weerszijden van de opening bedekt met eene dubbele, zesstralige, met ingegrifte strepen bedekte ster en tusschen deze beide eene rij gebombeerde rozetten;

d. aan eene punt boven de *bòh euntoeë* een passant (*bòh tjroe*) als *c* maar platter, met ingegrift bloemornament ¹¹⁾ versierd en aan weerszijden met een korten cilindrischen, hollen tap, die met *soeasa* ¹²⁾ belegd en met koper gevoerd is; de passant dient om, ver genoeg over een der punten getrokken, van het doek een soort zak te vormen. Aan de tegenovergestelde punt van *d*,

e. een stel sieraden (*aneu* ¹³⁾ *boengköih Lhō Kroët* ¹³⁾) en wel:

een in doorsnede trapeziumvormige ring van *soeasa* (*gadjah mindm*) waaraan een gladde zilveren sleutelring (*gleuëng beukah*). Hieraan hangt met behulp van kettinkjes

1) *Coll. van DAALEN*, n°. 42.

2) Verg. HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) *Gids*, n°. 43.

4) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IX, fig. 1.

5) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *karas*, II.

6) VELTMAN, o. c. 375.

7) *Gids*, n°. 70, Pl. II.

8) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 357, Pl. I, fig. 8. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* I, 29. — KRUYT, 21. — VAN LANGEN, *Westkust*, 449. — *C. B. G.*, 34, n°. 640. — JASPER, *Verslag Vierde*, 29.

9) Jonge *pinang*-noot.

10) Volgens VELTMAN, *Gdsmdknst*, 358, heeft de *bòh euntoeë* haar naam te danken aan hare gelijkenis met de kralen van een collier en wordt zij ook als eene halsversiering van de *boengköih ranoeb* beschouwd. — *bòh euntoeë* en *bòh pineung moeda* te zamen heeten *bòh roc*.

11) *boengöng tjampli* (versiering in den vorm van lombok), zie VELTMAN, *Gdsmdknst*, 351, fig. II.

12) In Atjèh een alliage van 4 gewichtsdeelen goud, 3 zilver en 9 koper, in een smeltkroes (*koeëh*) door smelting met elkaar vermengd.

13) Streek op de W.kust van Atjèh (onderafd. Poelò Raja).

een zilveren bolvormig kalkdoosje op voet, uit twee helften bestaande, het deksel met een belegsel en een knopje van *soeasa*, de ronde zijden met ingegrift krullenornament; verder hangen aan zilveren ringetjes aan den sleutelring de ondervolgende voorwerpen van hetzelfde metaal:

drie mesjes (*ladieng*), staafjes met zwaardvormig uiteinde (sieraden),
 een oorlepeltje (*tjoelê^e gloenjoeeng*),
 drie tandenstokers (*tjoelê^e gigòè*),
 een kalklepeltje (*tjoelê^e gapoe*),
 twee rechte haartangetjes (*aneu^e angkòb teupat*); trapeziumvormig, met een vast tusschenschot, en alleen als sieraad bruikbaar.

Op de stelen dezer voorwerpen verschillende ingesneden banden en ruitvormige ornamenten benevens sporen van blauw en groen email; op de haartangen verschillende ingesneden versieringen o. a. *boengòng kalò^e* en *boengòng toendjòng¹⁾*. — Deze soort versieringen van zilver werden vroeger algemeen gedragen, thans nog alleen door enkele Toendongers (mensen uit de bovenlanden)²⁾. **A.**

Doek l. en br. 82; sieraden l. $\pm$ 10,5 cM.

Zie Pl. I, fig. 10, 11 en 12.

1468/437. Sirihdoek³⁾ (*boengkoes⁴⁾*), met volledig stel sieraden⁵⁾. De doek vierkant, van rood katoen (*òpòh ièlap malò*); aan elk der vier hoeken een sieraad (*ba(h)roe*) van zilver en *soeasa*, bestaande uit een peervormig deel (*djantoeng*) overeenkomende met de *bòh pineung moeda* (zie boven) en een kraalvormig (*birahmani⁶⁾*) gelijk aan de *bòh euntoe^e*. Aan een der punten van den doek hangt met een oog een zilveren driehoek (*lèlajang*) waarvan de randen met driedubbel snoerornament zijn gelegd en langs de bovenranden bovendien nog rijen zilveren spiralen zijn aangebracht. Aan een staafje, evenwijdig aan den onderrand hangen met zilveren ringetjes 22 kettinkjes van messing en daaraan met groote en kleine, smalle en breede messingen ringetjes, staafjes van hetzelfde metaal, die naar onderen dunner uitloopen; de zijvlakken dier staafjes (*tjòlèk*) met rondgaande groeven en ingesneden ruiten, de onderreinden halve-maan-, lepel- of spatelvormig of vierkant tot vorming van oorlepels (*tjòlèk n kèmiring*), tandenstokers (*tjòlèk n ipon*), kalklepeltjes (*tjòlèk n kapoer*) enz. **G. L.**

Doek l. en br. 57; l. der sieraden $\pm$ 7 cM.

1468/219. Als boven (*boengkoes*); rood katoenen doek als boven, maar geheel in elkander gedraaid; aan een einde eene versiering (*baroe*) als bij 437, op eenigen afstand daarvan een passant (*tjèroek*) van zilver en *soeasa*, overeenkomende met de *bòh tjroe* van 1599/26; verder 51 ringen, waarvan één van *soeasa*, dakvormig en gelijk aan de *gadjah minòm* als boven, vijf van messing en 45 van zilver, glad of gekarteld; nabij het andere einde negen stuks *birahmani* van zilver of van zilver en *soeasa*, in afnemende grootte en vijf stuks *tjèroek*, vier van zilver en *soeasa*, een van zilver met meloenvormig middenstuk. Aan dit einde van den doek een gekartelde zilveren ring waaraan twee dubbele *soeasa*? kettingen. Aan een dier kettingen hangen 1e aan een *soeasa*-ring: vier kalklepeltjes met gedraaiden steel, een vierkant staafje, van dwarsgroeven voorzien en twee platte staafjes, met gebogen einde, een met spiraalvormig uitsteeksel en de stelen met ingegrifte zandloopervormige figuren; al deze sieraden van zilver; 2e een *soeasa* ring met zilveren sieraden, en wel: vier tandenstokers, een halvemaaenvormig lepeltje en één haartangetje (*angkoep n dagoe*), de steeltjes met dwarsgroeven en kruisvormig ornament; het blad van het haartangetje met ingesneden krullen. Aan de andere ketting hangen

1) Zie VELTMAN, *Gdsmdknsi*, 351 fig. IV en 352 fig. VII.

2) O. c., 359.

3) *Coll. VAN DAALEN*, n°. 47, 48. — *Inventaris*, n°. 11062 vlgg. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajòland*, 367.

4) HAZEU, *Wbk.* s. v.

5) Een volledig stel sieraden heet: *alat n boengkoes*.

6) De uitstekende punten van *birahmani* en *djantoeng* heeten *rwi* (doorns), de bolle vlakken der *birahmani*: *mata lèmbòe* (koeienoogen).

1° met een gekarteld zilveren ringetje twee rechte tandenstokers, een halvemaanvormig lepeltje met spiraalvormig uitsteeksel en een haartangetje, alles van zilver met rondgaande groeven en ingesneden kruisen, 2° aan een effen ringetje twee lepeltjes en drie spateltjes met gedraaiden steel, twee platte staafjes met gebogen einde, spiraalvormig uitsteeksel en ingegrifte kruisen en punten, alles van zilver en een ijzeren haartangetje. **Alas.**

L. doek 105, l. der aangehangen sieraden $\pm$ 7 cM.

1599/27¹⁾. Sieraden voor een sirihdoek (*aneu^e boengkōih Lhō^e Kroët*), als *e* van 26, bestaande uit:

gadjah mindm van *soeasa*, in doorsnede dakvormig, door een ketting verbonden aan een platten, zilveren veerenden sleutelring van Europeesch model. Hieraan hangen met ringetjes de navolgende zilveren sieraden: twee rechte haartangen, twee tandenstokers, een kalklepeltje, een oorlepeltje en twee messen als bij 26 en verder een klein onversierd, puntig toeloopend haartangetje (*aneu^e angkōb boelē idōng*) voor het uittrekken der neusharen. Versiering van stelen en tangen als bij 26. **A.**

L. der sieraden 8—10 cM.

1429/104. Als boven (*aneu^e boengkōih Lhō^e Kroët*), op de vorige gelijkend: *gadjah mindm* van *soeasa*, daaraan een in doorsnede vierkante ring van hetzelfde metaal met ruitvormige vlakken. Hieraan hangen zilveren sieraden, en wel: twee rechte haartangen, een mesje, twee tandenstokers, twee oorlepeltjes, twee kalklepeltjes en een halvemaanvormig lepeltje. Versieringen der stelen en tangen als boven, op het mesje nog ruiten binnen randen met snoerornament. Op alle voorwerpen min of meer duidelijke sporen van blauw email. **Geheel Atjeh²⁾**.

L. der sieraden $\pm$ 9 cM.

1599/28³⁾. Als voren, overeenkomende met *e* van 26: *gadjah mindm* van *soeasa*, alle overige van zilver; aan den gladden sleutelring hangen met ringetjes: vier mesjes, vijf kalklepeltjes, vier tandenstokers, een oorlepeltje, twee rechte haartangetjes als bij 26 en een neushaartangetje als bij 27. **A.**

L. der sieraden 8—10 cM.

1599/29⁴⁾. Als voren, overeenkomende met *e* van 26; de *gadjah mindm* van *soeasa* en gelijk aan die van 26; de sleutelring eveneens van *soeasa* en in vorm gelijk aan die van 27 maar grooter; daaraan hangen met ringen: drie rechte haartangen, een oorlepeltje, twee messen en een tandenstoker alle van zilver als bij 26, verder twee kleine zilveren sleutels (*aneu^e goentji*) eenigszins naar Europeesch model, en een eenvoudig messingen haartangetje, het laatste voor werkelijk gebruik bestemd. De versieringen op de voorwerpen als bij 26 maar fijner bewerkt. **A.**

L. der sieraden 5,5—9,5 cM.

1429/2. Als voren (*tjōlek pirak sara pèrangōn⁵⁾*): ring van messing in vorm met een *gadjah mindm* overeenkomend; daaraan een messingen sleutelring (europeesch model?) waaraan met zilveren ringetjes hangen: een halvemaanvormig lepeltje, een oorlepeltje, twee kalklepeltjes en drie puntige staafjes: de stelen eerst vierkant, daarna rond met dwarsgroeven en ingesneden ruiten. Al deze sieraden van zilver. **L. D.**

L. der sieraden 11 cM.

1468/450. Als voren, geheel van zilver; dikke, onregelmatige ring en daaraan een wijdere met hoekig buitenvlak. Hieraan hangen met kleine ringetjes twee haartangen, een mes (*dēdawan*), drie tandenstokers, twee oor- en drie kalklepeltjes; op de stelen

1) *Gids*, n°. 71.

2) Opgave van den schenker.

3) *Gids*, n°. 71.

4) *Gids*, n°. 71.

5) Verg. *Inventaris*, n°. 11064.

dwaarsgroeven en kruisbloemen, op de tangen en het mes dergelijke bloemen binnen gebogen lijnen: op het laatste bovendien aan het boven einde aan weerszijden een zilveren ster. **G. L.**

L. der sieraden 11 cM.

1599/30¹⁾). Sieraden voor een sirihdoek, geheel van *soeasa*; *gadjah mindom* als bij 26, sleutelring als bij 27; daaraan hangen met ringetjes (een is blijkbaar verloren en door een eenvoudig stalen vervangen), een recht haartangetje, twee kalklepeltjes, een tandenstoker als bij 26, een neushaartangetje als bij 27, een sleutel als bij 29, maar veel grooter; verder een knipmes (*sikin*) naar Europeesch model, een klein recht haartangetje (*aneu^e angkōb oebit*), een klein krom haartangetje (*aneu^e angkōb kiwieng*) en een afgebroken oog. Versieringen als voren. **A.**

L. der sieraden 5,5—9 cM.

1468/457. Als voren (*lélajang*) (verg. 1468/437); driehoekig zilveren plaatje, het middengedeelte van *soeasa*, de randen met snoerornament, langs de bovenranden gevolgd door *à jour* bewerkte krullen: in den top een gekarteld oog. Langs den onder rand een staafje, door eene spiraal omgeven; hieraan hangen met dunne zilveren kettinkjes sieraden van hetzelfde metaal en wel twee tandenstokers, waarvan een omgebogen en met spiraalvormig uitsteeksel, een oor- en een kalklepeltje en een naar onderen dikker wordend, rond staafje, een haartangetje met ijzeren blad, en bovendien een mes van messing met ijzeren blad. Op de stelen rondgaande groeven en ruiten; bovendien bovenaan aan weerszijden een kruisbloem en *relief*. **G. L.**

L. der sieraden ± 7,5 cM.

370/2977²⁾). Versieringen voor een sirihdoek.

a. sierknoop (*bòh euntoe^e*), van goud, als die van 1599/26, doch zeer fijn bewerkt; de randen om de openingen gekarteld, op de punten der sterren bloemvormige figuren; tusschen de sterren eene rij uitstekende punten, door met blauw email gevulde bloemfiguren bekroond;

b. een stel sieraden (*aneu^e boengkōih*) van *soeasa*, als bij 1599/26: de *gadjah mindom* vervangen door een ring, uit naast elkaar liggende kogels gevormd; de sleutelring als bij 1599/27; daaraan met ringetjes, in een ring vereenigd: een recht haartangetje, een kalklepeltje, een tandenstoker, een oorlepeltje en een mesje als bij 26, maar de versiering fijner en ook op de bladen van kalklepeltje en mesje voorkomende; een sleutel als bij 1599/30. — Bij deze sieraden behoort (?) een fijn paars zijden doekje. In 1882 in *Aijèh* aangekocht (f 85.—). **A.**

L. der sieraden 6—10 cM.

1599/31 & 32³⁾). Versieringen voor sirihdoeken, van goud, ieder bestaande uit: a. een *bòh pineung moeda* en b. een *bòh euntoe^e* (zie bij 26) bij 31 groot, bij 32 zeer klein; van 31 de *bòh pineung moeda* overeenkomende met die van 26, de *bòh euntoe^e* met die van 360/2977 maar de sterren aan weerszijden achtstralig en de verhoogingen daartusschen zonder emailwerk; van 32 de beide onderdeelen met versiering van *boengōng tjamp⁴⁾*. **A.**

31 a: l. 4,5, dm. 2,5; b: l. 3, dm. 3,5; 32 a: l. 1,6, dm. 0,8; b: l. 1, dm. 1,1 cM.

1599/33⁵⁾). Als voren, van goud; a. drie stuks *bòh pineung moeda* en b. vier stuks *bòh euntoe^e* in vorm en afmetingen geheel met die van 26 overeenkomende; c. een *bòh euntoe^e* als bij 31 maar kleiner, met zesstralige sterren en minder fraai bewerkt. **A.**

a: l. 4, dm. 1,8; b: l. 1,7, dm. 2,3; c: l. 2, dm. 2,5 cM.

1) *Gids*, n°. 69.

2) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 98 b/10. — De daar opgegeven namen zijn gedeeltelijk onjuist.

3) *Gids*, n°. 41.

4) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 351, fig. II.

5) *Gids*, n°. 41.

1429/128 & 128 A. Sieraden, als voren, van goud, ieder bestaande uit: (a) een *bòh pineung moeda* en (b) een *bòh euntoe*², bij 128 zespuntig, bij 128 A rond; tusschen de rijen punten bij 128 gebombeerde ruiten met ingedreven kruisbloemen, bij 128 A deze ruiten zeer onduidelijk en de punten bij de *bòh euntoe*² door kokertjes vervangen. **Geheel Atjèh**¹).

128 a: l. 4,5 gr. dm. 2,2; b: l. 2,2, gr. dm. 2,8; 128 A a: l. 3,5 gr. dm. 1,5; b: l. 1,7, gr. dm. 1,9 cM.

1429/1, 1429/1 A en 1468/1 A. Als boven, van zilver en *soeasa*, ieder bestaande uit een (a) *birahmani* (deze bij 1429/1 geheel van zilver) en een (b) *djantoeng*, alle zespuntig en tusschen de punten gebombeerde gedeelten van *soeasa*; het onderinde der *djantoeng* met schuine strepen. 1429/1 en 1 A: **L. D.**, 1468/1 A: **G. L.**

1429/1 a: l. 4,7, gr. dm. 2,2; b: l. 2, gr. dm. 2,3; 1329/1 A a: l. 4,5, gr. dm. 2,3; b: l. 2,5, gr. dm. 2,8; 1468/1 A a: l. 5,5, gr. dm. 2,3; b: l. 2,6, gr. dm. 3 cM.

1429/127. Versiersel (*birahmani*), als boven, geheel van zilver. *Laut-Gebied. G.*

L. 2,2, gr. dm. 2,4 cM.

1599/34²). Sieraden, als boven, van zilver en *soeasa*; (a) een *bòh pineung moeda* en (b) een passant (*bòh tjroe*), geheel gelijk aan die van 26, (c) twee dergelijke passanten, iets kleiner. **A.**

a: l. 4, dm. 1,8; b: l. 3,3, dm. 2,3; c: l. 2,6, dm. 2,3 cM.

1429/107 (a-c) Passanten (*bòh tjroe*), van zilver en *soeasa*, geheel met de vorigen overeenkomende. **A.**

L. 2,5—3,1, gr. dm. 2—2,3 cM.

1599/35 & 36³). Sirihdoeken (*boengkòih*), van zijde; 35 paars en groen-, 36 rood en groen geruit; bij de eerste enkele der ruiten met gouddraad doorwerkt; op eenigen afstand van de randen en daaraan evenwijdig een breede witte streep, aan weerszijden door een smallere gevolgd. 35 aan twee zijden met franje, 36 aan alle kanten omboord met een geweven⁴ koordje (*keureujaj*) van gouddraad, aan elke zijde op twee plaatsen afhangende draden, aan de hoeken met eenigszins uitstekende punten. 35 voor vrouwen, 36 voor mannen. **A.**

35: l. en br. 78; 36: l. 78, br. 65 cM.

1429/37. Zakje voor sirihbenoedigheden; dubbele laag diagonaal vlechtwerk van ongekleurde *pandanus*-reepen; rechthoekig, grof, nabij de opening een eenigszins dikkere rand. In het zakje *kònjèl* (zie boven bij 1468/243) en *katjoe* (*gambir*). **L. D.**

H. 18, br. 18 cM.

1647/975⁵). Siritaschje (*eumpang ranoeb*), van ongekleurde, diagonaal gevlochten *pandanus*-reepen, met enkele zigzagvormig gevlochten rijen. Onderhoeken binnenwaarts omgevouwen; bovenrand over de geheele breedte eerst naar beneden en dan naar boven omgeslagen, zoodat eene driedubbele laag gevormd wordt. Boven- en onderrand getand. *Poelò Raja. W. kust Atjèh.*

H. 11,5, br. (plat gevouwen), 19,5 cM.

1429/170, 1468/216, 245 & 321. Sirihzakjes⁶) (*kampil*⁷); enkele laag diagonaal gevlochten, ongekleurde, smalle *bèngkoeang*⁸)-reepen; 245 eenigszins trapeziumvormig, de andere rechthoekig, bij 216 en 321 de benedenhoeken afgerond; de opening bij 170 getand, bij 245 dikker en met een fijne vezel omgeven; onder die opening bij

1) Opgave van den schenker.

2) *Gids*, n°. 72.

3) *Gids*, n°. 220, 221.

4) Omtrent de vervaardiging van deze randen zie onder Groep VIII.

5) Serie 1647. Geschenk J. E. JASPER.

6) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 375. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 86.

7) HAZEU, *Wbk.* s. v.

8) *Pandanus*-soort. — *P. atrocarpus* GRIFF? DE CLERCQ, n°. 2558.

170, 216 en 321 een *à jour* gewerkte rand; patroon der openingen bij 170: vier rijen, schaakbordsgewijze geplaatste vierkanten; bij 216: halve andreaskruisen, door gebroken lijnen verbonden, en over het midden een rondgaande zwarte vezel; bij 321 halve andreaskruisen, ellebogen en in zeshoeken gegroepeerde vierkanten. Onder dien rand bij 216 aan weerszijden nog twee *à jour* bewerkte vierkanten, waarvan de openingen in den vorm van ellebogen of groepen van vier vierkanten. — Vrouwenarbeid. Voor mannen en vrouwen voor dagelijksch gebruik ¹⁾. 245: G. L., 170, 216 en 321: Alas.

170: br. 16,5, h. 16; 216: br. 15,5, h. 10,5; 245: br. 9,5—11, h. 9,5; 321: br. 27, h. 20 cM.

1429/16. Sirihzakje (*kampil*²⁾), dubbele laag diagonaal gevlochten, ongekleurde pandanusreepen, de buitenste laag van veel smallere reepen dan de binnenste: trapeziumvormig, de opening met rood flanel omboord. De buitenste laag *à jour* bewerkt (*bè-krawang*³⁾) met openingen in den vorm van kruisen, wijkelhaken en vierkanten, die in rechte randen, driehoeken of zigzaglijnen gegroepeerd zijn. Onder die openingen verschillend gekleurd flanel of klatergoud (*pèrdah*). — Voor mannen. Alas.

H. 21, br. 20—25 cM.

1468/336. Als boven ⁴⁾ (*kampil pëmènan*⁵⁾), met 1429/16 overeenkomende, maar de opening omboord met eene vischgraatvormig ingevlochten vezel: de buitenste laag bijna geheel *à jour*, de openingen bestaande uit afwisselend, uit ellebogen of vierkanten samengestelde kwadraten: boven het midden eene rij driehoeken. Tusschen de beide lagen breede reepen afwisselend rood flanel en klatergoud. — Voor bruiden? Alas.

H. 16,5, br. 26—31 cM.

1468/323—326, 330—332, 334. Sirihzakken ⁶⁾ (*soempit*); dubbele laag diagonaal gevlochten pandanusreepen; trapeziumvormig, de opening met eene rij steken van zwart garen omzoomd; de binnenste laag van bredere, ongekleurde reepen, alleen bij 334 met een ingevlochten, dubbel, rood kruis; de buitenste laag van ongekleurde, roodbruine ⁷⁾, en bijna zwarte reepen. Patroon ⁸⁾: 323 horizontale randen met zigzaglijnen, daaronder eene rij driehoeken met haakvormige uitsteeksels en varenbladvormige? figuren, gevolgd door drie groote kruisen, waarvan de uiterste breed en geblokt, het middelste fijn met horizontale en verticale strepen; 324 horizontale randen als bij 323, horizontale en verticale randen met dubbele rijen ruiten en twee rijen driehoekige en varenbladvormige figuren als boven; 325 horizontale randen met zigzaglijnen of sterren, verticale met sterren of ruiten, daartusschen drie rijen driehoeken als boven en eene rij vierhoekige kruisen; 326 hor. banden met ruiten of zigzaglijnen, verticale met sterren, onderaan drie driehoeken als voren, 330 hor. randen met driehoeken, verticale met ruiten en doornvormige uitsteeksels, onderaan eene rij driehoeken als boven; 331 hor. randen met driehoeken of ruiten, verticale met sterren, onderaan eene breede rij concentrische ruiten met een kruis in het midden 332; hor. randen met driehoeken of ruiten, verticale met sterren of driehoeken, onderaan eene breede rij kruisen met driehoeken gevuld en door zigzaglijnen afgescheiden; 334 hor. randen met zigzaglijnen of kruisen. De buitenste laag gedeeltelijk *à jour* bewerkt en wel langs de opening eene enkele (325, 326) of eene dubbele rij (323, 324, 330—332 en 334) gaten in den vorm van tot vierkanten gegroepeerde ellebogen of ruitjes, daaronder drie (326, 331) of vier (330, 332), vierkante (330) of rechthoekige (326, 331 en 332) figuren op dezelfde wijze samengesteld, dan wel bijna het geheele oppervlak van het taschje met heele en halve kruisen en vierkantjes *à jour* bewerkt (334). Tusschen

1) Opgave van den schenker. — Zie ook HAZEU, *Wbk.* i. v. *kampil*.

2) In de Alaslanden: *soempit*.

3) Zie HAZEU, *Wbk.* i. v. *krawang*.

4) *Ethnographica* Pl. IV, fig. 1.

5) Opgave van den schenker.

6) Voor 326 zie *Ethnographica* Pl. IV, fig. 4; voor 332, O. c. Pl. IV, fig. 3.

7) Het rood verven geschiedt met een afkooksel van fijngehakte takken en bladeren van de *rajang*-struik. — HAZEU, *Wbk.* s. v. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 376.

8) Verg. HAGEN, *Gajos*, fig. 3 en 4.

de beide lagen reepen rood wollen stof of klatergoud. Bij 331 en 332 de randen van het vlecht patroon met eene rij steken rood garen aangeduid. — Voor mannen en vrouwen voor dagelijksch gebruik. **Alas.**

323: h. 20, br. 22—26; 324: h. 22, br. 22,5—27; 325: h. 22, br. 22,5—27; 326: h. 18, br. 21,5—24; 330: h. 21, br. 23,5—26; 331: h. 21,5, br. 23—27; 332: h. 19, br. 23—25; 334: h. 18, br. 21—24 cM.

1468/328. Sirihtaschje, nagenoeg geheel met 326 overeenkomende, doch alleen de buitenste laag aanwezig, niet omboord. Onvoltooid. **Alas.**

H. 18, br. 22,5—24 cM.

1468/338, 340 & 343. Sirihtaschjes¹⁾ (*kampil pënganaq*²⁾, in samenstelling en vorm met de vorigen overeenkomende maar kleiner; patroon van de buitenste laag, 338: horizontale rijen kruisen, schuine lijnen en zwarte of geblokte driehoeken³⁾, afgewisseld door met rood en zwart garen geborduurde rechte en zigzaglijnen; 340 nagenoeg geheel als bij 326; 343: horizontale randen met zigzaglijnen, kruisen en driehoeken en daartusschen à jour gewerkt met eene smalle rij ellebogen en eene breede $\perp$ vormige figuren. — Wordt in de groote sirihtasch gedragen en gebruikt om aan lieden die men ontmoet sirihs aan te bieden (*doerāqkan kampil*⁴⁾). **Alas.**

338: h. 14,5, br. 18—19; 340: h. 13, br. 17—19; 343: h. 11, br. 15—15,5 cM.

1468/213, 318, 320, 414 & 416, als boven (*kampil bërkaulés?*⁵⁾ met de vorigen overeenkomend maar veel grooter. Patroon van de buitenste laag, 213: hor. rijen met ellebogen, zigzaglijnen of sterren, verticale met sterren of dubbele rijen ruiten, de eerste aan weerszijden door eene rij ellebogen gevolgd; langs de opening à jour gewerkt, een rand van uit ellebogen en kleine ruiten samengestelde vierkanten en daaronder vier groote vierkanten, op dezelfde wijze samengesteld; 318 en 414 nagenoeg met 325, 320 met 326 overeenkomende; 416: hor. rijen met sterren of zigzaglijnen, verticale alleen met sterren en in de aldus gevormde rechthoeken langs de randen eene rij kleine driehoeken, in het midden een groote driehoek met haakvormige uitsteeksels; langs de opening een opengewerkte rand als voren. — Bij feesten en in den oorlog in gebruik. **Alas.**

213: h. 31,5, br. 32—34; 318: h. 31, br. 32—38; 320: h. 32, br. 32—38; 414: h. 29, br. 28,5—31; 416: h. 27, br. 26—28,5 cM.

1420/16a, 171—173, als boven⁶⁾ (*kampil*), van diagonaal gevlochten *bëngkocang*-, *tjiké*-, en *kërëtan*-reepen⁷⁾; van binnen ongekleurd (16a gevoerd met eene laag waarin een rood geblokt kruis), de buitenzijde roodbruin met witte figuren. Bovenrand bij 16a omboord met zwart garen, bij 171 met eene ongekleurde vezel, bij 172 en 173 onafgewerkt. Patroon van het buitenvlak: 16a: rijen ruiten en zigzaglijnen, daartusschen kleine driehoeken en evenwijdige lijnen en tot rijen of ruiten gegroepede vierhoekige gaten met eene witte vezel schuin aan elk der zijden; tusschen voering en buitenzijde klatergoud (*përdah*); 171 rijen ruiten en driehoeken, tot randen of ruiten gegroepede gaten als boven; 172 heele of halve ruiten van witte of gele vezels met een witten driehoek of een zwarten, wit omboorden rechthoek als kern; daartusschen vierkante gaten als boven in breede zigzagvormige banden gegroeped; 173 rijen vierkanten of ruiten, schuine groote gele concentrische ruiten, daartusschen zwarte ruiten met witte omboording en eene ruit van vierkante gaten als boven als kern; in de hoeken zwart- en witte driehoeken. **L. D.**

16a: h. 15,5, br. 13—15,5; 171: h. 17,5, br. 15,5—16,5; 172: h. 12, br. 10,5—12; 173: h. 16, br. 13—16 cM.

1) 338 verg. *Ethnographica* Pl. IV, fig. 6.

2) Opgave van den schenker.

3) Verg. HAGEN, *Gajos*, fig. I en 4b.

4) Opgave van den schenker. — Zie HAZEU, *Wbk.* s. v. *djoerah*.

5) Opgave van den schenker. — Zie echter HAZEU, *Wbk.* s. v. *kaul* II.

6) Verg. HAGEN, *Gajos*, fig. 4.

7) Opgave van den schenker. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 376. — HAZEU, *Wbk.* s. v.

1429/15 & 169, 1599/292 & 293 ¹⁾). Sirihzakken ²⁾ (*běbaloen* ³⁾), als de vorige maar veel grooter, 169 uit eene enkele laag, de andere uit eene dubbele laag bestaande, waarvan de binnenste bij 15 uit roode en ongekleurde zigzaglijnen bestaat, bij 292 en 293 daarentegen ongekleurd is. Bovenrand bij 15 met rood, bij 292 en 293 met blauw garen omboord, bij 169 onvoltooid. Het buitenvlak met witten rand langs de opening, overigens roodbruin met ongekleurde figuren: patroon: 15: rijen driehoeken, ruiten of vierkanten, ellebogen die kleinere haken en evenwijdige lijnen omvatten; op het midden twee paren zigzaglijnen, elk aan weerszijden door twee vierkantjes gevolgd; verder in rechte en zigzagbanden gegroeperde vierkante gaten als boven; 169: rijen kleine vierkanten, groote ruiten, waarbinnen driehoeken, ruiten en evenwijdige lijnen; vierkante gaatjes als boven, tot ruiten gegroeped; 292: randen met ruiten, ellebogen of driehoeken, groote kwadraten waarbinnen driehoeken, evenwijdige lijnen en ellebogen, met enkele gele of zwarte vezels; in ruiten, zigzag- en rechte lijnen gegroeperde gaatjes als boven; 293: concentrische schuine en horizontale rechthoeken en daartusschen kruisen, rechte- en zigzaglijnen van witte, zwarte en gele vezels; in het midden van elk dier rechthoeken binnen een geel vierkant, een ster-vormig figuur. Tusschen de beide lagen van 15 en 292 klatergoud. Bij 169 langs den bovenrand eene vischgraatvormige rij steken van bosjes rood garen, nabij den onder-rand eene rij driehoekjes en eene rechte rij steken van hetzelfde materiaal. — Voor vrouwen, tot berging van *sirih* en andere benodigdheden. **L. D.**

15: h. 30, br. 24—25; 169: h. 39, br. 29; 292: h. 75, br. 33—38; 293: h. 57, br. 28 cM.

1429/174 en 1468/421, 423—425, 428 & 485. Sirihtaschjes (*kampil bértjoetjoek bėnang*); diagonaal vlechtwerk van ongekleurde *pandanus*-reepen, trapeziumvormig of rechthoekig, de opening bij 424 en 485 omzoomd met zwart garen, bij de anderen met een ongekleurde vezel. In het buitenvlak bij 174 en 421 roode (*kėrėtan*) biezen ingevlochten en wel, bij 174 rijen ruiten, bij 421 aaneengesloten banden en rijen driehoeken. Bnitenzijde bijna geheel of gedeeltelijk bedekt met bestiksel; patroon: 417: hor. banden en schuine strepen, de eerste van roodbruin garen ⁴⁾, de andere bovendien van rose en groene wol; 421: zigzaglijnen van rood, groen, rose en geel garen tusschen randen in dezelfde kleuren; 423: randen van rood garen, afgewisseld door zigzaglijnen van roode wol en gouddraad of vischgraatvormige figuren van rood- en blauw garen; 424 als 423, maar in de hor. randen ook oranje garen en in stede van blauw, zwart garen in de vischgraatvormige randen; 425: rood- zwart-roode randen en daartusschen aaneensluitende zigzaglijnen van rood, zwart en geel garen; 428: banden van donkerrose en oranje wol, daartusschen aaneengesloten zigzaglijnen van donkerrose en zwarte wol en gouddraad; in het midden eene rij kruisen. Bij 421 aan den bovenrand een draagsnoer van rood garen, aan den onderrand een roode draad met veelkleurig kwastje; bij 428 een dergelijke draad aan de bovenrand. — Vrouwenarbeid. 174: **L. D.**, de andere **G. L.**

174: h. 13, br. 12,5—14; 421: h. 25, br. 14; 423: h. 12, br. 10—11,5; 424: h. 13, br. 10; 425: h. 13, br. 14—16; 428: h. 17, br. 16—17; 485: h. 8, br. 11 cM.

1469/429—431. Sirihtasschen (*kampil bértjoetjoek bėnang*), op de vorige gelijkend maar grooter en uit eene dubbele laag vlechtwerk bestaande, de binnenste van bredere reepen dan de buitenste. Omboording bij 430 van rood, bij de andere van zwart garen; bestiksel op het buitenvlak bij 430 en 431 van rood en zwart garen met roode en blauwe wol en geel garen (429) gouddraad (430), of geel garen (431). Patroon: zigzaglijnen, rijen driehoeken boven of naast elkaar, bij 430 en 431 in het midden eene rij kruisen; bij 430 eene rij ronde metalen plaatjes. Bij 430 een aan de zijranden aangenaaide draagband van wit katoen met ruitvormig bestiksel van garen en met rood katoen gevoerd. **G. L.**

429: h. 29, br. 25—26; 430: h. 18, br. 16—17,5; 431: h. 34, br. 28—30,5 cM.

1) *Gids*, n°. 244 en 247.

2) SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 376. — *Coll. VAN DAALEN*, 83. — *Inventaris*, n°. 11289—11296.

3) HAZEU, *Wbk.* s. v.

4) Bij de bewerking worden meerdere draden in de naald gestoken, zoodat het garen op wol gelijkjt. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 376.

1468/432. Sirihtasch, op de vorige gelijkend; patroon van het binnenvlak: rijen ruiten en kruisen van ingevlochten roode biezen; buitenvlak benaaid met rood, geel en zwart garen en gouddraad; patroon: rood-zwart-roode of rood-geel-roode randen, eene rij kruisen van rood garen en gouddraad en eenige rijen roode driehoeken, verder roode en gele zigzaglijnen. Aan den bovenrand een draagband van zwart katoen, met rood katoen gevoerd; langs de randen daarvan eene rij kettingsteken van zilverdraad, op het midden dergelijke steken in golvende- of zigzaglijnen; tusschen de eerste wit metalen plaatjes; aan dien draagband twee smallere, zwarte met kruisbloemen of oogjes van zilverdraad en aan elk daarvan twee roode die eindigen in kwasten, gevormd door zwarte, witte en roode kralen en dunne tinnen? cilindertjes. G. L.

H. 30, br. 25,5—27,5 cM.

1468/422. Matje¹⁾, van diagonaal gevlochten, ongekleurde fijne *pandanus*-reepen; rechthoekig, aan eene zijde driehoekig verlengd met getanden rand. Op eene zijde bestikt met rood en zwart garen en gouddraad. Patroon op het rechthoekige deel: rood-zwart-roode concentrische randen, daarbinnen zigzaglijnen van rood garen, enkele van gouddraad; op het driehoekige deel alleen zigzaglijnen. Aan de punt een rood snoertje. — Dient voor het bewaren van *sirih*-bladeren. G. L.

Geheele l. 25, br. 13 cM.

1599/273²⁾. Zak³⁾, van zwarte, wollige stof, met rood katoen gevoerd en paarse biezen langs de randen; rond, aan den bovenrand uitgeschulpt en met een hals; op dien hals, die uit verschillende lagen rood katoen bestaat, verschillende versierselen en inrichtingen tot sluiting: een zilveren (?) ovalen knop, met hars gevuld en met gedreven bloemornament, twee rechthoekige platen van hoorn, waarvan de eene aan beide zijden effen, met twee messingen oogjes tot doorlating van een rood flanellen draagband, de andere aan eene zijde met ingesneden bloemornament; een paarlemoeren plaat, rechthoekig met halfronde verlengstuk, evenzoo met ingesneden bloemornament binnen rechthoeken. In den knop en de plaatjes twee gaten, waardoor een touw, tot sluiting van den zak gehaald is. — Voor *sirih* enz. Van Boegineeschen oorsprong, doch in de Gajolanden verzameld. Gajoland.

Dm. 25 cM.

1429/67. Pinangschaar (*rampagòè*), dubbel raamwerk van messing in den vorm van een kwartcirkel, waarvan een der hoeken rond uitgesneden; binnen dat raam beweegt zich om een as een kwartcirkelvormig ijzeren mes, waarvan een deel met messing belegd is; een veer steekt in een oog van het raamwerk en rust tegen een rond uitsteeksel van het mes, waardoor dit geopend wordt. Aan mes en raamwerk platte, messingen handvatten in een puntig knopje eindigend; aan den steel van het oog een vierkant, beweegbaar oog, dat grijpt om een driehoekig uitsteeksel aan den onderrand van het mes, waardoor de schaar gesloten wordt. Als versiering op enkele plaatsen ronde micaplaatjes en op het messing talrijke groote en kleine, concentrische, ingegrifte cirkels. — Waarschijnlijk uit Voor-Indie ingevoerd. *Pidië*. N. kust A.

L. totaal 15, gr. br. (gesloten) 7,5 cM.

245/25 a, b, c⁴⁾. Sirihstamper⁵⁾ (*tjoebèè*⁶⁾); a. ijzeren buis⁷⁾, aan het onderreinde met messingen bus, waarvan de bodem doorboord is, aan het bovenreinde achthoekig uitgebogen en met messing beslagen;

1) Voor den vorm verg. HAGEN, *Gajos*, Abb. 4a. — Zie ook *Inventaris*, n°. 11328: *goelōng sèrèk* of *balot n blō*.

2) *Gids*, n°. 445.

3) Vergl. MATTHES, *Atlas Pl.* 15, fig. 13. — MEYER & RICHTER, *Celebes I*, Pl. XXVIII, fig. 1. — *Gids Bali en Celebes*, n°. 349. — De *Mak*. naam is *pāwo-pāwo*.

4) Serie 245 don. J. A. KRUYT, Consul te *Djeddah*. Juli 1880.

5) Verg. C. B. G.⁴, Suppl. 49, n°. 4620, — Bull. Kol. Mus. n°. 23, Pl. VIII en VELTMAN, *Gdsmdknst* Pl. VII, fig. 24. — HARTWICH, 568, fig. 153.

6) VELTMAN, *Aant.* 394. Ook *goebèè* of *tjhoè*.

7) Veelal een stuk geweerloop.

b. een eenigszins achthoekig ijzeren staafje ¹⁾, aan een einde met rondgaande en gekruiste groeven;

c. een rond ijzeren staafje, aan het eene einde eenigszins spatelvormig uitgeslagen ²⁾, aan het andere met een knopvormig hoornen handvat en een van een schroefdraad voorzien messingen ring, bijwijze van steelring.

Het staafje *b.* dient om de benoedigheden fijn te stampen voor oude lieden die niet meer behoorlijk kunnen kauwen. — Het staafje *c.* dient om de gestampte benoedigheden door elkaar te roeren en het mengsel uit te scheppen ³⁾. **N. kust A. ?**

a: l. 21, dm. 2,4; *b:* l. 21, dm. 1; *c:* l. 20, dm. staafje 0,6, d. knop 3,5 cM.

1599/12 *a, b* en *c* ⁴⁾. Sirihstamper (*tjoebè* ⁵⁾); bijna geheel met 245/25 overeenkomende:

a. van onderen gesloten en de messingen bus met een rondgaand, verhoogd bandje.

b. rond en met verdikten kop.

c. het staafje eenigszins zeshoekig; het handvat van ivoor? en in den vorm van een gestileerden vogel, zooals die veelal op zwaardgrepen voorkomt ⁶⁾. **A.**

a: l. 21,5, dm. 2; *b:* l. 26, dm. 0,7; *c:* l. 30 cM.

163/21. Mortier van hout, het bovenste deel bekervormig, het onderste met een scherpen rand en rondgaande groeven. Buitenzijde, waarin een paar gaten, geel geverfd met roode en zwarte banden. — Volgens opgave van den schenker gevonden in den „Kraton” ⁶⁾ Jan. 1874 en „vermoedelijk gebezigd voor kalk of catechu bij het sirihkauwen.” **Gr. A.**

H. 14, dm. 9 cM.

540/10 ⁷⁾. Kwispedoor ⁸⁾ van messing, vaasvormig met breeden, uitstekenden bovenrand; over binnen- en buitenzijde tal van rondgaande ingekraste groeven. — Vervaardigd in gampōng *Meureubò* in *Meulabòh* ⁹⁾. **W. kust A.**

H. 8,5, boven dm. 13,5 cM.

1599/22 ¹⁰⁾. Sigarettenkoker (*teumpat rockò meukasab*) van donkerpaarse, ge-ribde stof, met gebloemd katoen gevoerd; in elkaarschuiwend, de buitenzijde bedekt met borduurwerk van goud- en zilverdraad, verschillend gekleurd katoen en metalen plaatjes. Patroon: krullen en bladornament. **A.**

L. 13,5, br. 8,5 cM.

225/6. Voetstuk van een oostersche pijp (Mal. Perz. *hokah* ¹¹⁾) in den vorm van een vaasvormig lampenglas op voet: het eerste met matte banden, guirlandes, zigzaglijnen en eene halve maan. — Gevonden in *gampōng Djeumpét*. **Gr. A.**

H. 28, gr. midd. 9, boven dm. 4 cM.

906/1—3 ¹²⁾. Opiumpijpen ¹³⁾ (*gò tjandoe*); de kop bestaat uit een steenen inkt-

1) *sigendò* of *sigendou*, een stuk van een ontladstok van een geweer.

2) *tjoelè*.

3) VELTMAN, *Aant.* a. v.

4) *Gids*, n°. 436.

5) Verg. HEIN, *Schwertgr.* 354, fig. 95.

6) Zie noot ⁴⁾ bij 163/20 blz. 1.

7) Ned. St. Crt 16/17 Mei 1886, n°. 115.

8) *C. B. G.*, 35, n°. 652. — Verg. *Bull. Kol. Mus.* n°. 23, IV, Pl. II.

9) Zie aant. 6) bij 540/12, blz. 7.

10) *Gids*, n°. 47.

11) Cf. KLINKERT, *Wbk.*

12) Serie 906 don. Dr. J. JACOBS.

13) Zie D. P. JENTINK, Mededeeling omtrent een opiumpijp met kop van een inktkruikje vervaardigd. I. A. f. E. III, 73. — Omtrent gebruik van opium in *Atjèh* zie: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 33. — JACOBS, I, 255 vlgg.; — id. Over primitieve opiumpijpen. I. A. f. E. VIII, 26. — VAN LANGEN, *Westkust*, 453 vlgg. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 388.

kruikje, in welks wand een gaatje geboord is, de steel een zwart (1), gevlekt (2), geel (3) stuk bamboe¹⁾. **Gr. A.**

Dm. kruikje 5, l. steel 1: 24,5; 2: 19; 3: 13, dm. id. 2, 1,6, 1,8 cM.

906/4, 5, 7, 10, 11²⁾. Opiumpijpen (*gò tjandoë*); kop: (4) en (5) van zwart aardewerk³⁾ bij (4) omgeven met een ring van ijzerdraad, (7) een afgebroken kop van een meerschuiimen tabakspijp van Europeesch fabrikaat, (10) een groote rechthoekige odeurflesch, (11) een wit porceleinen potje met blauwe bloemen. In den zijwand van den kop een fijn gaatje. In den hals van den kop een dunner of dikker stuk bamboe als steel, bij 5 met hars(?) bevestigd, bij 7 met een katoenen lap bij den kop. — 11 is de gewone opiumpijp, zooals die op de markt voor f 0.15 te koop is⁴⁾. **Gr. A.**

L. steel 15, 24,5, 16, 13,5, 19,5, dm. id. 1,3, 2,3, 1,7, 1,9, 2,4 cM.

906/6 & 8⁵⁾. Als boven; kop: (6) van zwart aardewerk⁶⁾, (8) halve messingen patroonhuls, met hars bevestigd op den rondon kant van een stuk bamboe, dat aan eene zijde (6) door een tusschenschot, (8) door hars gesloten is en als steel dienst doet. In den top van den kop (6) of den bodem van de huls (8) een gaatje. **Gr. A.**

L. steel 22, 21, dm. id. 2,2, 2,1 cM.

906/12⁷⁾. Als boven; kop van messing, bestaande uit een tapsch toeloopend buisje waarop een klein schotelvormig bakje: in de buis steekt een doorboorde tak als steel; daaraan vastgebonden een touwtje dat een bamboestokje draagt. — Dergelijke pijpen worden door Chineezzen gebruikt voor het rooken van tabak al of niet met opium vermengd, door inlanders voor het rooken van opium⁸⁾. **Gr. A.**

L. steel 20, dm. 1,1 cM.

506/31⁹⁾ en 906/9¹⁰⁾. Koppen voor opiumpijpen. 31 groen verglaasd aardewerk, bijna bolvormig met fijn gaatje in den top en een dunnen hals aan het onder-einde; het oppervlak met gele, groene en blauwe kringen en verschillend gekleurde voorstellingen van dieren en planten; 9 een patroonhuls in wier zijwand een fijn gaatje geboord is. — 31 van *Singapore* ingevoerd, 31 **N.kust A.**, 9 **Gr. A.**

506/31: h. 6, dm. 5,1; 906/9: l. 5,2, dm. 1,2—1,7 cM.

506/33¹¹⁾ en 906/13¹²⁾. Schrappers; ijzeren staafje, aan het einde plat geslagen en eenigszins omgebogen. Klein handvat van palmhout, (33) rond met een messingen ringetje, (13) plat, en bestaande uit twee helften, die door nagels worden bijeengehouden, en het platgeslagen ijzer omklemmen. — Met dezen schraper wordt de halfverbrande opium, die zich in de pijp of om den rand der opening heeft vastgezet en nog voor het gebruik geschikt is, losgemaakt. Deze wordt met een nieuwen voorraad tot een balletje verwerkt, andermaal gebruikt¹³⁾. 33 van *Singapore* ingevoerd. — 33: **N. kust A.**, 13: **Gr. A.**

506/33: l. 14,5; 906/13: l. 10,5 cM.

1) Volgens JACOBS, I, 256 wordt de opium onvermengd (*tjandoë*) gerookt uit opiumpijpen, of met fijngesneden bladen van *Ficus polycarpa* ROXB. (FILET, n°. 6271) vermengd (*madat*) in een nipablad gerold als sigaret.

2) Verg. JACOBS, *Primitieve opiumpijpen*, n°. 5, 4, 7, 10, 11.

3) *I. A. f. E.* VIII, 63.

4) JACOBS, O. c. 27.

5) JACOBS, O. c. n°. 6 en 8.

6) *I. A. f. E.* VIII, 63.

7) JACOBS, O. c. n°. 12. — Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXIII, fig. 15.

8) JACOBS, O. c. 27.

9) Ned. St. Crt. 13 Febr. 1886, n°. 37.

10) JACOBS, O. c. n°. 9.

11) Ned. St. Crt. 13 Febr. 1886, n°. 37.

12) JACOBS, O. c. n°. 13.

13) O. c. 27.

506/32¹⁾. Kokertje²⁾, van gepolijst zwart hoorn met opschuivend deksel; cilindrisch, de bodem en de bovenrand van het deksel iets uitstaand. — Volgens opgave van den inzender gebruikt om opium te bewaren, voor welk doel ook wel de holle grepen van zwaarden dienen. **N. kust A.**

H. 5, dm. 2,6 cM.

506/30³⁾ Lamp⁴⁾ (*panjòt*⁵⁾, van messing; het reservoir rond, naar boven eenigszins dunner toeloozend; onderrand iets uitstaand en daarboven aan de buitenzijde een schroefdraad; in het bovenvlak een rond gat, dat door een opgeschroefd plat dekseltje gesloten kan worden en waarin een messing plaatje met aangesoldeerd buisje voor de lampenpit (*daih panjòt*⁵⁾). Om het reservoir een losse, *à jour* met bladornament bewerkte ring van messing met eene sponning in den bovenrand, waarin een gedeeltelijk geslepen, boven van een rond gat voorziene, glazen halve bol past. Bij de lamp behoort nog een cylinder van messing, aan eene zijde gesloten, die als deksel over het geheel kan geschroefd worden, maar waarop ook de lamp gezet kan worden, daar de onderrand van het reservoir juist om den eenigszins uitstaanden, aan de binnenzijde van eene schroefdraad voorzienen rand van den cylinder grijpt. — Bij het opiumschiiven gebruikt. Van *Singapore* ingevoerd. **N. kust A.**

H. totaal 12, dm. 7 cM.

1429/52 a. Kruik (*kèlalang*⁶⁾, van gebakken aarde, bijna zwart, rond, bovenvlak en bodem gewelfd, de laatste in het midden hol; hals rond, in het midden dunner, bovenrand plat; op den hals langsgroeven, door rijen ingeprikte punten afgewisseld. Op de bovenhelft van het ronde deel dergelijke groeven en rijen punten tot ruiten, kruisen, radiale, dwarse en gebogen lijnen gegroepeerd. — Bestemd voor gegiste dranken (*ragi*⁷⁾ of *serbòt*⁸⁾. **Trétit. L. D.**

H. 16, gr. dm. 17,5, hals l. 7,5, dm. bovenopening 5 cM.

GROEP II.

Sieraden en kleeding.

I. Sieraden⁹⁾.

a. Haar- en Hoofdsieraden.

1599/50¹⁰⁾. Haarnaald¹¹⁾ (*boengòng soenténg meuloe broe*¹¹⁾, van goud in bloemvorm; de kelk een zesstralige ster; twee rijen bloembladen, de binnenste opschuifbaar, ieder uit zes groote driehoekige, *à jour* bewerkte bladeren bestaande; daarbinnen een hoog opstaande zeshoekige ster met roset als middenstuk en daaraan zes meeldraden verbonden, die ieder bestaan uit een vierbladig sterretje met een steentje in het midden

1) Ned. St. Crt. 13 Febr. 1886 n°. 37.

2) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXIII, fig. 17.

3) Ned. St. Crt. 13 Febr. 1886 n°. 37.

4) VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXIII, fig. 19.

5) VELTMAN, *Wdl.*

6) HAZEU, *Wbk.* i.v.

7) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 290.

8) HAZEU, *Wbk.* i.v.

9) Litteratuur: SNOUCK HURGRONJE, *D.A.* I, 30 vlgg., 334 vlgg. — JACOBS, I 170, II 144, Pl. I & IX. — KRUYT, 21. — VAN LANGEN, *Westkust* 449. — VELTMAN, *Gdsmdknst.* — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland* 368. — HAGEN, *Gajo-Länder* 57. — WILKEN, *Handl.* 28. — Zie ook Pl. I—V.

10) *Gids*, n°. 2.

11) VELTMAN, *Gdsmdknst* 365, Pl. II fig. 4. — Verg. JACOBS II, Pl. IX, fig. B. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *D.A.* I, 333, 335, ook over de beteekenis van *peusoenténg*.

en gedragen door een spiraalvormig, trillend steeltje; de stamper aangeduid door eene dubbele vijfstralige ster, waarvan de bladeren langwerpig rond en *à jour*, en waarbinnen tal van steeltjes met knop. Aan het ondereinde van de bloem een cilindrisch, hol verlengstuk met gekartelden rand en daarin een steel van zilver, trillend, spiraalvormig gewonden en in een platten haak eindigend. — De bloem stelt een „*katjapiring*”¹⁾ voor. Wordt boven het linkeroor in het haar gestoken. **A.**

L. bloem 5,5, gr. dm. 4, l. steel 11 cM.

1599/51²⁾. Haarnaald³⁾ (*boengòng djeumpa*), van goud, in bloemvorm: het bloemdek bestaat uit vijf langwerpige, puntige bloembladen, geheel met zeer fijn filigraanwerk bedekt; daarbinnen vijf dergelijke, kleinere en onversierde bladeren en vijf meeldraden, ieder bestaande uit een rond, vijfbladig bloempje, op langen, spiraalvormigen, trillenden steel. Onder aan de bloem aan weerszijden op een vast steeltje eene kleinere, met een bloemdek van eene dubbele laag van zes, eenigszins aangepunte bladeren, daarbinnen een meeldraad als voren, op kort vast steeltje. De bloem aan de onderzijde verlengd met een hollen cylinder die aan beide zijden een dubbel, koordvormig randje heeft, en waarin een messing, onder lancetvormig aangepunte steel is gestoken. De bloem stelt een *tjempaka*⁴⁾ voor. — Wordt boven het voorhoofd in het haar gestoken. **A.**

L. bloem 6, gr. dm. 3,2, l. steel 8,5 cM.

1599/52⁵⁾. Haarnaalden (*tjoetjo^e sanggōj⁶⁾*), een paar, van goud in stervorm; de onderste laag bestaat uit acht ronde bladen, versierd met opgelegde reepjes in blad-vorm⁷⁾ door een sterretje bedekt; daarboven eene achtstralige ster met *ōn koendō*⁸⁾ ornament; hierop acht kleine cylinders⁹⁾ en in het midden een kleurloos steentje. Aan de achterzijde van het sieraad een plat busje, waarin een koperen, platte, eenigszins kromme en van onderen aangepunte steel. **A.**

Dm. 2,7, l. steel 8 cM.

1599/53¹⁰⁾. Als voren, een paar, van goud; tien kleine, elk in een cirkel gevatte sterren, in een ovaal met spitse punt gegroepeerd om een vijftal, op elkaar gestapelde kogeltjes¹¹⁾, die door een gekartelden ring omgeven en door een snoetje met het onderste cirkeltje verbonden zijn; hieraan een platte, dunne aangepunte steel van messing. — Volgens VELTMAN stellen deze sieraden een *bòh soempoeng* (mal. *oerang aring*¹²⁾) voor. **A.**

Dm. 1,5—2, l. steel 7,5 cM.

1429/96. Haarsieraden¹³⁾ (*boengòng tadjo^e*), twee exempl.; holle kegel van diagonaal gevlochten bladreepen, aan de buitenzijde bekleed met rood katoen, binnen met grof borduurwerk van goud- en zilverdraad, rood garen en sporen van paars flanel; in het midden een stukje spiegelglas onder een netwerk van rood garen. De kegel steekt op

1) Atj.: *meuloe broe^e*. — *Gardenia* sp? FILET, n°. 4158; volgens DE CLERCQ, n°. 1604: *Gardenia florida* L.

2) *Gids*, n°. 1.

3) VELTMAN, *Gdsmdknst* 365, Pl. II, fig. 3. — JACOBS II, Pl. IX, fig. C. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE *D.A.* I, 335.

4) Atj. *djeumpa*. — Zie VAN LANGEN *Wbk.* i.v. *djèmpa* — *Michelia champaca* L. FILET, n°. 4156. — DE CLERCQ, n°. 2295.

5) *Gids* n°. 3. — In den vorm meent VELTMAN de versiering van de mutsen (*tampō^e koepiah*) te herkennen.

6) Zie VAN LANGEN *Wbk.* i.v. *tjoetjok*.

7) Combinatie van *ōn lipat* en *ōn sirōng*. — Zie VELTMAN, *Gdsmdknst*, 352 fig. XIII.

8) O.c. 352, fig. XII.

9) Verg. de *eumpoeng mata*. O.c. 355.

10) *Gids*, n°. 4.

11) z. g. vischkuit (*bòh cungkōt*) motief. Zie VELTMAN, *Gdsmdknst* 352 fig. XIV.

12) Volgens KLINKERT *Wbk.*: eene soort van eetbare plant. — *Pouzolsia indica*, GAUD. — DE CLERCQ n°. 2847.

13) SNOUCK HURGRONJE, *D.A.* II, 315.

een aangepunt stokje. — Wordt bij feestelijke gelegenheden ter weerszijden in het haar van meisjes van 6 à 8 jaar gestoken. **Geheel Atjéh.**

L. 18, gr. dm. 7,5 cM.

1429/12 en 1599/49¹⁾. Haarsieraad²⁾; driehoekig plaatje (*lajang n tjëmara*) van *soeasa* met een rand van zilveren snoeren, aan de beide bovenranden gevolgd door een rand van zilveren oogen, waarop ronde en hartvormige (12) of klaverbladvormige *soeasa* plaatjes; in den top een oog, waaraan bij 12 een zilveren kettinkje. Langs den onderrand een zilveren staafje bij 12 met spiraalvormig opgerolde einden, waarom een spiraalvormig gewonden zilverdraad. Aan dit staafje hangen met behulp van zilveren kettinkjes, bij 12: kleine zilveren muntjes (*boesoeek*, zie Gr. VIII) en hieraan, aan de uiterste een messinging belletje, aan de middelste een geelroode kraal en aan de andere met messinging- of koperen oogjes, waardoor een kettinkje gehaald is, tien zilveren en een messinging kegeltjes (*tampoeek n tjëmara*), onder en boven met een snoervormig randje van messing, onderaan in een koperen buisje eindigend. Bij 49 vier kegeltjes als voren, een met koordvormige versiering. — Dit sieraad maakt deel uit van een chignon (*tjëmara*), dat zelden door mannen, doch zeer veel door vrouwen gedragen wordt en bestaat uit een bosje (*laboehön*) mannenhaar (*oek n tjëmara*). Mannenarbeid. Tijdens het verrichten van de *çalát* (dagelijksche godsdienstige ceremonie) moet de *tjëmara* afgelegd worden, omdat het haar daarvan „dood” (*bangki*) is³⁾. 12: L. D., 49: A.

12: plaatje h. 5, br. 7, kegeltjes l. 4; 49: pl. h. 4,5, br. 6, kegeltjes l. 4,5 cM.

Pl. II, fig. 3.

1468/458. Als voren, (twee exempl.), veel op de voorgaande gelijkend doch kleiner; de rand om het driehoekige plaatje smal en zonder belegsels; aan den onderrand geen staafje, maar eene rij ringen waaraan met zilveren kettinkjes, zilveren en *soeasa* kegels als boven hangen; onder aan den bodem dier kegels een messinging oog waaraan een of meer ruitvormige zilveren plaatjes. **G. L.**

Plaatje h. 3,5, br. 5, kegels l. 3,5 cM.

1429/122. Als voren⁴⁾ (*oelëe tjeumara*), (twee exemplaren), een (klein) van *soeasa* en een (grooter) van goud; pyramidaal met zes vlakken; bodem aan de randen verdikt of getand; bij het kleine ex. de bodem plat, in het midden met een buisje; op de wanden daarboven eene rij verhoogde driehoeken; bij het groote ex. op de kanten der zijvlakken snoertjes, op die zijkanten bloem- en bladornament (het eerste vierbladig, en verder *ön lipat* en *ön siröng*⁵⁾); op den gewelfden bodem dergelijk ornament, en een veelbladerige bloem; in het midden eene beschadigde punt in eene kelk. Bij het grootere ex. een oog van goud met stalen kettinkje en koperen haak, bij het andere alleen een koperen oog. — Ouderwetsch sieraad voor oude vrouwen⁶⁾. **Geheel Atjéh**⁷⁾.

L. 7,5 en 5,5, gr. dm. 2,8 en 1,9 cM.

1429/107. Haarsieraad⁸⁾ (*ajeuem goemba*⁹⁾), van goud; middenstuk ruitvormig⁹⁾, à jour bewerkt, aan alle zijden in puntige krullen eindigend; op het voorvlak bladornament (*ön kalö*¹⁰⁾ en *ön toemba*¹⁰⁾) van goud en groen email; langs den omtrek regelmatig verdeeld acht kleurlooze steentjes, in het midden een grooter en daaronder

1) *Gids*, n°. 48.

2) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland* 368. — *Coll. v. DAALEN*, n°. 75. — *Coll. LEBBE*, n°. 10303. *Inventaris*, n°. 11058—11061.

3) HAZEV, *Wbk. i.v. tjëmara*.

4) VELTMAN, *Gdsmdkust*, Pl. III, fig. 9.

5) O.c. Fig. VIII en IX.

6) O.c. 366.

7) Opgave van den schenker.

8) VELTMAN, *Gdsmdkust* 365 en Pl. I, fig. 4. — *Gids*, Pl. II, fig. 5.

9) Verg. „borstsieraden” bij *toendjông badjèè*.

10) VELTMAN, O.c. Fig. X en XI.

eene rij vierbladerige bloemen van groen email. Dit middenstuk hangt met een oog aan een zilveren ketting, aan de andere hoeken hangen dergelijke, maar veel kleinere ruitvormige figuren ieder met vijf kleurlooze steentjes; aan weerszijden van den onder-rand van het middenstuk, en aan twee hoeken der kleinere ruiten, bij de middelste aan drie, hangen hartvormige, uit bladeren samengestelde en met groen email gevulde figuurtjes (*boengòng priè*¹⁾ en hieraan, en ook aan de kleine ruiten, ruitvormige, gedeeltelijk uitgesneden stukjes bladgoud. **Geheel Atjèh** ¹⁾.

H. totaal 16, h. middenstuk 8,5, br. id. 7,5 cM.

Pl. I, fig. 5.

370/2989 ²⁾. Versiering voor eene muts ³⁾ (*tampō^e koepiah lhèè lapéh*), van goud; drie boven elkaar liggende achtpuntige sterren, de onderste veel grooter dan de twee bovenste, de twee onderste convex, de bovenste concaaf; de punten geheel opgevuld met groen en blauw email, op de onderste ster in wolkvormige versiering (*boengòng awan* ⁴⁾), op de beide bovenste eenigszins in „lombokbloem (*boengòng tjampli*)” motief ⁵⁾. Op de punten der beide onderste sterren en daartusschen een kring van 8 in kokertjes (*eumpoeng mata*) gevatte edelsteentjes; op het midden van het sieraad een „sri” als het oorsieraad 2985 (zie beneden), maar grooter en omgeven door een krans van acht edelsteentjes. De buitenrand van de onderste ster omgebogen; aan de achterzijde past in dien rand een koperen plaatje met acht punten, dat met vier, door oogjes gestoken stokjes bevestigd wordt. In het midden achter een, van een opgelegden schroefdraad voorzien staafe waarop een buisje met aangesoldeerden hollen halven bol, waarmee het sieraad op eene muts kan bevestigd worden. — Aankoopsprijs (1882) f 100.— **A.**

Dm. 9,6, h. in het midden 2,6 cM.

1599/115 ⁶⁾. Als voren ⁷⁾, geheel met 370/2989 overeenkomende, maar grooter, hooger en alle edelsteentjes op hooge cilindrs gezet; eene krans van dergelijke steentjes bovendien op de zijvlakken van de „sri” (zie boven). **A.**

Dm. 11,5, h. in het midden 6 cM.

1429/124. Als voren ⁸⁾ (*tampō^e koepiah sabòh lapéh*), zeer veel op de voorgaande gelijkend, maar minder hoog; de versiering van de onderste ster à jour en met bloemmotief (*boengòng toendjōng* ⁹⁾) de middelste met enkele bladeren (*on kalō^e* ¹⁰⁾), de bovenste met onduidelijke *boengòng toendjōng*; om de middelste punt eene rij driehoekjes van groen email. De koperen voering grijpt om acht oogjes en heeft een lang koperen oog. — Ouderwetsch. **Geheel Atjèh** ¹¹⁾.

Dm. 10, h. in het midden 3 cM.

1468/438. Als voren, van zilver, kegelvormig, bestaande uit vijf naar boven kleiner wordende en over elkaar sluitende deelen met geribden, onderaan getanden rand: de vier onderste met effen bovenvlak; aan den top van het bovenste een cilindertje, onder en boven met snoerornament; aan dit busje een door het midden van de genoemde deelen stekend dubbel staafe, onderaan lusvormig omgebogen; bovenaan drie dubbele oogjes door een grooter oog bekrond. Voor jonge lieden of jongetrouwde mannen? ¹²⁾. **G. L.**

H. 18, gr. dm. 10 cM.

1) Opgave van den schenker.

2) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. 98 c/6.

3) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VI, fig. 2, Pl. V fig. 2a en 2b. — SNOUCK HURGRONJE, *D.A.*, Pl. VIII.

4) VELTMAN, O.c. fig. VI.

5) VELTMAN, fig. II.

6) *Gids*, n°. 5.

7) Zie ook VELTMAN, *Gdsmdknst*, 355 vlgg.

8) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. V, Fig. 2b.

9) O. c. Fig. VII.

11) Opgave van den schenker.

12) Verg. *Inventaris*, n°. 11054.

10) O. c. Fig. X.

b. Oorsieraden.

955/5¹⁾ en 1599/54²⁾. Oorschijven³⁾, van hoorn, ieder een paar, rond en plat; zoowel de zijvlakken als de randen concaaf; in het midden doorboord. Deze oorschijven, ook van eene zachte houtsoort⁴⁾ (*Odina gummifera* BL. FILET, n°. 1990 of *Hibiscus tiliaceus* L. FILET, n°. 2764. — DE CLERCQ, n°. 1799) vervaardigd, met lood of tin opgevuld en soms fraai met goud bewerkt, dienen om de doorboorde oorlellen uit te rekken⁵⁾. **A.**

Dm. 2,9, d. 1,2 cM.

1429/123. Als voren (*soebang gadéng*), van ivoor, in vorm met de vorige overeenkomend; op de beide vlakke zijden met gouden versiering; op de voorzijde eene rondgaande rij driehoeken, waarbinnen eene twaalfpuntige ster met eene zespuntige als kern; tusschen de punten van de laatste cylinders met kleurlooze steentjes, in het midden een grooter in een kelk; alles bedekt met bloemornament (*boengöng seuleupō*⁶⁾), ronde plaatjes en *bòh eungköt*⁷⁾ motieven: op de achterzijde eene vijfbladige bloem met een steentje in het midden. **Geheel Atjèh**⁸⁾.

Dm. 4, d. 1,4 cM.

1599/55⁹⁾. Versieringen voor oorschijven¹⁰⁾, een paar van goud; zespuntige ster, à jour bewerkt¹¹⁾, van koordvormig, fijn draad, de bladen stomp; in het midden zes groenachtige steentjes om een grooter gegroeped; aan de achterzijde een cylindertje, waarin met een primitieve, uit een draad vervaardigde schroef, een rond plaatje is bevestigd. — Bestemd om aan hoornen of houten oorschijven — zie boven — te worden verbonden. **A.**

Dm. 3,2, h. 1,1 cM.

Zie Pl. I, fig. 3.

1429/7 en 1468/7. Oorschijven¹²⁾ (*soebang soeasah*¹³⁾); ieder een paar; cylinder van zilver met omgebogen rand, die de achterzijde vormt; voorzijde van *soeasa*, schotelvormig, in het midden met rond gat, waaromheen een opstaande rand; op het voorvlak, concentrisch nog een dakvormig randje. — Door vrouwen gedragen van het huwelijk tot de eerste bevalling¹⁴⁾. 1429/7: **L. D.**, 1468/7: **G. L.**

H. 1,6, dm. 4,3 cM.

1468/218. Als voren¹⁵⁾ (*soebang pirak*), wat den vorm betreft met de vorige overeenkomend, maar geheel van zilver, grooter en het voorvlak met twee concentrische, dakvormige randen. **Alas.**

H. 1, dm. 5,5 cM.

1) Serie 955. Geschenk J. WOLTERBEEK MULLER. Volgens eene bij de schenking behorende aantekening worden deze schijven (*soebang* [zie VELTMAN *Wdl.*]) door vrouwen in de oorlel gestoken. Volgens VELTMAN *Aant.*: „voor dagelijksch gebruik.”

2) *Gids*, n°. 10.

3) JACOBS II, Pl. I, fig. 6. De inl. naam is: *soebang meuloengkèè* (VELTMAN, *Gdsmdknst* — *loengkèè* = hoorn.)

4) De schijven heeten dan: *kajèè gloenjoëng*.

5) Omtrent het doorboren der oorlellen (*idèè gloenjoëng*) en de daarbij gebruikelijke ceremonien, zie JACOBS I, 169. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* I, 434.

6) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. IV.

7) O.c. 352.

8) Opgave van den schenker.

9) *Gids* n°. 10, Pl. II, fig. 3 & Pl. III.

10) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. I, fig. 15. — JACOBS II, Pl. I, fig. 6.

11) z.g. *krawang*-werk. — Zie KLINKERT *Wbk.* s.v.

12) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland* 368. — *Coll.* VAN DAALEN n°. 56.

13) HAZEU, *Wbk.* s.v. *soebang*.

14) SNOUCK HURGRONJE O.c. 368 en HAZEU, *Wbk.* s.v.

15) Verg. *Inventaris*, n°. 11204.

1468/345. Oorschijven¹⁾, een paar, met 7 overeenkomende, maar het voorvlak effen, met een scherpen rand evenwijdig aan den omtrek en daarbinnen een met twee oogjes en een stokje aan de achterzijde te bevestigen versiering (*Gaj. trapan*²⁾ van goud. Deze vertoont bladornament en ruitjes binnen door snoeren begrensde concentrische kringen; in het midden eene zespuntige ster, wier midden gevormd wordt door een busje met een *saga*³⁾-pitje. **Alas.**

H. 1,5, dm. 5 cM.

1468/505. Oorschijf (*soebang*), onvoltooid (?), van koper; platte cylinder waarop schotelvormig, uitstekend voorvlak met drie flauwe, rondgaande ruggen. In dien cylinder past een tweede, met een aan alle zijden overstekend, rond plaatje als achterzijde. **G.?**

H. 1,4, dm. 4,8 cM.

370/2985⁴⁾. Oorkrabben⁵⁾ (*soebang boengòng drièn*⁶⁾, van goud, een paar; rond; het voorvlak eenigszins concaaf, stervormig met 16 driehoekige punten (*poetjō*⁷⁾ waarin een geëmailleerd⁷⁾ groen en wit „lombokbloem (*boengòng tjampli*⁸⁾” motief; daarbinnen achtereenvolgens een kring met halve groote en geheele kleine cirkels, een band waarop afwisselend 16 edelsteenen⁹⁾ en een „vischkuit” (*bòh cungkòt*¹⁰⁾ motief¹⁰⁾, eene kring van 8 maal het „lombokbloem motief” (zie boven) en eene van acht edelsteentjes; de beide laatste op een *à jour* bewerkt groen geëmailleerd fond van driehoeken en bloemmotieven. In het midden eene achtpuntige, blauw- en groen geëmailleerde rozet (*dadamòn*) waarbinnen eene stompe kegel (*sri*); hierin een edelsteen gevat; de zijvlakken met groen geëmailleerde ruiten. Achter tegen dit voorvlak een vlakke staande ring (*ki^rièng soebang*), die aan de achterzijde¹¹⁾ bedekt is met een platten vlakken ring, waarop eene rij van groen geëmailleerde, in vieren gedeelde, met de punten aan elkaar sluitende ruiten. Midden tegen de achterzijde van het voorvlak, een door gebogen lijnen verdeeld, in het midden der zijden met witte geëmailleerde punten voorzien quadratuur, waarin 5 edelsteentjes. — Dit paar sieraden is (1882) voor f 100 aangekocht. Afkomstig van *Meulabòh W. kust A.*

Gr. dm. 5,6, h. 1,8, dm. van de *ki^rièng* (zie boven) 3,3 cM.

1599/57¹²⁾. Als voren, overeenkomende met 370/2985 maar iets grooter, zonder emailwerk en de bladen van de middelste rozet (*dadamòn*) met *boengòng tjampli* ornament (zie boven); om den middelsten stompen kegel (*sri*) eene rij driehoekige blaadjes. *Meulabòh. W. kust A.*

Gr. dm. 5,8, h. 1,5, dm. *ki^rièng* 3,7 cM.

1599/59¹³⁾. Als voren, met 57 overeenkomende maar veel kleiner en met 15 punten (*poetjō*⁷⁾); de buitenste kring van steentjes bevat slechts tien stuks, de binnenste en de rij blaadjes om den top ontbreken. — Voor jonge vrouwen. *Meulabòh. W. kust A.*

Gr. dm. 3,6, h. 1,6, dm. *ki^rièng* 1,9 cM.

1599/58. Oorkrabben¹⁴⁾ (*soebang Atjèh*), een paar, op 57 veel gelijkende maar de punten spits; de buitenste kring van steentjes vervangen door aaneengeschakelde

1) *Inventaris* n°. 11201.

2) HAZEU, *Wbk.* s.v. *soebang*.

3) *Abrus precatorius*, FILET n°. 53. — DE CLERCQ n°. 3.

4) *Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883.* 9e kl. n°. 98 c. 8.

5) VELTMAN, *Gdsmdknt.*, Pl. I, fig. 13 a. — JACOBS, II, Pl. I, fig. 7. — C. B. G⁴. 2e. S. 36, n°. 8320.

6) „*doerian*” bloem, zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *dèrièn* (*Durio sibethinus* MURR. — DE CLERCQ, n°. 1130).

7) Omtrent email (*tjawardì*) in *Atjèh*, zie VELTMAN, *Gdsmdknt.*, 347 vlgg. en JACOBS, II, 147.

8) Zie VELTMAN, O. c. 351, fig. II.

9) Omtrent de gebruikelijke edelsteenen zie VELTMAN, O. c. 354.

10) VELTMAN, O. c. 352, fig. XIV.

11) JACOBS, Pl. I, fig. 7, de linksche afbeelding.

12) *Gids*, n°. 8.

13) *Gids*, n°. 9.

14) *Gids*, n°. 6, Pl. II, fig. 1. — VELTMAN, *Gdsmdknt.*, Pl. I, fig. 13 a.

cirkelboogjes, die eene ketting vormen; de rij *boengòng tjampli* daarbinnen met vischkuit-motief; tusschen die versieringen eene witte (geëmailleerde?) achtstralige ster; de binnenste rozet (*dadamòn*) fijner en spitsier en met eene rij cilindertjes om den top (*sri*). *Ki^rieng* als bij 57, het achtervlak van het sieraad effen. **Gr. A.**

Gr. dm. 6,2, h. 2,1, dm. *ki^rieng* 3,6 cM.

Zie Pl. I, fig. 1.

1599/56¹⁾. Oorkrabben²⁾ (*soebang meutjintra*³⁾, een paar, van goud, eenigszins concaaf, stervormig met 16 scherpe punten, gevuld met bladornament⁴⁾ en begrensd door een snoertje; daarover regelmatig verdeeld kleine ronde plaatjes. Binnen het snoertje een staand, geribd plaatje, aan de bovenzijde met „vischkuit“ (*bòh cungkòt*)-motief versierd en op zes plaatsen koepelvormig met den top (*sri*) verbonden door ankervormige, door snoeren begrensde ribben, die een, evenzoo door een snoertje omgeven kleurloos steentje dragen. Tusschen die banden, binnen in het sieraad een naar onderen gerichte zesstralige ster. In den top een rood steentje. *Ki^rieng* als bij 57 maar het ondervlak, evenals het achtervlak van het sieraad onversierd; het eerste aan weerszijden door snoertjes begrensd. — Deze vorm van oorkrabben is kenmerkend voor *Pidië. N. kust A.*

Gr. dm. 6,2, h. 2,1, dm. *ki^rieng* 3,6 cM.

Zie Pl. I, fig. 2.

1429/125. Als voren, (een paar) bijna geheel met 1599/56 overeenkomende; het aantal punten van den rand bedraagt echter 17 en deze zijn geheel met rechte of spiraalvormig opgerolde snoertjes gevuld, hierop ronde plaatjes en kleine door snoertjes begrensde cylinders. Het steentje in den top (*sri*) kleurloos. *Ki^rieng* als voren, de achterrand evenwel met snoerornament. Achtervlak van het sieraad met een zevenpuntige ster, waarop krullen, alles van snoertjes, in het midden een klein steentje. *Pidië. N. kust A.*

Gr. dm. 6,5, h. 2,1, dm. *ki^rieng* 3,6 cM.

c. Halssieraden.

1468/241. Halsketting⁵⁾ (*bèlègòng*⁶⁾ van snoeren witte kralen (*tawir*) van verschillende grootte. Geen slot. De kralen zijn ingevoerd. — Wordt door jonge meisjes gedragen. **G. L.**

L. (dubbel gevouwen) 30 cM.

1468/404 & 405. Als voren, bestaande uit vier bundels van drie snoeren witte kralen, die in een zwarte eindigen; op regelmatige afstanden in de witte snoeren groepen van blauw-geel-blauwe (404) of rood-wit-roode (405) kralen; tusschen de witte en zwarte eene grootere tonvormige roode kraal, bij 404 tusschen enkele kleurlooze. Geen slot. — **G. L.**

L. (dubbel gevouwen) 404: 13; 405: 20 cM.

1468/394 & 409. Als boven, 394 (twee ex.) van talrijke, niet te ontwarren snoeren gele of geelbruine kralen, 409 van drie snoeren groene. Bij een ex. van 394 een *o* vormige zilveren haak (*kawit*), waarvan het middenstuk ruitvormig, de einden in elkaar gerold. **G. L.**

L. (dubbel gevouwen) 394: 33; 409: 26 cM.

1) *Gids*, n°. 7, Pl. II, fig. 2.

2) VELTMAN, *Gdsmknst*, Pl. I, fig. 13 b.

3) Volgens den verzamelaar is de naam afgeleid van *tjintra*, vogelkooi. — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft *tjintra* = rad, wiel, vogelkooi?

4) Verg. VELTMAN, *Gdsmknst*, 352, fig. XIII.

5) SNOECK HURGRONJE, *Gajòland*, 368. — *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 74. — *Inventaris*, n°. 11232.

6) HAZEU, *Wbk.* s. v.

1468/383—390, '391 *a*, *b* en *c*, & 392. Halsketting (*bèlègòng*) uit snoeren roode kralen bestaande, bij sommige zeer door elkaar verward, bij enkele met zeer dunne ringen van messing of zilver¹⁾; 383 en 391 *c* zonder slot, bij de andere eene *o* vormige slotplaat, waarvan de einden, behalve bij 389 spiraalvormig opgerold, het middengedeelte spits ovaal of ruitvormig; die plaat bij 384, 385, 388 en 390 van messing, het voorvlak met concentrische rijen ingekraste schuine strepen en punten, kromme lijnen en oogen, bij 384 bovendien nog met drie ruitvormige zilveren plaatjes met ingekraste vierbladerige bloem, bij 388 een dergelijk effen plaatje; bij 389, 391 *a* en *b* van koper met twee (389) of drie (391) ruitvormige zilveren plaatjes, die naar het midden hooger oploopen; bij 386, 387 en 392 van zilver met ingekrast snoerornament langs de randen, in het midden twee evenwijdige lijnen met naar buiten omgebogen einden (386 en 392) of eene rij boogjes (387). **G. L.**

L. (dubbel) 27—40 cM.

1468/397, 407 & 408. Als boven, 397 en 408 op 404, 307 op 405 (zie boven) gelijkende, maar grooter en in stede van witte, van roode (397), groene en kleurlooze (407) of gele (408) kralen. Bij 407 en 408 geen slot. Slotplaat van 397 van zilver, als bij de vorige; op het voorvlak een ruitvormig plaatje van *soeasa* en twee kleinere van zilver; daartusschen en langs den rand opgelegd zilveren snoerornament. **G. L.**

L. 23 cM.

1468/406. Als boven, gevormd door eene vereeniging snoeren als die van 397 en 402. Geen slot. **G. L.**

L. 22 cM.

1468/401. Halsketting, bestaande uit vier snoeren zwarte kralen met zeer enkele witte en gele. Geen slot. **G. L.**

L. (dubbel genomen) 34 cM.

1429/26, 1468/393, 395, 396, 402 & 403. Als voren, uit talrijke kralensnoeren bestaande; 26 roode, groene en snoeren met onregelmatig afwisselende roode, blauwe, rose en witte; 393, roode, blauwe en kleurlooze; 395, 396 en 403 afwisselend groepen rood-witte en zwart-witte kralen, aan de einden alleen zwarte; 402 zwarte of donkerblauwe. 393, 402 en 403 geen slot, de andere een zilveren slotplaat, vorm als boven, ornament: bij 26 evenwijdige en gekruiste schuine strepen; bij 395 als bij 392, bij 396 als bij 387. 26 **L. D.**, de andere **G. L.**

L. (dubbel gevouwen) 26: 31; 393: 26; 395: 19; 396: 16, 402: 26, 403: 28 cM.

1468/398. Als boven, uit vier rijen lichtgele kralen bestaande, op regelmatige afstanden onderbroken door groepen van eene groote witte, aan weerszijden door drie zwarte of blauwe, kleine gevolgd. Messingen slot als bij 388, op de voorzijde twee zilveren sterren, waarvan een beschadigd. **G. L.**

L. (dubbel gevouwen) 35 cM.

1468/399 & 400. Als boven, bestaande uit vier (399) of twee (400) platte bandjes, elk weder uit kralensnoeren samengesteld, zoodanig dat afwisselend roode, witte en zwarte dwarsbanden of zwarte, blauwe of roode ruiten met witten rand gevormd worden. Slot, in vorm als boven, bij 399 van messing, bij 400 van zilver. Ornament: 399 als bij 387, bij 400 concentrische rijen schuine streepjes of ruiten, in het midden eene onregelmatige bloem: aan 399 nog een gekartelde, zilveren ring. **G?**

399: l. 25; 400: l. 24 cM.

1429/22. Halsketting²⁾ bestaande uit aan elkaar geknoopte stukjes zilveren en messingen ketting en touw met talrijke messingen belletjes, aan het einde een tonvormig geslepen glaskraal en een hartvormig gesneden stukje noot. Voor kinderen. **L. D.**

L. (dubbel gevouwen) 25 cM.

1) Misschien zijn dit snoeren kralen die aan het slot van de halsketting worden gedragen, zoodat zij op de borst afhangen. — Verg. *Inventaris* n°. 11233.

2) Volgens den schenker is de inl. naam *gëgiréng*; HAZEU, *Wbk.* geeft voor *gëgiring*: 1e kleine metalen belletjes enz.

1468/446. Halsketting, bestaande uit 14 ongelijk lange messingen kettinkjes, de einden vereenigd in twee driehoekige koperen plaatjes (*lèlajang*) waarvan eene zijde langs de randen met rijen ingekraste bogen en oogen; aan een dier plaatjes een afgebroken haak, in het andere een rond gaatje. **G. L.**

L. 43, br. 4 cM.

1468/226 & 350. Halsband (*lèlipòn*¹⁾ (226 twee Ex.) bestaande uit 30—50 zilveren — of afwisselend zilveren en gouden — plaatjes, verbonden aan twee vischgraatvormig aan elkaar geknoopte roode snoeren; elk der plaatjes in den vorm van twee cirkels, aan een einde met drie kogeltjes, in het midden met eene in negen vierkanten verdeelde verhooging, die een oog vormt; enkele plaatjes door snoertjes omgeven. Voor vrouwen en meisjes. **Alas.**

L. 226: 31; 350: 33; plaatjes l. 1,2, br. 0,5 cM.

Zie Pl. II, fig. 6.

1429/8 & 8a, 1468/231, 352 & 353. Halskettingen²⁾ (*tanggung birahmani*³⁾ van zilveren, met gomlak gevulde, meloenvormige kralen, met messingen (8, 8a en 352) of zilveren (231 en 353) opstaande randjes, bij 8a gekarteld, op een touwtje geregen. Langs die randjes eene min of meer duidelijke rij verhoogde driehoeken, bij 352 bovendien op eenige kralen groeven in de lengterichting. Bij 8 een gele, een blauwe en een roode glaskraal, de laatste met witte vlekken, bij 231 een groote tonvormige gele en zeven verschillend gekleurde, witgekleurde glaskralen en een *soeasa* kraal in den vorm van de zilveren maar effen, bij 352 drie groote ronde zwarte kralen (van *akar bahar*?) en een kleine blauwe glaskraal, bij 353 drie kralen van *soeasa* als voren. Alleen bij 8 eene slotplaat van messing, vierkant, van boven met twee oogen, onderaan aan weerszijden met eene uitstekende krul, eene zijde versierd met streepjes, zigzaglijnen en krullen. — Wordt door kinderen en jonge vrouwen in enkele, door bruiden en bruidegoms in talrijke exemplaren gedragen. 8 en 8a **L. D.** 231, 352 en 353 **Alas.**

L. (dubbel gevouwen) 28—40, dm. zilveren kralen: 1,5 cM.

Zie Pl. II, fig. 4.

1468/439, 440 & 441. Halskettingen (*tanggung birahmani*) bestaande uit zilveren meloenvormige kralen met zilveren, koperen of messingen randjes, bij 441 gekarteld, afgewisseld door bruinachtige (439), witte, roode, enkele gele en groene (440), of groene en gele (441) glaskralen, bij de beide eerste rond, bij 441 tonvormig met een uit kleine kogeltjes gevormd oppervlak. De kralen geregen aan een grijs (439), twee donkerblauwe (440) of een blauw (441) touwtje. Hieraan hangen bij 439 twee zilveren, halvemaanvormige plaatjes met omgekrulde einden en ingekraste krullen op eene zijde; bij 440 zijn nog ingevoegd twee gekartelde zilveren ringen en daartusschen paren van dunne, gladde, bij 441 eenige zilveren kralen als boven. **G?**

L. (dubbel gevouwen) 439: 54; 440: 46; 441: 56 cM.

1468/442. Halsketting, bestaande uit zilveren kralen als boven en verder uit korfvormige, à jour bewerkte van messing, verschillend gekleurde ronde glaskralen, eenige zwarte van *akar bahar*?, witte van been en eenige schelpen⁴⁾ (*krang* of *tôngkòp*) en een ijzeren? ringetje. Aan de ketting hangen eenige messingen belletjes. — De schelpen doen dienst als afweermiddelen tegen ziekten die 't gevolg zijn van schrik⁵⁾. — Gedragen door kinderen en bruiden. **G?**

L. (dubbel gevouwen) 40 cM.

1) De naam is afgeleid van *lipòn* (duizendpoot, zie HAZEU, *Wbk.*), wegens de gelijkenis daarmee van de zilveren plaatjes.

2) SNOUCK HURGRONJE *Gajòland* 281, 368. — *Coll. VAN DAALEN* n°. 58. — *Inventaris* n°. 10997.

3) HAZEU *Wbk.* s. v. — Zie ook bij Gr. I versierselen voor sirihdoek.

4) *Conus*-soort, waarschijnlijk *Conus hebraeus* en *Cypraea annulus*.

5) *Inventaris*, n°. 10997 & 10988.

1468/230. Halsketting (*běboerö anaq anaq*¹⁾ bestaande uit stukjes riet, aan een ineengedraaid lapje blauw katoen geregen. Hieraan hangen, met behulp van aangesoldeerde koperen oogen verschillende munten: een zilveren 20 doll. cents-stuk²⁾ Straits Settlements, 11 stuks koperen 1 dollar ct. stukken³⁾ id., een koperen 1 doll. cts. stuk⁴⁾ van Sërawak: avers Borstbeeld met: „J. BROOKE, Rajah”, revers „Serawak, 1863” en daartusschen „one cent” in een lauwerkrans. — Voor kinderen. **Alas.**

L. (dubbel gevouwen) 15 cM.

1429/24. Halsketting (*tanggang boesoek*) bestaande uit een zwart snoertje waaraan geregen zijn: vijf zilveren, meloenvormige kralen als boven, maar zeer beschadigd; twee messingen knopen aan eene zijde met de beeltenis van Koningin Victoria aan de andere met „Best Quality”, zeven zilveren *koepang*⁵⁾, een valsche id., acht *boesoek*⁶⁾ en 4 zilveren 5 doll. ct. stukken⁷⁾ Straits Settlements. — Voor kinderen. **L. D.**

L. (dubbel gevouwen) 25 cM.

1429/23. Als boven (*tanggang ringgit*), gedraaid touwtje waaraan eenige stukjes riet en een defecte zilveren kraal als boven zijn geregen; hieraan hangen met aangesoldeerde messingen oogen (aan den rand of in het midden) eenige zilveren muntstukken: 1 halve dollar⁸⁾ Straits Settl., drie 10 dollar cents-stukken⁹⁾ Straits Settlements, drie z. g. spaansche dollars, twee van Karel IV¹⁰⁾, een van Ferdinand VII¹¹⁾, twee munten uit de maleische staten van Malaka, een groote (*djampal*¹²⁾ en een kleine (*tali*¹³⁾). — Voor kinderen en maagden. **L. D.**

L. (dubbel gevouwen) 23 cM.

1468/229. Als boven. (*běboerö réal*¹⁴⁾, gedraaid touwtje waaraan geregen zijn stukjes riet, drie kleine ronde blauwe en drie tonvormige roodbruine, witgestreepte glaskralen. Aan dit touwtje hangt een zilveren belletje en verschillende zilveren munten met aan den rand aangesoldeerde messingen, koperen of zilveren oogen: twee 20 en twee 10 dollar-cents stukken¹⁵⁾, (Straits Settl.), een Japansch 20 *sen*-stuk¹⁶⁾, vier spaansche „dollars”, twee van Ferdinand VI¹⁷⁾, twee van Karel IV¹⁸⁾. — Voor kinderen, bruid en bruidegom. **Alas.**

L. (dubbel gevouwen) 22 cM.

1468/351. Halsketting (*běboerö réal*), aan elkaar geknoopte touwtjes, waaraan geregen zijn 22, meest beschadigde zilveren kralen als boven, een stukje riet, twee ronde opale kralen en twee schelpen¹⁹⁾. Aan dit touwtje hangen vier spaansche „dollars”, een van Ferdinand VI²⁰⁾, een van Karel III²¹⁾, een van Karel IV²²⁾, een van Ferdinand VII²³⁾. — Voor kinderen, bruid en bruidegom. **Alas.**

L. (dubbel gevouwen) 21 cM.

1) Opgave van den schenker. — Zie HAZEU *Wbk.*, s. v. *tanggang kėkanak* en *t. pėng*.

2) Cat. Num. Verz. Bat. 153, n°. 8.

3) O. c. 153, n°. 4.

4) O. c. 89, n°. 346.

5) Zie bij Gr. VII, n°. 1599/316.

6) Zie bij Gr. VII, n°. 1599/317.

7) Cat. Num. Verz. Bat. 153, n°. 10.

8) Cat. Num. Verz. Bat. 153, n°. 7.

9) O. c. 153, n°. 9.

10) O. c. 225, n°. 28.

11) O. c. 226, n°. 41.

12) Waarde $\frac{1}{2}$ dollar — vroeger in het Gajöland in omloop. — Verg. HAZEU, *Wbk.* s. v.

13) Opgave van den schenker, waarde $\frac{1}{4}$ dollar.

14) Opgave van den schenker.

15) Cat. Num. Verz. Bat. 153, n°. 8 en 9.

16) O. c. 98, n. 116.

17) O. c. 225, n°. 16.

18) O. c. 225, n°. 28.

19) *Cypraea caputi serpentis* en een *Conus*, waarschijnlijk *Conus rattus* of *Conus flavidus*.

20) O. c. 225, n°. 16.

21) O. c. 225, n°. 21.

22) O. c. 225, n°. 28.

23) O. c. 226, n°. 41.

1429/88, 1468/443—445. Halskettingen¹⁾ (*tanggap bërènggiöp koepang*²⁾ bestaande uit talrijke zilveren of messingen kettingen, van verschillende lengte, waarin zilveren muntjes zijn ingeschakeld en wel bij 88: *koepang's* en *boesoek's* (zie boven), bij de anderen 5 Dollar-cents stukken, bij 444 en 445 bovendien nog enkele 10 en 20 Dollar-cents stukken (Straits Settl.) en *boesoek's*. 443 aan beide einden met driehoekige zilveren plaatjes (*lèlajang*) met spiraalvormigen haak en ingekraste bladfiguren op een der zijden; bovendien een ∞ vormig zilveren slot als bij 387 (zie boven); bij 444 aan een einde een dergelijk slot, aan het andere een zilveren ring; bij 445 aan weerseinden een driehoekig koperen plaatje, waarop een vierpuntige zilveren ster, en waaraan een messing oog, verder een slot van zilver als boven met concentrisch, ovaal *soeasa*-plaatje. — 88 zeer verward en in een rechthoekig zakje van diagonaal vlechtwerk van ongekleurde Pandanus-reepen, met twee rijen roode ruiten onder de opening. 88 *Roesép* (*Laut Tawar*-geb.), de andere **G. L.**

L. 88 niet te bepalen, 443: 73,5; 444: 60; 445: 49 cM.

1468/449. Halsband (?) bestaande uit een reepje leder, waarop met behulp van een stukje rotan en een rood koordje tien zilveren munten zijn bevestigd en wel acht 20 dollar-cents stukken en twee 50 dollar-cents stukken (Straits Settlements, — zie boven). **G. L.**

L. 25 cM.

1468/448. Halsband (?), in elkaar gedraaide en aan elkaar geknoopte reep wit katoen waaraan tien zilveren munten, ieder met een aangesoldeerd messing oog in het midden: een Holl. gulden 1857: een *rupee* (avers: beeltenis en „Queen Victoria”, revers: „East India Company” „1840” en daartusschen „one rupee” in een lauwerkrans); twee 50 dollar-cents stukken (Straits Settl. — als voren) en zes „Straits dollars” (avers: Britannia, „one dollar” en jaartal 1897 of 1899, revers: aanduiding der waarde in Maleische en Chineesche teekens). **G. L.**

L. (dubbel) 14 cM.

1429/243. Halssieraad (?), ketting van messing waaraan vijf hartvormige messing plaatjes; deze hebben in den top één, aan den tegenovergestelden rand twee messingen oogjes; op eene zijde bladornament en daarbinnen, in een cirkel op U, S en I gelijkende schriftteekens (?), op de keerzijde binnen een dubbelen cirkel de afbeelding van twee voeten, daaromheen evenwijdige streepjes. — Afkomst onzeker.

L. 32 cM.

d. Borstieraaden.

1599/60³⁾. Borstieraad (*hòb badjèè*⁴⁾ van goud, uit twee helften bestaande, door eene spie vereenigd en te zamen een rechthoek vormende, waarvan boven- en onderrand uitgeschulpt, de zijranden concaaf; langs de randen der beide helften snoeren (*poeta talòè*), in de puntige hoeken met ronde plaatjes belegd. Op de voorzijde versiering van vierstralige sterren waarbinnen een vierbladerig bloemmotief⁵⁾ en daartusschen bladornament (combinatie van *òn sirōng* en *òn kalò*⁶⁾). Op het midden tusschen twee snoertjes eene rij „vischkuit” motieven (*bòh cungkòl*), boven en onder eindigende in eene „lombokbloem” (*boengòng tjampli*⁷⁾). Aan de achterzijde vier aangesoldeerde oogjes, waarin een tangvormig, veerend, messing haakje waarvan een been in het midden iets uitgebogen is. Wordt aan weerszijden van het split van een baadje bevestigd. **A.**

H. 5,7, br. 3,4 cM.

1) *Inventaris*, n°. 10994.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v. *tanggap*.

3) *Gids*, n°. 19.

4) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *hòb*.

5) *boengòng toendjōng*?

6) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. IX en X.

7) O. c. Fig. II.

1599/65¹⁾. Borstsieraad (*toendjōng badjèè*) van goud, uit twee helften als 60; ruitvormig, aan elk der randen drie spitse uitsteeksels; op de voorzijde bladranken (*ōn lipat* en *ōn sirōng* motief²⁾); in het midden een schuin kruis van lancetvormige bladen (*ōn toemba*³⁾); diagonaal, rijen afwisselend kleurlooze steentjes en als filigraan bewerkte roosjes, de verticale rij op een verhoogd bandje tusschen rijen kleine cylinders, onder en boven met een bladmotief (*ōn koendō*⁴⁾); aan weerszijden van dat bandje, symmetrisch gerangschikt nog twee roosjes en vier steentjes. **A.**

Br. 8,5, h. 7 cM.

1599/66⁵⁾. Als voren, (*toendjōng badjèè boengōng priè*⁶⁾) veel op 65 gelijkende, doch zonder versiering van roosjes; in de verticale diagonaal, die aan weerszijden door kleine kogels begrensd wordt, afwisselend kleurlooze steentjes en vierbladerige bloemen, de horizontale rij ontbreekt; op verschillende plaatsen, symmetrisch verdeeld, zes steentjes en vischkuitmotieven; aan de beide onderranden hangen met kleine kettingen zeven figuurtjes als 61 (zie blz. 39) maar veel kleiner en eenvoudiger, elk drie ruitvormige loovertjes⁶⁾ dragend. — Volgens den verzamelaar⁷⁾ wegens de aangehangen versieringen „zeer burgerlijk”. **A.**

Br. 9, h. 8 cM.

Zie Pl. I, fig. 4.

1599/67⁸⁾. Als voren, (*toendjōng badjèè doewa lapéh*⁹⁾) van goud uit twee lagen bestaande, de onderste geheel als 65; daarboven in het midden eene vierstralige ster met bladranken; op het midden en elk der punten een kleurloos steentje, daartusschen vier roosjes als bij 65. **A.**

Br. 9, h. 7,8 cM.

1599/68¹⁰⁾. Als voren (*toendjōng badjèè doewa lapéh boengōng priè*⁶⁾) van goud, uit twee lagen bestaande; de onderste gelijkende op 66 maar met ruitvormige plaatjes¹¹⁾ (*rasedè*) op het bladornament; de diagonalen afwisselend met kleurlooze steentjes en vischkuitmotief, de verticale verhoogd en tusschen rijen kogeltjes besloten; op het voorvlak verder versieringen in vischkuitmotief en witte geëmailleerde (?) strepen. Boven het midden eene vierstralige ster met kromme, puntige uitsteeksels langs de randen; op het voorvlak bladornament (*ōn kalō*¹²⁾) en afwisselend kleurlooze steentjes en vischkuitmotief; in het midden op eene zeskantige verhooging evenzoo een dergelijk steentje. — Aanghangsels als bij 66 maar grooter en slechts zes in getal. **A.**

H. 9,5, br. 7,2 cM.

370/2982¹³⁾. Borstsieraad¹⁴⁾ (*toendjōng badjèè*¹⁵⁾) van goud, ruitvormig, van onderen spits met aan weerszijden vier gebogen, uitstekende punten; *à jour* bewerkt als bladranken, waarop wederom fijnere ranken met bladeren van groen en blauw email. Over het midden een platte rug, onder en boven spits met kleine krullen aan weerszijden, waarop afwisselend *bòh eungkòt* motief en zeven edelsteentjes; aan weers-

1) *Gids*, n°. 15.

2) VELTMAN *Gdsmdknt*, Fig. VIII en IX.

3) O. c. Fig. XI.

5) *Gids*, n°. 16 en Pl. I.

4) O. c. fig. XII.

6) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknt*, Pl. I, fig. 2 — JACOBS II, Pl. IX, fig. D en E.

7) VELTMAN, *Aant.* 298.

8) *Gids*, n°. 17.

9) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *lapis*.

10) *Gids*, n°. 18.

11) VELTMAN, *Gdsmdknt*, Fig. XV.

12) O. c. Fig. X.

13) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9e kl. n°. 98c 4.

14) VELTMAN, *Gdsmdknt*, 367, Pl. III, fig. 1. — JACOBS. Pl. VII, H¹.

15) VAN LANGEN, *Wbk.* geeft voor *toendjoeng*: „figuren van gouddraad of van goud op kledingstukken”.

zijden op het ornament nog vier edelsteentjes. Aan de gladde achterzijde een haak en twee oogjes. — De naam van het voorwerp, dat door vrouwen gebruikt wordt als broche, is afgeleid van een bloemstuk, *toendjōng* genaamd, voorkomende op het met gouddraad bewerkte kruis van de Atjèhsche broek¹⁾. In 1882 voor f 35 aangekocht. A.

Gr. br. 6,3, h. 7 cM.

1599/61²⁾. Borstsierraad, gelijk aan 370/2982 maar de openingen tusschen de bladen minder groot; geen emailwerk en op den middenrug tien steentjes. Op de achterzijde twee aangesoldeerde oogjes waaraan een zilveren (?) kettinkje dat door een ω vormig haakje kan worden gesloten. A.

Gr. br. 5,5, h. 7 cM.

1599/62³⁾ Als voren, (*toendjōng badjèe meuranté*) bestaande uit drie sieraden als 61, op drie plaatsen met kettinkjes aan elkaar gehangen; de sieraden, waarvan het onderste kleiner dan de andere, echter zonder middenrug en elk in het geheel met zeven kleurloze steentjes (in elk der onderste deelen ontbreekt een). Op het midden van elk der kettingen een vierbladerige bloem met een, evenzoo kleurloos steentje in het midden. Wordt voornamelijk op de Westkust en vooral door mannen gedragen. A.

Gr. br. der deelen: 5, 5, 3,5 cM., h. id. 4,5, 4,5, 4 cM.

1599/63⁴⁾ Als voren⁵⁾ (*kawét badjèe*⁶⁾ van goud, halvemaaanvormig met talrijke uitstekende punten; langs alle randen een gekarteld bandje; op het voorvlak versiering van bladranken (*ōn lipat*, *ōn sirōng* en *ōn kalō*⁷⁾); in het midden uit gekartelde bandjes gevormde, verhoogde krullen, die een menschelijk gelaat? vormen. Op regelmatige wijze verdeeld zeventien kleurloze edelsteentjes, ieder door een snoertje omgeven. Achterzijde effen met twee aangesoldeerde oogjes, waaraan een *soeasa* kettinkje, dat door een ω vormig *soeasa* plaatje is gesloten. A.

Gr. br. 11,7, h. 7 cM.

1599/64⁸⁾. Als voren⁹⁾, (*gantjēng*¹⁰⁾ van goud; in den vorm van twee, in grootte afnemende halve manen met zilveren kettinkjes aan elkaar gehangen; de halve manen met verschillende puntige uitsteeksels; op de voorzijde bladranken (*ōn lipat* motief¹¹⁾), bij de onderste met email(?) gevuld; op de bovenste vier vierstralige sterren en daartusschen binnen een vierkant eene verhoogde bloemvormige figuur, uit krullen en cilinders samengesteld; op de onderste in het midden eene ruitvormige versiering; op beide in het midden en daaromheen regelmatig verdeeld kleurloze steentjes, waarvan verscheidene ontbreken. Achterzijde van de bovenste een zilveren, van de onderste een koperen plaatje met stokjes door oogjes aan het voorste deel bevestigd; bij de eerste met een ω vormig, bij de onderste met een aan weerszijden omgebogen, aangesoldeerd plaatje. Ketting als bij 63 maar van zilver. — Voor vrouwen¹²⁾. A.

Gr. br. der halve manen 6,6 en 5, h. 4 en 3 cM.

370/2973¹³⁾. Als boven¹⁴⁾ (*bòh dō^ema*), van goud; kegelvormige knoop bestaande

1) VELTMAN, O. c. 367 en id. *Aant.* 297.

2) *Gids*, n°. 15.

3) *Gids*, n°. 12.

4) *Gids*, n°. 13.

5) VELTMAN, *Gdsmdknst.*, Pl. III, fig. 12. — JACOBS II, Pl. IX, fig. E. — BRINCKMANN, Führer durch das Hamburgische Museum für Kunst und Gewerbe, 218.

6) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* s. v. *kawit*.

7) VELTMAN, *Gdsmdknst.*, fig. VIII, IX en X.

8) *Gids*, n°. 14.

9) VELTMAN, *Gdsmdknst.*, Pl. II, fig. 1. — JACOBS II, Pl. IX, fig. F. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 334.

10) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *gantjing*.

11) VELTMAN, O. c., fig. VIII.

12) VELTMAN, *Aant.* 292.

13) *Cat. Kol. Tentoonst. Amst.* 1883, 9e kl. n°. 98 b/4.

14) VELTMAN, *Gdsmdknst.*, 343, 356, Pl. I, fig. 1 b. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 28 — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *dō^ema*.

uit verschillende lagen „vischkuit” (*bòh cungkòt*) motief¹⁾ door snoertjes begrensd: de punt glad. Dwars over de platte achterzijde een staafje met oog. — Dit sieraad wordt zoowel door mannen als door vrouwen gedragen²⁾. In 1882 voor f 30.— aangekocht³⁾. **A.**

Dm. 3,1, h. 1,8 cM.

Zie Pl. I, fig. 6.

1429/117. Borstsieraad⁴⁾, met 370/2973 in vorm overeenkomende, maar met rondgaande rijen kleurlooze of roode steentjes; in den top een grooter kleurloos steentje, door een snoertje omgeven. Zeer ouderwetsch. **Geheel Atjèh**⁵⁾.

Dm. 2,9, h. 1,8 cM.

1429/116, 1599/76—78.⁶⁾ Borstsierraden⁷⁾ (*bòh dō^cma*) als 370/2973 maar puntiger; de punt bij 76 uit aan elkaar sluitende driehoeken bestaande. Het staafje aan de achterzijde bij 116 en 78 door een snoertje omgeven. Waarschijnlijk een nieuwere vorm van 370/2973⁸⁾. **Geheel Atjèh**⁹⁾.

116: Dm. 3,5, h. 2,7; 76: dm. 2,7, h. 2,4; 77: dm. 3,5, h. 2,6; 78: dm. 4, h. 3 cM.

1599/69 & 71. Stellen knoopjes¹⁰⁾ van goud, geheel in den vorm van de *bòh dō^cma* (zie boven) maar veel kleiner. 69 vier stuks, 71 vijf stuks, waarvan één (de meest onderste in het gebruik) met een driehoekig, met bladornament (*ōn toemba^c*¹¹⁾) versierd uitsteeksel (*ikoe* = staart). Wordt gebruikt voor de sluiting van de voorzijde van een baadje. **A.**

69: dm. 1,8, h. 1,2; 71: dm. 1,2, h. 0,8 cM.

Zie Pl. I, fig. 7 en 8.

1429/126 en 1599/75¹²⁾. Knoopjes¹³⁾ (*bòh tjazie^c*¹⁴⁾ — 75 een stel van vijf stuks — van goud, rond, gebombeerd. Evenwijdig aan den buitenrand een snoertje, daarbinnen rijen vischkuitmotief; in het midden eene ster met vier stralen, waartusschen snoertjes of weder vischkuitmotief. Aan de achterzijde een oogje. Dient voor de sluiting van de voorzijde of de mouwen van een baadje. **Geheel Atjèh**¹⁵⁾.

1429/126: dm. 1,6, h. 1; 1599/75: dm. 1, h. 0,6 cM.

1599/70¹⁶⁾. Knoopje¹⁷⁾ (*bòh soempoe^cng*¹⁸⁾) van goud; rond, in bloemvorm; in het midden een rozet van filigraanwerk, door een snoertje omgeven, daaromheen zes dergelijke rozetten binnen een opstaand randje; aan de vlakke achterzijde een staafje met oog. Behoort tot een stel, dat tot sluiting van de voorzijde van een baadje dient. **A.**

Dm. 1,2 cM.

1) VELTMAN, O. c., fig. XIV.

3) Volgens een inventarisstuk.

4) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. I, fig. 1 c.

5) Opgave van den schenker.

6) *Gids* n°. 20—22, Pl. I, II, fig. 6 en III.

7) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. I, fig. 1 a.

8) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, 343 en 356.

9) Opgave van den schenker van 1429/116.

10) *Gids* n°. 24 en 23, Pl. II, fig. 7 en IV. — VELTMAN, *Gdsmdknst.*, Pl. I, fig. 6.

11) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. XI.

12) *Gids* n°. 26, Pl. II, fig. 8.

13) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 357, Pl. I, fig. 11.

14) *tjazie* = een zeker soort spin. — Zie ook SNOECK HURGRONJE, *D. A.* II, 53.

15) Opgave van den schenker van 1429/126.

16) *Gids* n°. 25.

17) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 357, Pl. I, fig. 7.

18) Volgens VELTMAN, *Gdsmdknst*, is *soempoe^cng* = (mal. *oerang aring*) eene plant, waarvan de bladeren gebruikt worden om kwikzilver te wasschen. — KLINKERT, *Wbk.* geeft: *oerang aring* = eene soort van eetbare plant. WILKINSON: *daun urang-aring*: a medicinal plant (unidentified) — *Pouzolzia Indica* GAUD. — DE CLERCQ, n°. 2847.

2) O. c. 356.

1429/88 a. Knoopen (*kantjing*), echte en valsche *koepang's* en *boesoek's* (zie beneden Groep VII) benevens een Ned. Ind. kwartje, waaraan in het midden een koperen oogje gesoldeerd is. — Voor de sluiting van baadjes. *Roesép. Laut-Tawar-geb. G.*

Dm. 1,4—2 cM.

c. Arm-, pols- en vingersieraden 1).

1599/79 2). Bovenarmringen 3) (*ikaj meudoeròe* 4), een paar, van goud, ovaal, uit twee ongelijke helften, die om een scharnier draaien, bestaande. Langs den rand eene rij kogels, gevolgd door een snoertje; tusschen de twee snoertjes eene rij halfbolvormige, à jour gewerkte uitsteeksels, die door snoertjes in sectoren zijn verdeeld, welke ieder een rond plaatje dragen; tusschen die uitsteeksels kogeltjes. Aan het slot een rechthoekig plaatje met, naar de buitenranden dieper en breeder wordende groeven; op het midden daarvan eene ronde, uit effen, met bloemen versierde ronde plaatjes samengestelde bloem; in het midden met een blauw steentje, door een snoertje omgeven. Aan weerszijden van die bloem, op den rand van den ring, een driehoekig, uit kogeltjes opgebouwd uitsteeksel; een dier uitsteeksels kan ter wille van het openen van den ring worden uitgeschroefd. — Zeer ouderwetsch 5), door vrouwen 6) strak om den bovenarm gedragen sieraad. **A.**

Dm. 4,6—5,1, br. 1,6 cM.

1468/220 & 346. Armringen 7) (*glang pèngèngkam* of *glang pènjangkoet* 8), 220 twee ex.; platte ring van zilver, buitenzijde met *soeasa* bekleed; de einden naast of boven elkaar liggende; de buitenzijde met ingegrifte kruisbloemen, door dubbele dwarsstreepjes gescheiden, de ring voor een groot deel met grijs katoen omwikkeld. Op den ring zijn geregen talrijke zilveren ringen met gekartelden rand, bij een ex. van 220 en bij 346 nog een messinging ring met dergelijke versiering (*sènsim gilik*), bij 346 bovendien nog twee ringen ringen (*sènsim akèk* of *s. langkèk*) uit eene schelp 9) gesneden. Deze aangeregen ringen worden door omgeslingerde rood of zwart katoenen reepen aan elkaar verbonden en op hunne plaats gehouden. — Wordt aan den bovenarm dichtbij den elleboog of aan den benedenarm dicht bij den pols gedragen en dient om het afglijden van andere ringen te voorkomen. Meestal door vrouwen, ook wel door jonge mannen aan den linkerarm en door den bruidegom aan beide gedragen. **G. L.**

Dm. totaal 11, dm. der ringen 2,3—3 cM.

1468/456. Als boven, maar bestaande uit schijfjes schelp 10) (*sènsim akèk*) en spiraalvormige, breede zilveren ringen (*sènsim bërsoesoen*) met voering van messing op een gedraaid, blauw katoenen snoertje geregen. **G. L.**

Dm. totaal 11, dm. der ringen 2—3,7 cM.

1468/221 & 461. Armringen 11) (*glang poentoe* 12), van zilver, dakvormig, hol; 221 langs de randen met eene groef, 461 met eene groef over het midden en snoertjes

1) Litteratuur: VELTMAN, *Gdsmdknst*, 372 vlgg. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 30 en 334. — JACOBS, II, Pl. I en IX. — VAN LANGEN, *Westkust*, 449 vlgg. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 368. — *Coll. van DAALen*, 49 vlgg. — *Inventaris*, n°. 11027 vlgg. — HAGEN, *Gajos*, Abb. 9.

2) *Gids*, n°. 30.

3) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VIII, fig. 7.

4) De naam is afgeleid van de uitsteeksels (*doeròe*). — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft: *ikal* = gouden armband, door de vrouwen aan den bovenarm gedragen.

5) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 373.

6) „Meisjes en vrouwen, die het nog niet tot een tweetal kinderen gebracht hebben, dragen arm- en voetbanden.” — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 30.

7) *Inventaris*, n°. 11034.

8) HAZEU, *Wbk.* s. v. *glang*; de laatste naam in het *Laut-Tawar* geb.

9) Waarschijnlijk *Conus virgo*?

10) Waarschijnlijk kop van *Conus (virgo)*?

11) *Inventaris*, n°. 11045.

12) Opgave van den schenker. — Verg. HAZEU, *Wbk.* i. v. *glang* en *iköl*.

langs de randen. — Bij feesten en vooral door bruid en bruidegom zowel aan boven- als benedenarmen gedragen ¹⁾. 221: **Alas**, 461: **G. L.**

221: dm. 10, br. 2,7; 461: dm. 8,5, br. 1,9 cM.

1468/222, 348 & 349. Armringen (*glang kroentjoeng*²⁾, (van ieder 2 Ex.), van zilver, hol, rond, de einden niet tegen elkaar liggend en belegd met een rond plaatje koper. Nabij die einden en op het midden bij 347 en 348 belegsels van snoertjes: rijen driehoeken (347) of ruiten (348), waarbinnen krullen. In het inwendige rinkelende steentjes(?). — De grootere exemplaren van dit soort ringen worden om beide bovenarmen, de kleinere om den linkerpolss gedragen door beide seksen ³⁾. **Alas**.

222: dm. 7, d. 0,7; 348: dm. 7, d. 0,7; 349: dm. 6,5, d. 0,7 cM.

1429/103, 219—221. Armringen ⁴⁾ (*gleuëng djaròè soeasa*), (van ieder een paar), van *soeasa*, in doorsnede vierkant (103 en 219) of rond (220 en 221), rondgebogen, de uiteinden dunner en bij 103 elkander niet aanrakend, bij de andere over kortere of grootere lengte naast elkander. — Voor de benedenarmen, 221 voor kinderen. **Pidië. N. kust A.**

Dm. 5,5—7, d. 0,6—0,8 cM.

1599/44 ⁵⁾. Armringen ⁶⁾ (*gleuëng djaròè pira^e*), een paar, van zilver, in doorsnede vierkant, naar de niet geheel tegen elkaar liggende einden, dunner toeloozend en met onduidelijke ingegrifte versieringen. **A.**

Dm. 5—7,5, d. 0,3—0,5 cM.

1468/224. Armring (*glang aroengön*⁷⁾, van *soeasa*, in doorsnede rond, de einden tegen elkaar en met een koperen plaatje belegd. Over den ring schuiven twee gouden kokertjes waarop met snoerornament ruiten en ovalen. In het inwendige rinkelende steentjes. — Voor mannen aan den linkerpolss ⁸⁾. Afkomstig van de Karo-Bataks. **Alas**.

Dm. 6,5, d. 0,6 cM.

1599/42 & 43 ⁹⁾. Armringen ¹⁰⁾ (*kroentjōng meugeunta*¹¹⁾, twee paar, een van *soeasa*, een van koper; 42 in doorsnede rond en hol, de einden naast elkaar liggend, 43 platter en versierd met ingegrifte krullen en bloemornament. In het inwendige steentjes? die een rammelend geluid maken. Het koperen paar zeer antiek en afkomstig van *Daja* (*onderafd. Poelò Raja*¹²⁾). **W. kust A.**

Dm. 5—5,5, d. 0,7 cM.

1429/9 A en 1468/462. Armringen (*glang kërëkërsèng?*¹³⁾, (462 twee Ex.), in vorm met de vorigen overeenkomende, 9 A van messing, 462 van zilver; 9 A geheel bedekt met drijfwerk: spiralen, bladfiguren, kruisbloemen, 462 nabij het einde met ingegrifte figuren: rijen strepen, door strepen verbonden ruiten en vierbladerige bloemen. — Voor vrouwen aan den linkerarm ¹⁴⁾. 1429/9 A: **L. D.**, 1468/462: **G. L.**

1429/9 A: dm. 7,5, d. 0,8; 1468/462: dm. 7,5, d. 0,8 cM.

1) HAZEU, *Wbk. s. v. glang*. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 368.

2) HAZEU, *Wbk. s. v. glang*. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 368.

3) Opgave van den schenker.

4) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, 372 en Pl. VIII, fig. 5.

5) *Gids*, n°. 58.

6) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, 372, Pl. VIII, fig. 5. — Zie ook de voetringen 1599/40 beneden.

7) HAZEU, *Wbk. i. v. glang*.

8) Opgave van den schenker.

9) *Gids*, n°. 57.

10) JACOBS, II, Pl. IX, fig. Q. — VAN LANGEN, *Westkust*, 450. Dergelijke rinkelende ringen behooren ook als voetringen bij het bruidstoilet — zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 335 — zie ook dl. IV, blz. 195 van dezen Catalogus.

11) Volgens VAN LANGEN, *Wbk.* is گنت = gënta = klok, bel.

12) *Atjèh's Westkust*.

13) Verg. HAZEU, *Wbk. i. v. glang*.

14) Opgave van den schenker.

1468/347, 459 & 460. Armringen (*glang bëkkërsèng*¹⁾), (van ieder twee Ex.), van zilver, rond, gesloten, in doorsnede rond, hol, over een deel min of meer vierkant verdikt. Aan de buitenzijde geheel of gedeeltelijk bedekt met ingedreven figuren: concentrische of over elkaar grijpende ovals en rijen streepjes; op het vierkante deel vierbladerige bloemen. In het inwendige rammelende korrels. — Voor den linker benedenarm²⁾. 347: **Alas**, 459 & 460: **G. L.**

347: dm. 8, d. 0,6; 459: dm. 9, d. 0,9; 460: dm. 8, d. 0,7 cM.

1468/223. Kinderarmringen (*glang bajang*³⁾), twee Ex. van zilver, in doorsnede plat, naar de over elkaar liggende einden dunner en breeder; nabij de einden op de buitenzijde onduidelijk ingekraste sterren. — Wordt om den linkerpols gedragen. **Alas**.

Dm. 4, br. 0,2—0,5 cM.

1468/463—465. Armringen (*glang boelöt*⁴⁾), 464 twee, 465 vier Ex. van zilver, rond, naar de einden, welke naast elkaar liggen plat en dun; deze bij 465 belegd met schildvormige *soeasa* plaatjes. Nabij die einden ingegrifte versieringen en wel rijen driehoeken en streepjes, kruisen of kruisbloemen, zigzaglijnen, oogen of bogen. Gedragen door mannen en vrouwen⁵⁾. **G. L.**

Dm. 7—7,5, d. 0,4—0,8 cM.

1599/45⁶⁾. Armring, wat vorm en materiaal betreft met de vorige overeenkomend maar als eenige versiering eene rij varenbladvormige streepjes. — Volgens den verzamelaar zou deze ring *glang jòk* heeten, naar de geleidingen van eene rups⁷⁾. **G.**

Dm. 6, br. 0,4—0,7 cM.

1429/9, 1468/464a, 1599/46. Armringen (*glang boelöt*), (464a twee ex.), van zilver, vorm als voren, maar de uiteinden opgerold, bij 9 belegd met driehoekige messingen plaatjes. Ingegrifte versiering; bij 9: snoerornament, bij 464a ruiten en kruisbloemen, door rijen uitgestoken driehoeken afgewisseld; 46: met boogjes gevulde dubbele zigzaglijnen, rijen oogjes en krullen. — Door vrouwen, soms ook door mannen aan den linkerarm gedragen⁸⁾. 9: **L. D.**, 464a: **G. L.**

Dm. 7,5; br. 1429/9: 0,6—1; 1468/464a: 0,4—0,7; 1599/46: 0,5—1 cM.

1429/25, 1468/466, 1599/47. Armringen (*glang tëmbögö*⁹⁾), (25 twee ex.), van messing, vorm als boven, maar bij 25 en 47 de einden over groote lengte naast elkaar liggend; ornament 25: langs de randen schuine streepjes, daarbinnen rijen kruisbloemen of ruiten en rijen driehoeken, bij 466 groepen van dwarsstrepen en in de aldus gevormde vakken, groepen van langstrepen, bij 47 spiralen en varenbladen. 25: **L. D.**, 466: **G. L.**

25: dm. 6,5, br. 0,6—0,9; 466: dm. 7, br. 0,4—0,6; 47: dm. 7, br. 0,4—0,8 cM.

1468/467—469. Als voren, 467 twee ex. 469 drie exemplaren, in vorm en materiaal met de vorigen overeenkomende, maar het ronde gedeelte (behalve bij een ex. van 467) snoervormig gedraaid¹⁰⁾. Op het platte deel ingegrift ornament; 467 varenblad of dubbele wijkhaken met een knopje in den hoek, 468 varenblad, 469 rijen kruisbloemen. — Door oude vrouwen en kinderen gedragen¹¹⁾. **G. L.**

Dm. 5,5—8, br. 0,3—0,7 cM.

1) HAZEU, *Wbk.* s. v. *glang*.

2) Opgave van den schenker.

3) Volgens den schenker. — HAZEU, *Wbk.* geeft voor *bajang* (Gaj.), *bëbajang* of *bajang*²⁾: Schaduwbeeld, spiegelbeeld. Zie ook JOUSTRA, *Wbk.* i. v. *bajang*, 2°.

4) *Inventaris*, n°. 11037. — HAZEU, *Wbk.* s. v.

5) *Inventaris*, n°. 11037 vlgg.

6) *Gids*, n°. 59.

7) Zie echter HAZEU, *Wbk.* s. v. *glang jòk rëntaloe* en *Inventaris*, n°. 11027—11029, waar de *glang idq* holle armbanden zijn.

8) Opgave van den schenker.

9) HAZEU, *Wbk.* s. v.

10) De inl. naam is daarom *glang poetör tëmbögö*. — Zie *Inventaris*, n°. 11041.

11) *Inventaris* als boven.

1429/25 A. Armring (*glang tēmbōgō*), van messing, in doorsnede half rond, overal even dik, de einden naast elkaar liggend; over de buitenzijde eene rij ingesneden kruisjes. Voor kinderen. L. D.

Dm. 4, br. 0,6 cM.

1599/80 ¹⁾. Armketting ²⁾ (*sawē^e brocē^e tjidōh³⁾*), bestaande uit zes kleine zilveren kettinkjes; slotplaat van goud, rechthoekig, het middelste deel in den vorm van een doosje waarvan twee smalle zijwanden ontbreken; aan die zijden, een rechthoekig verlengstuk met afgesneden hoeken. Op het middengedeelte eene symmetrische versiering van vierbladige bloemen en bladornament (*ōn lipat* en *ōn sirōng⁴⁾*); in het midden eene hoogere, tienstralige rozet met een kleurloos steentje in den top. Op de verlengstukken in het midden eene kettingvormige versiering en ter weerszijden daarvan bladranken (*ōn sirōng*). De verbinding der zilveren kettingen aan de slotplaat heeft plaats door stukjes messing?-draad welke door oogen van de laatste en de einden der eerste zijn gestoken en daarna aan beide einden haakvormig omgebogen. — Ouderwetsch. Wordt aan het midden van den benedenarm gedragen ⁵⁾. A.

L. van de slotplaat 6, h. 2,7 cM.

1599/81 ⁶⁾. Armketting (*sawē^e bōh geumeuē^e*), van goud, bestaande uit drie rijen van à jour gewerkte, dubbele vierbladerige bloemen, eene rij met driehoekige uitsteeksels (*ikoe⁷⁾*). De sluiting bestaat uit twee helften door eene spie verbonden; elke helft samengesteld uit een staafje waaraan drie groote driehoeken, die met bladmotieven (*ōn lipat* en *ōn sirōng⁸⁾*) gevuld en door dergelijke motieven gescheiden zijn; aan een der helften bovendien een verhoogd bandje, waarop afwisselend kleurlooze steentjes en vischkuitmotieven en in een bloemmotief (*boengōng tjampū⁹⁾*) eindigend; de spie aan het eene einde met eene dergelijke versiering. In het midden een amuletten-doosje, rechthoekig, eenigszins gebombeerd en met driehoekige uitsteeksels aan de smalle zijden. Op het bovenvlak in door dubbele snoertjes begrensde vakken, bladranken, in het midden eene vierstralige ster met een kleurloos steentje in den top en verder regelmatig verdeeld vischkuitmotieven en nog twee steentjes; op de zijwanden spiralen en bladranken. In het doosje rinkelende steentjes (?). A.

L. 16,3, br. 3 cM.

1599/82 ¹⁰⁾. Armketting ¹¹⁾ (*sawē^e boengōng keupoela¹²⁾*), van goud, bestaande uit acht rijen bloemen als bij 81, maar zesbladerig; driehoekige uitsteeksels aan eene rij als voren. Het slot (*gantjēng¹³⁾*) bestaat uit twee trapeziumvormige platen, door eene spie te vereenigen; op elk der platen een gegolfd effen bandje met vischkuitmotieven en in de bochten bladornament (*ōn lipat*, *ōn sirōng* en *ōn kalō¹⁴⁾*); aan de zijde der kettingen op elk der platen binnen een snoertje eene rij afwisselend kleurlooze steentjes en vischkuitmotieven; op een der platen bovendien aan de andere zijde eene dergelijke rij op een verhoogd bandje. Al die rijen en ook de spie eindigend in een driehoekig,

1) *Gids*, n°. 32.

2) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. III, fig. 10.

3) De naam is afkomstig van de gelijkenis der slotplaat met de ruggesteun (*tjidōh*) van een weefgetouw. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk. i. v. sawek*.

4) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. VIII en IX.

5) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 334.

6) *Gids*, n°. 31.

7) Zie boven bij 1599/69 en 71.

8) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. XIII.

9) O. c. fig. II.

10) *Gids*, n°. 33 en Pl. I.

11) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. III, fig. 5. — JACOBS, Pl. IX, fig. I.

12) De naam is ontleend aan de *keupoela*-bloemen. — Volgens VELTMAN, *Gdsmdknst*, 373, is *boengōng keupoela* = Jav. *kēmbang tandjoeng* (*Mimusops Elengi* L. FILET, n°. 8332. — DE CLERCQ, n°. 2314).

13) Zie ook VAN LANGEN, *Wbk. i. v. gantjēng*.

14) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. VIII, IX en X.

met bladornament en krullen versierd uitsteeksel en wel zoodanig dat bij het gesloten sieraad aan eene zijde drie kleine, aan de andere één grooter uitsteeksel voorkomt **A.**

L. 18, br. 8,4 cM.

1599/95 & 96. Polskettingen¹⁾, (*talòè djaròè*), 95 van goud, dubbel en zeer fijn, 96 van *soeasa* (?) enkel en iets dikker; als sluiting een ω -vormig plaatje, bij 96 met bladranken (*òn lipat*²⁾ bedekt. — Wordt door vrouwen om den rechterpols gedragen. Behoort met een gordel (zie beneden bij 1599/98) en een ring tot de geschenken die een man na de eerste huwelijksgemeenschap aan de vrouw geeft³⁾. **A.**

95: l. (dubbel gevouwen) 17; 96: l. (dubbel gevouwen) 33 cM.

1429/10 en 1468/10. Armkettingen⁴⁾ (*tòpòng tangké padi* of *tòpòng toengkoe n oeloeh*⁵⁾), 1468/10 twee Ex.; vier, met de einden aan elkaar geknoopte snoertjes, waaraan geregen zijn korte, met *soeasa* bekleede, dunne stukjes bamboe; de snoeren aan de einden van den band en op vijf of zes plaatsen daartusschen gestoken door dubbele zilveren staafjes, ieder bestaande uit vier kralen, wier omtrek door kogeltjes wordt gevormd; bij een ex. van 1468/10 aan de einden nog drie, in een driehoek gegroepede, dergelijke kralen. — Wordt vooral door jonge vrouwen en dan alleen aan den rechterarm gedragen; bij de bruid wordt de geheele benedenarm met eene reeks armbanden bedekt; getrouwde vrouwen dragen er niet meer dan twee of drie. 1429/10: **L. D.**, 1468/10: **G. L.**

L. 14, br. 1,5 cM.

Zie Pl. II, fig. 5.

1429/11, 1468/225, 452—455. Armbanden⁶⁾ (*tòpòng bëriling-iling*⁷⁾), 225 twee, 455 drie exempl., bestaande uit gevlochten zilveren koordjes, aan de einden vereenigd in koperen, met zilver bekleede busjes, waaraan een messing of koperen oog, bij enkelen bovendien een touwtje. Deze bekleding effen of met snoerornament langs de randen en volgens gebogen lijnen of spiralen op het midden. Langs de snoeren verschuifbaar ronde, gebombeerde zilveren en *soeasa* plaatjes — bij 11, 454, 455 met uitgeschulpte randen — met ingekraste gebogen streepjes of ingedreven verhoogde punten (11); aan de achterzijde dier plaatjes een reepje messing of koper. 11: **L. D.**, 225: **Alas**, 452—455: **G. L.**

L. 11—14,5, br. 0,7—1,5 cM.

1468/451. Armbanden, (2 Ex.), met de vorige overeenkomende maar de snoeren en de bekleding der busjes van koper of messing, de ronde plaatjes van messing of zilver met ingekraste kromme streepjes. **G. L.**

L. 10,5 en 13, br. 1,3 cM.

1599/73⁸⁾. Knoopen⁹⁾ (*bòh kraluèb*¹⁰⁾, (een paar), van goud, ovaal en iets gebombeerde; de voorzijde geheel bedekt met door een snoertje omgeven kleine kogeltjes, die in het midden het grootst; het geheel door een snoertje omsloten; op de achterzijde een staafje met oog. Beide knoopen door een ω -vormigen haak verbonden. — Vroeger werden deze knooppjes veel gedragen voor de sluiting van de mouwen van een baadje, thans zijn zij niet meer te krijgen¹¹⁾. **A.**

Dm. 1,9—3,1 cM.

- 1) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. II, fig. 6 en Pl. III, fig. 6.
- 2) O. c. Fig. VIII.
- 3) SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 356. — Zie ook *Id. Mekka*, II, 105, 186. — JACOBS, I, 81.
- 4) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 368. — *Inventaris*, n°. 11044. — *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 64.
- 5) HAZEU, *Wbk.* s. v. *tòpòng*; *tangké padi* = rijsthalm, *toengkoe n oeloeh* = bamboegeleding.
- 6) *Inventaris*, n°. 11043. — *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 65.
- 7) HAZEU, *Wbk.* i. v. *tòpòng*: de naam duidt op de gelijkenis van de aangehechte plaatjes met een waterdiertje (*iling-iling*).
- 8) *Gids*, n°. 27.
- 9) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 357 en Pl. VII, fig. 20.
- 10) Kakkerlak-eieren. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *kèrlib*.
- 11) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 357.

1599/74¹). Knoop, in vorm en materiaal met 73 overeenkomend; op de voorzijde in het midden een, binnen een snoertje gevat, kleurloos steentje; daaromheen twee concentrische ovalen, de binnenste gevuld met kleine rozetten, de ruimte tusschen beide met „kakkerlak-eieren” (zie bij 73). **A.**

Dm. 1,9—3,1 cM.

1599/72²). Knoopje (*bòh badjèe djarè*), van goud, rond, gebombeerd; langs den rand een snoertje gevolgd door eene rij vischkuitmotief, waarvan dergelijke stralen uitgaan naar den top, evenzoo met vischkuitmotief bekrond. Achterzijde vlak met een oogje. — Dient tot sluiting van de mouwen van een baadje. **A.**

Dm. 1,2 cM.

1599/85³). Vingerringen⁴) (*euntjièn bòh djantōng*⁵), drie exempl. van goud; de ring met een middenrug; hierover en langs de randen snoertjes en op de zijvlakken evenzoo snoertjes in zigzaglijn; in het midden en bij den knop vierbladerige bloemen (*boengōng seuleupō*⁶) eveneens uit snoertjes samengesteld. Groote knop, kegelvormig, langs den onderrand een dubbel snoertje, op de zijwanden eene rij van uit kleine kogels samengestelde driehoeken en vischkuitmotief, in den top een kleurlooze steen met zesvlakkig geslepen punt. **A.**

Inw. dm. 1,8, br. van den ring 0,7 cM.

1599/91⁷). Vingerring⁸) (*euntjièn seuleupō*⁹), van goud, à jour bewerkt met gekartelde randen; daartusschen eene rij uitsteeksels, gevormd door uit snoertjes samengestelde vierbladerige bloemen (*boengōng seuleupō*⁹) met vischkuitmotief in den top. **A.**

Inw. dm. 1,4, br. 1,2 cM.

1429/112. Vingerringen¹⁰) (*euntjièn lhèè mata*), 3 exempl. van goud, in doorsnede plat, een ex. met evenwijdige, een tweede met elkaar kruisende ingekraste strepen; aan eene zijde drie in verhoogingen gevatte kleurlooze steenen, de middelste verhooging boven de andere uitstekend; alle drie met uit vischkuit (*bòh eungkōt*¹¹)-motief gevormde driehoeken, op een ex. nog eene kelk van driehoekige bladeren om de middelste verhooging. **Geheel Atjèh**¹²).

Inw. dm. 1,5, br. 0,3 cM.

1429/111. Als voren¹³) (*euntjièn mata limōng*), van goud; ring half rond, in doorsnede plat en de buitenzijde met snoerornament. Aan eene zijde een groote, ruitvormige knop, waarvan de onderzijde belegd met door elkaar geslingerde draden; de buitenzijde vertoont vijf cylinders, waarvan de middelste hooger dan de andere; à jour bewerkt en belegd met vischkuitmotief (zie boven) en poortvormig gebogen draden. De steentjes ontbreken. Aan den ring hangt een *soeasa* kettinkje. **Geheel Atjèh**¹⁴).

Dm. 2, br. 0,5 cM.

1429/4 & 4 A. Vingerring¹⁵) (*sěnsim pěrmata*¹⁶), 4 van *soeasa*, 4 A van goud (?), in doorsnede dakvormig, op drie plaatsen belegd met een ruitvormig plaatje; tusschen

1) *Gids*, n°. 28.

2) *Gids*, n°. 29.

3) *Gids*, n°. 35.

4) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VII, fig. 3.

5) *bòh djantōng* = bloesemknop van pisang. — Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 36.

6) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. IV.

7) *Gids*, n°. 36.

8) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VII, fig. 6.

9) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. IV.

10) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 370 en Pl. VII, fig. 8 en 9.

11) O. c. Fig. XIV.

12) Opgave van den schenker.

13) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 370.

14) Opgave van den schenker.

15) SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 367. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 50. — *Inventaris*, n°. 10986.

16) Volgens den inzender. — In verband met de plaats van herkomst zou de naam — verg. HAZEU, *Wbk.* — *sěnsim kěsèlan* moeten zijn.

twee dier plaatjes een zesvlakig geslepen steen in een opstaand busje, dat als versiering een snoetje en daarboven twee rijen driehoeken draagt ¹⁾. — Wordt door mannen en vrouwen aan alle vingers van beide handen, behalve de duimen gedragen. **L. D.**

Dm. 1,5, br. 0,4 cM.

1599/94 ²⁾. Vingerring ³⁾ (*euntjiën meutjitjém* ⁴⁾), van goud, glad met middenrug en naar boven verbreed. Op het breedste deel een cilindertje, waarboven een vogel met duidelijken kop, vleugels en breeder uitlopenden staart; op de bovenzijde en den hals zijn door snoetjes en lijnen de veeren aangeduid; op het midden van den rug een geelachtig, geslepen steentje. Van de punten van den staart hangen kleine zilveren kettinkjes af ⁵⁾. Ouderwetsch. **A.**

Dm. ring 1,5, totale hoogte 4,5 cM.

1599/93 ⁶⁾. Duimring ⁷⁾ (*euntjiën meugeunta* ⁸⁾), van goud, hol, de buitenrand vertoont eene rij uitstekende punten en is geheel met onduidelijke bladranken (drijfwerk?) bedekt. In het inwendige rinkelende steentjes (?). **A.**

Inw. dm. 2, br. 0,8 cM.

1429/113 en 1599/84 ⁹⁾. Vingerringen ¹⁰⁾ (*euntjiën si patah*), van *soeasa*, in doorsnede rechthoekig, het buitenvlak gevormd door aan elkaar sluitende ruiten en driehoeken, zoodat de buitenrand een veelhoek vertoont. 113: **L. D.**, 84: uit *Pidie*, **N. kust A. Geheel Atjéh** ¹¹⁾.

Inw. dm. 113: 1,4; 84: 1,7, br. 0,6 cM.

1429/110. Als boven ¹²⁾ (*euntjiën salah sagòè*), drie ex. twee van *soeasa*, één van zilver, op de vorige gelijkend maar de buitenvlakken samengesteld uit rechthoeken, driehoeken of ruiten die met afgeronde kanten aan elkaar sluiten. **Geheel Atjéh.**

Inw. dm. 1,4—1,8, br. 0,4 cM.

1429/129 en 1599/90 ¹³⁾. Als voren ¹⁴⁾ (*euntjiën gadjah mindòm*), 129 twee Ex., van *soeasa*, in doorsnede trapeziumvormig. 90 afkomstig van *Pidie*. **Geheel Atjéh** ¹⁵⁾.

Inw. dm. 129: 2; 90: 1,8, br. 129: 1; 90: 0,9 cM.

1429/5. Vingerring (*sěnsim*), van *soeasa*, in doorsnede halfrond met talrijke min of meer duidelijke rondgaande dwarsgroeven. Enkele ringen worden somtijds aan den aan den vinger gedragen, veelal worden zij in grooten getale tot een halsring voor kinderen aaneengeregen en heeten dan *sěnsim běramboer* ¹⁶⁾. **L. D.**

Inw. dm. 2, br. 0,4 cM.

1429/109. Vingerring (*euntjiën akè^c* ¹⁷⁾), van zilver, in doorsnede plat, op enkele

1) Deze versiering heet *sisik rěmbiö* = de schubben van de schil van de *rěmbiö*-vrucht. — (*Metroxylon* RUMPHII, MART. — DE CLERCQ, n°. 2289).

2) *Gids*, n°. 34.

3) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VII, fig. 7. — Verg. ook Dl. IV, blz. 195 van dezen Catalogus.

4) *tjitjém* = vogel. Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *tjitjim* en VELTMAN, *Wdl.* i. v. vogel.

5) Volgens VELTMAN, *Aant.* 215 behooren deze kettinkjes te loopen naar een oogje aan den snavel.

6) *Gids*, n°. 37.

7) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VII, fig. 15. — Omtrent een bijzonder soort duimring, zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 391.

8) Volgens VAN LANGEN, *Wbk.* is *gěnta* = klok, bel.

9) *Gids*, n°. 52.

10) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 371, Pl. VII, fig. 13.

11) Opgave van den schenker van 1429/113.

12) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 371, Pl. VII, fig. 13.

13) *Gids*, n°. 52.

14) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VII, fig. 4. Zie ook groep I bij 1599/26 vlgg.

15) Opgave van den schenker van 1429/129.

16) Zie HAZEU, *Wbk.* i. v. *sěnsim*.

17) Volgens den schenker is *akè^c* = agaat. — Zie echter HAZEU, *Wbk.* i. v. *sěnsim*.

plaatsen gekarteld en nabij den knop in drieën vertakt; deze ovaal, door een snoertje omgeven en met een grooten, bloedrooden steen. **Geheel Atjéh** ¹⁾.

Inw. dm. 1,5, br. 0,4 cM.

1599/87 & 88 ²⁾. Vingerringen, van zilver, ovaal, van onderen smal, naar boven breeder, dikker en hol en met onduidelijk snoerornament versierd; in den top bij 87 een met hars gevulde, omgekeerde afgeknotte kegel van *soeasa*, door zilveren snoertjes omgeven, bij 88 eene kegelvormige uitholling met *soeasa* bekleed. *Boven Wōjla. W. kust A.*

87: dm. 1,6—2, br. 0,2—1,1; 88: dm. 1,6—2, br. 0,2—1,4 cM.

1429/3, 1468/3 & 233. Ringen ³⁾, (1468/3 en 233 ieder twee ex.), van zilver, met de vorigen overeenkomende; 1429/3 geheel hol, de andere onderaan plat; de knop bij 1429/3 als boven, bij een ex. van 1468/3 beschadigd, bij het andere in den top met een gouden vischkuitmotief, door een snoertje omgeven, bij 233 cilindrisch, bedekt met een gebombeerd koperen plaatje en omgeven door een zilveren snoertje en eene rij driehoeken en halve cirkels van *soeasa*; een ex. van 233 gedeeltelijk omwonden met draden garen. — 1429/3 en 1468/3 vingerringen, 1468/233 pinkringen voor mannen. 1429/3: **L. D.**, 1468/3: **G. L.**, 1468/233: **Alas.**

Inw. dm. 1,4—2, kl. br. 0,3—0,6 cM.

1599/86 ⁴⁾. Vingerringen (*euntjiën sabōh mata*), drie ex. van zilver; ringen smal met min of meer duidelijken middenrug; knop bij twee ex. in den vorm van een roosje, bij het derde cilindrisch, omgeven door een snoertje en twee rijen spitse bladeren; bij dit exemplaar in den top een stukje bergkristal, en bij de aansluiting van ring en knop ruitvormige, getande plaatjes. De steenen bij de andere exemplaren blijkbaar verloren geraakt. *Boven Wōjla. W. kust A.*

Dm. 1,8, br. 0,1—0,4 cM.

1468/232 & 354. Vingerringen ⁵⁾ (*tjintjin mata toedjōh* ⁶⁾), 232 twee ex., een van zilver, een van koper, 354 van zilver; in doorsnede plat, bij het eerste ex. van 232 de einden over elkaar liggend, bij 354 de buitenrand met dwarsstreepjes. Groote, zeshoekige zilveren knop, onderaan plat, aan de bovenzijde omgeven door een snoertje en daarbinnen zeven holle zilveren, met gomlak gevulde cylinders, waarvan zes in een krans om de middelste; enkele vier cylinders bedekt door een gebombeerd zilveren of *soeasa* plaatje, bij 354 de middelste door een zilveren muntstukje (?). Om den ring van 354 roode draadjes. — Volgens den schenker worden deze ringen door bruid en bruidegom gedragen aan den ringvinger van de linkerhand; in het Gajōland worden dergelijke ringen, die daar *sənsim pərmata mata toedjōch* heeten, door mannen aan pink of vierden vinger gedragen ⁷⁾. **Alas.**

232: dm. ring 1,5, br. id. 0,4, dm. knop 2,3; 354: dm. ring 1,8, br. id. 0,3, dm. knop 3 cM.

1468/234, 355 & 356. Als boven ⁸⁾ (*tjintjin tjimōn* ⁹⁾), van ieder twee Ex.; ring van messingdraad, bij een ex. van 356 van zilverdraad; de knop bestaat uit een hol, met gomlak gevuld cilindertje van zilver (bij een ex. van 356 van *soeasa*), langs den onderand met een snoertje; bodem gebombeerd of kegelvormig; het cilindertje bij 234 bedekt met een gebombeerd *soeasa*-plaatje, dat bij de anderen ontbreekt. — Wordt door bejaarde mannen van eenig aanzien bij twee of drie tegelijk gedragen. In 't Gajōland zeldzaam, in Alas zeer gewoon ¹⁰⁾. **Alas.**

Dm. ring 1,8—2, dm. knop 1,1—1,4 cM.

1) Opgave als boven.

2) *Gids*, n°. 51.

3) De inl. namen zijn resp. *sənsim kəsələn*, *sənsim pərmata* en *tjintjin patjaq kiang*. — Voor de beide eerste zie HAZEU, *Wbk.*, de laatste volgens opgave van den schenker. — *Coll. LEBBE*, n°. 10296.

4) *Gids*, n°. 51.

5) *Inventaris*, n°. 11214.

6) Volgens den schenker.

7) *Inventaris*, n°. 11034. — HAZEU, *Wbk.* s. v. *sənsim*.

8) *Inventaris*, n°. 11212.

9) Opgave van den schenker.

10) *Inventaris*, n°. 11212.

1599/89¹⁾. Vingerringen (*euntjiën awé siblah*²⁾, 2 ex., van zilver, het eene geheel glad, het andere aan de buitenzijde met onduidelijke, ingekraste ruiten, waarbinnen een stip. *Boven Wòjla. W. kust A.*

Dm. 1,8 en 1,6, br. 0,3 en 0,4 cM.

1599/83³⁾. Vingerringen (*euntjiën poeta talde pira*⁴⁾, elf stuks, van zilver, gedraaid koordvormig. Worden gewoonlijk te zamen gedragen. — Afkomstig van *Wòjla*; worden ook aangetroffen bij de bergbewoners van de Kawaj XII en in het Gajöland⁵⁾. **W. kust A.**

Inw. dm. 1,7 cM.

1429/6 en 1468/6. Als boven⁶⁾, 1468/6 vier ex., van spiraalsgewijze gewonden zilverdraad; bij 1429/6 over eene kleine lengte gekarteld, de einden plat en omgekruld, bij twee exempl.⁶⁾ van 1468/6 eene voering van messing, die de windingen aaneengesloten houdt. — Door vrouwen aan de pinken gedragen. **L. D.**

Dm. 1,6—1,8, br. 1,2—3 cM.

1599/92. Zegelring⁷⁾ (*euntjiën tjab*), van zilver, plat, de stempelplaat ovaal. Daarop binnen een kettingrand in spiegelschrift:

م فف أثيم
فغ تكه

Wordt boven eene walmende lamp zwart gemaakt en op van te voren bevochtigd papier afgedrukt. *Boven Wòjla. W. kust A.*

Dm. ring 1,6, br. id. 0,3, dm. stempelplaat 1,7—2,2 cM.

1429/28. Vingerringen⁸⁾ (*sënsim*), diverse, negen zilveren, in doorsnede plat, zeven van zilverdraad, twee van messingdraad, een van koper met rechthoekige doorsnede, een van koper (?) met ovale doorsnede, de beide laatste antiek. **L. D.**

Dm. 1,5—2,2 cM.

1429/28 A, 1468/110 & 470. Vingerringen⁹⁾, van koper, 28 A in doorsnede rechthoekig, de einden plat en naast elkaar liggend, 110 in den vorm met 1429/110 overeenkomend, 470 aan eene zijde dikker en breder en belegd met onduidelijk snoerornament van zilver. 28 A: **L. D.**, 110: **Geheel Atjèh**, 470: **G. L.**

28 A: dm. 1,8, br. 0,4; 110: dm. 1,7, br. 0,4; 470: dm. 1,6, br. 0,2—0,8 cM.

1429/5 A, 1468/5, 5 A, 475, 476, 477 & 479. Vingerringen¹⁰⁾ (*sënsim*), 479 twee en veertig exempl.; van koper, in doorsnede plat, 479 vierkant, 477 aan eene zijde breder dan de andere; 475 twee ex. aan elkaar verbonden; bij enkele ex. op de buitenzijde onduidelijke dwarsstrepen, 1429/5 A onregelmatig getand, 1468/5 A met twee opstaande randjes en daartusschen uitgeschulpt. Zie bij 1429/5. 1429/5 A: **L. D.**, de andere **G. L.**

Dm. 1,6—2,4, br. 0,1—0,8 cM.

1468/471—474 & 478. Vingerringen¹¹⁾ (*sënsim bëlilit*¹²⁾, (472 twee, 473 drie, 474 vijf, 478 zes exempl.), van messing, in doorsnede plat, bij 473 meer dakvormig,

1) *Gids*, n°. 50.

2) De naam doelt op de gelijkenis met *awé siblah* = gespleten rotan. — Verg. VAN LANGEN, *Wbk. i. v. awé en bëlah*.

3) *Gids*, n°. 49.

4) VELTMAN, *Aant.* 174 sq.

5) *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 52. — *Inventaris*, n°. 11034. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 367.

6) Deze ex. heeten *sënsim bërsocsoen*, de andere *sënsim bëlilit*. — Verg. HAZEU, *Wbk. i. v. sënsim*.

7) *Gids*, n°. 53.

8) Zie bij 1429/5.

9) Inl. naam voor 28 A en 470: (Gaj.) *sënsim*, voor 110: (Atj.) *euntjiën salah sagöe*.

10) *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 51. — HAZEU, *Wbk. i. v. sënsim*.

11) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 368. — *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 52. — *Inventaris*, n°. 11034.

12) HAZEU, *Wbk. s. v. sënsim*.

bestaande uit twee tot acht spiraalvormige windingen. Buitenzijde glad, of met ingesneden elkaar kruisende lijnen of eene rij ruiten bedekt. 471 met aangehangen mes-singen belletje. **G. L.**

Dm. 1,5—1,8, br. 0,6—2,8 cM.

1468/480. Vingerringen (*sənsim akèk* of *s. langkék*¹⁾, van schelp²⁾, (13 exempl.) ongelijk dik, het buitenvlak bij enkele ex. rond, bij andere uit aan elkaar sluitende vlakken bestaande. **G. L.**

Dm. ± 1,5, br. 0,4—0,8 cM.

f. Heup- en buiksieraden³⁾.

1599/97⁴⁾. Gordel⁵⁾ (*talòè kī' iəng bōh eumpeu^e*⁶⁾); middengedeelte van zeer stijf in elkaar gedraaid zilverdraad, cilindrisch, flauw gebogen en eenigszins veerend. In het midden daarvan een kubus van goud met afgesneden hoeken, zoodat vier ruitvormige en acht driehoekige zijvlakken zijn ontstaan; op drie der eerste ronde, hooge bloemvormige figuren en concentrische snoertjes, op het vierde en de driehoekige bladornament (*ōn lipat*, *on sirōng* en *ōn kalō^e*⁷⁾); alle punten met vischkuitmotieven. Ter weerszijden van de kubus en aan de einden van het cilindrische middengedeelte ringen van goud, waarover rondgaande snoertjes en waarop bloemornament in rechthoekige vakken. Aan dit middengedeelte aan weerszijden zes zilveren kettingen in oogen vereenigd. Als slot een ω-vormig gouden plaatje, waarop bladornament als boven en vischkuitmotief. — De gordel wordt over het bloote lijf of over een lendenkleed gedragen⁸⁾.

L. totaal 78, dm. zilveren middenstuk 1,5, dm. kubus 3,2 cM.

1599/99⁹⁾. Gordel¹⁰⁾ (*talòè kī' iəng pira^e meu^e oeldè soeasa*), bestaande uit twee maal zeven zilveren kettingen aan een einde in ringen vereenigd; tusschen die kettingen een middenstuk van *soeasa* in den vorm van een kubus met afgesneden hoeken, aan weerskanten verlengd met een zeshoekig staafje, dat door twee gegroefde bandjes wordt begrensd en eindigt in boogjes, waarin de kettingen gehaakt zijn. Als sluiting een ω-vormig zilveren plaatje. **A.**

L. 79, dm. kubus 1,6 cM.

1429/120. Als boven¹¹⁾ (*talòè kī' iəng meu^e oeldè meu^h*), op 1599/99 gelijkend maar het middenstuk van goud, de kubus *à jour* bewerkt met snoertjes langs de randen en vischkuitmotief op de zijvlakken; de staafjes aan weerszijden daarvan zeshoekig, aan beide einden met een snoertje. **A.?**

L. 69, dm. kubus 2 cM.

1429/119 & 137. Gordels (*talòè kī' iəng meu^e oeldè soeasa*), bestaande uit acht zilveren kettingen, met behulp van oogjes bevestigd aan weerszijden van een *soeasa* middenstuk; dit laatste vertoont een kubus als boven met twee zeshoekige staafjes, aan weerszijden met een gegroefden kraag. Een der staafjes heeft een messing verlengstuk

1) HAZEU, *Wbk.* s. v.

2) Schijven van *Conus virgo?*

3) Litteratuur: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 30, 334. — VAN LANGEN, *Westkust*, 449. — JACOBS, II, 144, Pl. I en IX. — VELTMAN, *Gdsmdknt.*, 368 vlgg. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajō-land*, 368. — Coll. VAN DAALLEN, n°. 67. — *Inventaris*, n°. 11046 vlgg. — HAZEU, *Wbk.* i. v. *gëndit*.

4) *Gids* n°. 61.

5) VELTMAN, *Gdsmdknt.*, Pl. II, fig. 2 e.

6) Volgens VELTMAN, O. c. 369 is de naam afgeleid van de bloemvormige versiering op het middenstuk, welke op een *bōh eumpeu^e* (vrucht van eene moerasplant) zou gelijken. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *ēmpèk* (*Colocasia antiquorum*, SCHOTT. — DE CLERCO, n°. 847).

7) VELTMAN, *Gdsmdknt.*, Fig. VIII, IX en X.

8) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 30.

9) *Gids*, n°. 64.

10) VELTMAN, *Gdsmdknt.*, Pl. II, fig. 2 c.

11) VELTMAN, *Gdsmdknt.*, 369 en Pl. II, fig. 2 e.

met een spiraalvormig opgelegden messingdraad, waarmede het in de kubus kan worden vastgeschroefd. Aan 137 hangt in een netwerk van zilverdraad een steen (amulet — zie bij groep XII). **Geheel Atjèh** ¹⁾.

119: l. 72; 137: l. 77, dm. kubus 2 cM.

1429/118 & 222, 1599/98, 100 & 101 ²⁾. Gordels ³⁾, van zilver, uit één (118, 222 & 100), zes (98), of vier (101) kettingen bestaande, welke bij 98 verbonden zijn aan driehoekige plaatjes met oog, bij 100 en 101 aan ringetjes. Bij 118 op regelmatige afstanden ruitvormige plaatjes. Als sluiting, behalve bij 222, een ω -vormig plaatje, bij 98 met rondgaande, gegroefde bandjes, bij 118 effen, bij de andere in het midden breeder dan aan de einden. — Zie de opmerking bij de polskettingen 1599/95 & 96 hierboven. **Geheel Atjèh** ⁴⁾.

118: l. (dubbel) 150; 222: l. 116; 98: l. 83, br. 3,4; 100: l. 276; 101: l. 60, br. 1,4 cM.

1468/242. Als boven ⁵⁾ (*gëndit ranté pirak* ⁶⁾), in vorm met de vorigen overeenkomende, veertien zilveren kettingen, wier einden verbonden aan driehoekige zilveren plaatjes (*lajang*), een met haak, het andere met vierkant gat; op eene zijde der plaatjes ingegrifte versiering: rijen streepjes, driehoeken, gebogen lijnen en eene kruisbloem. — Wordt door mannen en kinderen gedragen. **G. L.**

L. 84, br. 4,5 cM.

1429/121. Als boven, zware zilveren ketting waaraan vier kubussen van *soesa* met afgesneden hoeken ⁷⁾. De einden met een touwtje aan elkaar geknoopt. Blijkbaar slechts een deel van een gordel. **Geheel Atjèh.**

L. dubbel gelegd 26 cM.

1468/447. Gordel, bestaande uit zilveren 20 dollar-cts stukken (Strs. Settlem.), op twee plaatsen door groepen van drie zilveren ringetjes aan elkaar verbonden; bij wijze van slot twee zilveren 50 dollar-cts stukken (Straits Settlements) ieder met twee aangesoldeerde oogen waardoor een zilveren staafje; die staafjes door eene messing ketting verbonden. — Voor mannen of kinderen? ⁸⁾. **G. L.**

L. dubbel 38 cM.

1468/228. Als voren (*gendét roepid*), bestaande uit twee 50 dollarcenten- en twintig 20 dollarcenten stukken (Straits-Settl.) op twee plaatsen door drie zilveren ringetjes aan elkaar verbonden, de eerste ieder met een aangesoldeerd oog. Als sluiting een ruitvormig zilveren plaatje met twee omgebogen haken; op de voorzijde een visch gegraveerd. — Voor mannen. **Alas.**

L. 80 cM.

1599/103 ⁹⁾. Gordel (*talòe peundéng*), bestaande uit zeven, vischgraatvormig gevlochten snoeren van zilverdraad, op tal van plaatsen door dwarse doorvlechtingen van datzelfde materiaal stevig aan elkaar verbonden; aan de einden haken van zilver, door een dwarsbandje versterkt. Op acht plaatsen ruitvormige, gouden plaatjes, op de voorzijde met een ornament van bladranken ¹⁰⁾, in het midden met vischkuitmotief versierd; aan de achterzijde een oog, waardoor een dubbele, wit katoenen draad. — Behoort bij gordelplaat 1599/105, zie beneden. **A.**

L. 77, br. 2,5 cM.

1) Opgave van den schenker.

2) *Gids*, n°. 61.

3) VELTMAN, *Gdsmdkust*, Pl. II, fig. 2a en b.

4) Volgens den schenker van 118 en 222.

5) *Inventaris*, n°. 11048.

6) HAZEU, *Wbk.* s. v. *gëndit*.

7) VELTMAN, *Gdsmdkust*, fig. XXIV — zie ook boven bij *talòe hi'iéng meu'oelèe meu'ih*.

8) Verg. *Inventaris*, n°. 11046 en 11047.

9) *Gids*, n°. 63.

10) Volgens VELTMAN, *Aant.* 286: *boengòng seuleupō*.

1599/102 ¹⁾. Buikband ²⁾ (*geundét* ³⁾), van snoervormig in elkaar gewerkt zilverdraad, de einden met busjes en oogen; aan dat snoer vijf plaatjes met passanten zoodanig opgeschoven, dat elk plaatje tweemaal aangeregen is. De plaatjes van koper? of *soeasa*, ovaal met spitse uiteinden; de voorzijde met goud bekleed en wel met ornament van vierbladerige bloemen en bladranken; langs den rand een snoertje. Als sluiting een ω -vormig zilveren plaatje. — Voor kleine, naakt loopende kinderen. **A.**

L. dubbel gevouwen 34, dm. der plaatjes 3—4,5 cM.

1599/48 ⁴⁾. Gordel (*talde ki ieng mand* ⁵⁾), geheel met kralenwerk bedekt. Patroon: vogels en bloemen in verschillende kleuren op een blauwen grond, randen van schuine, afwisselend bruine en groene strepen, tusschen rijen uit paren witte en zwarte gevormd. Voering van gele zijde. Gordelplaat ⁶⁾ (*tjapéng meuih*) van zilver, rechthoekig met uitgeschulpte randen, bedekt met een gouden plaat waarin gedreven ornament. Patroon: concentrische rijen bloemen, bladeren en vogels. — Chineesch maaksel. **A.**

Gordel l. 76, br. 6,5, plaat l. 9, br. 7,5 cM.

1599/105 ⁷⁾. Gordelplaat ⁸⁾ (*peundéng* ⁹⁾), van *soeasa*, ovaal met spitse punten, iets gebombeerd, de randen uitgeschulpt en boven- en onderrand ieder met twee puntige uitsteeksels. Langs den rand een gouden band met bladranken (*boengòng awan* ¹⁰⁾) en groen email; op het midden eene groote gouden rozet, uit bloemfiguren, eene ketting en eene achtstralige ster bestaande; aan weerszijden een belegsel in den vorm van een *toendjòng badjèè* (zie boven 1599/65) alles met groen email gevuld en met talrijke roode steentjes bezet. Aan de achterzijde twee aangesoldeerde ijzeren haken. Behoort bij 103. **A.**

Br. 11,5, h. 7 cM.

1599/104 ¹¹⁾. Schaamplaatje ¹²⁾ (*tjoepéng* ¹³⁾), hartvormig, van goud met *soeasa* randen en met oogen en stokjes bevestigde voering van koper; op de voorzijde langs den omtrek een rand van bladranken (*boengòng awan* ¹⁴⁾), met blauw en groen email gevuld. Daarbinnen evenzoo bladornament (*òn lipat*, *òn siròng* en *òn kalò* ¹⁵⁾), de bladeren met dergelijk email, vierbladerige bloemen en symmetrisch gerangschikt, vier kleine en drie grootere kleurlooze steentjes. Aan den bovenrand twee *soeasa* oogjes waardoor een opgerold stukje bladkoper is gestoken. — Wordt aan een kettinkje voor de schaamdeelen van naakt loopende kleine meisjes opgehangen. **A.**

H. 6,6, gr. br. 6 cM.

1429/13, 1468/235, 358—360. Schaamplaatjes ¹⁶⁾ (*tjaping* ¹⁷⁾), van zilver, hartvormig, gebombeerd, de bovenrand met twee zilveren (13, 358 en 360), messingen (359) of koperen (235) oogen, door een zilveren (360) of koperen (235) cilindertje vereenigd. Op de voorzijde langs alle randen smal of breed snoerornament, bij

- 1) *Gids*, n°. 62.
- 2) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. II, fig. 7.
- 3) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *gèndit*.
- 4) *Gids*, n°. 66.
- 5) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. II, fig. 5.
- 6) *Gids*, n°. 39.
- 7) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VII, fig. 2. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XV, fig. 2.
- 8) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *pending*.
- 9) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. VI.
- 10) *Gids*, n°. 38.
- 11) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VII, fig. 22. — JACOBS, II, Pl. I, fig. 2 en 3. — MEYER & RICHTER, *Celebes*, I, Pl. XXVIII, fig. 8. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XII, fig. 10. — *Gids Bali en Celebes*, 346.
- 12) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *tjoeping*.
- 13) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. VI.
- 14) O. c. Fig. VIII, IX en X.
- 15) *Inventaris*, n°. 11052. — Coll. VAN DAALLEN, n°. 77. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 568.
- 16) HAZEU, *Wbk.* s. v.

13 door eene rij gaatjes gevolgd; op het voorvlak bij 13 een *à four* gewerkte zilveren, vierpuntige ster en twee stervormige *soeasa* plaatjes, bij 235 twee zilveren cirkels, bij 358 en 380 vier *soeasa* ruiten (bij 358 één beschadigd), bij 359 drie halve bollen van *soeasa*, door eene ster omgeven. — Voor jonge meisjes. 13: L. D., 235, 359: Alas, 358 en 360: G. L.

H. 5,5—6,5, gr. br. 5—5,5 cM.

1468/361. Schaamplaatje, van zilver, grooter en platter, met één oog aan den bovenrand, het andere afgebroken. Het voorvlak met ingedreven ornament: concentrische rijen streepjes of ovalen, in het midden bloemornament. — Chineesch fabrikaat. Alas.

H. 9, gr. br. 7,5 cM.

1429/105. Schaambedekking¹⁾ (*bòh grè^e grè^e*), van zilver, hol, rammelend: in den vorm van een tijgernagel, de punt van *soeasa*, aan het andere einde met een zilveren oog; op een vlak opgelegde zilveren figuren: driehoeken met oogen, en eene veelpuntige ster met *soeasa* kern. — Wordt door naakt loopende jongens voor de schaamdeelen gedragen. Geheel Atjèh²⁾.

H. 4,5, gr. br. 2,5 cM.

g. Beensieraden³⁾.

1599/37. Enkelringen (*gleuëng gaki peunoeta⁴⁾*), een paar; van zilver, gedraaid koordvormig, de uiteinden naast elkander liggend, plat en met ingegrifte geschubde en bloemversieringen. — Werden vroeger veel in *Gr. Atjèh* gedragen, thans alleen nog door vrouwen van de bergstreken. A.

Dm. 9,5, d. 1 cM.

1599/38⁵⁾. Als voren, een paar, met 37 overeenkomende, maar dunner en veel minder zorgvuldig bewerkt. A.

Dm. 10, d. 0,6 cM.

1429/102, 215, 216 & 217 en 1599/39 & 40⁶⁾. Als boven⁷⁾ (*gleuëng gaki meusagðe*), (102, 217, 39 en 40 een paar), van zilver, in doorsnede vierkant met twee afgeplatte kanten, naar de einden dunner en deze naast elkaar liggend (102, 215, 216, 39 en een ex. van 40) of elkaar bijna aanrakend (217 en het andere ex. van 40). Op die einden ingegrift ornament; patroon: 102: kruisen, driehoeken en dwarsstrepen, door gebogen strepen verbonden, 215 dwarsstrepen, kruisbloemen en evenwijdige strepen met omgebogen einden; 216 dwarsstrepen, kruisbloemen en evenwijdige lijnen door kromme strepen verbonden, 217 onduidelijke strepen en ovalen; 39: effen, 40: varenblad en bloemen. — Wordt gedragen door jonge meisjes en vrouwen, die nog geen drie kinderen hebben⁸⁾. 39 en 40 voor kinderen. *Pidië*⁹⁾. N. kust A.

102: dm. 10,5, d. 1,2; 215: dm. 11, d. 1,2; 216: dm. 12, d. 1,4; 217: dm. 10,5, d. 0,7; 39: dm. 5,5, d. 0,8; 40: dm. 7, d. 0,7 cM.

1429/213 & 214, 1599/41¹⁰⁾. Als boven (*gleuëng gaki soeasa meubalöt¹¹⁾*), van ieder een paar, van koper¹²⁾, met *soeasa* bekleed¹³⁾, in vorm op de vorigen gelijkende

1) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 364 en Pl. VII, fig. 21.

2) Opgave van den schenker.

3) Litteratuur: VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. VIII, fig. 1. — *Gids*, n°. 54. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 30. — KRUYT, 21. — VAN LANGEN, *Westkust*, 450. — *Gids*, Pl. III.

4) Zie VELTMAN, *Wdl.* i. v. Ring. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. كنج.

5) *Gids*, n°. 54.

6) *Gids*, n°. 55.

7) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 372.

8) Id.

9) Volgens den inzender van Serie 1429 zijn de voetringen van *Pidië* steeds hoekig, die van Groot-Atjèh rond.

10) *Gids*, n°. 56.

11) Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. baloet.

12) Opgave van den verzamelaar.

13) De vervaardiging van dergelijke ringen is beschreven in VELTMAN, *Gdsmdknst*. 349.

maar veel zwaarder. Van echte *soeasa* ringen alleen te onderscheiden door den doffen klank bij het tegen elkaar tikken. 214 voor kinderen. *Pidie*¹⁾. **N. kust A.**

213: dm. 11,5, d. 1,4; 214: dm. 8, d. 1; 41: dm. 8, d. 1,2 cM.

1429/218. Enkelringen²⁾ (*gleuëng gaki boelat*), van *soeasa*, in doorsnede rond, de einden dunner en naast elkander liggend. — Voor kinderen. **Gr. A.**³⁾.

Dm. 7,5, d. 1 cM.

2. Kleeding⁴⁾.

a. Hoeden en mutsen.

300/1260. Hoed⁵⁾, van ongekleurde *pandanus* (?) bladeren; kegelvormig, de bladreepen in rondgaande gangen aan elkaar genaaid; binnen en buiten een randhoepel van rotan, op eenigen afstand door een tweeden gevolgd, die aan de bovenzijde met den buitenste door zigzagvormig aangeknoopte plantenvezels is verbonden. — Hoofdring van de bladscheede (?) van een palmboom. Ruw bewerkt en defect. **A.**

Dm. 53, h. 18 cM.

370/77 & 78⁶⁾. Als voren⁷⁾, maar veel beter bewerkt, puntiger, de reepen zoodanig gerangschikt, dat langs den rand eene rij driehoeken wordt gevormd; binnen en buiten één randhoepel van gespleten rotan met een vlechtwerk van rotanreepen bevestigd. Geen hoofdring. **A.**

77: dm. 54,5, h. 20; 78: dm. 51, h. 20 cM.

540/7⁸⁾. Als voren, drie exemplaren als 370/77, één veel grooter dan de beide andere; bij alle drie de rij driehoeken langs den rand roodachtig bruin. Een exemplaar met aangebonden touwtje aan de binnenzijde. — Volgens den inzender door vrouwen vervaardigd, van overlans gespleten *nipah*⁹⁾-bladeren, en in groote hoeveelheden te *Meulabòh* uitgevoerd. **W. kust A.**

2 ex. dm. 57,5, h. 18, 1 ex. dm. 78, h. 29 cM.

370/76. Als voren, als 77 maar grooter, zeer goed bewerkt; langs den rand bovendien met acht naar den top wijzende scherpe driehoeken; het vlechtwerk om de randhoepels dichter aan elkaar gesloten. Aan den rand een lus van rotan. **A.**

Dm. 58,5, h. 20 cM.

300/1261. Als boven, kleiner en spitzer; de zeer smalle reepen straalsgewijze aan elkaar genaaid; om den top een ringetje van roode en daarbinnen een van zwarte wol; om den rand een platte, uitstaande, zwartgeverfde houten hoepel door tal van paren rotanreepjes, die aan de bovenzijde vischgraatvormig in elkaar gevlochten zijn, vastgebonden; daarnaast aan de binnenzijde één, aan de buitenzijde twee rondgaande, dunne zwarte rotanreepen, die aan de buitenzijde door ruitvormig gevlochten bruinwollen draden onderling vereenigd. — Komt wat den vorm betreft met Chineseesche hoeden overeen¹⁰⁾. **A.**

Dm. 34,5, h. 17 cM.

1) Zie aant. 9) blz. 53.

3) Zie de aant. 9) blz. 53.

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 27 vlgg., 431, Pl. VI. — JACOBS, II, 77. — VAN LANGEN, *Westkust*, 447 vlgg. — KRUYT, 20 vlgg. — VETH, 48. — BRAU DE ST. POL LIAS, *Chez les Atchés*, 82 vlgg. — VELTMAN, *Wdl. i. v. baadje, broek, katoenen weefsels en hoofddoek*. — JASPER, *Verslag Vierde*, 26 vlgg. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland, i. v. boelang, öpök, këtawaq*. — HAGEN, *Gajöländer*, 57. — Id. *Gajos*, Fig. 6 en 7. — *Inventaris*, n°. 10960 vlgg. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 1 vlgg. — HAZEU, *Wbk. i. v. badjoe, boelang, këtawak en oepoeh*. — Zie ook de platen III—VI.

5) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XVII, fig. 5. — *C. B. G.*⁴ S. n°. 4591.

6) *Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883*, 9e kl. n°. 98a/1.

7) Als inl. naam geeft *Cat. Kol. Tent. Amst. en VAN LANGEN, Wbk. toedoeng*.

8) *Ned. St. Crt. 16/17 Mei 1886*, n°. 115.

9) *Nipa fruticans*, WURMB. FILET, n°. 856. — DE CLERCO, n°. 2460.

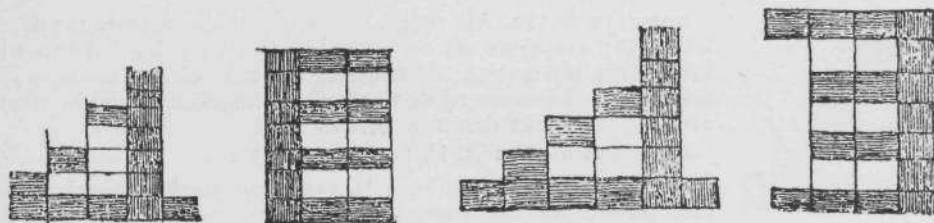
10) Verg. o. a. *Dl. I*, blz. 82 van dezen Catalogus.

2) VELTMAN, *Gdsmaknst*, 372.

1239/282. Muts¹⁾ (*koepiah meukeutōb*), van samengeperste boomwol; afgeknot kegelvormig, de bol eenigszins rond en met een gaatje in het midden²⁾; aan de binnenzijde met wit katoen bekleed en zoodanig doorstikt, dat op het ronde gedeelte smalle ribben, in den bol rondgaande gangen worden gevormd; de buitenzijde benaaid met smalle reepen groen, blauw, geel, rood en wit katoen³⁾, zoodat op het ronde gedeelte onduidelijke concentrische ruiten, op den bol, verschillende gekleurde, uit smalle ruitvormige reepjes samengestelde concentrische stervormige figuren worden gevormd. Om de opening van den bol een dik, rond, uit straalvormig gerichte katoenen draden bestaand borduursel, vanwaar straalsgewijze rijen steken uitgaan, die eindigen tegen eene dubbele rij steken om den overgang van bol in zijwanden. **A.**

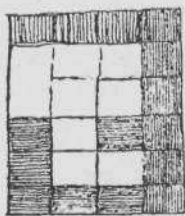
Dm. beneden 17, h. 9 cM.

300/94 & 95, 370/2988⁴⁾. Als voren, maar hooger en beter bewerkt; het borduursel op den bol van 94 van katoen en omgeven door een netachtig geborduurd ring met fijne punten, waaraan rijen steken straalvormig over den bol uitgaan, op dien van 2988 als bij 94 maar van zilverdraad en onder langs den bol in een ring van fijn geborduurde, naar weerszijden uitstekende driehoeken eindigend; van hieruit over het ronde gedeelte dubbele dunne draden en langs den onderrand eene dubbele rij kettingsteken; bij 95 het middelste deel van gouddraad, daaraan sluitend eene ring van rondgaande gangen van hetzelfde materiaal waarover zigzaglijnen van bruin katoen; deze ring omsloten door eene zigzaglijn van gouddraad, waarvan straalvormige rijen steken van wit katoen uitgaan, die aansluiten tegen eene driedubbele rij dergelijke steken om

300/95. Ware grootte.

370/2988. Ware grootte.

300/94. Ware grootte.

Versieringen op mutsen.

den onderrand van den bol. Het benaaisel van rood katoen op den bol is alleen zichtbaar bij 95 en 2988; op het ronde gedeelte vertoont het benaaisel vier door zwarte strepen gescheiden banden, waarvan de eerste en derde, van onderen gerekend, gevuld

1) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 28, Pl. V, VII, VIII, IX (Toeankoe Oet^hén). — JACOBS, II, Pl. XIII b. — VAN LANGEN, *Westkust*, 448. — KRUYT, 21. — *C. B. G.*, 34, nos. 627—628. — VELTMAN, *Gdsmknt*, Pl. V en VI.

2) Het gaatje dient tot doorlating van de stift van eene versiering, zie boven 370/2989.

3) Volgens VELTMAN, *Aant.* 315 worden de gewone mutsen benaaid met „roedja”. — (VAN LANGEN, *Wbk.* geeft hiervoor: lapje, overschot van een stof, vod).

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 98 d 5.

met staande Andreaskruisen binnen concentrische ruiten, de tweede en bovenste, in afnemende grootte, afwisselend roode en gele trapezia; in de eerste in blauw onkenbare laddervormige? figuren; in de laatste zijn met zwarte reepen figuren ¹⁾ ingewerkt en wel om den ander verschillend (zie de afbeeldingen blz. 55). Aan den buitenrand aangenaaid bij 94 eene voering van gebloemd rood en wit-, bij 2988 eene van rood katoen; 2988 waarde (1882) *f* 12.50. **A.**

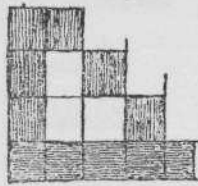
94: dm. ben. 19, id. boven 11, h. 11; 95: dm. ben. 17,5, id. boven 10, h. 11,5; 2988: dm. 18, id. boven 10, h. 11,5 cM.

370/2974 ²⁾). Muts, als 2988 maar onder langs den bol eene enkele rij driehoeken; de van daar naar den onderrand loopende zilverdraden enkel. De zwarte figuren op het ronde gedeelte als bij 300/95, rechtsche figuren naar links geopend. — Behoort volgens Cat. Kol. Tentoonst. Amst. tot de kleeding van een Atjèher uit den goegoden stand. **A.**

Dm. ben. 18, id. boven 9,5, h. 11 cM.

1599/117 & 118 ³⁾). Als voren (*koepiah meukeutob meukasab*), veel gelijkende op de vorigen maar van hooger model; bestiksel op den bol van gouddraad, bij 117 overeenkomende met 300/95, maar in plaats van bruine zigzagdraden met ruiten van roode zijde; bij 118 overeenkomende met dat van 370/2974 maar aan de onderzijde begrensd door een gevlochten snoertje; bij 118 langs den onderrand eene rij kettingsteken van gouddraad. In alle gele en roode trapezia van het belegsels eene $\angle$ hoekige figuur als bij 300/95 in zwart of groen. — Alle kleuren veel frisscher dan bij de vorige mutsen, 118 beter bewerkt dan 117. **A.**

Dm. beneden 18, id. boven 11, h. 14 cM.

1599/119. Ware grootte.
Versiering
op eene muts.

1599/119 & 120. Als voren, wat den vorm betreft met 117 overeenkomende; overigens als de vorige, bestiksel op den bol van wit katoen als bij 300/94; de trapezia van het belegsels als bij 117, maar in de bovenste rij de driehoeken omgekeerd (zie de afb.). 120 beter bewerkt dan 119. **A.**

Dm. beneden 18—18,5, id. boven 11, h. 15 cM.

167/5 en 1599/121. Mutsen ⁴⁾, van rotan, afgeknot kegelvormig met platten, in het midden doorboorden bol; dubbele laag, de binnenste wijd, à jour lusvormig gevlochten ⁵⁾, over het ronde deel zwart, in den bol wit; de buitenste laag veel fijner gevlochten, zwart, met een patroon van witte kringen, sommige door rechte of schuine streepjes verbonden; op het midden van het ronde deel eene rij kruisen met ongelijke armen. 5: **W. kust A., 121: A.**

5: dm. beneden 17, id. boven 12,5, h. 9; 121: dm. beneden 18, id. boven 12,5, h. 11,5 cM.

300/1800. Als voren, maar veel lager en met platten, eenigszins ingezonken bol; het geraamte bestaat uit fijne ringen van rotan; het geheel omslingerd met zwarte, roode, paarse en groene wol in gebloemd of stervormig patroon; de onderrand en de rand van den bol met gevlochten roode wol omzoomd. **A.**

Dm. 17,5, h. 7 cM.

1429/41. Muts ⁶⁾ (*kèpiah tēmbōgō* of *kèpiah kōbōt* ⁷⁾), van messingdraad, lusvormig à jour gevlochten ⁸⁾; onregelmatig kegelvormig, de bol gewelfd; langs den onderrand is

1) Deze figuren vormen — de rechtsche afb. bij 95 naar links, bij de andere naar rechts omgelegd gedacht — in de aangegeven volgorde meer gestyleerd, het z. g. *kalimah* (geloofsbelijdenis) motief, dat ook op Atjehsche kleedingstukken voorkomt (zie ook VELTMAN, *Aant.*).

2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9e kl. n°. 98 b 5.

3) *Gids*, n°. 440—444. — Volgens VELTMAN, *Aant.*, 317 zijn deze soort alleen voor Soeltans-telgen en *Panglima's sagi* bestemd.

4) VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XIII, fig. 1.

5) O. c. Pl. XIII, fig. 2 a.

6) *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 19.

7) HAZEU, *Wbk. i. v. kèpiah*.

8) VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XIII, fig. 2 a.

eene rij driehoeken van staaldraad ingevlochten, op eenigen afstand daarboven een rondgaande streep van hetzelfde materiaal. — Wordt door oude mannen, met of zonder hoofddoek gedragen, thans ouderwetsch en zeldzaam. **L. D.**

H. 10, ben. dm. 15 cM.

b. Hoofddoeken ¹⁾.

1599/122 & 123 ²⁾. Hoofddoeken (*tangkoelō^e asèè kòm³⁾*), van rood katoen, vierkant, de randen worstvormig in elkaar gedraaid en met eenige rijen gouddraad bedekt, welke in de hoeken tot uitstekende punten vereenigd zijn; evenwijdig aan de randen drie smalle strepen, in de hoeken eene vaasvormige figuur ⁴⁾, in het midden eene achtbladerige bloem (lotus?) alles van ingeweven gouddraad. — Zeer ouderwetsch en van Hindoeschen oorsprong. Nu niet meer in gebruik. **A.**

L. en br. 102 cM.

300/107. Hoofddoek(?) van dun katoen, rood en wit geruit; op eenigen afstand van de randen drie witte banen, waarvan de middelste het breedst; afkomstig van de Parijsche tentoonstelling 1878 onder de Mal. benaming *sapoe tangan* (handwisch ⁵⁾). **A.**

L. en br. 69 cM.

1468/488. Hoofddoek(?), vierkante lap zwart katoen, waarop onvoltooid(?) borduursel van goud- en zilverdraad en rood garen. Patroon: breede, elkaar snijdende strepen, sterren, ruiten met krullen en zeer gestileerd eenige malen de naam *Allah* in Arabische karakters. **Alas?**

L. en br. 100 cM.

300/102. Hoofddoek, van katoen, Javaansch batikwerk ⁶⁾; het middengedeelte *sogan*-bruin en indigoblauw met stervormige (lotus?) motieven ⁷⁾, de rand donker roodbruin met bloemornament, fijne streepjes ⁸⁾ loodrecht op de kanten; in de hoeken op lichtgekleurde vierkanten onduidelijke bloemornamenten ⁹⁾. **A.**

L. en br. 90 cM.

1) Volgens SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 28, dragen „de bovenlanders... eenvoudig een „kleed (*idja*) dat soms over de schouders wordt gedragen, soms op het hoofd gelegd (als men „iets draagt, daar de Atjehers bijna uitsluitend op het hoofd dragen, *thieu^eōn*), soms om het middel „vastgebonden wordt.“ — Ten einde nu eenigszins eene verdeeling te kunnen maken in de groote hoeveelheid vooral uit Groot-Atjeh en de Kustlanden aanwezige doeken, wordt hier de navolgende onderverdeeling gemaakt:

b. hoofddoeken, vierkant, die uitsluitend op het hoofd gedragen, of om het hoofddeksel gewonden worden.

c. schouderdoeken, langwerpig, door hun vorm als z.g. slendang's bekend; deze worden dus ook wel op het hoofd gedragen.

d. heupdoeken, die dus ook als borst- of hoofdbedekking dienst kunnen doen.

e. doeken, al of niet aan elkaar genaaid, die uitsluitend om de lendenen gedragen worden.

f. gordels.

g. andere doeken, voor verschillende doeleinden.

De weinige uit de Gajō- en Alaslanden afkomstige doeken vinden in deze verdeeling gemakkelijk hunne plaats. Voor hoofddoeken, zie ook Pl. V en SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. II, IV, V.

2) *Gids*, n°. 166 & 167.

3) Volgens VAN LANGEN, *Wbk. tangkoeloek* = de gewone Atjehsche hoofddoek; VELTMAN, *Wdl.* geeft voor den gewonen hoofddoek: *tangkoelō^e Atjeh.*; *asèè* = hond; *kòm* = dood, wordt gezegd van eene verfstof die niet meer afgeeft. (VELTMAN, *Aant.* 85). — Zie ook HAZEU, *Wbk. boelang sòkòm.*

4) Verg. de figuren op de oude munten, MILLIES Pl. I, fig. 9 en 12, de linksche helften.

5) In verband met de afmetingen is het niet onmogelijk dat dit doek een „sirihdoek“ is; zie boven Gr. I, n°. 1599/26.

6) Inl. naam volgens VELTMAN, *Wdl. tangkoelō^e paté^e.*

7) ROUFFAER en JUYNBOLL, *Batikkunst*, Pl. 55 „*kembang djeroek.*“

8) Verg. o. c. Pl. 46 „*kémâdâ*“-patronen.

9) Verg. 300/138 blz. 168, Dl. IV van dezen Catalogus.

370/2984¹⁾). Hoofddoek²⁾, Javaansch batikwerk, patroon en kleur als 300/102, doch zonder roode randen; omboording met een aangewezen koordje van zilverdraad en bruin garen (*keureujaj*³⁾); overkruis dubbel gevouwen en aan elkaar genaaid. **A.**

L. en br. 82 cM.

300/100. Hoofddoek, als 102; het middenveld rood met zwart- en witte kapellen en kevers? benevens witte bloemenranken en verder bezaaid met groepen van zes witte punten; daaromheen een driedubbele rand met donkeren grond; op den middelste, breedste, witte, over elkaar schuivende, met ornamenten gevulde ruiten en roode granaatappelen (?), op den buitenste alleen de laatste, afgewisseld door witte kruisjes; de buitenranden van het doek wit met donkerbruine streepjes, in de hoeken versierde kwadraten. **A.**

L. en br. 91 cM.

300/101. Als boven, van wit katoen met zeer dunne reepjes metaal (goud?⁴⁾) geborduurd; langs de randen eene golflijn met uitstekende punten, tusschen twee rechte lijnen, in de hoeken palmetten, in het midden een cirkel met uitgeschulpten rand en het geheele doek met sterachtige figuren bezaaid. **A.**

L. 98, br. 90 cM.

1468/487. Hoofddoek (?) in materiaal en bewerking met 300/101 overeenkomend, maar grooter; patroon: evenwijdig aan de randen banden waarin al dan niet vertakte, op driehoeken rustende, in pluimpjes eindigende, evenwijdige strepen; op het middenveld groote en kleine sterren en vlinders (?), in de hoeken palmetten, in het midden concentrische cirkels, waarbinnen halve manen en veelpuntige sterren. **G.?**

L. en br. 115 cM.

1328/10⁵⁾). Als boven⁶⁾, van zijde, vierkant, donker karmijnrood⁷⁾, met fijne enkele of driedubbele oranje zijden strepen in ééne, en dubbele strepen van gouddraad in de andere richting, zoodat vierkanten in het middenveld en rechthoeken over een breeden rand langs den omtrek worden gevormd; als begrenzing van den rand aan de binnenzijde drie banden, waarvan de middelste het breedst, langs twee zijden van witte zijde, aan twee zijden van fijn gouddraad, aan de buitenzijde een fijn randje (*keureujaj*⁸⁾) van gouddraad, aan de hoeken tot een uitstekend puntje aan elkaar genaaid; in het midden van één der zijden een rood- en goud gevlochten koordje. Op het middenveld in rijen groote en kleine bloem (?) motieven; in het midden en aan de hoeken een vierkant, waarvan het middelste deel met aaneensluitende zeshoeken van gouddraad, de randen met vakken van, in rechte lijnen of in vierkanten gegroepde streepjes zijn gevuld. *Pidie. N. kust A.*

L. 87, br. 76 cM.

1599/126 & 127⁹⁾). Als boven, van paarse zijde, op 1328/10 gelijkend, de strepen bij 126 wit of rood tusschen wit begrepen, en slechts in eene richting; bij 127 oranje strepen als bij 1328/10 in ééne richting en onduidelijke bredere strepen van dezelfde kleur in de andere. Begrenzende banden als voren maar bij 127 langs alle zijden wit; koordje alleen bij 127. Bij 126 op het middenveld zoowel als daarbuiten ornament

1) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9e kl. n°. 98/c 5.

2) In bovengen. Cat. vermeld als: „*kain slendang*, sjaal op de borst over kruis gedragen”; is echter hoogstwaarschijnlijk een hoofddoek.

3) Omtrent het vervaardigen van dergelijke koordjes zie onder groep VIII.

4) Volgens VELTMAN, *Wdl. tangkoelō kasab mbōn*. (*kasab* = zilver- of gouddraad, *mbōn* = dauw). — Zie ook HAZEU, *Wbk. boelang kaul*. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 280.

5) Serie 1328. Geschenk D. G. E. WOLTERBEEK MULLER, Jan. 1901.

6) *Cat. O. I. Weefsels*, n°. 43.

7) De inl. naam voor deze kleur is *peudeundang*, naar eene, mooi roode, oneetbare vrucht van een klimplant. (Mal. *gadoeng oetan*). — (VELTMAN, *Aant.* 38).

8) VELTMAN, *Aant.* 89. — Zie ook bij Groep VIII, n°. 1599/439.

9) *Gids*, n°. 165 en 164.

van gouddraad bestaande uit rechte, uit streepjes of streepjes en kleine kruisjes samengestelde lijnen¹⁾, in het midden van het doek minder aan elkaar gesloten dan aan de randen. Bij 127 alleen op het middenveld ornament van gouddraad in het patroon van rijen vierpuntige bloemen (*boengòng seuleupō*²⁾). — Echt nationale dracht. **A.**

126: l. en br. 97; 127: l. en br. 88 cM.

1599/124 & 125³⁾. Hoofddoek, van paarse zijde; op de vorige gelijkend, maar de strepen als bij 1328/10, doch bij 124 van witte zijde, bij 125 van groene zijde en langs twee randen van gouddraad. Begrenzende banden als bij 127. 124 geheel met gouddraad doorwerkt; patroon: rijen van *boengòng seuleupō*⁴⁾ (zie boven) afgewisseld door motieven, gevormd door twee over elkaar liggende kruisen; bij 125 op elk der ruiten van het middenveld drie rijen elk van drie elkaar aanrakende ruitjes van gouddraad. **A.**

124: l. en br. 88; 125: l. en br. 100 cM.

300/103. Als boven (*tangkoelō*⁵⁾), van grove zijde, nagenoeg vierkant, donkerpaars (*lambajōng*⁴⁾), met zilverdraad geheel doorwerkt (*meukasab*⁵⁾); het middenveld geheel bedekt met stervormige⁶⁾ en vierhoekige figuren, daaromheen vijf randen, de buitenste gevuld met gestileerde driehoeken (*toempals*⁷⁾), de drie andere, waarvan de middelste het breedst, met in elkaar grijpende spiralen⁸⁾). Langs den buitenomtrek eene rij op kantwerk gelijkende driehoeken van zilverdraad. **A.**

L. 85, br. 82 cM.

370/2983⁹⁾. Als boven; in stede van met zilver, met gouddraad doorwerkt; op het middengedeelte in regelmatige rijen borduursel van *boengòng seuleupō*⁴⁾ (zie boven) en *boengòng glima*¹⁰⁾); langs de randen een rij *toempals* en daarlangs een rij gestileerd en omgekeerd *kalimah*-motief¹¹⁾). (Zie de afbeelding op blz. 60). — Wordt gebruikt tot het omwinden van de *koepiah* (muts). In 1882 aangekocht voor f 5.— **A.**

L. 85, br. 82 cM.

c. Schouderdoeken¹²⁾.

aa. Van katoen.

300/129. Langwerpige lap katoen¹³⁾, wit met roode ruiten; in het hoofd op rose grond enkele en driedubbele roode strepen in de schering en dergelijke, maar witte strepen in den inslag; langs een der lange randen eene breede, roode baan. **A.**

L. 177, br. 48 cM.

1) Volgens VELTMAN, *Aant.*, 90. : „*boengòng sisé meuriah*” (schubmotief van de vruchten van de sagopalm).

2) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. IV.

3) *Gids*, n°. 162 en 163.

4) Verg. VELTMAN, *Aant.*, 74 en VAN LANGEN, *Wdk.* i. v. *lambajoeng*.

5) Volgens VAN LANGEN, *Wbk.* *كاسب kasab*, [eigenl. *قصب*] zilver- of gouddraad.

6) Vormen het z.g. *boengòng seuleupō*⁴⁾ motief. (Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, 351, fig. IV).

7) „De Atjehers noemen *toempals* evenals de Maleiers „*poetjō reubōng* (jonge bamboescheutjes) doch er wordt ook het woord *djohang* (een soort visch, wijdbeens, uitgespreid) voor gebruikt” (VELTMAN, *Aant.* 10).

8) Gelijken op het „wolkenmotief” (*boengòng awan*). — Zie VELTMAN, *Gdsmdknst*, 351, fig. VI.

9) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 98 b/6. De daar opgegeven half Maleisch, half Atjehsche naam *kain tamkoelob* berust blijkbaar op eene vergissing.

10) Volgens VELTMAN, *Aant.* 1, naar de bloemen van de z. g. *djamboe kloetok*. (*Psidium guajava* L. FILET, n°. 1939). — DE CLERCQ, n°. 2902 geeft echter voor *glima*: *Punica Granatum* L.

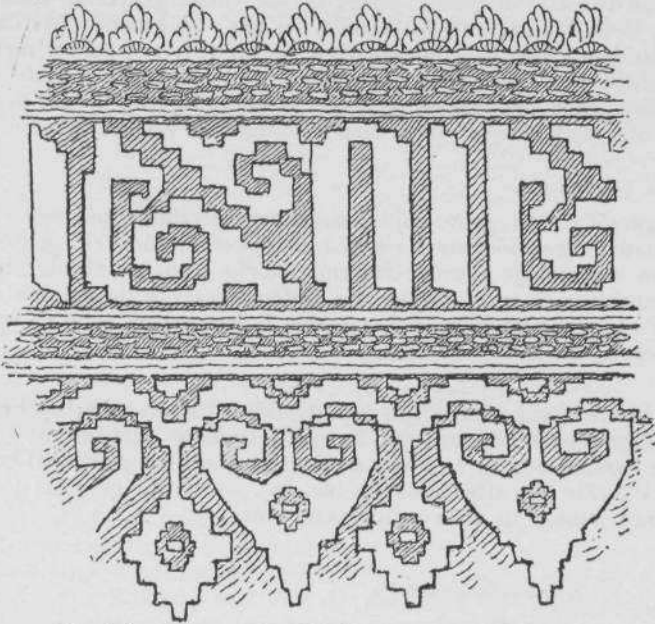
11) Zie boven bij 300/94.

12) Zie de aant. 1) blz. 57. — Zie ook JACOBS, II, 77 en Pl. XXVII en XXVIII. — VAN LANGEN, *Westkust*, 447. — KRUYT, 20. — C. B. G.⁴, 34 en 38. — HAZEU, *Wbk.* i. v. *oelōs*. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 382 noot 3).

13) Katoen wordt thans in *Atjeh* niet meer geweven (zie VELTMAN, *Zijdeindustrie*, 7); dit doek is dus of zeer oud of ingevoerd, wat in verband met het geruite patroon niet onwaarschijnlijk is.

300/128. Langwerpige lap, rood en groen geruit met fijne dubbele, blauwe of oranje strepen; in het hoofd de schering roode en groene banen met strepen als voren, de inslag rood met enkele en driedubbele witte fijne strepen. De baan langs een der lange zijden van roode zijde. A.

L. 178, br. 55 cM.

Versiering van een hoofddoek. 370/2983. Zie blz. 59.

dig als *pèlangi*⁵⁾ bewerkt; het middelste deel rose met eene groote vuilblauwe ruit, de laatste met witte sterren bezaaid, en verder door onduidelijke witte zigzagstrepen doorkruist; de randen rose, met eene eenigszins gebloemde blauwe binnen- en eene witte zigzagstreep langs den buitenrand. — Waarschijnlijk zeer slechte namaak van *kain kembangan*⁶⁾. A.

L. 201, br. 73 cM.

1599/143 & 144⁷⁾. Schouderdoeken⁸⁾, van katoen, aan eene zijde gebatikt⁹⁾

1468/183. Vrouwenkleed¹⁾ (*oelös bëboeng*²⁾), van blauw katoen, rechthoekig, met bestiksel van rood en wit garen; patroon: dwarse- en schuine rijen kleine sterren, vogels en viervoetige dieren (?), ster en halve maan; nabij de korte randen eene rij cirkels, doorkruist en begrensd door enkele of dubbele strepen en aan weerszijden door eene rij driehoeken gevolgd; langs die randen eene enkele dwarsstreep en eene rij driehoeken. — Voor hoofd- en schouderbedekking en als lendenkleed³⁾. Alas.

L. 168, br. 65 cM.

300/108. Als boven⁴⁾, van katoen, langwerpig, met afzonderlijk aange-naaide randen, zeer slordig

1) Verg. HAZEU, *Wbk. i. v. oelös*. — SNOECK HURGRONJE, *Gajöland*, 382 noot 3).

2) Opgave van den schenker.

3) Idem.

4) Op de Parijsche tentoonst. 1878 ingezonden als: *kekamban sasierangen*. — Volgens KLINKERT, *Wbk. kembangan* = doek, dien de vrouwen over den boezem dragen; *kain serong* = eene bijzondere wijze van de kain om te slaan, zoodat de eene slip wat langer hangt dan de andere.

5) Omtrent *pèlangi*-werk, zie FELIX DRIESEN, *Tie and dye work, manufactured at Semarang* (island Java). I. A. f. E. II, 106. — CHOËF RAGHUNATZ DAS, *Tie and Dye work* (Journal of Indian Art, n°. 23, blz. 63). — LOEBÈR, *Textile Verzierungstechniken* [Textile Kunst und Industrie Aug. 1908, 345].

6) Verg. ROUFFAER en JUYNBOLL, *De Batikkunst*, Pl. 52. — LOEBÈR, o. c. 348.

7) *Gids*, n°. 73 & 74.

8) Verg. ROUFFAER en JUYNBOLL, *De Batikkunst*, Pl. 70 en Bijl. III. — MUKHARJI, *Art Manufactures of India*, 315 vlgg. — De doeken 1599/143—147 worden wel *idja patanilam* (ongekookte doeken) genoemd, omdat ze niet gefixeerd en daardoor minder kleurhoudend zijn. — VELTMAN, *Aant.* 3).

9) Omtrent de vervaardiging van deze doeken zie ROUFFAER en JUYNBOLL, o. c. 56 vlgg. — G. P. ROUFFAER. Vragen over de Zuid-Dekhansche (Tamielsche) wasteekenkunst en verfkunst

en met aan weerszijden een hoofd; het veld (*badan*) geel met spitse, groen, wit, blauw en roode bloemen (*boengòng glima*¹⁾ bezaaid; de langsranden en het hoofd roodbruin (143) of meer steenrood (144) en met figuren in wit en donkerblauw; de langsranden rechte strepen, waartusschen witte spiralen, uit kromme streepjes samengestelde gebogen lijnen en blauwe stippen²⁾; in het hoofd³⁾ dergelijke randen, die breede banen afscheiden; in deze laatste opvolgend spiralen, drie rijen palmetten⁴⁾, waarvan de middelste het grootst, nog eene rij spiralen en eene dubbele rij met de punten naar elkaar gekeerde driehoeken. Aan de einden van het doek eene rij evenwijdige rechte strepen. — Uit *Voor-Indië* (*Z. Dekhan*) afkomstig. **A.**

L. 260, br. 110 cM.

Zie Pl. VII.

1599/145⁵⁾. Schouderdoeken; steenrood; zijranden en veld als bij 143, het laatste door eene rij spitse, uit streepjes samengestelde driehoeken omgeven; het hoofd (*oelèè peuet sagòe*⁶⁾ bestaande uit een rechthoek, aan alle zijden door drie als de langsranden samengestelde banden omgeven; binnen den rechthoek vierbladerige bloemen en vijfpuntige sterren, de laatste binnen concentrische halve cirkels; om deze randen een breedere waarin ruiten en driehoeken door golvende lijnen gescheiden en naar de einden van het doek gevolgd door drie smalle randen als voren, eene rij palmetten⁷⁾ en eene rij met witte stippen voorziene vierkanten, waaraan eene rij strepen als bij 143 aansluit. — Herkomst als voren. **A.**

L. 255, br. 109 cM.

1599/146⁷⁾. Als boven, bruinrood, het veld oranjegeel maar overigens als bij 143; de langsranden bruinrood met schuine, breede blauwe en smalle witte strepen; in het hoofd dergelijke randen, afgewisseld door banden, waarin opvolgend: twee rijen vierkanten met witte oogen, eene rij ruiten en cirkels door golvende lijnen gesneden, een rand als die van 143, eene rij palmetten, een rand en eene rij ruiten en cirkels, en ééne rij vierkanten als voren en eene rij pauwoogen⁸⁾ door ruiten omsloten. Streepjes aan de einden als bij 143. — Herkomst als voren. **A.**

L. 260, br. 110 cM.

1599/147⁹⁾. Als boven (*idja patanilam kocnèng teungòh*¹⁰⁾, op 143 gelijkend, maar meer steenrood; het veld zonder bloemen; langsranden als bij 143; in het hoofd dergelijke randen afgewisseld door banen waarin opvolgend: eene rij cirkels en bladfiguren (?), twee golflijnen, in de bochten waarvan blauwe punten, eene rij palmetten en eene dubbele rij driehoeken als bij 143. Strepen aan de einden als boven. Veel minder zorgvuldig dan de vorige bewerkt. — Herkomst als voren. **A.**

L. 265, br. 108 cM.

1599/148. Als boven¹¹⁾, maar het veld in de kleuren van het hoofd, roodbruin met ronde blauwe figuren met witte, rechte streep (kikvorscharvenversiering = *boengòng*

---

vooral in verband met en in tegenstelling tot de op Java inheemsche, met penteekeningen en stalen. — E. B. HAVELL. The printed cotton Industries of India (Journal of Indian Art, n°. 19, blz. 18). — Id. The industries of Madras. (Id. n°. 27, blz. 9).

1) Zie aant. ¹⁰⁾ blz. 59.

2) Voor het aanbrengen der witte strepen — in was — is waarschijnlijk gebruik gemaakt van stempels. — Verg. ROUFFAER en JUYNBOLL, o. c. Pl. 66 en 67.

3) Een dergelijk hoofd heet *kepala (oelèè)* OESEUMAN, naar den Atjèher TEUKOE NJA^c OESEUMAN uit *Pidiè* die den vorm aangaf. — VELTMAN, *Aant.* 4).

4) Omtrent de benamingen dier palmetten zie ROUFFAER en JUYNBOLL, o. c. 166.

5) *Gids*, n°. 76.

6) Woordelijk: vierzijdig hoofd.

7) *Gids*, n°. 75.

8) Verg. ROUFFAER en JUYNBOLL, o. c. Pl. 70.

9) *Gids*, n°. 77.

10) Woordelijk: ongekookt doek met geel middenstuk.

11) *Gids*, n°. 73.

aneu^e abie^c). Om alle zijden randen als bij 143. Dergelijke randen ook in het hoofd¹⁾ en hier afgewisseld door bredere waarin achtereenvolgens twee rijen ellipsen met spitse punten, eene rij ronde bloemen tusschen golflijnen, eene rij eenigszins vaasvormige figuren, eene rij bloemen en eene rij ellipsen als voren en eene rij min of meer driehoekige met krullen gevulde figuren. Strepen nabij de uiteinden als voren. — Voor een groot deel met behulp van stempels vervaardigd. — Herkomst als voren. **A.**
L. 277, br. 111 cM.

1599/149²⁾). Schouderdoek, op 148 gelijkend maar steenrood, en zonder randen aan de smalle zijden; de bredere banden in het hoofd vertoonen drie rijen ovalen met spitse einden, de middelste het grootst en met dwarsstreep, de andere met ruitvormige bloemen. Nabij de einden rijen van in elkaar grijpende driehoeken, gevolgd door stippen en rechte, evenwijdige strepen als voren. — Herkomst als voren. **A.**
L. 260, br. 108 cM.

1599/150, 151 & 153³⁾). Schouderdoeken, van katoen, steenrood met blauwe en witte versieringen als voren. Het veld (*badan boengòng radja* = veld met vorstenpatroon) bestaande uit concentrische, maar afwisselend liggende en staande kwadraten, waarin bladranken en spitse bloemornamenten; daaromheen een smalle rand als van 143 en een bredere waarin bij 150 en 153 spiralen en kleine bloemen, bij 151 eene rij groote ronde en stervormige bloemen. Langsranden als bij 143. Bij 150 een *oelèè Asna Tambi* (zie 148), bij 151 een hoofd (*oelèè matjam* = verscheidenheid van hoofd) bestaande uit rijen ovalen, vaas²-vormige figuren en pauwoogen, bij 153 een *oelèè Oeseuman* (zie 143) maar de rij grootste palmetten binnen concentrische rechthoeken. Aan de einden evenwijdige strepen als voren. — Herkomst als voren. **A.**
150: l. 267, br. 108; 151: l. 260, br. 112; 153: l. 260, br. 110 cM.

1599/152⁴⁾). Als voren; het veld, met *boengòng radja djameun* (oud vorstenpatroon) vertoont in het midden eene groote stervormige bloem, is geheel met kleine ronde bloemen bezaaid en omsloten door een staand en een liggend kwadraat; in de hoeken spitse vaasvormige figuren; het geheele veld nog omgeven door randen als van 143 of met golflijnen. Het hoofd (*oelèè peuet sagòè*) rechthoekig, gevuld met eene rij vaasvormige figuren en bladranken en omsloten door randen als voren. Naar de einden toe nog dergelijke randen, afgewisseld door randen met golflijnen, spiralen en eene rij eenigszins schildvormige figuren. Aan de einden strepen als voren. — Herkomst als voren. **A.**
L. 260, br. 108 cM.

1599/154—158. Schouderdoeken⁵⁾, als voren, 154, 156 en 158 meer blauwachtig, 155 en 157 meer rood en bij 157 het blauw bijna zwart. Veld met kikvorschlarven motieven (zie 148); de langsranden bij 154 bestaande uit groote vierbladerige bloemen, bij de andere als bij 143. Hoofd (*oelèè Oeseuman*, zie boven) bestaande uit laatstgenoemde randen afgewisseld door bredere waarin: bij 154 een rand als de langsranden, vijf rijen palmetten, eene met aan eene zijde aangepunte ovalen; bij 155 eene rij spiralen, drie rijen palmetten, eene rij met in elkaar grijpende driehoeken, bij 156, eene rij spiralen, vijf rijen palmetten, nog eene rij spiralen en eene rij puntige figuren, bij 157 en 158 figuren als in den rand van 154, drie rijen palmetten, figuren als voren en eene breede rij pauwoogen(?). Aan de einden evenwijdige strepen als voren. — 157 is gedeeltelijk met stempels vervaardigd. — Herkomst als voren. **A.**
L. 260, br. 108 cM.

1) Een dergelijk hoofd heet: *oelèè Asna Tambi* (naar den ontwerper uit Termalanrajanpateunòm?). — VELTMAN, *Aant.* 4).

2) *Gids*, n°. 79.

3) *Gids*, n°. 80, 81 en 83. — De doeken 150—160 en 163 zijn alle z.g. *idja pateunòm* naar *Negapatnam*, de plaats van herkomst, alle gebatikt met wasbedekking aan ééne zijde.

4) *Gids*, n°. 82.

5) *Gids*, n°. 84—88.

1599/159¹⁾). Schouderdoek, als boven, steenrood en bijna zwart; het lijf bezaaid met kleine, aan beide zijden aangepunte figuurtjes (*boengòng apoef* = vuurmotief), randen als bij 143; in het hoofd (*oelè matjam*, zie boven) dergelijke randen en daartusschen golflijnen, aangepunte ovalen, weder golflijnen en in elkaar grijpende driehoeken. Aan de einden streepjes als voren. — Zeer slecht uitgevoerd. — Herkomst als voren. **A.**

L. 250, br. 110 cM.

1599/160²⁾). Als boven, bruinrood en indigoblauw, veld met vuurmotieven als 159; in de langsranden rijen stralende zonnen; dergelijke rijen ook in het hoofd en daartusschen drie randen met spiralen (*boengòng awan* = wolkenmotief) waarvan de middelste het breedst en meest uitgewerkt, nabij de einden eene rij in elkaar grijpende driehoeken. Streepjes als voren. — Met stempels vervaardigd. — Herkomst als voren. **A.**

L. 270, br. 106 cM.

1599/163³⁾). Schouderdoek (*idja pateunòm mirah teungòh*), als boven, steenrood en zeer donkerblauw; het veld geheel effen; randen en hoofd⁴⁾ nagenoeg met 143 overeenkomend; streepjes als voren. — Herkomst als voren. **A.**

L. 267, br. 110 cM.

1599/164⁵⁾). Als boven (*idja katjékaram oelè Oeseuman doewablah meunoerat*⁶⁾), met de vorige doeken overeenkomende, maar gebatikt met wasbedekking aan beide zijden en daardoor veel scherper van tekening; bruinrood en blauw. Veld bedekt met aaneensluitende kwadraten, die een klein palmetmotief omsluiten. Langsranden als bij 143, hoofd als 158. — Volgens den verzamelaar zijn dergelijke doeken in *Atjèh* zeer moeilijk te verkrijgen. — Herkomst als voren. **A.**

L. 270, br. 110 cM.

1599/165—168⁷⁾). Schouderdoeken, Europeesche (Nederlandsche en Zwitsersche) namaak van Voorindische batiks; katoen met kleuren bedrukt, bruinrood of steenrood en blauw of zwart met witte figuren; 165 geheel volgens het patroon van 158, doch slechts met eene rij palmetten, 166 veel gelijkende op 159, 167 en 168 met een veld met vuurmotief (zie 159) en het hoofd min of meer op dat van 143 gelijkende. De doeken 165 en 168 veel beter uitgevoerd dan de beide andere. **A.**

165: l. 216, br. 101; 166: l. 258, br. 110; 167: l. 220, br. 101; 168: l. 260, br. 103 cM.

bb. Van zijde.

1599/128⁸⁾). Slendang⁹⁾, van zijde, zeer dun, *pèlangi*¹⁰⁾-werk; paars, rechthoekig groen veld door eene golvende, gele lijn omgeven; nabij de van samengeknoopte franje voorziene einden eene dubbele rij steken van garen en eene gele streep. — Afkomstig van *Sèmarang*. **A.**

L. 236, br. 53 cM.

1599/129—131¹¹⁾). Slendangs, *pèlangi*-werk; veld bij 129 en 130 steenrood, bij de laatste omgeven door eene gele streep en een breeden witten band met golfden

1) *Gids*, n°. 89.

2) *Gids*, n°. 90.

3) *Gids*, n°. 93.

4) Als inl. naam voor het hoofd wordt opgegeven: *oelè nari boeta?* VELTMAN, *Aant.* 24).

5) *Gids*, n°. 94.

6) Volgens den verzamelaar beteekent *katjé*: koken en *karam*: borax (*Atj. peudja*, verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *pèdja*).

7) *Gids*, n°. 95—98. — Volgens den verzamelaar heeten de doeken 166 en 167 *idja pateunòm tjab lè roepa* (Europa).

8) *Gids*, n°. 101.

9) De *Atjèhsche* naam voor een slendang is *idja sawa*^e. — Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 29 en II, 65. — VELTMAN, *Wil.* i. v. *slendang*. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *sawak*. — Zie ook ROUFFAER en JUYNBOLL, *De Batikkunst*, 104.

10) Zie noot⁸⁾ blz. 60.

11) *Gids*, n°. 102—104. — Verg. LOEBÈR, *Verzieringstechniken*, 347.

rand; bij 131 bestaande uit gele, groene, paarse en roode strepen, aan eene zijde gegolfde strepen, die elkaar onder een scherpen hoek ontmoeten; omgeven door eene rij in elkaar grijpende roode en blauwe driehoeken gevolgd door eene smalle gele en eene breede witte, aan den rand gegolfde witte streep. Rand donkerpaars. Het geheel bezaaid met witte of gele vlekken met verschillende kleuren ingevuld. Aan de smalle zijden in elkaar geknoopte franjes, bij 129 bovendien roode randjes. — Afkomstig van *Semarang*. **A.**

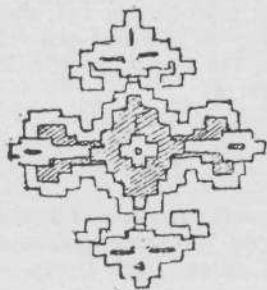
129: l. 300, br. 50; 130: l. 310, br. 50; 131: l. 305, br. 50 cM.

1599/132 & 133¹⁾. Slendangs (*idja tōb oelèè koenèng*), van zijde, 132 oranje en met gele bloemen, 133 geel en met veelkleurige bloemen geborduurd; de lange randen bij 132 volgens eene golflijn met gele zijde omnaaid; de smalle zijden bij beide, met tot ruitjes aan elkaar geknoopte franje. — Door Atjèhsche vrouwen veel als hoofdbedekking gedragen. Van *Bombay* ingevoerd. **A.**

132: l. 188, br. 48; 133: l. 227, br. 50 cM.

1599/134 & 135²⁾. Slendangs (*idja planggi*³⁾), van zijde, 106 wit, 107 rose; met ornamenten in veelkleurige anilineverven beschilderd; patroon: evenwijdig aan de randen twee concentrische rechthoeken, daartusschen eene golflijn met bloemornament en daarbuiten eene rij spitse bloemornamenten op voet. Op het middenveld aan de einden eene rij *toempals* met strepen of bloemornament gevuld en verder bij 134 geheel bedekt met bloemornament binnen aan elkaar sluitende figuren in den vorm van sterren met vier stralen; bij 135 in het midden een groot bloemornament en verder bezaaid met afbeeldingen van vogels, kapellen bloemen en eene kris met scheede. — Voor kinderen ten aanzien waarvan men eene gelofte heeft gedaan om hen daarmede te zullen kleeden. De stof wordt ingevoerd en in *Atjèh* beschilderd. **A.**

134: l. 180, br. 50; 135: l. 163, br. 67 cM.

Versiering van een
schouderdoek. 1599/137.

1599/136⁴⁾. Doek (*idja soengket*⁵⁾), van zijde, bruin en paars gestreept, het paars met fijne groene lijn; breede paarse (*lambajōng*⁶⁾), strepen langs de randen en daarnaast witte zelfkant. Geheel met gouddraad doorwerkt, voornamelijk in *boengōng glima*⁷⁾-motief; nabij de uiteinden door dubbele strepen begrensde randen met in elkaar grijpende spiralen (*boengōng awan*-motief⁸⁾). Aan de smalle zijden franjes van gouddraad en bruine, paarse en groenzijden draden. — Wordt als hoofdbedekking (*idja tōb oelèè*) en over de lengte in tweeën gevouwen als slendang door jonge bruidjes gebruikt. **A.**

L. 173, br. 82 cM.

1599/137⁹⁾. Kleed (*idja soengket peudeundang*¹⁰⁾), van zijde, donkerkarmijnrood, geheel met gouddraad doorweven; patroon: aan elkaar sluitende ruiten waarbinnen een vierbladerig bloempatroon (*boengōng koendō*¹¹⁾) (zie bijgaande afbeelding). Op eenigen afstand van elk der uiteinden twee in elkaar grijpende rijen, uit bloemornamenten samenge-

1) *Gids*, n°. 160—161.

2) *Gids* IV en n°. 106—107.

3) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 431. — *C. B. G.*⁴ Suppl. n°. 4594. — H. W. FISCHER, *Planggi-Tücher aus Atjèh, Sumatra* [I. A. f. E. XX, 1].

4) *Gids*, n°. 159.

5) Verg. Mal. *soengket*, Jav. *songket*.

6) Zie boven bij 300/103.

8) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. VI.

9) *Gids*, n°. 116.

10) De naam is ontleend aan *peudeundang*, volgens VELTMAN, *Aant.*⁹⁾ de oneetbare, roode eivormige vrucht van eene klimplant (Mal. *gadoeng oetan* — *Dioscorea* sp.?) — Volgens VAN LANGEN, *Wbk.* en KLINKERT, *Wbk.* is *peudeundang* = Oleander.

11) *Koendō* = Mal. *koendoer* = eene kalebassoort. (*Benincasa hispida* COGN. — DE CLERCQ, n°. 455).

7) Zie boven bij 370/2983.

stelde *toempals*, waarnaast aan eene zijde een band met vierbladerige bloemen en krullen (*boengòng kalò*¹⁾). Langs de lange zijden een band met *boengòng glima*-motieven, daaromheen en ook aan de korte zijden eene rij *boengòng seuleupò*-motieven (zie boven), aan de laatste nog door eene rij *boengòng glima* en korte franje gevolgd. — Wordt als hoofd- en borstbedekking gebruikt. *Peudeundang*-doeken worden thans nog alleen als erfstukken (*poesaka*) in families van hoofden (*oelèbalangs*) bewaard²⁾. Zie ook onder *g. A.*

L. 225, br. 82 cM.

1599/138—140³⁾. Doeken (*idja tòb oelè kasab boengòng kalimah*), van zijde, het middenvak rood (*peudeundang*, zie boven), de einden en de randen langs de lange zijden donkerpaars (*lambajong*, zie bij 300/103). Geheel met gouddraad doorweven. Patroon: op het middenvak: bij 138 aanéensluitende bloemen (*boengòng koendò*, zie bij 1599/137), waarover kruisen die in vierkanten samenkomen; bij 139 rijen omgekeerde en gestileerde *kalimah*-motieven (zie boven bij 370/2983) afgewisseld door randen met in elkaar grijpende spiralen (*boengòng awan*⁴⁾); bij 140 gestileerde, maar niet omgekeerde *kalimah*-motieven, afgewisseld door banden waarin kruisen en *boengòng glima* (zie boven). In de paarse gedeelten banden, waarin bij 138 afwisselend omgekeerde *kalimah*-motieven, rijen aaneengeschakelde kruisen en eene dubbele rij groote *boengòng glima*, bij 139 versiering als op het middenvak maar kleiner, bij 140 afwisselend omgekeerde *kalimah*-motieven en rijen *boengòng glima* en bovendien wolkenmotief (*boengòng awan*, zie boven). Op elk der doeken verder op eenigen afstand van de einden eene dubbele rij *toempals*, bij 138 en 140 uit bloemenmotieven samengesteld, bij 139 gevuld met omgekeerde en gestileerde *kalimah*-motieven als op het middenveld. Langs de lange zijden rijen *kalimah*-motieven, alleen bij 139 omgekeerd, ingesloten tusschen geblokte (138 en 140) of *boengòng awan* (139)-randen. Nabij de einden van het doek bij 138 eene rij *boengòng glima*, bij 139 eene rij krullen waaraan streepjes aansluiten, bij 140 eene rij eenigszins gekromde bladeren (?), bij alle korte paarse franje. — Bestemd voor hoofd- en schouderbedekking van vrouwen. Deze kostbare en oude doeken mochten alleen door de vrouw en vrouwelijke nakomelingen van den Soeltan en door echtgenooten van *Panglima sagi*⁵⁾ krachtens rang of geboorte gedragen worden. **A.**

L. 240, br. 92 cM.

Zie Pl. III—V.

300/1320. Kleed, van zijde, van twee in de lengte aan elkaar genaaide stukken, zwart met fijne witte ruiten; langs de lange randen eene breede, roodzijden strook en daarlangs eenige fijne witte en roode lijnen, op eenigen afstand door eene gele, tusschen roode lijnen begrensde streep gevolgd; nabij de korte einden een breed borduursel van roode, blauwe, gele, groene en witte zijde en gouddraad in een patroon van driehoeken, ruiten en zigzaglijnen. De einden met franjes van aan elkaar geknoopte draden. — De afkomst is onzeker.

L. 225, br. 95 cM.

d. Heupdoeken⁶⁾.

aa. Van katoen enz.

1429/18a en 1468/377. Heupdoeken⁷⁾ (*oepoeh kiò*⁸⁾), van ingevoerd garen (*bèngang tjinò* of *bèngang Alas*) geweven, donkerblauw met onduidelijke witte (18a) of lichtblauwe strepen (377)⁹⁾; nabij de korten randen bij 377 nog onduidelijke witte en roode dwars-

1) VELTMAN, *Gdsmdknt*, Fig. V.

2) Id. *Aant.* 38 vlgg.

4) VELTMAN, *Gdsmdknt*, Fig. VI.

5) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 95.

6) Zie noot 1) blz. 57. — De algemeene naam in Atjèh en Kustlanden is *idja pinggang*, in *Gajò*: *oepoeh pawak*.

7) *Inventaris*, n°. 10965. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 5. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajòland*, 373.

8) HAZEU, *Wbk.* s. v.

9) *bèlèlèn* = stoppels.

strepen; langs die randen bij 18a twee smalle roode strepen en daartusschen witte en blauwe blokjes, bij 377 eene breede roode streep. Aan beide einden in elkaar gedraaide franjes (*amboe-amboe*), bij 377 op regelmatige afstanden met groepen van drie stukjes bladtin? omwikkeld. — Voor jonggehuwde vrouwen. 18a: L. D., 377: G. L.

18a: l. 144, br. 75; 377: l. 167, br. 82 cM.

1468/181. Lendenkleed (*oelés tēnōn pakan mēgarō*¹⁾), van geweven katoen (*bēnang Alas*), volgens de lengte donkerblauw en rood gestreept; aan de lange zijden blauwe zelfkant gevolgd door eene groep van roode en witte strepen, langs de korte randen twee roode strepen en daartusschen wit en zwart geblokt²⁾. Aan deze randen korte, in elkaar gedraaide franjes. — Voor mannen en vrouwen. Alas.

L. 155, br. 83 cM.

1468/182a. Als boven (*oelés tēnōn pakan mbèrōng*³⁾), veel op 181 gelijkend, maar donkerder; de einden nog niet doorgesneden zoodat daar de ketting nog zichtbaar is. Nabij die einden enkele onduidelijke groepen ingeweven witte draden. — Voor mannen en vrouwen. Alas.

L. (dubbel gevouwen) 82, br. 62 cM.

1468/369, 371, 373, 374. Lendenkleeden⁴⁾ (*oepoeh pawak*⁵⁾), van geweven katoen (*bēnang Alas*), rechthoekig, rood, het middelste deel volgens de lengterichting met groepen van witte en donkerblauwe (369 en 371) of afwisselend breede en smalle donkerblauwe strepen (373 en 374), aan weerszijden gevolgd door groepen van witte en donkerblauwe en wit- en donkerblauw geïkate. Aan de langsranden donkerblauwe zelfkant, door eene smalle witte streep gevolgd. 373 met korte in elkaar gedraaide franjes, de andere nog niet doorgesneden, zoodat de kettingdraden zichtbaar zijn. — 369 voor kinderen. G. L.

L. (dubbel gevouwen) 369: 49; 371: 73; 373: 61; 374: 71; br. 369: 43; 371: 70; 373: 68; 374: 72 cM.

1599/191⁶⁾. Als boven, op de vorige gelijkend, rood, over de lengte eenige breede en smalle, wit en blauw geïkate banen, patroon: gekruiste bliksems. Aan de korte randen bestiksel van wit garen, aan de lange donkerblauwe zelfkant; geen franjes. G.

L. 133, br. 68 cM.

300/109. Lendendoek, lang en smal; donkerblauw, aan beide einden een stuk rood katoen, aan eene zijde afgescheiden door een recht, aan de andere door een getand bandje wit katoen. Het eene uiteinde bovendien met een geplisseerd strookje wit katoen. — Dit doek stamt van de Parijsche tentoonstelling van 1878 en kwam daar voor onder: 479 „Costumes populaires d'Atjeh-expositant K. van der Heyden, à Kotta Radja,” met de nadere aanwijzing: *tjawat ewah daj*. Zeer waarschijnlijk valt dus hier aan een Dajakschen⁷⁾ lendengordel te denken; de mogelijkheid is evenwel niet uitgesloten dat het doek van *Nias* afkomstig is⁸⁾.

L. 435, br. 42 cM.

300/111⁹⁾. Vierkante wollen doek, van Europeesch? fabriikaat, wit, aan eene

1) Opgave van den schenker.

2) Zulke randen heeten volgens den schenker: *kēkētang krahōng n doekoer* = boordsel als een tortelduifkraag. — Zie HAZEU, *Wbk.* i. v. *kēkētang*.

3) Volgens opgave van den schenker in verband met de overwegend zwarte (d. i. donkerblauwe = *mbèrōng*) kleur.

4) Zie SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 372. — *Coll.* LEBBE, n°. 10284.

5) De nummers 1468/364—380 werden ontvangen onder de omschrijving: „pak met Gajōweefsels en borduursels.” Zelfs met gebruikmaking van de bestaande litteratuur is, zonder vergelijking met andere dergelijke voorwerpen de vaststelling der juiste inlandsche namen niet wel mogelijk.

6) *Gid.*, n°. 191.

7) Verg. HARDELAND, *Dajacksch-Deutsches Wörterbuch*, i. v. *aewah*.

8) Zie 370/3037 blz. 16, Dl. IV van dezen Catalogus.

9) Cat. Parijs 479.

zijde bedrukt in donkergroen en rood voornamelijk met palmet- en zonnerad(?) motieven. Langs de randen enkele witte draden als franje. — Afkomstig van de Parijsche Tentoonstelling 1878 met de aanwijzing: „wordt om het middel geslagen.” **A.**

L. en br. 110 cM.

bb. *Van zijde.*

1599/169¹⁾. Heupdoek (*idja pinggang lambajōng itam*), rechthoekig met franje aan beide einden; donkerpaars met een witte, tusschen roode besloten, streep evenwijdig aan de langranden, waarlangs smalle witte zelfkant; nabij de einden met gouddraad doorwerkt en wel in het patroon van rijen bloemen²⁾, aan beide zijden door uit streepjes samengestelde lijnen gevolgd en begrensd door zeer fijne uit twee of drie draden gevormde strepen in de breedte van het doek. — Voor mannen. **A.**

L. 173, br. 78 cM.

1328/9³⁾ en 1599/170⁴⁾. Heupdoeken (*idja loenggi mirah*⁵⁾, vorm, franje en witte randen als boven; het middengedeelte rood en oranje gestreept, langranden bordeauxrood; ingeweven versiering van zilverdraad (9) of gouddraad (170), bestaande uit verschillende, uit enkele draden gevormde strepen. Bij 9 bovendien nabij beide einden eene versiering bestaande uit eene rij ruiten, aan beide zijden door kruisjes en eene rij driehoeken met verlengden top gevolgd; bij 170 alleen in de randen een rechthoekig figuur (*boengōng sagdè*) gevormd door een bloem (*boengōng koendō*, zie boven) omgeven door aaneensluitende ruiten. — Voor mannen. 170 afkomstig uit *Krocēng Raja* (XXII Moekims), dat om deze soort doeken bekend is⁶⁾. **Gr. A.**

9: l. 167, br. 83; 170: l. 172, br. 77 cM.

1599/184⁷⁾. Als boven (*idja loenggi mirah kasab boengōng boegam boengōng meuranté*⁸⁾, met de vorigen overeenkomend, maar het middenstuk rood en groen gestreept; nabij de einden ingeweven versiering van gouddraad, patroon: rijen kleine kruisjes, ruiten, driehoeken en zandloopervormige figuren, benevens breede banden uit combinatie van de drie laatste en spitse driehoeken samengesteld. Ongeveer op het midden van het doek een smalle rand uit rijen ruiten en zandloopervormige figuren bestaande⁹⁾. **A.**

L. 163, br. 84 cM.

1599/185¹⁰⁾. Als boven (*idja loenggi mirah boengōng djōhang*¹¹⁾, met 184 overeenkomende maar het gouddraadornament over het geheele doek verbreed in rijen uit kleine kruisen gevormde evenwijdige strepen, nabij de einden en in het midden, twee resp. drie breede randen, elk bestaande uit twee rijen, met de basis naar elkaar gekeerde spitse driehoeken. **A.**

L. 152, br. 82 cM.

1599/173¹²⁾. Als boven (*idja loenggi kasab boengōng awan, b. koendō, b. boegam*),

1) *Gids*, n°. 168; — de daar opgegeven inl. naam is foutief.

2) Volgens den inzender *boengōng koendō* (zie bij 1599/137) en *boengōng boegam* (stompe bloemen).

3) Serie 1328 geschenk D. G. E. WOLTERBEEK MULLER, November 1901. — Cat. O. I. Weefsel, n°. 42.

4) *Gids*, n°. 169.

5) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 65. — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft voor *loenggi*: een soort van zijden of katoenen kain van Atjehsch of Klingaleesch weefsel; *idjar* —, een kleedje van dat weefsel. — Volgens MUKHARJI, *Art Manufactures*, 323: „Lungi is a long piece of cloth with a „short width, used for a turban; it is made both of cotton and silk”, en 316: „striped cloths Chárkháná, Susi and Lungi.”

6) VELTMAN, *Aant.* 113.

7) *Gids*, n°. 183.

8) *boengōng meuranté* zijn „kettingmotieven.”

9) Omtrent een dergelijk „achterstuk” zie beneden bij 1599/172.

10) *Gids*, n°. 184.

11) Zie aant. 1) blz. 59.

12) *Gids*, n°. 172.

vorm en franjes als voren, het middengedeelte rood en groen gestreept, met groene draden in den inslag, zoodat het doek er eenigszins geruit uitziet. Langsranden donkerpurper (*lambajong*) door smallen witten zelfkant gevolgd. Nabij de einden doorweven met gouddraad; patroon: fijne, uit enkele draden gevormde strepen, en verder eene breede baan gevormd door randen gevuld met in elkaar grijpende spiralen (wolken = *boengong awan*), bloemmotieven (*b. koendō*, zie boven) en spitse knopvormige figuren (*b. boegam?*); de versiering aan weerszijden door eene rij streepjes in de lengterichting van het doek gevolgd. — Voor mannen. **A.**

L. 177, br. 67 cM.

1599/174¹⁾. Heupdoek (*idja loenggi*), vorm, franje en randen als 173 maar de laatste donker bordeauxrood; het middengedeelte rood en blauwgroen gestreept; geheel met zilverdraad doorweven; patroon: nabij de einden uit enkele draden gevormde strepen en enkele rijen langwerpige ruiten; in het midden van het doek tot groepen vereenigde dergelijke rijen²⁾ door streepjes in de lengte van het doek verbonden en begrensd. — Voor mannen. **A.**

L. 173, br. 83 cM.

1599/178 & 179³⁾. Als boven (*idja loenggi*), nagenoeg met 175 overeenkomend, maar bij 178 in den inslag over het middelste deel met groene draden, zoodat het daar eenigszins geruit schijnt. Nabij de einden ingeweven gouddraad ornament; patroon: bij 178 talrijke uit groepen van vier of zes draden bestaande strepen⁴⁾, bij 179 rijen, op verschillende wijze gerangschikte, gevulde en ongefulde ruiten, afgewisseld door kleine en groote kruisen⁵⁾. **A.**

178: l. 176, br. 77; 179: l. 174, br. 74 cM.

1599/175⁶⁾. Als boven (*idja loenggi matjam² boengong pineung moeda*), in vorm, franje en randen met 173 overeenkomend; het middelste deel rood en groen gestreept. Nabij de einden met gouddraad doorweven; patroon: rijen vaasvormige figuren, liggende en staande kruisen, ruiten en streepjes aan een of beide einden in een drietand eindigend⁷⁾. — Voor mannen. **A.**

L. 166, br. 67 cM.

1599/171⁸⁾. Als boven (*idja poedi⁹⁾ koeneng*), vorm, franjes en randen als 173; het middengedeelte groen en oranje gestreept, de oranje strepen tusschen roode ingesloten. Nabij de einden doorweven met gouddraad; patroon: rijen duidelijke kruisen, afgewisseld door banden met onduidelijke, gedeeltelijk gevulde rechthoeken; de versiering aan weerszijden begrensd door streepjes in de lengterichting van het doek. — Voor mannen. *Pidië. N. kust A.*

L. 165, br. 67 cM.

1599/172¹⁰⁾. Als voren (*idja poedi kasab meurō¹¹⁾*), het middelste deel donkerpurper

1) *Gids*, n°. 173.

2) Dit motief heet *boengong sō^e mant^e* (doorgestoken kralen). — VELTMAN, *Aant.* 117. — Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *manik*.

3) *Gids* n°. 177 en 178.

4) Volgens VELTMAN, *Aant.*, 121 heet dit doek omdat er geen bloemmotieven in voorkomen: *idja loenggi kasab teureut*.

5) Deze versiering heet *boengong sis^e meuriah* (schubben van den sagopalm) en *boengong keupoela*. Zie *aant.* 12) blz. 44 en 1) blz. 59.

6) *Gids*, n°. 174.

7) Volgens VELTMAN, *Aant.* 118, is dit doek o. a. met *boengong pineung moeda* (jonge pinangnoot-motief) versierd; welk van de hier genoemde figuren daaronder te verstaan valt, is niet uit te maken.

8) *Gids*, n°. 170.

9) Volgens VELTMAN, *Aant.* 114: „diamantgruismotief.” — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft *poedoi* = gruis van kleine edelsteentjes enz.

10) *Gids*, n°. 171.

11) Volgens VELTMAN, *Aant.* 115, is *meurō* = uitgieten, uitstorten van tranen.

en groen gestreept, in het purper fijne witte lijnen; langsranden donkerpurper, door smalle witte gevolgd en aan weerszijden door eene fijne roode lijn, tusschen twee witte, begrensd. Franjes in de kleuren van het doek. Op het middelste gedeelte van het doek ¹⁾ ingeweven versiering van gouddraad; patroon: vier breede banen elk bestaande uit tot groepen van drie vereenigde, aaneengesloten lijnen en enkele of dubbele rijen driehoeken en ruiten. De banen bovendien aan weerszijden besloten en bijna met elkaar verbonden door groepen van drie strepen in de lengterichting van het doek, afwisselend met goud- en zilverdraad geborduurd. De versiering der randen veel fijner dan die van het middenveld. — Voor mannen. **A.**

L. 168, br. 89 cM.

1599/180, 182 & 183 ²⁾). Heupdoeken (*idja poedi*); het middenveld rood en groen gestreept, bij 183 bovendien met fijne witte draden en tusschen eene dubbele, smalle witte streep besloten; het middelste deel met groene draden in den inslag, zoodat het geruit schijnt; bij 180 en 182 verder nog smalle strepen; langsranden donkerpurper (*lambajōng*), door smalle witte gevolgd. Franjes als voren. Nabij de einden ingeweven versiering van gouddraad; bij 180 rijen ruiten, zandloopers, halve manen en streepjes ³⁾, bij 182 rijen in elkaar grijpende spiralen ⁴⁾, vierbladerige spitse en puntige bloemen ⁵⁾, bij 183 rijen verschillende bloemmotieven ⁶⁾. De versiering aan beide zijden begrensd door eene rij streepjes in de lengterichting van het doek, bovendien bij 180 aan ééne zijde, bij de andere aan beide door eenige uit enkele draden gevormde strepen in de breedte van het doek. **A.**

180: l. 176, br. 77; 182: l. 184, br. 90; 183: l. 156, br. 72 cM.

1599/176, 177 & 181 ⁷⁾). Als boven ⁸⁾, als de vorige, 176 en 181 rood en groen, 177 groen en zwart gestreept, 176 en 177 met groene draden in den inslag; 177 veel helderder van kleur dan de andere. Langsranden en franjes als voren, de eerste bij 177 donkerder. Nabij de einden ingeweven goudornament; patroon: bij 176 rijen bloemmotieven (*boengōng glima*, zie boven) gevolgd door rijen streepjes in de lengte van het doek en bovendien door eenige groepen van draden in de breedte; bij 177 groepen van onderbroken lijnen en rijen kruisjes; bij 181 als bij 179 maar aan weerszijden door eene rij kruisen en ruiten begrensd. **A.**

176: l. 172, br. 79; 177: l. 183, br. 77; 181: l. 167, br. 78 cM.

1599/186—191 ⁹⁾). Als boven (*idja poetjō^e arōn* ¹⁰⁾), als voren; het middenveld bij 186, 188, 190 en 191 donkerpaars en wit, bij 187 rood en wit, bij 189 groen en wit gestreept, bij 186 en 188 over het middelste deel geruit door witte draden in den inslag. Breede paarse langsranden besloten tusschen smalle witte of afwisselend roode en witte strepen en door een witten rand gevolgd; aan de korte einden franjes in de kleuren van het doek. Nabij de einden ingeweven versieringen van gouddraad bestaande uit talrijke, uit enkele draden gevormde strepen; bij 186 bovendien talrijke

1) Eene versiering niet aan de einden, maar op het midden van het doek heet *poenggōng* (achterdeel). — Verg. VAN LANGEN, *Wbk. i. v. poenggōng*. — Komt zelden voor.

2) *Gids*, n°. 179, 181 en 182.

3) Volgens VELTMAN, *Aant.* 123, *boengōng genteuëm* (dichtgeknepen bloem-motief).

4) *boengōng awan* — zie boven bij 1599/138.

5) *boengōng koendō* en *boengōng glima* — zie boven.

6) In verband hiermede is de inl. naam: *idja poedi boengōng matjan*² (met verschillende motieven).

7) *Gids*, n°. 175, 176 en 180.

8) Naar de groene kleur heeten deze doeken: *idja rampoeneu idjō*; *rampoeneu idjō* is de groene woudduif. — Zie VELTMAN, *Wdl. i. v. duif*. — In Groot Atjeh heet 177 wel: *idja loenggi idjō boengōng glima*.

9) *Gids*, n°. 185—190.

10) Deze naam is afkomstig van de gelijkenis met de uitspruitsels van de *tjëmara*-boom. (*Casuarina equisetifolia* FORST. FILET, n°. 8689, DE CLERCQ, n°. 628); in verband met de kleurschaakering heeten 186, 190 en 191 *idja poetjō^e arōn poetéh* (wit), 187 en 188: *i. p. a. mirak* (rood) en 189: *i. p. a. idjō* (groen).

door kruisjes afgewisselde strepen in de lengte van het doek¹⁾, bij 187 als bij 169, bij 188 alleen ruitvormige figuren in de randen (*boengòng sagòè*²⁾ als bij 170; bij 189 rijen ovalen door kleine rechthoeken afgewisseld (*boengòng boegam*³⁾, bij 190 en 191 rijen in elkaar grijpende spiralen (*boengòng awan*, zie boven). De versiering, behalve bij 188 aan weerszijden door strepen in de lengte van het doek besloten. **A.**

186: l. 170, br. 81; 187: l. 161, br. 75; 188: l. 158, br. 80; 189: l. 172, br. 76; 190: l. 169, br. 80; 191: l. 178, br. 80 cM.

370/2976⁴⁾ & 2990⁴⁾. Heupdoeken (*idja poctjò⁵⁾ aròn poctéh⁵⁾*), op 1599/186 gelijkend maar veel minder fraai van kleur en het middelste deel niet geruit; de korte zijden van 2990 met franjes, die van 2976 met een gehaakten rand van driehoeken van violette en groene zijde en gouddraad; nabij de einden bij 2976 een ingeweven smal ornament van gouddraad bestaande uit eene rij kruisen en ruiten aan weerszijden door eene rij streepjes in de lengte van het doek besloten, bij 2990 eene breede rij zeer fijne gouddraden. **A.**

2976: l. 163, br. 75; 2990: l. 162, br. 76 cM.

1599/196 & 197⁶⁾. Heupdoeken (*idja tham panglima*⁷⁾); gestreept middenveld afwisselend, wit, rood, blauw, rood, oranje, rood, blauw, rood, wit (196) of rood, wit, rood, blauw, rood, wit (197); bij de laatste de strepen veel smaller en de blauwe en witte aan weerszijden door een witten draad gevolgd. Langsranden bordeauxrood, tusschen groepen van smalle roode, groene, oranje en witte strepen begrensd en door een witten rand gevolgd. Een der breede randen bij 196 doorweven met zeer versleten gouddraad; patroon: concentrische elkaar aanrakende ruiten en vierbladerige bloemen; op het veld bij dat doek bovendien verschillende ruitvormige geborduurde kleine bloemen⁸⁾. Nabij de einden bij 196 eenige groepen van enkele ingeweven zilverdraden, bij 197 eenige rijen gouddraad. — Vroeger alleen door krijsoversten gedragen. **A.**

196: l. 180, br. 92; 197: l. 192, br. 85 cM.

c. Doeken, die alleen om de lendenen gedragen worden⁹⁾.

aa. Van katoen en dergelijke stoffen.

300/104. Sarong, van ruw geweven katoen, aan eene zijde wijder dan aan de andere en aan onder- en bovineinde met een aangenaaiden donker indigo kleurigen rand; het kleeft in afwisselende roode en blauw- en witte banen, waartusschen nog tal van oranje, groene en donkerblauwe strepen; enkele der dunnere strepen blauw en wit geïk. — De herkomst is onzeker, misschien **G.**

L. (dubbel genomen) 34—42, h. 61 cM.

1599/161 & 162¹⁰⁾. Sarongs (*idja pateundòm*¹¹⁾), van katoen, nog niet aan elkaar genaaid, roodbruin met blauwe en witte figuren, gebatikt met wasbedekking aan eene zijde; het veld met aan elkaar sluitende kwadraten¹²⁾; randen als bij den schouder-

1) Deze versiering heet: *kasab reunè^{c)} leuž^{e)}* (halskraag van de tortelduif. — Verg. VELTMAN, *Wbl.* i. v. duif. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *rènik* I).

2) Dit ornament is samengesteld uit een *boengòng keupoela raja* (grootte *tandjòng*-bloem) in het midden en vier *boengòng glima* (zie boven).

3) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9e kl. n^o. ? Cat. O. I. Weefsels, 40.

4) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9e kl. n^o. ?

5) Zie boven 1599/186, blz. 69.

6) *Gids*, n°. 118 & 119.

7) Volgens VELTMAN, *Aant.* 52, heet 196 ook wel: *idja bawang si^{c)} oelah* of *idja leužng toedjòh*.

8) *boengòng seulcupò^{e)}*, zie boven.

9) Zie de aant. 1) blz. 57. — De algemeene naam in Atjèh is: *idja kròng*.

10) *Gids*, n°. 91 en 92.

11) Verg. de aant. 8) en 9) blz. 60.

12) Dit motief heet *boengòng tjeureupa* = doosjesmotief. Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *tjèrèpoc*.

doek 1599/143 (zie boven blz. 60); in het smalle hoofd dergelijke randen, afgewisseld door drie breedere, de middelste met eene rij ruitvormige bloemen, de andere met goldlijnen die cirkels omsluiten. 162 lichter van kleur dan 161. — Uit *Negapatnam* ingevoerd. **A.**

161: l. 213, h. 110; 162: l. 210, h. 105 cM.

1599/141 & 142. Sarongs, van katoen (*pělangi*-werk¹⁾, nog niet aan elkaar genaaid; 141 bruinrood, 142 paarsrood, langs een langen rand en nabij een einde vuilblauw. Langs de langsranden gekronkelde geelachtige strepen, op het lijf bij 141 dergelijke schuine strepen, bij 142 veelpuntige sterren (bloemmotieven?). Het hoofd met rijen *toempals* door eenvoudige driehoeken gevormd en verder bezaaid met vier- en zespuntige sterren. — Afkomstig uit *Sěmarang*? **A.**

141: l. 240, h. 100; 142: l. 216, h. 98 cM.

bb. *Van zijde.*

300/110²⁾). Sarong, uit twee in de hoogte aan elkaar genaaide stukken bestaande; purperen en roode ruiten, waarlangs en waarover breede groene en smalle gele streepjes. In het hoofd alleen banen in de schering, inslag purper met enkele of groepen van witte strepen. Boven- en onderrand wit. Dit doek heeft eenige overeenkomst met de doeken die van *Trenggano* naar Atjeh worden ingevoerd en daar, hoewel zelden worden gedragen. **A.**

L. (dubbel genomen) 94, h. 113 cM.

370/2986³⁾). Als boven, uit twee stukken als boven bestaande; rood en groen geruit met talrijke witte strepen; op de ruiten kleine geborduurde sterren van gouddraad; in het hoofd alleen strepen in de schering, inslag rood met eenige ingeweven dubbele of meervoudige strepen van gouddraad. Aan de buitenzijde geglansd. Geheel afwijkend van de in Atjeh gebruikelijke typen. **A.**

L. (dubbel genomen) 91, h. 113 cM.

1599/192⁴⁾). Als boven, maar nog aan één lang stuk, zoodat slechts een rand wit; geruit, in schering en inslag breede zwarte en smalle roode banen, door enkele of groepen van witte, gele, groene en roode streepjes begrensd; in het hoofd, dat zich hier nog op twee plaatsen vertoont dergelijke banen in de schering; inslag rood met enkele of groepen van fijne witte strepen. — Uit *Trenggano* (*Malakka*) afkomstig. **A.**

L. 426, h. 59 cM.⁵⁾

1599/198—205⁶⁾). Sarongs (*idja krōng boengōng taboe*⁷⁾), 198 en 204 aan elkaar genaaid, de andere niet; rood met smalle witte langsranden gevolgd door breedere roode; het middenveld geruit door smalle witte, blauwe of groepen van zulke strepen (198—202, 204—205) of breede witte strepen; waar een hoofd aanwezig is daar alleen strepen in de schering (203). Versiering met gouddraad (198, 200, 202, 203, 205), of zilverdraad (199, 201) of met beide (204). Op het middenveld rijen geborduurde (198—203 en 205) of ingeweven (204) bloemen en wel bij 198 puntige *boengōng keupoela*⁸⁾ en vierbladige; bij 199 *b. keupoela* en achtstralige, bij 200 *b. keupoela*, bij 201 ruitvormige *b. seuleupō*⁹⁾ en achtstralige als bij 199, bij 202 en 203 *b. keupoela*, bij 204

1) Zie de aant. 5) blz. 60.

2) Cat. Parijs, 163, n°. 479.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n^o. ?

4) *Gids*, n°. 155.

5) Bij den voltooiden sarong wordt dus de hoogte ongeveer 2 × 59, de lengte (dubbel genomen) 426 : 4 cM.

6) *Gids*, n°s. 137—144.

7) *boengōng taboe* = uitgestrooide bloemen. — Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 65. — VAN LANGEN, *Wbk. i. v. taboe*.

8) Zie boven bij 1599/81 blz. 44.

9) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. IV.

en 205 *b. keupoela* en *b. seuleupō**, bij 204 de *b. keupoela* binnen aaneengeschakelde ruiten (*boengōng meuranté*). Bij 199 een hoofd bestaande uit bloemornamenten (*b. koendō*¹⁾ binnen aanelkaarsluitende ruiten, aan weerszijden door eene rij *toempals* gevolgd, bij 201 een hoofd bestaande uit groepen van evenwijdige ingeweven strepen, welke uit — vormige figuren²⁾ zijn samengesteld, bij 202 een achterstuk (*poenggōng*³⁾, bestaande uit twee rijen met de basis naar elkaar gekeerde driehoeken (*toempals*); nabij de einden van 201 en 203 strepen als in het hoofd van eerstgenoemde. Randen bij 199 en 201 met zilverdraad, bij de andere met gouddraad doorweven; patroon: verschillend gegroepde gevulde ruiten of krullen; bij alle, behalve bij 202 en 204 begrepen tusschen smallere randen, waarin kruisen of zigzaglijnen. — Behooren tot de zeer oude Atjehsche doeken. **A.**

198: l. dubbel 89, h. 88; 199: l. dubbel 92, h. 82; 200: l. dubbel 114, h. 93; 201: l. 96, h. 95; 202: l. dubbel 96, h. 88; 203: l. dubbel 87, h. 87; 204: l. dubbel 74, h. 84; 205: l. dubbel 93, h. 87 cM.

1599/206—208⁴⁾. Sarongs (*idja plang roesa*⁵⁾, niet aan elkaar genaaid; het middenveld afwisselend met roode en geikatte⁶⁾ banen; de laatste wit en zwart met pijlpuntmotief en door smalle gele streepjes gevolgd; langsranden rood, bij 208 breder dan bij de andere, tusschen groepen van gele, zwarte, roode en witte strepen besloten en door smalle witte randen gevolgd. Nabij de einden van 207 en 208 ingeweven groepen van witte zijden draden. 206 zeer beschadigd. — Volgens VELTMAN, *Aant.*, 52 worden deze doeken door mannen als heupdoek, door vrouwen als sarong gedragen. Waren vroeger algemeen gewild, thans nog alleen in de bovenlanden (*Toendōng*) in gebruik. — Ook worden zij opgekocht, naar Pinang uitgevoerd om in de Bataklanden als ruilmiddel te dienen. **A.**

206: l. (dubbel gevouwen) 100, h. 84; 207: l. (dubbel) 95, h. 88; 208: l. (dubbel) 92, h. 93 cM.

461/23⁷⁾ en 1599/209⁸⁾. Als boven, op de vorigen gelijkend, maar Europeesche namaak, veel vaster geweven; meer roodbruin, kleuren helderder, strepen en „hertevlekken” veel scherper. — Bij de bevolking niet gewild⁹⁾. **A.**

23: l. 350, h. 74; 209: l. (dubbel gevouwen) 97, h. 82 cM.

1599/210 & 211¹⁰⁾. Als boven (*idja plang planggi*¹¹⁾, niet aan elkaar genaaid; middenveld met banen, afwisselend rood en wit, zwart of geikat; de zwarte met gele randjes, en alle, behalve de roode door smalle zwarte en witte strepen gevolgd. De geikatte banen rood met pijlpuntmotieven in zwart, wit en blauw. Randen als bij 206. Nabij de einden eenige groepen van ingeweven fijne gouddraden. — 211 zeer beschadigd. Behooren tot de zeer oude doeken. **A.**

210: (dubbel gevouwen) 92, h. 88; 211: l. (dubbel gevouwen) 93, h. 92 cM.

1599/212¹²⁾. Als boven, veel op 210 gelijkend maar ook de geikatte banen tusschen bruine randjes en rood, terwijl de pijlspitsen bruin, groen, blauw en wit zijn. Versiering van gouddraad; op het veld geborduurd talrijke puntige bloemen (*boengōng*

1) Zie boven bij 1599/137.

2) Volgens VELTMAN, *Aant.* 66 heet dit motief *sō^h manē^h* = aangeregen kralen. — Zie echter ook aant. 2) blz. 68.

3) Zie boven bij 1599/172, blz. 69.

4) *Gids*, n°. 120—122.

5) Letterlijk „gevekt of gestreept als een hert.” — Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *pllang* en *roesa*.

6) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 56. — JACOBS, II, Pl. XXVII. — LOEBER, *Het weven*, 14 vlgg. en Pl. XI. — Id. *Het „Ikatten” in Ned. Indie* (Onze Kunst, 1902, 1^e afl.) 6. — *Cat. O. I. Weefsels*, 27*. — Zie ook JASPER, *Inl. kleurmethoden* (Tijdschrift Binn. Best. XXII, 355—358). — M. WEBER, *Flores en Celebes* (I. A. f. E. III, Suppl.), 10—11. — DE ROO VAN ALDERWERELT, *Eenige mededeelingen over Soemba* (Tijdschr. Bat. Gen. XXXIII), 563 vlgg.

7) De bestemming van dit doek is onzeker, misschien schouderdoek?

8) *Gids*, n°. 123.

9) VELTMAN, *Aant.* 55.

10) *Gids*, n°. 125 en 126.

11) „Veelkleurig gevlekt.” — Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *pllanggi*. — Inl. naam ook: *idja plang ramē*.

12) *Gids*, n°. 127.

*keupoela*¹⁾ en nabij de einden ingeweven breede, uit onduidelijke rijen kruisen bestaande banden. In de randen ingeweven eene rij *boengòng koendō*²⁾ tusschen rijen bloemfiguren, welke veel gelijkenis vertoonen met de bloemen op voet, voorkomende in de randen van 1599/134 & 135³⁾. **A.**

L. (dubbel gevouwen) 97, h. 97 cM.

1599/213⁴⁾. Sarongs (*idja plang tjilèt*⁵⁾, niet aan elkaar genaaid; het veld met afwisselend roode, witte, zwarte en bruine banen, de witte en bruine door smalle zwarte en witte, de zwarte door bruine en witte streepjes gevolgd. Op de zwarte en roode banen, smalle geikatte strepen, bij de eerste rood en wit, bij de laatste zwart en wit. Langsranden als voren. Versiering van gouddraad: op het veld geborduurde ruitvormige bloemen (*boengòng keupoela*, zie boven); nabij de einden ingeweven een band bestaande uit eene rij -vormige figuren, aan weerszijden door eene rij driehoeken gevolgd⁶⁾. In de randen ingeweven *boengòng koendō*-motieven (zie boven). — Eenigszins beschadigd. **A.**

L. (dubbel gevouwen) 99, h. 90 cM.

1599/214⁷⁾. Sarong (*idja boengòng mantjang*⁸⁾, nog niet aan elkaar genaaid, het middenveld geruit met fijne zwarte, roode en gele strepen in de ketting en fijne zilverdraden in den inslag; nabij de einden groepen van dergelijke draden. Langsranden als bij 206, maar de binnenste van de begrenzendende groepen strepen met breede, met zwarte en witte pijlpunten geikatte baan. **A.**

L. (dubbel gevouwen) 98, h. 85 cM.

1599/215 & 216⁹⁾. Sarongs (*idja krōng Lamgoegōb*¹⁰⁾ *idjō*), 216 nog niet aan elkaar genaaid; het middenveld rood en groen gestreept, de langsranden donkerpaars (*lambajōng*), door smalle witte gevolgd; bij 215 bovendien aan een rand een breede aangenaade strook geel katoen. Geheel doorweven met goud- (215) of zilverdraad (216). Patroon bij 215 op het middenveld *boengòng keupoela* tusschen rijen *boengòng glima* besloten, in de langsranden drie rijen *boengòng awan*; bij 216 op het veld rijen groote en kleine *boengòng glima* binnen ruiten met onregelmatige zijden, in de langsranden *boengòng koendō*. — Wegens hunne kostbaarheid worden deze doeken, die thans nog vervaardigd worden, alleen door vrouwen van stand gedragen. 215 was in het bezit van PÛTJOET MOERŌNG (vrouw van den Pretendent Sultan), later in dat van TJOET NJA^r SAPIAH (gescheiden vrouw van TEUKOE OEMA¹¹⁾). **A.**

215: l. (dubbel gevouwen) 82, h. 97; 216: l. (dubbel gevouwen) 88, h. 91 cM.

1599/217—219¹²⁾. Als voren (*idja krōng Lamgoegōb lambajōng*), nog niet aan elkaar genaaid; donkerpaars (*lambajōng*) met smalle witte langsranden; op het middenveld witte draden of tusschen witte draden begrepen groene strepen, nabij de einden van 218 ook enkele dwarse witte strepen. Geheel doorweven met goud- (217 en 218) of zilverdraad (219). Patroon bij 217 onregelmatige ruiten (geschud?), bij 218 rijen groote en kleine, aan elkaar sluitende ruiten in de lengte van het doek (*boengòng*

1) Verg. aant. 1) blz. 44.

2) Zie blz. 64 bij 1599/137.

3) *boengòng glima meutoemèt?*

4) *Gids*, n°. 124.

5) „Kalkstreepjes.” — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft *tjilèt*, zijn vinger aan iets afwrijven b.v. indien er sirihsalk aanzit.

6) *boengòng sisé* (geschud motief).

7) *Gids*, n°. 136.

8) Volgens VELTMAN, *Aant.* 62, ziet de naam op de gelijkenis op een bloeienden mangga-boom. — Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i, v. *mantjang*. — *Mangifera odorata*, GRIFF. — DE CLERQ, n°. 2175.

9) *Gids*, n°. 145—146.

10) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 336, II, 65. — Aldus genoemd naar de plaats van herkomst, een *gampōng* in Groot-Atjeh. — JASPER, *Verslag Vierde*, 28.

11) VELTMAN, *Aant.*, 136.

12) *Gids*, n°. 147—149.

meurante), bij 219 rijen *boengòng glima* in verschillende vormen. 218, dat aan de binnenzijde bijna geheel met gouddraad bedekt is, kan aan beide zijden gedragen worden. — Kostbare doeken, voor vrouwen van stand. **A.**

217: l. (dubbel gevouwen) 88, h. 92; 218: l. (dubbel gevouwen) 97, h. 88; 219: l. (dubbel gevouwen) 100, h. 98 cM.

1599/223 ¹⁾). Sarong (*idja krōng Lamgoegōb mirah*), als de vorige maar het middenveld lichter dan de randen en met groepen van witte, groene en roode strepen en draden. Doorweven met gouddraad; patroon op het middenveld aaneengeschakelde ruiten met concentrische vierpuntige sterren (*boengòng seuleupō*?) in de langsranden in elkaar vloeiende *boengòng koendō* en *boengòng glima*. — Vervaardigd door de vrouw van TEUKOE IBRAHIM, Zoon van TOEANKOE ABDŌ MADJIT ²⁾). **A.**

L. (dubbel gevouwen) 82, h. 92 cM.

370/2980 ³⁾) en 1599/220 ⁴⁾). Als boven, maar zeer donker van kleur; in het middenveld alleen strepen van enkele of groepen van witte draden. Geheel doorweven met goud- (2980) of zilverdraad (220). Patroon: bij 2980 op het veld *boengòng glima* binnen ruiten, in de langsranden eene rij dergelijke motieven tusschen randen met spiralen (*boengòng awan*), bij 220 in het middenveld *boengòng keupoela* tusschen rijen groote *boengòng glima*, in de langsranden ruiten en krullen, tusschen twee geschubde randjes. — 220 ouderwetsch. Voor vrouwen. **A.**

2980: l. (dubbel gevouwen) 88, h. 85; 220: l. (dubbel) 90, h. 94 cM.

370/2979 ⁵⁾). Als boven, bijna geheel met 1599/220 overeenkomend maar met blauwe strepen in de ketting en, behalve in het hoofd, witte draden in den inslag. Ingeweven hoofd van zilverdraad; patroon: zeshoekige figuren, met concentrische gelijkvormige kernen, en door vierkanten verbonden; aan weerszijden door rijen *boengòng glima* begrensd. — Voor vrouwen. **A.**

L. (dubbel gevouwen) 92, h. 90 cM.

1599/221 & 222 ⁶⁾). Sarongs ⁷⁾, 221 nog niet aan elkaar genaaid en donkerpaars, 222 bijna zwart; behalve in het hoofd, dat alleen strepen in de ketting heeft, geruit, bij 221 met enkele en groepen van drie witte strepen, bij 222 groepen van witte en roode strepen. Langsranden donkerpaars door smalle witte gevolgd. Hoofd doorweven met gouddraad; patroon bij 221 rijen ruitvormige figuren (*boengòng seuleupō*) en driehoeken, bij 222 dergelijke ruitvormige figuren, verder rijen *boengòng keupoela* en — vormige strepen (zie boven 1599/201). — 222 Beschadigd. Voor vrouwen. **A.**

221: l. (dubbel gevouwen) 98, h. 99; 222: l. (dubbel gevouwen) 98, h. 93 cM.

300/105 ⁸⁾, 370/2975 ⁹⁾, 1599/224 & 225 ¹⁰⁾). Sarongs (*idja plang Lamboe* ¹¹⁾) 105 donkerrood, 2975 bijna zwart, 224 en 225 donkerpurper; bewerkt als *idja plang planggi* (zie 1599/212) maar vooral bij 2975 en 224 de geikatte pijlspitsen zeer scherp gekleurd; 105 en 224 met gouddraad, de beide andere met zilverdraad doorweven; patroon: bij alle nabij de einden een band, bij 105 bestaande uit ruiten en krullen tusschen met kruisjes gevulde randen, bij 2975 en 225 uit eene rij vierpuntige sterren en krullen, bij de laatste aan weerszijden door een rand met spiralen (*boengòng awan*)

1) *Gids*, n°. 153.

2) VELTMAN, *Aant.*, 144. — Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 147, 153.

3) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 98 c/2?

4) *Gids*, n°. 150.

5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 98 c/2? — Cat. O. I. Weefsels, n°. 39.

6) *Gids*, n°. 151 & 152.

7) Inl. namen *idja krōng Lamgoegōb kasab boengòng seuleupō* en *idja krōng Lamgoegōb kasab boengòng taboe* (zie boven 1599/198—205).

8) Cat. Parijs, 163, n°. 479.

9) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 98 c/2? — Cat. O. I. Weefsels, n°. 41.

10) *Gids*, n°. 134 & 135. — Zie ook JACOBS, II, Pl. XXVII, het middelste kleed.

11) Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 65.

gevolgd; bij 224 uit eene rij *boengòng koendō*?; dit ornament bij 2975, 224 en 225 aan weerszijden gevolgd door eene rij *boengòng glima*, bij alle nog door rijen streepjes in de lengterichting van het doek¹⁾. Verder bij 105 op het middenveld rijen geborduurde *boengòng keupoela*, in de langsranden *boengòng glima* en *boengòng koendō*; bij 2975 op het middenveld in elkaar grijpende, spaarzaam gevulde ruiten, begrensd door rijen groote *boengòng glima*; in de langsranden laatstgemelde motieven en eene met *boengòng awan* gevulde zigzaglijn, alles tusschen randen met laatstgenoemd motief begrensd; bij 224 op het middenveld rijen *boengòng keupoela* en groote *boengòng glima*, in de langsranden ruiten en driehoeken uit laatstgemeld motief samengesteld; bij 225 op het middenveld kruisen en vierkanten binnen aan elkaar sluitende ruiten, randen als 224. — Zeer kostbare doeken voor vrouwen. A.

105: l. (dubbel) 83, h. 85; 2975: l. (dubbel) 90, h. 86; 224: l. (dubbel) 90, h. 88; 225: l. (dubbel) 95, h. 82 cM.

1599/193²⁾. Sarong³⁾, van zijde, uit twee in de lengte aan elkaar genaaide stukken bestaande; *pèlangi*-werk⁴⁾; donkerrose met witte en gele vlekken, die met kruisjes, bloemornament of spiralen in blauw en zwart beschilderd zijn. Langs boven- en onderrand eene golflijn van blauw, tusschen rechte zwarte strepen; hoofd met eene dubbele rij met de punten naar elkaar gekeerde driehoeken, waarbinnen peervormige⁵⁾ figuren; langs het hoofd dubbele banen als aan onder- en bovenrand en daartusschen eene rij kruisjes. — Uit *Semarang* ingevoerd. A.

L. (dubbel gevouwen) 92, h. 110 cM.

f. Gordels⁶⁾.

1599/226⁶⁾. Gordeldoek (*idja kè'ièng*⁷⁾, van zijde, donkerpaars (*lambajòng*) met smalle witte randen; op het middelste deel versiering van gouddraad; geborduurde bloemen (*boengòng keupoela*) en daaromheen verschillende ingeweven randen, bestaande uit driehoeken en aan elkaar geschakelde ruiten. — Dienden vroeger om het lendenkleed op te houden en zijn thans door gordels (*talòè kè'ièng*⁸⁾) vervangen. Ook werden zij gebruikt voor bedekking van de *kipè*, een ouderwetsch kledingstuk, bestaande uit een lap van 5 M. lang en 0.5 M. breed⁹⁾. A.

L. 182, br. 29 cM.

1599/227¹⁰⁾. Als voren, maar zonder witte randen. Ingeweven ornament van gouddraad; op het middengedeelte bloemen (*boengòng keupoela*) binnen ruiten en omgeven door verschillende randen met *boengòng glima*-motieven; aan eene zijde eene rij *toempals* met gelijke figuren gevuld; nabij een der uiteinden een rand van ruitvormige figuren tusschen rijen driehoeken; aan een der smalle zijden een gouden koordje (*keureujaj*¹¹⁾). A.

L. 196, br. 32 cM.

1429/19 & 178. Lendengordels¹²⁾ (*kètarwak*¹³⁾, van geweven katoen (*bèngang*

1) Het voorkomen van dergelijke randen zou doen denken dat men hier met „heupdoeken” (zie onder *d*) te doen heeft. — Volgens den verzamelaar is dit althans bij 224 en 225 niet het geval; de gouden randen vormen na het aanelkander naaien een soort hoofd.

2) *Gids*, n°. 101.

3) Deze soort doeken wordt in Atjèh *kain planggi* genoemd. — VELTMAN, *Aant.* 28.

4) Zie ook aant. 5) blz. 60 bij 300/108.

5) Zie de aant. 1) blz. 57.

6) *Gids*, n°. 192.

7) Zie blz. 32 onder 370/2985.

8) Zie boven bij Heup- en buiksieraden.

9) VELTMAN, *Aant.* 48.

10) *Gids*, n°. 193.

11) Zie boven blz. 58 bij 370/2984.

12) SNOECK HURGRONJE, *Gajoland*, 373. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 8. — *Inventaris*, n°. 10972 vlgg. — HAGEN, *Gajos*, Abb. 6 (Kopftuch?).

13) HAZEU, *Wbk.* s. v.

tjinō); langwerpig; wit, bijna geheel bedekt met borduursel van rood garen. Patroon: rijen groote en kleine concentrische ruiten, driehoeken, kleine geblokte ruiten en sterren¹⁾. De smalle einden met in elkaar gedraaide witte franjes, waarlangs bij 19 eene roode streep. — Wordt door vrouwen over het lendenkleed (*parwak*) gedragen en met een lint of band (*kětawak andé*) vastgehouden. **L. D.**

19: l. 165, br. 29; 178: l. 173, br. 23 cM.

1429/20 en 1599/228²⁾. Lendengordels (*kětawak bētēpi*³⁾, vorm en materiaal als boven, doch met dubbele breede, roode randen langs de lange zijden, door donkerblauwe zelfkant gevolgd. Over het midden dubbele roode strepen in de lengte, rijen roode driehoeken, ruiten en sterren en enkele blauwe draden in de breedte; langs de korte randen bij 20 een dubbele roode streep en eene wit- en blauwe geblokte daartusschen (*kēkētang*, zie boven blz. 66 noot²⁾); aan die randen in elkaar gedraaide roode en witte franjes. **L. D.**

L. 173, br. 27 cM.

1468/380. Als boven, materiaal en vorm als boven, de breede middenbaan echter donkerblauw, waarop in de breedte rijen roode ruiten, sterren, strepen, driehoeken en kruisen, benevens enkele draden geel en wit katoen en gouddraad; de rijen op het middelste deel van het doek door breede, nabij de einden door smalle donkerblauwe strepen gescheiden. Aan de korte einden een rand (*kēkētang*, zie boven); roode en donkerblauwe franjes waaraan enkele rijen witte en gekleurde kralen en stukjes bladgoud. **G. L.**

L. 197, br. 31 cM.

1468/433. Buikband, van wit katoen, aan eene zijde benaaid met een breeden reep blauw katoen tusschen twee smalle roode; op den blauwen reep bestiksel van geel en rood garen en zilverdraad: kruisbloemen en langgerekte bladfiguren. Aan een einde een oog, aan het andere een reepje wit katoen. **G. L.**

L. 77, br. 4 cM.

1429/39. Gordel (*pēmēlit*⁴⁾), van wit katoen, dubbele, over het grootste deel met de beide randen aan elkaar genaaide reep, aan het eene einde met lus, aan het andere met knoop. Over den reep schuiven een spiraalvormige zilveren vingerring en een in doorsnede halfronde ring van tin (?). — Wordt om het middel geknoopt en dient voor bewaring van geld⁵⁾, aan het eene einde de dollars, aan het andere de koepangs⁶⁾ (zie Groep VII); een (valsch) ex. van deze laatste in den gordel aanwezig. **L. D.**

L. 91 cM.

g. Andere doeken⁷⁾.

1599/230, 234 & 238⁸⁾. Lange doeken (*idja peudeundang*⁹⁾), van zijde, donkerkarmijnrood; nabij de einden met gouddraad doorweven; patroon: rijen veelstralige sterren (230 en 238) of *boengòng keupocla* (234), afgewisseld door randen waarin kruisjes tusschen driehoeken (230) of vormige figuren¹⁰⁾ tusschen driehoeken. Bij alle drie eene rij naar binnen gekeerde *toempals* met schuine streepjes langs de zijden¹¹⁾ en

1) Wat vorm betreft overeenkomende met *boengòng seuleupō* (zie boven).

2) *Gids*, n°. 222.

3) HAZEU, *Wbk.* s. v. — *Inventaris*, n°. 10974. — *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 7.

4) HAZEU, *Wbk.* s. v. *blit*.

5) Zie SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 342.

6) Opgave van den schenker.

7) Zie de aant. ¹⁾ blz. 57.

8) *Gids*, n°. 108, 112 & 117.

9) Over *peudeundang* zie noot ¹⁾ blz. 58.

10) Zie noot ²⁾ blz. 72.

11) In verband met den vorm dezer *toempals* (Atj. *djōhang* of *poctjō* *reubōng*) heeten deze doeken wel *idja peudeundang poctjō* *reubōng meudada limpeuën*; *limpeuën* = duizendpoot, verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *limpèn*.

zeer nabij de korte zijden een afsluitende rand, uit ruiten en zandloopervormige figuren bestaande en begrensd door rijen driehoeken en -vormige figuren. Tusschen de *toempals* bij 230 dubbele strepen met krulvormige aanzetsels (varenspruit motieven), bij 234, doch alleen nabij de randen een dierenmotief? 230 Beschadigd. — Zeer oude doeken, thans nog alleen als erfstukken in de *oelèëbalang*-families bewaard. 50 à 100 jaar geleden werden zij in *Ajtèh* bij huwelijken als bruidskleed, bij sterfgevallen als doodskleed gebruikt¹⁾. **A.**

230: l. 276, br. 85; 234: l. 226, br. 84; 238: l. 244, br. 82 cM.

1599/232 & 233²⁾. Lange doeken, als de voorgaande maar het goudornament in het patroon van eene dubbele rij driehoeken en -figuren, verder *boengòng keupoela* (232) of achtstralige sterren (233); eene rij *toempals*, met krullen langs de schuine zijden³⁾ en waarbinnen ruiten (232) of *boengòng glima*? (233) zijn gespaard. Nabij de langsranden groote halve *toempals* en daarnaast een afgesneden top van een *toempal* als voren (232) of een pijlpunt-motief? met krullen (233). Afsluitende randen als bij 230. — 233 Beschadigd. **A.**

232: l. 226, br. 78; 233: l. 240, br. 81 cM.

1599/231⁴⁾. Lang doek (*idja peudeundang matjam*²⁾ *poetjō*⁵⁾ *reubōng dada limpeuën*), als de vorige maar over de geheele lengte met banden van gouddraad met een patroon van verschillend gegroepede groote en kleine driehoeken; nabij de einden *boengòng keupoela* door ruiten verbonden, *toempals* en randen als bij 230. **A.**

L. 252, br. 77 cM.

Zie Pl. VIII.

1599/237⁵⁾. Doek (*idja peudeundang boengòng meuranté*), als de vorige, maar bijna geheel bedekt met rijen ruiten van gouddraad, in de lengte van het doek; nabij de einden eene rij naar buiten gekeerde *toempals*, met streepjes en krullen langs de zijden, eenige rijen tot ruiten verbonden *boengòng keupoela* (ketting-motief = *boengòng meuranté*) en afsluitende randen als bij 230. **A.**

L. 294, br. 82 cM.

1599/235 & 236⁶⁾. Lange doeken (*idja peudeundang meusabòh*⁷⁾), als voren; goud-
draadornament: bij 235 eene rij -vormige figuren, twee rijen achtstralige sterren, eene rij *toempals*, met streepjes en krullen langs de zijden en met uitgespaarde ruiten en *boengòng glima*; als bekroning der *toempals* en daartusschen eene rij tolvormige figuren⁸⁾; tusschen de *toempals* verder afgesneden toppen der *toempals*, twee aan twee met eene dubbele, van krullen voorziene streep verbonden; nabij de langsranden groote halve *toempals* met uitgespaarde *boengòng keupoela*; bij 236 alleen eene rij met *boengòng glima* en spitse figuren niet geheel gevulde *toempals*, daartusschen diermotieven? en verschillende zeer grillige strepen en krullen, benevens *boengòng keupoela*; nabij de langsranden groote halve *toempals* waarin kleine ruitjes gespaard. Bij beide doeken afsluitende randen waarin verschillend gegroepede ruiten en driehoeken, begrensd door rijen -vormige figuren en driehoeken. — Deze doeken werden vroeger gedragen, dienden als lendenkleed, borst-, tevens hoofdbedekking en werden door een gordel om het midden bevestigd. Alleen voor maagdelijke bruidjes⁹⁾. **A.**

235: l. 396, br. 79; 236: l. 468, br. 95 cM.

1) VELTMAN, *Aant.* 45.

2) *Gids*, n°. 110 en 111.

3) In verband met den vorm der *toempals* heeten deze doeken: *idja peudeundang djòhang meupoetjō*⁵⁾ *pakoe*; *poetjō*⁵⁾ *pakoe* = varenspruit. — Vergl. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *pakoe* I.

4) *Gids*, n°. 109.

5) *Gids*, n°. 115.

6) *Gids*, n°. 113 en 114.

7) Vergl. *Mal. saboek*.

8) *boengòng gasing* (tolmotief).

9) VELTMAN, *Aant.* 73.

1599/239¹). Doek (*idja meusabòh lambajòng*), van zijde, donkerpaars, bruinachtig met versieringen van zilverdraad; op het midden rijen *boengòng keupoela* en *boengòng seuleupò*², langsranden met zigzaglijnen en krullen tusschen rijen kruisjes; nabij elk der einden twee rijen zeer spitse, naar binnen gekeerde, met strepen en ruiten gevulde *toempals*, waartusschen dubbele en schuine strepen en krullen; de rijen *toempals* gescheiden door eene rij kruisjes en naar de einden van het doek gevolgd door randen waarin resp. kruisjes, *boengòng koendò* en ruiten, vormige figuren en eene rij aaneensluitende met schuine strepen gevulde schilden. — Ouderwetsche doeken, dienende als lendenkleed, borst- en hoofdbedekking en slechts door maagdelijke bruidjes gedragen. **A.**

L. 292, br. 85 cM.

370/2972²). Als boven, paars, met franjes van paarse zijde en gouddraad; doorweven met gouddraad; nabij de beide einden over eene groote lengte met rijen *boengòng keupoela* en kleine kruisjes, tusschen langsranden met *boengòng glima*. Eene rij spitse, naar binnen gekeerde *toempals* voornamelijk uit laatstgemelde motieven en haakvormige figuurtjes (*doeri pandan*³) samengesteld en door *boengòng glima* afgewisseld. Op de *toempals* volgende, naar de smalle einden van het doek randen waarin resp. kruisjes, *boengòng koendò* en krullen, kruisjes, in elkaar grijpende spiralen (*boengòng awan*) en *boengòng glima*. **A.**

L. 490, br. 82 cM.

1599/240⁴). Als boven, blauwachtig paars met franjes van dezelfde kleur, doorweven met gouddraad; aan het eene einde groote naar binnen gekeerde *toempals*, gevormd uit en bekrond met *boengòng glima*, door dezelfde figuren afgewisseld; aan de randen groote, gevulde *toempals* waarin kleine kruisjes zijn gespaard; langs de lange zijden dier figuren *doeri pandan* (zie boven); naar het smalle einden van het doek worden de *toempals* gevolgd door langsranden en dwarsranden met *boengòng kalimah*-motieven⁵, noch niet vervormd; laatstgenoemde randen afgewisseld door smallere waarin resp. *awan boengòng glima*, ruiten en figuren als in de randen van 1599/230 (zie boven), nogmaals ruiten en eene rij *boengòng glima*. Nabij het andere einde van het doek eene veel smallere versiering; patroon: eene rij korte, afgesneden *toempals* als boven, afgewisseld door *boengòng glima* en gevolgd door een rand als van 1599/230 en eene rij *boengòng glima*; aan dit einde geen franjes. **A.**

L. 507, br. 83 cM.

1599/241⁶). Als boven, maar donkerder, met zilverdraad doorweven; het midden-gedeelte met *boengòng keupoela* en *boengòng seuleupò*²; nabij de einden de laatste figuren, maar besloten binnen aaneengeschakelde kruisen; dubbele langsranden waarin *boengòng kalimah*, (de figuren beurtelings om en om gesteld en zonder den aanvangsletter¹) en *boengòng glima*; nabij de korte einden naar binnen gekeerde *toempals* als bij 240 maar kleiner en een rand met *boengòng kalimah* (de motieven niet vervormd maar omgekeerd en beurtelings om en om gesteld), gevolgd door eene rij *boengòng glima*. Aan een der smalle einden franjes van paarse zijde en zilverdraad. **A.**

L. 330, br. 90 cM.

1599/242⁷). Als boven, met zilverdraad doorwerkt; patroon: nabij de einden op een groot vlak *boengòng keupoela* en kleine kruisjes binnen aaneensluitende ruiten; dit vlak aan drie zijden omgeven door vier randen waarin resp. ruiten, een zeer vervormd *kalimah*-motief, wederom ruiten en *boengòng glima*; aan de vierde zijde slechts de

1) *Gids*, n°. 128.

2) *Cat. Kol. Tent. Amst. 1883*, 9^e kl. n^o. ?

3) *Pandanus-dorens*, zie ook 1599/134 & 135, blz. 64.

4) *Gids*, n°. 129.

5) Zie blz. 55 bij 300/94 & 95.

6) *Gids*, n°. 130.

7) *Gids*, n°. 131.

drie eerstgenoemde randen gevolgd door eene rij *toempals*, gelijkende op die van 240, waaraan weder drie dergelijke randen sluiten; hierop volgend eene dubbele rij *boengòng glima*. Aan de smalle einden franjes als bij 241. **A.**

L. 482, br. 71 cM.

1599/243¹⁾. Doek, met zilverdraad doorweven; patroon: nabij het eene uiteinde eene driedubbele rij *boengòng glima*, gevolgd door randen, waarin zeer misvormd *kalimah*-motief of *boengòng koendō* en krullen, afgewisseld door randen met wolkenmotieven (*boengòng awan*); hieraan sluitend een rechthoek, door laatstgenoemde randen omgeven en waarbinnen *boengòng keupoela*, door ruiten omsloten, eene rij naar binnen gekeerde *toempals*, als die van 240 maar meer gevuld en rijen *boengòng glima* langs de lange zijden; naast dien rechthoek langs de randen van het doek een rand met *boengòng keupoela* binnen door ovalen gevormde ruiten en gevolgd door een rand met *boengòng awan*. Op den rechthoek volgen naar het einde van het doek randen met *b. kalimah*, *b. koendō*, *b. boegam*²⁾ en *b. awan* als boven en ten slotte weder een driedubbele rij *boengòng glima* en een smal, uit rechthoeken bestaand randje. Nabij het andere einde van het doek twee concentrische rechthoeken, door randen met *b. awan* gevormd en aan weerszijden door eene drie dubbele rij *b. glima* als voren gevolgd; tusschen de randen *b. keupoela* binnen door ovalen gevormde ruiten en *b. koendō* en krullen; binnen den binnensten rechthoek versiering als binnen dien op het andere einde van het doek maar kleiner. Korte paarse franjes aan beide einden. **A.**

L. 600, br. 82 cM.

1599/244³⁾. Als boven, met gouddraad doorweven; patroon: nabij de beide einden een rechthoek omgeven door drie randen waarin resp. *boengòng awan*, een zeer misvormd *kalimah*-motief en weder *boengòng awan*; binnen den rechthoek *boengòng keupoela*, binnen uit krullen gevormde ruiten, naar binnen gekeerde *toempals*, op die van 240 gelijkend en eene dubbele rij *boengòng glima* langs de lange zijden. De rechthoek aan eene zijde gevolgd door eene enkele, aan de andere door eene driedubbele rij van laatstgenoemde versieringen; aan een van de korte einden van het doek drie groepen van ingeweven gouden draden, aan beide einden in elkaar gedraaide franjes van paarse zijde. **A.**

L. 548, br. 95 cM.

h. Baadjes en jassen⁴⁾.

1468/364. Baadjie⁵⁾ (*badjoe pèrkasap*⁶⁾), van zwart katoen, zonder mouwen, vierkant; langs halsopening en armsgaten een gevlochten rood koord, gevolgd door eene rij driehoeken (*poetjoek rëboeng*) van zilverdraad. Dwars over een schouder een snoerornament van laatstgenoemd materiaal en aan weerszijden daarvan eene vijfpuntige figuur (*boengö?*) van krullen, waartusschen cirkels. Op den anderen schouder zijn deze figuren alleen nog maar met een mengsel van kalk en suikerrietsap (*kapoer* en *wöih n toe*⁷⁾) geteekend en nog niet geborduurd. De zijnaden nog slechts ruw in elkaar genaaid. Onvoltooid. Voor vrouwen. **G.?**

L. 51, br. over de schouders 43 cM.

1468/366. Vrouwenbaadjie, materiaal en vorm als voren; langs halsopening, armsgaten en zijnaden eene dubbele rij elkaar kruisende steken van rood garen en daartusschen golvende lijnen van zilverdraad; verder op voor- en achterzijde bestiksel van laatstgenoemd draad: groote kwadraten met groote en kleine vierpuntige bloemen

1) *Gids*, n°. 132.

2) Verg. blz. 67 bij 1599/169.

3) *Gids*, n°. 133.

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 28, 29, 334 en 336. — Id. *Gajöland*, 373. — VELTMAN, *Wdl. i. v. baadjie*. — VAN LANGEN, *Wbk. i. v. badjée*. — HAGEN, *Gajos*, Abb. 7.

5) *Inventaris*, n°. 10976.

6) HAZEU, *Wbk. i. v. badjoe*.

7) Verg. *Inventaris*, n°. 10977.

op de kruispunten en driehoekige, uit krullen samengestelde figuren aan de randen. Onder de halsopening eenige driehoekige krullen en daaronder een driehoek met rechte aanhangsels. Op verschillende plaatsen cirkels en bovendien eenige schijfjes van verzilverd metaal (*blak*¹⁾. **G. L.**

L. 52, br. over de schouders 49 cM.

1468/368. Vrouwenbaadje, veel op 366 gelijkend, maar van blauw katoen; tusschen de roode strepen aan de halsopening eene golflijn en evenwijdige dwarsstrepen, aan de armsgaten alleen de laatste, aan de zijnaden evenwijdige langsstrepen van zilverdraad. Nabij den onderrand eene rij driehoeken (*poetjoek rēboeng*) van hetzelfde materiaal. Geen verzilverde schijfjes maar eenige geborduurde cirkels van rood garen. **G. L.**

L. 52, br. over de schouders 49 cM.

300/127²⁾. Mannenbaadje (*badjēe plah dada*³⁾, van wit katoen, aan de voorzijde geheel open, met lange mouwen en staand kraagje; op elk der voorpanden een opgenaaide zak. **A.**

L. over het midden van den rug 56, br. tusschen de schouders 46, l. der mouwen 51 cM.

318/3 als 300/127 maar met afzonderlijk aangenaaide voorpanden, die in den bovenhoek een knoopsgat hebben. Ook in een der hoeken van den kraag een knoopsgat. **A.**

L. a. v. 69, br. a. v. 55, l. der mouwen 46 cM.

300/126⁴⁾ als 300/127 maar van met roode en paarse bloemen bedrukt katoen; de voorzijde met vijf overtrokken knoopjes gesloten. **A.**

L. a. v. 59,5, br. a. v. 53, l. der mouwen 50 cM.

318/2. *Kabaja* (Chineesch model), van wit katoen, met lange mouwen; staand kraagje; voor door vijf aangenaaide lussen te sluiten; op elk der voorpanden een zak. **A.**

L. a. v. 77, br. a. v. 70, l. der mouwen 40 cM.

245/23⁵⁾, 300/117⁶⁾, 370/2971⁷⁾. Baadjes, van wit katoen met uitgesneden halsopening, lange mouwen en staanden kraag; de laatste bij 117 laag en met gouddraad-arabesken geborduurd, bij de andere hoog, puntig en effen, bij 2971 met een koordje tot sluiting; over een deel van den rug, schouders en borst voering van wit katoen, bij 23 en 2971 aan de voorzijde eenigszins lelievormig uitgesneden en bestikt; bij 47 over de opening voor de borst een afzonderlijk opgelegd stukje wit katoen met goudborduurself als aan den kraag. — 23 opgegeven als „oorlogsbaadje”, 117 *badjēe koerōng*⁸⁾, 2971 vermeld als mannenbaadje. **A.**

245/23: l. a. v. 60, br. a. v. 44, l. der mouwen 62; 300/117: l. a. v. 53, br. a. v. 48, l. der mouwen 50; 370/2971: l. a. v. 51, br. a. v. 49, l. d. mouwen 53 cM.

300/116. Als voren, van rose katoen, zonder kraag, met smal omboordsel om den hals en kleine driehoekige inzetstukken in de zijden. Als inl. naam is opgegeven *badjoe getang*? **A.**

L. a. v. 55, br. a. v. 50, l. der mouwen 50 cM.

300/113. Lang vrouwenbaadje, van zwart katoen; uitgesneden halsopening, lange mouwen, staande kraag en puntige, wijd uitstaande ingezette stukken in de zijden. Kraag van rood katoen, een strook van dezelfde kleur om de einden der mouwen en de borstopening. Als inl. naam opgegeven *badjoe daji*? **A.**

L. a. v. 77, br. a. v. 45, l. der mouwen 44 cM.

1) Verg. HAZEU, *Wbk.* s. v. — *Inventaris*, n°. 10979.

2) Cat. Parijs, 163, n°. 479.

3) Verg. VELTMAN, *Wdl.* i. v. *baadje*. De gewone *kabaja*.

4) Als inl. naam is aangegeven *badjoe polka*?

5) Serie 245 don. J. A. KRUYT, Juli 1880.

6) Cat. Parijs, 163, n°. 479.

7) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 98/b 3.

8) Verg. VELTMAN, *Wdl.* i. v. *baadje*.

300/118. Vrouwenbaadje, van rood katoen met witte bloemen bedrukt; vierkant, zeer breed, zonder mouwen, kleine, uitgesneden halsopening en kleine driehoekige staande kraag; kleine armsgaten. — Als inl. naam wordt opgegeven *badjoe lajang*. **A.**

L. 61, br. over de schouders 103 cM.

1328/12¹⁾ en 1599/245²⁾. Mannenbaadje (*badjèè koerōng panjang djarèè*), van zijde³⁾, zeer donkerpaars met metaalachtigen weerschijn, met uitgesneden hals- en borstopening, lange mouwen, waaronder bij 12 een driehoekig stuk; staande, bij 12 met blauwe zijde gevoerde kraag, die bij 12 evenals de mouwen met zwart hoornen knoopjes, bij 245 met in knoopsgaten aan te brengen losse knoopjes wordt gesloten. De kraag, borst en schouders dubbel en bestikt met blauw garen in het patroon van ruiten en zigzaglijnen. Met of zonder jas van Europeesch maaksel gedragen. — 245 afkomstig uit *Pidie*. **N. kust A.**, 12: **A.**

12: l. a. v. 60, br. a. v. 43, l. mouwen 63; 243: l. a. v. 70, br. a. v. 49, l. mouwen 56 cM.

300/114 & 115. Lange vrouwenbaadjes, van zijde, 114 paars, 115 moiré rose met geborduurde bloemen en palmetten van gouddraad; lange mouwen, bij 115 aan de opening gespleten en van eene rij knoopsgaten voorzien; staande kraag in de voorpanden overgaand; 115 boven het middel en in de armen voering van wit katoen, om de vooropening en den onderrand een belegsel van smal goud galon. **A.**

114: l. a. v. 96, br. a. v. 47, l. der mouwen 50; 115: l. a. v. 102, br. a. v. 44, l. mouwen 47 cM.

300/112. Als voren (*badjèè koerōng*), als de vorige maar van zeer dunne effen paarse zijde, aan de voorzijde gesloten; knoopsgaten aan het einde der mouwen; aan de halsopening twee met een haak in elkaar grijpende halvemaaanvormige gouden plaatjes met bloemornament als sluiting. **A.**

L. a. v. 100, br. a. v. 45, l. der mouwen 57 cM.

1599/250⁴⁾. Vrouwenbaadje (*badjèè èt sapaj⁵⁾*), van zeer donkerpaarse zijde (*soetra makò⁶⁾*); staande kraag, korte mouwen, schuine inzetstukken onder de armsgaten; halsopening met puntige doublure. Alle naden belegd met lange of korte stukken gevlochten zilveren koord. — Vooral op de W. kust in de onderafdeelingen *Meulabōh* en *Poelō Raja* gedragen⁷⁾. **W. kust A.**

L. a. v. 51, br. a. v. 41, l. mouwen 30 cM.

— Buisje, van paarse zijde met gouddraadornamenten in palmet-motieven geheel bedekt; korte mouwen en staande kraag. Deze en de einden der mouwen bedekt met goud galon, waarlangs aan de openingen der mouwen eene dikke koordvormige omzooming van gouddraad. Om den kraag, de voorpanden en den onderrand een uitgeschulpte rand van gouddraad (pauwenveeren-motief) waarop verschillend gekleurde stukjes blik als oogen. Voorpanden te sluiten door paarszijden lusjes en ronde looden (?) knoopjes. Voering van rood katoen.

L. a. v. 43, br. a. v. 36, l. mouwen 25 cM.

1468/381. Jas⁸⁾ (*badjoe djoebah⁹⁾*), van zwart laken, naar Mekkaansch model, lang, van voren open met staanden kraag en lange mouwen; ter hoogte van het midden ter weerszijden eene insnijding, twee rechte insnijdingen in den onderrand; alle naden en randen, ook die der insnijdingen omzoomd met gevlochten koord van gouddraad. Verder geborduurde versiering van gouddraad: op den kraag spiralen binnen eene dubbele rij ovalen, langs een deel der voorpanden eene rij kruisbloemen binnen eene

1) Cat. O. I. Weefsels, n°. 48.

2) *Gids*, n°. 199.

3) Uit *Macao* ingevoerd en daarom *soetra Makò* genoemd.

4) *Gids*, n°. 196.

5) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 28. — VELTMAN, *Wdl. i. v. baadje*.

6) Macaosche zijde, zie boven bij 1328/12.

7) VELTMAN, *Aant.* 83.

8) *Inventaris*, n°. 10983.

9) HAZEU, *Wbk.* s. v.

dergelijke enkele rij, die ook aan de openingen der mouwen voorkomt. Langs kraag, borduursel der voorpanden, randen van mouwen en insnijdingen, benevens dwars over de schouders rijen klaverbladen. Boven aan den rug peervormige versiering, onder en boven gevolgd door driedeelig bladornament. Geene sluiting. — Wordt door *hadji's* gedragen. **G. L.**

L. 132, br. tusschen de schouders 49, l. mouwen 54 cM.

300/125 en 540/8. Vesten (*badjèè sadariah*¹⁾, van zwart laken, 125 met gebloemd, 8 met oranje katoen gevoerd; staande kraag, geene mouwen; op alle naden en langs een klein split aan de zijden bij 125 rood, bij 8 paars soutachekoord, bij 8 gevolgd door eene rij klaverbladen van gouddraad; om hals en voorpanden een belegsel van zijdeband in dezelfde kleur, onderaan in eene krul eindigend, bij 125 met gouddraad doorwerkt; bovendien op de voorzijde soutachewerk van gouddraad, bestaande uit opengewerkte driehoeken en krullen, bij 8 bovendien een halve maan met zespuntige ster en onderaan eene vierhoekige mythische(?) figuur; op den rug nabij den hals evenzoo eene driehoekige figuur. Aan elk der voorpanden onderaan een klein driehoekig stukje. 125 wordt gesloten door eene rij knoopjes van gouddraad, gedeeltelijk met uitstekende groenzijden kwastjes en lussen van rood soutache. Onder de sluiting bij 125 en 8 een reep geel flanel. 125 heeft aan weerszijden op de borst een zak met verticale opening en omzooming van rood soutache. — Deze vesten van Arabischen oorsprong en Mekkaansch model worden op Vrijdagen en moslemsche feestdagen over de *djoebah* (zie boven) gedragen. Zij worden vooral te *Soesöh* (W. kust) vervaardigd, het soutachewerk speciaal door vrouwen. **A.**

300/125: l. a. b. 48, br. a. b. 33; 540/8: l. a. b. 52, br. a. b. 33 cM.

i. Broeken²⁾.

aa. Van katoen en dergelijke stoffen.

245/24³⁾ en 300/119⁴⁾. Broeken, van wit katoen met lange pijpen⁵⁾, 24 met breeden band van Adrianopelrood, 119 met smallen band van wit gaas; bij de laatste aan de onderreinden der pijpen, gedeeltelijk opengewerkt borduurwerk van witte zijde en gouddraad in den vorm van bloemfiguren en aaneensluitende, evenzoo met bloemfiguren gevulde rechthoeken. — 24 door den inzender vermeld als „oorlogsbroek.” **A.**

245/24: l. 106, br. band 50; 300/119: l. 101, br. band 54 cM.

40/48⁶⁾. Korte, wijde broek, paars met fijne roode en witte strepen; voor en achter over de lengte een ingezet trapeziumvormig stuk, boven in eene overhangende lip, aan de achterzijde met een stuk rood katoen verlengd, eindigend. De onderreinden van de pijpen met rood katoen omboord; een stuk katoen van dezelfde kleur is genaaid tegen de achterzijde van den linkerpijp, waarschijnlijk als nabootsing van de *thōng*⁷⁾. **A.**

L. 79, br. aan den band 55 cM.

1) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *badjée* en VELTMAN, *Wdl.* i. v. *baadje*. — HAZEU, *Wbk.* i. v. *badjoe*. — *Inventaris*, n°. 10981.

2) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 27, 335. — VELTMAN, *Wdl.* i. v. — VAN LANGEN, *Westkust*, 447. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 370. — HAZEU, *Wbk.* s. v. *sëroëöl*. — JASPER, *Verslag Vierde*, 29.

3) Serie 254, don. J. A. KRUYT, Juli 1880.

4) *Cat. Parijs*, 163, n°. 479.

5) Volgens VAN LANGEN, *Westkust*, worden deze broeken (*sëloewar pandjang*), eenigszins naar Europ. snit, meestal door lange Atjehers gedragen. — VELTMAN, *Aant.*, geeft als gebruikelijken naam *paleulön* (pantalon). — De algemeene inl. naam voor broeken is (in A.) *siloeuë* of *loeuë*, (in G.) *sëroëöl*.

6) Serie 40, don. Dr. G. J. WIENECKE, Sept. 1864.

7) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* I, 27 en VELTMAN, *Aant.* 93.

300/121. Lange broek, van groene, wolachtige stof, met breeden witkatoenen band. Door mannen gedragen¹⁾. A.

L. 105, br. aan den band 40 cM.

1599/251²⁾. Als boven (*silocœu Peuranséh*³⁾, maar van zwart laken met rood katoenen band waarop blauwe en gele stippen; langs de naden en onderaan oplegsel van gouden, gevlochten koord: langs de buitennaden eene rechte streep met driehoekig ornament aan de ondereinden der pijpen, langs de binnennaden strepen met doornvormige uitsteeksels, onderaan een driehoekig ornament gevolgd door een in den vorm van een borstsierraad (*toendjōng badjè*⁴⁾). — Voor mannen. A.

L. 100, br. aan den band 63 cM.

318/1. Als boven, van gebatikt katoen, van binnen gedeeltelijk met wit katoen gevoerd. — Van Java geïmporteerd. A.

L. 105, br. aan den band 58 cM.

bb. Van zijde.

300/158 & 163⁵⁾. Broeken⁶⁾; kort en breed met wijde pijpen; 158 met breede, afwisselend gele, roode, bruine en groenachtige strepen, aan het ondereinde der pijpen een breede donkerroode streep, aan weerszijden door eene groep van smalle veelkleurige begrensd; van boven tot aan de ondereinden der beide pijpen op voor- en achterzijde eene dubbele rij steken van witte zijde; in den met rood gebloemd katoen gevoerden band twee, met fijne steken van roode en witte zijde omboorde insnijdingen tot doorlating van eene schuif; 163 met fijne afwisselende roode, donkerbruine, groene, witte en gespikkelde strepen; de band en de ondereinden der pijpen belegd met eene strook wit en zwart gestreept katoen; onder dat belegsel van den band twee insnijdingen. 158 voor vrouwen. A.

158: l. 79, br. aan den band 55; 163: l. 85, br. aan den band 57 cM.

300/153⁷⁾. Kinderbroek⁸⁾, in vorm als voren maar kleiner, met afwisselende breede en smalle roode, groene, gele, oranje, witte en paarse strepen; ondereinde der pijpen als bij 158; langs den band eene strook geel, wit en rood gestreept katoen? aan de buitenzijde opgelegd; daaronder twee, met steken van witte en blauwe zijde omboorde insnijdingen. Eene zijde geheel verkleurd. A.

Afm. als voren 62, 41,5 cM.

245/21 en 370/2987⁹⁾. Mannenbroeken, vorm als voren, maar lang, zwart; 21 met groepen van drie witte, 2987 met groepen van twee roode strepen waartusschen een witte; ondereinde van de pijpen, die aan de binnenzijde eenigszins schuin zijn afgesneden en bij 21 met vedervormig zijdeborduursel bedekt zijn, bij 21 donkerpaars, bij 2987 donkerrood; een lap van dezelfde kleur is tegen een der pijpen gelegd¹⁰⁾, zoodanig dat aan de voorzijde een kleine driehoek, aan de achterzijde een groot trapezium zichtbaar is. Breede, aangenaade band van katoen, bij 21 donkerkarmijnrood, bij 2987 steenrood met flauwe witte stippen. A.

Afm. a. v. 21: 102, 55; 2987: 104, 58 cM.

1) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A. Pl.* VIII en XI.

2) *Gids*, n°. 218.

3) „Fransche” broek.

4) Zie boven blz. 38 bij 1599/65.

5) *Cat. Parijs*, 163, n°. 481.

6) Als inl. naam voor 163 werd opgegeven: „*tjelana Atjeh tjarag melinhang*” (?).

7) *Cat. Parijs*, 163, n°. 481.

8) Als inl. (Mal.) naam wordt vermeld: „*sjelana Atjeh bersadjoe*,” „*sadjoe*” is waarschijnlijk foutief voor „*soedja*”: middenstuk in het kruis van een pantalon. (Zie VAN LANGEN, *Wbk.* s. v. en VELTMAN, *Wdl.* i. v. broek).

9) *Cat. Kol. Tentoonst. Amst.* 1883, 9^e kl. n°. 98d1? *tjelana lamsajoeng* (*silocœu Lam Sajōng*)?

10) Dit afzonderlijke stuk, dat somtijds fraai geborduurd is, heet *thōng* (zie aant. 1) blz. 82).

1239/289. Mannenbroek, zeer breed en wijd, rood en wit gestreept; roode band, waaraan aan de achterzijde een lapje van dezelfde kleur; aan de onderreinden der pijpen breede roode randen, waarop aan de binnenzijde met witte zijde in vischgraatvormige steken eene met een staand kruis gevulde ruit geborduurd is; langs den rechterbroekspijp en het kruis aan de voorzijde eene smalle, aan de achterzijde eene breede roode streep, waarboven aan de achterzijde met witte zijde eene vorkvormige figuur geborduurd is ¹⁾. **A.**

L. 89, br. aan den band 69 cM.

300/162 ²⁾). Broek ³⁾, vorm als voren, met afwisselende breede roode en groepen van smalle groene, witte, oranje en donkerviolette strepen; langs het onderreinde der pijpen roode strepen van verschillende breedte, door veelkleurige gevolgd en afgescheiden en met gouddraad in bloemmotieven en in rijen driehoeken bestikt. Over de beide zijden rijen steken als bij 158. De band en het onderreinde der pijpen met wit katoen gevoerd. Voor vrouwen? **A.**

Afm. als voren 85,5, 50,5 cM.

245/22. Mannenbroek? vorm als boven, zeer donkerpaars met fijne witte strepen; de onderreinden der pijpen zonder strepen, maar doorwerkt met zilverdraad volgens bloem?-motieven en zigzaglijnen in verschillende banden verdeeld; een op dezelfde wijze bewerkt stuk tegen een der beenen als *thōng* (zie boven bij 370/2987). Breede, aangenaarde band van rood katoen. **A.**

Afm. als voren 100, 61 cM.

1599/252 ⁴⁾). Broek (*siloeuë Bhét* ⁵⁾), in den vorm als voren maar met roode, witte en donkerpaarse, breede en smalle strepen. Versiering van zilverdraad als voren maar zeer oud, het patroon bijna onkenbaar en op een deel van de pijpen voortgezet. Geen aangenaarde band, maar voor en achter uitstekende lapjes van de stof van de broek. — Alleen voor aanzienlijke vrouwen van middelbaren leeftijd ⁶⁾. **A.**

Afm. als voren 76, 54 cM.

540/9 ⁷⁾). Vrouwenbroek ⁸⁾. Vorm als boven, bijna zwart met fijne roode en witte en groepen van breede en smalle witte strepen; versiering van zilverdraad, maar het ornament duidelijker en wel: aan het onderreinde der pijpen en op de *thōng* (zie boven) randen met driehoeken, zigzaglijnen, bloemen? en kruisen; op de pijpen zelf talrijke rijen *boengōng glima*, in eene rij naar boven wijzende streepjes eindigend. Band als voren ⁹⁾. **W. kust A.**

Afm. a. v. 94, 52,5 cM.

300/122. Vrouwenbroek, als 245/22 maar bijna zwart en met zeer onduidelijke strepen; versiering van de onderreinden der pijpen en *thōng* als bij 245/22; bovendien op beide pijpen en aan de achterzijde onder den band ingeweven zilverdraad in verschillende rijen, boven elkaar geplaatste bloemmotieven (*boengōng glima*) en daarboven zeer spitse *toempals* met schuine streepjes langs de zijden. Band als voren. **A.**

Afm. als voren 97, 62 cM.

1) Het borduurwerk en de strepen zijn te beschouwen als eene nabootsing van de versieringen op meer kostbare broeken — zie beneden 1328/11.

2) Cat. Parijs 163, n°. 481.

3) Als inl. (Mal.) naam wordt opgegeven *tjelana Atjeh besongkit*, (ten rechte *bërsoengkit*: met bloemen doorweven of geborduurd).

4) *Gids*, n°. 204.

5) Naar een *gampōng* in Groot Atjeh(?).

6) VELTMAN, *Aant.* 96.

7) Geschenk Kol. DEMMENI, Maart 1886. — Ned. St. Crt. 16/17 Mei 1886.

8) In een bijgevoegd inventarisstuk wordt als inl. naam vermeld: *saloeua palang kasap*; vermoedelijk berust dit op eene vergissing, daar *palang*, t. r. *plang* of *pèlang* (verg. VELTMAN, *Aant.* en VAN LANGEN, *Wbk.*) gevlekt beteekent.

9) In een bij serie 540 gevoegd inventarisstuk wordt nog vermeld: Deze broeken worden te *Rigas* (*Rigaih*, Atjeh's W. kust) vervaardigd, waar men ook met de kunst van zijde weven bekend is. In de rijkjes *Waila* (*Wòjla*) en *Senangan* (*Seunagan*) worden de zijde wormen gekweekt.

1599/253¹⁾. Vrouwenbroek? (*siloeue lambajōng itam*), als de vorige maar donkerpaars, zonder strepen en zonder aangenaaiden band. Het zilverdraadornament op de onderreinden der pijpen en de *thōng* vertoont randen met *boengōng koendō* en *boengōng awan*, op de pijpen talrijke, aaneengesloten rijen *boengōng glima*, in eene rij dubbele streepjes eindigend. Bovenaan voor en achter een uitstekend lapje van dezelfde kleur als de broek; een van de twee met zilverdraad ornament als op de onderreinden der pijpen²⁾. Gr. A.

L. der pijpen 77, br. band 52 cM.

1599/254³⁾. Vrouwenbroek (*siloeue peudeundang*⁴⁾), vorm als voren, wijnrood, onderkant pijpen en (smalle) *thōng* donkerpaars (*lambajōng*); versiering met ingeweven gouddraad: op de onderreinden der pijpen en de *thōng*, *boengōng keupoela*, *boengōng seu-leupō* en driehoeken; overigens is de broek, behalve op het boveneinde der pijpen bedekt met concentrische ruiten, waarbinnen rijen kleine driehoeken. Bovenaan twee rechthoekige lapjes. Werd vroeger algemeen gedragen, is thans uit de mode geraakt en zeer zelden te vinden⁵⁾. A.

Afm. a. v. 77, 52 cM.

1599/255⁶⁾. Mannenbroek (*siloeue lambajōng itam*), vorm als voren, donkerpaars met eene witte streep bij het einde der pijpen en over het kruis. Aan de binnenzijde der pijpen onderaan borduursel van gouddraad in den vorm van een broche (*toendjōng*⁷⁾). Geen *thōng*. — Vroeger meer algemeen, nu nog alleen door mannen in de bovenlanden (*toendōng*) gedragen⁸⁾.

Afm. a. v. 82, 60 cM.

1599/258⁹⁾. Als voren (*siloeue lambajōng*), met 255 overeenkomende, maar met driehoekige lapjes aan het boveneinde; op de pijpen komt de *toendjōng*-versiering tweemaal boven elkander voor, de bovenste meer vierkant; bovendien de *thōng* met gouddraad geborduurd; patroon: eene groote met spiralen gevulde ruit (*boengōng peundh?*) en daaronder eene stralende zon, een halve maan, kruisen en varenbladen, alles aan drie zijden omgeven door een rand met eene rij driehoeken, doornvormige en bladvormige uitsteeksels, aan de vierde begrensd door eene witte streep in het weefsel. A.

Afm. a. v. 79, 68 cM.

1328/11¹⁰⁾, 1599/256 & 257¹¹⁾. Mannenbroeken (*siloeue lambajōng*), als de voorgaande, 257 zeer lichtpaars en met anilineverven gekleurd en 1328/11 met aangenaaiden breeden, rood katoenen band; nabij het onderreinde der pijpen, dat bij 1328/11 lichter is dan het overige deel van de broek, eene ingeweven smalle witte streep. Daaronder van breede strepen witte zijde geborduurd een vierkant, dat door dergelijk borduursel, dat bij alle in het midden, bij 256 en 257 ook in de hoeken met gouddraad bedekt is, in vieren verdeeld en de dus ontstane driehoeken met spiralen en driehoeken van gouddraad gevuld¹²⁾. Dit vierkant bij 256 alleen aan de boven-

1) *Gids*, n°. 214.

2) De broeken worden gesneden uit bijzonder daarvoor geweven doeken (zie beneden 1599/270); aan het einde van het middenstuk van de broek komt dan somtijds, zoo als bij deze, als afval een stukje van het te gelijk met het doek ingeweven zilverdraadornament.

3) *Gids*, n°. 214.

4) Omtrent *peudeundang* zie noot 7) blz. 58.

5) VELTMAN, *Aant.* 103.

6) *Gids*, n°. 215.

7) Zie boven blz. 38 bij 1599/65.

8) VELTMAN, *Aant.*, 108.

9) *Gids*, n°. 211.

10) Cat. O. I. Weefsels, n°. 44.

11) *Gids*, n°. 212 & 213.

12) Deze figuur heet *bambang* = vlinder, waarschijnlijk naar de op vlinders gelijkende vullingen der driehoeken. — VAN LANGEN, *Westkust*, 447 noemt *bambang* gewone vierhoeken in horizontalen stand, en *toendjoeng* eveneens gewone vierkanten. doch in vertikalen stand, waarin bloemen geborduurd, als soorten van broekenborduurzels.

randen, bij 257 aan alle kanten gevolgd door eene rij driehoeken van gouddraad, bij 257 aan de hoeken bovendien met spitse uitsteeksels evenzoo van gouddraad geborduurd. Op beide pijpen boven het kwadraat een *toendjông* van gouddraad; borduursel van gouddraad op de *thông* als bij 258, maar op het middelste deel in plaats van eene stralende zon enz., bij 11 concentrische ruiten, driehoeken en krullen, bij 256 en 257 eene ronde bloemvormige figuur gevuld en omgeven door varenblad-motieven.

11: N. kust A., 256 & 257: A.

11: 1. pijpen 110, br. boven 60; 256: 1. pijpen 93, br. boven 65; 257: 1. pijpen 80, br. boven 68 cM.

1599/259 & 260¹⁾. Vrouwenbroeken (*siloeuë masam keu^ecuëng²⁾*), als de vorige, groen en donkerpaars gestreept met fijne witte draden; ondereinde der pijpen en inzetstuk donkerpaars. Borduursel bij 259 van zilverdraad, op het ondereinde der pijpen (*bambang*) als bij 1328/11, op de *thông* als bij 258; bij 260 van gouddraad geheel als bij 256. Bij 259 een breede, aangenaide band van wit en oranje geruit katoen bij 260 bovenaan twee uitstekende driehoekige lapjes. — Behooren tot de minderwaardige broeken. A.

Afmetingen a. v. 259: 99, 66; 260: 76, 64 cM.

1599/261 & 262³⁾. Vrouwenbroeken (*siloeuë soedang nibông⁴⁾*), als voren, rood, wit en zwart gestreept; ondereinden der pijpen en inzetstuk bij 261 bruinachtig paars, bij 262 donker karmijnrood. Borduursel met gouddraad als bij 258, maar het middelste deel van de *thông* bij 261 met een zonnerad, krullen en varenbladornament, bij 262 bijna geheel met dat van 256 overeenkomend. — Behooren tot de betere soort broeken en zijn oorspronkelijk afkomstig uit de IV Moekim. Gr. A.

Afmetingen a. v. 261: 87, 62; 262: 77, 70 cM.

1599/263⁵⁾. Vrouwenbroek? (*siloeuë Lambhoe⁶⁾*), als voren, gestreept, zwart met strepen van witte en zwarte strepen; ondereinde der pijpen en inzetstuk donkerpaars (*lambajông*); op de eerste goudborduurzel als bij 258; op het inzetstuk alleen boven- en onderrand omboord met eene rij driehoeken van gouddraad met spitse uitsteeksels; op de *thông* zelf slechts enkele spitse figuren en drie gevulde cirkeltjes (zonneraden?). Breede aangenaide band van rood katoen. — Behoort tot de meer gewone soorten. A.

Afmetingen a. v. 95, 55 cM.

1599/264 & 265⁷⁾. Vrouwenbroeken? (*siloeuë Lamsajông⁸⁾*), als 263 maar de strepen grover; ondereinde pijpen en inzetstuk karmijnrood. Borduurzel in gouddraad bij 264 als bij 262, bij 265 als bij 256. Aan den band driehoekige lapjes. A.

Afmetingen a. v. 264: 88, 63; 265: 78, 61 cM.

300/120⁹⁾ en 370/2981¹⁰⁾. Vrouwenbroeken (*siloeuë ragòè dông*), vorm als boven, donkerpurper, 120 donkerder dan 2981; het ondereinde der pijpen is door eene smalle witte streep gescheiden van de versiering, welke evenals die van de *thông* bestaat uit verschillende banden, bij 120 in gouddraad, bij 2981 in zilverdraad, o. a. met *boengông koendō* (zie boven bij 1599/137) en *boengông glima*-motieven. Op een deel der pijpen van 300/120 bovendien talrijke ingeweven rijen van laatstgenoemd motief

1) *Gids*, n°. 201 en 200.

2) De naam is afgeleid van een *sajoer*-soort (toespijs bij rijst).

3) *Gids*, n°. 202 en 203.

4) De naam — ook *seuloedang nibông* — is afgeleid van de kleur, welke overeenkomt met die van het binnenste van de bladscheede van den *nibông*-palm.

5) *Gids*, n°. 205.

6) Naar een *gampông* in Groot-Atjèh. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* II, 65.

7) *Gids*, n°. 206 en 207.

8) Naar een *gampông* in Groot-Atjèh, waar deze soort broeken het eerst vervaardigd werd.

9) *Cat. Parijs*, 163, n°. 479.

10) *Cat. Kol. Tent. Amst.* 1883, 9e kl. n°. 98 c/1. — In 1882 voor f 20.— in Atjèh aangekocht.

van gouddraad. De broeken zijn verder geheel bedekt met zeer fijne verticale strepen¹⁾ van gouddraad. Breede, aangenaaiide band van rood katoen. **A.**

300/120: l. pijpen 100, br. boven 52; 370/298r: l. pijpen 101, br. boven 56 cM.

1599/266²⁾. Broek (*siloeuë ragòè dōng*), als de vorige, maar de onderreinden der pijpen lichter, de staande streepjes van zilveren draden; borduursel van gouddraad als bij 262, maar bovendien enkele afzonderlijke vier- of achtstralige sterren. Bovenaan driehoekige lapjes. **A.**

Afmetingen a. v. 82, 63 cM.

300/123³⁾ en 1599/267⁴⁾. Vrouwenbroeken (*siloeuë plang planggi*⁵⁾), vorm als boven, paars met witte en roode strepen, en witte en geïkate banen, waarin pijlpunt-motieven in rood, groen en wit. Onderreinden der pijpen en inzetstuk paars, doorweven met zilverdraad; patroon: bij 123 randen waarin zigzaglijnen of aaneengeschakelde ruiten (*boengōng meuranté*), bij 267 eene rij *boengōng koendō* tusschen rijen spiralen (*boengōng awan*); bij de laatste op de binnennaden breede, aan onder- en bovenhoeken van de *thōng* smalle geduurde strepen van gouddraad. Op het onderste deel der pijpen ingeweven versiering van zilverdraad in *boengōng glima*-motieven, bij 123 in rijen, bij 267 gegroepeerd in en tusschen zeer lange, puntige *toempals*. Aangenaaiide breede katoenen band, bij 123 rood, bij 267 bruinrood met oranje en groene sterren en bloemen. — Deze broeken worden alleen door jongeren van hooge geboorte gedragen⁶⁾. **A.**

Afmetingen a. v. 123: 105, 56; 267: 94, 54 cM.

1599/268 & 269⁷⁾. Mannenbroeken (*siloeuë paleulōn* of *siloeuë Tjam*⁸⁾), met lange pijpen, vorm als 251; 268 gestreept als 260 (*masam keu^e euēng*), 269 als 262 (*soedang nibōng*). Goudborduursel als bij 251, doch bij 268 alleen aan de binnennaden. Breede, aangenaaiide roodkatoenen band. — Deze soort broeken wordt thans veel gedragen.

Pidjé. N. kust. A.

Afmetingen a. v. 268: 87, 56; 269: 98, 53 cM.

1599/270⁹⁾. Zijden lap, bestemd voor de vervaardiging van een broek als 264 (*siloeuë Lamsajōng*); rechthoekig, zwart met groepen van witte strepen; een der lange zijden met een breeden donkerpaarsen (*lambajōng*) rand. **A.**

L. 167, br. 94 cM.

3. Accessoires en toiletartikelen.

193/1a¹⁰⁾, 2, 24, 25, 26, 203/5¹¹⁾. Wandelstokken, 193/2 van knoestig hout, de andere van verschillende soorten rotan; 193/25 rechthoekig, 203/5 haakvormig omgebogen, de andere recht. **Gr. A.**

L. 100—105 cM.

1468/172. Regenscherm (*pajoeng*); het geraamte van Europeesch fabrikaat, ronde stok met rechthoekig omgebogen knop; de punt bedekt met zilver, het ondervlak met *soeasa* en door een zilveren snoertje omgeven. Bekleed met strooken blauw en rood katoen. — Minder als zonne- of regenscherm, dan wel voor de deftigheid bij feestelijke gelegenheden gebruikt. **G. L.**

L. 96 cM.

1) Aan deze versiering ontleenen de broeken hun naam (*ragòè dōng* = loodrechte strepen). — Verg. VAN LANGEN, *Wbk. i. v. dōng*.

2) *Gids*, n°. 209.

3) *Cat. Parijs*, 163, n°. 479.

4) *Gids*, n°. 208.

5) Verg. de *idja plang planggi*, blz. 72.

6) VELTMAN, *Aant.*, 100.

8) *paleulōn* = pantalon; *tjam* = Sjam? (Syrië).

9) *Gids*, n°. 219.

10) Serie 193, don. J. J. KORNDÖRFFER, Nov. 1877.

11) Serie 203, don. Id., Mei 1878.

7) *Gids*, n°. 216 en 217.

1599/271 & 272¹⁾. Vaasjes, 271 van messing, 272 van lood; 271 rond met ronden voet, 272 plat op vierkanten voet en met bloemornamenten versierd; in den hals steekt een staafje, waarboven bij 271 een *à jour* bewerkt, puntig ornament, bij 272 een halve maan en ster. — Wordt gebruikt voor de bewaring van een zwart poeder (*tjeula*²⁾) waarmede mannen en vrouwen zich de oogranden bestrijken³⁾, eene gewoonte uit Arabië door bedevaartgangers overgebracht. A.

271: h. 7, gr. dm. 2,8; 272: h. 9,4, br. 1,5—3 cM.

4. Voorstellingen van kleederdrachten.

1108/283⁴⁾. Man uit de volksklasse⁵⁾; hoofddoek van gebatikt katoen, donkerblauw en wit, in patroon eenigszins overeenkomende met 300/102 (zie blz. 57); wit katoenen baadje met staand kraagje en eenigszins bestikte borst; jas van zwart laken (?) naar Europeesch model met omgeslagen kraag; als slendang een Voorindisch gebatikt doek, blauw en bruin, over den rug gekruist en eenmaal om het middel gewonden; een einde voor doorgestoken, het andere over den rechterschouder los afhangend. Lendenkleed van zijde, rood met groene en witte ruiten, tot even boven de knie reikend. Lange broek van zwart laken (?) met wijde pijpen.

H. 88 cM.

1108/284⁶⁾. Vrouw uit de volksklasse; over het hoofd en schouders en onder de armen doorgehaald een Voorindisch gebatikt doek, daarover op het hoofd eene soort vierkante kap van rood fluweel met goud galon omboord; lang baadje van paarse zijde met lange mouwen; daarover als slendang een zijden doek van Voorindische (?) herkomst, geel met roode en paarse bloemen bedrukt, eenmaal om het middel gewonden, onder den rechterarm doorgehaald, een einde voor, één achter over den linkerschouder ingestoken; lange, tot de voeten reikende roodzijden sarong met ruiten van smalle oranje, groene en zwarte strepen; lange broek van zwart laken (?).

H. 81 cM.

1108/281⁷⁾. Man uit den gegoeden stand⁸⁾. Muts⁹⁾ nagenoeg geheel als 270/2974 (zie blz. 56), maar met borduursel van gouddraad in plaats van met zilverdraad; om de muts een inelkaargerolde hoofddoek¹⁰⁾, gelijkend op 1328/10 maar zonder randje (*keureujaf*); baadje van wit katoen met staanden kraag en lange mouwen; de uiteinden van deze laatste, de kraag en de borst met spiralen en strepen van gouddraad bestikt. Jas¹¹⁾ van zwart laken met open kraag. Op den linkerschouder een Bombay'sch paarszijden doek met veelkleurige geborduurde bloemen en lange gehaakte franjes. Lendenkleed, tot over de knie reikend, donkerrood met witte en oranje strepen en geheel met gouddraad doorweven; lange broek¹²⁾ als 300/123, maar met bijna zwart fond en zonder band.

H. 94 cM.

1108/282¹³⁾. Vrouw uit den gegoeden stand. Over het hoofd een zijden slendang¹⁴⁾ met gouddraad doorweven, met goud galon en franjes aan de einden;

1) *Gids*, n°. 438—439.

2) Zie ook VAN LANGEN, *Wbk. i. v. tjèlak*.

3) Verg. VAN HASSELT, *Volksb.* 5 en noot.

4) Cat. poppen 70. — Cat. Haag, 27. — Op de modellen 1108/283 en 284 doelt de noot¹⁾ blz. XIII van ROUFFAER en JUVNBOLL, *De Batikkunst*.

5) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A. Pl.* II en X.

6) Cat. Poppen 70. — Cat. Haag, 27.

7) Cat. Poppen 70. — Cat. Haag, 27.

8) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A. Pl.* VIII en XI.

9) *koepiah meukeutob meukasab*.

10) *tangkoelob Atjeh*.

11) *siloeuè plang planggi*.

12) Cat. poppen 70. — Cat. Haag, 27.

13) *idja tob oelè*.

11) *badjèè kōt*.

lang baadje met lange mouwen van paars fluweel, waarop met gouddraad palmet- en bloem-motieven geborduurd zijn; om hals- en borstopening en mouwen goudgalon (verg. 370/2978 onder Gr. XI). Slendang van paarse zijde met ruiten van roode zijde en kleine gouden bloemen, eenmaal om het middel geslagen en de einden voor over de schouders ingestoken; sarong¹⁾ tot over de knie reikend, donkerpaars met groene en witte strepen en geheel met gouddraad doorwerkt; lange broek²⁾ als 370/2981 maar lichter van kleur.

H. 85 cM.

— Vrouwelijke bedevaartganger (*hadji*), in Arabische kleding³⁾; op het hoofd een wit kapje, waaraan bevestigd is een witte, in ruitvormig patroon geweven, met wit katoen gevoerde, tot op de voeten reikende lap (370/2993) (*boerqoe'*) ter zijde met haakwerk, aan de voorzijde met een wit, over den neus liggend bandje, zoodat alleen de oogen onbedekt zijn; op den lap kleine gouden ruiten, aan het onder-einde met een breeden rand van uitgeslagen gouddraad. Over hoofd en schouders (370/2991) een lap (*medawwarah*) van gaas, waarop verschillende bloemmotieven met zijde geborduurd en tal van kleine gouden sterretjes gehecht zijn; de randen met uitgeschulpte borduursel van gouddraad (verg. hoofddoek 300/103, blz. 59). Lange broek (*sirwāl*) van groene zijde met verticale fijne roode en witte strepen; gouborduursel langs de onderranden en de binnenzijde der pijpen. Opperkleed (370/2993) (*tōb*) van paarse zijde met donkerder strepen van dezelfde kleur; zeer wijd en los afhangend, zonder mouwen en met insnijdingen voor de armen; sluiting op de schouders; daar en op de borst met kleine stukjes gouddraad, volgens, langs gebroken lijnen gegroepde driehoeken vastgehecht.

H. 153 cM.

GROEP III.

Woningen en huisraad⁴⁾.

1. Slaapplaats en toebehooren.

1429/166 & 167. Ligmatjes⁵⁾ (*alas bédang*⁶⁾), van ongekleurde, diagonaal gevlochten *Pandanus*-reepen; rechthoekig, de hoeken volgens winkelhaken uitgekeeft. Nabij de smalle einden eene rij in ruiten gegroepde vierkante gaten. Bij 167 een rand van met *rafang*⁷⁾ roodgeverfde biezen (*tjiké*), gevolgd door eene rij rood- en wit gestreepte driehoeken; tusschen de gaten, evenzoo ingevlochten, rood geverfde biezen in den vorm van met een kruis gevulde ruiten. **L. D.**

166: l. 191, br. 61; 167: l. 203, br. 68 cM.

1468/417. Ligmatje (*alòs oesò*), van eene enkele laag diagonaal gevlochten ongekleurde en met modder (?)⁸⁾ grijs gekleurde *Pandanus*-reepen; vorm als boven, patroon: aan elkaar sluitende concentrische kwadraten, langs de randen schuine strepen. **G. L.**

L. 160, br. 62 cM.

1) *idja krōng Lamgoegōb.*

2) *siloeuè ragèè dōng.*

3) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *Mekkanische Sprichwörter und Redensarten*, 88 vlgg. — LANE, *Sitten und Gebräuche der heutigen Ägypter* (Übersetzung von Dr. ZENKER), I, 21 vlgg. Taf. 16—18.

4) Litteratuur: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* I, 35 vlgg. — JACOBS, II, 55 vlgg., 76. — VAN LANGEN, *Westkust*, 451. — VETH, 49. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 128 vlgg. — HAGEN, *Gajöländer*, 61 vlgg. — KEMPEES, 93.

5) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 375 vlgg.

6) HAZEU, *Wbk.* s. v., in G. L. *alòs oesò*. — *Coll.* LEBBE, n°. 10356—10358.

7) *Atj. moedjè = Morinda tinctoria* ROXB. — DE CLERCQ, n°. 2343.

8) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 376.

1468/418 & 419. Ligmatjes (*alds oesò*), vorm en materiaal als boven; 418 ongekleurd en groen, 419 ongekleurd en rood; patroon¹⁾: vierkanten met driehoeken aan de vier hoeken en verbonden door in vieren verdeelde vierkanten, half gekleurd, half ongekleurd. **G. L.**

418: l. 136, br. 52; 419: l. 165, br. 65 cM.

1429/90. Als boven (*tika éh*²⁾, eene laag diagonaal gevlochten biezen (*ngòm*), rechthoekig; in het bovenvlak zijn met zwartgrijs gekleurde³⁾ reepen ingevlochten concentrische, smalle en breede randen en daartusschen schuine strepen en rijen ruiten, op het achtervlak alleen eene concentrische rij ruitjes. *Lhông* (XXV Moekims). **Gr. A.**

L. 212, br. 76 cM.

1647/959⁴⁾. Ligmat, van diagonaal gevlochten, ongekleurde pandanreepen, met oranje katoen omboord en aan eene zijde met rood katoen bekleed. Nabij een der korte einden zijn op die zijde genaaid drie driehoeken van paars, geel, groen en rood flanel waarvan het middengedeelte met vlindervormig borduursel van goud- en zilverdraad is bedekt. *Poelò Raja*. **W. kust. A.**

L. 173, br. 72 cM.

540/1. Ligmatje (*tika éh* of *tingka éh*⁵⁾, dubbele laag diagonaal gevlochten⁶⁾ *pandanus*-bladreepen⁷⁾, de bovenste van smallere reepen dan de onderste. In de bovenste laag is door eene wijziging in de vlechting⁸⁾, evenwijdig aan de randen een onduidelijke band zichtbaar geworden. Omboord met rood katoen. Volgens opgave van den inzender vervaardigd door „*Orang Oeloch*”, waarmee waarschijnlijk menschen uit de bovenlanden (*Toendng*⁹⁾) bedoeld zijn. **A.**

L. 180, br. 82 cM.

1429/201, 202, 204—206. Ligmatjes (*tika éh*), dubbele laag ongekleurde *pandanus*-reepen (*òn seukè*¹⁰⁾, de onderste diagonaal¹¹⁾ gevlochten en van bredere reepen dan de bovenste, die voor een deel zigzagvormig¹²⁾ gevlochten is. In de bovenste laag zijn met rood gekleurde biezen figuren ingevlochten. Patroon: 202 schuine banen, waarin eene zigzaglijn in wier buigingen driehoeken; langs de randen, binnen die banen geblokte ruiten; bij 201, 204, 205 en 206 evenwijdig aan den omtrek een rand met eene rij in elkaar grijpende rood- en wit geblokte driehoeken, door eene rijk kleine driehoeken gevolgd; in de hoeken stervormige figuren¹³⁾. Binnen den aldus gevormden rand bij 201 een concentrische rand geheel uit stervormige figuren als boven samengesteld, bij 206 twee dergelijke randen en in het midden een streep bestaande uit dergelijke stervormige figuren, afgewisseld door schuine kruisen, bij 204 drie banen in de lengte, waarvan de middelste met witte driehoeken op geblokten grond, de beide andere volgens de lengte rood en wit gestreept en dwars daarover eene rood-witte zigzaglijn; 205 eene rij elkaar rakende ruiten, daarbinnen eene rij naar binnen gekeerde driehoeken (*toempals*) met uitsteeksels langs de zijden; in het midden eene

1) JASPER, Versl. 2e Jaarm. Tent., op drie na de laatste plaat fig. 7 en 10. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXVII, fig. 5. — HAGEN, *Gajos*, Abb. 2.

2) Deze en de volgende Atj. namen volgens opgaven van den inzender.

3) Deze reepen zijn eerst rood geverfd met *mônjé*-bladeren en dan met modder behandeld.

4) Serie 1647. Geschenk J. E. JASPER.

5) VELTMAN, *Wdl.* s. v. — *C. B. G.*, Suppl. 48, n°. 4595.

6) LEHMANN, Pl. I, fig. 2, links boven.

7) Verg. JACOBS, II, 56. — Inl. naam *òn seukè* (verg. SNOUCK HURGRONJE, o. c. I, 350. — *Pandanus*, sp. div. DE CLERCO, n°. 2557).

8) Verg. LEHMANN, Pl. I, fig. 5, rechts boven.

9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 25.

10) VELTMAN, *Wdl.* i. v. *pandan.* — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 350.

11) LEHMANN, Pl. I, fig. 2 links boven.

12) O. c. Pl. I, fig. 2 rechts beneden.

13) JASPER, Verslag 2^e Jaarm. Tent. op drie na de laatste plaat, fig. 13 en 17. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXVI, fig. 2.

dubbele rij achtpuntige sterren met een kruis als kern. Omboording van rood katoen. *Seunagan. W. kust. A.*

201: l. 174, br. 66; 202: l. 187, br. 72; 204: l. 180, br. 62; 205: l. 168, br. 60; 206: l. 173, br. 78 cM.

1429/91. Ligmat, vorm, samenstelling en omboording als de vorige; patroon van het bovenvlak: concentrische randen, gestreept of met rijen liggende kruisen of dubbele rijen cirkels; over het middengedeelte, dat rood en wit gestreept is, elkaar rakende vierkanten; twee hoeken ongekleurd, twee donkerrood. *Seunagan. W. kust. A.*

L. 197, br. 68 cM.

370/3011¹⁾. Kussens²⁾ (*bantaj soesōn*), zes stuks, langwerpig, eenigszins plat, gevuld met fijngesneden bladeren³⁾ en ongezuiverde kapok; overtrek van gebloemd wit katoen, de uiteinden bij vier exemplaren blauw, bij twee rood. Tegen de smalle zijanten een rood lapje (*tampō^e bantaj*), waarop met wit garen verschillende bloemfiguren en krullen geborduurd, bij enkele exempl. bovendien driehoekige of ruitvormige stukjes mica en verguld blik bevestigd zijn. — Het aantal kussens bij eene legerstede bedraagt tot meer dan 20 toe⁴⁾. **A.**

L. 75—80, dm. ± 20 cM.

1429/211. Kussenvertrek, van katoen, in den vorm van een rechthoekigen zak, die op een klein gedeelte na geheel aan elkaar genaaid is; de groote zijvlakken blauw en wit gespikkeld of paars- en wit geruit met roodkatoenen randen, de zijanten zwart omboord en verder bestaande uit veelkleurige kwadraten, door katoenen of geel flanellen dwarsstrepen gescheiden. **Geheel Atjeh**⁵⁾.

L. 50, h. 20, d. 6 cM.

1429/95, 209, 210. Kussens (*bantaj*), nog ongevuuld, rechthoekige zak, bijna geheel aan elkaar genaaid, met rechthoekige einden. 95 van violette zijde, met gele, door groene zijde omzoomde strepen en palmetten van gouddraad, 209 en 210 van roode zijde met bloemen van gouddraad⁶⁾. De einden van groen (95) of paars (209 en 210) flanel. Tegen de rechthoekige einden rechthoekige bekleedsels bestaande uit een (niet zichtbaar) matje, bekleed met rood (95), geel (209) of rood en groen (210) flanel, waarop met gouddraad en rood garen borduursel: krullen en bladfiguren binnen driehoeken of rechthoeken en kleine stukjes mica (?) met rood garen omzoomd. Voering van wit katoen. **Geheel Atjeh.**

95: l. 74, h. 23, br. 14; 209: l. 73, h. 25, br. 15; 210: l. 68, h. 23, br. 15 cM.

163/25. Kussenbekleedsels⁷⁾ (*tampō^e bantaj*), twee stuks; rechthoekige laag diagonaal vlechtwerk van *pandanus*-reepen, waarop aan eene zijde een lap rood flanel, bij een exemplaar met een breeden rand van blauw katoen; op het flanel min of meer bewerkt borduursel van gouddraad en garen in bloemmotieven en krullen, waarin bij een ex. vierkante stukjes mica, bij het andere kleine, ronde stukjes groen glas. **Gr. A.**

L. 18, br. 13 cM.

1599/275—277⁸⁾. Als boven (*tampō^e bantaj*), 275 twee paar, 276 een paar, 277 vijf paar, in hoofdzaak met 163/25 overeenkomende; een paar van 275 met wit katoen gevoerd, alle exemplaren van 276 en 277 met een rand van wit of geruit papier. De voorzijde bedekt met rood flanel of paarse zijde, waarop een belegsel van geel, groen,

1) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 37/a; de daar opgegeven naam „*antal*” is Maleisch.

2) Verg. JACOBS, II, Pl. XXV.

3) Meestal pisangbladeren. Zie JACOBS, II, 59.

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 43. — VAN LANGEN, *Westkust*, 451.

5) Opgave van den schenker.

6) Deze zijde voorindisch fabriekswerk.

7) JACOBS, II, Pl. XXV.

8) *Gids*, n°. 224—231.

blauw of rose flanel of paarse zijde en borduursel van goud- of zilverdraad, in den vorm van krullen of bloemornamenten. Naar Arabische modellen vervaardigd. *Pidië*.

N. kust. A.

L. 17,5—19, br. 12—13 cM.

1429/211a. Kussenbekleedsels, een paar, op de vorige gelijkend, maar aan de voorzijde bedekt met wit papier; hierop eene rechthoekige lap zwart katoen met onregelmatige spiralen van gouddraad; langs de randen lappen rood, gebloemd katoen en groen flanel en hierover concentrische randen van gouddraad, waartusschen eene rij ruiten van hetzelfde materiaal. **Geheel Atjèh** ¹⁾.

L. 17,5, br. 11,5 cM.

1328/3. Versiering boven eene slaappleats ²⁾ (*rindò* ³⁾); van flanel; roode strook waarin blad- en stervormige figuren zijn uitgeknipt, op eene groene genaaid, bovenaan met eene strook oranje, onderaan met een witten getanden rand. Hieraan hangen schildvormige stukjes gekleurd flanel en bladgoud, waarop wederom uitgeknipte stukjes flanel van verschillende kleuren bevestigd zijn; tusschen de schildjes en aan de punten lange franje van klatergoud, flanel en kralen. Het geheel is genaaid op eene breede strook wit katoen en kan met verschillend gekleurde lussen worden opgehangen. **N. kust A.**

L. 260, br. 27 cM.

1599/274 ⁴⁾. Bedgordijn ⁵⁾ (*tirè teumpat èh*); het eigenlijke gordijn van paarse zijde met ingeweven bloemen en bladeren van zilverdraad (voorindisch fabriekswerk), in het midden over elkaar sluitend. De rand (*rindò*) van rood katoen en rood flanel, gedeeltelijk met wit katoen gevoerd en op sommige plaatsen met groen flanel omboord. Die rand vertoont verschillende randen met gouddraadornament op rood of zwart fond en wel van boven af: een rand van rood flanel met geborduurd bloemen en klaverbladen; een rand met eene rij driehoeken, waartusschen bladvormige figuren en kleine ronde plaatjes; een rand met afwisselende driehoeken en ruiten met uitgeschulpte randen; in het midden der laatste een vierkant stukje mica (of glas) met veelkleurige zijde omnaaid; een rand met driehoeken, klaverbladen en ruiten met uitgeschulpte zijden. Hieronder hangen rechthoekige en langwerpige schildvormige, onderaan aangepunte strooken rood flanel met katoen gevoerd en met geel of rood flanel omboord, afgewisseld door kleine driehoekige, met geel flanel omboorde; op die strooken driehoekige, hartvormige en bladvormige figuren, aan de punten kwastjes van verschillend gekleurde wol. Meer benedenwaarts weder randen van rood flanel, een met bladvormige figuren, een met groote driehoeken met een kern van mica als boven en groote, uit drie bladen samengestelde figuren, de onderste met halve cirkels. Alle figuren der randen zijn gevuld met geborduurd gouddraad en daarover bestiksel van roode zijde in het patroon van zeshoeken, vierhoeken, cirkels of zigzaglijnen. — Onder de randen een strookje witte kant (Europeesch) met guirlandes van rose en zilveren kralen, bolletjes en kwastjes van verschillend gekleurde wol. — Aan den rand (*rindò*) is in Atjèh meer dan een jaar gewerkt. *Meulaböh*. **W. kust A.**

H. 201, br. 198 cM.

1429/27. Als boven, van katoen, rechthoekig; breede rand van rood katoen, daarbinnen een concentrische, gevormd door eene roode en eene zwarte baan, waartusschen twee smallere witte; deze omsluiten eene rij vierkanten wier midden gevormd wordt door eene witte ruit met verschillend gekleurde kern, terwijl de overschietende driehoeken met veelkleurig katoen zijn gevuld. Zeven dergelijke randen dwars over het

1) Opgave van den inzender.

2) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42. — JACOBS, Pl. XXVII. — VAN LANGEN, *Westkust*, 451. — *C. B. G.*, Supp. n°. 4619.

3) VELTMAN, *Aant.*, 36. — Het patroon heet *tjradi* of *mirahpati* (SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42).

4) *Gids*, n°. 223.

5) Zie de aant. 2) bij 1328/3.

doek en in de aldus gevormde rechthoeken roode, paarse, gele, groene en zwarte banen van gelijke breedte. Aan den bovenrand talrijke lussen van gestreept katoenen band. Aan de achterzijde verschillende opgenaaide lappen gebloemd of wit katoen. **G.?**

L. 412, h. 154 cM.

2. Matten en zitkussens.

1468/475. Zitmat¹⁾ (*ampang*²⁾, enkele rechthoekige laag vlechtwerk van *pandanus*-reepen, gedeeltelijk diagonaal, gedeeltelijk zigzagvormig, rood en ongekleurd, patroon als 1468/418 & 419. **G. L.**

L. 64, br. 51 cM.

540/3, 5, 6 en 1599/280. Zitmatten³⁾ (*tika doe*⁴⁾, dubbele laag diagonaal vlechtwerk van ongekleurde *pandanus*-bladreepen, de bovenste laag van smallere dan de onderste; vierkant; door eenige reepen zigzagvormig te vlechten is evenwijdig aan de randen een onduidelijk zichtbare band gevormd. Daarbinnen bij 5, 6 en 280 gedeeltelijk opengewerkt, bij 5 en 280 een klein vierkant in het midden en driehoeken in de hoeken, bij 6 een groot vierkant en wel met gaten in den vorm van heele en halve Andreaskruisen, vierkanten en ellebogen; onder die gaten lapjes veelkleurig flanel, katoen of bladgoud⁴⁾. Rand omboord met rood katoen, bij 3 aan de binnenzijde door eene strook blauw katoen gevolgd. 3, 5, 6: **W. kust A.**, 280: **A.**

3: l. en br. 36; 5: l. en br. 38; 6: l. en br. 36; 280: l. en br. 40 cM.

194/3⁵⁾. Als boven, de bovenste laag van ongekleurde en roode reepen gevlochten⁶⁾. Patroon: in het midden vier aaneengesloten kwadraten met concentrische witte en roode kwadraten gevuld, waarvan de binnenste met witte Andreaskruisen, vierhoeken en met haken verlengde kwadraten; om het middenstuk twee verschillend gekleurde vierhoeken, één parallel aan de zijden, een schuin daarop; daartusschen nog eene rij witte gelijkbeenige driehoeken. Twee hoeken wit, twee rood⁷⁾. Omzoomd met drie rijen verschillend gevlochten fijne reepen, de middelste rood, de buitenste wit. *Gigieng*. **N. kust A.**

L. en br. 48 cM.

194/2. Als voren, het bovenvlak rood, zwart, geel en wit geruit; in het middelste deel, dat door een, uit schuine streepjes samengestelde driedubbelen rand omgeven is, verschillend gekleurde vierkanten met haakvormig verlengde hoeken⁸⁾. Omzoomd met talrijke rijen ongekleurde, zigzagvormig gevlochten vezels, de buitenste breder en met enkele roode gedeelten. *Gigieng*. **N. kust A.**

L. en br. 50 cM.

1599/278 & 279. Matten, als 194/2 maar het bovenvlak omboord met rood katoen en met roodbruine reepen doorvlochten; patroon: concentrische kwadraten, waaromheen bij 279 eene onduidelijke rij *toempals*; het middelste kwadraat in vieren gedeeld; in die vlakken bij 278 zandloopervormige figuren of aaneengeschakelde ruiten, bij 279 vier tot een kruis gegroepeerde ellebogen; in den rand driehoeken en stervormige figuren⁹⁾. **A.**

278: l. 38, br. 36; 279: l. 43, br. 40 cM.

1) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 347. — JACOBS, II, Pl. XXV. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 132, 375. — *Inventaris*, n°. 11097. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 82 & 84.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) Verg. JACOBS, II, Pl. XXV. — *C. B. G.*, Suppl. n°. 4596. — *Coll. LEBBE*, n°. 6, 7.

4) Zie ook Dl. IV, 3 van dezen Catalogus, onder n°. 1002/22.

5) Serie 194 Geschenk W. F. MEYEN, Dec. 1877.

6) Verg. LEHMANN, Pl. I, fig. 5, beneden.

7) Zie ook Dl. IV, 27 van dezen Catalogus onder 402/21.

8) Omtrent dit patroon zie JASPER, Verslag 2^e Jaarm. Tent., op drie na de laatste plaat, fig. 7 en 10 en Dl. IV, 125 noot 4 van dezen Catalogus.

9) Zie JASPER, o. c. dezelfde plaat fig. 13.

955/1. Mat, als voren, het bovenvlak van roode en ongekleurde reepen, rand van gevulde en geblokte kwadraten, het middengedeelte met figuren als bij 194/2. **A.**

L. 50, br. 48 cM.

540/4. Mat, als voren, met rood katoen omboord; op het bovenvlak roode figuren, patroon: concentrische kwadraten waartusschen rijen driehoeken, in de hoeken ster-vormige figuren als bij 1599/279, in het midden een kruis van dergelijke figuren gevormd. **W. kust A.**

L. 39, br. 38 cM.

1469/1—3¹⁾. Zitmatjes, dubbele laag diagonaal gevlochten *pandanus*-reepen, de onderste laag ongekleurd en van bredere reepen dan de bovenste, bij 3 met een rood geblokt diagonaal kruis; de bovenlaag bij 1 en 2 van roode en ongekleurde reepen en wel met een patroon; 1: rijen ruitjes of strepen en daartusschen schuine ongekleurde vierkanten door gekleurde driehoeken begrensd of rijen door diagonalen verdeelde tweekleurige kwadraten²⁾; 2: rijen ruitjes of streepjes en daartusschen rijen roode vierkanten met een schuin, groot of klein ongekleurd kruis of eene achtpuntige ster³⁾ als kern; de bovenste laag van 3 van ongekleurde reepen, doch met roode biezen (zie boven bij 1429/166) overvlochten; patroon: langs de randen rijen op elkaar staande driehoeken tusschen breede effen strepen; op het midden een groot diagonaal kruis, waarin ook enkele zwarte reepen en in de aldus gevormde driehoeken eene achtpuntige ster in een vierkant met randen waarin ongekleurde driehoeken, ellebogen of streepjes. Die ster heeft als kern een vierkant in zwart en ongekleurd. Op dit bovenvlak bij 3 concentrische kwadraten van rood garen gestikt. De randen bij 1 en 2 omboord met vischgraatvormig gevlochten roode vezels⁴⁾, bij 3 met blauw garen; in de hoeken van 3 pluimpjes van roode wol. **G.**

1469/1: l. 53, br. 49; 1469/2: l. 46,5, br. 45; 1469/3: l. 48, br. 49 cM.

1468/274 & 420. Zitmatten (*ampang*), dubbele laag diagonaal vlechtwerk, de onderste van ongekleurde *pandanus*-reepen, de bovenste van dergelijke, doch smallere reepen en reepen met *rajang* rood geverfde *tjiké*-biezen⁵⁾. Patroon: 274 roode en witte strepen, rijen vierkanten met een cirkel, en dubbele rijen met een kruisje als kern; 420 roode en witte strepen waarover twee geblokte zigzaglijnen, rijen vierkanten met een cirkel in het midden en rijen stervormige figuren⁶⁾. Langs de randen vischgraatvormig vlechtwerk van *tjiké*-biezen. **G. L.**

274: l. 80, br. 56; 420: l. 86, br. 63 cM.

1591/8. Als boven, geheel diagonaal gevlochten⁷⁾; het bovenvlak rood, waarin met geel, wit en zwart en enkele stukjes goudblad figuren zijn gevlochten; patroon: verschillende om elkaar sluitende rechte en schuine kwadraten, waarin en waartusschen haakvormige krullen, Andreaskruisen, sterren en gestileerde menschen- en dierfiguren en wel wajang-poppen?, een vogel met wijduitgespreiden staart en een aap op den rug en visschen. Omboord met eene breede strook groen flanel. **A.?**

L. 90, br. 87 cM.

Zie Pl. IX.

1468/165. Zitmat (*ampang*), dubbele laag diagonaal vlechtwerk van ongekleurde *pandanus*-reepen, die van de bovenste laag smaller dan die van de onderste, omnaaiing van blauw katoenen draden. In het bovenvlak zijn met roodgeverfde biezen figuren ingevlochten, patroon: evenwijdig aan den rand een vierkant, dat door een

1) Serie 1469 Geschenk J. D. BLANKENBERG, Off. van Gez. 2^e kl. Dec. 1904.

2) VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXXVII, fig. 6 en Pl. LXXXVI, fig. 5.

3) O. c. Pl. LXXXVII, fig. 6 en LXXXVI, fig. 4.

4) MASON, *Vocabulary*, 8, Borderwork fig. 3.

5) Zie HAZEU, *Wbk. s. v. ampang*. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 375. — Coll. VAN DAALEN, n°. 82. — Coll. LEBBE, n°. 10339—10343.

6) JASPER, Verslag 2^e Jaarm. Tent. op drie na de laatste plaat fig. 13 en 21.

7) LEHMANN, Pl. I, fig. 2, links boven.

kruis in vieren gedeeld is, en in de aldus ontstane kleine vierkanten ruiten of schuine kruisen. Langs de randen drie rijen elkaar aanrakende driehoeken, in de hoeken achtpuntige sterren. **G. L.**

L. 48, br. 47 cM.

1468/271. Zitmat (*ampang*), met 165 overeenkomend, maar op het achtervlak een ingevlochten diagonaal roodgeblokt kruis; op het bovenzvlak patroon als boven, doch in elk der kleine vierkanten, die met bundels rood garen¹⁾ omstikt zijn, een schuin kruis, waarbinnen ook eenige zwarte reepen ingevlochten. Langs de randen gestileerde *toempals*?, in de hoeken kruisen of vierpuntige sterren. Aan de punten kwastjes van rood garen. **G. L.**

L. 50, br. 48 cM.

1468/268. Als boven, op 271 gelijkend, met zwarte draden omnaaid en het patroon van het bovenzvlak; op het midden een groot vierkant met rood garen omstikt; daarover een diagonaal kruis in welks beenen pijlspitsen, waarin ook zwarte reepen voorkomen. In het midden een klein vierkant met achtpuntige ster als kern. De overblijvende driehoeken met concentrische banen waarin eene zigzaglijn, rijen driehoeken of kruisen. Langs de randen drie rijen driehoeken, door strepen verbonden, in de hoeken achtpuntige sterren in een vierkant. **G. L.**

L. en br. 49 cM.

1468/257—259, 266 & 267. Zitmatten, op de vorige gelijkend, maar het patroon van het bovenzvlak verschillend: concentrische, met rood en geel, of rood en zwart garen omnaaide vierkanten, behalve bij 257 met een vierkant, waarin een stervormig figuur als kern. In de aldus gevormde randen rijen ruitjes, driehoeken of zigzaglijnen in wit op rood fond of zigzaglijnen van bundels rood, geel en zwart garen. Dwars door het grootste vierkant een diagonaal kruis, wiens beenen met pijlspitsen waarin, behalve bij 257 ook zwarte reepen voorkomen. Langs de randen drie of vier rijen driehoeken. Bij 259 en 266 in de hoeken kwastjes van rood garen. **G. L.**

L. en br. 45—50 cM.

1599/283²⁾. Zitmat (*ampang*); dubbele laag gevlochten *pandanus*-reepen, de onderste rood en ongekleurd, zigzagvormig, de bovenste diagonaal, ongekleurd met ingevlochten bruinroode en zwarte figuren; op het midden concentrische vierkanten door benaaisel van rood garen begrensd en waarvan het middelste in vieren gedeeld en met kruisen gevuld, evenzoo met rood garen omboord; om deze vierkanten zigzaglijnen van roode en zwarte garenbundels en daaromheen eene rij ingevlochten *toempals*?, de hoeken gevuld met een kruis, door talrijke evenwijdige lijnen gevolgd. Omboording met rood garen. **G.**

L. en br. 55 cM.

1599/284. Als boven³⁾; de mat op het ondervlak met roode en witte vierkanten, het bovenzvlak geheel van ongekleurde reepen; het bovenzvlak bijna geheel bedekt met borduurwerk van roode en zwarte garenbundels; patroon: concentrische kwadraten door rechte of zigzaglijnen gevormd; loodrecht op de randen vischgraatvormige strepen, die naar de hoeken toe korter worden. Dwars over het bovenzvlak een diagonaal kruis van zwart garen. De randen omnaaid met blauw garen. **G.**

L. en br. 59 cM.

1647/960. Zitmat, vierkant, van gevlochten *pandanus*-reepen, geheel bekleed, de onderzijde met rood katoen, de bovenzijde met rood en rose flanel in concentrische randen; de randen met blauw flanel omboord, aan de bovenzijde het breedst. Op die bovenzijde concentrische vierkanten van dubbele rijen zilverdraad, de middelste op

1) Door het gebruik van meerdere draden tegelijk, maakt het den indruk of met wol geregen is. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 376.

2) *Gids*, n°. 249.

3) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, Pl. teg. 375. — HAGEN, *Gajos*, Abb. 5.

de punt gesteld en daartusschen spiralen, vlinders of bloemen van geel, groen of paars flanel met zilverdraad omnaaid; in het midden een dergelijk, met krullen versierd kruis van geel flanel. *Poelò Raja. W. kust A.*

L. en br. 47 cM.

1429/94 & 208. Zitmatten (*tika doe^e*), geheel bekleed, 94 bestaande uit eene dubbele laag vlechtwerk van *pandanus*-reepen? de onderste diagonaal en ongekleurd, de bovenste zigzagvormig en gedeeltelijk bruin gekleurd; bij 208 het vlechtwerk niet zichtbaar. Ondervlak bekleed met wit katoen, bovenvlak bij 94: paars gebloemd katoen met breede, roodflanellen randen; in de hoeken van het eerste rood- of groen flanellen driehoeken, waarop krullen van gouddraad en rood- en paars garen, benevens mica-plaatjes; bij 208 rood flanel, waarop met behulp van zilverdraad versieringen van anders gekleurd flanel zijn genaaid en wel: langs de randen twee groene strepen en daartusschen krullen van dezelfde kleur; daarbinnen in de hoeken, door eene paarse streep begrensd, driehoekige paarse krullen en micaplaatjes, met rood garen aangenaaid; in het midden een geel vierkant met eene vierpuntige ster als kern, de overblijvende driehoeken met krullen gevuld. Op de ster evenzoo micaplaatjes. **Geheel Atjeh** ¹⁾.

94: l. en br. 67; 208: l. en br. 51 cM.

1591/7. Als boven, het bovenvlak bekleed met donkerrood satijn, waaromheen een smalle groene en breede rose satijnen rand; het middengedeelte geborduurd met goud-draad en oranje zijde in bloemenornament ²⁾, waarin vergulde stukjes glas gewerkt zijn. **A.?**

L. en br. 47 cM.

955/2. Mat, als voren, uit twee dubbele matten bestaande, die in het midden met eenige steken aan elkaar zijn genaaid; alle reepen even breed en ongekleurd; aan de randen vischgraatvormig vlechtwerk van zeer fijne vezels. **A.**

L. 49, br. 46,5 cM.

1591/6. Als boven, maar uit twee dubbele matten bestaande, aan de hoeken en in het midden aan elkaar genaaid. De onderste mat omboord met eene strook veelkleurig gebloemd satijn van voorindischen oorsprong. Het bovenvlak van de bovenste van fijnere reepen, gedeeltelijk *à jour* bewerkt, met gaten in den vorm van heele en halve kruisen, waaronder lapjes verschillend gekleurd flanel en goudblad; bovendien op het midden, binnen een door reepjes blauw flanel gevormd vierkant, vier driehoeken van rood flanel met borduursel van gouddraad als bij 7, aan twee kanten door reepjes paars flanel begrensd. Om den rand van de bovenste mat eene breede strook gestreept rood satijn. **A.?**

L. en br. 49 cM.

193/10 ³⁾. Als 1591/6; de onderste mat omboord met gebloemd rood katoen; het bovenvlak van de bovenste met roodflanellen rand, gevolgd door een paarsen rand en daarbinnen diagonaal een kwadraat, door een gele, en paarse wollen reepen begrensd. In de hoeken uitgeknipt rood flanel op geel katoenen grond in „*bambang*”-ornament (zie bij 1591/7); binnen het middelste kwadraat op zwarten grond dergelijk uitgeknipt flanel maar in het patroon van vier aan elkaar sluitende *toendjông badjèè* (zie n°. 1599/65 blz. 38). — Vervaardigd en buitgemaakt te *Langsa* ⁴⁾. **O. kust A.?**

L. en br. 54 cM.

1599/281 ⁵⁾. Als voren, uit twee dubbele matten bestaande, door rood katoen aan elkaar verbonden. Het bovenvlak van de bovenste uit zeer fijne ongekleurde reepen gevlochten, het middengedeelte *à jour* bewerkt in den vorm van een vierkant met

1) Opgave van den schenker.

2) Het ornament doet denken aan de *bambang* (vlinder) op de Atjèhsche broeken (zie noot ¹²⁾ blz. 85).

3) Serie 193 don. J. J. KORNDÖRFFER, Nov. 1877.

4) Opgave van den schenker.

5) *Gids*, n°. 248.

daaropliggende kruis, met gaten in den vorm van heele en halve Andreaskruisen, waaronder veelkleurig flanel en klatergoud is gelegd. Hiertusschen vier stervormige figuren van gouddraad, met rood of groen flanel gevuld; op het middelste deel nog eene rondgaande rij *toendjongs* (zie boven) evenzoo van gouddraad en met verschillend gekleurd flanel gevuld. Twee breede randen, de binnenste van gele, gebloemde zijde, met krullen van gouddraad en paars flanel, de buitenste van paars en blauw satijn en met eene, tusschen gouddraad begrensde streep van rood flanel. — Vervaardigd door de echtgenoot van den *incum* van *Beurahō* (VII Moekims *Pidie*¹⁾. **N. kust A.**

L. 45, br. 44 cM.

203/4. Zitmatje, van stroo en touw gevlochten; rechthoekig, ongekleurd met enkele onduidelijke roode strepen. — Van *Singapore* ingevoerd (?); gevonden te *Meulabōh*. **W. kust A.**

L. 144, br. 85 cM.

1599/282. Zitmat? eene enkele laag diagonaal gevlochten *Pandanus*-reepen, rechthoekig, rood en wit; evenwijdig aan den omtrek eene rij schuine strepen, naar den rand gevolgd door eene rij effen en geruite driehoeken, op het middengedeelte een patroon als op dat van 194/2. **A.**

L. 87, br. 66 cM.

1429/207. Zitkussen (*tilam doe*²⁾, van katoen, nog ongevuuld, vierkant, bijna geheel aan elkaar genaaid; bovenvlak paars met gele sterren en punten, ondervlak wit, beide met breeden rooden rand, Zijkanten zwart, geene voering. **Geheel Atjeh**³⁾.

L. en br. 42, h. 8 cM.

1429/93. Als boven, in den vorm met 207 overeenkomende; bovenvlak van rood flanel met randen van groen en oranje flanel, ondervlak van rood katoen, zijkanten van paars flanel en benaaid met eene rij, met krullen gevulde driehoeken van zilverdraad. Tusschen onder- en bovenvlak regelmatig in rijen, lussen van witkatoenen draad (voor het capitonneeren?). Gevoerd met zwart katoen, de kanten met gebloemd voorindisch katoen (zie Gr. II). **Geheel Atjeh.**

L. en br. 52, h. 8 cM.

1468/489. Bekleedsel voor een zitkussen? Vierkante lap blauw katoen, waarop in het midden een dergelijk stuk rood flanel met *à jour* bewerkt gouden koord is vastgenaaid. Op het flanel borduursel van gouddraad: langs de randen krullen en bloemfiguren, het middengedeelte in driehoeken en vierkanten verdeeld en daarin vliedervormige figuren⁴⁾, vierbladerige en puntige bloemen. Op dit gedeelte verder stukjes verguld glas en onregelmatig vischgraatvormig bestiksel van verschillend gekleurde zijde. **G.?**

L. en br. 61 cM.

3. Gereedschap om vuur te maken en verlichting⁵⁾.

163/17. Waaier, van leder, rond, wit geverfd met houten handvat; dit laatste rond met eenige ruw gesneden versieringen; het blad tusschen het gespleten vooreinde van het handvat met spijkers bevestigd. — Dient om vuur aan te wakkeren. **Gr. A.**

L. 35, br. 21 cM.

1429/36. Zakje (*bōlōm ni tjantik*⁶⁾, van rood, wit en blauw gestreept katoen, half-rond. Inhoud: vuurslag (*tjantik*), van ijzer, halvemaanvormig, aan de andere zijde

1) VELTMAN, *Aant.* 430.

2) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 42.

3) Opgave van den schenker.

4) Zie de aant. 2) bij 1591/7, blz. 96.

5) Zie noot 8) blz. 150 Dl. I van dezen Catalogus.

6) Verg. HAZEU, *Wbk.* i. v. *bōlōm*.

met in elkaar gedraaide krullen; een pinangnoot; een tondeldoos¹⁾ (*idn raboek*²⁾ van hoorn, cilindrisch, met opschuivend deksel; op het bovenvlak en de wanden ruw ingesneden figuren: driehoeken en ruiten; in de doos tondel. **L. D.**

Zakje h. 11, br. 10, vuurslag l. 7, gr. br. 3,5, tondeldoos h. 4,2, dm. 3 cM.

1468/491. Vuurslag³⁾, van ijzer, halvemaanvormig met verlengde, omgekrulde einden. Bevindt zich in een rechthoekig zakje van diagonaal gevlochten, ongekleurde *Pandanus*-reepen, waarin bovendien aanwezig: twee stukken vuursteen, een klouw touw en een snoertje waaraan vruchtenpitten, stukjes bamboe en Curcuma? zijn geregen. **G.?**

Vuurslag l. 6, gr. br. 2,5, zakje br. 15, h. 12 cM.

163/23. Hanglamp⁴⁾ (*panjot gantoeng*), van gebakken aarde; stervormig reservoir, in het midden uitgehold met negen, naar buiten te niet loopende gleuven voor pitten; aan dit reservoir een voet waaraan met hars (?) een blikken schotel met opstaanden rand en gedreven stervormige figuur op de onderzijde; aan de bovenzijde van het reservoir een afgeknot kegelvormig verlengstuk, dat doorboord is tot doorlating van een stuk rotan. Aan dit laatste met touwtjes een ruwe houten haak en een vierkant stukje klapperdop met uitgeschulpte randen. — De verlichting geschiedt gewoonlijk met olie, geperst uit *kémiri*-noten⁵⁾ (*bòh krèh*) en pitten van katoen⁶⁾. **Gr. A.**

Dm. reservoir 20, h. totaal 64 cM.

1429/63. Als boven, materiaal en algemeene vorm als boven, uit één stuk, reservoir voor zeven pitten ingericht; daaronder een ronde schotel met opstaanden rand. Door het bovenste, kegelvormige, doorboorde gedeelte een touw van *aren*-vezels met een haak van rotan. **W. kust A.**

Dm. reservoir 16, h. 13 cM.

360/5799. Als boven, maar geheel van messing (zwaar verroest) en uit één stuk; in vorm met 163/23 bijna overeenkomend; op het voor 7 pitten ingerichte oliereservoir een ring met verhoogd bandje in het midden; ter weerszijden van de sterpunten eenigszins uitgewerkt; het bovenende kegelvormig en met ring. De inrichting tot ophangen ontbreekt. — Deze lamp werd van het „Kabinet van zeldzaamheden” overgenomen met de aanduiding: „Groote koperen lamp en een stuk linnen, behoorende bij „de wayang; het stuk linnen ontbreekt”, en zonder aanwijzing van herkomst. In verband met den vorm werd dit voorwerp in 's R. E. M. in de Atjehverzameling opgenomen.

Dm. 19, h. 21 cM.

540/11 en 1429/62. Als boven, kleiner maar zwaarder; het oliereservoir plat en met 7 tuiten, waartusschen puntige uitsteeksels, bij 62 à jour bewerkt, voet en schotel met talrijke rondgaande bandjes en groeven. Het bovenende met rondgaande banden en een oog, waaraan eene ketting met schalmen, die uit twee loodrecht op elkaar staande oogen bestaan; in het midden van de ketting een driehoek (11) of hoefijzer (62), aan het einde een haak, waarom een schroefvormig gedraaid stuk messingdraad. — Volgens den schenker van 1429/62 worden gewoonlijk maar een of twee pitten (*daih*) van gedraaid katoen gebruikt, terwijl men alleen bij feestelijke gelegenheden in alle tuiten pitten brandt. 540/11 vervaardigd te *Meureubò*, **W. kust A.**, 1429/62: van *Poelau Pinang* ingevoerd⁷⁾.

540/11: dm. lamp 14, h. id. 17, l. ketting 60; 1429/62: dm. lamp 15, h. id. 24, l. ketting 83 cM.

1) *Coll. van Daalen*, n°. 123.

2) *Hazeu, Wbk. i. v. idn.*

3) *Van Hasselt, Atlas*, Pl. XXXIV, fig. 4.

4) *Snoeck Hurgronje, D. A.*, I, 41. — *Jacobs*, II, Pl. VIII B., fig. 4. — *Van Langen, Westkust*, 452. — *C. B. G.*, Suppl. n°. 4611.

5) *Aleurites triloba*, *Forst.* — *Filet*, n°. 3698. — *De Clercq*, n°. 135.

6) *Van Langen, Westkust*, 452.

7) Opgave van den schenker.

370/3010¹⁾). Hanglamp²⁾, als voren, maar grooter; aan de tuiten en de daartusschen voorkomende driehoekige uitsteeksels hangen aan ringetjes, ruitvormige, doorboorde stukjes messing; het bovendeel van de lamp koepelvormig bewerkt, gedeeltelijk *à jour* en met verschillende ruggen; daarbinnen is eene ketting als van 540/11 bevestigd; het middelste deel dier ketting eenigszins hartvormig, de haak zonder omwoeling van messingdraad. **A.**

Dm. lamp 18, h. id. 18, l. ketting 103 cM.

1599/298³⁾). Als boven, in het algemeen als voren, maar met elf tuiten, die in een klaverblad eindigen, door krullen zijn gescheiden en ieder een *à jour* bewerkt *toendjông*-vormig stukje messing dragen; bovendeel uit twee met de openingen tegen elkaar rustende afgeknotte kegels bestaande; het bovenste deel rust met eene ronde, van groeven voorziene zuil op een schotel met voet als voren. Ketting als bij 540/11; in het midden een *toendjông*-vormig stuk, waarin de bovenste helft van de ketting met behulp van een staafje beweegbaar bevestigd is. Aan het bovineinde een haak met een *à jour* bewerkt vleugelvormig uitsteeksel. **A.**

Dm. lamp 24, h. id. 21, l. ketting 105 cM.

1599/299⁴⁾). Staande lamp (*panjòt dòng*⁵⁾), van messing; de oliehouder bestaat uit een ronden schotel op voet; de bovenrand met vijf tuiten voor de pitten en evenzoo vele driehoekige uitsteeksels. Op het midden, een hol, rond zuiltje met rondgaande verhoogingen; in dit zuiltje past het eenigszins kegelvormige verlengstuk van een vogel met duidelijken kop, pooten, grooten getanden (gestyleerde vlammen? voorstellenden) in een punt eindigenden staart en korte vleugels, alles met gegraveerde vederen bedekt; van den snavel een messingen snoer (?) naar een buisje voor de borst. De oliehouder wordt gedragen door eene ronde zuil met tal van driehoekige, gekartelde banden; het middengedeelte eenigszins kegelvormig en met driehoekige, schubvormig over elkaar liggende bladeren; het onderste deel koepelvormig met bladmotieven en rustend op een ronden schotel op voet; de schotel met rondgaande randen. — Afkomstig van *Teukoe Béntara Pineung*⁶⁾. **A.**

Dm. oliehouder 17, dm. onderste schotel 20, h. totaal 69 cM.

Zie Pl. III en Pl. X, fig. 1.

1429/64. Als boven; het reservoir met zes tuiten, die door *à jour* bewerkte figuren gescheiden zijn; in het midden van het reservoir een afgeknotte kegel en daarop eene lange peervormige punt⁷⁾. Het reservoir wordt gedragen door eene ronde, hooge zuil met talrijke rondgaande dakvormige verhoogingen en groeven, het onderste koepelvormige deel rustende op een ronden schotel met platten rand en eenigszins uitstekenden voet. — Slechts in gebruik bij *oelèëbalangs* en gegoede lieden. Afkomstig van den *keudjrooen Boegéh* van *Beungga* te *Tangsé*. De lamp is van *Poelau Pinang* ingevoerd.

Dm. reservoir 19, dm. schotel 26, h. totaal 68 cM.

Zie Pl. V.

163/24. Lantaarn; europeesch likeurglas in een vierkant houten kastje, met beschilderde glazen wanden, waarop eenige Chineesche karakters en waarvan een ontbreekt. **Gr. A.**

L. en br. 9, h. 22 cM.

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n°. 37/c.

2) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXX, fig. 10. — Zie ook *Madras and Burmese Art ware* (London, 1886) Pl. 24. — De meening dat de messingen lampen uit China zouden worden ingevoerd (JACOBS, II, 58) is waarschijnlijk foutief.

3) *Gids*, n°. 298.

4) *Gids*, n°. 242 en Pl. I.

5) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, 41. — VAN LANGEN, *Westkust*, 452. — JACOBS, II, 58.

6) VELTMAN, *Aant.*, 446.

7) Verg. de lamp voorkomende in *Gids*, Pl. IV.

4. Overig huisraad.

185/20, 194/4, 1599/295¹⁾). Mandjes, met overschuivend deksel van ongekleurde lontarbladreepen gevlochten volgens het drierichtingssysteem²⁾); zeshoekig; door vouwen in de vlechtreepen gelegd is, behalve op den bodem en de gedeelten waar het deksel de mand bedekt, een netwerk van in elkaar grijpende sterren gevormd³⁾. 194/4: **N. kust A.**
20: dm. 17, h. 11; 4: dm. 23, h. 11,5; 295: dm. 21, h. 12 cM.

1599/297⁴⁾). Mandje⁵⁾, van diagonaal gevlochten, ongekleurde *Pandanus*-reepen, van onderen vierkant, van boven rond en getand. Om de wanden eene tweede dergelijke laag vlechtwerk, van onderen getand, boven met een eenigszins uitspringenden, getanden rand. **A.**

Dm. 12, h. 11 cM.

1599/296⁶⁾). Mandje, materiaal en vlechtwijze als voren, fleschvormig, de bodem en het over den hals sluitende en daaraan met een vezel verbonden deksel, met zes uitstekende punten; om het lichaam van de flesch eenige rijen uitstekende driehoeken; aan den hals een plat, zigzagvormig hengsel. **A.**

Gr. dm. 7, h. 25 cM.

148/6. Mandje, van ongekleurde *Pandanus*-reepen volgens het drierichtingssysteem gevlochten, rond, van onderen wijder dan van boven. Randhoepel van rotan. — Zeer beschadigd. **Gr. A.**

Dm. 9—11,5, h. 5 cM.

1468/486. Mandje, van ongekleurde *Pandanus*-reepen, volgens het drierichtingssysteem⁷⁾ gevlochten, rond, met inschuivend deksel, waarvan de rand eenigszins oversteekt. **G.?**

H. 5,5, dm. 10,5 cM.

1599/294. Mand; rechthoekig vlechtwerk van breede *Pandanus*-reepen, in het inwendige door ingestoken bamboestokjes versterkt; rechthoekig, met opschuivend deksel; de bodem met rood katoen, het uitwendige overigens met rood of paars flanel bekleed. Borduurwerk van gouddraad; patroon: op het bovenvlak van het deksel eene groote ruitvormige bloem met bloem- en bladfiguren van verschillend gekleurde zijde en een stukje mica in het midden; in de hoeken driehoeken met uitgeschulpte randen; op de wanden schild- en bladvormige figuren en ronde plaatjes tusschen rechte en gebogen strepen. Al het gouddraadornament bestikt met roode zijde als bij het gordijn 1599/274 (blz. 92). **A.**

L. 23, br. 18, h. 16 cM.

163/13. Mand, van rotan, meloenvormig met plat deksel; smalle reepen zeer stevig over hoepels gevlochten⁸⁾); aan weerszijden van den door een rotan gevormden randhoepel een door twee gaten in den omtrek gestoken gedraaid koord als hengsel, door knoopen binnen de mand opgesloten. **Gr. A.**

Dm. 29, h. 17 cM.

1468/492. Mand, vorm en samenstelling als de vorige; nabij het deksel vier en in het midden daarvan één messingen oog, onder en boven bevestigd door een koperen Ned. Ind. 2½ centstuk. De oogen om het deksel twee aan twee door een gebogen stuk messingdraad, dat als hengsel dient, verbonden. **G.?**

Dm. 40, h. 21 cM.

1) *Gids*, n°. 250.

2) JASPER, *Vlechtind.*, 62. — LEHMANN, Pl. I, fig. 56. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXVII, fig. 1.

3) Verg. Dl. IV, blz. 126 van dezen Cat. bij 761/234.

4) *Gids*, n°. 252.

5) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXIV, fig. 4.

6) *Gids*, n°. 251.

7) LEHMANN, Pl. I, fig. 56. — JASPER, *Vlechtind.*, 62. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXVII, fig. 1.

8) LEHMANN, Pl. I, fig. 27?

148/7. Zakje, van smalle ongekleurde pandanbladreepen diagonaal gevlochten; plat, rechthoekig, aan eene smalle zijde open; om de opening een eenigszins uitstekende rand en op twee plaatsen een verlengstuk. De onderzijde met een driehoekig *à jour* bewerkt stuk verlengd. **Gr. A.**

L. 22,5, br. 6,5 cM.

1647/971. Zak (*cumpang doe^e*¹⁾, van diagonaal gevlochten ongekleurde biezen (*ngòm*); bodem zeshoekig, bovenrand rond en dikker doordat de reepen zijn omgevouwen en weder ingestoken. **Poelò Raja. W. kust Atjèh.**

H. 24,5, br. (plat gevouwen) 16—19,5 cM.

1647/973. Zakje (*cumpang doe^e*), van ongekleurde, diagonaal gevlochten biezen (*ngòm*); de onderhoeken binnenwaarts omgevouwen, de bovenrand dikker, doordat de biezen zijn omgevouwen en weder ingestoken en met eene overgevlachten rij roodbruine ruitjes. **Poelò Raja. W. kust Atjèh.**

H. 11, br. 13 cM.

1599/286—288. Zakjes, dubbele laag vlechtwerk van *Pandanus*-reepen, de binnenste ongekleurd, de buitenste van ongekleurde en roodbruine reepen; plat, rechthoekig, bij 286 aan weerszijden van de opening tweemaal rechthoekig ingesneden. Patroon van de buitenste laag: bij 286, eene dubbele rij, met de basis naar elkaar gekeerde driehoeken, aan weerszijden gevolgd door een rand met ellebogen en aan de zijde van de opening nog door eene rij driehoeken; bij 287 in het midden drie rijen gaatjes, daarboven een rij kruisen, daaronder twee rijen schuine vierkanten, waartusschen dubbele schuine strepen en driehoekjes; bij 288: concentrische kwadraten, waartusschen kruisen (ook met enkele zwarte vezels gevlochten) driehoeken en spitse figuren en omgeven door schuine lijnen en driehoeken. **A.**

286: h. 17, br. 16; 287: h. 20, br. 17; 288: h. 18, br. 19,5 cM.

1599/289. Zakje, als de vorigen, maar grooter en trapeziumvormig. Patroon van de buitenste laag vlechtwerk; een rand met twee dubbele rijen ellebogen, daarboven eenige, onderling vereenigde zigzagstrepen; onder den rand puntige driehoeken waaraan lijnen aansluiten; tusschen deze laatste op eene zijde van het zakje kruisen. **A.**

H. 28, br. 23—27,5 cM.

163/15. Zak, van ongekleurde en donkerbruine *pandan*?-reepen diagonaal gevlochten; bodem vierkant, opening rond; patroon: rijen geblokte driehoeken en daartusschen eene rij sterren²⁾, afgewisseld door bruine en witte, gedeeltelijk met figuurtjes versierde banen. Op den bodem concentrische witte kwadraten op bruinen grond, tegen een diagonaal wit kwadraat te niet loopende. **Gr. A.**

Dm. boven 30, h. 28,5 cM.

1647/972. Zakken (*cumpang keumbaj*), (2 exemplaren), rechthoekig vlechtwerk van ongekleurde *Pandanus*-reepen, het onderste deel kubusvormig en met schuine vlakken overgaande in een ronden hals. Dit schuine gedeelte bij een exemplaar bekleed met gebatikt katoen; daaronder een rand van groen en oranje flanel met kruisen en randen van goud- en zilverdraad geborduurd, en daaraan hangende driehoeken van wit en schilden van paars katoen met een rijtje kralen en lapjes katoen. **Poelò Raja. W. kust A.**

H. 17 en 18, dm. 5,5—10 en 8—10 cM.

1429/35. Taschje³⁾ (*goeloeng sirih*⁴⁾); rechthoekig stuk diagonaal vlechtwerk van ongekleurde *Pandanus*-reepen, aan eene zijde met een driehoekig, getand verlengstuk, waaraan eene lus met koordje van rood garen. Op het voorvlak zijn met roode biezen

1) Volgens den schenker.

2) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. LXXVI, fig. 4.

3) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 375 (*goelöng séréh*). — *Coll. VAN DAALen*, 91. — *Inventaris*, n°. 11108. — HAGEN, *Gajos*, Abb. 4a.

4) HAZEU, *Wbk.* s. v. *goeloeng*. — In *G. L. baloet n. blö.*

figuren ingevlochten: langs- en dwarsbanden met rijen driehoeken en ellebogen en daartusschen schuine strepen en meanders. In het taschje eene lap blauw katoen, waarop een begonnen borduurwerk (baadje?) met strepen en krullen van wit garen; op een deel is alleen het patroon geteekend met kalk en suikerrietsap ¹⁾. — Voor opberging van naaiwerk en sarihbenoedigheden. Door jonge vrouwen gemaakt, door jonge mannen gebruikt. **L. D.**

L. 23, br. 12 cM.

1429/73. Doosje (*tjeumbōj* ²⁾), van messing, cilindrisch, plat, met opschuivend deksel; randen, bodem en binnen- en buitenzijde deksel met talrijke groepen van drie rondgaande groeven. — Voor kostbaarheden. Van *Poelau Pinang* ingevoerd. **N. kust A.**

Dm. 7,5, h. 3,5 cM.

1429/53. Taschje, van ongekleurde, diagonaal gevlochten *Pandanus*-reepen; in de buitenzijde zijn met biezen drie rijen roode kruisen ingevlochten. In het taschje een doos voor naaigereedschap (53 A) (*tōdn pëndjaiton* ³⁾) van hoorn, cilindrisch met houten bodem en inschuivend, naar het midden dikker wordend houten deksel. Inhoud: lapjes, patroonhuls, touw, stukjes ijzer en *gambir*. **L. D.**

Taschje br. 14, h. 15; doos: dm. 6,5, h. 9 cM.

1429/69. Reukwaterflesch ⁴⁾ (*goelabdani* ⁵⁾), van messing; peervormig met lange, kegelvormige punt die in een, van gaatjes voorzien knop eindigt; tusschen peer en punt twee rondgaande verdikkingen. Voet rond, uitstaand en met rondgaande groeven. Op de peer fijne gegraveerde figuren: bladornament, krullen en spiralen tusschen rondgaande groeven. — Van arabische afkomst. *Tangsé*. **N. kust Atjeh.**

H. 26, gr. dm. 8 cM.

GROEP IV.

Jacht en Visscherij ⁶⁾.

148/8. Kruisboog (?) ⁷⁾. Wigvormige plank, nabij het eene einde met driehoekig gat; hiernaast staat een vierkant staafje met afgenomen kanten, aan welks boveinde met rotanvezels een eenigszins veerkrachtig stuk bamboe gebonden is; de uiteinden van dit stuk bamboe zijn vereenigd door eene pees van rotan, die aan weerszijden van het midden verbonden is aan een rotanreep, die door gaatjes in de eerstgenoemde plank is gehaald. In het staafje nog twee gaatjes, waarin twee, door een touwtje verbonden, puntige houten stiften kunnen geplaatst worden. — Waarschijnlijk wordt bij het gebruik de plank tegen het lichaam gehouden en een steen of ander projectiel tusschen de stiften op het balkje gelegd; door nu de pees door de aangeboden rotans te spannen en vervolgens los te laten kan het projectiel worden weggeslingerd. Het driehoekige gat dient dan om door te mikken ⁸⁾. **Gr. A.**

L. 52, h. 39 cM.

Pl. X, fig. 2.

1) Zie bij 1468/364 blz. 79.

2) Opgave van den schenker.

3) Verg. HAZEU, *Wbk. i. v. tōn*.

4) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *Mekka*, Pl. XXXVII, Fig. 18. *Merassch*.

5) Opgave van den schenker.

6) Zie aant. ¹⁾ blz. 171, Dl. I en ⁵⁾ blz. 29, Dl. IV van dezen Cat. en in het bijzonder voor *Atjeh*: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 297 vlgg. — JACOBS, II, 84 vlgg. — KRUYT, 133. — VETH, *Atchin*, 46. — VAN LANGEN, *Westkust*, 500 vlgg. — Not. B. G. 1892, Bijl. I, n°. 12. — *C. B. G.* ⁴ 36 en id. Suppl. 52. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 57, 143 & 359 vlgg. — HAGEN, *Gajöland*, 61. — KEMPEES, 96.

7) Zie o. m. WOOD, Chapt. XVIII.

8) Volgens den inzender.

1429/21, 179 & 180. Vogelstrikken¹⁾ (*djaring*²⁾, 21 en 179 één bundel, 180 drie bundels aangepunte bamboezen stokjes (*kiding* of *toengkölön*) met een zelfsluitende lus (*mata*) van varensteel (?) (21 en 179) of paardenstaarthaar (*oeki n koedö*). Alle stokjes aan het boveinde omwoeld met grof touw en door een gedraaid snoer aan elkaar verbonden. — Dient om tortelduiven (*koekoer*) of grootere vogels te vangen; de stokjes worden op geringen afstand van elkaar in den grond gestoken en de einden van het snoer stevig vastgebonden. **L. D.**

L. stokjes 21: 11; 179: 13; 180: 3,5 cM.

1429/44. Vischlijn (*kawé*³⁾, lang, dik touw van in elkaar gedraaide houtvezels (*taro*⁴⁾); aan het einde zijn talrijke, gedeeltelijk in elkaar gedraaide dunnere vezels gebonden en aan deze een ijzeren haak. — Om groote visschen te vangen. **L. D.**

L. snoer 475, l. haak 5 cM.

1429/43. Als boven, maar langer, het snoer dunner en beter bewerkt. Wordt bewaard in een rechthoekig zakje van diagonaal gevlochten, ongekleurde *Pandanus*-reepen. In het buitenvlak zijn met roodgekleurde biezen drie evenwijdige strepen en een kruis ingevlochten. **L. D.**

L. lijn 713, l. haak 6, br. taschje 15, h. id 16 cM.

1429/59a. Als boven? dun snoer van grof, in elkaar gedraaid garen, zonder haak. Wordt bewaard in een rechthoekig zakje van diagonaal gevlochten, ongekleurde *Pandanus*-reepen. Door de bovenranden eene lus van touw. **L. D.**

L. lijn niet te bepalen, br. zakje 13, h. 12 cM.

1429/81. Vischlijn (*paroe*⁵⁾?, van fijn, stevig in elkaar gedraaid, bruin snoer; aan het einde een spiraalvormig in elkaar gedraaid stuk lood en daaraan met wit garen een koperen haak. De lus is gewonden om eene ronde, doorboorde klos van *tjoe*-hout. — Dient om op zee te visschen. **Geheel Atjéh**⁶⁾.

L. lijn niet te bepalen, l. haak 3, dm. klos 8,5 cM.

612/4⁷⁾. Vischlijn (*kawé la^eöt*⁸⁾); lange, enkele of dubbele, aan elkaar geknoopte taaie, gele plantenvezels, op zes plaatsen voorzien van een pyramidaal stukje lood, met eene omvlechting van dezelfde vezels bevestigd; aan het ondereinde een stukje touw met kleinen ijzeren vischhaak. — Wordt gebruikt bij het visschen uit voor anker liggende vaartuigen⁹⁾. **A.**

L. lijn niet te bepalen, l. haak 3 cM.

370/2998¹⁰⁾. Als voren (*talöe kawé*), als 612/4, maar de lijn van touw, aan het ondereinde met een pyramidaal, doorboord stuk lood; nabij het ondereinde twee touwtjes, waarvan één met ijzeren haak. **A.**

L. snoer niet te bepalen, l. haak 4,5 cM.

370/2996 & 2997¹¹⁾. Als voren (*kawé ranggōng*¹²⁾), lang snoer van zwartbruin gedraaid touw; aan het ondereinde een stokje van hoorn met doorboorden knop, waaraan een cilindrisch stuk lood als zinker hangt; om het stokje is draaibaar een dwarsarm

1) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 57, 360. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 156. — Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXX, fig. 1—3.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) Opgaven van den schenker.

4) Misschien *Artocarpus* BLUMEL, TRECUL — DE CLERCQ, n°. 338.

5) Opgave van den schenker.

6) Idem.

7) Serie 612 don. P. M. W. J. KRAYENHOFF VAN DE LEUR, Ned. St. Crt. 18/19 Sept. 1887, n°. 224.

8) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 300. — Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *kawil*.

9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* I, 300.

10) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n°. 5/4.

11) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n°. 5/4.

12) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 301. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXXIV, fig. 1. — Zie ook *DL. IV*, blz. 155 van dezen *Cat.* n°. 37/520.

aan welks einde met eene omwoeling een paar touwtjes, die eene lang, dunner snoer met ijzeren haak dragen. Aan het andere einde van het touw bij 2996 een stuk messingdraad met vischhaak. De lijnen aan den dwarsarm zijn soms 100 vademmen lang ¹⁾. — Dienen om te visschen in niet al te diepe en tamelijk rustige zee. **A.**

L. niet te bepalen, l. haken 4 cM.

370/2995 ²⁾. Vischlijn, als 2997 maar van wit touw, de dwarsarm gevorkt; aan een einde ontbreken de snoeren met haken. **A.**

612/3 ³⁾. Als 370/2996 maar de dwarsarm vervangen door een stuk ijzerdraad, waaraan een lijn van ananasvezels, die twee dunne snoertjes met haken draagt. **N. kust A.**

163/27. Als voren, in vorm met de vorige overeenkomend, de lijn opgerold om een stuk rotan; stok en dwarsarm van hoorn en goed bewerkt; de zinker bestaat uit een opgerold stuk lood; nabij het einde van den dwarsarm twee gaten waardoor een touwtje is gestoken dat twee haken draagt, die door een dun stokje uiteen worden gehouden. Volgens mededeeling van den inzender is de zinker niet origineel. **Gr. A.**

L. hoornen stokje 9,5, l. dwarsarm 16 cM.

1429/57. Hengel ⁴⁾ (*gžlas*), van den steel van den *koembör*-⁵⁾ palm; op regelmatige afstanden zijn hieraan kleine messingen ringetjes (*kiriñön*) gebonden; door die ringetjes loopt een fijn gedraaid, gedeeltelijk grijs, gedeeltelijk zwart geverfd touw van *këri*-⁶⁾ vezels, welks eene einde gewonden is op een ring (*padoek*) van geelachtig hout. Aan het andere einde is gebonden een ruitvormig koperen plaatje (*natjar* ⁷⁾ waaraan met touwtjes 4 messingen haken hangen (een ontbreekt). — Wordt gebruikt voor het vangén van groote visschen in stroomversnellingen. **Serbödjadi.**

L. hengel niet te bepalen (gebroken). L. snoer niet te bepalen, l. haken 2 cM.

254/111. Schepnet ⁸⁾, van grijs garen, kegelvormig met kleine mazen (platte knoop ⁹⁾), aan den bovenrand vastgebonden aan een randhoepel van rotan, waarlangs een dun reepje van hetzelfde materiaal. Voor den garnalenvangst? **A.**

Boven dm. 51 cM.

506/25. Schakelnet ¹⁰⁾ (*djaring*), van dun wit garen ¹¹⁾, vierkante mazen (weversknoop ¹²⁾); rechthoekig; door de bovenrandmazen is een bruin snoer getrokken, waaraan op regelmatige afstanden 24 schildvormige plankjes (drijvers) en aan de uiteinden langwerpige, aan eene zijde uitgekepte blokjes, gebonden zijn. Geen zinkers. **N. kust A.**

L. 1950, h. 84 cM.

370/104. Als voren (model), van zeer fijn garen; langs den bovenrand elf ronde schijfjes als drijvers, door de onderrandmazen tinnen ringetjes als zinkers; door de smalle zijden een koord waaraan een steen is gebonden. **A.**

L. 185, h. 20 cM.

1429/43 a & b. Drijfnetten ¹³⁾ (*döran* ¹⁴⁾), a van zijde, b van garen, rechthoekig? ¹⁵⁾

1) C. B. G. 4 Suppl. n°. 4652.

2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n°. 5/4.

3) Ned. St. Crt. 18/19 Sept. 1887, n°. 224.

4) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXXV, fig. 1.

5) Eene soort *salak*. — *Zalacca* sp. — DE CLERCQ, n°. 3546.

6) Atj. *iramöë*. — Zie ook HAZEU, *Wbk.* s. v. *kri*.

7) HAZEU, *Wbk.* s. v.

8) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXXVI, fig. 5. — KRAUSE, Pl. 13, fig. 458.

9) SCHUCHARDT, Abb. 2. — LEHMANN, Anhang 27, 5. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXVI, fig. 10—12.

10) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXXVIII, fig. 2.

11) Netten worden in *Atjèh* van *idjoek*-touw, zijde of gewoon touw gemaakt, zie JACOBS, II, 89.

12) SCHUCHARDT, Abb. 1. — LEHMANN, Anhang 27, 3a.

13) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 144. — Coll. VAN DAALLEN, n°. 146.

14) HAZEU, *Wbk.* s. v.

15) Geheel verward, zoodat vorm en afmetingen niet meer te bepalen zijn.

met vierkante mazen; langs een der lange zijden cylindertjes van lood, (*atoe pëndëndön*), waardoor somtijds een bamboering, bij 43 *b* ook steenen. Aan den anderen langstrand bij 43 *b* schildvormige houten plankjes als drijvers (*tšlampoeng*). — Wordt gebruikt om kleine visschen in stil water te vangen. **L. D.**

Dm. mazen 1,5 cM. — Zie noot ¹⁰) blz. 104.

1429/40. Vangnet ¹⁾ (*sšlambö* ²⁾), kegelvormig, van bruin garen ³⁾ met platten knoop ⁴⁾ geknoopt; vierkante mazen; door den rand is een dikker touw geregen, waaraan talrijke lussen. — Bij het visschen met dit net, wordt de rivier met een staketsel afgezet, dat van de beide oevers naar het geopende midden spits toeloopt. Bij de opening wordt op stijlen een hutje gebouwd, waaruit de visscher het net (*sšlambö*) voor de opening van het staketsel, aan een staak neerlaat, om de met den stroom afkomende visch op te vangen ⁵⁾. **L. D.**

L. 130, dm. mazen 2 cM.

370/2999 ⁶⁾. Treknet (*gisa* ⁷⁾), van roodbruin, grofgaren, rechthoekig, (weversknoop), de mazen van het bovenste gedeelte wijder dan van het onderste; langs boven- en onderrand een dik touw, op regelmatige afstanden door 24 aangebonden stokken uit elkander gehouden en eindigend in lussen, die geslagen zijn om ronde stokken met vierhoekige uiteinden. Alles roodbruin getaand. — Een inventarisstuk, door den resident K. F. H. VAN LANGEN geteekend, meldt omtrent deze soort netten:

„Dit net bezigt men aan het strand, daar waar de bodem geleidelijk afloopt, zoo ook op de binnenwateren op eene diepte van $\frac{1}{2}$ tot 1 M. Twee personen nemen ieder een einde van het net in de hand en begeven zich dan tot halverwege het lichaam te water. Een derde staat voor hen daarin te plassen en jaagt de visschen op die wijze in het net, dat intusschen langzaam en gelijk op den wal wordt gehaald. „Door den vorm [een soort van zak] kunnen de zich eenmaal in het net begeven hebbende visschen, niet meer daaruit ontkomen. Ook dit net wordt vervaardigd van katoenen garen, *tali moeling* ⁸⁾ of gele zijde.” **A.**

L. 1250, h. 47 cM.

254/151. Sleepnet (*poekat* ⁹⁾), zakvormig met lange vleugels; met platten knoop ¹⁰⁾ bewerkt; de einden van de vleugels van *idjoek* ¹¹⁾-touw en met zeer groote vierkante mazen, de overige deelen der vleugels en de zak van *bagoe* ¹²⁾? touw en met mazen die naar het midden toe kleiner worden; door de randen van het net een dubbel touw; langs den bovenrand hieraan 33 platte houten drijvers en in het midden een peervormige, langs den onderrand 55 looden cylindere als zinkers. Bovendien twee peervormige houten drijvers aan het einde van den zak. De uiteinden van het net in elkaar gedraaid, aan een einde aan eene rotanlus verbonden. **A.**

L. 1900, br. 290 cM.

506/26. Werpnet ¹³⁾ (*djeue*), van roodbruin, getaand garen, cirkelvormig (platte knoop); langs den onderrand een donkerder gekleurde rand; door de randmazen

1) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 145.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) *kšri*, zie boven.

4) SCHUCHARDT, *Abb.* 2.

5) SNOUCK HURGRONJE, o. c., 145.

6) *Cat. Kol. Tent. Amst.* 1883, 10^e kl. n°. 5/5.

7) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v.

8) *Gnetum Gnemon*, FILET, n°. 820. — Zie ook JACOBS, II, 15 *bak moeliëng*.

9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 302 vlgg. — JACOBS, II, 89 vlgg. — Voor de ceremoniën en gebruiken bij de „poekatvisscherij” zie aldaar.

10) SCHUCHARDT, *Abb.* 2.

11) Vezels uit de bladscheede van de *aren*-palm.

12) Waarschijnlijk *Gnetum Gnemon* L. DE CLERCQ, n°. 1671.

13) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 299. — JACOBS, II, 99. — KRAUSE, 240 vlgg. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXXIV, fig. 7.

looden ringetjes, twee aan twee door een dergelijk ringetje vereenigd en bovendien op regelmatige afstanden aan de binnenzijde opgetrokken, zoodat de rand guirlandevormig afhangt. In het midden een dik touw. **N. kust A.**

Halve dm. 240 cM.

370/2994¹⁾. Werpnet (*djeue*), als voren, maar van veel fijner garen (zijde?), gelijkmatig van kleur; in het midden een lang dun snoer, dat in eene lus eindigt. — Volgens een bijgevoegd inventarisstuk wordt het werpnet zoowel uit prauwen, als gaande langs de kust uitgeworpen. **A.**

Halve dm. 360 cM.

254/127. Als voren, maar geheel van grijs garen, in het midden een lang touw met oog. **A.**

Halve dm. 300 cM.

1429/82. Als boven (*djeue*), van ingevoerd garen; langs den rand eene ketting van langwerpige schalmen en wel drie tusschen elke twee mazen, de randen niet naar het midden opgenomen²⁾. In het midden het netwerk vereenigd tot vier bundels die tot een snoer ineengevlochten zijn; deze is met een knoop bevestigd aan een ring (*geulinké*) van eene *gétah pèrtja*-soort (*geutah manjam*), op welks buitenrand ingekaste figuren: rijen driehoeken en krullen. Aan dien ring een ineengedraaid touw van rotanvezels. *Krooëng Pira*³⁾. **Geheel Atjèh**⁴⁾.

Halve dm. 210 cM.

1599/300⁴⁾. Als voren (model), van geelbruin, getaand garen; in het midden eene lus waaraan een snoer met knoop aan het eind. **A.**

Halve dm. 74 cM.

254/112 & 113. Als voren (modellen), van dun, roodbruin getaand garen; de onder-rand niet guirlandevormig opgetrokken, bij 112 op regelmatige afstanden met afhanginge touwtjes (om de ringen op te trekken?). In het midden een dun koordje. **A.**

Halve dm. 112: 54; 113: 50 cM.

1429/42, 1468/493 & 498. Werpnetten (*djölö*⁵⁾, onvoltooid, 498 pas aangevangen, 42 en 493 op de ringen langs den rand na voltooid; 42 van getaande *kèri*-vezels (zie boven), 493 van bruingetaand garen, 498 van ingevoerd wit katoen, 498 met zeer kleine mazen. In het midden van 42 en 493 talrijke bundels draden die in elkaar gevlochten en verbonden zijn aan een spoelvormig, tweemaal (42) of eenmaal (493) doorboord stukje hoorn, waaraan bij 493 nog een lang, gedraaid rotansnoer. **G.**

Halve dm. 42: 300; 493: 230; dm. mazen 42: 5; 493: 3; 498: 0,7 cM.

1429/80. Stulpmand⁶⁾ (*geuneugòm*), van bamboe, afgeknot kegelvormig en bestaande uit latten die twee of driemaal gespleten en aan het onderende aangepunt zijn; nabij de ronde bovenopening aan de buitenzijde een rondgaande bamboereep, binnen ter halver hoogte een rotanring, beide met rotanvezels aan de latten verbonden en onderling op twee plaatsen door lussen van bamboereepen vereenigd; nabij het onderende breede, slangvormige dwarse doortvlechting van rotan. — Voor het vangen van visch in ondiep water. **Geheel Atjèh.**

H. 62, dm. 14—38 cM.

163/26. Fuik (*boebèè*⁷⁾, van rotanreepjes, fleschvormig, naar voren trechtvormig uitlopend; randhoepels en talrijke rondgaande ringen van rotan in het inwendige;

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10e kl. n°. 5/3.

2) Volgens den inzender is de rand niet opgenomen omdat dit net dient voor het visschen in rivieren met rotsachtigen bodem.

3) Volgens den schenker.

4) *Gids*, n°. 446.

5) Verg. HAZEU, *Wbk.* i. v.

6) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 298. — Verg. KRAUSE, fig. 561.

7) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 301. — JACOBS, II, 101. — KRAUSE, 252 vlgg.

eene groote en eene kleine keel; nabij het vooreinde breede doorvlechting¹⁾ met smalle rotanreepen, nabij den hals met varen(?) vezels; over de buitenzijde talrijke rondgaande doorvlechtingen²⁾ met laatstgenoemd materiaal tot bevestiging van de rondgaande ringen, iedere keel bovendien nog driemaal dwars doorvlochten. Om den hals een stuk *idjoek*-touw. **Gr. A.**

Dm. voor 34, achter 6, l. 67 cM.

1429/79. Fuik³⁾ (*boebèe doewa djab*⁴⁾, van gespleten bamboereepen, fleschvormig, het vooreinde trechtvormig, de hals cilindrisch en met bijna aan elkaarsluitende reepen doorvlochten. In het inwendige acht hoepels; de fuik daar en op acht andere plaatsen dwars doorvlochten; twee kegelvormige, tweemaal dwars doorvlochten keelen (*djab*). Aan den voorsten hoepel een dunne bamboereep, die met eene lus om den hals gelegd is. **Geheel Atjèh**⁵⁾.

Dm. voor 30, dm. achter 6, l. 94 cM.

1468/494—497. Fuiken (*boebèe*), van fijne bamboestokjes, 494 en 495 afgeknot kegelvormig, 496 en 497 meer fleschvormig en met gedraaiden hals. Nabij het achter-einde vischgraatvormige doorvlechting van rotanreepen, om de monding een enkele reep. In het inwendige bij 494 acht, bij de andere vijf hoepels en daar slangvormige doorvlechting⁶⁾; aan een dier hoepels eene lus van rotanvezels. Kegelvormige keel, tweemaal dwars doorvlochten. 496 en 497 gesloten door een ontbladerden, verdroogden plantenstengel? **G.?**

494: l. 34, dm. voor 12, id. achter 3,5; 495: l. 27, dm. voor 11, id. achter 3; 496: l. 25, dm. vóór 11, id. achter 3,5; 497: l. 21, dm. vóór 7, id. achter 4 cM.

506/24. Als boven, van zeer dunne bamboereepen, volgens het drierichtingssysteem⁷⁾ gevlochten; langwerpige vierkant, voor hooger dan achter, aan de voorzijde boven afgerond, onder met twee punten; onder den bodem vijf dwarse latjes, aan de voorste twee lange dunne rotanreepen met aangebonden stokjes. Trechtvormige keel. Dwars door de mand nog twee puntige stokjes. — Wordt op zes tot acht vademen diepte, op een halve mijl afstand van de kust op den bodem der zee gelegd, en voor het zinken van binnen met steenen bezwaard. De inhoud wordt dikwijls door vreemden geledigd, die er dan geld voor in de plaats leggen⁸⁾. **N. kust A.**

L. 40, br. 30. h. 7—18 cM.

254/31. Vischweer⁹⁾ (modellen), smalle bamboelatjes, door omvlechting met touw op drie plaatsen vereenigd. Vorm van den weer niet te bepalen. **A.**

L. der latjes 26 en 35, br. 0,4 cM.

506/27. Visschersvaartuig¹⁰⁾ (*djalō*), (model), uit een stuk geel hout gesneden; in het midden breed, naar de einden spits toeloopend; ronde bodem, geen kiel, oplopende, ingekeepte voor- en achterstevan; nabij den laatste dwars over de boorden een dikke plank met klamp voor het vastbinden van de schoot; boven den voorstevan een ruwe omgebogen tak. Doorlopend dek waardoor een mast, die een trapeziumvormig katoenen zeil met ra's draagt. Geen roer. Toebehooren: modellen van twee roeispanten met langwerpige blad en halfronde kruk. *Pidië*. **N. kust A.**

L. 53, br. 13, h. 5,5 cM.

1) LEHMANN, pl. I, fig. 2, rechts beneden.

2) Verg. LEHMANN, pl. I, fig. 14.

3) KRAUSE, fig. 537.

4) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* s. v. *boebèe* en *djab*.

5) Opgave van den schenker.

6) LEHMANN, pl. I, fig. 47.

7) Mededeeling van den inzender. — Zie Ned. St. Crt. 13 Feb. 1886, n°. 37.

8) Volgens KRUYT, 133 mogen „voorbijtrekkenden en reizenden uit deze zeroe's vrij het be- „noodigde voor eigen gebruik nemen, mits er niets aan beschadigende en ze weer stellende zooals „zij ze gevonden hebben.”

9) JACOBS, II, 106 en Pl. V, fig. 2 (*djaloeer koelangka*); zie ook *Not. Bat. Gen.* 1892, bijl. I, n°. 1 en VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *səngka* = roeibank.

6) LEHMANN, pl. I, fig. 14.

506/34. Gereedschap om netten te breien:

- a.* beenen spoel¹⁾ met getande randen en gaatjes langs beide kanten;
b. hoornen spoel met gladde zijkanten; op deze spoel is fijn wit garen (zijde?) gewonden.
c. hoornen naald, vooreinde scherp pyramidaal, daarachter eene fijne tong; achter-einde gespleten en iets uitgebogen. **N. kust A.**

L. *a.* 11,5, *b.* 8,5, *c.* 16,5 cM.

1429/38 B. C. & D. Als boven; C. Knoopplankje (*džpir*²⁾, van licht hout, recht-hoekig, een hoek schuin afgesneden; D. netnaald³⁾ van hoorn, aan een einde aangepunt, aan het andere met twee kromme haken, in het midden met lange tong; B. aangevangen werpnet van grijs garen, waarmede C. en D. gedeeltelijk omwikkeld zijn; in het midden talrijke snoeren, gedeeltelijk in elkander gevlochten. **L. D.**

B. dm. mazen 3,5; C. l. 15,5, br. 3; D. l. 22,5, br. 1,5 cM.

GROEP V.

Landbouw, vee- en insectenteelt⁴⁾.

1599/301⁵⁾. Pootstok, van palmhout, rond, ondereinde aangepunt, boveinde achthoekig en met talrijke driehoekige groeven, zoodat groepen van platte bandjes gevormd worden. Knop van messing, rond; het eenigszins platte bovenvlak met concentrische groeven, in het midden met een klein rond knopje. — Dient om gaten voor de rijstkorrels in den grond te steken. **A.**

L. 142, dm. 2,3 cM.

1599/302⁶⁾. Als boven (*goekèè kamèng*⁷⁾); stok van palmhout, rond, naar onderen dunner en daar voorzien van eene opgeschoven, lange ijzeren punt met naar onder gekeerden weerhaak; aan het boveinde, met behulp van twee vischgraatvormig gevlochten rotanringen bevestigd, een ruw houten, knievormig gebogen en naar boven dunner wordend handvat. — Bij het gebruik heeft de plantster een bos jonge rijstplanten (*bibit*) in de linker-, den stok in de rechterhand; door met de *bibit* langs den stok te strijken wordt telkens een plantje afgenomen; wordt dit in den grond gestoken dan belet de weerhaak het opschuiven. Bij deze wijze van werken wordt het vermoeiende bukken voorkomen⁸⁾. **A.**

L. 106, gem. dm. stok 1,3, l. ijzeren punt 20 cM.

Pl. X, fig. 3.

1429/140. Als boven (*goekèè kamèng*), maar minder fraai; het handvat bestaat uit een ruwe tak met krukvormig boveinde; de ijzeren punt in doorsnede vierkant, het ondereinde met een lange en een korte „nagel.“ — Volgens den schenker voor het planten van *padi* in harden grond. *Meulaböh.* **W. kust A.**

L. 77, dm. stok 2, l. ijzeren punt 31 cM.

1) Verg. KRAUSE, 248 en fig. 510.

2) HAZEU, *Wbk.* i. v.

3) KRAUSE, fig. 515. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 149. — Inl. naam *djaroem njiröt*. — Verg. HAZEU, *Wbk.* s. v. *djaroem*.

4) Litteratuur: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 279 vlgg. — JACOBS, II, 114 vlgg. — VAN LANGEN, *Westkust*, 485 vlgg. — KRUYT, 73. — VETH, *Atchin*, 77. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 339 vlgg. — HAGEN, *Gajoländer*, 58. — KEMPEES, 94.

5) *Gids*, n°. 447.

6) *Gids*, n°. 448.

7) Lett. geitenagel. — Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *goekée* en *kamèng* (کمیغ) — VELTMAN, *Wdl.* i. v. *geit* en *nagel*.

8) VELTMAN, *Aant.* 461.

1429/141. Zaadmandje, van diagonaal- en zigzagvormig gevlochten ongekleurde *pandanus*-reepen (*ōn seukè*), in den vorm van een visch; vinnen en staart door uitgeknipte reepen voorgesteld. Om de opening twee rijen ingevlochten roode ruiten; aan den rand een klein zigzagvormig gevlochten hengsel. *Meulabōh. W. kust A.*

L. 41,5, br. 5—10 cM.

1429/145. Schoffel (*tangkioet?*), van ijzer; trapeziumvormig blad,¹ aan eene zijde scherp, nabij het smalle einde rechthoekig omgebogen en hier van eene rechthoekige, spits toeloopende punt voorzien. Handvat ontbreekt. — Voor het wieden van peper-tuinen. *Meulabōh. W. kust A.*

L. blad 21, br. id. 5—8, l. punt 19, br. id. 1—2 cM.

255/5¹). Wiedmesje, lemmet driehoekig met rechte snede, zonder meer in den ronden doorn overgaande. Ovale, flauw gebogen greep van been. **A.**

Lemmet l. 11, gr. br. 2,2, greep l. 9, dm. 2—3 cM.

1429/193—195. Mesjes (*lōpah*²); lemmet recht (194 en 195) of flauw gebogen (193); rug naar voren smaller en recht (194 en 195) of flauw concaaf (193); snede recht (194 en 195) of convex (193) en met convexen boog in de punt overgaande, nabij de greep tweemaal (193) of eenmaal (194 en 195) uitgekeeft. Greep van hout (193 en 194) of van tiggertand (195), het onderende ruw uitgesneden (193) of breeder en platter en met onduidelijke krullen. 194 met messingen steelring. — Voor het snijden van bamboe, suikerriet enz. *Trétt. Laut Tawar* geb.

193: l. lemmet 12, gr. br. id. 1,5, l. greep 9,5, dm. id. 2; 194: l. lemmet 8,5, br. id. 1,3, l. greep 7, dm. id. 1,5; 195: l. lemmet 7, gr. br. id. 1,3, l. greep 7,5, dm. id. 1,5 cM.

1429/55. Mesje, lemmet als van 194; greep van bruin palmhout, rond, het einde eenigszins gebogen en uitgehold; steelring van messing. Scheede van grijs hout, het onderende afgerond, aan het bovineinde de rugzijde open, de andere met een blad-vormig, met ingesneden krullen versierd uitsteeksel. Om de scheede twee vischgraat-vormige ringen van rotanreepen. Gebruik als voren. *Trétt. Laut Tawar* geb.

Lemmet l. 9, br. 1,3, greep l. 11, dm. id. 1,5, scheede l. 17, br. 2 cM.

167/4³) en 1599/508. Padimessen⁴), lemmet eenigszins sikkelvormig, rug en snede gedeeltelijk recht, aan het vooreinde convex resp. concaaf. Greep van hoorn, ovaal, eenigszins gebogen, aan het ondervlak paardenhoefvormig en hol, op het ronde gedeelte met gekruiste en bloemvormige groeven (4) of rond, met talrijke rondgaande groeven, het onderende verdikt (508). Steelring van koper (4) of van messing met fijn bladornament (508). **A.**

167/4: lemmet l. 27, br. 3—5,5, greep l. 14, dm. 2,5—3; 1599/508: lemmet l. 32,5, br. 3,5—7, greep l. 30, dm. 3 cM.

1599/509. Als boven, het lemmet voor aan de rugzijde echter schuin afgesneden. Greep van bruin hout, rond, het onderende achtkantig en dikker; steelring met gegroefden kraag en drie smalle bandjes van zilver. **A.**

L. lemmet 32,5, br. id. 2,3—6, l. greep 27,5, dm. id. 2,6—3,6 cM.

540/26 & 27⁵) en 1599/507, op 167/4 gelijkend, de kling echter kleiner en smaller, aan het onderende iets ingekeeft; greep van bruin hout, rond, recht, met tal van rondgaande groeven, aan het onderende met kleine verdikking en bij 27 bovendien met twee kleine zilveren ringen. Steelring van ijzer. 27: **Gr. A.**

Afm. als voren: 26: 26, 2—5, 22,5, 2,5; 27: 19, 1,8—3,2, 18, 2,5; 507: 19, 2,5—4, 19, 2,4 cM.

1) Serie 255 don. J. J. KORNDÖRFFER, Dec. 1880.

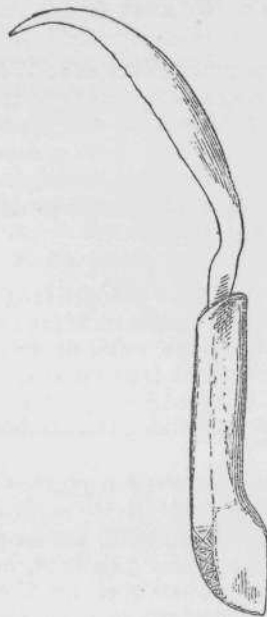
2) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) Serie 167 don. J. J. KORNDÖRFFER, Nov. 1876.

4) Verg. JACOBS, II, Pl. XI A, *sadēb toenong*. — KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. 3. — VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 3. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. I, *Sadēb*. — NIEUWENHUYZEN, *De politiek van den oorlog in Atjeh* (Ind. Militair Tijdschr. 1897) 159, n°. 4.

5) Zie Ned. St. Crt. 16/17 Mei 1886. — Als incl. naam voor 26 wordt daar opgegeven: *sedal?* waarschijnlijk *sadēb*.

1429/54, 191 & 192. Padimessen¹⁾ (*södöp*²⁾, lemmet knievormig gebogen, het onderste deel gelijk van breedte, het voorste met convexen rug, rechte snede en lange, haakvormige punt. Greep van bruin hout, rond, bij 191 aan het boveinde verdikt; het ondereinde bij 54 breder en platter, aan eene zijde recht afgesneden en aan de andere met ingesneden kruisen, bij 191 hertenpootvormig, aan eene zijde getand en met ruw ingekraste krullen, bij 192 ruitvormig, met een knopje en eene dubbele rij ingesneden driehoeken. **L. D.** (Zie nevensstaande afb.).

1429/54.

54: l. lemmet 17, gr. br. id. 2, l. greep 15,5, dm. ronde gedeelte 3; 191: l. lemmet 17, gr. br. id. 2, l. greep 14,5, dm. ronde gedeelte 3; 192: l. lemmet 13, gr. br. id. 2,2, l. greep 14, dm. ronde gedeelte 2,5 cm.

1429/147 & 147a. Als boven (*sadeuëb*), lemmet als bij de vorige, greep veel langer, van geel hout, bij 147 ovaal, bij 147a rond, het ondereinde achtkant, met pyramidale punt, twee rondgaande platte bandjes en daartusschen ingesneden kruisen. *Meulaböh*. **W. kust A.**

147: l. lemmet 18, gr. br. id. 2, l. greep 21, dm. id. 2,5; 147a: l. lemmet 18, gr. br. id. 2, l. greep 27, dm. id. 3 cm.

540/25 (2 ex.) en 1599/511. Kapmes (*parang tjandong*³⁾, lemmet bijna recht, aan het vooreinde met kleine, omgebogen punt; ruwe (25) of gladde (511) houten greep, bij een ex. van 25 en bij 511 met ijzeren steelring, waaronder bij de laatste nog een *socasa* ring, bij het andere met twee vischgraatvormig gevlochten rotanbanden. **Gr. A.**

Afm. als voren 540/25: een ex. 32, 2,5—4, 26, 4; een ex. 28, 2—4, 22,5, 3; 1599/511: 26,5, 2,7—4,7, 24, 2,6 cm.

1599/510. Kapmes (*parang tjandong*), op de vorige veel gelijkend, het lemmet echter recht, de rug gedeeltelijk dakvormig; aan weerszijden langs een deel van den rug eene bloedgroeve, terwijl het lemmet langs een deel van de snede beetelvormig is afgeslepen. Greep van zwart hout, in doorsnede ovaal, over het middelste deel iets dunner; fraaie steelring met kraag van zilver, met ingedreven *à jour* bewerkte versiering; patroon: aan elkaar sluitende kwadraten. **A.**

Afmetingen als voren 31,5, 2—3,5, 29,5, 2,3—3 cm.

1429/84. Als boven (*moendō*⁴⁾, lemmet flauw gebogen, rug convex, snede concaaf, de eerste over een klein deel dakvormig en verder naar de punt smaller wordend; nabij de greep het lemmet aan weerszijden concaaf. Greep van bruin hout, cilindrisch, het ondereinde iets dikker en afgerond. Ijzeren steelring. — Voor het kappen van kleine boomen, snijden van geitenvoeder enz. **Geheel Atjeh**⁵⁾.

Lemmet l. 23, br. id. 2—3,6, l. greep 22, dm. id. 2,2—2,5 cm.

1429/85. Als boven⁶⁾ (*ladiëng*⁷⁾, lemmet opwaarts gebogen, rug concaaf, naar de punt toe smaller en met convexen boog in deze overgaande; snede convex. Het lemmet zonder meer gestoken in een ovalen greep van bruin hout, die naar onderen eenigszins

1) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 344.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v. — Volgens den schenker onderscheiden zich deze padimessen van de, eveneens *södöp* genoemde grasmessen, door de lange punt.

3) Zie VELTMAN, *Wdl.* i. v. hakmes. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *tjandoeng*.

4) Opgave van den schenker. — Verg. de *parang tjandong* hierboven. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk.* s. v. *moendok*.

5) Opgave van den schenker.

6) Zie bij de zwaarden zonder scheidde van Groep IX. — VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. II. — JACOBS, II, Pl. XI A.

7) VAN LANGEN, *Wbk.* s. v. *lading*. — VELTMAN, *Wdl.* s. v. *zwaard*.

dunner uitloopt en nabij het lemmet omgeven is door vier vischgraatvormig van rotanreepen gevlochten ringen. — Gebruik als voren. **Geheel Atjéh.**

Maten als boven 21, 1,5—3, 28,5, 2—2,5 cM.

1599/512. Kapmes¹⁾ (*parang ikoe lindong*²⁾, lemmet gedamasceerd, recht, rug en snede recht, divergeerend, punt stomp spitsboogvormig; op eenigen afstand loopt, evenwijdig aan de snede, aan beide zijden een onduidelijke rug; onderaan recht afgesneden, dikker en met ronden steel. Greep van bruin hout, achthoekig, naar onderen dikker; ijzeren steelring. **A.**

Afmetingen als boven 33, 3,1—4,6, 22, 2—3 cM.

1429/83. Grasmes (*sadeueb*³⁾, lemmet knievormig gebogen, het onderste deel gelijkmatig breed, het voorste met rechte snede, convexen, naar de punt toe smaller wordende rug. Greep van grijsbruin hout, recht, in doorsnede ovaal, naar onderen dikker wordende. Ijzeren steelring. **Geheel Atjéh**⁴⁾.

L. lemmet 17,5, gr. br. id. 2, l. greep 30, dm. id. 2,2—3 cM.

540/28 (2 Ex.). Grasmes⁵⁾ (*sadeueb*), lemmet sikkelvormig, smal met fijne tanden aan de snede. Ruwe, ronde houten greep. **Gr. A.**

Afm. a. v. 25, 0,8—1,5, 25, 3 cM.

540/29. Als voren, korter, breder en zonder tanden aan de snede; doorn vierkant, omgebogen. Greep ontbreekt. **A.**

L. 17,5, br. 1,2—3 cM.

1468/253. Grasmes⁶⁾, lemmet met dat van 1429/54 overeenkomend maar breder; greep van donkerbruin hout, rond, het einde omgebogen, afgeplat en met een scherpen kant. **Alas.**

L. lemmet 25, gr. br. id. 3; l. greep 12, dm. id. 3 cM.

1429/144. Dissel (*bliong*⁷⁾, ijzer spatelvormig, dwars op den steel, met dikken, achthoekigen, later ronden doorn, die met ruw omgewikkelde rotanreepen aan het knievormig einde van den steel is bevestigd, waar tevens een paar bamboelatten tusschen gestoken zijn. De steel van licht hout, rond, het omgebogen deel plat. — Voor het vellen van groote boomen. *Meulaböh. W. kust A.*

Ijzer l. 7,5, br. 6,5, doorn d. m. 2; steel l. 117, dm. 4 cM.

540/24. Dissel (*tjeukèh*⁸⁾, blad van ijzer, flauw gebogen, aan een einde breed uitlopend, aan het andere met een oog tot doorlating van een steel, die ontbreekt. **Gr. A.**

L. 28, gr. br. 7,5 cM.

540/23 (2 Ex.). Bijl, lemmet wigvormig met driehoekig gat voor den ruwhouten steel; in een ex. is in het voorreinde een groote spijker geslagen. **Gr. A.**

Lemmet l. 17 en 15, br. 3,5—6; steel l. 68 en 78, dm. 4 cM.

636/1⁹⁾. Ploeg¹⁰⁾ (*langaj*¹¹⁾; de ploegschaar (*mata langaj*) gevormd door een plat stuk ijzer, waarvan het onderste bladvormige gedeelte uit steekt buiten het groote,

1) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 4.

2) Woordelijk: Palingstaart.

3) Verg. de aant. 2) bij 1429/54 hierboven.

4) Opgave van den inzender.

5) *C. B. G.*⁴ Suppl. n°. 4652.

6) Volgens opgave van den schenker, zie echter noot 2) bij 1429/54.

7) VELTMAN, *Wdl.* i. v. *bijl.* — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *bliong.* — Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XC, fig. 4.

8) VELTMAN, *Wdl.* i. v. *bijl.* — Zie ook *C. B. G.*⁴ Suppl. n°. 4623.

9) Serie 636 don. F. POMPE VAN MEERDERVOORT. — *Ned. St. Crt.* 27/28 Jan. 1889, n°. 23. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. IV.

10) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 283. — *C. B. G.*⁴ Suppl. n°. 4637. — *Not. Bat. Gen.* 1892. Bijl I, n°. 6.

11) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *langaj.* — VELTMAN, *Wdl.* i. v.

driehoekige, gebogen kopstuk ¹⁾ (*bòh langaj*²⁾) en daarin met een houten wig (*seremieng langaj*? ³⁾) opgesloten. Boven dit kopstuk een handvat (*lamat langaj*⁴⁾), palmhouten stok, boven rond, onderaan langwerpig vierkant, met een ring (*klah langaj*) van rotan aan het kopstuk verbonden en gestoken door een gat in het achtereinde van den, door het kopstuk reikenden, afgeronden aren-houten dissel (*éh*). Nabij het vooreinde van den dissel is daaraan een gebogen houten juk (*jō*⁵⁾) met een rotanlus verbonden; in dat juk steken twee houten stokken (*aneu jō*⁵⁾) die den nek van het trekdier omsluiten; aan het einde van het juk verder een dik gedraaid touw van aren-vezels (*talòè dham*) dat door een aangebonden rotanring loopt en aan het handvat verbonden is. Onder den hals van het dier een à jour gevlochten band van rotanvezels, evenzoo met een aren-touw, dat door een ring loopt, aan het handvat verbonden. — De Atjèher ploegt in rechthoeken van 5 à 6 passen breedte en 40 passen lengte, waarbij de wendingen altijd links zijn; het volledig doorploegen van zoo'n rechthoek duurt ongeveer een uur. Een dun van aren-vezels gedraaid touw is met het eene einde in den neus van het trekdier, met het andere aan het handvat bevestigd ⁶⁾. *Gampông Roempét. Gr. A.*

Handvat l. 126, d. 3; kopstuk l. 55, br. 5; dissel l. 269, dm. 4 cM.

1429/47 & 47 a. Monsters sparrenhout ⁷⁾ (*oejòm*⁷⁾), (2 blokjes), met twee pijnappels. — Dient voor huizenbouw en brandhout, de harsachtige kern voor fakkels (*soeloeh*). **L. D.**

L. blokjes 3,3, br. 3,5, d. 2 cM.

1429/146. Guts ⁸⁾ (*peuet goelông*), ijzer recht, in doorsnede rechthoekig, het einde breeder en halfcirkelvormig uitgehold. Greep van een ruwen tak. — Wordt gebruikt voor het maken van insnijdingen in *gétah perija*-boomen ⁹⁾. *Meulaböh. W. kust A.*

L. ijzer 12, br. id. 0,8—1,4; greep l. 13, dm. 2,5 cM.

1647/970. Rijstzak (*eumpang gampit*¹⁰⁾), van diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandanus*-reepen met enkele à jour geblokte roodbruine banen. In de breedte zijn eenige rijen reepen zigzaggvormig gevlochten; de rand met eene rij gedraaide vezels, aan den onderrand een lusje. — Voor het bewaren van rijst als leeftocht. *Poelò Raja. W. kust A.*

H. 24,5, br. 16—19,5 cM.

245/26. Zakje, van roode en ongekleurde *pandanus*-bladreepen gevlochten, eenigszins peervormig met ronden bodem, de bovenopening bijna geheel dichtgenaaid. Patroon: afwisselende rijen roode en ongekleurde driehoeken, onder en boven door getande randen begrensd. — Voor monsters peper ¹¹⁾. **A.**

L. 23, br. 12,5—15 cM.

1647/977. Vruchtenzakje (*eumpang mata poenè*), van diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandanus*-reepen; de onderhoeken binnenwaarts omgevouwen, naar boven smaller, bovenrand dik en met gedraaide en ingestoken vezels. Op het midden vier rijen rechthoekige gaten (duivenoogen), waaraan het zakje zijn naam ontleent ¹²⁾.

H. 12,5, br. 14—17 cM.

1) Volgens eene bij deze inzending gevoegde toelichting is dit kopstuk vervaardigd van *ba-manèh*, het *kajoe laban* der Maleiers. — *Vitex pubescens*, VAHL. FILET, n°. 5117. — DE CLERCQ, n°. 3470.

2) Volgens genoemde toelichting.

3) Zie bovengenoemde toelichting.

4) De ploegstaart heet volgens Dr. SNOUCK HURGRONJE, *gò*, het handvat: *lamat* of *neumat*. — Zie ook Id. *The Achehnese* I, 262, afb.

5) Zie bovengenoemde toelichting.

6) *Pinus Merkusii* JUNGH? — DE CLERCQ, n°. 2714.

7) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 5. — HAZEU, *Wbk.* s. v.

8) Verg. *Gids voorwerpen van Goenoeng Taboer*, 151.

9) Zie VAN LANGEN, *Westkust*, 497. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 365.

10) Volgens den schenker.

11) Volgens den inzender.

12) Volgens den schenker.

1599/427 & 428¹⁾. Bogen²⁾, van bamboe, naar de einden dunner uitlopend; in het midden versterkt met een stuk hout, dat aan de einden recht afgesneden (427) of aangepunt (428), in het midden dikker en door twee (427) of vijf (428) vischgraatvormig gevlochten rotanringen bevestigd is. Aan de einden schuine inkepingen als ligplaats voor de lus van de pees; bij 427 aan een einde daarnaast nog kleine driehoekige inkepingen. Pees van rotan, bij 428 dubbel en de einden met rotanomwoeling bij elkaar gebracht; op het midden een driehoekig (427) of trapeziumvormig (428), hol stukje vlechtwerk van rotan tot oplegging van schietmateriaal. — In de Bataklanden worden geheel gelijkvormige bogen gebruikt om daarmede balletjes klei te schieten, tot het verschrikken van vogels op de rijstvelden³⁾. Het ligt voor de hand, dat zij ook in Atjeh voor gelijk doel worden aangewend. — 's R. E. M. bezit soortgelijke bogen, maar veel fraaier uit *Cambodja* en *Tonkin*. **A.**

427: l. 78, br. gem. 1,8; 428: l. 119, br. gem. 2 cM.

Pl. X, fig. 4 & 5.

1429/148. Hamer (*noega*⁴⁾), van roodbruin hout, uit één stuk; de kop vierzijdig pyramidaal, het vooreinde breder met schuine kanten, het achtereinde met afgesneden hoeken. Steel rond, naar achteren dikker, het achtereinde aan weerszijden smaller; in den aldus ontstane dwarsrug een gat, waardoor een ruw vezeltouw getrokken is. — Wordt gebruikt om houten pennen (*paténg*) te drijven in boomen (*kajèl oendè*⁵⁾), waarin zich bijennesten bevinden, om den boom gemakkelijk te kunnen beklimmen⁶⁾. *Meulaböh. W. kust A.*

Kop l. 19,5, br. 5,5—9, steel l. 14, dm. 3—4,5 cM.

1468/499. Gele was (*lilin*⁷⁾), twee cilindrische monsters. **G.?**

L. 9,5 en 11, dm. 4,5 cM.

1468/171, 171a en b. Halsbanden (*gènta n koedò*⁸⁾), bestaande uit een gedraaid touw, blauw (171) of grijs (171a en b), waaraan, door stukjes bamboe gescheiden messingen klokjes. Bij 171 zeven klokjes, waarvan twee met aaneengesloten rondgaande groeven, nabij het oog enkele of driedubbele kogeltjes en daaronder bij twee snoerornament en bij een derde twee maal omgebogen haakjes met opgerolde einden; bij 171a vier klokjes, drie effen met opstaanden, scherpen rand, een vierde met aaneensluitende groeven en langs den onderrand met in elkaar grijpende spiralen; 171b met vijf klokjes, drie met enkele, twee met aaneengesloten groeven, van de laatste een met haakvormige versieringen als boven. Als klepel bij de meeste klokjes een ruw stukje ijzer, bij enkele eene schroef, bij een een stukje messing. — Voor paarden⁹⁾, wanneer deze bereden worden. **G. L.**

171: l. dubbel gevouwen 44, h. klokjes 5,5—7; 171a: l. dubbel gevouwen 46, h. klokjes 6,5—7,5; 171b: l. dubbel gevouwen 41, h. klokjes 5,5—10 cM.

1) *Gids*, n°. 353.

2) GIGLIOLI, *Notes*, etc. I. A. f. E. Bd. VI, fig. 19.

3) O. c. 121.

4) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. — VELTMAN, *Wdl.* i. v. *hamer*.

5) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *oenoi*.

6) Zie VAN HASSELT, *Volksb.* 307. — Id. *Atlas*, Pl. LXXXVII.

7) HAZEU, *Wbk.* s. v.

8) HAZEU, *Wbk.* s. v.

9) Omtrent paardenteelt in de Gajölanden zie SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 357.

GROEP VI.

Vervoermiddelen.

1468/410. Zak, van ongekleurde, diagonaal gevlochten *pandanus*-reepen, in het midden breeder dan aan de einden. Onder- en bovenrand met hetzelfde materiaal omboord; aan den laatste een oogje van plantenvezels. **G. L.**

H. 65, br. 32—42 cM.

1599/290¹⁾. Zakje²⁾ (*sěntòng*³⁾), dubbele laag diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandanus*-reepen, die van de binnenste breeder dan van de buitenste, die bijna geheel bedekt is met ingevlochten donkerbruine biezen. De buitenste laag *à jour* bewerkt met talrijke, door vier witte vezels omgeven gaatjes, die in rechte- en zigzaglijnen of in rijen gegroepeerd zijn. Tusschen de beide lagen klatergoud (*pěrdah*); aan den bodem een klein, driehoekig uitsteeksel. — Vrouwenarbeid. Wordt door mannen op reis voor bewaring van rijst gebruikt. **G.**

H. 27, br. 18 cM.

1429/30. Als boven (*běbaloen sěntòng* of *tapé ikòt*⁴⁾), van zeer smalle, diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandanus*-reepen; nabij den bovenrand is door ingevlochten bruinroode biezen eene breede baan gevormd, waarin vier rijen, door witte vezels begrensde gaatjes. Overigens de buitenzijde bedekt met borduursels van bundels rood, blauw en een enkele maal geel garen; patroon: over het bovenste drie vierde horizontale vischgraatvormige randen, rijen driehoeken en zigzaglijnen, over het onderste vierde aan elkaar gesloten, verticale, vischgraatvormige, roode en blauwe banen. — Gebruik als boven, wordt in den *bolòm* (zie beneden) gestoken. **G.?**

H. 32, br. 15,5—17 cM.

1599/291. Zak⁵⁾ (*sěntòng*), van eene dubbele laag diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandanus*-reepen, de binnenste van bredere dan de buitenste; op de buitenzijde talrijke rechte en zigzagstrepen van bundels rood en blauw garen, op het onderste deel dergelijke, verticale, vischgraatvormige strepen, de bovenrand met blauw garen omboord. **G.**

H. 34, br. 26—31 cM.

1429/31. Zakje (*tapé pěnásén*⁶⁾), samengesteld als 1599/291, met eene bruine, *à jour* bewerkte baan als 1429/30; daaronder op het buitenvlak, binnen een rechthoek, ingevlochten roode biezen, zoodat twee ongekleurde bliksemvormige lijnen en eenige dergelijke, met zwarte reepen⁷⁾ gevulde driehoeken zichtbaar blijven; om dien rechthoek drie concentrische randen van garenbundels; de beide uiterste rood en vischgraatvormig, de middelste rood en zwart en zigzagvormig. Eene dergelijke driedubbele rand om de opening, die met blauw garen omzoomd is. — Vrouwenarbeid. Tot opberging van eetwaren op reis. **L. D.**

H. 28, br. 26 cM.

1429/181. Als boven (*tapé pěnásén*), van ongekleurde en roode, diagonaal gevlochten *pandanus*-reepen, eenigszins trapeziumvormig; patroon: schuine banen afwisselend effen rood, of rood met ongekleurde driehoeken, breede en smalle strepen; deze banen aan de einden rood en ongekleurd geblokt. — Voor eetwaren op reis. **L. D.**

H. 17, br. 16—18 cM.

1) *Gids*, n°. 246.

2) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 376. — *Coll. van DAALen*, n°. 85.

3) HAZEU, *Wbk.* s. v.

4) Volgens den schenker, zie echter HAZEU, *Wbk.* s. v. *tapé*.

5) *Gids*, n°. 245.

6) HAZEU, *Wbk.* s. v.

7) Van reepen gekleurde pisangbast (*tjinah*?). — Verg. *Inventaris*, n°. 11092.

1429/17. Zakje (*běbaka tēmpat lōdō* of *pěldōn*¹⁾, van diagonaal gevlochten, ongekleurde, smalle *pandanus*-reepen; bodem rechthoekig, van boven rond, de onderhoeken naar binnen gevouwen. In de wanden zijn donkerbruine biezen ingevlochten, zoodat witte figuren op donkeren grond zijn ontstaan. Patroon: rijen driehoeken, ruiten, met ruiten gekroonde driehoeken en schuine, vertakte lijnen. — Vrouwenarbeid. Voor *lombok* enz. op reis. **L. D.**

H. 12, br. 14—18 cM.

1429/29. Mandje (*oemah n koerōn*), van ongekleurde, diagonaal gevlochten *pandanus*-vezels, van boven rond, bodem vierkant. In de wand drie rijen vierkante gaten. Buitenzijde bijna geheel bedekt met bruine, ingevlochte biezen, zoodat van de ongekleurde alleen nog zichtbaar zijn een rand om de opening, vier vezels om de gaten, twee rijen kruisen aan weerszijden van deze; op den bodem lange dwars- en korte schuine strepen en driehoeken; in den bodem zijn nog ingevlochten een diagonaal kruis van gele biezen en korte zwarte streepjes. — Om den rijstpot op reis op te zetten. **L. D.**

H. 8, bodem l. en br. 12 cM.

1429/46 & 46a. Halve klapperdoppen (*blah kal*²⁾, waaraan de „oogen” (*oeloe ni krambil*) zichtbaar zijn. Op de buitenzijde versierd, 46 met ingekraste rondgaande strepen, waartusschen rijen snoerornament, halve cirkels, driehoeken, kruisbloemen en ruiten, welke met kalk wit gemaakt zijn; 46a langs den rand ingesneden snoerornament, gevolgd door twee rijen driehoeken die gevuld zijn met punten en een streep evenwijdig aan de randen. — Dient om op reis rijst te meten. Twee dergelijke maten zijn een *kal* = gewicht van 20 mex. dollars³⁾. **L. D.**

46: h. 7, dm. 6,5; 46a: h. 7, dm. 8 cM.

1429/33, 186, 1468/382 & 490. Reiszakken⁴⁾ (*bōlōm*⁵⁾, van katoen, 33 grijs, 186 rood met groepen van 9 witte cirkels, 382 zwart, 490 paars gebloemd, met voering van grijs (33, 186 en 490) of rose (382) katoen; in het ondereinde van 186 nog een zakje van roode en ongekleurde, diagonaal gevlochten *pandanus*-reepen. De rand omboord met steken grijs (33), grijs en rood (186), grijs en wit (382) of rood en groen (490) garen. Langs dien rand dakvormige zilveren ringetjes (*kirihōn*) waardoor een te zamen geknoopt grijs (33 en 186) of rood (490) touw of een gevlochten wit snoer (382) gehaald is, waaraan een messingen (33) of hoornen (186) haak, dan wel een kwast van wit garen met gebloemde lapjes (382). — Dient tot opberging op reis van den kalkkoker (*ploek n kapoer*, zie 1429/34 blz. 11), naaizakje (*goeloeng sirih*, n°. 1429/35 blz. 101), zakje (*běbaloen sētōng*, n°. 1429/30 blz. 114), een medicijnzakje (*pěsēmboeran*), zakje met vuurslag (*bōlōm ni tjantik*, n°. 1429/36 blz. 97), *kōnjēl* (n°. 1429/37 blz. 20), tabak, sirih, geld, eetwaren enz. Voor oudere mannen. 1429/33, 186 en 1468/490: **L. D.**, 1468/382: **G. L.**

1429/33: h. 71, br. 33; 1429/186: h. 55, br. 22; 1468/382: h. 80, br. 27; 1468/490: h. 65, br. 21 cM.

1429/135. Draagmand⁶⁾ (*amboeng*⁷⁾, rechthoekig, naar boven wijder uitlopend. In de hoeken ronde houten staven, onder den bodem tot vierhoekige pooten bewerkt; de bodem van dubbele, *à jour*, rechthoekig gevlochten bamboereepen, eenmaal diagonaal met dezelfde reepen doorvlochten. Wand van dunne, staande rotanreepen, op 12 plaatsen slangvormig met hetzelfde materiaal dwars doorvlochten; randhoepel van bamboereepen, op eenigen afstand daaronder, binnen en buiten dergelijke reepen.

1) Opgave van den schenker. — Verg. HAZEU, s. v. *běbaka* en *lōdō*.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v. *kal*.

3) Voor rijstmaten en gewichten zie verder SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 345.

4) *Inventaris*, n°. 11090 en 11091.

5) HAZEU, *Wbk.* s. v.

6) SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 384.

7) HAZEU, *Wbk.* s. v.

Rugzijde met boomschors bekleed. Aan elk der staven van de rugzijde een armdraagband, bestaande uit een rechthoekig, lusvormig vlechtwerk van rotan, met twee omwoelde oogen, waarvan het bovenste met rotan, het onderste met een lang, gedraaid touw aan elk der staven bevestigd is. Bovendien loopt een rotan van het ondereinde der andere staven door een der oogen van de armdraagbanden tot boven de mand en is daar door splijting en dwarse doorvlechting met smalle reepen tot een langwerpige stuk vlechtwerk met spitse einden bewerkt (om op het hoofd te dragen?) **Geheel Atjéh en Gajöland**¹⁾.

H. 70, br. beneden 19, id. boven 30 cM.

GROEP VII.

Handel.

1. Munten.

a. Atjéhsche.

1599/303²⁾. Munt³⁾ (*deureuham* of *maih*⁴⁾), van goud, rond met geparelde randen; op de voorzijde in arabische karakters: 'Alá' ad-din ibn 'Alí⁵⁾ *chalada soeltánoehoe*⁶⁾, op de keerzijde: *assoeltán al 'ádil*⁷⁾. **A.**

Dm. 1,2 cM.

170/1 en 1599/306⁸⁾. Gouden munten⁹⁾, als voren; op de voorzijde in arabische karakters: *Padoeka sri soeltán Tádj al-'álam*, op de keerzijde: *saftat ad-din Sjah*¹⁰⁾ *bërdaulat*¹¹⁾. **A.**

Dm. 1,3 cM.

1599/304¹²⁾. Gouden munt¹³⁾, als voren; op de voorzijde: *Padoeka sri soeltán 'Inájat Sjah*, op de keerzijde: *Zakiat ad-din Sjah*¹⁴⁾ *bërdaulat*¹⁵⁾. **A.**

Dm. 1,3 cM.

201/1 en 1599/305¹⁶⁾. Als voren¹⁷⁾; op de voorzijde: *Sri soeltán 'Alá' ad-din*, op

1) Opgave van den schenker.

2) *Gids*, n°. 298.

3) Litteratuur: MILLIES, 68 vlgg. — NETSCHER & v. D. CHIJS, 161 vlgg. — NETSCHER in T. I. T. L. Vk. VI, 463. — VAN LANGEN, *Westkust*, 514 vlgg. — Id. *Staatsbestuur*, 427 vlgg. — KRUYT, 74 en 209. — VETH, *Atchin*, 43. — Cat. Num. Verz. Bat. Gen. K. & W. 1896 (4^e druk) 70. — MARSDEN, *History of Sumatra* 3rd Ed. 171. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XXXIX, fig. 6. — Id. *Volksb.* 47. — Voor dit exemplaar zie MILLIES, 75, Pl. XVI, fig. 133.

4) Verg. VAN LANGEN, *Wbk. i. v. dërham*. — Omtrent de waarde aan een dergelijk muntstuk toe te kennen zie VAN LANGEN, *Staatsbestuur*, 430 vlgg.

5) Waarschijnlijk van 'Alá' ad-din Ri'ajat Sjah ± 1588—1604. — Verg. HOESEIN, 164 en 212.

6) Volgens MILLIES, 75: Alá'oud-din fils d'Alí, que son règne soit prolongé. — Zie ook HOESEIN, 164.

7) Id. *Le Roy juste*.

8) *Gids*, n°. 299.

9) MILLIES, 89, fig. 138. — NETSCHER & v. D. CHIJS, fig. 183. — Cat. Num. Verz. 71, n°. 75. — VAN LANGEN, *Staatsbestuur*, 431 en afb. b.

10) 1641—1675. — HOESEIN, 214.

11) Volgens MILLIES: La couronne du monde, la pure en religion.

12) *Gids*, n°. 300.

13) Verg. MILLIES, 93 en fig. 140. — NETSCHER & v. D. CHIJS, fig. 182. — Cat. Num. Verz., 71, n°. 77.

14) 1678—1688. — HOESEIN, 214.

15) Volgens MILLIES, 93: La Pure ou Pieuse en religion.

16) *Gids*, n°. 301.

17) MILLIES, 100 en Pl. XVI, fig. 144. — NETSCHER & v. D. CHIJS, 165 en Pl. XXII, fig. 186. — Cat. Num. Verz. 71, n°. 79. — NETSCHER in T. I. T. L. Vk. VI, 463.

de keerzijde: *Sjdh Djohan bërdaulat*. Uit den tijd van *Soeltan 'Alâ' ad-din Djohan Sjdh*¹⁾. **A.**

145/1—4²⁾. Munten³⁾ (*keuh*⁴⁾, van lood (tin?); rond met parelrand.

1⁵⁾. Op de voorzijde in arab. karakters: *bandar Atjèh dar as-salam* (haven van Atjèh, verblijf des vredes); op de keerzijde vier stippen, drie liggende sabels (?), het gevest naar rechts en daaronder het jaartal 1194. (1260 = A. D. 1840) (type I).

2. Als 1 maar kleiner, de sabels op de keerzijde met het gevest naar links, geen jaartal (type II).

3. Als 1 maar kleiner, de voorzijde zeer onduidelijk; het woord „*bandar*” bijna niet herkenbaar, keerzijde zonder stippen en zonder jaartal (type III).

4. Als 1 maar kleiner, op de voorzijde een opschrift als bij 1, maar zeer onduidelijk en omgekeerd; keerzijde als bij 1 maar met onduidelijk jaartal (type IV). **A.**

Dm. 1,9—2,2 cM.

148/14 a-f⁶⁾. Als boven (zes stuks).

a en b. Voorzijde iets grooter dan de keerzijde; de voorzijde door strepen in drie regels verdeeld waarin: *as-salam*; de keerzijde als bij 145/1, maar niet juist in het midden en met onduidelijk jaartal (type V).

c. Als type II maar zeer onduidelijk en met onduidelijk jaartal 1194?

d-f⁷⁾. Vorm als a; op voorzijde alleen „*bandar Atjèh*” duidelijk; op de keerzijde alleen stippen en een paar sabels onduidelijk te herkennen; geen jaartal (type VI). **A.**

Dm. 2—2,2 cM.

163/49—54⁸⁾. Als voren (6 exempl.).

49 en 51 als type VI maar zeer onduidelijk, 51 met het jaartal 1194?

50 en 52 als type V maar de stippen op de keerzijde in eene vierbladige bloem veranderd; 52 met jaartal 1194? (1260).

53 als type II met onduidelijk jaartal.

54 gelijkend op type III, doch aan de keerzijde met slechts twee punten en drie geheel vervormde sabels? **Gr. A.**

Dm. 1,9—2,2 cM.

164/11⁹⁾. Als boven (19 exempl.).

3 exemplaren ongeveer overeenkomende met type II, alle met zeer onduidelijk jaartal; vijf exempl. als type III, bij een het jaartal 1194. (1260); vier exempl. als type IV, een als type VI, maar kleiner en zeer onduidelijk; zes exemplaren, waarvan het opschrift op de voorzijde meestal geheel misvormd is en die blijkbaar door niet zaakkundigen vervaardigd zijn¹⁰⁾. **Gr. A.**

Dm. 1,8—2 cM.

1) 1735—1760. — HOESEIN, 215. — De meening van VAN LANGEN, *Staatsbestuur*, 431, dat na de Sultane *Tâdj al-'âlam* geen „derhams” meer geslagen zijn, berust blijkbaar op eene vergissing.

2) Serie 145, don. Dr. W. PLEYTE, Maart 1874.

3) MILLIES, 105. — NETSCHER & v. D. CHIJS, 165. — NETSCHER, T. I. T. L. Vk. V, 313. — VAN LANGEN, *Staatsbestuur*, 433 vlgg. — Id. *Westkust*, 516.

4) Ook *kè, kah, kou, kasja*. — Verg. Cat. Num. Verz. 71, n°. 80.

5) MILLIES, Pl. XVII, fig. 151. — NETSCHER & v. D. CHIJS, Pl. XXII, fig. 188. — Verg. VAN LANGEN, *Staatsbestuur*, pl. tegenover 427, fig. c.

6) Serie 148, don. Dr. J. SEMMELINK, Oct. 1874.

7) MILLIES, Pl. XVII, fig. 153.

8) Serie 163, don. Dr. J. SEMMELINK, April 1876.

9) Serie 164, don. J. J. KORNDÖRFFER, April 1876.

10) De oorzaak van het voorkomen van verschillende soorten *keuh*'s ook van die met onvertaanbaar opschrift zal wel daarin te zoeken zijn, dat op kleinere schaal op elken *pasar* deze munten werden gemaakt. — Zie VAN LANGEN, *Staatsbestuur*, 432.

205/4¹⁾. Munten (12 Ex.), als boven, 1 ex. type IV, 2 ex. type V, zes ex. type VI, waarvan een met jaartal 1171 (1272 = A. D. 1855), drie ex. waarvan het opschrift bijna geheel is uitgewischt. Gr. A.

Dm. 1,8—2,2 cM.

241/5²⁾. Als voren, van type II? zeer onduidelijk, jaartal 1171 (1272). Gr. A.

Dm. 1,9 cM.

b. Ingevoerde.

1578/12³⁾ & 1599/316 (3 Ex.). Munten⁴⁾ (*goepang*), van zilver. Te *Calcutta* voor *Arkat* geslagen. Tegenwoordige waarde in Atjèh 6 Dollarcenten. Zeldzaam te verkrijgen. A.

Dm. 1,3 cM.

1599/318⁵⁾. Munten (*koepang*⁶⁾, twee Exempl. met de vorige overeenkomend, een voorzien van een messingen oogje. — Worden in de *Gajò*-landen alleen voor de vervaardiging van sieraden gebruikt. (Zie Groep II blz. 367). G.

Dm. 1,3 cM.

1599/319⁸⁾. Munt (*koepang*), als boven, maar zeer onduidelijk gestempeld; in het *Gajò*-land vervaardigde namaak⁹⁾. G.

Dm. 1,3 cM.

1599/317¹⁰⁾. Munt¹¹⁾ (*boesoek*), als 316 maar kleiner. Tegenwoordige waarde 3 Dollarcenten. G.?

Dm. 1 cM.

1599/312¹²⁾. Zilveren munt¹³⁾ (*ringgét meureujam*¹⁴⁾; Spaansche „reaal van achten”¹⁵⁾; voorzijde: spaansch wapen, rechts: $\frac{M}{F}$, links: 8, langs den omtrek: PHILIP V, D. G. HISPAN. ET IND. REX.; keerzijde twee gekroonde schilden, tusschen twee gekroonde kolommen, waaromheen geslingerd een band met *plus, vita*; langs den omtrek: UTRAQUE UNUM $\overset{\circ}{M}$ 1743 $\overset{\circ}{M}$. A.

Dm. 4 cM.

1599/307 & 308. Munten¹⁶⁾ (*ringgét Atjèh patōng rajeu*¹⁷⁾, als voren; 307 voorzijde: beeltenis van Karel III met opschrift: CAROLUS III DEI GRATIA 1774, keerzijde: gekroond spaansch wapen tusschen twee kolommen als bij 312, opschrift: HISPAN. ET IND. REX.? 8R.?; 308 voorzijde: beeltenis Karel IV, opschrift: CAROLUS III DEI GRATIA 1803, keerzijde: wapen als voren, opschrift: HISPAN. ET IND. REX. ME. 8R. J. P. A.

Dm. 4 cM.

-
- 1) Serie 205 don. Dr. J. SEMMELINK, Juli 1878.
 2) Serie 241 don. J. J. KORNDÖRFFER, Juni 1880.
 3) *Gids*, n°. 294. — Serie 1578 don. A. DE VRIES, Jan. 1907.
 4) Zie R. W. POOLE, *The coins of the Muhamedan States of India*, 125. — Cat. Num. Verz. Bat. 167, n°. 37. — SNOUCK HURGRONJE, *Het Gajòland*, 381. — VAN LANGEN, *Staatsbestuur*, 434. — HAGEN, *Gajoländer*, 65. — Verg. ook CHAS. J. RODGERS, *Catalogue of the coins of the Indian Museum*.
 5) *Gids*, n°. 296. 6) HAZEU, *Wbk.* s. v.
 7) Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *Gajòland*, 381.
 8) *Gids*, n°. 297.
 9) Zie HAZEU, *Wbk.* s. v. *koepang rēpèk*. — HAGEN, *Gajoländer*, 65. — Coll. VAN DAALLEN, n°. 80.
 10) *Gids*, n°. 295.
 11) POOLE, o. c., 126. — Cat. Num. Verz. Bat. 167, n°. 38. — HAZEU, *Wbk.* s. v.
 12) *Gids*, n°. 293.
 13) Cat. Num. Verz. Bat. Gen. 225, n°. 11.
 14) Lett. „kanonnenrijksdaalder”; de benaming ziet op de kolommen.
 15) Verg. NETSCHER & v. D. CHIJS, 27.
 16) Cat. Num. Verz. 225, n°. 28.
 17) *patōng rajeu*^c = met groote beeltenis.

1578/1. Munten, als boven, met 307 overeenkomend; opschrift op de voorzijde: CAROLUS III, DEI GRATIA 1776, op de keerzijde: HISPAN. ET IND. REX, T. 8 R. P. R.

Dm. 4 cM.

1578/2—6. Als boven, met 308 overeenkomend; opschrift op de voorzijde met het jaartal 1799 (2), 1804 (3), 1805 (4), 1807 (5), 1808 (6); bij alle op de keerzijde: HISPAN. ET IND. REX; dan bij 2:

T. 8 R. P. P.
 bij 3: T. 8 R. P. J.
 bij 4 en 5: ME 8 R. J. P.
 bij 6: ME 8 R. P. J.

Dm. 4 cM.

1578/7 & 8, 1599/309—311. Munten ¹⁾ (*ringgét Atjèh patōng oebit* ²⁾), als voren, de voorzijde als voren, maar met beeltenis van FERDINAND VII en jaartal: 1820, 1821, 1811, 1822 of 1809: keerzijde eveneens als bij de vorige, maar na „REX” bij 7: z. 8 R. A. G. bij 8: z. 8 R. R. G., bij 309: ME 8 R. J. P.; bij 310: z. 8 R. R. G., bij 311: M. 8 R. T. H. A.

Dm. 4 cM.

1578/9 & 10, 1599/313 ³⁾. Munt (*ringgét boerōng* ⁴⁾), zilveren Mexicaansche dollar (*peso*), jaartal 1871 (9), 1888 (10) en 1886 (313). A.

Dm. 3,8 cM.

1599/314 ⁵⁾. Als voren (*ringgét*), van zilver, dollar uit de Straits-Settlements, jaartal 1900. A.

Dm. 3,9 cM.

1599/315 ⁶⁾. Als voren (*ringgét tjièn*), zilveren Japanse Yen. A.

Dm. 3,8 cM.

15/3 ⁷⁾. Plaatjes van zilver, in verschillenden vorm, meestal rond: enkele vertoonen letters of stukken van een leeuw; vermoedelijk deelen van zeeuwsche dubbeltjes uit de 18e eeuw ⁸⁾. — Volgens den inzender als munt gebezigd. De herkomst is zeer onzeker.

15/2. Ringen (2 Ex.), van messing. Door den inzender gezonden als „Koperen ringetjes van Atsjin,” waarschijnlijk te beschouwen als ringgeld van *Korintji* ⁹⁾.

Dm. 1,6 en 1,7 cM.

169/7 ¹⁰⁾. Gietvorm ¹¹⁾ (eene helft), van leisteen, rechthoekig, aan de eene zijde naast elkaar zeven vormen, die in spiegelschrift drie sabels? en daaronder het jaartal 1761. (1260) vertoonen en door een breeder uitlopend gootje met den rand verbonden zijn. Bestemd voor het gieten van *keueh* (zie boven). Gr. A.

L. 17,8, br. 5, d. 2,1 cM.

1599/322 ¹²⁾. Gietvorm, van koper, uit twee platte, ronde helften bestaande, de eene met langten, vierkanten, aan het einde ronden en gegroefden steel. Aan den bovenrand van beide helften eene kegelvormige gietgoot, loodrecht daarop aan den

1) Verg. Cat. Num. Verz. Bat. 225, n°. 41. *Peso* (R. 8).

2) *oebit* = klein, ziet op de beeltenis.

3) *Gids*, n°. 291. — Cat. Num. Verz. Bat. 304, n°. 52.

4) *boerōng* = vogel, ziet op den, op deze soort munten voorkomenden adelaar.

5) *Gids*, n°. 290.

6) *Gids*, n°. 292.

7) Serie 15, don. D. F. SCHAAP, Dec. 1861.

8) Omtrent dergelijk „Hacksilber” zie SCHURTZ, *Grundriss*, 122.

9) Zie MILLIES, 117 en Pl. XIX, fig. 210 en 221 en vooral noot 4) op blz. 140 dl. IV van dezen Catalogus.

10) Serie 169, don. J. J. KORNDÖRFFER, Dec. 1876.

11) Verg. NETSCHER & v. D. CHIJS, Pl. XXXII en XXXIII.

12) *Gids*, n°. 289.

rand een uitsteeksel, bij eene helft met een, bij de andere met twee oogen, waardoor de helften met een staafje te verbinden zijn. In het inwendige de gebrekkige nabootsing in spiegelbeeld van de beide zijden van eene spaansche *peso* van Ferdinand VII jaartal 1812. (Zie boven bij 1599/309—311). **A.**

Totale lengte 22, uitw. dm. der gietkast 5 cM.

2. Ruilmiddelen enz.

1468/180. Schijven *gambir* (*katjoe*¹⁾, 10 Ex., als ruilmiddel²⁾ in gebruik. 60 stuks gaan in eene Spaansche dollar, vijf in een *koepang*³⁾. — In de *Alas*-landen vervaardigd⁴⁾.

Dm. 5,5, d. 1,5 cM.

1429/86. Tabak (*bakōng*⁵⁾, in origineele verpakking (*tōng*); cylinder van boomschors, met rotanreepen aan elkaar genaaid; langs de randen rotanhoepels, met elkaar kruisende, smalle reepen aan elkaar verbonden. De tabak bedekt met stukken bloemscheede van de *pinang*-palm. — Wordt per *arè*⁶⁾ verkocht, of wel met spaansche dollars gewogen⁷⁾. *Kroëng Pira*⁸⁾. **N. kust A.**

H. 17,5, dm. 20 cM.

163/1. Kralen, rood, talrijke snoeren. Handelsartikel. Afkomstig uit de *Gampōng Djawa* aan de Atjèh-rivier. **Gr. A.**

L. der snoeren 16, dm. der kralen 0,2 cM.

163/28 en 245/28⁸⁾. Weegschalen; balk van hout, bij 163/28 donkerbruin, bij 245/28 lichtgeel; bij 163/28 recht, op het midden en de uiteinden met snijwerk en rondgaande groeven, bij 245/28 flauw gebogen, de uiteinden eenigszins uitgeschulpt; op het midden van den balk een evenaar, die draaibaar bevestigd is in een vorkvormig uitgesneden stuk hout, waaraan een touwtje is bevestigd. Schalen van ronde stukken klapperdop met drie touwtjes, bij 163/28 bovendien met koperen haakjes aan de einden van den balk opgehangen; boven een der schalen van 163/28 een stukje bladlood. 245/28, voor het afwegen van tabak⁹⁾. 163/28 uit den *Dalam* (*Kraton*), **Gr. A.**, 245/28 uit *Pasè*. **N. kust A.**

163/28: l. balk 41, dm. schalen 8; 245/28: l. balk 20,5, dm. schalen 8,5 cM.

1429/150. Als voren (*tjéng*¹⁰⁾, balk van zwart hout met omhoog stekende einden, de evenaar plat en draaibaar in een uitgesneden stukje rotan, waaraan een koperdraad. Schalen van zigzagvormig gevlochten rotanreepen, schotelvormig met rotan randhoepels, aan drie plantenvezels opgehangen. — Voor het afwegen van tabak, *gambir*, notemuskaat enz. *Meulabōh*. **W. kust A.**

L. balk 39, dm. schalen 20 cM.

1599/320 & 321¹¹⁾. Goudschaaltjes; balk en schalen van messing, de eerste recht, in het midden met eene fijne naald, die zich bij 320 beweegt in een ovaal messing ringetje, dat een naar beneden gekeerde naald en een naar boven gericht, doorboord verlengstuk heeft, bij 320 binnen een smallen rechthoek van messing; schalen rond, komvormig, met hulp van draden, bij 321 ook met stalen kettinkjes aan de einden van den balk opgehangen. Het toestel hangt aan eene lus van garen (320) of een stalen kettinkje (321). Tot opberging dient een palmhouten doosje, recht met

1) HAZEU, *Wbk.* s. v.

2) Opgave van den schenker. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 382. — HAGEN, *Gajoländer*, 65.

3) Zie boven blz. 118.

4) Opgave van den schenker.

5) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* s. v.

6) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 213.

7) Opgave van den schenker.

8) Serie 245 don. J. A. KRUYT, Juli 1880.

9) Volgens den inzender.

10) VELTMAN, *Wdl.* i. v. *weegschaal*.

11) *Gids*, n°. 449.

bijna cirkelvormig uitsteeksel; bij 320 gesloten door een draaibaar, en met een bandje van messing, te bevestigen deksel. **A.**

320: l. balk 8, dm. schalen 3; 321: l. balk 7,2, dm. schalen 3,2 cM.

1429/59. Weegschaal¹⁾ (*nèratja ni èpjoen*²⁾), balk van messing, recht met gekartelde einden; de evenaar beweegt zich in een rechthoekig, messingen huisje, waarin bovenaan een naar onder gerichte, messingen punt. Schalen van koper, aan drie in een stalen kettinkje vereenigde touwtjes opgehangen. De schaal hangt aan een kettinkje, waarin eene groene kraal gevlochten is. — Dient voor het afwegen van opium tegen zijn gewicht aan zilveren munten (*rènggét, koepang* en *boesoek*, zie boven blz. 118³⁾). **L. D.**

L. balk 11,5, dm. schalen 5,5 cM.

1468/177. Schaal (*nèratjò?*), in den vorm van een unster; geel houten staafje, waarin met ingeprikte punten en strepen drie verdeelingen gemaakt zijn. Dit staafje kan aan elk van drie touwtjes met kwastjes, welke zich alle op eene helft van het staafje bevinden, worden opgehangen. Aan het einde van die helft eene naar onder gerichte, messingen punt en daarom beweegbaar een messingen, rond, uitgeschulpt huisje, waarin eene, kleine, naar boven gerichte punt. Aan dat huisje een oog waaraan met vier touwtjes een messingen schaal is opgehangen. Over het andere einde van het staafje kan een ovalen, messingen plaatje als gewicht aan eene lus van touw gehangen worden. — Het geheel wordt geborgen in een doos van bruin hout, spatelvormig met ronden steel; van de doos kan de bovenste helft bij wijze van deksel om een aan het eind van den steel aangebracht scharnier draaien; om den steel als sluiting twee vischgraatvormig gevlochten rotanringen. — Dient voor het afwegen van goud. Van Chineesch maaksel. **Alas.**

L. staafje 28, dm. schaal 7 cM.

1468/500. Unster, van bruin hout; ronde staaf, aan het eene einde dikker dan aan het andere; aan het eerste met scherpe, rondgaande ruggen en twee rijen ingesneden driehoeken, eene dergelijke rij driehoeken over het midden. Aan de bovenzijde van de dünnere helft drie ondiepe groeven. Door het midden steekt een vierkant staafje (evenaar), beweegbaar in een vorkvormig houten huisje, waarvan het bovineinde afgerond en met dakvormige rondgaande verhooging. Dit huisje hangt aan een met een stuk koperdraad verlengd, gedraaid vezeltouw. Schaal en gewicht ontbreken. **G.?**

L. balk 40, dm. id. 2—5 cM.

GROEP VIII.

Grondstoffen en hunne bewerking⁴⁾.

1. Grondstoffen.

193/1 en 241/3 a-e. Monsters rotan, licht- en donkerbruin. **A.**

L. 14—16, dm. 1,3—2 cM.

1) Coll. VAN DAALEN, n°. 112.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) Opgave van den schenker.

4) Litteratuur: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 63 vlgg. — JACOBS, II, 137 vlgg. — VAN LANGEN, *Westkust*, 504 vlgg. — VELTMAN, *Gdsmknt.*, 341 vlgg. — ROUFFAER, *Cat. O. I. Weefsels*, 30e vlgg. — NIEUWENHUYZEN in *Ind. Mil. Tijdschr.* 1897, 163. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 370 vlgg. — HAGEN, *Gajöländer*, 63 vlgg. — KEMPEES, 94. — VELTMAN, *Zijdeindustrie*.

1429/38 a. Monster *këri*¹⁾-vezels. — Volgens den inzender atj. *iramè*, vermoedelijk de mal. *rami*. Dient voor het maken van netten enz. **L. D.**

L. 20, dm. 7 cM.

1429/58. Monster biezen (*kërëtan*²⁾ met *rajang*³⁾ rood geverfd, in een diagonaal van smalle, ongekleurde *pandanus*-reepen gevlochten zakje. — De biezen dienen bij het vlechten van matten en zakjes (zie bij Groep I en III). **L. D.**

Zakje br. 8,5, h. 7 cM.

1429/133. Monster email⁴⁾ (*tjawardi*), in een blikken doosje. Uit *Singapore* ingevoerd. **Geheel Atjèh**⁵⁾.

2. Metaalbewerking⁶⁾.

1599/429⁷⁾. Gereedschapskist voor een goudsmid⁸⁾, van palmhout met scharnierend deksel en beslag van messing. (L. 25, br. 18, h. 11 cM.).

Inhoud: a. een hamertje (*palèè*⁹⁾) met gebogen ijzeren kop en houten steel (kop l. 8,7, steel l. 19,7 cM.);

b. een hamertje (*palèè oebit*), als voren, maar kleiner en fijner (kop l. 8, steel l. 20,5 cM.);

c. een tangetje (*seupét*¹⁰⁾), van ijzer in den vorm van een haartang maar de beenen aan het einde dik, puntig uitlopend en met enkele ingekraste strepen (l. 14,9 cM.);

d. een tang (*pati geuroedoe*), van ijzer, groot en grof met driehoekige bekken; dient om metaaldraad door eene van gaten voorziene plaat te trekken (l. 26,5 cM.);

e. een tang (*pati geuroedoe oebit*), van ijzer als de vorige maar veel kleiner (l. 10,5 cM.);

f. een tang (*ijoe anam*), van ijzer, buigtang van Europeesch model (l. 11,9 cM.);

g. een schaar (j. *goenténg meuh*), van ijzer, met lange beenen en kleine driehoekige bekken; om edel metaal te knippen (l. 15 cM.);

h. een vijl (*kiki*¹¹⁾), driekant, europeesch (l. 17,4 cM.);

i. drie priemen (*mata peungoeké*¹²⁾), zijnde een puntig stalen pennetje (een ex. afgebroken) in een houtje stokje als handvat gestoken; dienen om in goud te graveeren (l. 11,5—12,5 cM.);

j. een blikken kokertje, cilindrisch met overschuivend deksel en bevattende zeven stalen beiteltes (*phœuët*¹³⁾ *teumatah*) recht, half rond of rond; vermoedelijk europeesch, een exemplaar blijkbaar van eene oude vijl vervaardigd. Deze dienen om figuren in ijzer of staal te beiteln, ten einde ze met goud of zilver in te leggen. (l. beitel 5,7—6,8 cM.);

k. een blikken doosje met afval van metalen, steentjes, oude veeren enz. (dm. 6 cM.);

l. een blikken doosje met borax (*peudja*¹⁴⁾); wordt bij het soldeeren gebruikt (dm. 7 cM.);

m. een weegschaal (*neuratja*¹⁵⁾), van messing; balans recht met ronde schijven aan de einden; naald beweegbaar in een rechthoekig huis, dat aan voor- en achterzijde eene cirkelvormige opening en boven een naar beneden gerichten wijzer heeft; de ronde schalen opgehangen aan koordjes, het huis aan eene messingen haak (balans l. 19,5, dm. schalen 8,5 cM.);

n. een weegschaal als m maar van koper en minder goed bewerkt; balans flauw

1) HAZEU, *Wbk. s. v. kri*.

2) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 375. — HAZEU, *Wbk. s. v.*

3) Atj. *moedjèè*. — HAZEU, *Wbk. s. v.* — *Morinda tinctoria*, ROXB. — DE CLERCQ, n°. 2343.

4) VELTMAN, *Gdsmdknt*, 345. — JACOBS, II, 147.

5) Opgave van den schenker.

6) Zie VELTMAN, *Gdsmdknt*, 341 vlgg. — Verg. ook JASPER, *Het een en ander over Inlandsche goud- en zilversmeedkunst* (Tijdschr. B. B. XXIII, 265). — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 367.

7) *Gids*, n°. 287.

8) VELTMAN, *Gdsmdknt*, 343 vlgg.

9) VAN LANGEN, *Wbk. i. v. palèè*.

10) O. c. i. v. *sépit*.

11) O. c. i. v. *oekir*.

12) O. c. i. v. *pèhët*.

13) O. c. i. v. *peudja*.

11) O. c. i. v. *kikir*.

13) O. c. i. v. *pèhët*.

15) O. c. i. v. *neuratja*.

gebogen, huisje uit twee platte staafjes bestaande en opgehangen aan een koperen en een messing ringetje (balans l. 10,5, dm. schalen 5,6 cM.);

o. een rond ijzeren en vier hoekige koperen staafjes, de laatste grondstof voor voetringen (zie Groep II, 1 f.). **A.**

1468/501—503. Smeltkroezen, van gebakken aarde, min of meer kegelvormig; 501 inwendig, 502 in- en uitwendig verglaasd. Voor het smelten van zilver? **G.**?

501: h. 3, gr. dm. 4; 502: h. 3,5, gr. dm. 4,5; 503: h. 4, gr. dm. 4 cM.

1468/504. Gietvorm, van gebakken aarde; rechthoekig, het eene einde afgerond, het andere met vierkanten, doorboorden steel. Voor het gieten van zilveren staafjes. **G.**?

L. 12, br. 2,5, h. 2 cM.

1599/112. Steelring (*mandaf kréh boegéh*), van messing, schotelvormig met naar binnen gebogen randen; in het midden een gat, met plat gekarteld bandje omgeven. De buitenzijde bedekt met gedreven bloem- en bladornament tusschen concentrische snoertjes. **A.**

Dm. 3,7, h. 1,4 cM.

3. Zijdeindustrie¹⁾ en weefkunst.

1599/444. Rooster (*panjang*), netnaaldvormig plankje, aan eene einde rond, aan het andere met een stomp uitsteeksel; in het midden eene gleuf die in een der zij-kanten eindigt. — Wordt bij het afspinnen der zijde op den pot met heet water gelegd, waarin zich de cocons bevinden en verhindert dat deze worden meegevoerd. **A.**

L. 31, br. 5, dik 0,6 cM.

Zie Pl. XI, fig. 1.

1599/431²⁾. Katrolstandaard (*pha bôh pèè*³⁾ of *pha kèkè*⁴⁾, bestaande uit twee zwartgeverfde latten, aan het eene einde aangepunt, over eenige lengte aan elkaar bevestigd met verschillende soorten spijkers en vervolgens naar weerszijden uitgebogen, terwijl de andere uiteinden door eene dergelijke lat uit elkaar worden gehouden. In den aldus ontstane driehoek een horizontaal ijzeren staafje, waarom een garenklosje kan draaien. — De standaard wordt in den grond gestoken en de afgewikkelde cocondraad eenmaal om het klosje geslagen. **A.**

H. totaal 143, br. aan het boveinde 40, br. der latten 3 cM.

Zie Pl. XI, fig. 2.

1599/432⁵⁾. Winder, voor het afspinnen van ruwe zijde (*djeureukha*⁶⁾ *oelat* of *djeureukha meurawé*⁷⁾, van hout; as in doorsnede achthoekig; door gaten steken kruiselings twee paar rechthoekige latten, wier uiteinden half afgesneden en twee aan twee door in doorsnede halfronde latten, evenwijdig aan de as, vereenigd zijn. Nabij

1) Over zijdeindustrie in Indië zie: Bulletins Kol. Museum n°. 24, blz. 47, n°. 28, blz. 110, n°. 33, blz. 155. — Indische Gids 1903, I, 780, II, 1100 en 1578. — 1906, I, 950. — Tijdschrift voor N. I. 1849, 4^e afl. 245. — Tijdschrift van het Ind. Landbouwkundig Genootschap 1881, 136. — Tijdschrift voor Nijverheid en Landb. in N. I. XII. — Tijdschrift voor Land- en Tuinbouw en Boschcultuur in N. O. Indie II, 392. — J. E. TEYSMANN, *Handleiding voor de cultuur van de zijderups* (1865). — Indische Mercur 1904, 218. — G. J. VAN KOOTEN, *Zijdecultuur in Indië* (Tijdschr. voor Nijverheid en Landbouw in N. I. LXVIII [1904], 68). — Enc. v. N. I. IV, 847. — Zijde-cultuur in Kediri (Ind. Gids, 1907, II, 1435). — In het bijzonder voor Atjeh: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 65. — JACOBS, II, 148 vlgg. — VAN LANGEN, *Westkust*, 504. — ROUFFAER, *Cat. O. I. Weefsels*, 30e vlgg. — VELTMAN, *Zijdeindustrie*.

2) *Gids*, n°. 254. — VELTMAN, o. c. 16, Pl. III, fig. 1.

3) VAN LANGEN, *Wbk.* geeft voor *bôh pè*: katrol, blok, takel.

4) Volgens den verzamelaar aldus genoemd op Atjeh's Westkust.

5) *Gids*, n°. 253. — VELTMAN, o. c. 16, Pl. III, fig. 2.

6) Volgens VAN LANGEN, *Wbk.* is *djèrkèha* een soort van vliegwiel om zijde, garen enz. af te spinnen.

7) O. c. geeft: *rawé* = een soort van haspel bij het weven van zijden kleeren.

het uiteinde een vierkant gat, waarin een rechthoekig omgebogen kruk kan gestoken worden. — De as van dit toestel wordt op twee ruwe vorken (*pha djeureuka meurawé*) gelegd en met de kruk snel rondgedraaid; de linkerhand geleidt daarbij de cocondraad, die na eenmaal om den katrol (431) te zijn geslagen, om de halfronde latten wordt gewonden. **A.**

L. as 112, dm. id. 7, dm. ineengezette toestel 80 cM.

Zie Pl. XI, fig. 3.

1599/435. Winder¹⁾, als boven, maar ouderwetsch; as van hout, achthoekig, kort, het eene einde puntig en beschadigd, het andere met een rechthoekig hengsel, waardoor een houten haak; buitenzijde met snijwerk versierd; patroon: andreaskruisen, door dwarsbanden afgewisseld. In de as zijn twee loodrecht op elkaar staande gaten en in elk daarvan steken twee bamboelatten, die aan het eene einde zijn aangepunt en daar een ruwen, knievormig omgebogen houten haak dragen, zoodat een kruis van haken wordt gevormd. — Wordt bij het gebruik onder of aan het dak van het huis opgehangen; de cocondraden worden om de haken gewonden. **A.**

L. as 27, dm. id. 5,5, l. der bamboelatten 89 cM.

1599/442 & 443²⁾. Monsters ruwe zijde (*soetra meukaj*³⁾, 442 in een flesch; geel, ongelijk van kleur, hier en daar aan elkaar gekleefd. **A.**

1599/433⁴⁾. Haspel⁵⁾ (*ilang*⁶⁾, van hout; voetstuk bestaat uit twee houten blokken, door een *à jour* bewerkte plank verbonden; in elk der blokken een vierkant houten stijltje (*pha ilang*), met schuine kanten en eenigszins puntig en van inkepingen voorzien bovineinde; door gaten in de stijlen een ronde as, die tusschen de stijlen dikker is en binnen deze aan weerszijden twee kruiselings geplaatste ronde stokjes draagt; deze laatste zijn in het midden plat verbreed en doorboord, terwijl de uiteinden twee aan twee evenwijdig aan de as door een rotanvezel verbonden zijn. As met stokjes en rotanvezels zijn gemakkelijk draaibaar. — De strengen ruwe zijde worden van den winder (*djeureukha meurawé* zie 432) op dezen haspel overgebracht door de rotanvezels aan eene zijde los te maken en ze weder te bevestigen, nadat de streng zijde daarom gelegd is; de draden zijde, die nog aan elkaar kleven worden losgemaakt en door het draaien van het toestel afgewikkeld, om op bamboekokertjes (zie beneden), die in de rechterhand worden gehouden en snel rondgedraaid, te worden opgewonden; de vingers van de linkerhand geleiden daarbij den draad⁷⁾. **A.**

L. voetstuk 75, h. stijlen 45, l. der stokjes 89 cM.

Zie Pl. XI, fig. 4.

1599/434⁸⁾. Werktuig om zijde in elkaar te draaien⁹⁾ (*djeureukha soetra*), van hout; voetstuk (*neudoel*¹⁰⁾) T-vormig, de dwarsarm een rechthoekig blok hout met schuine kanten en uitgesculpten onderrand, de lange arm (*neunjoee*¹¹⁾) rechthoekig, eenigszins dunner uitlopend, het einde omhoog gebogen, gespleten, omgekruld en met een langverbinding; het bovenvlak met dwarsgroeven eenigszins geornamenteerd.

1) Verg. MATTHES, *Atlas*, Pl. 5, fig. 8. — MEYER & RICHTER, *Ethn. Misc.* II, Pl. II, fig. 8.

2) *Gids*, n°. 255 & 256. — VELTMAN, *Zijdeindustrie*. 17.

3) Hoewel een *kaj* eigenlijk een inhoudsmaat is (eig. klapperdop = $\frac{1}{2}$ *tjoepa*¹²⁾ — zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 213), wordt hiermede ook een gewichtshoeveelheid van 12 dollars ($\pm$ 300 gram) bedoeld; daar de ruwe zijde gewoonlijk bij hoeveelheden van 1 *kaj* wordt verkocht, wordt zij *soetra meukaj* genoemd. (VELTMAN, *Aant.*, 449). Ook *soetra gandaj* — verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *ganda* — zolang de zijde nog niet is opgewonden.

4) *Gids*, n°. 257. — VELTMAN, o. c. 18, Pl. III, fig. 4.

5) Verg. MEYER & RICHTER, *Celebes I*, Pl. XII, fig. 16 — MATTHES, *Atlas*, Pl. 5, fig. 7.

6) Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v.

7) VELTMAN, *Aant.*, 450.

8) *Gids*, n°. 258. — VELTMAN, o. c. 19, Pl. III, fig. 5.

9) JACOBS, II, Pl. XXIX. — MATTHES, *Atlas*, Pl. 5, fig. 6. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXIII, fig. 1. — LOEBER, *Het weven*, 8 en Pl. II, fig. 4. — *Ethn. Misc.* Pl. II, fig. 10.

Op den dwarsarm twee rechthoekige stijltjes (*pha*), aan het bovineinde puntig en met diepe dwarse inkepingen; in die stijltjes een gat waardoor eene as (*sapaj djeureukha*) gestoken is; deze laatste rond, aan het eene einde, waar zich eene ruwe, rechthoekig omgebogen kruk (*wèl-wèl*) bevindt, verder buiten de stijlen uitstekende dan aan het andere, tusschen de stijlen dikker met diepe rondgaande driehoekige groeven en rijen ingesneden driehoeken. De as draagt tusschen de stijlen aan weerszijden drie platte vleugels (*on djeureukha*), die in het midden verbreed zijn en wier uiteinden twee aan twee, zoowel evenwijdig aan de as, als loodrecht daarop door rotanvezels (*talòe glajang*) zijn verbonden, zoodat een soort rad gevormd wordt. Op den langen arm staat in een gat een rechthoekig blokje, waarvan het bovineinde veel dunner en van eene rechthoekige spleet voorzien; op dit blokje is een tweede (*tjitjém djeureukha*) geschoven, dat in den vorm van een vogel is uitgesneden, die aan de van het rad afgekeerde zijde twee doorboorde uitsteeksels draagt, waarin een puntig stalen asje (*soedjòe*) kan draaien. — Bij het gebruik wordt een koord zonder eind (*talòe meuf*) geslagen om de rotanvezels van het rad en de stalen naald en het einde van de ineen te draaien zijde om de laatste; bij het ronddraaien van het rad draait het stalen asje zeer snel, waardoor de zijde in elkaar wordt gedraaid en aan de punt van die as het toestel verlaat, om dan te worden opgewonden op een bamboekokertje (*boelòh geunampòj*, zie beneden), dat op het verst uitstekende deel van de houten as wordt geschoven¹⁾. **A.**

L. voetstuk 80, br. id. 49, h. der stijlen 50, dm. van het rad 40 cM.

1599/445²⁾ a-h. Monsters ongeverfde zijde, op bamboekokertjes (*boelòh geunampòj*) gewonden.

a. de fijnste soort (*soetra keumba*);

b. (2 exempl.) (*soetra neudòng halòih*);

c. grovere soort (*soetra neudòng gasa*).

De soorten a, b en c worden na tot tweedraadszijde te zijn gedraaid voor de ketting (*neudòng*) van het weefsel gebruikt.

d. (4 exempl.) (*soetra teuneun halòih*);

e. (2 exempl.) (*soetra teuneun gasa*), grover dan d.

d en e worden, na op de *djeureukha soetra* (zie 434) te zijn ineengedraaid, voor den inslag (*teuneun*) gebruikt, ook bij mindere kwaliteit weefsels, gedeeltelijk voor de ketting.

f. (2 exempl.) (*soetra oentòt*), alleen voor den inslag;

g. (2 exempl.) grofste soort (*soetra gandaj*); van deze soort worden alleen een soort pantalons (*siloeue koedjri*) geweven, die slechts door oude vrouwen worden gedragen;

h. gebleekte, in elkaar gedraaide zijde. **A.**

L. der kokertjes 25—29, dm. 2,5—4 cM.

1599/436³⁾. Spoel⁴⁾ (*ireuèn*⁵⁾), van hout, I-vormig; de middenarm bestaande uit spoelvormig gesneden gedeelten, die door in groepen vereenigde driehoekige ruggen zijn gescheiden. De dwarsarmen aan de buitenzijde afgerond, aan de binnenzijde dunner en volgens eene rij spitsbogen uitgesneden. — Dient voor het opwinden van de zijde in strengen, vóór dat deze geverfd wordt. **A.**

L. totaal 43,5, id. der dwarsarmen 40,5 cM.

1599/446⁶⁾. Monsters geverfde zijde, op bamboezen kokertjes gewonden; zes exempl. waarvan twee zeer donker purper (bijna zwart), twee violet, een purperrood, een helgroen. — Gedeeltelijk, zeer waarschijnlijk met Europeesche kleurstoffen behandeld. **A.**

L. der kokers 22—28, dm. id. 2,8—3,3 cM.

1) VELTMAN, *Aant.* 451. — De bewerking heet: „*sring*” of „*rèng ba^c djeureukha*”. — Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *sring*.

2) *Gids*, n°. 259 vlgg. — VELTMAN, o. c. 19.

3) *Gids*, n°. 281.

4) VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. CXIV, fig. 4. — LOEBÈR, *Het weven*, Pl. II, fig. 5. — *Ethn. Misz.* Pl. II, fig. 7. — VELTMAN, o. c. 20, Pl. III, fig. 6.

5) VAN LANGEN, *Wbk.* geeft, waarschijnlijk foutief *irèn* = weefspoel, weversklos.

6) *Gids*, n°. 259 vlgg.

1599/447 & 448. Monsters geverfde zijde, 447 drie soorten, op een bamboestokje of drooge bladeren gewikkeld; een zeer donker purper (bijna zwart), een donkerbruin, een roodbruin. 448 donker violet. — 447 geheel inlandsch fabrikaat. **A.**

L. der bundels van 447: 13—22 cM.

1599/441. Monster zilverdraad¹⁾, bestemd voor het inweven van versieringen (*kasab*) in zijdeweefsels. — Volgens de verpakking „¹/₈ Cally Silver Thread 12/s on Silk, Manufactured in Germany” en ingevoerd door de „Atjehsche Handel Maatschappij Koeta Radja.” **Gr. A.**

1599/437²⁾. Weefgetouw³⁾ (*teupeuen* of *alat teupeuen*), met begonnen doek. Het weefgetouw omvat de navolgende onderdeelen⁴⁾:

a. rugboom (*bòh tjidòh*⁵⁾, van hout, rechthoekig plankje, flauw gebogen, de smalle einden dikker en daarin zichtbaar de insnijdingen van het touw, waarmee dit plankje achter den rug van de weefster wordt vastgehouden; op de achterzijde onduidelijk ingesneden ornament; patroon: gedraaid snoer en daarbinnen kruisen (l. 28, br. 11, d. 2,5 cM.);

b. borstboom (*peusa*), van palmhout; vierkant, elk der einden met vier stompe punten aan de hoeken; in eene zijde eene gleuf, waarin de einden der kettingdraden, waardoor een bamboelatje (*aneu^e idōng peusa*) is gestoken, worden vastgeklemd door twee rotanlatjes (*aneu^e apét*) die met eenige, dwars door den borstboom gestoken houten nagels (*gantjéng peusa*) worden tegengehouden (l. 136, d. 4,5 cM.);

c. kettingplank (*lòh*), in doorsnede rechthoekig, nabij elk der einden een vierkant gat, het middelste deel met wit katoen omwikkeld (l. 159, br. 18, d. 3 cM.); aan de kettingplank kan bevestigd worden een cilindrische palmhouten stok (*aneu^e idōng lòh*), waarvan het eene einde aangepunt en het andere met ruw snijwerk versierd is, die door lussen van de in bundels vereenigde kettingdraden is gestoken (l. 120,5, dm. 1,2 cM.);

d. kam (*soeri*), het raamwerk rechthoekig en van bamboe?, boven- en onderrand uitstekend, met rood katoen, de uitstekende punten met geel katoen bekleed; de tanden van riet en begrepen tusschen dunne reepjes rotan, die geheel met wit garen zijn omwoeld (l. 96,5, h. 7 cM.);

e. lade of sabel (*peund^e*), van palmhout, in doorsnede ovaal, het eene einde aangepunt, het andere omhoog gebogen en zeer spaarzaam met snijwerk versierd (l. 164,5, d. 2,5—4,5 cM.);

e¹. lade (*peund^e kasab*), van bamboe, plat, aan beide einden aangepunt; dient voor het aanslaan van het ingeweven goud- of zilverdraad (l. 126,5, h. 2,6, d. 0,6 cM.);

f. ophaler (*tjakò* of *tjakò tji^e rhōng teuneun*), rechte rotanstaaf (l. 121, dm. 1,2 cM.);

f¹. zes ophalers (*tjakò kasab*), dunne bamboestokjes, waaraan met lussen kettingdraden verbonden zijn voor het vormen van een patroon in goud- of zilverdraad (l. 140 cM.);

f^a. roller (*seureusō*), van ijzerhout, cilindrisch, aan een einde iets puntig, aan het andere achthoekig en met enkele ingesneden rondgaande groeven (l. 126, dm. 2,5 cM.);

f^{a1}. twee rollers (*aneu^e sarō^e kasab*), cilindrische stokken van palmhout met aangepunte einden, voor het inweven van goud- of zilverdraad (l. 117 en 122, dm. 1,2 cM.);

1) VELTMAN, *Zijdeindustrie*, 26.

2) *Gids*, n°. 282.

3) Omtrent weefgetouwen in Indie zie LOEBÈR, *Het weven*, Aanteekeningen en Literatuuroverzicht; verder: MEYER & RICHTER, *Ethn. Misc.* II. — NIEUWENHUIS, *Q. d. B.* II, Pl. 42. — JASPER, *Verslag 1e Tentoonst. Jaarmarkt te Soerabaya*. — Id. *Verslag 2e Jaarm. Tentoonst.* 78 vlgg. — WEBER, I. A. f. E. dl. III, Suppl. 38 en Pl. 1, fig. 3. — MEYER & RICHTER, *Célebes* I, Pl. XII. — *Enc. v. N. I.* IV, 765, sq. s. v. *weven*. — MODIGLIANI, *Fra i batacchi indipendenti*, Pl. VII. — Zie ook noot⁵⁾ blz. 44, Dl. II en noot¹⁾ blz. 185, Dl. IV van dezen Catalogus. — In het bijzonder voor *Atjèh* zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* Pl. IV. — JACOBS, II, Pl. XXIX. — *C. B. G.*⁴ Suppl. n°. 4631. — JASPER, *Verslag Vierde*, 31. — VELTMAN, *Zijdeindustrie*, 32.

4) In verband met de aanteekening¹⁾ blz. 45, Dl. II van dezen Catalogus is bij de volgorde een benoeming der onderdeelen gevolgd die van de *Ethn. Misc.* II, 37 vlgg.

5) Zie ook bij Sieraden, *Gr. II d* 1599/80 blz. 44.

g. linealen (*seukeue*), twee stuks; bladnerf van een sagopalm (l. 133, dm. 2,1 cM.).

Op het weefgetouw een geheel voltooide en een half afgewerkte hoofddoek van paarse zijde met witte strepen langs de randen en ingeweven zilverdraad in bloemornament (*boengong koendö*); de beide doeken gescheiden door een zeer dun bamboelatje.

l. twee rechte spoelen¹⁾ (*teunoerieng*), van zeer dunne bamboe, een omwikkeld met paarse zijde, de andere met zilverdraad (l. 11—14, dm. 0,4—0,6 cM.);

o. vier spoelkokers²⁾ (*toereue*), van bamboe, aan een einde gesloten en met hars bedekt; in den wand een zandloopervormig gaatje tot doorlating van den draad; twee exemplaren effen, de beide andere met ingesneden of ingebrande figuren; patroon: bij een exemplaar banden met ruiten, driehoeken, golflijnen of rechte strepen, bij het andere breede banden met figuren die eenigszins aan eene broche³⁾ doen denken, door gestreepte of gespikkelde ringen gescheiden (l. 41—50, dm. 1,4—1,6 cM.).

Het weefgetouw kan bevestigd worden aan een stelling bestaande uit: A een voetstuk (*neudoel*) plank, waarvan de randen van het bovenvlak zijn afgerond (l. 159, br. 18, d. 3 cM.); nabij elk der einden twee vierkanten gaten, waarin passen pennen van:

B. twee staanders (*tjakah*), dikke planken, naar boven smaller uitlopend en voorzien van eene breede gleuf, die in een der kanten eindigt (*geuem tjakah*), en waarin de kettingplank kan worden gelegd. De smalle kant, waarin de gleuf eindigt en het vlak, dat bij het gebruik van het weefgetouw is afgekeerd, bij elk der staanders versierd met snijwerk; patroon: rijen, gedeeltelijk over elkaar liggende driehoeken, kruisen en achtstralige sterren (l. 91, br. 6—13, d. 5 cM.);

C. een lat (*soedjode*), vierkant met afgesneden kanten, die in gaten van de beide staanders gestoken en aan de palen van de woning gebonden wordt (l. 135,5 d. 4,5 cM.). A.

1599/438⁴⁾. Weefgetouw, in het algemeen met 437 overeenkomende:

a. rugboom als bij 437, maar zonder ingesneden versieringen (l. 24,5, br. 11, d. 2 cM.);

b. borstboom als bij 437, doch de uiteinden met snijwerk versierd; patroon: ingevingelochten snoeren en bloemornament (l. 138, d. 4 cM.);

c. kettingplank, als bij 437, maar de uiteinden gevorkt en met ingesneden onduidelijke rijen kruisen versierd; de plank zonder gaten en omwikkeld met lappen voorindisch katoen en stukken palmblad (l. 158, br. 8, d. 3 cM.); aan de plank bevestigd een stok (*ancu idong loh*) als bij 437 (l. 110,5, dm. 1 cM.);

d. kam, als bij 437, maar boven- en onderrand bedekt met palmbladeren, de uitstekende einden van den eerste met gebloemd wit katoen (l. 99, h. 8 cM.);

e. lade, als bij 437, doch aan een kant afgeplat, aan een einde aangepunt, aan het andere afgerond (l. 134, d. 2—4 cM.);

e¹. lade, voor het aanslaan van goud- en zilverdraad, als bij 437, doch het eene einde verbreed en aan een kant getand (l. 126, h. 2,5, d. 0,4 cM.);

f. ophaler, van de bladnerf van een sagopalm (l. 120, dm. 1,2 cM.);

f¹. 21 ophalers, voor het vormen van het patroon van goud- en zilverdraad als bij 437; enkele lussen van de kettingdraden nog niet aan de ophalers bevestigd (l. 100 cM.);

f^a. roller, als bij 437, maar het eene einde met een knopje en tal van rondgaande rijen ingesneden versieringen; patroon: driehoeken, kruisen en platte randen (l. 132, dm. 2,6 cM.);

f^{al}. 2 rollers, voor het invoeren van goud- en zilverdraad als bij 437 (l. 121 en 127, dm. 1,1 cM.);

g. 2 linealen, als bij 437;

o. vier spoelkokers, als bij 437, drie effen, een met ingesneden en zwart gemaakte versiering; patroon: breede banden waarin hartvormige figuren, versierde drie-

1) Zie *Ethn. Miss.* II, Pl. fig. 25.

2) *Ibid* Pl. II, fig. 26—28.

3) *toendjong badjèè*, zie Gr. II blz. 38.

4) *Gids*, n°. 283.

hoeken en dubbele rijen driehoeken, gescheiden door smallere waarin sterren, spiralen, zigzaglijnen en $\perp$ -vormige figuren (l. 48—51, dm. 1,3—1,8 cM.).

Op het weefgetouw eene onafgewerkte *idja plang Lambhoe*^e (zie Groep II, 2e, n°. 300/105 blz. 74). **Gr. A.**

1468/166. Weefgetouw¹⁾ (*tšnoen kətawak*²⁾).

a. rugboom (*tjədoeh*), ontbreekt;

b. borstboom (*ampön*), van bruin palmhout, rechthoekig, de einden driehoekig uitgekeept en met rijen ingesneden kruisen en driehoeken; in een der zijden een uitneembaar staafje met rechthoekig uitgekepte einden (l. 46, d. 4 cM.);

c. kettingboom (*krikil*), bestaande uit eene ronde staaf van palmhout, waarom de kettingdraden (*dirén*) eenmaal zijn heengeslagen; het eene einde eenigszins puntig en met rondgaande groeven (l. 65, dm. 1,2 cM.);

e. lade (*blidö*), ronde palmhouten stok, de einden aangepunt (l. 65, dm. 2,1 cM.);

f. ophaler (*kajoe n karap*), rond palmhouten stokje met eenigszins aangepunte einden (l. 60, dm. 1 cM.);

f^a. roller, door een stuk bamboe gevormd (l. 52,5, dm. 3 cM.);

h. weefstokje (*kajoe anak*), rond houten staafje, aan een einde aangepunt (l. 45, dm. 0,7 cM.);

k. spanstaafje (*tšpang*), bamboelatje, met aan weerszijden een met garen vastgebonden ijzeren punt; onder dit staafje zijn door de ketting vijf bladreepen gestoken, bestemd om bij het opwickelen op den borstboom te dienen.

Tusschen de beide deelen van de rondlopende ketting is een bamboe (*andén*) gestoken (l. 90, dm. 5 cM.), die met een touw aan een plank van het huis kan worden bevestigd.

Bij het getouw behooren drie spoelen (*pakan*), rechte stukjes bamboe (l. 29—38, dm. 1 cM.), waarop wit, rood en blauw garen.

Het aangevangen weefsel vertoont in de ketting roode en witte banen met smalle zwarte randen, in den inslag (*pakan*), die nog slechts voor een zeer klein deel is aangebracht, witte streepjes. **G. L.**

1468/167. Rugboom (*tjədoeh*), van een weefstoel, in vorm met dien van 1599/437 overeenkomend. Op het midden van het achtervlak met eene rechthoekige verhooging, waarvan de smalle randen getand en met rijen ingesneden driehoeken. **G. L.**

L. 29, br. 13, d. 1,5 cM.

1599/440. Kam (*soeri*), van een weefgetouw met die van 438 overeenkomend, de uitstekende einden van onder- en bovenrand echter omwikkeld met gestreept keper. **A.**

L. 104, h. 8,5 cM.

245/27. Onderdeelen van een weefgetouw³⁾, vier stokken van palmhout, in doorsnede gedeeltelijk vierkant, gedeeltelijk rond; een deel min of meer spoelvormig, beide einden spits toeloozend; voor het grootste deel bedekt met snijwerk; rondgaande driehoekige en platte banden met vierbladerig bloemornament. — Het gebruik van deze stokken bij een weefgetouw is niet bekend. Een beschadigd. **A.**

L. 49, dm. 1—1,8 cM.

1599/439⁴⁾. Werktuig voor het vervaardigen van randsnoeren⁵⁾ (*soeri keureujaj*⁶⁾); voetstuk een ruwe houten plank met afgeronde hoeken; nabij het einde

1) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 372. — Coll. VAN DAALLEN, n°. 108 & 109. — HAZEU, *Wbk. s. v.* — Zie aant. 3) en 4) bij 1599/437 hierboven. — Dit weefgetouw toont groote overeenkomst met een werktuig in de Bataklanden in gebruik. — Zie MODIGLIANI, *Fra i battachi indipendenti* Tav. VII.

2) Zie Groep II, blz. 75.

3) Volgens opgave van den inzender. — Misschien onderdeelen van een scheerraam.

4) *Gids*, n°. 284.

5) Verg. *Ethn. Misz.* Pl. II, fig. 29 en 30. — WEBER, *Flores & Celebes*, Pl. I, fig. 3. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 370 noot. — VELTMAN, *Zijdindustrie*, 37.

6) Zie Groep II, 2 b, n°. 1328/10, blz. 58.

een vierkant gat, waarin een stokje, dat aan het bovineinde met verschillende lappen is omwoeld; hierop is geschoven een bamboekokertje, met papier omwikkeld. Nabij het andere einde twee dergelijke gaten waarin houten stijltjes; het bovineinde van een der laatste met snijwerk versierd, bij het andere afgebroken; tusschen de stijltjes twee dwarslatten met metalen nagels bevestigd en hiertusschen een traliewerk van verticale platte hoornen? staafjes, ieder met een gaatje in het midden. — Voor het vervaardigen van het randsnoer worden stukken zilver- of gouddraad met het eene einde om het kokertje gewonden, met het andere bij elkaar aan den rand van het doek vastgenaaid, terwijl de draden afwisselend tusschen — of door de gaatjes van — de staafjes van het traliewerk worden gevoerd. Door het beurtelings omhoog en omlaag brengen van het doek kan eene wisseling van de kruising der draden worden bewerkt; een naald met zijden draad doet dienst als weefspoel, terwijl de inslagdraad nog door den rand van het doek gestoken wordt, om zoodoende het snoer daaraan vast te naaien. **A.**

Voetstuk l. 60, br. 23, raamwerk h. 56,5, br. 16 cM.

Zie Pl. XI, fig. 5.

4. Houtbewerking, vlechten van matten enz.

1599/430¹⁾. Gereedschap voor het vervaardigen van dolk (*reuntjōng*)-scheeden (*alat*²⁾ *sarōng reuntjōng*).

a. groot mesje (*sikin rajeu*³⁾), lemmet flauw gebogen, rug convex, naar voren dunner, snede concaaf en breed, later convex en scherp; punt scherp; greep van geel hout, rond, naar het einde dikker en schuin afgesneden (l. lemmet 12,5, l. greep 10 cM.);

b. klein mesje (*sikin tjoelē*⁴⁾), lemmet onregelmatig bladvormig, als handvat een afgeknot kegelvormig stuk hout; dient om de figuren in de scheede te snijden (l. lemmet 4,5, l. greep 6,5 cM.);

c. en c¹. haakjes (*hawét*), ijzeren staafjes, aan een einde haakvormig omgebogen en aangepunt, aan het andere bij een ex. puntig, bij het andere plat; dienen om hout-splinters te verwijderen (l. 22,5 cM.);

d. stuk van een ijzeren laadstok (*sigendō*³⁾); deze staaf wordt gloeiend gemaakt en daarmee het geboorde gat uitgebrand (l. 22 cM.);

e. en e¹. zaagjes, platte ijzeren staafjes aan een einde aan weerszijden getand (l. 17,5 cM.);

f. en f¹. lange boortjes (*bhòè*), van ijzer (l. 19 cM.);

g. ijzeren staafje, voor het vervaardigen van bovengenoemde gereedschappen bestemd (l. 9 cM.). **A.**

379/5 & 6. Instrumenten om krisscheeden uit te hollen, zwaardvormig lemmet van ijzer, bij 5 flauw gebogen, bij 6 recht; het voorste gedeelte zaagvormig en bestaande uit op elkaar volgende trapezia, waarvan eene schuine zijde geslepen. Greep bij 5 van hout plat, knopvormig gebogen, bij 6 van been, geheel met diep snijwerk bedekt en eene zeer gestileerde menschenfiguur voorstellend. **A.**

5: l. lemmet 44, br. id. 1—1,2, l. greep 11, dm. id. 2; 6: l. lemmet 41, br. id. 1,5—2, l. greep 9,5, dm. id. 2,6 cM.

1429/143. Dissel (*rimbaih*⁴⁾), van ijzer, blad halvemaanvormig met omhooggebogen punten; snede recht, rug gebogen en naar het midden dikker. Op het midden daarvan een rechthoekige, naar het einde dunner uitlopende ijzeren steel. — Voor het glad bewerken van planken. *Meulabōh. W. kust A.*

Blad br. 21, gr. br. 6; steel l. 19,5, d. 2—2,5 cM.

1) *Gids*, n°. 288.

2) Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *alat*.

3) Zie ook Groep 1, 2, blz. 24. bij 245/25.

4) Opgave van den schenker.

1429/142. Zaag (*gògadjè*), blad van ijzer, eenigszins smaller toeloozend en afgebroken. Greep van grijs hout, in doorsnede rond, rechthoekig omgebogen en in de buiging het dikst ¹⁾. Zeer ruw, eigen fabrikaat. *Meulabòh. W. kust A.*

Blad l. 17, br. 2—2,6, greep l. 8, dm. 1,3—2,6 cM.

1468/506. Werkmesje, lemmet recht, rug recht, naar voren dunner, snede convex, over het achterste deel dikker en niet geslepen; scherpe punt. Greep van geel hout, in doorsnede rond, op het midden met ongekleurde rotanvezels omwoeld, het einde knopvormig. Scheede van bruin hout, naar onderen smaller en afgerond, boven aan eene zijde met een naar boven uitstekend, afgerond uitsteeksel; hier langs en langs de monding eene rij uitgestoken driehoeken; om de scheede twee vischgraatvormig gevlochten rotanringen. **G. L.?**

L. lemmet 9,5, gr. br. id. 1,6, l. greep 6, dm. id. 1—1,5, l. scheede 11, br. id. 2—3 cM.

1468/507. Als boven, lemmet flauw gebogen, rug flauw convex, naar voren smaller, snede convex, nabij het ondereinde met driehoekige punt. Greep van zwart hoorn, rond, einde knopvormig. Scheede van bruin hout, naar onderen smaller en aan de rugzijde puntig; aan het boveinde, aan de zijde der snede een omhoog stekend, afgerond uitsteeksel; om de scheede een vischgraatvormig gevlochten ring van rotanvezels en eene omwinding van roodwollen draden. **G. L.**

L. lemmet 10,5, br. id. 1,3—1,7, l. greep 7, dm. id. 1,5, l. scheede 13,5, br. id. 2—3 cM.

1468/508. Scheede voor een werkmesje, van grijs hout, naar onderen smaller; het ondereinde aan de rugzijde puntig; nabij de monding aan de zijde der snede uitgeschulpt. Om de scheede een vischgraatvormig gevlochten ring van rotanvezels. **G. L.?**

L. 13,5, br. 1,6—2 cM.

521/2 ²⁾. Proeve van snijwerk, model van een Europeesch vaarttuig, waarschijnlijk een kruiser van de Ned. Ind. Zeemacht voorstellend; uit een stuk licht geel hout vervaardigd. **Gr. A.**

L. 40, br. 6,5, h. 5 cM.

370/3005 ³⁾. Als boven, model van een mesje; lemmet bijna recht, rug flauw convex, snede convex, in het midden het breedst, punt scherp; greep plat-ovaal, gebogen, het boveinde volgens twee vlakken recht afgesneden. **A.**

L. lemmet 12, gr. br. id. 3,3, l. greep 5,5 cM.

1468/207. Kapmes (*rabi*), lemmet van ijzer, recht; rug recht met talrijke doornachtige uitsteeksels, naar onderen concaaf, evenzoo met uitsteeksels en een spiraalvormig opgerolden haak; snede nagenoeg recht, het ondereinde met convexen boog naar de punt overgaande. Greep van zwart palmhout, achthoekig, het midden trapsgewijze dunner. Steelring van koper. — Door vrouwen gebruikt voor het snijden van biezen, waarvan matten gevlochten worden. **Alas.**

L. lemmet 36, br. id. 2—4, l. greep 14,5, dm. id. 2,5—3,5 cM.

1468/261, 262, 269 & 272. Zitmatten (*ampang*), onvoltooid; eene laag diagonaal vlechtwerk van ongekleurde, smalle *pandanus*-reepen; aan eene zijde zijn met ingevlochten roodgeverfde biezen en geborduurde roode bundels garen figuren ingewerkt; patroon bijna met dat van 1468/257 (zie Gr. III, blz. 95) overeenkomend. **G.?**

L. en br. 52—56 cM.

1429/183—185. Zitmatten, onvoltooid; eene laag diagonaal vlechtwerk van ongekleurde *pandanus*-reepen; de mat nog niet over de lengte doorgeknipt. Buitenzijde bewerkt met bundels rood en blauw garen, bij 185 ook zilverdraad, in het patroon van 1599/284 (zie Gr. III, blz. 95); het borduurwerk bij 183 nog onvoltooid. **L. D.**

Br. 60—63, h. 29—32,5 cM.

1) Oude dolkgreep? verg. Groep IX. Steekwapens.

2) Geschenk F. HAMMACHER. — Zie Ned. Sts. Crt. 12 Februari 1886 n°. 36.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n°. 35/k?

1599/285. Zitmat, onvoltooid; enkele rechthoekige laag van diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandanus*-reepen; op de eene helft borduursel van bundels roode en blauwe draden; patroon: vier vierkanten, bestaande uit concentrische vierkanten van rechte of zigzaglijnen en om een staand kruis gegroepeerd; dwars hierover een diagonaal kruis en een schuin vierkant; op de andere helft alleen nog maar het diagonale kruis en een deel van het staande voltooid. Waarschijnlijk nog dubbel te vouwen of door te knippen. G.?

L. III, br. 56 cM.

1429/56. Zakje (*kampil*), nog onvoltooid; van diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandanus*-reepen; op de buitenzijde borduursel van bundels rood garen: afwisselend zigzag- en vischgraatvormige strepen. In het inwendige een bosje rood garen en een messingen naald. L. D.

H. II, br. 10—12 cM.

GROEP IX.

Wapens en krijgstuig ¹⁾.

I. AANVALSWAPENS.

A. Stootwapens.

1. Lansen.

a. *De schacht aan het bovineinde zonder of met bekleeding van enkel rotanreepen.*

61/95 ²⁾. Lans, als punt dient het lemmet van eene dolk (*reuntjōng*, zie beneden); aan weerszijden gedamasceerd, rug flauw convex, snede flauw concaaf, geheel scherp, het onderende beitelvormig geslepen en met convexen boog in de scherpe punt overgaande; onderende recht afgesneden. Zonder meer gestoken in eene, naar onderen iets dunner uitlopende schacht van palmhout; het bovineinde vormt een dunnere cylinder en is met touw omwoeld. De herkomst is onzeker.

L. lemmet 22,5, gem. br. id. 2, l. schacht 150, dm. id. 2,3 cM.

167/1 ³⁾. Als boven, punt effen, lancetvormig, breed, onderaan met driehoekige uitsteeksels en met schuine lijnen overgaande in den dikken kegelvormigen steel, die zonder meer in eene rotanschacht is gestoken; het bovineinde van deze op twee plaatsen omwoeld met rotanreepen en bovendien met twee vischgraatvormig gevlochten rotanringen. W. kust A.

L. punt 32, br. id. 3,5, l. schacht 127, dm. id. 2 cM.

1) Zie noot ⁵⁾ blz. 85 Dl. II van dezen Catalogus en in het bijzonder voor *Atjeh* en *Gajoland*: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I. 29. — JACOBS, II, 137 vlgg. en Pl. X. — VAN LANGEN, *Westkust*, 450 en Pl. I. — BRAU DE ST. POL LIAS, *Chez les Atchès*, 82. — KRUYT, 22 en plaat tegenover 56. — VETH, *Atchin*, 50. — W. C. NIEUWENHUYZEN, *De politiek van den oorlog in Atjeh* (Ind. Mil. Tijdschr. 1897), 159 vlgg. — Enc. v. N. I. IV, 690. — *C. B. G.*, 35. — Id. Suppl. 52. — Id. 2e Suppl. 12, 27. — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II. — Id. 1900, Bijl. II, blz. X vlgg. — A. W. PULLE, *Een Atjehsch wapen* (I. A. f. E. XIV, 238). — Wereldkroniek, 1896, n°. 33. — VELTMAN, *Wdl. Pl.* — Id. *Gdsmaknst*, 360 en Pl. II en IV. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajoland*, 367. — KEMPEES, 94. — HAGEN, *Gajos*, Fig. 12 & 13. — Id. *Gajoländer*, 64.

2) Serie 61, leg. C. BLÜME, Dec. 1865.

3) Serie 167, don. J. J. KORNDÖRFFER, Nov. 1876.

b. *Schacht met ijzeren huls of bus*¹⁾.

1239/276 & 277, 1752/67. Werplansen²⁾, punt effen, lang, lancetvormig, met aan weerszijden een scherp middenrug, zoodat 277 in doorsnede ruitvormig is; onderaan aan weerszijden een klein driehoekig uitsteeksel, steel conisch, rond (276 en 67) of zeshoekig (277) met kogelvormige (276 en 67) of zesvlakkige (277) verdikking tusschen twee scherpe rondgaande ruggen. Kegelvormige, effen ijzeren huls, schacht van rotan (276 en 277) of bruin hout (67), onderaan iets dunner. **Gr. A.**

276: l. punt 42,5, br. id. 2,2, l. schacht 124, dm. id. 1,6; 277: l. punt 42, br. id. 1,8, l. schacht 129, dm. id. 1,5; 67: l. punt 34,5, br. id. 4,5, l. schacht 104,5, dm. id. 1,8 cM.

255/2³⁾. Werplans? punt gelijkend op die van 1239/276 maar breeder en korter; de kogelvormige verdikking van den steel begrepen tusschen twee paar driehoekige, rondgaande verhoogingen. Schacht van bruingele rotan. **Gr. A.**

L. punt 33,5, gem. br. id. 2,3, l. schacht 130,5, dm. id. 2 cM.

172/1⁴⁾. Werplans? de punt op die van 255/2 gelijkend maar veel breeder, de middenrug minder duidelijk; de steel bestaande uit een driehoekigen breed rug, aan weerszijden door twee smalle begrens. Schacht als voren. **Gr. A.**

L. punt 38, gem. br. id. 4,5, l. schacht 151, dm. id. 2,3 cM.

1599/485. Als boven, punt fraai lancetvormig, onderaan met aan weerszijden omhoog gebogen, scherpe punt, onderrand getand; steel conisch met twee paar dwarsgroeven. Schacht als voren. **A.**

L. punt 31, gr. br. id. 2,7, l. schacht 148, dm. id. 1,8 cM.

c. *Schacht met smalle messingen huls of bus.*

1599/451—455. Werplansen, punt lancetvormig met duidelijken middenrug aan weerszijden, onderaan met driehoekige uitsteeksel; de steel met kogelvormige verdikking, tusschen gegroefde randjes begrens; smalle conische huls van messing. Schacht van donkerbruin of zwart palmhout, naar onderen iets dunner toeloopend; bij 452 om de schacht een zilveren? en een koperen ringetje, het ondereinde met eene patroonhuls als schoen; bij 453—455 het ondereinde eenigszins vierkant bewerkt. **A.**

451: l. punt 32,5, gr. br. id. 3, l. schacht 150, gem. dm. id. 1,8; 452: l. punt 33, gr. br. id. 3, l. schacht 150,5, gem. dm. id. 1,9; 453: l. punt 29,5, gr. br. id. 3, l. schacht 154, gem. dm. id. 1,7; 454: l. punt 29,5, gr. br. id. 3, l. schacht 154,5, gem. dm. id. 1,7; 455: l. punt 36, gr. br. id. 3,8, l. schacht 148, gem. dm. id. 1,8 cM.

1599/449. Als boven, de punt recht, met flauwen middenrug aan weerszijden; steel ovaal, vervolgens vierhoekig en met dwarsgroeven aan twee kanten. Schacht van bruin hout, rond, het ondereinde vierkant en aangepunt; om het bovineinde een smalle messingen ring, waarvan de bovenrand gekarteld. Puntbeschermer van bruingeel hout, onder- en bovineinde vaasvormig verbreed en met tin belegd, middelste deel met touw omwoeld en met hars? besmeerd. **A.**

L. punt 19, br. id. 1,5, l. schacht 205, gem. dm. 2,5 cM.

1599/450. Als boven, punt lang, lancetvormig met flauwen middenrug aan weerszijden, steel rond, conisch met kegelvormige verdikking tusschen twee rondgaande dwarsruggen. Schacht van donkerbruin palmhout, rond, naar onderen dunner toeloopend en nabij het ondereinde met drie dwarsruggen; bovineinde met smalle, conische, messingen bus, aan den bovenrand met smallen kraag van hetzelfde materiaal. **A.**

L. punt 36,5, br. id. 2,2, l. schacht 133, dm. id. 1,9 cM.

1) *Atj. teuboeing.*

2) Volgens den verzamelaar, wijlen Dr. HELMKAMPF. — Volgens SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 29 worden werpspiesen (*kapa*²) door de *Toenongers* [lieden uit de bovenlanden] op reis mede genomen.

3) Serie 255, don. J. J. KORNDÖRFFER, Dec. 1880.

4) Serie 172, don. J. J. KORNDÖRFFER, Januari 1877.

300/1314. Werplans, als boven, maar de punt breder en korter, de steel met weinig duidelijke platte verdikking, waarin eene rij verdiepte cirkels. Schacht bijna zwart, naar onderen dunner, boveinde met smalle, eenigszins vaasvormige messingen bus, waarin onduidelijke dwarsgroeven. **A.**

L. punt 28, br. id. 2,8, l. schacht 152, dm. id. 1,9 cM.

— Als boven, maar de punt lang, meer driehoekig, boveinde afgerond, steel rond, conisch met kogelvormige verdikking tusschen twee scherpe dwarsruggen en daaronder onduidelijke, rondgaande groeven. Schacht van bruin palmhout, waarschijnlijk afgesneden; bus van messing, door kleine ruggen en rondgaande groeven in drieën gedeeld.

L. punt 38, br. id. 2—3,7, l. schacht 118, dm. id. 2,3 cM.

1599/456. Als boven, punt smal, bladvormig, aan weerszijden met duidelijken middenrug; zonder meer in den dikken, conischen steel overgaande. Schacht van bruin palmhout, onderaan aangepunt en daarboven over eene kleine lengte vaasvormig bewerkt. Smalle bus van messing, bovenaan verdikt, met een kraag van hetzelfde materiaal en eenige rondgaande groeven; onder de bus een ring van tin? met twee rondgaande groeven. **A.**

L. punt 19,5, br. id. 1,5—2,2, l. schacht 149, br. id. 1,8 cM.

1525/17¹⁾. Als boven, punt gedamasceerd (?), bajonetvormig, in doorsnede driehoekig, steel conisch met eene breede, rondgaande verdikking tusschen twee smallere en ronden voet. Schacht van bruinzwart palmhout, cilindrisch; messingen bus, nabij boven- en onderrand verdikt en met eene rij driehoekige, ingegroefde streepjes; op de bus nog een messingen plaatje. **A.**

L. punt 28,5, gr. br. id. 2, l. schacht 108,5, dm. id. 1,9 cM.

d. *Schacht met breede, niet of weinig versierde messingen bus.*

1239/417. Werplans, punt rietbladvormig, steel achthoekig met eene breede rondgaande verdikking tusschen twee smallere. Schacht van rotan, breede eenigszins kegelvormige messingen bus, langs den onderrand, boven het midden, en langs den bovenrand met rondgaande verdikking; onder de laatste eene dubbele rondgaande groef. Op de bus nog een messingen plaatje. **A.**

L. punt 13,5, gr. br. id. 1,5, l. schacht 133, dm. id. 2,1 cM.

1239/274. Lans, punt gedamasceerd, bladvormig, zonder meer overgaande in den ovalen, van verschillende dwarsgroeven voorzienen steel. Schacht van bruin palmhout, naar onderen dunner toeloozend, breede, eenigszins kegelvormige bus van messing met achthoekigen kraag en daaronder een rondgaande rug. **A.**

L. punt 21,5, gr. br. id. 2,3, l. schacht 142,5, gem. dm. id. 1,8 cM.

1239/275. Als boven, punt gedamasceerd (?), lancetvormig en zeer versleten; steel rond met rondgaanden rug en voet. Schacht van donkerbruin palmhout, ondereinde stomp, daarboven over een deel vaasvormig en met rondgaande groeven; bus langs den onderrand, op eenigen afstand daarboven en langs den bovenrand met rondgaande verhoogingen, waarin schuine strepen. **A.**

L. punt 21,5, gr. br. id. 2,5, l. schacht 162,5, dm. id. 2,1 cM.

1599/460²⁾. Als boven, punt spatelvormig, aan weerszijden met scherpem middenrug, steel rond met twee dwarsgroeven, kegelvormige verdikking en voet. Schacht van donkerbruin palmhout, cilindrisch; langs den onder- en bovenrand van de bus en op eenigen afstand onder den laatste een dubbele, scherpe, rondgaande rug. **A.**

L. punt 21,5, gr. br. id. 4,8, l. schacht 206,5, dm. schacht 2,1 cM.

1) Serie 1525 uit de nalatenschap VAN LANSBERGE.

2) *Gids*, n°. 349.

1599/467 ¹). Lans, als boven, punt groot, addertongvormig, met duidelijken middenrug aan weerszijden; de onderkant en een deel van de zijranden gekarteld, een ander deel dier laatste beitelvormig geslepen; steel achthoekig, naar onderen dikker, met kogelvormige verdikking en scherpen dwarsrug. Schacht van bruinzwart hout, bovenaan achthoekig, naar onderen rond en dunner (beschadigd). Bus met smallen onderen breederen bovenkraag, beide door drie rondgaande groeven gevolgd; op het middelste deel nog twee flauwe rondgaande verhoogingen, aan weerszijden evenzoo door drie groeven begrensd. **A.**

L. der punt 46, gr. br. id. 4,8, l. schacht 171, gr. dm. id. 3 cM.

1599/459, 462 ²) & 463 ³). Lansen, punt lancetvormig (459 en 462) bij de laatste over het onderste deel met groeven evenwijdig aan de randen, bij beide met duidelijken middenrug aan weerszijden, of gevormd door het zeer afgesleten lemnet van een Javaanschen kris (463); steel bij 463 ontbrekend, bij 459 en 462 conisch, met kogelvormige verdikking, bij 459 met twee dwarsruggen, bij 462 met twee dwarsgroeven. Schacht van bruin palmhout, rond, bij 459 en 463 over een deel achthoekig, onderaan aangepunt. Bus als bij 467, de bovenste kraag bij 462 uitgeschulpt; het getal der begrensende groeven afwisselend van een tot drie; op het middengedeelte van de bus bovendien vier (459 en 462) of vijf (463) paar rondgaande groeven. **A.**

459: l. punt 25,5, gr. br. id. 3,5, l. schacht 200, dm. id. 2,2; 462: l. punt 20,5, gr. br. id. 3,8, l. schacht 198, dm. id. 2,1; 463: l. punt 29, gr. br. id. 4, l. schacht 174,5, dm. id. 2,1 cM.

194/6 ⁴). Lans, als de vorige, de punt echter grooter, lancetvormig; steel rond, naar onderen conisch, met kogelvormige verdikking tusschen twee paar scherpe ruggen. Schacht van donkerbruin palmhout, naar onderen dunner; bus als bij de vorige, doch met vijf paar dwarsgroeven op het middengedeelte. **N. kust A.**

L. punt 39, gr. br. id. 3,6, l. schacht 145, gem. dm. id. 2,2 cM.

1599/457. Lans, punt rietbladvormig met duidelijken middenrug aan weerszijden; steel rond met talrijke scherpe ruggen. Schacht van zwartbruin palmhout, rond, onder-einde achthoekig en aangepunt; bus als boven, op het middengedeelte twee paar groeven; boven de bus een getand koperen plaatje, onder de bus een ring van hetzelfde materiaal. **A.**

L. punt 24,5, br. id. 2,1, l. schacht 170,5, dm. id. 2,1 cM.

1599/466 ⁵). Als boven, punt gevlamd met drie bochten, aan weerszijden met middenrug; steel rond, naar onderen conisch, met dakvormigen rug, aan weerszijden door twee scherpe begrensd. Schacht van bruin palmhout, onderaan achthoekig. Bus als boven, maar op het middelste deel drie flauwe, rondgaande ruggen, aan weerszijden gevolgd door paren of enkele dwarsgroeven. **A.**

L. punt 21,3, br. id. 2,7, l. schacht 180, dm. id. 2 cM.

1599/458, 461 & 464. Lansen, punt lancetvormig (458 en 464) of bladvormig (461) aan weerszijden met duidelijken middenrug; steel rond (458 en 461) of rechthoekig (464), naar onderen dikker (458 en 464) of met voet (461); bij 458 en 461 met kogelvormige verdikking tusschen scherpe, bij 458 gegroefde, ruggen; bij 464 met twee paren smalle verhoogingen op twee zijkanten; bij 458 bovendien aan het bovineinde van den steel eene rij halfcirkelvormige uitsteeksels. Schacht van palmhout, bruin (458), donkerbruin (461) of bijna zwart (464), rond, bij de twee eerste over het onderste gedeelte achthoekig, bij 464 over het bovenste deel achthoekig, onderaan vierhoekig, puntig toeloopend en van eene patroonhuls bij wijze van schoen voorzien, terwijl om het vierhoekige deel eene omwoeling van touw tot herstel van eene breuk

1) *Gids*, n°. 349.

2) *Gids*, n°. 349.

3) *Gids*, n°. 351.

4) Serie 194, don. W. F. MEYEN, Kapt. Luit. t/z. Dec. 1877.

5) *Gids*, n°. 349.

is aangebracht. Bus als voren, maar op het middelste deel met twee groepen van drie en daartusschen een enkele rondgaande verhooging, alle door groepen van twee of drie rondgaande groeven gevolgd. **A.**

458: l. punt 24,5, gr. br. id. 3, l. schacht 197, dm. id. 2,4; 461: l. punt 24,5, gr. br. id. 2,6, l. schacht 183, dm. id. 2,3; 464: l. punt 32,4, gr. br. id. 3,5, l. schacht 193, dm. id. 2,3 cM.

1599/465. Lans, punt als van 464 maar langer; schacht van geelbruin hout, rond, boven over een deel achthoekig, onderaan vierhoekig en puntig toeloopend. Bus als voren, maar het middelste deel, met uitzondering van twee effen banden geheel met rondgaande verhoogingen en enkele of dubbele groeven bedekt. **A.**

L. punt 44,5, gr. br. id. 3,5, l. schacht 151,5, dm. id. 2,3 cM.

1599/468¹⁾. Als boven, de punt wordt gevormd door een Javaanschen kris met elf bochten; het ondereinde naar eene zijde met een scherp driehoek verbreed, aan de andere dik, met doorn- en krulvormige uitsteeksels; in het midden van den onderkant twee groeven, waarvan eene onderaan verbreed, en door een scherp rug gescheiden. Schacht van donkerbruin hout, rond, onderaan over een deel achthoekig en bij den overgang snijwerk; patroon: twee rijen Andreaskruisen tusschen groeven, die eene achthoekige verdikking begrenzen. Bus als bij 465, maar met een breeden effen band op het middengedeelte. **A.**

L. punt 34,5, gr. br. id. 6, l. schacht 190,5, dm. id. 2,2 cM.

970/21. Als boven, punt zeer lang, tongvormig, met flauwen middenrug aan weerszijden; de onderenden der zijranden met fijne tanden, onderkant rond en dik: steel rond, naar onderen dikker en met kogelvormige verdikking tusschen twee scherpe ruggen. Schacht van bruin palmhout, rond, het onderste deel achthoekig en bij den overgang vier driehoekige, rondgaande groeven. Bus als bij 1599/468 maar de onderste kraag ontbreekt, terwijl de bovenste vergroot is tot een plaatje. *Pidil. N. kust* **A.**

L. punt 62,5, gr. br. id. 4,4, l. schacht 173,5, dm. id. 2,5 cM.

e. *Schacht met breede messingen bus, die geheel met groeven en verhoogingen of drijfwerk bedekt is.*

1599/469 & 475²⁾. Lansen, punt lancetvormig, bij 269 onder aan weerszijden uitgekeept, steel ovaal (469) of rond (475), naar onderen dikker met kogelvormige (469) of dakvormige (475) verdikking tusschen twee ruggen. Schacht van bruin palmhout, rond, onderaan achthoekig, bij 469 aangepunt. Breede, conische messingen bus, onder en boven met kraag; op eenigen afstand van den bovenste met eene rondgaande verdikking en verder geheel met dwarsgroeven bedekt. **A.**

469: l. punt 19, gr. br. id. 2, l. schacht 177,5, dm. id. 2,3; 475: l. punt 25,5, gr. br. id. 2,5, l. schacht 207, dm. id. 2,6 cM.

1599/470³⁾. Lans, punt bladvormig, steel rond, naar onderen dikker, met kogelvormige verdikking tusschen twee scherpe groeven. Schacht en bus als bij de vorige, maar de eerste met eenige onduidelijk ingesneden, elkaar kruisende lijnen en de bovenkraag van de laatste met breede tanden. **A.**

L. punt 16, gr. br. id. 2,5, l. schacht 172, dm. id. 2,4 cM.

1599/471 & 472⁴⁾. Lansen, op 470 gelijkend, de punt echter rietbladvormig, met duidelijken middenrug aan weerszijden; steel rond, naar onderen dikker met kogelvormige verdikking tusschen twee paar dwarsruggen. Schacht en bus als die van 470, maar de eerste effen, lichter van kleur, de bus met twee rondgaande verhoogingen en de bovenste kraag bij 471 uitgeschulpt, bij 472 met zeer fijne, driehoekige tandjes. **A.**

471: l. punt 20,5, br. id. 2,1, l. schacht 191, dm. id. 2,2; 472: l. punt 19,5, br. id. 2, l. schacht 189, dm. id. 2,2 cM.

1) *Gids*, n°. 351.

2) *Gids*, n°. 350.

3) *Gids*, n°. 350.

4) *Gids*, n°. 350.

1599/473 & 474¹⁾). Lansen, punt tongvormig, aan weerskanten met flauwen middenrug; steel bij 473 als bij 472, bij 474 rechthoekig. Schacht van donkerbruin palmhout, rond, onderaan achthoekig, bij 473 aangepunt; bus van 473 als die van 475, bij 474 als die van 471 maar de bovenste kraag niet getand. **A.**

473: L. punt 41,5, br. id. 5, l. schacht 156, dm. id. 2,3; 474: l. punt 53,5, br. id. 2,2, l. schacht 147, dm. id. 2,1 cM.

167/2²⁾). Lans, punt bajonetvormig, in doorsnede driehoekig, steel als die van 1599/470; schacht van bruin hout, zwart geverfd, cilindrisch, bus als van 1599/475. — Veroverd te *Ketapan-Doewa*³⁾). **Gr. A.**

L. punt 45, gr. br. id. 2,5, l. schacht 179,5, dm. id. 3 cM.

1239/273. Als boven, punt addertongvormig, het onderste deel gevat in een beslag van messing, dat langs de kanten tanden en driehoekige krullen vertoont en overgaat in een zeshoekigen steel; deze naar onderen dikker, met dakvormige, rondgaande verhooging, tusschen twee scherpe ruggen; schacht van zwartgeverfd hout, rond, naar onderen dunner; het onderende met een messing ringetje; bus als van 1599/475. **A.**

L. punt 34, gr. br. id. 4,5, br. van het messing beslag 5, l. schacht 151, gem. dm. id. 2,4 cM.

1599/476⁴⁾). Als boven, punt als van 474. Schacht van donkerbruin palmhout, rond, onderaan achthoekig. Breede messingen, eenigszins conische bus met vier platte ringen, twee aan twee nabij onder- en boveinden, de onderste drie met snoervormige randen; tusschen de beide middelste gedreven ornament, bestaande uit spiraalvormige banden met varenbladornament, door snoervormige randen begrensd en afgewisseld door dergelijke, maar effen banden; tusschen de beide paren uiterste ringen eene ingekraste zigzaglijn, met elkaar kruisende lijnen gevuld. Boven de bus een komvormige kraag, die een getand plaatje draagt. **A.**

L. punt 20,5, br. id. 2, l. schacht 188, dm. id. 2,4 cM.

f. Schacht met breede, zilveren bus.

1599/477⁵⁾). Lans, punt als van 474. Schacht van donkerbruin palmhout, rond, onderaan achthoekig; zilveren, eenigszins conische, effen bus; aan onder- en boveinden en op eenigen afstand onder het laatste een gegroefde zilveren ring; de bus draagt een van driepuntige tanden voorzien plaatje van hetzelfde materiaal. **A.**

L. punt 21,5, br. id. 2, l. schacht 191,5, dm. id. 2,3 cM.

1599/482 & 483⁶⁾). Lansen, punt fraai gedamasceerd, lancetvormig met twee gaatjes nabij het onderende en op beide zijden met een aanvankelijk ronden, door groeven begrensd en later plat te niet loopenden rug. Steel rond, naar onderen dikker en met voet; langs het boveinde een scherpe rug en daaronder eene rondgaande dakvormige verdikking. Schacht van geel (482) of donkerbruin (483) hout, rond, naar onderen dunner en daar voor een deel vaasvormig bewerkt. Breede, conische zilveren bus, door gegroefde ringen aan boven- en onderende en op eenigen afstand daarvan in een breed (midden-) en twee smallere vakken verdeeld; in de laatste gedreven ornament en wel een band met bladerenranken tusschen twee smallere, waarin guirlandes van bladeren; laatstgenoemde banden aan de onder- en boveinden van het overigens effen middenvak, aan het onderende nog gevolgd door een band met ingekraste ruiten; alle banden gescheiden door effen of met schuine streepjes gevulde randen. Aan het boveinde van de bus eene meloenvormige, van streepjes voorziene verdikking en daarboven een dik zilveren plaatje. **A.**

482: l. punt 28, gr. br. id. 3,5, l. schacht 191, gem. dm. id. 2,2; 483: l. punt 28, gr. br. id. 3,5, l. schacht 191, gem. dm. id. 2,1 cM.

1) *Gids*, n°. 352.

2) Serie 167 don. J. J. KORNDÖRFFER, Nov. 1876.

3) Opgave van den schenker — verg. *Ketapang Doea*.

4) *Gids*, n°. 348.

5) *Gids*, n°. 346.

6) *Gids*, n°. 344.

1599/480¹⁾. Lans, punt gedamasceerd, lancetvormig, steel rond met kogelvormige verdikking, naar onderen dikker. Schacht van bruin palmhout, rond, naar onderen dunner en nabij het onderende met twee dwarsgroeven. Bus als bij 482, maar de vakken anders versierd; op de uiterste drie banden bladranken of guirlandes van bladeren, op den bovenste door rijen Andreaskruisen gescheiden; op het middelste vak spiraalvormige, geschubde banden, door dergelijke, maar effene afgewisseld. Meloen-vormige verdikking en plaatje als voren. Schacht op eene plaats door eene touwomvlechting hersteld. **A.**

L. punt 23, gr. br. id. 2,6, l. schacht 206, gem. dm. id. 2,4 cM.

506/3²⁾ en 1599/479³⁾. Lansen, punt als bij 1599/467 maar met scherpe driehoekige uitsteeksels aan het onderende (3) of lancetvormig (479); steel achthoekig (3) of rond (479), naar onderen dikker, met rondgaande verdikking tusschen twee of meer scherpe ruggen. Schacht van bruin palmhout, rond, boven achthoekig, onderaan vierhoekig en aangepunt. Bus als boven maar de versiering verschillend; op de smalle banden eene zigzaglijn, bij 479 door kleine driehoekjes gevolgd, en de aldus ontstane driehoeken gevuld met eene stralende zon?; op het middelste deel spiraalvormige, afwisselend geschubde, of met bladranken gevulde banden. Boven aan de bus bij 3 een komvormige kraag, die een uitgeschulpt plaatje draagt, bij 479 een smalle kraag. — 506/3: **N. kust Atjeh, 1599/479: A.**

3: l. punt 42,5, gr. br. id. 4,3, l. schacht 185,5, dm. id. 2,7; 479: l. punt 39, gr. br. id. 2,7, l. schacht 200, dm. id. 2,6 cM.

1599/484. Lans, punt als van 459 (blz. 134). Schacht van bruin palmhout, rond, het onderste deel achthoekig, over een gedeelte dunner en met snijwerk versierd; patroon: twee rijen driehoeken, de bovenste overgaande in krullen en daarboven op drie vlakken kruisen en bloemornamenten. Als schoen eene messingen, conische, geheel met dwarsgroeven bedekte bus van eene lans. Bus van zilver, door vier ringen in een breeden (midden) en twee smalle banden verdeeld; de bovenste vier ringen dakvormig, de andere plat, de beide onderste door snoertjes begrensd. In het onderste der aldus gevormde vakken effen ruiten met concentrisch, vierbladig bloempje, de overschietende driehoeken met bladornament gevuld; in het middenvak spiraalvormige, geheel of alleen in het onderste deel met spiralen gevulde banden, het bovenste vak effen. — De bus beschadigd. **A.**

L. punt 25, gr. br. id. 2,5, l. schacht 204,5, dm. id. 2,3 cM.

300/1526. Lans⁴⁾, punt bajonetvormig, steel rond, conisch, zeer grof bewerkt. Schacht van zwartbruin hout, kort, naar onderen dunner en aangepunt; onder het boveinde met rondgaande groef; bus van zilver? veel op die van 480 gelijkend, maar alle ringen effen, de tweede van onderen ontbreekt; op het middenvak spiraalvormige banden, afwisselend effen en met bladranken gevuld; bovenaan een smalle kraag. **A.**

L. punt 36,5, gr. br. id. 2, l. schacht 98, dm. id. 2,1 cM.

1599/478. Als boven, punt zeer lang, tongvormig, aan weerszijden over het midden met drie groeven, waarvan de middelste het langst; steel plat, rechthoekig, op de smalle kanten twee paar rugjes. Schacht van bruin palmhout, rond, onder en boven achtkantig, het onderende puntig; zilveren bus, conisch met kleine kragen en een ringetje op eenigen afstand onder den bovenste; op het onderste breede vak spiraalvormige banden, afwisselend effen, geschubd of met gedreven bladranken, het bovenste vak geschubd. Op de bus een getand, beschadigd zilveren plaatje. **A.**

L. punt 67, br. id. 3, l. schacht 168, dm. id. 2,5 cM.

1) *Gids*, n°. 345.

2) Serie 506. Geschenk P. C. PABST, Oct. 1885. Ned. St. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

3) Verg. KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. VII links.

4) Werplans? verg. de lengte van de schacht.

1599/481¹⁾. Lans, punt over de bovenste helft gevamd met 9 bochten, de onderste helft lancetvormig met uitgeschulpte benedenhoeken en met een ronden, naar boven te niet loopenden rug aan weerszijden; steel rond, naar onderen dikker en met kogelvormige verdikking. Schacht van donkerbruin palmhout, de bovenste helft rond, de onderste achthoekig, het ondereinde aangepunt; op het ronde gedeelte talrijke effen of van ingeprikte rijen punten voorziene, zilveren ringen. Breede zilveren bus, langs den onderrand en op eenigen afstand van den bovenrand met dakvormige ringen; op het onderste deel ingekraste versieringen en wel langs de ringen rijen driehoeken met varenbladornament gevuld en daartusschen spiraalvormige banden met inelkaar grijpende spiralen; alle versieringen begrensd door dubbele, met schuine streepjes gevulde randjes; het bovenste deel van de bus effen en daarop een komvormige kraag, waarvan het onderste, gebogen vlak met ingekraste driehoeken is versierd. **A.**

L. punt 30, gr. br. id. 3,5, l. schacht 217, dm. id. 2,4 cM.

506/2. Als boven, punt lancetvormig, gedamasceerd, steel rond met kogelvormige verdikking. Schacht van donkerbruin hout, rond, het ondereinde achthoekig en dunner. Breede zilveren bus, met langs onder- en bovenrand en op drie plaatsen daartusschen gegroefde ringen; ingedreven versiering; in het onderste vak inelkaar grijpende driehoeken, met eene stralende zon? gevuld, in het bovenste bladornament, in de andere spiraalvormige banden, afwisselend geschubd en met bladornament gevuld; boven den bovensten ring eene gegroefde, meloenvormige verdikking en een komvormige kraag, die een getand plaatje draagt. **N. kust A.**

L. punt 28,5, gr. br. id. 2,5, l. schacht 170, gem. dm. id. 2,5 cM.

g. Afwijkende vormen.

169/3. Lans, punt naaldvormig, in doorsnede ruitvormig, onderaan aan twee kanten met fijne tanden; korte zeshoekige steel. Schacht van bruin palmhout, rond, naar onderen dunner, met messingen schoen; aan het bovineinde een breede messingen, van vijf dubbele groeven voorziene ring. Over de punt past eene cilindrische scheidde, van hetzelfde hout als de schacht, onderaan met een ring als aan deze, bovenaan met een dergelijken ring, naar boven iets breeder en op het bovenvlak een van concentrische groeven voorzien plaatje. De lans met opgeschoven puntbeschermer vormt een langen stok. **Gr. A.**

L. punt 34, gr. br. id. 1,6, l. schacht 125, gem. dm. id. 2,1 cM.

2. Onderdeelen van lansen.

338/1. Lanspunt, lancetvormig met duidelijken middenrug aan weerszijden; steel conisch, aan het bovineinde eene rij halfcirkelvormige uitsteeksels, daaronder eene ronde verdikking tusschen twee gegroefde ruggen. Doorn puntig, het ondereinde schroefvormig gedraaid. De punt afgebroken. **A.**

Gr. br. punt 4 cM.

174/5. Als boven, de punt meer bladvormig en plat; steel conisch met ronde verdikking tusschen twee paar scherpe ruggen. De punt steekt in een afgebroken, bruin houten schacht met breede messingen bus, met kragen en geheel met rondgaande groeven bedekt. (verg. boven 1 e). **Gr. A.**

L. punt 31, gr. br. id. 4 cM.

B. Steekwapens.

1. Messen.

255/5²⁾. Mes, lemmet driehoekig met scherpe punt en korten ronden steel; greep van been, ovaal, naar de rugzijde flauw gebogen, bovenvlak plat. Geene scheidde. **A.**

L. lemmet 11, gr. br. id. 2,3, l. greep 9,5, dm. id. 1,8—2,6 cM.

1) *Gids*, n°. 351.

2) Serie 255. Geschenk J. J. KORNDÖRFFER, Dec. 1880.

1599/486¹⁾. Zak mesje, klein, recht lemmet, rug recht naar voren dunner, snede bijna recht, aan het boveinde uitgesneden en met convexen boog overgaande in de scherpe punt. Greep van hoorn, plat rechthoekig, naar boven breeder, gespleten, uit elkaar gebogen en met een doorboord bladornament gevuld. Scheede van twee ruwe gele plankjes, door eene omwoeling van rotanreepen bijeengehouden; aan den breederen mond een stomp uitsteeksel. **A**.

L. lemmet 5, br. id. 0,8—1, l. greep 8,5, br. id. 1—2, l. scheede 10, br. beneden 1,5, id. boven 2,1 cM.

1429/156. Mes²⁾ (*peurawōt*³⁾), lemmet flauw gebogen, rug convex, naar het einde smaller, snede concaaf, met convexen boog naar de scherpe punt overgaand. Greep van zwart hoorn, flauw gebogen, het einde hertepootvormig met diepe insnijding. Scheede van bruin hout, flauw gebogen, met een afzonderlijk stuk in den rug; onder-einde aan eene zijde puntig; aan den mond een breede, vooruitstekende, met ingekraste spiralen versierde band, aan eene zijde een bladvormig, met ingesneden krullen versierd uitsteeksel. Om de scheede een zilveren ring. **Geheel Atjeh**⁴⁾.

L. lemmet 16, br. id. 1,6, l. greep 12, dm. id. 2, l. scheede 20,5, br. id. beneden 2,1, br. id. boven 7 cM.

1599/487⁵⁾. Als boven (z. g. pinangmesje); lemmet effen, flauw gebogen, rug en snede flauw concaaf, de eerste naar onderen dunner, de laatste boven rechthoekig uitgekeept, met een convexen boog in de scherpe punt overgaande. Greep van hoorn, in doorsnede rond, krom, het bovenvlak hertenpootvormig; steelring van messing (patroonhuls). Scheede van geel hout, flauw gebogen, onderaan aan eene kant puntig; langs den mond een met ingeprikte punten en spiraallijnen versierd bandje, dat aan eene zijde een driehoekig uitsteeksel vormt; aan de andere is de scheede bladvormig verlengd; op die verlenging een diep ingesneden ornament van ruiten en bladkrullen, over een deel van het boveinde van de scheede voortgezet; om deze nog een smal ringetje van vischgraatvormig gevlochten varen?vezels. *Peusangan. N. kust A*.

L. lemmet 12, br. id. 0,9—1,5, l. greep 12,5, dm. id. 1,2, l. scheede 17, br. id. onderaan 1,8, br. id. boven 6,5 cM.

1429/231. Als boven, lemmet als voren, greep van geelachtig (*kamoening*⁶⁾) hout, vorm als 1599/487 maar het einde dikker en afgeplat. Scheede van grijs hout, flauw gebogen, met afzonderlijk stuk in den rug, dat met eene omwinding van grijs garen is bevestigd; onder-einde aan eene zijde puntig; langs de monding een dikkere band, aan eene zijde met plat, rond uitsteeksel. **Geheel Atjeh**⁷⁾.

L. lemmet 15, br. id. 1,8, l. greep 11,5, dm. id. 2,2, l. scheede 17,5, br. id. beneden 2,5, br. id. boven 5,5 cM.

1468/311 & 312. Messen (*pangoer tjoet tjoet*), lemmet recht, rug flauw concaaf, naar onderen smaller, snede convex en met convexen boog in de scherpe punt overgaande; boveinde dik en met concave (311) of rechte (312) lijn met de snede vereenigd. Greep van donkerbruin (311) of geel (312) hout, in doorsnede ovaal, knievormig gebogen, in de buiging met dakvormigen rug, het einde dunner. Scheede bestaande uit twee bruine (311) of grijze (312) plankjes, door drie vischgraatvormig gevlochten rotanringen bij elkaar gehouden. Beneden smaller dan boven, bij 312 het onder-einde laarsvormig, het boveinde met ingesneden krullen, de mondrand diep ingesneden. **Alas**.

Afmetingen als voren 311: 18,5, 1,5, 11, 1,2—1,6, 20,5, 2, 3; 312: 21, 1,7, 12, 1,2—2, 23,5, 2,5, 4 cM.

1) *Gids*, n°. 342.

2) Verg. VELTMAN, *Gdsmakunst*, Pl. II, fig. 11.

3) Opgave van den schenker.

4) Idem.

5) *Gids*, n°. 339.

6) *Murraya Sumatrana*, ROXB. FILET, n°. 1723. — DE CLERCQ, n°. 2358.

7) Volgens den schenker.

1468/208. Mes, op de vorige gelijkend, maar de rug recht, en de snede door eene uitgeschulpte lijn met het dikkere deel van het lemmet verbonden. Greep van geel hout, rond, boveinde bloemknopvormig. Scheede op die van 312 gelijkend, maar van roodbruin hout en met twee vischgraatvormig gevlochten rotanringen. **Alas.**

Afmetingen als voren 27,5, 1,8, 8, 2—2,5, 28, 2,5, 4 cM.

1468/313. Als boven, lemmet gebogen, driehoekig, rug concaaf, naar onderen dunner, snede convex, bovenaan recht afgesneden. Greep van hoorn, rond, flauw gebogen, boveinde kegelvormig en gecanneleerd. Scheede van twee grijze plankjes, die door vijf vischgraatvormig gevlochten rotanringen, twee ringen van varenvezels en een zilveren ring bij elkander worden gehouden; ondereinde aan weerszijden uitgesneden, boveinde aan eene zijde met plat rond uitsteeksel, door een driehoekig gevolgd. **Alas.**

L. lemmet 17, gr. br. id. 2,5, l. greep 9,5, dm. id. 1,6, l. scheede 20, gem. br. id. 3 cM.

540/16¹⁾ en 1599/488²⁾. Messen³⁾ (*peurawöt*⁴⁾), 540/16 twee Ex.; lemmet effen, flauw gebogen, rug convex, naar onderen dunner; snede concaaf, aan het boveinde halfcirkelvormig uitgesneden, zoodat eene stompe of scherpe verbreding gevormd wordt; met een convexen boog in de scherpe punt overgaande. Aan weerszijden loopt een onduidelijke rug van af de uitsnijding van de snede evenwijdig aan deze tot op twee derden van den rug. Greep van hoorn, achthoekig, van 488 bijna rond, naar boven dikker, aan de zijde van de snede met uitschulping tusschen twee (16) of meer (488) driehoekige rugjes; 488 met conischen steelring van messing. 16 zonder scheede; van 488 de scheede als 1599/487; de band langs de monding echter met ingesneden snoerornament, de bladkrul aan de scheede meer afgerond en slechts met enkele ingesneden krullen; geen omgelegd ringetje, maar op de platte deelen van de scheede ingegrifte ruitvormige en stervormige bladfiguren. 1599/488: **Gr. A.**⁵⁾.

16: l. lemmet 17 en 20, br. id. 2, l. greep 9 en 10, dm. id. 1,6—2,2 en 1,4—2,4; 488: l. lemmet 15, br. id. 1,5—2,5, l. greep 9,5, dm. id. 1,2—2, l. scheede 20,5, br. id. beneden 2,5, br. id. boven 6 cM.

370/91⁶⁾. Mes, lemmet effen, krom, rug concaaf, naar onderen dunner, snede convex, aan het boveinde rond uitgesneden. Greep van hoorn, naar de rugzijde gebogen, achtkantig, naar boven dikker en aan de genoemde zijde met een krulvormig uitsteeksel; het boveinde koepelvormig, bovenvlak plat; verschillende rondgaande groeven, rijen, met elkaar kruisende lijnen gevulde driehoeken en bladfiguren. Scheede van bruin hout, in doorsnede zeshoekig, flauw gebogen, onderaan met eene ronde krul, bovenaan met twee, eenigszins pijlpuntachtig gegroeperde breede, gegroefde banden, waarvan één aan de rugzijde een driehoekig uitsteeksel vormt, de andere recht is afgesneden. **A.**

L. lemmet 14, gr. br. id. 2,7; l. greep 8,5, dm. id. 1,5—2; l. scheede 18,5, br. id. in het midden 3,5 cM.

338/2. Als boven, lemmet glad, flauw gebogen, rug convex, naar voren dunner, snede concaaf, eenigszins beitelvormig geslepen en met convexen boog overgaande in de stompe punt. Greep van geel hout, in doorsnede ovaal met scherp kant; flauw gebogen, het boveinde haakvormig. Steelring van messing (vingerhoed zonder bodem?). Scheede van geel hout met afzonderlijk (gebroken), stuk aan de rugzijde, met een vischgraatvormig gevlochten ring van rotanreepen bevestigd; ondereinde aan eene zijde puntig; boven aan eene zijde met een klein driehoekig, aan de andere met een groot bladvormig, uitgekeept uitsteeksel. **A.?**

L. lemmet 18,5, br. id. 2,1, l. greep 9,5, dm. id. 2—2,5, l. scheede 23,5, br. id. beneden 2,5, br. id. boven 6 cM.

1) Serie 540. Geschenk Kol. DEMMENI. Ned. St. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

2) *Gids*, n°. 340.

3) Zie KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. XI. — Not. Bat. Gen. 1892 bijl. II, blz. VII, n°. 16. — Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. II, fig. 11.

4) VELTMAN, *Wdl.* i. v. Mes.

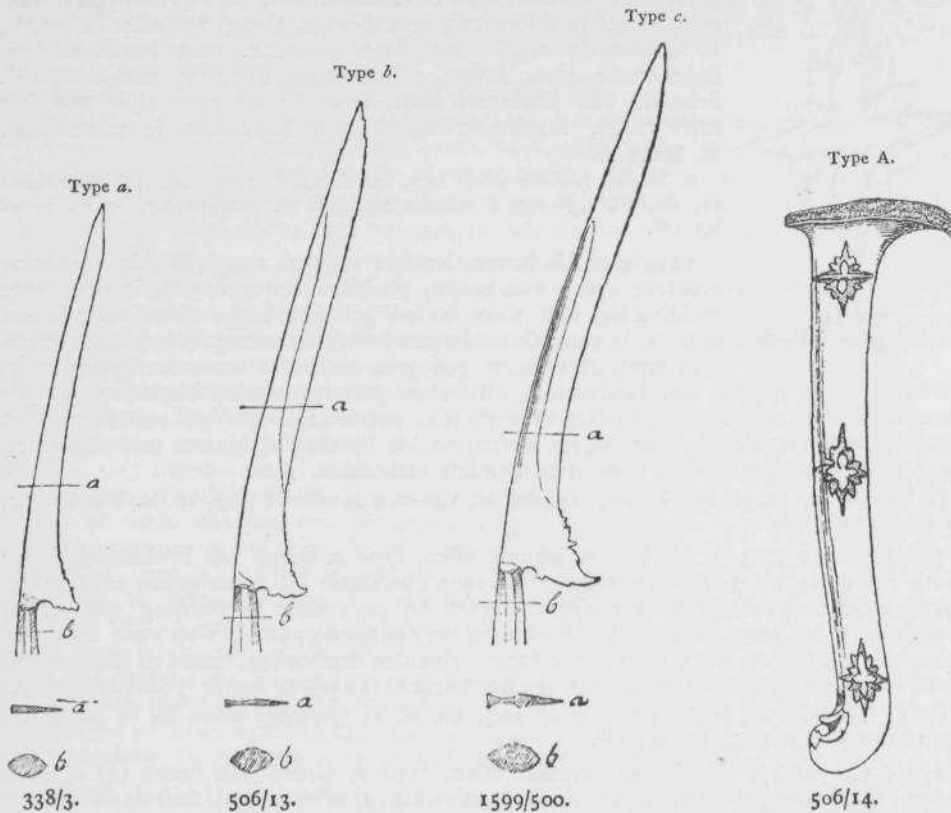
5) De *peurawöt* van *Pidië* hebben eene eenigszins andere gedaante. — Verg. VELTMAN, *Wdl.* i. v. Mes.

6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n^o. ?

2. Dolken ¹⁾.

Met enkele uitzonderingen hebben de dolken een lemmet als de typen *a*, *b* en *c* (zie de afbeeldingen ²⁾) en wel *a* geheel glad, *b* met flauwen, van het bovineinde van het lemmet naar het midden van den rug loopenden rug, *c* met duidelijke bloedgroeven langs een deel van den rug. De scheeden zijn meestal van het type A (zie afbeelding).

a. Greep recht, flauw gebogen of kolfvormig.

1333/2 & 3. Dolken, lemmet effen, type *a*, maar de rug niet dakvormig, zonder driehoekig getand uitsteeksel aan het bovineinde, dat rond uitgesneden is en zonder achthoekigen steel; greep van donkerbruin hout, achtkantig, flauw gebogen, naar boven dikker, het bovineinde bij 2 aangepunt, bij 3 plat; om de greep van 2 talrijke smalle, bij die van 3 vier bredere zilveren ringen. Effen steelring, bij 2 van koper, bij 3 van messing. Scheede van geelbruin hout met afzonderlijk ingezet stuk in den rug, flauw gebogen; het onderende aan een kant puntig; om den mondrand een bandje, met ingekraste figuren; patroon: rijen kruisen (2) of spiraal en verstrooide punten (3); dit bandje aan eene zijde puntig uitstekend, aan de andere vervangen door eene groote, vlagvormige, getande krul, waarin bladornament en evenwijdige lijnen zijn gesneden. Op de zijden der scheede nog ingekraste versieringen: dwarsbanden, rijen of tot sterren gegroepeerde ovalen. Om de scheede twee (2) of drie (3) smalle zilveren ringen, om

1) De algemeene Atj. naam is *reuntjōng* of *rintjōng*. — Zie VELTMAN, *Wdl. i. v. dolk.* — Verg. VAN LANGEN, *Wdb. i. v. rintjoeng* (ريندجوڠ).

2) Bij de beschrijving is de punt naar onderen gedacht.

2 bovendien nog een smalle ring van vischgraatvormig gevlochten rotanvezels. — De afkomst is onzeker.

1333/2: l. lemmet 17, br. id. 1,6, l. greep 14, dm. id. 1,4—2,2, l. scheede 23, br. id. beneden 2,5, br. id. boven 11,5; 1333/3: afmetingen a. v. 19,5, 2, 12,5, 1,6—2,4, 25,5, 2,2, 11,5 cM.

506/14.

Versiering op scheeden.

506/14¹⁾. Dolk, lemmet fraai gedamasceerd, vorm als type *b* maar zonder uitsteeksel, bovineinde plat, de rug niet dakvormig en de steel in doorsnede zevenhoekig. Greep van *akar bahar*?²⁾, in doorsnede achthoekig, flauw gebogen, naar boven dikker, bovineinde plat. Effen, achthoekige steelring van *soeasa*?³⁾. Scheede van bruingeel hout, type A; op eene zijde met drie ruitvormige, ingekraste figuren (zie nevenstaande afbeelding).

N. kust A.

L. lemmet (zonder steel) 22,5, br. id. 1,8, l. greep (met steel v/h lemmet) 11, dm. id. 1,5—2,2, l. scheede 29,5, br. id. beneden 2,7, br. id. boven 8,5 cM.

1239/283. Als boven, lemmet als van 1599/488 (blz. 140) maar grooter; greep van hoorn, geribd, flauw gebogen, in doorsnede rechthoekig met naar buiten gebogen lange zijden, naar boven dunner, bovenvlak eenigszins hertepootvormig. Scheede van bruingeel hout, zeer flauw gebogen, onderaan aan eene zijde puntig, boven aan de andere met bladvormig uitsteeksel met ingesneden bladornament; op eene zijde der scheede ingekraste versieringen, patroon: langs den omtrek randen met schuine, uit kleine cirkelbogen samengestelde lijnen, daarbinnen ruitvormige en meer onregelmatige figuren, door effen banden verbonden. **A.**

L. lemmet 26, br. id. 2,6, l. greep 15, dm. id. 1,6—2,4, l. scheede 30,5, br. id. beneden 3,2, br. id. boven 6 cM.

338/3 en 370/3003⁴⁾. Als boven, lemmet effen, type *a*. Greep van bruinachtig hout flauw gebogen, bij 3 benedenwaarts, bij 3003 opwaarts; bij 3 eenigszins achthoekig, bovineinde knopvormig en ter zijde afgeplat, bij 3003 meer peervormig, scheede bij 3 ontbreekt, bij 3003 als type A; ingekraste versieringen; patroon: op eene zijde een figuur als bij 506/14, daaronder aan elkaar verbonden driehoeken, ruiten en bladkrullen, op de andere zijde een figuur die aan een borstsieraad (*toendjōng badjèè*⁵⁾) doet denken. **A.**

338/3: l. lemmet 24, br. id. 1,3, l. greep 10,5, dm. id. 2; 370/3003: maten als bij 506/4: 16, 1,3, 10,5, 1,3—2,4, 20,5, 1,7, 6,5 cM.

255/4 en 506/13. Als boven, lemmet effen, type *b*. Greep van hoorn (4) of *akar bahar* (13), flauw gebogen, in doorsnede achthoekig (4) of ovaal (13), naar boven dikker, bovineinde rond, bij (4) uitgekeeft. Scheede type A, op eene zijde ingegrifte versiering als bij 506/14, op de andere bij 4 aan elkaar verbonden ruitvormige en hartvormige figuren tusschen met elkaar kruisende lijnen gevulde randen, bij 13 alleen over het bovenste twee derde gedeelte bladornament, gevuld met en omgeven door ingeprikte punten. 506/13: **N. kust A.**

Maten als voren 255/4: 19,5, 1,3, 12,5, 1,6—2,8, 27, 3, 7,5; 506/13: 24,5, 1,8, 11,5, 1,7—2,8, 26, 2,3, 7 cM.

1599/499⁶⁾. Dolk⁷⁾ (*reuntjōng oelèè poentōng*⁸⁾), lemmet effen, in vorm als dat van 506/14 maar de steel rond. Greep van geelbruin hout, kolfvormig, aan weerszijden en

1) Serie 506. Geschenk P. C. PABST. Ned. St. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

2) *Plexaura antipathes*?

3) Zie VELTMAN, *Gidsmāknst*, 346.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n°. 35/k.

5) Zie Groep II, 1 c. blz. 38. n°. 1599/65.

6) *Gids*, n°. 336.

7) Zie Not. Bat. Gen. 1892 bijl. II, n°. 12.

8) VELTMAN, *Wdl. i. v. dolk*. — Volgens VAN LANGEN, *Wbk.* is *poentoeng* = overgebleven stomp, afgehouden stuk.

aan het bovenvlak eenigszins afgeplat; steelring van messing, effen. Scheede als van 1599/488, aan weerszijden met ingekaste versieringen; patroon: heele en halve ruiten als bij 506/14; om de scheede twee smalle, koperen banden. *Peusangan. N. kust A.*

Afmetingen als boven 29, 2, 13, 2—3,3, 34, 2,8, 7,5 cM.

1599/576. Dolk, lemmet gedamasceerd, type *b*; greep van *akar bahar*, vorm als 506/13. Scheede van geelbruin hout, type A, met twee smalle zilveren ringetjes, op eene zijde der scheede een ingekaste ruitvormige figuur als boven, op de andere twee dergelijke, daartusschen een in den vorm van een borstsieraad (zie bij 338/3), en onderaan nog enkele ingeprikte bladkrullen. **A.**

Afmetingen als boven 22, 1,3, 12, 1,4—3,1, 15, 1,5, 6 cM.

1599/500. Als voren (*reuntjōng oelēe poentōng*), lemmet gedamasceerd, type *c*. Greep van ivoor, kolfvormig, in doorsnede ovaal, boveneinde rond. Scheede van grijsachtig hout, type A; daarom vier breede zilveren banden (*klah*¹⁾, de bovenste aan den bovenrand met een zilveren snoetje. *Peusangan. N. kust A.*

Afmetingen als boven 27, 2, 13,5, 1,7—3,2, 32, 2,3, 7,5 cM.

1320/20 en 1599/497 & 498²⁾. Dolken (*reuntjōng oelēe dandan*), lemmet min of meer fraai gedamasceerd, type *b*; op den rug van 20 een Λ -vormige snede, misschien het merk van den maker. Greep van *dandan*³⁾ (slagrand van een zeerob), kolfvormig, in doorsnede achthoekig, 497 en 498 bijna rond; het bovenste gedeelte aan twee zijden smaller, onderaan door eene V-vormige lijn begrensd, bovenaan met een scherpen (20) of rond (497 en 498) middenrug; de greep geheel of gedeeltelijk met ingesneden of ingekaste bladkrullen bedekt (zie nevenstaande afbeelding). Bij 498 effen steelring van *soeasa*, bij 497 in stede daarvan een onregelmatig getand, van eene dubbele dwarsgroeve voorzien bandje (*takoē roengiet*?⁴⁾), gevolgd door eene rij halfronde schilden (*gloepa*⁵⁾), alles van *soeasa*. Bij 20 geene scheede, bij de andere een als type A; ingekaste versieringen, bij 497 op eene zijde een figuur als bij 506/14 maar langgerekt, op de andere figuren als een *toendjōng badjēe* (zie boven) en bladkrullen, gedeeltelijk tusschen met kruisen gevulde randen; bij 498 beide zijden geheel met bladkrullen en ruitvormige figuren als boven bedekt. **A.**

Afmetingen als boven 1320/20: 29,5, 2,2, 14, 1,9—3,1; 1599/497: 26, 1,5, 13,5, 2,3—3,1, 32, 2, 8,5; 1599/498: 25, 1,9, 12,5, 2,1—2,7, 29,5, 2,5, 8,5 cM.

1468/310. Dolk⁶⁾ (*pangoer*), lemmet flauw gebogen, rug convex, naar de punt smaller, snede concaaf, met convexen boog in de punt overgaande, aan het boveneinde dikker en rechthoekig uitgekeept. Greep van grijs hoorn, kolfvormig, in doorsnede achthoekig, nabij het lemmet met vier rijen uitgesneden driehoeken, aan het boveneinde met kleinen knop; steelring van zilver met ingelegde schilden van *soeasa*. Scheede van roodbruin hout, flauw gebogen, ondereinde laarsvormig, boveneinde aan eene zijde met klein, driehoekig, aan de andere met krulvormig uitsteeksel; om de scheede een ring, eene omwoeling van rotanreepen en een breede, messingband. **Alas.**

L. lemmet 25,5, br. id. 2,5, l. greep 11,5, gr. dm. id. 3, l. scheede 30, gem. br. id. 3,5 cM.

^{1/3}. Dolkgreep. 1599/498.

1) Verg. VAN LANGEN, *Wbk. i. v. kēlah*.

2) *Gids*, n°. 335.

3) Volgens VAN LANGEN, *Wbk.*: „*dandan* een zeerob. Men kent alleen de slagranden, die als „gevesten van krissen enz. worden bewerkt.”

4) Misschien te lezen: *reungēt*, een soort mug. — Zie VELTMAN, *Gdsmdknt*, 360 en 361, fig. XXII en XXIII. — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft *takoē* = hals.

5) „Halve klapperdop, waaraan de schil nog vastzit.” — VELTMAN, O. c. 361. — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft: *gloepak* = hulsel, kelk van een bloem.

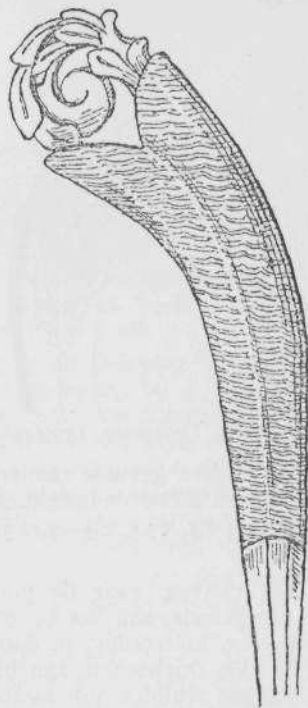
6) *Inventaris*, n°. 11349 en 11350.

1546/3. Dolk, lemmet type *b*, maar zonder uitsteeksels aan de snede en grooter; greep van geel hout, ovaal, flauw gebogen, bovineinde hertepootvormig; steelring van zilver met twee snoertjes en een driehoekig uitsteeksel aan de zijde der snede; stootplaat van koper. Scheede van bruin hout, flauw gebogen, ondereinde recht afgesneden; aan de monding aan eene zijde een krulvormig uitsteeksel, met ingesneden krullen versierd; om de scheede acht zilveren banden; nabij den mondrand een aan de rugzijde driehoekig verlengd belegsel met een zilveren plaatje aan weerszijden. — Deze dolk was eens eigendom van *Ama-n Lintang*¹⁾. **G. L.**

L. lemmet 22,5, br. id. 2,2, l. greep 10,5, dm. id. 2—3,5, l. scheede 37, br. id. 3,5 cM.

b. Greep gevorkt, met min of meer duidelijke bladkrul.

164/9, 178/1²⁾, 300/98³⁾, 1599/502⁴⁾ en 1752/40 & 42⁵⁾. Dolken⁶⁾ (*reuntjōng oelē poentōng*), lemmet 40 en 42 effen, de andere gedamasceerd, bij 502 zeer fraai,

1/2. Dolkgreep. 178/1.

9, 40 en 42 type *a*, 1 en 98 type *b*, 502 type *c*. Greep van hoorn, flauw gebogen eenigszins vaasvormig, het bovineinde gevorkt en met eene opengewerkte, van diepe groeven voorziene bladkrul (zie nevenstaande afbeelding) gevuld; de greep overigens geheel met ingekaste schuine strepen bedekt; bij 502 een effen messing steelring. Bij dezen dolk en 40 geene scheede, bij de andere eene van type *A*, bij 9 met een afzonderlijk stuk in de rugzijde, dat door een breed en een smalleren messingen band wordt bevestigd; ingekaste versieringen: bij 9 eenige onduidelijke ruiten en bladkrullen; bij 1 op eene zijde ruiten als voren en figuren als *toendjōng badjē* gevormd (zie boven), op de andere eene ruit als voren, een ster met halve maan en een fladderende vogel alsmede eenige onduidelijke Arabische cijfers en letters; bij 98 slechts op eene zijde eene ruit en twee *toendjōng badjē* als boven. 164/9 en 178/1: **Gr. A.**, 300/98, 1599/502 en 1752/40 & 42: **A.**

Afmetingen als boven: 164/9: 24, 1,8, 13,5, 1,9—3,3, 26,5, 2,7, 8,5; 178/1: 28, 2,2, 14, 1,7—3,3, 31,5, 2,6, 9; 300/98: 31, 2,2, 14, 1,6—3,5, 34,5, 3, 8,5; 1599/502: 27, 2, 15,5, 1,8—3,3; 1752/40: 24, 2, 11, 1,6—3; 1752/42: 26, 1,6, 12, 1,6—2,7, 30, 3, 5,5 cM. (beschadigd).

807/44, 1239/288*a* en 1354/17. Als boven, met de vorige bijna geheel overeenkomend, maar de bladkrul aan het bovineinde van de greep niet *à jour*, zoodat alleen tusschen de krul en de vork eene opening gebleven is. Lemmet van 44 van type *a*, de andere van type *b*, 288*a* zonder scheede; die van 44 van

bruin hout met een afzonderlijk stuk aan de rugzijde, wat den vorm betreft eenigszins met type *A* overeenkomend, maar aan het ondereinde puntig, zonder bladkrul en met eene inkeping; aan den mond aan eene zijde recht, aan de andere met een vlagvormig uitsteeksel; over het midden van den bovenkant een rug; scheede van 17 volgens

1) SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 196.

2) Serie 178, don. Dr. J. SEMMELINK, Mei 1877.

3) *Cat. Par.* n°. 479.

4) *Gids*, n°. 333.

5) Serie 1752. Geschenck Mevr. de wed. P. TH. L. GRINWIS PLAAT, Oct. 1910.

6) Verg. KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. IV*a* en IV*b*. — VELTMAN, *Wd. Pl.* fig. 2. — HEIN, *Schwertgriffe*, 343, fig. 66.

type A, maar met drie vischgraatvormig gevlochten rotanringen omgeven en met nauwelijks zichtbare ingekraste versieringen op eene zijde.

Afmetingen als boven 807/44: 23,5, 1,6, 12,5, 1,6—3,1, 27,5, 2, 8,5; 1239/288a: 24,5, 2, 14,5, 1,6—3,8; 1354/17: 27, 2, 14,5, 1,6—3,6, 31,5, 2,6, 6,7 cM.

302/7 en 540/13¹⁾. Dolken, met de vorige overeenkomend, maar veel kleiner en slecht bewerkt; lemmet effen, bij 7 als type *a* maar het uitsteeksel aan den snedekant zonder tanden, 13 als type *b*. 7 met rood lederen, grove scheede, 13 zonder scheede. 540/13 vervaardigd door een smid te *Peurcumeuë (Meulaböh)*. **W. kust A.**

302/7: l. lemmet 21,5, br. id. 1,5, l. greep 11,5, dm. id. 1,6—3, l. scheede 22, br. id. 3; 540/13: l. lemmet 18,5, br. id. 1,5, l. greep 9,5, dm. id. 1,3—2,8 cM.

300/99²⁾, 561/4³⁾ en 1599/501⁴⁾, op 164/9 gelijkend, maar de bladkrul aan het bovenende van de greep in het midden doorboord en zonder (99 en 501) of met enkele groeven op de zijvlakken (4). Lemmet effen, bij 99 volgens type *b*, maar gedeeltelijk geblauwd, bij 4 en 501 volgens type *a*. 501 met effen *soeasa*-steelring. Scheede volgens type A, bij 99 en 501 geelbruin, bij 4 grijs (beschadigd); bij 4 met afzonderlijk stuk in de rugzijde, dat door een messing ring en eene touwomwoeling is bevestigd; bij 501 de rugzijde open; versieringen op de zijden der scheede: bij 99 en 501 op beide zijden ruitvormige figuren als boven, bij 4 dergelijke, maar zeer onduidelijke figuren slechts op éene zijde. **A.**

Afmetingen als boven 300/99: 26,5, 1,6, 13, 1,4—3,1, 29,5, 2,2, 7,9; 561/4: 24,5, 1,4, 12,5, 1,7—2,7, 2,8, 2,5,?; 1599/501: 24, 1,7, 14, 1,9—2,9, 28,5, 2,2, 8,5 cM.

285/9. Dolk, als de vorige, maar de bladkrul geheel massief en effen evenals het overige deel van de greep. Lemmet type *a*, scheede type A met ruitvormige versieringen als voren aan beide zijden, bovenende beschadigd. **A.**

Afmetingen als boven 25,5, 1,6, 11,5, 1,8—2,4, 29, 2,5,? cM.

540/14. Als boven, maar het bovenende van de greep aan weerszijden als een platter wordende rozet bewerkt, die evenals het overige deel van de greep met diepe schuine groeven is bedekt. Lemmet type *a*, geene scheede. *Meulaböh*. **W. kust A.**

Afmetingen als boven 25, 1,5, 12,5, 1,5—3,2 cM.

807/40. Als boven, lemmet effen, type *a*. Greep van hoorn, kolfvormig, het bovenende gevorkt en daarbinnen een smaller getand uitsteeksel, zoodat een rond gat gevormd wordt; steelring van goud, bestaande uit een smal getand ringetje (*reukoeeng reungët*⁵⁾), gevolgd door eene rij puntige, met bladornament gevulde schilden (*gloepa*⁶⁾) en eene rij op gelijke wijze versierde driehoeken (*poetjō*⁶⁾). Scheede volgens type A van grijsbruin hout met zes, vischgraatvormig van rotanreepen gevlochten ringen en eene omwoeling van touw; op het mondstuk een lapje rood leer, dat met rotanvezels en garen aan de scheede is verbonden en waaraan hangen drie uit zilverdraad en garen gevlochten kogeltjes (amuletten?⁶⁾). **A.**

Afmetingen als boven 20, 1,7, 11,5, 1,8—2,7, 23,5, 2,3, 6,5 cM.

c. *De greep zonder meer gevorkt.*

1468/306. Dolk (*pangoer*), lemmet recht, rug en snede recht, de laatste met convexen boog naar de punt overgaande en bij de greep ingekeept. Greep van grijs hoorn, rond, flauw gebogen, nabij het einde dikker en gevorkt en in twee rechtehoekige punten eindigend (zie de afb. blz. 146). Scheede van twee gele planken, door

1) Serie 540. Geschenk H. DEMMENI. — Ned. St. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

2) *Cat. Par.* n°. 479.

3) Serie 561. Geschenk B. P. J. C. MOL. — Ned. St. Crt. 20 April 1887, n°. 92.

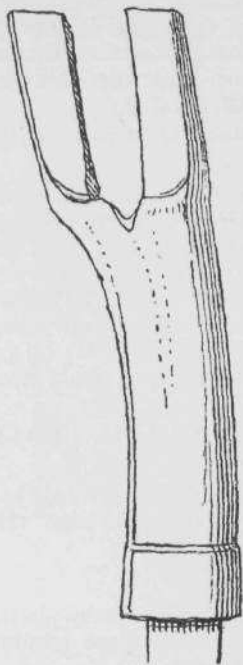
4) *Gids*, n°. 334.

5) Zie VELTMAN, *Gidsmknst*, 361, fig. XXIII. Verg. echter noot *) blz. 143.

6) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 37.

vier vischgraatvormig gevlochten rotanringen bij elkaar gehouden; bovenaan breder en schuin afgesneden. **Alas.**

L. lemmet 30,5, br. id. 2, l. greep 10, dm. ronde gedeelte 2, l. scheede 32, br. id. 2,5—4 cM.

Dolkgreep (†) 1468/306.

1468/307. Dolk, op 306 gelijkend, maar de greep van zwart hoorn, de scheede van donkerbruin palmhout, onderaan recht afgesneden, de mondrand diep ingesneden; om de scheede slechts drie rotanringen. **Alas.**

Afmetingen als voren 32,5, 1,5, 9, 1,4, 35, 2—3 cM.

1468/309. Als boven, lemmet als bij de vorige, maar grooter; greep als bij 307; de punten met bladzilver bekleed, door een snoertje begrensd; steelring van zilver. Scheede van bruin hout, onderaan recht afgesneden en smaller dan boven; om de scheede 20 zilveren banden; aan onder- en bovenzijde aan weerszijden zilveren beslag met een snoertje om den ingekeepten mondrand. **Alas.**

Afmetingen als voren 32,5, 2,4, 12,5, 2, 34, 3,2—4,4 cM.

1468/308. Als boven, lemmet recht, rug en snede recht, de eerste naar onderen smaller, over eenige lengte gevolgd door eene ruwe bloedgroeve, de laatste met convexen boog in de punt overgaande; aan het einde van het lemmet een kraag, gevolgd door eene rij schilden. Greep als voren; een der punten met zilver bekleed, zilveren steelring. Scheede van donkerbruin hout, het onderste een derde geheel, het overige gedeeltelijk met zilver bekleed; afzonderlijk hoornen mondstuk, aan eene zijde met kort, puntig, aan het andere met vlagvormig, aan het einde plat uitsteeksel; mondrand schuin. **Alas.**

L. lemmet 24, br. id. 2, l. greep 13, dm. 2,7, l. scheede 30, br. id. 2,5, br. mondstuk 7,5 cM.

d. De greep rechthoekig omgebogen.

807/42, 1599/490, 491 & 493¹⁾. Dolken²⁾ (*reuntjōng oelè meutjanggè*³⁾); lemmet effen (42, 490 en 493) of gedamasceerd (491), van 42 volgens type *a*, maar met eene korte groeve aan weerszijden van het bovenzijde van den rug, van 490 en 493 volgens type *b*, van 491 volgens type *c*. Greep van hoorn, effen, rechthoekig omgebogen, in doorsnede rond, naar boven dikker, in het midden eivormig verdikt⁴⁾, het bovenzijde cilindrisch en naar het einde iets dikker (bij 42 afgebroken). Scheede type A (bij 42 beschadigd); versieringen op de scheede bij 42: op beide zijden ruitvormige en *toendjōng badjèè*-vormige figuren, aan eene zijde tusschen met schuine vierkanten gevulde randen; bij 490 figuren als boven, gedeeltelijk vervangen door een ingesneden ruitvormig bloemfiguur; om de scheede vier smalle zilveren banden; bij 491 op eene zijde figuren als boven, bij 493 bladkrullen op beide zijden en op eene, evenwijdig aan de kanten, een ingesneden snoerornament.

Afmetingen als boven 807/42: 27, 2, 12, 2—3,4²⁾, 2,7, 2; 1599/490: 21,5, 1,5, 12, 1,3—2,6, 25, 2, 7,5; 1599/491: 23,5, 1,6, 12, 1,1—3,2, 25,5, 2,3, 7; 1599/493: 29, 1,6, 12,5, 1,4—3,1, 32,5, 2,2, 9,5 cM.

1) *Gids*, n°. 337.

2) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 29. — JACOBS, II, 153 en Pl. X A. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. tegenover 450. — VELTMAN, *Gdsmdknsi*, 360 en Pl. IV, fig. 4 en 5. — Id. *Wdl.* Pl. fig. 1 en s. v. „dolk.“ — NIEUWENHUYZEN in *Ind. Mil. Tijdschrift* 1897, 159, n°. 15. — *Not. Bat. Gen.* 1892, Bijl. II, n°. 11.

3) VAN LANGEN, *Wbk.* geeft: *tjanggè* [?] lang gegroeiende nagels aan de vingers, gouden kunstnagels.

4) Deze verdikking heet: „*bèh manè*“ (kippenei). — Zie VELTMAN, *Gdsmdknsi*, 361.

1429/154, 223, 224, 226, 227 & 229. Dolken, lemmet type *c* (154), type *b* (223, 226, 227, 229) of type *a* (224), 226 zeer fraai, 227 onduidelijk gedamasceerd; greep als boven. Scheede type A; bij 223 en 224 met paarse lappen omwikkeld; bij 154 en 223 onversierd, bij 224 aan eene zijde met onduidelijk ingekraste krullen, beschadigd en met touw en messingdraad omwoeld; 226 op eene zijde met drie onduidelijke, ingekraste ruitvormige figuren als voren (zie bij 506/14); 227 op eene zijde drie ruiten als voren, op de andere krullen, gedeeltelijk tusschen rijen driehoeken besloten; 229 als 227 maar zonder rijen driehoeken. **Geheel Atjèh** ¹⁾.

Afmetingen als boven 154: 26,5, 1,6, 9, 1,2—3,1, 28, 2,3, ?; 223: 27, 1,6, 9,5, 1,7—3,1, 26, 2,4, 8; 224: 29, 1,5, 10, 1,1—3, 28, 2,5, ?; 226: 28,5, 1,6, 9, 1,4—3,1, 28, 2,5, 8; 227: 26, 1,6, 12, 1,2—3,1, 25, 2,3, 7,5; 229: 26,5, 1,6, 11, 1,3—3,3, 29,5, 2,5, 8,5 cM.

1429/230. Dolk, als boven, lemmet type *b*, de greep afgebroken; scheede type A maar zonder bladkrul in de buiging; het onderende aan weerszijden met ingesneden rij bladeren; op eene zijde aan het boveneinde ingekraste krullen tusschen rijen driehoeken, op de andere boven en onder dergelijke krullen tusschen, met elkaar kruisende lijnen gevulde randen. Scheede beschadigd en met koperdraad omwikkeld. **Geheel Atjèh**.

Afmetingen als boven 25, 1,8, ?, ?, 27, 2, ? cM.

302/9, 540/15, 807/3, 1239/286 en 1752/41. Als boven, de greep echter geheel met schuine, ingekraste strepen bedekt. Lemmet bij 9 gedamasceerd, bij de andere effen, 9, 15, 3 en 41 volgens type *a*, 286 volgens type *c*. Bij 15 en 41 geen scheede, bij de andere een volgens type A, bij 9 grijsbruin, bij 3 en 286 geelbruin, bij de laatste met breede omwikkeling van dun touw. Versieringen op de scheede: bij 9 en 15 op eene zijde ruitvormige figuren als voren, bij 286 op eene zijde bladkrullen en snoervormige figuren, de eerste tusschen, met elkaar kruisende strepen gevulde randen, evenwijdig aan de kanten. Bij 286 de punt afgebroken.

Afmetingen als boven 302/9: 25, 1,5, 13, 1,5—3, 28,5, 3, 7,5; 540/15: 26,5, 1,7, 16, 1,8—3,8; 807/3: 27,5, 2, 13,5, 1,6—3,1, 29, 3, 7,5; 1239/286: ?, 1,8, 15, 1,9—3,2, 26,5, 2, 6,5; 1752/41: 28, 1,8, 11,5, 1—2,8 cM.

1429/225. Als boven, op de vorige gelijkend, lemmet type *b*; scheede type A, op eene zijde met ingekraste krullen en stralende zon; om de scheede, waarvan het boveneinde beschadigd is, twee smalle zilveren bandjes. **G.**?

Afmetingen als boven 27, 2, 10, 1,2—3,1, 26, 2,4, ? cM.

1239/287 & 288. Als boven, met de vorige overeenkomend, maar kleiner, lemmet effen, volgens type *a*; 288 zonder scheede, die van 287 overeenkomend met die van 1239/286. **A.**

Afmetingen als boven 1239/287: 18, 1,5, 12,5, 1,7—2,6, 22,5, 1,8, 6,5; 1239/288: 22, 1,8, 10,5, 1,6—2,8 cM.

1429/228. Als boven, lemmet type *a*, greep als boven, maar effen en met messing belegd en wel nabij den steel van het lemmet met twee rijen driehoeken (*poetjō* ²⁾), en over de punt, waarvan het belegsel aan de onderzijde getand is. Scheede type A, aan eene zijde met een, aan de andere met drie ingekraste ruitvormige figuren als boven. **Geheel Atjèh**.

Afmetingen als boven 24, 1,4, 10,5, 1,1—3, 29, 2,2, 7 cM.

919/3 en 1333/1, op de vorige gelijkend, lemmet type *b*, greep van hoorn, bij 3 met schuine strepen, bij 1 effen en eenigszins beschadigd. Steelring van goud, bestaande uit een smallen getanden ring (*reukoeŋg reungēt* ³⁾), gevolgd door eene rij ronde schilden (*gloepā* ³⁾) en eene rij driehoeken (*poetjō* ³⁾), alles bedekt met samengesteld bloemornament (*boengōng toendjōng* ⁴⁾) en bij 3 bovendien fraai blauw en groen geëmailleerd; het cilindrische einde van de greep van 1 nog bekleed met bladgoud, waarin

1) Opgave van den schenker.

2) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Fig. XXIII.

3) Zie VELTMAN, *Gdsmdknst*, 361, fig. XXIII en boven bij 807/40.

4) O. c. 352, fig. VII.

dergelijk bloemornament. Scheede volgens type A, van geelbruin hout; versieringen: ruitvormige figuren als voren, bij 3 op eene zijde, bij 1 op beide en afgewisseld door bladkrullen. Een afzonderlijk ingezet stuk in de rugzijde van de scheede, bij 1 met rotanreepen en touwomwoeling bevestigd. **A.**

Afmetingen als boven 919/3: 24,5, 1,8, 13, 1,7—3,2, 29,5, 2,6, 7; 1333/1: 24, 1,6, 11,5, 1,6—2,8, 29,5, 2,7, 7,5 cM.

807/41. Dolk, op de vorige gelijkend; lemmet effen, volgens type *a*. Greep van bruin hout en klein. Scheede, wat den vorm betreft met type A overeenkomend, maar het middelste deel van bruin hout, bijna geheel bedekt door vijf breede, zilveren banden, onder en boven door een zilveren snoetje begrensd, het onderste deel met bladkrul en het mondstuk van hoorn; het laatste grof bewerkt en zonder ingeprikte versieringen. **G.?**

Afmetingen als boven 20, 1,5, 9, 1,7—2,8, 25, 2, 6 cM.

1468/209. Als boven (*pangoer*), lemmet type *a*, greep als boven, met streepjes bedekt; voor het grootste deel met zilver bekleed; nabij den steel talrijke, schubvormig over elkaar liggende rijen driehoeken, met gestreepte rand en ingekrast bloemfiguur; hierop volgend een *soeasa*-ring; de punt evenzoo met zilver bekleed en daarop snoetjes in den vorm van cirkels, driehoeken en krullen; een rondgaand snoetje langs het einde. Scheede type A, behalve het ondereinde geheel met zilver bekleed; hierop een bandje met snoermotieven van hetzelfde metaal en een uitgeschulpte band van *soeasa*.—Het wapen is Atjèsch, de bekleding uit de Alaslanden. **Alas.**

Afmetingen als boven 32, 1,7, 9, 1—3, 33, 2, 7,5 cM.

1239/285 en 1599/494¹⁾, op 919/3 gelijkend, maar de greep van ivoor, bij 494 uit twee stukken bestaande. Lemmet gedamasceerd, 285 type *a* maar met scheuren langs het begin van den rug, 494 volgens type *b*. 285 met een gouden steelring, bestaande uit twee rijen, met de basis tegen elkaar gekeerde, stompe, en door dwarsgroeven gescheiden schilden. Scheede volgens type A; bij 285 op ééne, bij 494 op beide zijden ingekraste ruitvormige figuren als voren; om de eerste bovendien eene tweede omwoeling van grof garen. **A.**

Afmetingen als boven 1239/285: 22,5, 1,6, 12, 1,6—3, 28,5, 1,8, 7,5; 1599/494: 23,5, 1,6, 10,5, 1,3—2,9, 28,5, 2,5, 7,3 cM.

(!) 1599/495.
Versiering van een
dolk.

1239/284 en 1599/495²⁾. Als boven, de greep van 495 groot en dik. Lemmet gedamasceerd, type *c*, maar het bovenste deel, de achthoekige steel en een driehoek op den rug belegd met *soeasa*? (284) of messing? (495), met email gevuld en met fraaie gegraveerde bloemornamenten (zie nevensstaande afbeelding). Bij 495 geene scheede, bij 284 eene van type A, maar met afzonderlijk ivooren, onversierd mondstuk; op eene zijde, flauw zichtbare, ingekraste versieringen en daarboven een fraai ingesneden figuur, bestaande uit bladornament tusschen met streepjes gevulde randen; om de scheede, die onderaan is afgebroken, boven een zilveren band met ingeprikte punten langs de randen, onderaan eene omwoeling van zilverdraad. — 284 volgens den verzamelaar (Dr. HELMKAMPF) antiek. **A.**

Afmetingen als boven 284: 27, 1,7, 14, 1,9—3,7, 30,5, 2, 8; 495: 27, 2, 13, 1,4—4,1 cM.

1546/1. Dolk als 1239/284, maar het belegsel op steel en lemmet van goud en blauw geëmailleerd. Scheede als die van 1239/284, maar onversierd en met drie *soeasa*-, een koperen en drie vischgraatvormig van rotanreepen gevlochten ringen. **G. L.?**

Afmetingen als boven 26, 2, 14, 1,3—3,6, 35, 2, 7,5 cM.

1599/496³⁾. Als de vorige, maar het belegsel op steel en lemmet van *soeasa* en

1) *Gids*, n°. 337.

2) *Gids*, n°. 337.

3) *Gids*, n°. 338.

effen. Lemmet type *c*, antiek. Als steelring een getand ringetje, eene rij schilden en eene dubbele rij kelkvormig gegroepede driehoeken (zie boven bij 919/3), alles van goud met ingedreven bloemornament (*boengòng toendjông*¹⁾); het uiteinde van de greep achthoekig en met goud bekleed in het patroon van rijen ruitvormige bloemen; het eindvlak rozetvormig, omgeven door bladfiguren (*òn lipat* en *òn toemba*²⁾), in het midden een door driehoekige blaadjes omgeven busje, waarin blijkbaar een steen behoort. Scheede type A, maar met afzonderlijk onversierd ivoren mondstuk; op eene zijde enkele, op de andere aaneengeschakelde min of meer ruitvormige, ingekraste versieringen, tusschen met ingestoken puntjes gevulde randen; nabij het bovineinde een *soeasa*-bandje, waarop eene ruitvormige versiering van hetzelfde metaal. **A.**

Afmetingen als boven 25,5, 2, 14,5, 1,2—3,3, 29,5, 2, 8,5 cM.

1599/492³⁾. Dolk (*reuntjông oeldè meutjanggè*), lemmet gedamasceerd, type *b*, maar zeer lang. Greep van hoorn als van 491, effen koperen steelring. Scheede volgens type A, grijsbruin, met afzonderlijk stuk in de rugzijde, twee effen zilveren en twee vischgraatvormig van rotanreepen gevlochten banden; op beide zijden van de scheede onduidelijke ingekraste en ingeprikte bladkrullen. *Wōjla. W. kust A.*

Afmetingen als boven 38, 1,8, 12, 1—3,1, 44, 2,3, 9 cM.

e. Afwijkende vormen benevens onderdeelen van dolken.

868/1. Dolk, lemmet effen, flauw gebogen, driehoekig, over bijna de geheele lengte tweesnijdend, aan eene zijde de snede langer dan aan de andere; aan weerszijden duidelijke middenrug. Greep van bruin hout, flauw gebogen, in doorsnede ovaal met een afgeplattene zijkant; aan het lemmet en een weinig daarboven dikker, bovineinde afgerond. Scheede van hetzelfde hout als de greep, flauw gebogen, in doorsnede ovaal, onder smaller dan boven, ondereinde rond. — De afkomst is onzeker.

Lemmet l. 18,5, gr. br. id. 2,7, greep l. 9,5, dm. id. 1,8—2,6, scheede l. 20,5, br. id. beneden 2,4, br. id. boven 3,6 cM.

370/3002⁴⁾. Als boven, lemmet gedamasceerd(?), eenigszins bajonetvormig, zeer afgesleten. Greep van geel hout, in doorsnede achthoekig, flauw gebogen, bij het lemmet dikker, bovineinde afgerond. Scheede van geel hout, uit twee ruwe plankjes bestaande, onderaan aan eene zijde puntig en smaller dan boven; om de scheede vier vischgraatvormig gevlochten rotanringen. — Volgens Cat. Kol. Tentoonst. Amst. „*badik* op ware grootte.” **A.**

L. lemmet 25, gr. br. id. 2, l. greep 10, dm. id. 2,2, l. scheede 27, br. id. beneden 3, br. id. boven 3,5 cM.

1468/206. Dolk⁵⁾ (*pangoer*), lemmet recht, rug recht, naar het einde smaller, snede concaaf, vervolgens convex en met convexen boog in de punt overgaand. Greep van geelbruin hout, flauw gebogen, in doorsnede ovaal, aan het einde zeshoekig en van het ovale gedeelte door een uitgesneden randje gescheiden, steelring van hoorn. Scheede uit twee geelbruine plankjes bestaande, door vijf vischgraatvormig gevlochten rotanringen bij elkander gehouden; ondereinde aan eene zijde puntig, bovenrand met diepe inkeping. **Alas.**

Lemmet l. 38, br. id. 1,2—3, greep l. 12, dm. id. 2,4, scheede l. 31, br. id. 4 cM.

1468/317. Als boven, lemmet fraai gedamasceerd met kringen, recht, aan beide zijden voor een deel concaaf, rug recht, bijna geheel geslepen, snede convex, geheel geslepen en met convexen boog in de punt overgaand. Greep van zwartbruin hout, in doorsnede ovaal, nabij het lemmet verbreed, knievormig gebogen, het einde schuin

1) VELTMAN, *Gidsmknst*, fig. VII.

2) O. c. fig. VIII en XI.

3) *Gids*, n°. 338a.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n°. 35/g.

5) Vergl. *Inventaris*, n°. 11357.

afgesneden, het eindvlak met ingesneden krullen; steelring van zilver met gegraveerde rij bogen. Scheede uit twee bruine plankjes bestaande, door een vischgraatvormig gevlochten ring van rotanreepen bijeen gehouden; het ondereinde beschadigd, aan het boveinde aan eene zijde een bladkrul. — Volgens den inzender een „Maleische” dolk (*badik*). **Alas.**

Lemmet l. 25, br. id. 3, greep l. 9, gem. br. id. 3, scheede l. 27, br. beneden? br. id. boven 3 cM.

1468/212. Dolk¹⁾, lemmet recht, rug recht, naar onderen smaller, snede convex en met convexen boog in de punt overgaande. Greep van geel palmhout, in doorsnede ovaal met scherp kant, flauw gebogen; nabij het ondereinde verbreed en met dwarsgroef; het boveinde bloemknopvormig met ingesneden bladornament. Scheede van twee bruine plankjes, door drie vischgraatvormig gevlochten rotanringen bij elkander gehouden; ondereinde gebogen, aan de monding een afgerond uitsteeksel met ingesneden bladornament. — Volgens den inzender „Maleische dolk, *badik*.” **Alas.**

L. lemmet 31, br. id. 2,5—3, l. greep 10, dm. id. 2,5—4,5, l. scheede 33,5, br. id. 3,5—5,5 cM.

1160/6. Dolk, lemmet flauw gebogen; rug aanvankelijk recht, breed en uitgeschulpt, daarna concaaf en dakvormig, snede evenzoo eerst recht en daarna convex; scherpe punt; dwars over het boveinde van het lemmet een uitgeschulpte messing band met ingesneden gebogen lijnen. Greep van bruin hout, in doorsnede ovaal met rondgaande groeven en verdikkingen, boveinde knopvormig en doorboord; steelring van zilver. Scheede van bruin hout, uit twee plankjes bestaande, die door omwikkeling met grijs touw worden bijeengehouden; naar boven breeder, ondereinde afgerond, mondrand met ingesneden driehoeken en bladfiguren. — Blijkens een aangehecht etiket aan een gevallen Atjehschen *hadji* te *Meulaböh* ontnomen. **W. kust A.**

L. lemmet 23, gr. br. id. 6, l. greep 10,5, dm. id. 2,5—3,5, l. scheede 25,5, br. id. 2,5—7,5 cM.

868/1. Lemmet van een dolk, volgens type *a*: effen; op het lemmet zijn op beide zijden met verguldsel zandloopervormige figuren en daarboven op de eene zijde langs de randen en verder onregelmatige strepen, op de andere zijde een door een diagonaal verdeelde, met punten opgevulde rechthoek geschilderd, terwijl het driehoekig uitsteeksel aan laatstgenoemde zijde mede verguld is. Aan den achthoekigen steel een ijzeren, korte doorn waarop resp. een ronde hoornen ring, eene vierkante ring van messing en eene omwoeling van touw.

L. lemmet 25,5, br. id. 1,7 cM.

506/15²⁾. Scheede van een dolk, geheel volgens type A, van geelbruin hout; op eene zijde drie ingekraste, ruitvormige figuren als bij 506/14 (zie blz. 142). **W. kust A.**

L. 29, br. beneden 2,5, id. boven 7 cM.

1599/577. Als boven, van grijsachtig hout, in den vorm van type A, maar met een afzonderlijk, effen, ivoren mondstuk; de scheede omgeven door een smal zilveren en een breeder messing bandje en vischgraatvormig gevlochten ring van ongekleurde rotanreepen. Op eene zijde ingesneden figuren: twee ruitvormige als boven en nabij het boveinde stervormige en bladkrullen tusschen snoerornament besloten.

Afmetingen als boven 33, 2,6, 7,5 cM.

3. Krissen.

807/24. Lange kris³⁾ (*bahri*⁴⁾), lemmet gedamasceerd, lang en smal, tweesnijdend, aan het boveinde aan weerszijden verbreed, aan eene zijde stomp, aan de andere puntig; daarboven nog een afzonderlijk stuk, evenzoo aan eene zijde stomp, aan de andere spits en getand, bovenvlak glad. Greep van hertshoorn, flauw gebogen en twee

1) VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XXVI, fig. 8.

2) Ned. St. Crt. 13 Febr. 1886, n°. 37.

3) VELTMAN, *Gedmsdknst*, Pl. IV, fig. 8. — JACOBS, Pl. X A. — NIEUWENHUYZEN, n°. 16. — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II, 14. — SCHMELTZ, *Ind. Prunkwaffen*, I. A. f. E. III, 110, fig. 28.

4) VAN LANGEN, *Wbk. i. v. bari*.

boven elkaar liggende kelken vertoonend; bovineinde rond met uitstekenden vierkanten knop; de greep geheel met groeven en ingesneden bloemornament bedekt; steelring (*manda*¹⁾ van *socasa*: twee tegen elkaar liggende halve bollen, de bovenste, grootste belegd met een gekarteld randje, de halve bollen gescheiden door een gouden ringetje met roode steentjes versierd. Scheede van bruin hout, in doorsnede ovaal, met klein, hoornen schoentje; afzonderlijk, aan weerszijden rond uitgebogen mondstuk, waarvan het middelste deel met duidelijken rug, het bovenvlak concaaf.— De „*bahri*” is een wapen dat een vorst in vroegere tijden zijn leenman ten geschenke gaf²⁾.

Meulaböh. W. kust A.

L. lemmet 34, br. id. 1,5—5, l. greep 11,5, dm. id. 2,3—3,3, l. scheede 38,5, br. id. beneden 2, br. id. boven 11 cM.

1599/503 & 504³⁾. Krissen⁴⁾ (*kréh boegéh*), lemmet gedamasceerd, vlammend, tweesnijdend, 503 beitelvormig geslepen, 504 aan beide zijden met duidelijken middenrug; bovineinde verbreed, aan eene zijde stomp, met tanden en eene naar binnen gebogen, getande krul, aan de andere zijde driehoekig en getand; afzonderlijk bovenstuk dat zich aan den vorm van het lemmet aansluit. Greep van bruin hout (503) of zwart hoorn (504), knievormig gebogen, in den vorm van een gestyleerden hondpenis⁵⁾; steelring (*manda*⁶⁾ van goud, halfbolvormig, bovenrand getand, versierd met vischkuit- (*bòh eungkòt*⁶⁾ en bladmotieven (*òn siròng* en *òn toemba*⁷⁾) (503) of bloemmotieven (*bocongong seuleupò*⁸⁾) met kleurloze steentjes en wit en groen email (504). Daaronder nog een gouden ringetje, bij 503 mede met vischkuitmotief, bij 504 met bladversiering in groen email, snoervormigen onder- en kelkvormigen bovenrand. Scheede van bruin hout, 503 omgeven door drie smalle zilveren ringen; afzonderlijk mondstuk, maar beide zijden verbreed, aan de eene rond, aan de andere vlagvormig⁹⁾. Deze krissen zijn van Boegineesch oorsprong, maar sedert lang in Atjèh inheemsch. De steelring is geheel Atjèsch maaksel. **A.**

503: l. lemmet 24, br. id. 1,2—5, l. greep 6, dm. id. 2,6, l. scheede 27,5, br. id. beneden 2,7, br. id. boven 11; 504: afmetingen als boven 33, 1,4—7,5, 9, 2,6, 36,5, 3, 14,5 cM.

1429/155. Kris, lemmet als van 1599/504, greep van zwart hoorn, vorm als boven maar zeer beschadigd, kegelvormige steelring van zilver met rondgaande rijen kruisen en kleine kogeltjes. Scheede van bruin gevamd hout, naar boven breeder; afzonderlijk schuitvormig mondstuk, aan eene zijde rechthoekig en plat, aan het andere afgerond en dik. **Geheel Atjèh**¹⁰⁾.

Afmetingen als boven 35, 1,5—8,5, 9, 3, 41, 2,5, 13 cM.

1599/505 & 506¹¹⁾. Als boven (*këris*¹²⁾, het lemmet als boven, maar bij 506 zeer afgesleten; greep van zwart hout (505) of ivoor? (506), in vorm met de vorige overeenkomend, maar met zeer spitsen snavel; deze is bij 505 met zilver bekleed en eindigt in vier door een snoertje omgeven kogeltjes. Steelring komvormig, van zilver (505) of *socasa* (506), bij de eerste beneden met een rij koperen driehoeken, boven met een zilveren snoertje, bij 506 beneden een uitgeschulpt messing plaatje, boven een ge-

1) VAN LANGEN *Wbk.*, i. v. *mandak*.

2) VELTMAN, *Gdsmdknt*, 363. — Verg. SNOUCK HURGRONJE, *Het Gajöland*, 93.

3) *Gids*, n°. 343.

4) *Gids Bali en Celebes*, n°. 364. — MATTHES, *Atlas*, Pl. 7. — MEYER & RICHTER, *Celebes I*, Pl. XXVII, fig. 9 en 9a. — SCHMELTZ, *Ind. Prunkwaffen*, I. A. f. E. III, 110, fig. 24—27. — VAN HOËVELL, *Der Kris von Süd-Celebes*, I. A. f. E. XVIII, 64 vlgg. — VELTMAN, *Gdsmdknt*, 363 en Pl. IV, fig. 7 en 9.

5) Zie VAN HOËVELL, o. c. — SCHMELTZ, o. c. fig. 27 a en b. — HEIN, *Schwertgr.* 354, fig. 96.

6) VELTMAN, o. c. 352, Fig. XIV.

7) O. c. Fig. IX en XI.

8) O. c. Fig. IV.

9) SCHMELTZ, o. c. fig. 26.

10) Opgave van den schenker.

11) *Gids*, n°. 343 a.

12) Verg. HAZEU, *Wbk.* s. v.

kartelde zilveren rand. Scheede van zwart hout, in doorsnede ovaal met schuitvormig mondstuk, dat aan eene zijde recht, aan de andere rond afgesneden is; hierop bij 506 nog ingesneden krullen, bij beide een uitstekende mondrand. Om de scheede bekleedsel van zilver met zilveren snoertjes en ringen van *soeasa*; aan het onderende een sierknoop van een sirihdoek (*birahmani* — zie Groep I blz. 17¹⁾) onderaan door een zilveren (505) of *soeasa*-(506) plaatje gesloten. **G.**

Afmetingen als boven 505: 38, 1—8,5, 10,5, 3, 40, 2, 13; 506: 36, 1—8, 10, 2,6, 38,5, 2, 12 cM.

1468/202. Kris²⁾ (*pòndòk bêtòel mata*³⁾), lemmet recht, tweesnijdend, aan het bovenende ter weerszijden verbreed, aan eene zijde driehoekig en scherp, aan de andere recht en stomp; afzonderlijk dwarsstuk, den vorm van het lemmet volgend en aan eene zijde getand. Greep van bruin hout, in doorsnede zevenhoekig, flauw gebogen, op een der vlakken met ingesneden gestyleerde menschegezichten; bovenende knopvormig verdikt⁴⁾. Steelring van koper? à jour bewerkt met rijen cirkels, driehoeken en kogels. Scheede van bruin hout, naar boven breder met bootvormig mondstuk, waarvan de beide punten plat en opgekruld zijn; eene zijde der scheede geheel, de andere grotendeels met messing bekleed. — Javaansche kris, waarschijnlijk door koelies uit Deli ingevoerd. **G. L.**

Afmetingen als boven 31, 2—7,5, 11, 2,5, 48, 2,5, 19 cM.

1429/241. Krisgreep⁵⁾, van been in den vorm van een gestyleerden vogel, zittende op een rond kussen met zes ruitvormige uitsnijdingen. De vogel met scherpen snavel, krulvormige figuren op den schedel en daarachter een driehoekig, opwaarts gericht uitsteeksel. **G.?**

H. 6,5, dm. 2,5 cM.

4. Degens.

1599/578. Degen⁶⁾ (*kasò*⁷⁾), lemmet effen, zeer lang en smal, tweesnijdend; nabij het bovenende aan weerszijden op het midden eene lange driehoekige indieping, waarin op eene zijde: × × **IHN** × SOLINGEN ×, op de andere eenige onduidelijke letters; rechthoekige doorn zonder meer in de greep gestoken. Deze laatste van grijs hout, recht, rond, in het midden iets dunner, nabij het bovenende met diepe, rondgaande groef en bovendien met talrijke, dubbele, rondgaande ingekraste groeven; effen, zilveren steelring. — Deze degens worden gebruikt om, onder het huis staande, te steken naar de plek waar zich in eene Atjèhsche woning gewoonlijk de slaappleats bevindt⁸⁾. **A.**

L. lemmet 101,5, gr. br. id. 2,2, l. greep 22,5, dm. id. 2,6—3,3 cM.

1599/579. Degenstok (*harò*⁹⁾), lemmet gedamasceerd met golflijnen, recht, naar onderen smaller; rug naar onderen smaller, over het onderste deel geslepen en aan weerszijden door eene geleidelijk smaller wordende bloedgroeve gevolgd; snede recht, geheel geslepen; het lemmet zonder meer in een als greep dienstdoenden knop gestoken. Deze van bruin hout, het onderste deel vaasvormig en met acht ronde ruggen waartusschen diepere deelen; bovenaan een bol, waarvan de bovenste helft gevormd wordt door een afzonderlijk, donkergekleurd stukje hout en belegd is met een rond *soeasa* plaatje, waarin ingegrifte bladkrullen; steelring van hoorn. De als scheede dienende stok van bruin, gevlamd hout, met drie effen, zilveren ringen en een lang, puntig beslag van messing aan het onderende. — Dergelijke stokken worden alleen door oude *teungkoë's* (geestelijken) gebruikt. **A.**

L. lemmet 71, gr. br. id. 2,3, l. stok totaal 100, dm. id. 2,2—3,6 cM.

1) Volgens den verzamelaar *pròla euntocö*.

2) SCHMELTZ, *Ind. Prunkwaffen*, 108, fig. 14 a. — Coll. VAN DAALEN, n°. 25, 26.

3) HAZEU, *Wbk.* s. v.

4) HEIN, *Schwertgr.* Fig. 97.

5) SCHMELTZ, *Ind. Prunkwaffen*, fig. 27 a.

6) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 9. — NIEUWENHUYZEN, n°. 13.

7) Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *kasok*.

8) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 44.

9) VELTMAN, *Wdl.* i. v. zwaard. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *haroek-harok*.

1599/584. Degenstok, lemmet gedamasceerd (?), recht, tweesnijdend, naar onderen smaller, aan weerszijden met flauwen middenrug; rug en snede recht, met convexen boog in de scherpe punt overgaande, nabij het bovineinde gekarteld. Greep van bruinzwart hoorn, in doorsnede ovaal, nabij het lemmet dikker, het bovineinde in den vorm van eene opgerolde spiraal; het ronde gedeelte bedekt met ingesneden schuine strepen, daarboven twee driehoeken met dergelijke, elkaar kruisende strepen gevuld en een figuur in den vorm van een borstsieraad (*toendjōng badjèè*, zie boven). Scheede tegelijk stok, bestaande uit twee bruine, palmhouten plankjes, bijeengehouden door twee messingen ringetjes, waarin enkele ingeprikte punten, eene cirkelvormig in elkaar gedraaide omwoeling van smalle rotanreepen en onderaan door een dopje van hoorn. **A.**

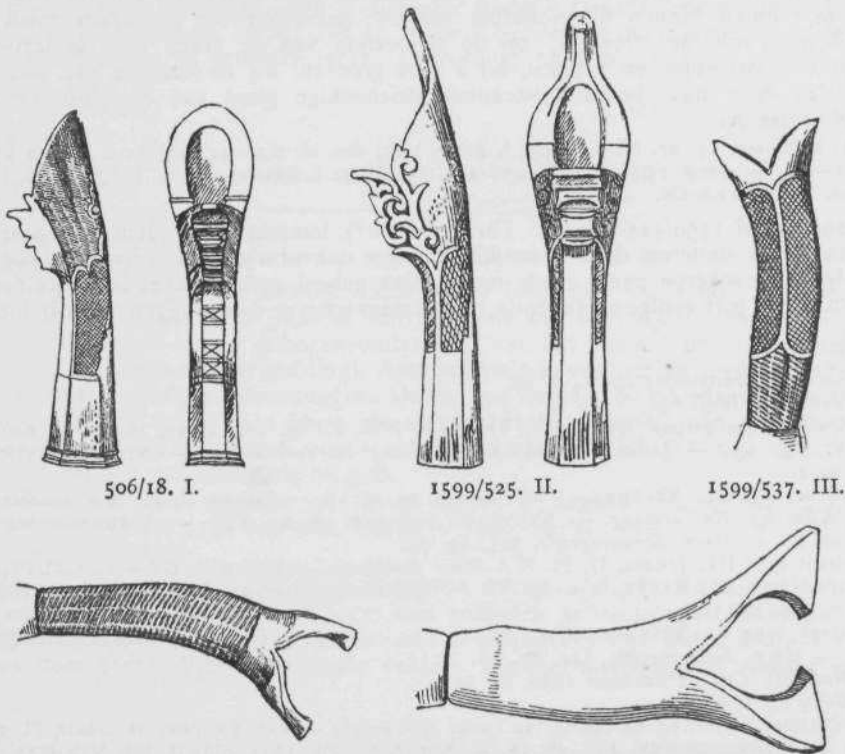
L. lemmet 73, gr. br. id. 3,5, l. greep 13,5, dm. id. 3,2—5, l. scheede 79, br. id. 2,5—3 cM.

C. Houwwapens.

1. Zwaarden.

a. Uit Atjèh afkomstig¹⁾.

De Atjèhsche zwaarden vallen gemakkelijk te brengen onder twee hoofdgroepen n.l. degene, die zonder en die welke met scheede worden gedragen. De eerste (*gliwang*)

1499/13. IV. Typen van zwaardgrepen. 1499/14. V.

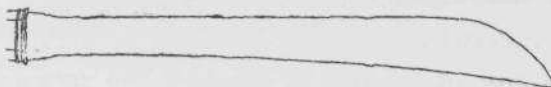
dienen meer als pronkwapen der volgelingen van hoofden of worden op een tocht

¹⁾ Bij het groote verschil in vorm is gemakkelijk eene splitsing te maken tusschen de zwaarden van *Atjèh* en die van de *Gajō-* en *Alaslanden*.

naar de markt of bij een nachtelijken gang door de gampōng medegenomen, de tweede (*sikin*) zijn de gewone vechtwapens¹⁾. Daar het Bestuur aan hoofden verboden heeft zich door gewapende personen te doen vergezellen, geraken de eerste soort wapens meer en meer in onbruik²⁾. — Het lemmet der *gliwang's* vertoont allerlei vormen, dat van de *sikin's* is bijna altijd van denzelfden vorm. In de grepen zijn, wat den vorm betreft, voornamelijk vijf typen te onderscheiden (zie de schetsen, blz. 153), waarvan de beide eerste bij de *gliwang's*, de andere bij de *sikin's* voorkomen³⁾.

I. ZWAARDEN ZONDER SCHEEDE GEDRAGEN.

506/18⁴⁾, 1437/2 en 1599/513⁵⁾. *Gliwang Tjòt Jang*⁶⁾, lemmet effen, bijna recht, naar onderen breeder; rug recht, naar onderen smaller en met convexen boog overgaande naar de scherpe punt; snede zeer flauw concaaf, bijna over drie vierde der lengte scherp; over het bovenste deel van rug en snede eenige uitstekende scherpe dwarsruggen (zie nevenstaande afbeelding). Greep van hoorn, volgens type I, 18 bruingeel, 2 zwart, 513 bruingrijs; acht-

Zwaardlemmet. 506/18.

hoekig, flauw gebogen, naar boven dikker, ovaal, aan eene zijde met tanden en het einde paardenhoeftvormig en hol⁷⁾; op het onderste deel van 18 en 2 ingekraste, elkaar kruisende lijnen binnen uitgeschulpte vakken; daarboven een ingekraste bladkrul en bij 18 fijne schuine streepjes; op de snedezijde van de greep van de laatste nog eenige dwarsstreepjes en kruisen, bij 2 twee groeven. Bij 18 steelring van *soeasa* met kraag en eene naar boven uitstekende driehoekige plaat van hetzelfde materiaal. 18: **N. kust A.**

506: l. lemmet 57, br. id. 2,3—4,5, l. greep 14,5, dm. id. 2,7—4; 1437/2: l. lemmet 59,5, br. id. 2,2—4,5, l. greep 15,5, dm. id. 2,7—4,3; 1599/513: l. lemmet 58, br. id. 2,2—4,6, l. greep 16, dm. id. 2,6—3,8 cM.

1429/162 en 1599/525—528⁸⁾. *Tarah badjè*⁹⁾, lemmet effen, recht; rug zeer flauw concaaf, naar onderen dunner en min of meer dakvormig; met convexen boog overgaande in de scherpe punt; snede recht, bijna geheel geslepen; het bovenste deel van rug en snede met eenige uitstekende, min of meer scherpe dwarsruggen (zie afb. blz. 155).

1) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 29.

2) VELTMAN, *Wdl.* 63.

3) Omtrent de grepen type I zie: VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 10, 11, 12, 16. — Id. *Gdsmdknst* Pl. IV, fig. 13. — JACOBS, II, Pl. XI A: *ladèng* en *tarabadjoi*. — NIEUWENHUYZEN, 159 n°. 1 en 2.

Omtrent type II: VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 14 en 15. — JACOBS, II, Pl. X A *Roadoes* en Pl. XI A *Kléwang tibal oedjong*. — KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. VIII. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 3 en 10. — HEIN, *Schwertgriffe*, 345, fig. 72.

Omtrent type III: JACOBS, II, Pl. X A *Sikin pandjang*. — VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IV, fig. 3.

Omtrent type IV: KRUYT, o. c. fig. VI. — VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IV, fig. 6. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 5.

Omtrent type V: VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 5. — KRUYT, fig. V. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 6. — HEIN, *Schwertgriffe*, 344, fig. 68.

4) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

5) *Gids*, n°. 329.

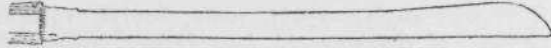
6) VELTMAN, *Wdl.* 63 en Pl. fig. 10 (ook: *tjòt jang*). — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. I (*Tjok jang*). — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 10. — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II, blz. VII, B. 1. — De naam is afgeleid van de gampōng (XXVI Moekim's) van waar het model afkomstig is. (Not. Bat. Gen. 1903, Bijl. I, blz. III).

7) Dient veelal als bewaarplaats voor een olielapje.

8) *Gids*, n°. 327.

9) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 16. — JACOBS, II, Pl. XI A. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. I. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 2. — KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. VII (de naam is foutief aangeduid). — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II, blz. VII, B. 2.

Greep van 162, en 527 type I, 525, 526 en 528 type II; bij 162, 525, 527 en 528 ingekraste, elkaar kruisende strepen binnen, door uitgeschulpte (162, 525 en 527) of rechte (528) lijnen begrensde vakken, afgewisseld door smalle bandjes waarin spiralen (162), gesneden snoer-, (525) of bladornament (527) en door een ingekraste, spitse krul gekroond; op het zijwaarts uitstekend gedeelte van 162, 525 en 527 bovendien nog ingesneden bladkrullen; bij 526 alleen enkele kruisen tusschen twee streepjes besloten. — De *tarah badjoe* is tegenwoordig zeldzaam en wordt alleen nog op de W. kust van *Atjeh* aangetroffen ¹⁾. **W. kust A.**

Zwaardlemmet. 1599/525.

162: l. lemmet 60, br. id. 2,2—5,5, l. greep 16, dm. id. 2,7—5; 525: l. lemmet 56, br. id. 2,1—4,7, l. greep 19, dm. id. 2,9—5; 526: l. lemmet 56,5, br. id. 1,9—5, l. greep 16,5, dm. id. 2,9—4,8; 527: l. lemmet 63, br. id. 2,2—4,9, l. greep 19, dm. id. 2,8—4,2; 528: l. lemmet 68, br. id. 2,4—5, l. greep 16, dm. id. 2,8—4,4 cM.

540/17 ²⁾. *Tarah badjoe*, als boven, maar veel kleiner; lemmet op dat van 525 gelijkend maar kleiner, greep volgens type I van geelachtig hoorn, effen en ruw bewerkt. — Volgens eene begeleidende opgave „*roedoes*” (welke naam foutief is, zie beneden), vervaardigd door een smid te *Meulaböh*. **W. kust A.**

Afmetingen als boven 42, 1,8—4,2, 13, 2,5—4,1 cM.

1239/280 & 281, 1599/518—520 ³⁾. *Gliwang teubaj oedjông* ⁴⁾, lemmet effen of volgens golflijnen gedamasceerd, recht; rug en snede nagenoeg recht, divergeerend; de eerste over eene kleinere of grootere lengte dakvormig, naar de punt toe smaller en met convexen boog in deze overgaande, de snede over $\frac{2}{3}$ van de lengte of meer geslepen; beide zijden van het lemmet eenigszins concaaf, aanvankelijk over de geheele breedte, later alleen langs den rug, zoodat langs en bijna evenwijdig met het scherpe gedeelte van de snede aan weerszijden een duidelijke rug te voorschijn treedt en het gebogen onderende van het lemmet zich ruitvormig voordoet ⁵⁾ (zie bovenstaande afbeelding). Aan boveinde van rug en snede verscheidene, min of meer duidelijke dwarsruggen. Greep van hoorn, 280 en 281 volgens type II, 518—520 volgens type I, 219 bruin, de andere zwart; 520 effen, 280, 518 en 519 met versieringen als op 525, doch zonder snoerornament en bij 518 het bladornament ingekrast, bij 281 versiering als bij 528.

Zwaardlemmet. 1239/280.

Afmetingen als boven 1239/280: 56, 2,2—5, 19, 2,9—5; 1239/281: 62, 2,5—5, 19, 3,1—5,6; 1599/518: 61, 2,3—5, 17,5, 2,7—4,9; 1599/519: 59,5, 2,1—4,5, 15,5, 2,6—4,6; 1599/520: 57, 2—4,6, 16, 2,8—4,2 cM.

1429/159 & 237. *Geureupöh Pasè* of *roedöih teubaj oedjông* ⁶⁾, lemmet geheel als bij de vorige, bij 159 onduidelijk, bij 237 met golflijnen gedamasceerd. Greep als boven, 159 type I, 237 type II, 159 met schuine streepjes, 237 met elkaar kruisende lijnen binnen door rechte lijnen begrensde vakken. 159 met steelring van messing met ge-

1) VELTMAN, *Wdl.* i. v. — Not. Bat. Gen. 1892 bijl. II, blz. VII. — NIEUWENHUYZEN, 159.

2) Ned. Sts. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

3) *Gids*, n°. 330.

4) VELTMAN, *Wdl.* 63 en Pl. fig. 12. — JACOBS, II, Pl. XI A (voor het lemmet). — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 7. — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II, B. 5.

5) Aan den eigenaardigen vorm van het onderende dankt deze *gliwang*-soort haar naam (*teubaj oedjông* = dik van punt).

6) Opgave van den schenker.

groefden kraag en driehoekig uitsteeksel over de greep; op den steelring gegraveerde krullen. *Pasè. N. O. kust. A.*

Afmetingen a. v. 159: 56, 2,5—5, 16, 2,8—4,5; 237: 61, 2,5—5, 18, 2,8—4,7 cM.

807/38.

Versiering op den rug van een zwaard.

807/38.

Zwaardlemmet.

163/31, 172/3, 302/2, 807/38, 1320/21, 1599/522¹⁾ en 1752/39. *Roedöih*²⁾ of *Gliwang pèh Lam Trieng*; lemmet effen of volgens golflijnen gedamasceerd (522 zeer fraai), bijna recht; rug recht, breed, daarna smaller en dakvormig, over het onderste een vierde scherp en met convexen boog overgaande in de punt; langs het middelste deel van den rug aan weerszijden eene bloed-groeve; snede flauw concaaf, over twee derden van de lengte scherp, bij 21, 522 en 39 aan den aanvang van het scherpe gedeelte uitgeschulpt. Beide zijden van het lemmet eenigszins concaaf, aanvankelijk over de geheele breedte later alleen over het midden, zoodat evenwijdig aan het scherpe gedeelte van rug en snede een min of meer duidelijke rug zichtbaar zijn (zie nevensstaande afbeelding). Aan boveinde van rug en snede eenige scherpe dwarsruggen: op den rug van 2, 38, 21, 522 en 39 bovendien ingesneden een figuur, in hoofdzaak bestaande uit een snoervormig ornament, boven en onder besloten tusschen met een kruis en halve cirkels of eene kruisvormige bloem gevulde kwadraten, aan het boveinde gevolgd door eene rij driehoeken, onderaan door een pyramidevormig figuur³⁾ (zie nevensstaande afbeelding). Greep van hoorn, bij 31, 3, 38 en 21 volgens type I, bij 2, 522 en 39 volgens type II, 2 en 21 zwart, de andere donkerbruin. Versieringen van 31 als van 1599/525, van 2, 38, 21 en 522 als van 1599/528, maar bij 38 en 21 de bladkrul zonder ingesneden ornament, terwijl het boveinde van 38, 21, 522 en 39 geheel met schuine streepjes bedekt is; op 3 twee smalle snoerornamenten als eenige versiering.

163/31: l. lemmet 60, br. id. 2,4—4,2, l. greep 14, dm. id. 2,8—4,8; 172/3: l. lemmet 59,5, br. id. 2,6—5, l. greep 15, dm. id. 2,9—4,7; 302/2: l. lemmet 61,5, br. id. 2,6—5,5, l. greep 20, dm. id. 3,2—4,8; 807/38: l. lemmet 64,5, br. id. 2,7—5,5, l. greep 16, dm. id. 3,3—4,6; 1320/21: l. lemmet 65, br. id. 2,6—6, l. greep 18, dm. id. 2,8—4,8; 1599/522: l. greep 65, br. id. 2,7—6, l. greep 20,5, dm. id. 2,9—5,1; 1752/39: l. lemmet 61, br. id. 2,5—6, l. greep 19, dm. id. 3—5 cM.

167/3, 540/18 (2 Ex.⁴⁾, 561/3⁵⁾, 823/1, 1429/160 & 238 en 1599/523 & 524. *Gliwang lipèh oedjông*⁶⁾, lemmet van 167/3, 1, 238 en 523 gedamasceerd, bij de laatste zeer fraai, bij de andere effen of met onduidelijke damasceering, bij een exemplaar van 18 zwart gemaakt; wat den vorm betreft, met dat van de *roedöih* overeenkomend, behalve dat de bloedgroeven tot aan de greep doorloopen. Greep van hoorn, bij

- 1) *Gids*, n°. 331.
- 2) VELTMAN, *Wdl.* 63 en Pl. fig. 14 — JACOBS, II, Pl. X A. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. I. — *Id. Wbk.* s. v. *roedoes*. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 3. — *Not. Bat. Gen.* 1892, Bijl. II, B. 7.
- 3) Dit figuur is waarschijnlijk op te vatten als een merk van den vervaardiger.
- 4) *Ned. Sts. Crt.* 16/17 Mei 1886, n°. 115.
- 5) *Id.* 20 April 1887, n°. 92.
- 6) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 15. — *Not. Bat. Gen.* 1892, bijl. II, blz. VII, B. 4. — De naam (zwaard met smalle punt) hangt samen met den vorm van het ondereinde. — Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *lipis*. — *Vergl. Volz, Nord Sumatra*, I, Abb. 101, n°. 14. — Volgens den inzender van Serie 1429 ook *roedöih tjoeläë*.

167/3, 561/3, 160, 238, 523 en 524 volgens type I, bij 540 en 1 volgens type II, doch alle aan het ondereinde in doorsnede zevenhoekig; 167/3, 1, 523 en 524 geelachtig, de andere grijsbruin; versieringen op de greep als bij 525, maar alle, behalve een exemplaar van 540/18 zonder snoerornament; het bovineinde van 1, 238 en 524 bovendien met fijne of grove schuine streepjes bedekt. 1, 523 en 524 met effen, zevenhoekigen steelring van *soeasa*, met gegroefden kraag en een driehoekig, met krullen versierd, over een deel van de greep reikend uitsteeksel. 238 met zwartgemaakten ijzeren? steelring, waaraan een driehoekig uitsteeksel. Om het lemmet van 1 een soort scheede van de bladscheede van een palmboom, nabij de punt met rotanvezels aan elkaar genaaid. — 561/3 afkomstig uit *Samalanga*. N. kust A. ¹⁾.

Afmetingen als boven 167/3: 64, 2,8—5,2, 17, 2,6—4,7; 540/18: 59, 2,6—5,2, 18, 2,4—3,2 en 54, 2,3—4,4, 18, 2,4—4; 561/3: 63, 2,7—5,1, 16, 2,7—4,4; 823/1: 65, 2,8—5,4, 21, 2,4—4,9; 1429/160: 62, 2,5—5,5, 17, 3—5,5; 1429/238: 64, 2,5—5, 17,5, 2,8—4,5; 1599/523: 59, 2,6—5,1, 17, 2,9—4,8; 1599/524: 62, 2,5—5,5, 16, 2,6—4,7 cM.

300/1438²⁾. *Gliwang lipéh oedjōng*? veel kleiner, het lemmet wat den vorm betreft met de vorige overeenkomend, maar niet concaaf, zonder ruggen en zeer ruw bewerkt. Greep van zwart hoorn, volgens type II, ruw bewerkt, zonder bladkrul en effen.

Afmetingen als boven 40,5, 2—3,5, 19,5, 3—4,6 cM.

1289/10, 1409/8, 1429/239, 1599/514, 515 & 517³⁾. *Ladieng*⁴⁾, lemmet bij 10, 514 en 517 gedamasceerd, bij de andere effen, gedeeltelijk recht en verder opwaarts gebogen; rug concaaf, met convexen boog in de punt overgaande, naar onderen smaller wordend, bij 514 geheel, bij de andere gedeeltelijk dakvormig, langs het bovineinde van den rug bij 517 aan weerszijden eene korte bloedgroeve, bij 514 en 515 eene korte, onregelmatige, eenigszins daarop gelijkende uitsnijding; snede convex, over twee derde der lengte geslepen; bovineinde van rug en snede met min of meer scherpe, uitstekende dwarsruggen; op den rug van 515 bovendien een merkteeken als bij 807/38 (zie boven bij *roedvih*); op dien van 239 ingesneden dwarsstrepen, punten en kruisen; het lemmet aan beide zijden flauw concaaf, aanvankelijk over de geheele breedte, later over een deel langs den rug, zoodat nagenoeg evenwijdig aan de snede een flauwe rug gevormd wordt (zie nevensstaande afbeelding). Greep van hoorn, 10 geelbruin, de andere grijsbruin,

Zwaardlemmet. 1409/8.

volgens type I, maar het bovineinde van 8 niet hol, bij 10 en 515 met veel dikkere wanden dan in het type (blz. 153) voorgesteld; 514 effen met enkele ingekraste bladkrullen, 10, 239 en 515 versierd als 525, maar de laatste verder geheel met schuine streepjes bedekt, 8 en 517 versierd als 528, de laatste zeer ruw.

Afmetingen als boven 1289/10: 61, 2,4—5,6, 15,5, 2,9—4,5; 1409/8: 56,5, 2,4—4,6, 15, 2,7—4,9; 1429/239: 62, 2,5—5, 15, 2,7—4,2; 1599/514: 57, 2—5,4, 16, 2,6—4,4; 1599/515: 64, 2—5,4, 15,5, 2,9—4,5; 1599/517: 58, 2,4—5,1, 15,5, 2,8—4,2 cM.

1429/161. Als boven, vorm van het lemmet als boven, fraai gedamasceerd; op het bovineinde van den niet dakvormigen rug enkele ingesneden krullen, gedeeltelijk met goudincrustatie; zeer fraaie inelkaargrijpende dergelijke krullen over $\frac{1}{4}$ van de lengte op beide zijden van het lemmet. Greep als boven, type I, versieringen als 1599/525; bovendien op drie vlakken ingesneden krullen of kruisen. **Geheel Atjèh**⁵⁾.

Afmetingen als boven 69, 2,1—5,4, 16,5, 3,1—4,5 cM.

1) Volgens den schenker van 1429/160 & 238: Geheel Atjèh.

2) *Cat. Par.* n°. 479.

3) *Gids*, n°. 328.

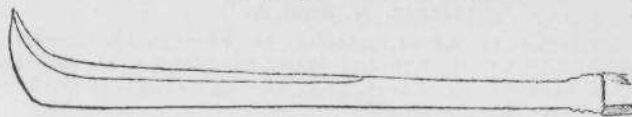
4) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 11. — JACOBS, II, Pl. XI A. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 8. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. I. — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II, blz. VII, B. 3. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *lading*.

5) Volgens den schenker.

300/1439¹⁾. *Ladieng*, als boven maar veel kleiner, het lemmet effen, ruw afgewerkt, niet concaaf en met twee onregelmatige groeven aan weerszijden langs den rug; op dezen drie groepen, ieder van drie dwarskerfen. Greep van donkerbruin hoorn, volgens type II, maar in doorsnede vijfhoekig, op de plaats van de bladkrul gekarteld, nabij het onderende met eene dwarsgroeve, het bovineinde niet uitgehoud en min of meer reepootvormig.

Afmetingen als boven 50, 2,2—3,6, 19, 2,8—4,4 cM.

1599/521²⁾. *Gliwang poetjō meukawét*³⁾, lemmet effen, lang, bijna recht, maar met haakvormig omgebogen punt; rug zeer flauw convex, dakvormig en met sterk gekromden convexen boog overgaande naar de punt; lemmet evenzoo bijna recht en met een sterk gekromden,

Zwaardlemmet. 1599/521.

concaven, boog naar de punt overgaande: bovineinde van rug en snede met eenige voorspringende, platte ruggen (zie bovenstaande afbeelding). Greep van donkergrijs hoorn volgens type I; versiering als van 528 doch zonder ingesneden of ingekraste bladkrullen.

Afmetingen als boven 66, 2,4—5, 18,5, 2,7—5 cM.

II. ZWAARDEN MET SCHEEDE GEDRAGEN.

De zwaarden met scheede zijn naar den vorm van de scheede te brengen tot twee soorten, de eerste zonder, de tweede met afzonderlijk mondstuk, tevens handbeschermer aan de scheede (vergelijk Pl. XII, fig. 2 en 1), de laatste soort is voornamelijk op de N. O. kust van Atjeh in gebruik.

Het lemmet bij alle recht, rug en snede recht en evenwijdig, de eerste naar onderen smaller wordend en aan weerszijden over twee derde der lengte met eene breede bloedgroeve, de laatste met convexen boog in de punt overgaande: bovineinde lemmet driehoekig en dikker; daarboven een platte kraag, aan weerszijden met

Zwaardlemmet. 540/19.

eene driehoekige punt en een kelkvormige steel, alles met het lemmet uit één stuk gesmeed (zie bovenstaande afbeelding); doorn geheel in de greep verborgen. Deze van hoorn, bij de vormen III en IV (zie blz. 153) bijna geheel met schuine ingekraste streepjes bedekt.

aa. Scheede zonder afzonderlijk mondstuk.

203/6 en 1599/537⁴⁾. Rechte zwaarden (*sikin panjang*⁵⁾, het lemmet effen, met het aangegeven type overeenkomend, maar aan weerszijden met eene tweede, langere bloedgroeve. Greep volgens type III, bij 6 bruinachtig, geheel met schuine streepjes bedekt en met een vischgraatvormig gevlochten ringetje van rotanreepen, bij 537 grijs, het onderste deel met schuine streepjes en daarboven elkaar kruisende lijnen, binnen

1) *Cat. Par.* n°. 479.

2) *Gids*, n°. 332.

3) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 13. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *kawit*.

4) *Gids*, n°. 319.

5) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 5 en s. v. *mes*. — Id. *Gdsmdknst*, 362 en Pl. IV, fig. 6. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A. I.*, 29. — JACOBS, II, Pl. X A. — KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. V en VI (de naam is foutief). — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 5. — *Not. Bat. Gen.* 1892, Bijl. II, blz. VII A1. — Id. 1900, Bijl. II, blz. X en XII. — Zie ook VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *sikin*.

door gebogen randen begrensde vakken. De scheede ontbreekt. — 6 zou volgens den schenker afkomstig zijn van *Samalanga*. **N. kust. A.**

203/6: l. lemmet 54, br. id. 3, l. greep 13, dm. id. 2,6—4,3; 1599/537: l. lemmet 60, br. id. 3,2, l. greep 14,5, dm. id. 3,2—3,6 cM.

300/97¹⁾, 540/19²⁾ en 1525/12. Rechte zwaarden, lemmet effen, van het aangegeven type, greep type III, bij 97 zwart, 19 geelbruin, 12 donkerbruin, de streepjes bij de eerste binnen, door gebogen lijnen begrensde vakken. Scheede van hout, bij 97 en 19 bruin, bij 12 bleekgeel, wat den vorm betreft met die van de dolken type A (zie blz. 141) overeenkomend, maar recht; het onderende aan eene zijde puntig en zonder bladkrul. Ingekraste versieringen op de scheede: bij 97 aan weerszijden ruitvormige, met bladkrullen versierde en met punten gevulde figuren, verbonden en begrensd door met schuine streepjes gevulde randen; bij 19 op eene (buiten) zijde ruitvormige figuren als op de dolken 506/14 (zie blz. 142) en figuren die eenigszins aan een borstsieraad doen denken (zie nevensstaande figuur), verbonden en afgewisseld door bladkrullen en langs de kanten door randen met schuine streepjes begrensd, op de andere zijde bovenaan een ruitvormige figuur als boven; bij 12 eene zijde met eenige variatie op de buitenzijde van die van 19 gelijkend, maar de begrensende randen met elkaar kruisende lijnen, de binnenzijde onversierd.

300/97: l. lemmet 60,5, br. id. 3,8, l. greep 14,5, dm. id. 3,4—4,9, l. scheede 63, br. id. beneden 4,8, br. id. boven 10,5; 540/19: l. lemmet 51, br. id. 3, l. greep 13,5, dm. id. 2,3—4,2, l. scheede 56, br. id. beneden 5, br. id. boven 10; 1525/12: l. lemmet 54,5, br. id. 4, l. greep 13,5, dm. id. 2,4—4,9, l. scheede 55, br. id. beneden 5, br. id. boven 10,5 cM.

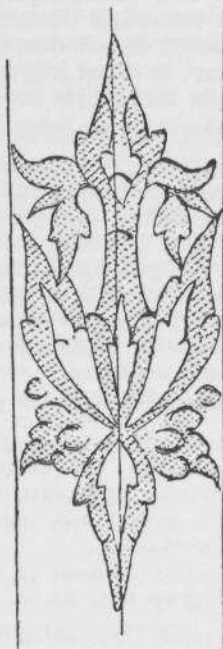
370/n⁰.? ³⁾). Als boven, lemmet effen, zeer gebrekkig bewerkt, Versiering op eene scheede. van het aangegeven type; greep type III, donkerbruin. Scheede 540/19. geelbruin, eenigszins van de vorige afwijkend doordat langs den mondrand een verhoogd, met ingesneden bladornament versierd randje voorkomt en aan eene zijde een breed trapeziumvormig, op dezelfde wijze versierd uitsteeksel. Versiering op de scheede: aan de buitenzijde ruitvormige en andere figuren als bij 540/19, op de andere zijde slechts enkele dergelijke, niet aaneengesloten. — Scheede zeer beschadigd.

Afmetingen als boven 60,3, 13, 2,1—4,2, 69,5, 4, 8,5 cM.

164/8. Als boven, lemmet met flauwe damasceering; overigens als voren, boven aan de rugzijde een ingesneden kruis (merk van den maker?). Greep type III, geelbruin; steelring bestaande uit eene rij met bladornament versierde, door dwarsgroeven begrensde gouden driehoeken (*reukoeeng reungèt*⁴⁾), gevolgd door eene rij schilden van *soeasa* (*gloepa*⁵⁾) die aan de randen gegroefd en door smalle staafjes gescheiden zijn. Scheede bruin (Pl. XII fig. 2), met breeden, messingband nabij het bovendende; versiering bijna geheel met die van 300/97 overeenkomend.

Afmetingen als boven 64,5, 3,8, 14, 2,4—4,3, 65, 4,2, 10 cM.

1599/534⁶⁾. Als boven, lemmet fraai met onregelmatige figuren gedamasceerd; op den rug een pyramidevormig, in een bloemknop eindigend, ingehakt figuur, op de

1) *Cat. Par.* n°. 479.

2) *Ned. Sts. Crt.* 16/17 Mei 1886, n°. 115.

3) *Cat. Kol. Tent.* Amst. 1883, 13^e kl. n^o. ?

4) Zie VELTMAN, *Gidsmknst.* 360, fig. XXII, zie ook boven blz. 143 bij 1320/20.

5) *O. c.* fig. XXII en 361, fig. XXIII.

6) *Gids*, n°. 317.

beide zijden van het lemmet een in vier sectoren gedeelde cirkel, in elk dier sectoren, weder een kleine kwart cirkel ¹⁾); in den steel en den kraag evenzoo ingehakte blad-vormige figuren, die evenals de andere gedeeltelijk met goud zijn gevuld. Greep type III met zeer onduidelijke strepen; steelring geheel van goud, wat den vorm betreft met die van 164/8 overeenkomend, maar met gedreven bladornament en zonder staafjes tusschen de schilden. Scheede, geelbruin, (Pl. XII fig. 2) versieringen: op de buitenzijde boven, in elkaar grijpende bladranken, onderaan eene borstsieraadachtige figuur als voren; op de binnenzijde boven en onder eene ruitvormige figuur als boven.

Afmetingen als boven 56, 4, 13, 2,3—2,4, 57, 4,7, 10,5 cM.

1599/533 ²⁾). Recht zwaard, lemmet flauw gedamasceerd met onregelmatige figuren, overigens van het aangegeven type; greep van geel hoorn, volgens type III maar de bek wijd geopend en aan de buitenzijde geheel bedekt met ingesneden ornamenten; patroon: inelkaar grijpende spiralen en bloemornament binnen, door rechte en gebogen lijnen en randen met snoerornament begrensde vakken. Steelring van goud als van 1599/534, maar tevens groen en blauw geëmailleerd. Scheede, geelbruin, (Pl. XII fig. 2), de versiering op de buitenzijde bijna met die van 540/19 overeenkomend, die op de binnenzijde bestaande uit een ruitvormige en twee borstsieraadvormige figuren als voren.

Afmetingen als boven 58,5, 3,6, 14,5, 2,3—6,6, 60,5, 4,7, 11 cM.

540/19 ³⁾ en 1599/538 ⁴⁾). Als boven, lemmet bij 19 gedamasceerd met onregelmatige figuren, bij 538 effen, overigens van het aangegeven type. Greep van hoorn, 19 geelbruin, 538 zwart, volgens type IV; bij 19 met uitzondering van een rondgaanden band, geheel met ingekraste schuine streepjes bedekt, bij 538 effen. — De scheede ontbreekt.

540/19: l. lemmet 52, br. id. 4, l. greep 17, dm. id. 2,4—6,6; 1599/538: l. lemmet 56, br. id. 4, l. greep 16,5, dm. id. 2,2—5,4 cM.

370/n^o, ⁵⁾ 506/16 ⁶⁾, 1239/279, 1599/529 & 530 ⁷⁾). Als boven, lemmet bij 279 en 530 gedamasceerd, bij de andere effen, dat van 529 zeer slecht bewerkt. Greep als bij de vorige (type IV) bruingeel; bij 529 een rondgaande band met verticale streepjes. Scheede volgens Pl. XII fig. 2, bij 370/n^o? vuilbruin, bij de andere geelbruin; op de eerste, die zeer beschadigd is, onduidelijke versieringen; op die van 16 en 279 versieringen als op de scheede van 300/97, op die van 529 en 530 op de buitenzijde als die van 540/19 maar bovendien met duidelijke vlinders; op de binnenzijde van 16 eene ruit en eenige vlindervormige figuren, verbonden en omsloten door met ingeprikte punten versierde randen, bij 529 een ruitvormig en twee borstsieraadvormige figuren als voren, bij 530 dergelijke figuren en bovendien onderaan een bladkrul tusschen randen, uit kleine, met streepjes gevulde driehoeken bestaande; om de scheede van 530 een breede zilveren en een smalle messinging band, de laatste met ingeprikte punten en een vischgraatvormig van varenvezels? gevlochten ringetje.

370/n^o. ? l. lemmet 52, br. id. 4,5, l. greep 15, dm. id. 2,3—6, l. scheede 54,5, br. id. beneden 5, br. id. boven 10; 506/16: l. lemmet 58, br. id. 3,2, l. greep 15,5, dm. id. 2,4—5,4, l. scheede 59, br. id. beneden 4, br. id. boven 9; 1239/279: l. lemmet 53,5, br. id. 4,2, l. greep 15,5, dm. id. 2,6—6, l. scheede 55, br. id. beneden 4,8, br. id. boven 11; 1599/529: l. lemmet 53, br. id. 3,6, l. greep 17, dm. id. 2,2—5, l. scheede 65, br. id. beneden 5, br. id. boven 10; 1599/530: l. lemmet 57, br. id. 3,7, l. greep 16, dm. id. 2,2—4,4, l. scheede 58, br. id. beneden 4,5, br. id. boven 10 cM.

1) Misschien heeft dit figuur mystieke beteekenis. — Omtrent de „Wetenschap der wapens,” zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* II, 40.

2) *Gids*, n°. 317.

3) Ned. Sts. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115; tweede exemplaar van hetzelfde nummer, zie boven.

4) *Gids*, n°. 319.

5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n^o. ?

6) Ned. Sts. Crt. 13 Febr. 1886, n°. 37.

7) *Gids*, n°. 317.

1599/531. Recht zwaard, lemmet effen, slecht bewerkt, overigens als boven. Greep geel, overigens als voren (type IV); scheede type Pl. XII fig. 2; versieringen op de buitenzijde: enkele of paren ingesneden ruiten, ieder in vieren verdeeld en met bladornament gevuld, verbonden en omgeven door randen met ingesneden snoerornament; langs de kanten rijen met streepjes gevulde, ingekraste driehoeken; op de buitenzijde ingekrast een ruitvormig en twee borstsieraadvormige figuren als voren en daartusschen kleine ruitvormige en driehoekige.

Afmetingen als boven 61, 3,5, 16, 2,4—5,2, 61,5, 4, 10 cM.

1429/157, 232—236. Als boven, lemmet bij 234 en 235 zeer fraai met onregelmatige kringen, bij 236 ruw gedamasceerd; greep type IV, van hoorn, geel, bruin of bruinzwart en met schuine streepjes bedekt. Scheede type Pl. XII fig. 2, met ingekraste versieringen op beide zijden; 157: ruitvormige figuren als voren (zie bij 506/14) en krullen, aan eene zijde over de geheele lengte en tusschen met schuine strepen gevulde randen, op de andere over een derde der lengte en met eene zigzaglijn tusschen randen; 232: op eene zijde krullen tusschen randen met driehoeken, op de andere drie figuren als bij 540/19; 233: op eene zijde een ruitvormig figuur als boven, twee als bij 540/19 en een in kleine vierkanten verdeeld schild, op de andere grove krullen tusschen met schuine streepjes gevulde randen; 234: op eene zijde ruiten als voren en krullen tusschen dergelijke randen, op de andere eene ruit en drie figuren als bij 540/19; 235: eene zijde als de eerste van 234, de andere met ruiten en fraaie krullen tusschen rijen met streepjes gevulde driehoeken; 236: eene zijde als de eerste van 234, op de andere eene ruit als voren. Behalve bij 235 de mondrand beschadigd. Om de scheede van 232 eene omwoeling van rotanvezels, een smalle zilveren band en paarse, katoenen lappen; bij 233 eene omwoeling van rotanvezels; bij 234 vischgraatvormig gevlochten ringen, een van rotanreepen, twee van varenvezels, bij 236 eene omwoeling van plantenvezels en een reep wit katoen. **Geheel Atjèh.**

Afmetingen als boven 157: 56, 4, 16,5, 2,3—6,6, 57,5, ?; 232: 58, 3,4, 16, 2,3—6, 58, 4,5, ?; 233: 55,5, 4, 16,5, 2,4—6,5, 59, 4,5, ?; 234: 56,5, 4, 15,5, 2,3—6, 59,5, 5, ?; 235: 54,5, 3,8, 16, 2,4—6,5, 55,5, 5, 10,5; 236: 56,5, 4, 15, 2,4—6,3, 56, 4,5, ? cM.

255/3. Als boven, lemmet met onregelmatige figuren gedamasceerd, overigens, evenals de greep als voren, de laatste bruinachtig. Scheede als voren, maar het snavelvormig uitsteeksel aan den mondrand verwijderd en de scheede verder beplakt met een stuk rood katoen, waarop in zwart en wit het uit driehoeken bestaande hoofd van een kleedingstuk zichtbaar is; om die scheede verder drie breede messingen banden, aan het ondereinde een schoen, aan de rugzijde een reep van hetzelfde materiaal.

Afmetingen als boven 55,4, 15,5, 2,4—6,3, 58, 5, 9 cM.

262/1. Als boven, lemmet en greep als voren, het eerste zeer fraai gedamasceerd en mat, de laatste geelbruin (type IV). Scheede bestaande uit twee ruwe, bruine planken, door twee lederen banden en een vischgraatvormig van rotanreepen gevlochten ring bij elkaar gehouden; ondereinde aan eene zijde puntig, bovenaan een vooruitspringende, aan eene zijde uitstekende, uit hetzelfde hout gesneden lijst als mondstuk. Deze vorm van scheede wijkt geheel van de in Atjèh gebruikelijke af.

Afmetingen als boven 52,5, 3,9, 14, 2,4—6,5, 59, 5, 7 cM.

1599/532. Als boven, lemmet en greep als voren, het eerste fraai, onregelmatig gedamasceerd, de laatste grijsbruin (type IV) met een steelring van goud en *soeasa* als die van 164/8. Scheede type Pl. XII fig. 2, versiering op de buitenzijde bijna met die van 540/19 overeenkomend, maar besloten tusschen rijen, met streepjes gevulde driehoeken; op de binnenzijde aan elkaar verbonden ruitvormige en driehoekige figuren als boven, door kleine ruitvormige omgeven. — De scheede zeer beschadigd en door een vischgraatvormig gevlochten rotanring bij elkaar gehouden.

Afmetingen als boven 58, 4, 16, 2,5—4,2, 60, 5, 9,5 cM.

1333/8. Als boven, lemmet fraai gedamasceerd met onregelmatige figuren; op den rug ingesneden een figuur als bij 1599/534 maar langer, aan weerszijden daarvan in

de bloedgroeve eenige onduidelijke letters (𐌲𐌿) eenige malen herhaald, misschien een zeer gestileerd *kalimah*-motief¹⁾, en op beide zijden van het lemmet een driehoekig, uit krullen samengesteld figuur, alles met goud geïncrusteerd; de kelkvormige ijzeren steel en de kraag evenzoo met ingesneden, met goud geïncrusteerde bladfiguren. Greep van geel hoorn als voren (type IV), gouden steelring met dien van 1599/534 overeenkomend. De scheede ontbreekt.

L. lemmet 54, br. id. 4, l. greep 17, dm. id. 2,4—6,2 cM.

300/96²⁾). Recht zwaard, lemmet glad, geblauwd, van het aangegeven type, op rug, steel en kraag met goud geïncrusteerde figuren als bij 1333/8. Greep van geelbruin hoorn (type IV), steelring van geëmailleerd goud als bij 1599/533. Scheede bijna met die van 533 overeenkomend; even onder den mondrand met een ringetje van koper?; het onderende beschadigd.

L. lemmet 54, br. id. 4, l. greep 15, dm. id. 2,3—6,8, l. scheede 56, br. id. beneden 5, br. id. boven 10 cM.

1525/13 & 14³⁾ en 1599/535⁴⁾). Zwaarden, lemmet als voren, bij 13 gedamasceerd, bij de andere effen; bij 14 ter weerszijden nabij het boveneinde een met goud geïncrusteerde halve maan; versiering op rug, steel en kraag bij 13 en 14 als bij 1333/8. Greep van geel (14) of bruin (13 en 535) hoorn (type IV), steelring van geëmailleerd goud, met dien van de dolk 919/3⁵⁾ overeenkomend. Scheede geelbruin (type Pl. XII fig. 2), bij 13 zeer beschadigd, met versieringen, nagenoeg gelijk aan die van 506/19 (zie boven). Versieringen bij 14: de buitenzijde nagenoeg met die van 1525/12 overeenkomend, op de binnenzijde bovenaan een ruitvormig figuur als voren; bij 535 de buitenzijde nagenoeg als die van 1599/533, de binnenzijde met een ruitvormig en twee borstsiervormige als voren en bovendien met een schildvormig, door krullen omgeven figuur, waarvan het middengedeelte door lijnen in vierkanten is verdeeld, ieder met een *v*-vormig figuurtje; deze scheede met twee zilveren en twee koperen smalle ringen, waarin puntjes zijn geprikt.

Afmetingen als boven 1525/13: 53,5, 4, 15,5, 2,2—6,4, 57, 5, ?; 1525/14: 54, 4,2, 15, 2,4—6,4, 55,5, 5, 10,5; 1599/535: 54,5, 4, 17, 2,5—7, 58, 4,2, 10 cM.

1599/536. Als boven, lemmet gedamasceerd, steel en kraag effen. Greep van geel hoorn (type IV), steelring van geëmailleerd goud als bij 1599/533 en bovendien om een deel van de greep een, in twee driehoeken uitspringende bekleeding van bladgoud (*saroeë⁶⁾ oelat⁶⁾*) met blad- en bloemranken tusschen randen met snoerornament, alles met groen en blauw email gevuld. Scheede veel gelijkend op die van 1599/529, doch de binnenzijde met een borstsiervormig figuur meer.

Afmetingen als boven 55, 3,6, 17,5, 2,2—6,7, 58,5, 4,5, 11 cM.

bb. Scheede met afzonderlijk mondstuk.

1499/13 & 15. Zwaarden⁷⁾ (*sikin panjang oeldde Peudada⁸⁾*), lemmet zeer onduidelijk gedamasceerd, vorm als boven. Greep van donkergrijs hoorn, 13 volgens type IV, 15 volgens type V⁹⁾, de laatste effen. Scheede van donkerbruin hout, recht, uit twee plankjes bestaande, die op twee plaatsen door smalle rotanreepen worden bijeengehouden; onderende aan eene zijde puntig; op de scheede zeer onduidelijke, ingegrifte

1) Zie boven blz. 55 N°. 300/94, blz. 59 N°. 370/2983.

2) *Cat. Par.* n°. 479.

3) Serie 1525. Aankoop nalatenschap VAN LANSBERGE.

4) *Gids*, n°. 317.

5) Blz. 147, zie ook VELTMAN, *Gdsmknst*, 361, fig. XXIII.

6) Zie VELTMAN, *Gdsmknst*, 362 en Pl. IV, fig. 6. — *saroeë²⁾ oelat* = omhulsel van een rups. — Zie VAN LANGEN, *Wbk. i. v. saroeë¹⁾ en oelat*.

7) Verg. VELTMAN, *Wdl. Pl.* fig. 5. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 6.

8) VELTMAN, *Wdl. i. v. mes*.

9) Zie de aant. 1) blz. 154.

figuren, ongeveer met die van de scheede van 300/97 (zie blz. 159) overeenkomend; afzonderlijk mondstuk van bruin hout (13) of ivoor (15) (verg. Pl. XII fig. 1), over het onderste deel om het lemmet sluitend, daarboven dikker, afgerond dakvormig en aan weerszijden uitstekend; het eene einde iets naar onderen gebogen en daaronder recht afgesneden (13) of met eene van groeven voorziene bladkrul; het andere einde hertenpootvormig, aan de onderzijde uitgeschulpt, bij 15 bovendien met ingegrifte en zwartgemaakte krullen op de zijkanten en onregelmatige figuren op een plat bandje, dat het mondstuk aan dit einde besluit.

Afmetingen als boven 1499/13: 55,5, 3,5, 15, 2,2—5,8, 64, 4,5, 14; 1499/15: 56, 3,5, 13,5, 2,4—6,7, 61, 4, 14 cM.

1499/14. Zwaard, op 13 veel gelijkend, maar het lemmet langer en over het grootste gedeelte eenigszins hol, zoodat evenwijdig met de snede en de punt aan weerszijden een flauwe rug gevormd wordt. Greep als van 15 (type V) maar met schuine streepjes bijna geheel bedekt. Scheede (Pl. XII fig. 1), bestaande uit twee plankjes, door twee omwoelingen en een vischgraatvormig gevlochten ring van rotanreepen bijeengehouden; mondstuk van bruin palmhout, in vorm op dat van 13 gelijkend, maar de onderzijde van het naar beneden gebogen einde gekarteld.

Afmetingen als boven 62, 3,3, 15, 2,4—7,1, 61¹⁾, 3,8, 12 cM.

1333/4 en 1599/542²⁾). Als boven, lemmet flauw gedamasceerd, eenigszins als bij 1499/15. Greep van donkergrijs hoorn volgens type V; het ronde gedeelte en de buitenvlakken der lippen met ingesneden ornament; patroon: met elkaar kruisende lijnen of bladornament gevulde driehoeken, door randen met snoerornament omlijst of door effen ruiten of bandjes gescheiden. Scheede als boven, uit twee bruine plankjes bestaande, door drie omwoelingen van rotanreepen (4) of door eene dergelijke omwoeling en een smal zilveren bandje bijeengehouden; mondstuk van donkerbruin hout (4) of ivoor (542), op dat van 1499/15 gelijkend, maar bij 542 het hertenpootvormige einde bovenaan puntig en zonder bandje.

Afmetingen als boven 1333/4: 61, 3,9, 17, 2,6—8,7, 66,5, 4,5, 14; 1599/542: 56, 3,7, 14,5, 2,3—9, 64, 4,2, 12,6 cM.

506/17³⁾, 1525/15⁴⁾ en 1599/541⁵⁾). Als boven, lemmet en greep geheel met die van 1333/4 overeenkomend; op den rug, kelk en kraag van 541 goudincrustatie als bij 1599/534 (zie blz. 159). Scheede als boven, uit twee bruine plankjes bestaande, onderaan eenigszins afgerond, en geheel of voor het grootste deel bedekt met breede zilveren banden (*klah*), waarvan de bovenste met een vooruitstekend bandje, dat met varenbladornament (17), elkaar kruisende lijnen (15) of snoerornament (541) is versierd; mondstuk van bruin hout (17) of ivoor (15 en 541), met dat van 542 overeenkomend, maar het hertenpootvormige einde gewijzigd in eene puntige krul, waarvan het gebogen vlak, getand en bij 541 bovendien met ingegrift ornament versierd is; op het bovenvlak van het mondstuk bij 17 en 541 bovendien nog ingegrifte bladkrullen, bij de laatste zwart gemaakt.

Afmetingen als boven 506/17: 53, 3,4, 14, 2,4—8,2, 58, 4,2, 11,5; 1525/15: 56,5, 4, 14, 2,4—7, 61, 4,7, 13; 1599/541: 56,5, 4, 13,5, 2,3—8, 59,5, 4,5, 13,5 cM.

1599/539. Als boven, lemmet en greep met de vorige overeenkomend, maar het ingesneden ornament op de laatste bestaande uit klaverbladen door spiralen omvat, welke gegroepeerd zijn in langwerpige vakken, die door effen, uitgeschulpte banden, op de lippen door randjes met snoerornament worden begrensd. De scheede ontbreekt.

Afmetingen als boven 66, 3,2, 15, 2,4—7,2 cM.

1599/540. Als boven, lemmet met steel, kraag en steelring geheel als die van 1525/13 (blz. 162) maar zonder emailleering en eenigszins beschadigd. Greep van bruinzwart

1) De scheede is voor het zwaard te kort.

2) *Gids*, n°. 318.

3) Ned. Sts. Crt. 12 Februari 1886, n°. 37.

4) Serie 1525. Aankoop nalatenschap VAN LANSBERGE.

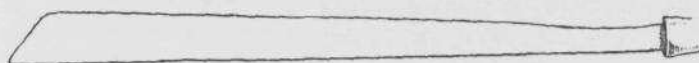
5) *Gids*, n°. 318.

hoorn, volgens type V; behalve op de bovenvlakken en tusschen de lippen geheel met ingesneden ornament bedekt; patroon: varenblad, drie- en vierbladerige bloemen binnen driehoekige en langwerpige vakken, die door bandjes met varenblad- of spiralenornament gescheiden zijn. Scheede uit een stuk geel hout met ingegrift ornament, dat veel overeenkomst toont met dat op de scheede van 1599/530 (zie blz. 160); om de scheede 18 smalle zilveren ringen. Mondstuk van ivoor als bij 1599/541 doch zonder ingegrifte versieringen.

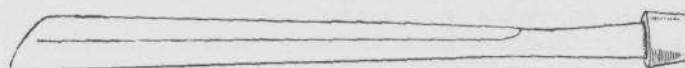
Afmetingen als boven 40,5, 4, 14,5, 2,4—8, 51,5, 4,5, 14 cM.

b. *Uit Gajō- en Alaslanden afkomstig*¹⁾.

De meeste zwaarden uit de Gajō- en Alaslanden hebben een lemmet van een der twee onderstaande typen; de greep is van uiteenlopenden vorm, het meest komt type VI voor. De scheede heeft bijna altijd den vorm van type B en bestaat uit twee plankjes, die door eenige vischgraatvormig gevlochten rotanringen of zilveren banden bij elkaar gehouden worden.

Zwaardlemmet. 1599/552. a¹

Zwaardlemmet. 1599/605. b¹

Zwaardscheede. 1499/605. Type B.

Zwaardgreep.
1599/605. VI.

1468/205 en 1599/554²⁾. Zwaarden³⁾ (*amanrēmoe*, *samarēmoe* of *amarēmoe*⁴⁾); lemmet⁵⁾ type a¹, greep⁶⁾ van zwart, gepolijst hout, rond, flauw gebogen, het einde knopvormig; bij 554 op beide zijden eene rij zilveren punten en een gebombeerd zilveren plaatje. Steelring van zilver, stootplaat van koper. Scheede type B, bij 205 geelbruin, bij 554 roodbruin, doch bij 205 zonder inkerving in den mondrand; om de scheede bij 205 vijf vischgraatvormig gevlochten rotanringen, bij 554 dertien zilveren banden. **Alas.**

205: l. lemmet 50, br. id. 1,6—4, l. greep 12,5, dm. id. 2,4—5, l. scheede 55,5, br. id. 5—6; 554: l. lemmet 51, br. id. 1,7—4, l. greep 13, dm. id. 2,3—3,8, l. scheede 58, br. id. 4,8—5,7 cM.

1468/298. Zwaard, lemmet als boven, maar kleiner, greep van geel palmhout, vorm als bij de vorige en met een zilveren gebombeerd plaatje aan weerszijden. Scheede type B, bruin met elf zilveren banden; het bovenende bovendien geheel met zilver bekleed en met een rondgaand zilveren snoertje belegd. **Alas.**

Afmetingen als boven 40,5, 1,3—3,4, 11,5, 2,3—3,4, 42, 4—5 cM.

1) SNOECK HURGRONJE, *Gajōland*, 367, 373. — KEMPEES, 94. — Coll. VAN DAALLEN, n°. 30 vlgg. — *Inventaris*, n°. 11141 vlgg. — HAZEU, *Wbk.* s. v. *amanrēmoe* en *loedjoe*. — Verg. VOLZ, *Nord Sumatra*, I, Abb. 101. n°. 11. — Id. II, 393 vlgg.

2) *Gids*, n°. 322.

4) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) Coll. VAN DAALLEN, n°. 30.

5) Voor de Gajōsche benaming der onderdeelen van zwaard en scheede zie HAZEU, *Wbk.* i. v. *loedjoe*.

6) VOLZ, o. c. II, Abb. 106, n°. 12.

1429/158, 1468/290, 1599/552. Zwaarden, lemmet type a^1 , bij 290 zeer lang en zwaar; greep van zwart hoorn, type VI, bij 290 de doorn eenigszins te voorschijn komend; het ronde gedeelte bij 158 met ingekraste streepjes, bij 290 met aan elkaar sluitende vierkanten, waarin elkaar kruisende lijnen of kruisbloemen, door een band met spiralen begrensd. 158 en 552 geene scheede, die van 290 volgens type B, bruin, met vier vischgraatvormig gevlochten rotanringen en een messing band; bovendien een omgeknoopte draagband van rood katoen. **G. L.**

Afmetingen als boven 158: 50, 2—4,5, 12,5, 2,8—4,7; 290: 67, 2—5, 17, 3,6—5,4, 66, 6—7; 552: 55, 2—5, 16, 3,4—4,8 cM.

1468/303. Als boven, veel op de vorige gelijkend, maar de doorn ver uitstekend, cilindrisch, en evenals de punten van de greep met zilver bekleed; de laatste onderaan met een snoertje. Steelring van zilver. Scheede type B, bruin, met een vischgraatvormig gevlochten rotanring en dertien zilveren banden; het bovineinde bovendien met zilver bekleed en daarop smalle en breede banden met snoerornament. **Alas.**

Afmetingen als boven 49, 1,3—3,7, 14,5, 2,5—4,5, 52,5, 4,5—5,5 cM.

1468/210 & 299. Zwaarden ¹⁾ (*gëlöebang*), lemmet type a^1 ; greep van geel hout in vorm met die van 1468/206 (blz. 149) overeenkomend, 299 ook met ingesneden rijen driehoeken en met talrijke vischgraatvormig gevlochten rotanringen; steelring van zwart hoorn (210) of koper (299). Scheede type B, 210 geel, 299 bruin met vier (210) of twaalf (299) rotanringen als voren. **Alas.**

Afmetingen als boven 210: 39,5, 1,7—4,4, 13,5, 3—3,7, 40,5, 5,5—6,5; 299: 60,5, 1,6—4,5, 14,5, 2,4—3,2, 62,5, 5—6 cM.

1468/198, 1599/551 & 605. Als voren (*amanrëmoë*), lemmet type b^1 ; greep type VI, 198 van geel, de andere van zwart hoorn; 198 met schuine strepen, 551 met ingekraste, aaneengesloten vierkanten, afwisselend met elkaar kruisende lijnen en kruisbloemen gevuld en door een snoerornament begrensd, 605 met eene rondgaande groeve. 551 met steelring van zilver, waarin gedreven bloem- en snoerornament. 551 geene scheede, de beide andere scheede type B, bruin met twee (198) of een (605) rotanringen en vijf (198) of eene (605) omwoelingen van rotanreepen. 198 en 551: **G. L.**, 605: **G.**

Afmetingen als boven 198: 53,5, 2—4,5, 14,5, 3,2—4,4, 60,5, 5,5—6,5; 551: 65,5, 1,7—4,6, 14,5, 3—4,3; 605: 50, 1,6—4,2, 14,5, 2,7—4,4, 52, 5—6 cM.

1599/553 ²⁾. Als boven, lemmet type b^1 , op het bovineinde van den rug ingesneden dwars- en elkaar kruisende strepen (merk van den maker?); greep van bruinzwart hoorn, type I (blz. 153), maar de paardenhoef geheel gesloten; aan eene zijde met krulvormig ingesneden ornament, op het ronde gedeelte elkaar kruisende lijnen binnen door uitgeschulpte lijnen begrensd vakken. Scheede ontbreekt. **G.**

Afmetingen als boven 60, 2,2—4,5, 15, 2,9—4,6 cM.

1468/302. Als boven (*amanrëmoë*), lemmet type b^1 , op verschillende plaatsen met ingekraste elkaar kruisende strepen; greep van grijs hoorn, type VI, de punten bedekt met bladzilver, dat door een zilveren snoertje wordt begrensd. Steelring van *soeasa*. Scheede type B, bruin, omgeven door dertien zilveren banden; het bovineinde bovendien geheel bekleed met zilver, waarop snoerornament van hetzelfde metaal en een uitgeschulpte ring van *soeasa*. **Alas.**

Afmetingen als boven 45,5, 1,2—3, 13, 2,5—3,7, 50, 3,5—4,7 cM.

1599/606 ³⁾. Als boven, lemmet type a^1 , maar het ondereinde volgens eene schuine lijn afgesneden, zoodat eene scherpe punt gevormd wordt. Greep van zwart hoorn, type VI, ingesneden versiering als bij 551. Scheede type B, bruin met drie vischgraatvormig gevlochten rotanringen. **G.**

Afmetingen als boven 56,5, 1,8—3,9, 14,5, 3,1—4,1, 62, 5,5—6,5 cM.

1) *Inventaris*, n°. 11400 en 11401.

2) *Gids*, n°. 324.

3) *Gids*, n°. 325.

1599/604. Zwaard, lemmet type *b*¹, maar met schuin afgesneden, scherpe punt; greep van bruin hoorn, bloemknopvormig¹⁾, steelring van koper, stootplaat van messing. Scheede type B, roodbruin met een zilveren band, zes vischgraatvormig gevlochten ringen en drie omwoelingen van rotanreepen en eene omvlechting van ijzerdraad. Bij wijze van draagsnoer een dubbel touw. **G.**

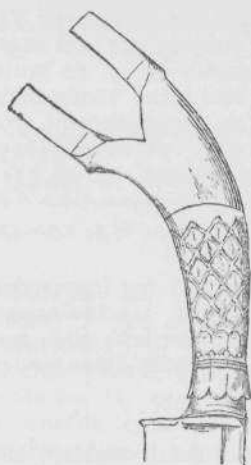
Afmetingen als boven 57, 2—4,5, 15, 3—4,5, 68,5, 5—6 cM.

1468/203. Zwaard²⁾ (*lopah*³⁾, lemmet recht, bijna overal even breed, zeer slecht bewerkt, eene scheur met een stuk *soeasa*? gevuld; rug recht, naar onderen smaller, snede aan het bovenende uitgesneden, met convexen boog in de punt overgaande. Greep van zwart hoorn, type VI. Scheede van bruin hout, type B, langs den mondrand met ingesneden dubbele rij driehoeken en krullen. Om de scheede vier vischgraatvormig gevlochten ringen en eene omwoeling van rotanreepen. **G. L.**

Afmetingen als boven 51,5, 3,2, 14, 3—4,3, 54, 5—6,5 cM.

1468/199. Zwaard⁴⁾ (*loedjoe naroe*⁵⁾, lemmet als type 540/19 van de Atjèhsche *sikin panjang* (zie blz. 160), greep van geel hoorn type IV (blz. 153), grotendeels met streepjes bedekt. Scheede volgens Pl. XII fig. 2 der Atjèhsche *sikin*, van bruin hout; omgeven met twaalf zilveren ringen en een messing; het onderende met zilver bekleed en door een zilveren snoertje begrensd. Atjèhsch wapen, doch sedert lang in de Gajölanden in gebruik. **G. L.**

L. lemmet 62, br. id. 4, l. greep 16, dm. id. 2,4—5,3, l. scheede 67, br. id. beneden 4,5, br. id. boven 11 cM.

Zwaardgreep. 1468/293.

1468/293 en 1599/555⁶⁾. Zwaarden⁷⁾ (*loedjoe alang*⁸⁾, lemmet als boven, de kelk van den steel bij 555 met *soeasa* belegd; greep van zwart hoorn (293) of geel palmhout (555), volgens type VI (blz. 164), de punten met zilver bekleed, bij 555 bovendien met een driehoekig plaatje van *soeasa* belegd. Als steelring een gekartelde messingen ring, gevolgd door eene rij, aan de randen gegroefde schilden van *soeasa* (293) of enkel zilveren (555) driehoeken, die als schubben over elkaar liggen (*sisik rëmbiö*) en een effen *soeasa*-ring (zie nevensstaande afbeelding). Bij 555 bij het begin van den vork aan weerszijden een zilveren plaatje. Scheede bij 293 van bruin hout, onderaan recht afgesneden, met een afzonderlijk mondstuk van hoorn met twee uitstekende punten; dit mondstuk geheel met zilver bekleed, aan een einde eindigend in een plaatje, aan het andere in drie, door een snoertje omgeven kogeltjes; om de scheede zeven zilveren banden, onder- en bovenende over groote lengte met zilver bekleed, langs den bovenrand een snoertje, gevolgd door een uitgeschulpten *soeasa*-ring. Scheede bij 555 volgens type B, bruin met zes zilveren banden. **G. L.**

Afmetingen als boven 1429/293: 47, 4, 15, 2,4—5, 56, 5, 12; 1599/555: 54,5, 3,5, 15, 2,4—4,5, 53⁹⁾, 5, 6,5 cM.

- 1) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 7.
- 2) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 367. — *Inventaris*, n°. 11132 vlgg. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 29. — Eigenlijk kapmes.
- 3) HAZEU, *Wbk.* s. v.
- 4) *Inventaris*, n°. 11141.
- 5) HAZEU, *Wbk.* s. v.
- 6) *Gids*, n°. 320.
- 7) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 374. — *Coll. VAN DAALEN*, n°. 31. — *Inventaris*, n°. 11144.
- 8) HAZEU, *Wbk.* s. v. *loedjoe*.
- 9) De scheede is te kort voor het lemmet.

1599/516¹⁾. Zwaard (*lading*²⁾, lemmet geheel overeenkomend met de Atjèhsche *ladieng* (zie 1289/10 blz. 157); greep van ivoor, type I (blz. 153), maar hol en met dunnen wand. Geen scheede. **G.**

L. lemmet 56, br. id. 2—4,5, l. greep 15, dm. id. 3—4 cM.

c. *Afwijkende vormen.*

300/1446. Recht zwaard, lemmet zeer fraai gedamasceerd met fijne golflijnen en groote onregelmatige figuren; rug en snede recht en divergeerend; de eerste dik, dakvormig, nabij het onderende met eene inkeping en daarop met convexen boog overgaande naar de scherpe punt; de snede over de geheele lengte beitelvormig geslepen. Greep van bruin hout, het onderende breed, daarna dunner en het bovendende bewerkt als een vogelkop met kroon; om het onderende bekleeding van zilver, waarin gedreven bladornament. Scheede van hetzelfde hout als de greep, recht, het onderende schuin afgesneden, het bovendende breder en aan eene zijde puntig; nabij onder- en bovenrand ingesneden, uitgeschulpte dwarsranden, bij den laatste door een vooruitstekende lijst gevolgd. — Geheel van het model, zooals in de Preanger-Regentschappen (W. Java) voorkomt en waarschijnlijk van daar afkomstig. **A.**

Afmetingen als boven 53,5, 2—3,2, 14, 3,2—4,5, 58,5, 4, 6 cM.

730/23. Als boven, lemmet fraai gedamasceerd met smalle en breede golflijnen; rug recht, aanvankelijk breed, nabij het onderende met een flauwen boog overgaande naar de punt en over dit gedeelte dunner, snede bijna recht, over de geheele lengte scherp. Greep van zwart hoorn, ovaal, sterk gebogen, nabij het lemmet met rondgaande verdikking; het bovendende breder uitlopend, in doorsnede driehoekig en uit verschillende, met ruggen aan elkaar sluitende vlakken bestaande; aan de zijde van de snede een platte band, aan eene zijde met eene rij H-vormige insnijdingen, aan de andere met eene rij ingesneden klaverbladen?; het einde van de greep met krullen en rechte uitsteeksels, de eerste eene rij gaten vormend. Scheede uit twee bruine plankjes bestaande, in doorsnede ovaal met spitse uiteinden; onderende met rondgaande verdikking en daarboven op eenigen afstand een rondgaand bandje; bovendende iets breder en met stomp uitsteeksel aan den bovenrand; buitenzijde op twee plaatsen met eene verdikking waarin twee gaten, waardoor bij een, een ruw touw gehaald is; om de scheede eene onregelmatige omwoeling van smalle rotanreepen. — Bij den aankoop vermeld als te zijn afkomstig van *Atjèh*; zeer waarschijnlijk behoort dit zwaard op *Celebes* thuis³⁾. **A.**

Afmetingen als boven 51, 2—3,5, 17, 3,8—7,3, 54,5, 5, 5,5 cM.

313/1. Als boven, lemmet effen, in den vorm geheel met dat van 730/23 overeenkomend. Greep⁴⁾ van grijs hout, ovaal, het bovendende gebogen en vaasvormig; onderende verdikt en omgeven door een vischgraatvormig gevlochten ring van rotanreepen, daarboven eene zwartgemaakte touwomwoeling; het bovenste deel geheel met ingekraste figuren; patroon: spiralen en bladornament besloten in onregelmatige, door met ruiten gevulde banden begrensde vlakken. Scheede uit twee bruine planken bestaande, onderaan puntig, naar boven breder en dikker; om de scheede, met koperen nagels bevestigd, drie breede messingen banden. Ook de mondrand met belegsel van messing. — Bij den aankoop als van *Atjèh* afkomstig vermeld; waarschijnlijk echter van *Centraal-Celebes* afkomstig. **A.**

Afmetingen als boven 53,5, 2,3—4,5, 14,5, 3,5—6, 56, 5,5, 7 cM.

351/39⁵⁾. Als boven, lemmet effen, rug en snede recht, divergeerend, de eerste dakvormig, bovenaan zeer breed, naar onderen smaller en met convexen boog naar de

1) *Gids*, n°. 328. — Zie bij 1289/10 (blz. 157). — Verg. VOLZ, *Nord Sumatra*, II, Abb. 106, n°. 6.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) Zie MEYER & RICHTER, *Celebes* I, Pl. VII, fig. 6.

4) Verg. MEYER & RICHTER, *Celebes* I, Pl. XVI, fig. 9.

5) *Cat. Mar.* n°. 1338.

punt overgaande, de laatste over bijna de geheele lengte geslepen. Greep van zwart hoorn, ovaal, naar boven breeder, flauw gebogen en twee uitgeschulpte lippen vertoonend; dwars door het onderste deel van de greep een nagel van hoorn (?) tot bevestiging van den doorn. Scheede van grijs hout, uit twee plankjes bestaande, die op vijf plaatsen door smalle rotanvezels, die om den rug zijn gewonden en aan de zijde van de snede door gaten gestoken zijn, worden bijeengehouden; bovineinde van de scheede iets breeder, de mondrand rechthoekig uitgekeeft. Om de scheede een foudraal van bruin katoen en daarom een van rood katoen. — Geheel overeenkomstige zwaarden worden op *Boeroe* aangetroffen ¹⁾. **A.**

Afmetingen als boven 44, 2,8—5, 17,5, 3,3, 6,2, 46, 6, 6,5 cm.

360/8193. Recht zwaard, lemmet ²⁾ effen, recht, rug recht en breed, het onder-einde geslepen en met convexen boog naar de punt overgaande, snede flauw concaaf, mede met convexen boog overgaande in de punt en bijna geheel geslepen. Greep van zwart hoorn, ovaal, gebogen en bovineinde verbreed; aan de zijde der snede bladkrullen, zoodat het schuin afgesneden eindvlak zich uitgeschulpt vertoont. Scheede ³⁾ van hout, uit twee planken bestaande, rug rond, snedezijde plat; onder-einde schuin afgesneden en met eene schoenvormige verdikking, op eenigen afsiand door een ronde, rondgaande verdikking gevolgd; bovineinde iets breeder, de rugzijde hier uitgesneden; op eenigen afstand daaronder aan de binnenzijde eene trapeziumvormige verdikking met twee paren gaten; door het onderste paar een bundel draagsnoeren. Om het middelste deel van de scheede talrijke omwindingen van paren rotanvezels, nabij het bovineinde twee breedere van talrijke vezels; de omwonden gedeelten, zoomede de rotanvezels rood geverfd, het overige deel van de scheede zwart. — Waarschijnlijk afkomstig van Midden-Celebes. **A.**

Afmetingen als boven 73,5, 3,3—6, 13, 3,6—5, 76, 6,5, 7 cm.

1410/1. Zwaard, lemmet voor het grootste deel met gegraveerde versieringen bedekt: aan het bovineinde eene vierpuntige ster in een vierkant van snoerornament; verder evenwijdig aan rug en snede en in eene gebogen lijn randen met dergelijk ornament en daartusschen vierpuntige sterren als boven en bladkrullen; het lemmet eenigszins knievormig gebogen; de rug uit twee rechte gedeelten bestaande, waarvan het bovenste naar onderen smaller, het onderste scherp; snede eerst flauw concaaf, vervolgens convex en met een dergelijken boog in de punt overgaande. Greep van roodbruin hout, ovaal, naar boven breeder en in den vorm van een geopenden bek, waarin de tong zichtbaar; op de greep talrijke ingesneden randen met breed- of smal snoerornament of golflijnen, benevens eenige bladkrullen. IJzeren steelring. Geene scheede. — De afkomst van dit zwaard is onzeker, misschien Bataklanden? ⁴⁾. **A.**

L. lemmet 41,5, br. id. 2—5,5, l. greep 21,5, dm. id. 3—4,6 cm.

868/2. Als voren, het lemmet wat den vorm betreft nagenoeg met dat van 1410/1 overeenkomend, maar aan weerszijden eenigszins hol en met kleine uitsteeksels nabij het dikke bovineinde van snede en rug; het lemmet donkerbruin en met uit ingeprikte punten bestaande teekeningen: menschelijke aangezichten met een uit vederen? of een kroon bestaand hoofddekseel, zigzagvormige, met streepjes gevulde randen en onregelmatige kromme lijnen; op enkele plaatsen is verguldsel aangebracht; de geheel vergulde steel rond, met twee diepe rondgaande groeven. Greep van donkerbruin hout, rond met talrijke rondgaande groeven, het bovineinde bewerkt als een dierenkop? met groote, halfronde onderkaak; op de plaats der oogen en langs den rand van de onderkaak eenige roode of blauwe ronde steentjes. Steelring van messing met twee ingeprikte zigzaglijnen. Geene scheede. — Afkomst onzeker. **A.**

L. lemmet 54, br. id. 1,6—4,8, l. greep 17, dm. id. 2,4—5,7 cm.

1) Zie RIEDEL, *De sluiik- en kroosharige rassen tusschen Selebes en Papua*, Pl. IV, fig. 3.

2) Verg. FOY, *Schwerter von der Celebes-See* (Publ. Dresden XII), Taf. IV, Fig. 6 a.

3) MEYER & RICHTER, *Celebes I*, Pl. I, fig. 5 a en Pl. XVI, fig. 5 a.

4) Voor den vorm van het lemmet zie v. D. TUUK, *Wdk. Pl. XV*, fig. 1.

1468/211, 314—316. Zwaarden van *Sĕrawak*; beschrijving zie Dl. II, 201 van dezen Catalogus. — In *Alas*? van *Sĕrawakkers* aangekocht.

d. Onderdeelen en modellen.

163/32. Scheede voor een *sikin panjang*, geheel met het aangegeven type Pl. XII fig. 2 overeenkomend, van geel hout; versieringen op de buitenzijde als bij 1599/533 (zie blz. 160), de binnenzijde effen. **Gr. A.**

L. 56,5, br. beneden 4,5, br. boven 10 cM.

370/3001¹⁾. *Tarah badjõe*²⁾ (model $\frac{1}{4}$), in den vorm veel met een *tarah badjõe* (zie blz. 154) overeenkomend; lemmet van ijzer, rug flauw concaaf, naar onderen dunner en met convexen boog in de punt overgaande, snede flauw convex en geheel scherp. Greep van geelbruin hout, flauw gebogen, in doorsnede achthoekig, bovineinde paardenhoefvormig en aan de zijde van de snede getand. **A.**

L. lemmet 14, br. id. 1,2—2,2, l. greep 10, dm. id. 1,7—2,6³⁾ cM.

370/3004⁴⁾. Lemmet, van een houwwapen (model), van bruin hout; rug zeer flauw concaaf, naar onderen smaller, snede eerst flauw concaaf, daarna convex, het onder-einde scheef afgesneden en dakvormig. Vierkante doorn. — Dit model komt niet met het lemmet van bekende Atjĕhsche houwwapens overeen. **A.**

L. 30,5, br. 1,4—3,2 cM.

2. Sabels.

1599/543—545⁵⁾. Sabels (*peudeueng*⁶⁾ *Peusangan*), lemmet effen, flauw gebogen, naar onderen smaller, snede convex, over de geheele lengte scherp; drie ongelijk lange bloedgroeven aan weerszijden van den rug, bij 543 nog eene korte groeve aan het bovineinde van het lemmet; kelkvormige steel en kraag als bij de *sikin* (zie blz. 158). Greep van grijs hoorn (type V, zie blz. 153) de versieringen bij 544 en 545 geheel met die van 1333/4 (blz. 163) overeenkomend, bij 544 echter ook de driehoekige zijkanten der lippen met dergelijk ornament bedekt; bij 543 dergelijke, ingesneden versieringen, maar veel dieper, *à jour* bewerkt met bloemen en bladkrullen. Scheede uit twee bruine planken bestaande, bij 543 door zeven zilveren en drie koperen banden, bij 545 door een koperen band bijeengehouden. Ivoren mondstuk overeenkomende met dat van 1333/4, maar wit en de ingesneden bladkrullen zwart gemaakt⁷⁾. **N. kust A.**

1599/543: l. lemmet 73,5, br. id. 3, l. greep 17, dm. id. 2,2—7,5, l. scheede 75, br. id. beneden 3,5, br. id. boven 14,5; 1599/544: l. lemmet 73,5, br. id. 3,2, l. greep 15,5, dm. id. 2,3—8, l. scheede 78, br. id. beneden 4, br. id. boven 15; 1599/545: l. lemmet 79, br. id. 3, l. greep 14, dm. id. 2,2—7,5, l. scheede 80, br. id. beneden 3,5, br. id. boven 13,5 cM.

1599/546⁸⁾. Als boven⁹⁾ (*peudeueng oelĕe tapa^e goeda*¹⁰⁾), lemmet effen, wat den vorm betreft nagenoeg met dat der vorige overeenkomend, doch de rug over het bovenste gedeelte overal even breed en daarna het lemmet iets smaller wordend; bovendien de snede aan het bovineinde over eenige lengte niet scherp, zoodat op beide zijden van

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n°. 35/f.

2) Verg. 1599/525—528 hierboven blz. 154.

3) De afmetingen van de greep zijn buiten verhouding groot, verg. 1599/525.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n°. 35/?.

5) *Gids*, n°. 313.

6) Zie ook VAN LANGEN, *Wbk. i. v. pĕdĕng*.

7) Een dergelijk gevest heet: *oelĕe toempang beunteuĕng*. — Zie VELTMAN, *Wdl. i. v. zwaard*. — Volgens VAN LANGEN, *Wbk.* is *toempang* = schragen, leunen, stutten, en *bĕntĕng* = dwars. — Verg. Not. Bat. Gen. 1892 bijl. II, n°. 3 (*peudeuĕng toempang beunteuĕng*).

8) *Gids*, n°. 314.

9) VELTMAN, *Wdl. Pl. fig. 7*.

10) O. c. blz. 63. — *tapa^e goeda* = paardenhoef. Het verband met den vorm van het gevest is niet duidelijk.

het lemmet een flauwe rug zichtbaar is, die van de snede tot aan de bloedgroeven reikt. Greep van grijs hoorn, ovaal, bovineinde gebogen, gespleten en uit de geopende lippen eene dikke, aan de punt omgebogen tong te voorschijn komend; het onderste deel van de greep effen, met breede en smalle rondgaande verdikkingen; het rechte gedeelte met ingegrifte, elkaar kruisende strepen, aan het onderende begrensd door met bladkrullen gevulde driehoeken; op de lippen evenzeer ingegrifte bladkrullen. — De scheede ontbreekt. Wordt veel gedragen op de **O. kust A.**

L. lemmet 73,5, br. id. 3, l. greep 15,5, dm. id. 3,2—4,4 cM.

506/12¹⁾, 1333/5 en 1599/547²⁾. Sabels³⁾ (*beulangkah* of *koelangkah Pasè*), lemmet effen, flauw gebogen, overal even breed, behalve aan de punt en overigens overeenkomende met dat van een *roedōih* (zie boven blz. 156); kelkvormige steel en kraag als boven. Greep van grijs of zwart hoorn (type V), ook wat de versieringen betreft met die van 1333/4 overeenkomend. Scheede bij 547 ontbrekend; die van 12 en 5 als van de *peudeueng* hierboven, bij 12 met vijf breede zilveren banden, de bovenste met snoerornament aan den bovenrand, 5 met een breeden en drie smalle koperen banden en een vischgraatvormig van rotanvezels gevlochten ring; mondstuk bij 12 van ivoor, als dat van 1525/15 (zie boven), doch met eenige ingegrifte bladkrullen op het omhoog gekrulde einde, bij 5 van bruin hout, als dat van 1333/4. **N. kust A.**

Afmetingen als boven 506/12: 70,5, 3,5, 15, 2,2—7,6, 72, 4, 12; 1333/5: 66, 3, 17,5, 2,2—9,6, 71, 4, 13,5; 1599/547: 68, 3,4, 13, 2,2—8,4 cM.

1599/548. Als boven (*beulangkah?*), lemmet effen, flauw gebogen, rug concaaf, naar onderen smaller, het onderste deel geslepen en aan weerszijden met ondiepe bloedgroeve; snede convex en met convexen boog in de punt overgaande; beide zijden van het lemmet over het middelste deel eenigszins hol, zoodat evenwijdig aan de snede en het scherpe deel van den rug flauwe ruggen gevormd zijn; kelkvormige steel en kraag als boven. Greep van grijs hoorn volgens Type V, geheel effen. Scheede van twee bruine planken, door twee breede zilveren ringen bijeengehouden; het mondstuk ontbreekt. **A.**

L. lemmet 65, br. id. 3,2, l. greep 15, dm. id. 2,2—8, l. scheede ?, br. id. 3,6 cM.

1599/550⁴⁾. Korte sabel⁵⁾ (*peudeueng oelè geureupōng*), lemmet effen, flauw gebogen, rug concaaf, over het middelste deel meer gebogen dan aan de uiteinden, het onderste deel geslepen en voor het overige, in de lengte met eene gleuf, afgewisseld door twee, tusschen dwarsstrepen begrensde kruisen; aan weerszijden van den rug ongelijk lange bloedgroeven; snede convex, geheel geslepen en met convexen boog in de punt overgaande. Greep van grijs hoorn, ovaal, het bovineinde knopvormig verdikt; aan de zijde der snede eenige groeven in de lengterichting. Eenvoudige scheede van rood leder. **A.**

Afmetingen als boven 51, 3—3,8, 13, 3,1—4,6, 54, 4,5 cM.

1468/200. Als boven (*pèdang*⁶⁾), lemmet flauw gebogen, rug concaaf, naar onderen smaller en met bloedgroeve over het grootste deel van de lengte; snede convex en met convexen boog in de punt overgaande; beide zijden van het lemmet in het midden concaaf, zoodat evenwijdig aan rug en snede flauwe ruggen gevormd worden. Greep van messing; middenstuk ovaal met dakvormigen rug, platte stootplaat, in een knop eindigend en rechthoekig daarop een platte beugel naar het bovineinde; dit laatste afgerond, met een ruitvormig plaatje, waarop een cylinder. Scheede flauw gebogen, van bruin hout, uit twee planken bestaande, die door twee vischgraatvormig gevlochten rotanringen worden bijeengehouden; onderende puntig, naar boven iets breeder. — De sabel is ingevoerd, de scheede is van Gajō'sch maaksel. **G. L.**

L. lemmet 55, gem. br. id. 3,5, l. greep 13, gr. br. id. 11, l. scheede 67,5, gr. br. 5 cM.

1) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

2) *Gids*, n°. 315.

3) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 6 en i. v. zwaard. — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II, B 8.

4) *Gids*, n°. 316.

5) VELTMAN, *Wdl.* Pl. fig. 8.

6) HAZEU, *Wbk.* s. v. — Zie ook VOLZ, *Nord-Sumatra*, II, Abb. 106, n°. 1 en 2.

1468/164 & 1599/549¹⁾. Kromme sabel²⁾ (*peudeueng*³⁾, lemmet effen, gebogen, rug concaaf, naar onderen eerst geleidelijk en dan plotseling veel smaller wordend; over twee derden aan weerszijden met eene bloedgroeve; snede convex, bijna geheel geslepen en met convexen boog in de punt overgaande; beide zijden van het lemmet over een deel hol, zoodat evenwijdig aan de geheele snede en een deel van den rug, flauwe ruggen gevormd worden, nabij de punt tot een vereenigd. Greep van ijzer met korf; het middenstuk rond, gebogen, eenigszins vaasvormig, met een dubbelen kelkvormigen ring (549) of grootendeels met gevlochten zilverdraad omwonden (164); het boveneinde halfbolvormig, bij 164 door een met ingeprikte punten voorziene ster gesloten; in het midden daarvan een staafje schuin te voorschijn komend; de korf bestaat uit twee gebogen bladen, die met een scherpen rug samenkomen; onder de korf eene verdikking met krulvormige uiteinden en aan weerszijden in het midden een plat, spits toeloopend staafje; behalve het halfbolvormige gedeelte, het middenstuk (549) en de korf (164 en 549) aan de buitenzijde bedekt met ingebeiteld blad-, snoeren bloemornament. In den korf van 164 een met wit- en gebloemd katoen overtrokken kussentje. — Geene scheede. **Geheel A.**⁴⁾.

164: l. lemmet 83, br. id. 2,1, l. greep 14,5, gr. br. id. 7,5; 549: l. lemmet 78, br. id. 4, l. greep 15, gr. br. id. 7,5 cM.

1239/278. Als boven, veel op 1599/549 gelijkend, maar het lemmet smaller en op den korf ook ingebeiteld snoerornament. Op eene zijde van het lemmet het fabrieksmerk? **WARYD W^o CARTI?** Scheede van dun hout, met rood leder overtrokken, zeer beschadigd. — Volgens den verzamelaar in 1854 te *Singkil* van een Atjèhschen Rijks-groote ten geschenke ontvangen. De prijs van dergelijke sabels was destijds \$ 80.

W. kust A.

L. lemmet 78,5, br. id. 3, l. greep 15, gr. br. id. 7,5, l. scheede 78, br. id. 3,5 cM.

1429/200. Als boven, lemmet flauw gebogen, rug concaaf, naar onderen smaller, aan weerszijden met drie ongelijk lange bloedgroeven, scheede convex, met convexen boog in de punt overgaande; greep als die van 164, doch zonder kussentje en het boveneinde beschadigd. Scheede van roodbruin leder, flauw gebogen, onderaan puntig en met zilveren beslag, met paars en geel flanelen en rood katoenen lappen omwikkeld. **Geheel Atjèh.**

L. lemmet 75,5, br. id. 2,5, l. greep 15,5, gr. br. id. 7,5, l. scheede 76, br. id. 3,5 cM.

1468/294. Als boven, lemmet als dat van 200 doch op beide zijden met een fabrieksmerk: twee halve manen en **PATENT. D. D. LUNESCHLOSS; SOLINGEN**; greep als die van 1599/549; het boveneinde van den halven bol echter bedekt met eene zilveren ster, het boveneinde van den doorn met zilverbekleding, onderaan met een snoertje, boven met een ringetje van *soeasa*. Scheede van geel hout, flauw gebogen, uit twee plankjes bestaande, aan weerszijden met ingesneden figuren: sterren, bloemen, kruisen en krullen binnen rechthoeken; om de scheede zeven zilveren banden, aan de buitenzijde met ingedreven bloemen en krullen, het boveneinde met op gelijke wijze versierd beslag, langs den bovenrand een snoertje, door een vischgraatvormig gevlochten rotanring gevolgd. — De sabel is ingevoerd, de scheede van Gajò'sch fabriekaat. **G. L.**

Afmetingen als boven 82, 3, 15, 8, 80, 4 cM.

1468/201. Rechte sabel (*kasdq*⁵⁾, lemmet recht, naar onderen iets smaller, rug en snede recht, de eerste naar onderen smaller, beide met convexen boog in de punt overgaande; het middengedeelte aan beide zijden van het lemmet concaaf. Greep van bruin hout, flauw gebogen, in doorsnede ovaal met scherpe kanten, boveneinde bloem-

1) *Gids*, n°. 312.

2) VELTMAN, *Gdsmdknst*, 362 en Pl. IV, fig. 11. — JACOBS, II, Pl. X A. — KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. IX. — NIEUWENHUYZEN, 159, n°. 11. — *Not. Bat. Gen.* 1900, Bijl. II, blz. XI.

3) VELTMAN, *Wdl.* i. v. zwaard. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *pèdèng*.

4) Opgave van den schenker van 1468/164.

5) Volgens den schenker.

knopvormig, met talrijke diep ingesneden krullen ¹⁾; steelring van hoorn, naar onderen breeder en met dwarsgroeve. Scheede uit twee bruine, ruwe planken bestaande, onderaan uitgeschulpt en smaller dan boven; om de scheede vier vischgraatvormig gevlochten ringen en vijf omwoelingen van rotanreepen, een zilveren band en twee ringen van rood katoen met borduursel van wit of zwart garen. — Deze sabel, die meer tot de degens nadert (zie boven blz. 152), is volgens den inzender bestemd voor *teungkoë's* en waarschijnlijk van de Oostkust van Atjeh afkomstig. **G. L.**

Afmetingen als boven 76,5, 3, 14, 3,2—6, 82, 3,5—5,5 cM.

172/2. Kromme sabel, van Europeesch maaksel; lemmet effen, gebogen; rug concaaf, naar onderen smaller en met onduidelijk opschrift: „Fond^{rie} Imp. (de?) Klingenthal, Septembre 1811”; snede convex en met convexen boog in de punt overgaande; beide zijden eenigszins hol met onduidelijken rug evenwijdig aan de snede. Greep van geribd, zwartgeverfd hout, rug en boveinde met messing bekleed; korf uit drie messingen bogen bestaande, aan de rugzijde een naar onder gebogen uitsteeksel, aan weerszijden op het midden twee langwerpige, onder de greep uitstekende, alles van messing. Scheede van ijzer? met twee draagringsen. **Gr. A.**

L. lemmet 87, br. id. 3, l. greep 13,5, gr. br. id. 9, l. scheede 92, br. id. 5 cM.

370/3000 ²⁾. Sabel ³⁾ (model ⁴⁾), lemmet van ijzer, met dat van 1599/549 vrij goed overeenkomend, maar naar verhouding veel te breed; greep van bruin hout, geheel afwijkend en gelijk aan die van 370/3001. Scheede bestaande uit twee bladvormige plankjes, op twee plaatsen door omwoeling met rotanvezels bijeengehouden-en dus geheel in vorm afwijkende van de scheede bij een *peudeueng* behoorend. **A.**

L. lemmet 18, br. id. 2, l. greep 12 ⁴⁾, dm. id. 1,7—3,1, l. scheede 17, br. id. 4—6 cM.

D. Vuurwapens.

I. Kanonnen.

196/1 ⁵⁾. Kort kanon (*meureujam* ⁶⁾), van ijzer, zeer verroest; afgeknot kegelvormig (met afgebroken monding?); op het midden een springend luipaard (?) boven struikgewas; zundgat omgeven door een verhoogd randje, daarnaast aan weerszijden een doorboord, onregelmatig uitsteeksel, achtereinde met verhoogden band, met ingegoten letters, waarvan het woord Dublin nog te lezen is, Staartstuk rond en hol, met dikke, rondgaande verhooging. Geene tappen. Monding door een mondstop gesloten. **W. kust A.**

L. 91, kaliber 5,5 cM.

169/1 ⁷⁾ en 196/2. Kanonnen, van ijzer, aan de monding dikker, nabij de ronde tappen en het achtereinde met rondgaande banden. Het zundgat op een rechthoekig, verhoogd gedeelte, dat eene gleuf in de lengte heeft. Druif knopvormig; broekingoog. 169/1 op het midden eene ingegoten kroon en daaronder S J S. — Volgens den inzender vormen dergelijke kanonnen de bewapening van kleine Atjehsche oorlogsvaartuigen. **A.**

169/1: l. 93, kal. 5,5; 196/2: l. 77, kal. 5,5 cM.

1599/638 ⁸⁾. Kanonnetje, van koper (?), afgeknot kegelvormig, aan de monding iets dikker; met tal van groepen van rondgaande banden; zundgat met een stukje plaatkoper gevoerd; druif eikelvormig; achter de cilindrische tappen op een gegraveerden, aan de einden gespleten band: „N°. 4.” De tappen draaibaar in een messingen vork, die onderaan een tapsch toeloozend verlengstuk heeft. **A.**

L. 46, kal. 2,4 cM.

1) Vergl. Dl. IV, Pl. VII fig. 3, van dezen Catalogus.

2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n°. 35/d.

3) Volgens bovengenoemden Cat. „Model van een *pedeng*.”

4) Zie aant. ³⁾ bij 370/3001. — Verg. 1599/549.

5) Serie 196 don. J. J. KORNDÖRFFER, Dec. 1877.

6) VELTMAN, *Wdl. i. v. kanon*. — Verg. VAN LANGEN, *Wbk. i. v. mēriam*.

7) Serie 169 don. J. J. KORNDÖRFFER, Dec. 1876.

8) *Gids*, n°. 354.

1599/639¹⁾). Kanonnetje, op 638 gelijkend, maar met vijf groepen ieder van drie rondgaande banden, door groeven gescheiden; nabij het zundgat afgeplat (beschadigd), druif knopvormig. Lange, dunne tappen en daarboven een oog in den vorm van een draak. Geen vork. **A.**

L. 24, kal. 1,4 cM.

245/29²⁾). Als boven, van messing, de monding dik en met uitgeschulpten rand, om het lichaam en het achtereinde tal van verhoogde rondgaande banden; het achtereinde cilindervormig en hol met kraag. Zundgat tusschen twee onregelmatige uitsteeksels. Op het bovenzvlak eene rij van vijf ingegrifte Bourbonsche leliën, gevolgd door eene dergelijke, maar verhoogde figuur en twee schuine rijen onduidelijke, achtstralige sterren. De korte cilindrische tappen draaibaar in een ijzeren vork, die naar onderen spits toeloopt. — Gevonden op vaartuig van *Pasè* en veroverd nabij Diamantpunt.

O. kust. A.

L. 39, kal. 2,2 cM.

2. Donderbussen en geweren³⁾.

1599/634⁴⁾). Donderbus (*beudé keumoeraih* of *peumoeraih*), ijzeren loop, bovenaan rond en wijder uitlopend, onderaan achtkantig en met een schroef met vierkanten kop aan de lade bevestigd. Lade en kolf van roodbruin hout; de eerste aan het bovineinde met een reep messing belegd; daaronder eene gleuf voor den laadstok, die uit een takje bestaat en onderaan steekt in een messing, vaasvormig busje; onder den loop op de lade eenige ruw ingesneden krullen. Van het slot is alleen nog de trekker aanwezig. Beslag tegenover de slotplaat van messing, uitgeschulpt en met een ijzeren schroef bevestigd, beugelkrop en kolfplaat van messing. **A.**

L. 105, kal. aan de monding 5,3 cM.

1599/633. Als boven, ijzeren loop, bovineinde plat ovaal en wijder uitlopend, onder-einde achthoekig en met een schroef aan de lade bevestigd; nabij het bovineinde op den loop eene waaivormige rij van vijf diepe groeven, door concentrische, ondiepe omgeven en onder en boven gevolgd door eene dubbele, rondgaande groef en eene rij halve cirkels; daaronder nog eene driehoekig figuur, uit krullen en cirkels samengesteld; nabij het onder-einde van den loop inelkaargrijpende *swastika's* en daarboven eene rij, met eene zigzaglijn gevulde driehoeken, de figuren aan het onder-einde met geel metaal geïncrusteerd. Lade en kolf van donkerbruin hout; in de ligplaats voor den (ontbrekenden) laadstok, twee messingen cilindertjes met kraag, de onderste met driehoekig verlengstuk naar onderen. Defect vuursteenslot, met eene gegraveerde kroon onder de letters G. R.; S-vormig beslag, beugelkrop met doorboring (voor een cordonbeugel) en kolfplaat van messing. **A.**

L. 145, kal. aan de monding 5,5—8 cM.

194/5⁵⁾). Als boven, op 1599/633 veel gelijkend, maar het bovineinde van den loop rond; versiering als boven, maar zonder het driehoekige figuur nabij het bovineinde en met eene krul in plaats van eene zigzaglijn in de driehoeken nabij het onder-einde. Lade, kolf, busjes voor den laadstok als boven; deze van ijzer met vaasvormig bovineinde. Vuursteenslot met ingegraveerde kroon en anker. Slotplaat, beugelkrop en kolfplaat als boven. *Samalanga. N. kust Atjeh.*

L. 128, kal. aan de monding 5,5 cM.

1) *Gids*, n°. 354.

2) Serie 245 don. J. A. KRUYT, Juli 1880.

3) Verg. KRUYT, Pl. tegenover 56, fig. II. — JACOBS, II, Pl. X B (*kèmoera*). — VELTMAN, *Wdl.* i. v. Geweer. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *pèmoeras*. — Het slot is altijd, het overige gewoonlijk van Europeesch fabrikaat.

4) *Gids*, n°. 354.

5) Serie 194 don. W. F. MEYEN, Dec. 1877.

292/1. Donderbus, veel op 1599/633 gelijkend, maar korter en de loop bovenaan rond, nabij het bovineinde geen driehoekig figuur, in de driehoeken nabij het ondereinde eene S; alle figuren op den loop met onduidelijke zilver-incrustatie. Vuursteenslot met merk G. R. onder eene kroon en TOWER; overigens als boven. A.

L. 100, kal. aan de monding 5 cM.

506/10¹⁾. Als boven, met 1599/633 bijna geheel overeenkomend, maar de loop aan het bovineinde rond en in de driehoeken, welke nabij het ondereinde zijn gegraveerd, eene S. IJzeren laadstok met kegelvormig bovineinde. IJzeren vuursteenslot met ingegraveerde kroon en TOWER; overigens als voren. A.

L. 119, kal. aan de monding 6 cM.

506/11²⁾. Als boven, met de vorige overeenkomend, maar op den loop onder de versiering aan het bovineinde eene, uit cirkels bestaande vierbladerige bloem, omgeven door krullen en gevolgd door eene rij halve cirkels. De laadstok gevormd door een recht, ijzeren staafje. Lade en loop op drie plaatsen met vischgraatvormig gevlochten rotanringen aan elkaar verbonden. A.

L. 117, kal. aan de monding 5 cM.

255/6³⁾. Als boven, met de vorige overeenkomend, doch het bovineinde van den loop met een rondgaand rugje; daaronder drie, waaivormig gegroepede gleuven en verder versiering als boven, onderaan *swastika's* en driehoeken; op het midden van den loop nog een gegraveerd ruitvormig ornament, uit cirkels en krullen samengesteld. Lade, kolf, zeer lange laadstok en beslag als boven; achter het slot ingesneden, elkaar kruisende lijnen. Op een der zijden van de kolf een ingesneden en verguld figuur, bloemen of boomen? voorstellend, op de andere ingesneden حق كركون (Naam van den eigenaar?). IJzeren vuursteenslot met merk G. R. onder eene kroon en eenige onleesbare letters. Als draagband een lap wit katoen, die nabij de monding en aan den beugelkrop vastgemaakt, en voor een deel tot een met watten gevulde rol aaneengenaaid is. Aan den beugelkrop hangt aan een touwtje een olielapje. A.

L. 110, kal. aan de monding 5 cM.

540/22⁴⁾ (2 Exempl.). Als boven, ijzeren loop, bovenaan rond en wijder uitlopend, onderaan achthoekig; nabij het bovineinde in de lengterichting van den loop eene gleuf en ter weerszijden daarvan bij een ex. vier, bij het andere vijf korte dwarsgleuven; alle deze door eene concentrische groeve omgeven en naar onder en boven gevolgd door eene dubbele groeve en eene rij halve cirkels; op het midden van den loop een ruitvormig figuur als bij 255/6, onderaan *swastika's* en driehoeken als boven, de laatste met S gevuld; bij een ex. al het graveerwerk met zilver geïncrusteerd; bij het andere zeer onduidelijk. Lade, kolf, laadstok (bij een ex. ontbrekend) en beslag als boven. Bij een ex. ter weerszijden van de lade een ruitvormig koperen plaatje; aan dit ex. een bovencordonbeugel, draaibaar om een door de lade gestoken ijzeren staafje en een cordonbeugel, draaibaar in een oog van den beugelkrop; deze beide door eene reep wit katoen verbonden; bij ditzelfde exemplaar achter het slot elkaar kruisende, ingesneden groeven op de lade. IJzeren vuursteenslot, bij een ex. gemerkt G. R. en daarboven een met 4 gekroond hart, dat in vieren verdeeld is en de letters V. E. I. C.⁵⁾ vertoont, benevens het jaartal? 1818, het andere met eene kroon en TOWER; dit laatste heeft tot verbinding van loop en lade eene boven ineengedraaide omwoeling van rotanreepen, terwijl aan den beugelkrop een gedraaid touwtje is verbonden, dat met eene lus om de kolf is gelegd. — In een exemplaar bevindt zich een prop van zeer licht hout, waarin bundelvormig eenige aangepunte stukken bladnerf gestoken zijn, benevens drie in één stukje linnen genaaide ronde kogels. Groot Atjeh.

L. 92, kal. aan de monding 6 en 5 cM.

1) Ned. Sts. Crt. 13 Febr. 1886, n°. 37.

2) Als boven.

3) Serie 255 don. J. J. KORNDÖRFFER, Dec. 1880.

4) Ned. Sts. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

5) Zie NETSCHER & VAN DER CHYS, Pl. XI fig. 102. — V. E. I. C. = United East India Company.

255/1. Donderbus, met de vorige overeenkomend, maar met vijf paar schuine gleuven nabij het boveinde van den loop, dat eenige verhoogde dwarsbanden heeft; de loop verder geheel bedekt met, met geel metaal geïncrusteerde figuren: krullen en cirkels, nabij het ondereinde *swastika's*, gevolgd door een met ruiten gevulden rand, de schroef ter verbinding van loop en lade ontbreekt; cordonbeugels als bij 540/22, versiering op eene zijde van de kolf als bij 255/6. Vuursteenslot gemerkt G. R. onder eene kroon en **TOWER. A.**

L. 108, kal. aan de monding 5,5 cM.

164/1¹⁾. Als boven, veel op 255/1 gelijkend, maar oud en versleten, het boveinde van den loop plat ovaal; nabij dat boveinde eene lange gleuf en ter weerszijden daarvan vier schuine. Versieringen op den loop bijna niet meer te zien. Overigens als voren. **Gr. A.**

L. 114, kal. aan de monding 3,3—5,8 cM.

1252/2. Als boven, bijna geheel met 292/1 overeenkomend, maar bovendien met ruitvormige versiering op den loop; cordonbeugels als bij 540/22. Percussieslot zonder zichtbaar merk. **A.**

L. 91, kal. aan de monding 5 cM.

1599/635²⁾. Als boven, nagenoeg met 255/1 overeenkomend; maar ter weerszijden van de lade twee ruitvormige, koperen plaatjes en zonder versiering op de kolf. Percussieslot, met merk kroon en **Power**; achter het slot, op de lade ingekraste, elkaar kruisende groeven. **A.**

L. 87,5, kal. aan de monding 5 cM.

164/7. Donderbus, loop van messing, het bovenste deel rond, wijd uitlopend en met kraag om de monding; het onderste deel aan weerszijden plat, onderaan in het midden met rug en van het bovenste door een plat bandje gescheiden; loop verlengd met een rechthoekig ijzeren stuk, dat met eene schroef aan de lade is bevestigd. Lade en kolf van donkerbruin hout; twee cilindrische messingen kokertjes met kragen voor den (ontbrekenden) laadstok, het onderste met driehoekig verlengstuk. V-vormig beslag, beugelkrop en kolfplaat van messing; aan de lade een, om een doorgestoken ijzeren staafje draaibare bovencordonbeugel; de ondercordonbeugel dwars onder het midden van de kolf. Defect vuursteenslot. **Gr. A.**

L. 76,5, kal. aan de monding 4 cM.

182/35. Als boven, loop van messing, het bovenste deel rond, wijder uitlopend en nabij de monding met talrijke rondgaande randen en groeven; het onderste deel, voor zoover te zien, vijfhoekig en door twee dwarsgroeven van het bovenste gescheiden; loop naar achteren verlengd met een rechthoekig stuk, waardoor eene schroef in de lade. Overigens als voren, de laadstok bestaat uit een stokje. Het beslag tegenover de slotplaat S-vormig, fraai uitgesneden, gedeeltelijk *à jour*. Geene cordonbeugels. Vuursteenslot van ijzer, de pan echter van messing. Goed afgewerkt. — In den loop bevindt zich een prop als bij 540/22. **A.**

L. 103, kal. aan de monding 7 cM.

1599/636 & 637³⁾. Als boven, op de vorige gelijkend maar veel kleiner; loop van messing, rond, het boveinde eenigszins wijder uitlopend, bij 636 met kraag en drie rondgaande banden; het ondereinde bij 636 eenigszins hoekig, bij 637 iets verdikt, bij beide met een rechthoekig ijzeren verlengstuk, waardoor eene schroef; bij 636 als merk nog ingeslagen in ovalen eene gekroonde V en een onkenbaar figuur. Lade en kolf als voren; aan de eerste bij 637 bovenaan een reep messing en daaronder een cylinder met kragen en verlengstuk voor den (ontbrekenden) ontladstok; bij 636 die cylinder ontbrekend, de laadstok van ijzer met cilindervormige verdikking aan het

1) Serie 164 don. J. J. KORNDÖRFFER, April 1876.

2) *Gids*, n°. 355.

3) *Gids*, n°. 356.

boveneinde. Beslag tegenover de slotplaat van messing, S-vormig, beugelkrop en kolfplaat als voren. Percussieslot gemerkt **TOWER** en G. R. onder eene min of meer duidelijke kroon. Bij 636 een ijzeren cordonbeugel aan een knopvormig uitsteeksel onder het midden van de kolf. **A.**

636: l. 80, kal. aan de monding 3; 637: l. 80, kal. aan de monding 4 cM.

1599/632¹⁾. Voorlaadgeweer (*beudé meupatò*^e of *b. meukèb*²⁾); loop van ijzer, inwendig glad; naar boven dunner wordend, doch aan de monding vaasvormig verdikt met ingebeitelden rand en rondgaande, uit lijnen of punten bestaande, met goud geïncrusteerde groeven; daaronder schroefvormige, met zilver geïncrusteerde lijnen, gevolgd door een gouden, uit krullen samengesteld, driehoekig figuur; op het midden van den loop verder eene duidelijke naad, onderaan overgaande in gouden krullen, gevolgd door randen en een met gouden bladornament ingelegden rechthoek, binnen op dergelijke wijze versierde randen. Het ondereinde van den loop verhoogd en halfcirkelvormig uitgehold tot vorming van een vizierkeep: de vizierkorrel gevormd door een smal, opstaand plaatje aan het bovineinde. Lade van bruinzwart hout, met een zilveren band aan den loop verbonden; aan weerszijden vier ruitvormige zilveren plaatjes; in de ligplaats van den laadstok drie zilveren cylinders met gegroefde kragen, de onderste met driehoekig verlengstuk. Van het slot alleen nog de ijzeren trekker aanwezig; achter het slot op de greep elkaar kruisende lijnen en de aldus gevormde ruiten met kruisen en stippen gevuld. Beslag ontbreekt. **A.**

L. 156,5, kal. 1,5 cM.

187/1. Als boven, loop inwendig glad, bovineinde rond, onderaan achthoekig en door groeven van het ronde deel gescheiden, ijzeren vizierkorrel; onder den loop een trapeziumvormig stuk als ligplaats voor de laadstok; aan dit stuk drie koperen busjes met kragen; laadstok van hout, bovineinde dikker en met koperen beslag. Lade en kolf van bruin hout, de eerste kort, met hoornen voorstuk en ingekaste, elkaar kruisende lijnen onder het achtereinde van den loop, dergelijke lijnen ook op de greep. Beugelkrop en kolfplaat van koper (?). Defect vuursteenslot met onduidelijk merk. **A.**

L. 146, kal. 1,8 cM.

185/22. Als boven, loop inwendig glad, uitwendig rond, met drie messingen banden, waarvan de voorste dubbel, aan de lade bevestigd; de middenband met cordonbeugel. Vizierkorrel ontbreekt, vizierkeep in een afzonderlijk blokje op het achtereinde van den loop. Laadstok van ijzer, bovenaan dikker. IJzeren percussieslot, ijzeren beugelkrop met cordonbeugel, ijzeren kolfplaat. — Geheel Europeesch fabrikaat. **A.**

L. 147, kal. 2 cM.

1599/631³⁾. Voorlaadkarabijn, getrokken, ijzeren loop, achthoekig, fraai gedamasceerd volgens schuine banden, door effene afgewisseld; op het bovenvlak met goud geïncrusteerde figuren en wel nabij de verstelbare vizierkorrel een vlamvormig figuurtje, op het midden aaneensluitende zeshoeken, door krullen besloten, op het benedeneinde vlammen en krullen; tegen den loop een trapeziumvormig stuk met ringetje als ligplaats voor den (ontbrekenden) laadstok; hierop evenzoo in goud bloemen en op het ringetje *svastika's*. Korte lade van bruin en kolf van gevamd hout; op de greep elkaar kruisende strepen. IJzeren percussieslot met geïncrusteerde gouden krullen. Beugelkrop, met cordonbeugel en kolfplaat van messing. — Europeesch fabrikaat. **A.**

L. 117, kal. 1,6 cM.

3. Munitie, hare berging en vervaardiging.

148/13, 163/34, 35, 36, 39 & 40, 164/6 & 10, 169/6, 205/5, 241/4 & 9, 245/31 (van elk 1—11 exemplaren). Kogels (*aneu^e beudé⁴⁾*), van lood, rond, sommige eenigszins

1) *Gids*, n°. 357.

2) VELTMAN, *Wdl.* i. v. Geweer. — Voor de benaming der onderdeelen zie aldaar.

3) *Gids*, n°. 358.

4) VELTMAN, *Wdl.* i. v. Geweer. — Zie VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *anik*.

afgeplat, de meeste met duidelijken gietnaad. In enkele exemplaren *padi*-korrels of stukjes wit porcelein (z. g. *mata*). — De toevoeging van deze korrels of stukjes porcelein is te verklaren uit het feit, dat men zich de kogels als bezield voorstelt¹⁾. Ten onrechte heeft men vroeger gemeend, dat deze toevoeging geschiedde om de wonden gevaarlijker te doen zijn²⁾. — Voor geweren of donderbussen. **A.**

Dm. 1—1,6 cM.

164/5. Kogel, van lood, cilindrisch, vooreinde puntig, achtereinde met drie rondgaande groeven en uitgehold achtervlak, in het midden waarvan eene uitstekende punt. — Voor een voorlaadgeweer. **Gr. A.**

L. 2,9, dm. 1,7 cM.

193/11. Puntkogel, van lood, vervaardigd door de bovenste helft van eene *Melania*-schelp³⁾ met dit materiaal vol te gieten. **A.**

L. 3, gr. dm. 1,5 cM.

163/42 & 43, 176/17 (42 twee Exempl.), Kogels, van ijzer, rond, geschoten uit Atjèhsche vuurmonden. 42: **Gr. A.**, 17: **N. kust A.**

42: dm. 9; 43 & 17: dm. 4,9 cM.

148/16 en 163/41. Kogels, van kalksteen, rond, ruw behakt, de eerste voor een kanon, de tweede voor een mortier. 148/16 op 8 Januari 1874 geschoten uit den *Dalam* (Kraton), 163/41 gevonden bij *Koeta Radja Beudé*. **Gr. A.**

148/16: dm. 9,5; 163/41: dm. 25,5 cM.

1599/633 a. Pijl, een stuk rotan, aan het ondereinde meermalen gespleten en ruw om een ronden looden kogel gevlochten; nabij het, van een weerhaak voorziene boveinde bevindt zich een afgeknot kegelvormig, zacht stuk hout, waarin tal van aangepunte en van een weerhaak voorziene, bundelvormig uitstaande stukken nerf van een palmbiad gestoken zijn. — Wordt op de lading van een donderbus geplaatst. Behoort bij donderbus 1599/633. **A.**

L. 61,5, gr. dm. 5 cM.

— Pijlen (vier Exemplaren), bestaande uit een, van een weerhaak voorzien dun bamboestokje, aan het einde met boomwol omwonden. — Gebruik als voren?

L. 28—35 cM.

185/23. Kartets, cilindrische bus van blik; de zijwand om deksel en bodem omgebogen en getand. Inhoud: kogels en buskruit? **A.**

H. 5, dm. 6,4 cM.

225/2. Als boven, cilindrische bus van blik, met aangesoldeerden bodem en met een houten stop gesloten; de bus uitwendig rood geverfd. — Werde, met kogels, gehakt lood, scherven porcelein en buskruit gevuld, gevonden in eene Atjèhsche versterking te *Lhông*. **Gr. A.**

L. zonder stop 29, dm. 4,5 cM.

148/10. Prop, rond, bestaande uit inelkaar gedraaide strengen van den harigen bast van eene kokosnoot, met behulp van rotanreepen en stukjes touw vastgebonden. Wordt op de buskruitlading van een kanon geplaatst. **Gr. A.**

Dm. 11 cM.

185/24. Buskruit, monster in een fleschje. Atjèhsch fabrikaat. — Volgens den inzender ontvangen (1877) de Atjèhers hun buskruit veelal van *Pinang*; ook zijn zij in staat het zelf te vervaardigen; zwavel zou van *Poelè Wè* komen. **A.**

163/37. Geweerpatroon, cilindrisch opgerold stuk wit papier, met buskruit gevuld; lading voor een voorlaadgeweer. **Gr. A.**

L. 6,5, dm. 2 cM.

1) Verg. JACOBS, I, 158.

2) VELTMAN, *Aant.* 320.

3) SCHMELTZ, *Schnecken und Muscheln im Leben der Völker Indonesiens und Ozeaniens*, 21.

163/38, 164/3 & 4, 245/32, 506/8. Kruitkokers, bestaande uit een dun stuk bamboe, bij de vier eerste met een ingezet stukje hout als bodem en een puntig bijgesneden stuk hout als stop. Bij 506/8 wordt de bodem gevormd door een tusschenschot; op het bovineinde is geschoven een afgeknotte kegel van hoorn, waarin verschillende rondgaande groeven, banden en ornamenten zijn gesneden: halve cirkels en door cirkels omgeven punten; het bovineinde is schuin afgesneden en kan gesloten worden door een lapje blauw katoen; dit is gebonden aan een touwtje, dat door het einde van het hoornen- en door gaatjes in dit en het bamboekokertje is gestoken, zoodat het bijwijze van oog kan worden aangetrokken. 8: **N. kust A.**, de andere **A.**

Dm. 2—2,8; 163/38: l. 11; 164/3 & 4: l. 10; 245/32: l. 10; 506/8: l. 15,5 cM.

245/33, 506/7¹⁾. Kruithoorns, van buffelhoorn, puntig, in doorsnede rond, met twee vlakke kanten, waarvan een bij 7 op twee plaatsen gekarteld; het ondereinde van 7 achtkantig, met twee ingesneden kruisen. De bodem bij 7 gevormd door een stukje hout, bij 33 ontbrekend. Het dunne einde open en te sluiten door een kwastje van katoenen draden, dat bevestigd is aan een touwtje; dit laatste door de opening van den hoorn, nog door een gaatje en een oogje (33) of twee gaatjes gestoken en met behulp van eene lus aan te trekken. 506/7: **N. kust A.**

245/33: l. 12,5, gr. dm. 4; 506/7: l. 17,5, gr. dm. 4,5 cM.

506/22²⁾, 1599/642—644³⁾. Busjes, 22 bamboecylindertje, aan het eene einde met een ingezet stukje hout, aan het andere met een lapje katoen gesloten; 642—644 van zwartbruin hoorn, afgeknot kegelvormig, het dunne einde open, het andere met een ingezet stukje hout gesloten; op het buitenvlak ingekraste, gedeeltelijk wit gemaakte figuren; bij 642 rijen ruiten, driehoeken en uitgeschulpte lijnen, bij 643 alleen eene rij driehoeken, bij 644 rijen ruiten, varenblad- en boomvormige figuren en uitgeschulpte lijnen. 642 gesloten door een stopje van geel hout met hoogen dwarsrug. — Voor slaghoedjes. **A.**

506/22: h. 7,5, dm. 3; 1599/642: h. 5, dm. 3—3,5; 1599/643: h. 6,5, dm. 2,2—3,2; 1599/644: h. 7, dm. 1,6—3,2 cM.

169/5. Als boven, van zwart hoorn, afgeknot kegelvormig met gebogen wanden; de bodem ontbreekt; in het dunne einde een bruin houten stopje, in den vorm eener vierzijdige pyramide gesneden; op de buitenzijde ingekraste rijen driehoeken. — Hierbij behooren twee ronde looden kogels, een met scherfje porcelein. Het busje waarschijnlijk voor slaghoedjes bestemd, doch door den schenker als kruitkoker ingezonden. **Gr. A.**

H. (zonder stop) 6,3, dm. 3,5—4 cM.

169/4 en 1599/641⁴⁾. Kogelbussen, een klapperdop, 4 langwerpig⁵⁾, 641 rond, met een rond gat, gesloten door een houten stop, die bij 4 aangepunt, bij 641 afgerond is. Inhoud van 4: vier ronde looden kogels met porceleinscherven en twee verdroogde *pinang*-vruchten; van 641: 25 kogels als boven, waarvan enkele met scherven. 4: **Gr. A.**, 641: **A.**

169/4: l. 8,5, gr. dm. 5,5; 1599/641: dm. 8,3 cM.

1599/645⁶⁾. Kogelbus⁷⁾, van grijs hout, kegelvormig, flauw gebogen, bovineinde door een plankje gesloten, ondereinde met twee veerende bekken, die een goot voor de kogels vormen. Voor het grootste deel met snijwerk bedekt: langs den bovenrand eene rij ingesneden spiralen, daaronder een menschenhoofd met duidelijke oogen, neus, mond en ooren en driehoekigen, grooten, met langsgroeven voorzien baard, die met *à jour* gesneden driehoeken aan de kin sluit; over het voorhoofd eene driedubbele

1) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

2) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

3) *Gids*, n°. 362 a.

4) *Gids*, n°. 360.

5) *Z. g. kèlapa gading*. — *Cocos nucifera* var. *eburnea*. — Zie JACOBS, II, 13. — DE CLERCO, n°. 830.

6) *Gids*, n°. 361.

7) MÜLLER, *Bataksammlung*, 41, fig. 115.

rij vierkanten, ter zijde in krullen overgaande; op het achterhoofd eenige rijen schubvormig over elkaar liggende driehoeken. Op een der bekken langs de randen ingesneden krullen en spiralen en daartusschen dwarsranden met eene dubbele rij driehoeken. Aan de tegenovergestelde zijde twee gaten, een met ingestoken ring van messing. Waarschijnlijk uit de Bataklanden afkomstig. **Alas.**

L. 20,5, dm. 2—5,5 cM.

506/23¹⁾). Zak, van bruin katoen in den vorm van eene beurs met twee schuifringen van vischgraatvormig gevlochten, bruine rotanreepen. De eene helft bevat $\pm$ 30 kogels van verschillende vorm en grootte, de andere stukken vuursteen en eene prop van licht hout. **W. kust A.**

L. 85 cM.

506/6²⁾). Patroontasch, van geitevel; de tasch in doorsnede halfcirkelvormig; de vlakke rug, bodem en deksel benevens twee driehoekige, naar achteren uitstekende punten uit één stuk, het ronde gedeelte met twee dergelijke uitsteeksels, die tegen de eerste bevestigd zijn, vormt een ander stuk; aan het deksel is een driehoekige overslag met vierkant gat verbonden, die aan het ronde gedeelte kan worden vastgemaakt. Aan een der uitsteeksels een smalle strook geitevel, die door een gat in het andere kan worden gestoken. Alle verbindingen gevormd door smalle rotanreepen. **N. kust A.**

Br. 17, h. 10,5, gr. d. 6 cM.

164/2, 245/30, 540/21³⁾). Patroontasschen⁴⁾, van bruin leder, vorm en samenstelling op 506/6 gelijkend, maar de uitsteeksels aan de achterzijde, en de overslag rond; voor bevestiging van dezen laatste dient bij 2 en 30 een houten knopje, bij 21 een uitstekend stukje leder; de stukken met grijs touw aan elkaar genaaid, bij 21 langs den rand van bodem en deksel met eene breede rij vischgraatvormige steken. Op deksel, overslag en de onderste helft der ronde voorzijde van 2 en 30 ingeslagen figuren: snoerornament en tot ruiten, driehoeken en halve cirkels gegroepede halve manen. Aan elk der uitsteeksels is een reep leder bij wijze van gordel aangenaaid; de beide stukken verbonden door ijzeren gesp en passanten. **A.**

164/2: br. 16, h. 8, gr. d. 8; 245/30: br. 16, h. 8, gr. d. 8; 540/21: br. 16, h. 9,5, gr. d. 9,5 cM.

61/2⁵⁾). Als boven, in het algemeen als boven, maar veel grooter en fraaier bewerkt; de uitsteeksels rechthoekig, de buitenste langer dan de binnenste en verbonden door een breed lederen reep (gordel) die aan eene zijde door een der binnenste uitsteeksels is gestoken, aan de andere met een messing oogje en houten naald aan de buitenste te bevestigen is. De overslag fraai uitgeschulpt en met een lederen knopje te sluiten. Alle verbindingen door fijn, gevlochten messingdraad gevormd. Buitenkant deksel, ronde gedeelte, uitsteeksels en gordel bedekt met ingesneden figuren: snoerornament, rijen driehoeken, ruiten of kruisen, spiralen en zeer fraai bladornament; op het deksel bovendien een ongelijkarmig kruis. **A.?**

Br. 22, h. 11,5, gr. d. 8 cM.

506/5⁶⁾). Als boven, rechthoekig, uit één stuk bruin leder, met grijs garen genaaid; de overslag afgerond en met afzonderlijk aangenaaid lederen oogje, dat om een lederen knopje grijpt. Tegen de zijvlakken aangenaaide reepen leder, onderling door eenige touwtjes verbonden. Op deksel, overslag en onderste deel van de voorzijde ingeslagen figuren als bij 245/30. **W. kust A.**

Br. 16, h. 11, d. 6 cM.

540/20⁷⁾). Als boven, rechthoekig met afgeronde benedenhoeken; voorzijde en de

1) Ned. Sts. Crt. 12 Februari 1886, n°. 37.

2) Ned. Sts. Crt. a. v.

3) Ned. Sts. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

4) Verg. KRUYT, Pl. teg. 56 fig. XII.

5) Serie 61, geschenk C. BLÜME, Dec. 1865.

6) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

7) Ned. Sts. Crt. 16/17 Mei 1887, n°. 115.

achterzijde met daaraan verbonden, afgeronden overslag van dik, bruin leder, de zijwanden en bodem gevormd door een ingezet en met grijs garen vastgenaaid stuk zwart leder; op den overslag twee reepen bruin leder met ronde gaatjes, waarin twee uit het voorvlak te voorschijn komende ronde looden kogels passen. Tegen de achterzijde aangenaaid twee reepen bruin leder met passant en ijzeren gesp. **A.**

H. 15, br. 18 cM.

1599/640¹⁾. Patroontasch (*keurapðe*), geheel van ruw, bruin leder, in vorm met de vorige overeenkomend, maar onderaan half rond en de overslag gesloten door een, aan den onderrand aangenaaid en van een gaatje voorzien reepje leder, dat aan een uitstekend looden kogeltje kan bevestigd worden; tegen de achterzijde zijn aangenaaid twee reepen leder, door een gevlochten koord verbonden; bovendien zijn die reepen nog door twee in elkaar gedraaide rotansnoeren verbonden aan den overslag; die snoeren hebben aan weerszijden knopen en gaan door rotanoogjes op den overslag. Inhoud: eenige bamboezen kruittokertjes (*keureutōih*), met een kegelvormig houten stopje gesloten en eenige stukken papier. **A.**

Br. 14, h. 16, d. 6,5 cM.

160/2. Slagpijpje, van messing; buisje, nabij het eene einde met rondgaande groef, nabij het midden met een rond plaatje. — Wordt, met kruid gevuld, in het zundgat geplaatst en bedekt met een slaghoedje, waarop met een hamer wordt geslagen om het stuk af te schieten²⁾. Behoort bij 160/1 blz. 172. **Gr. A.**

L. 18, gr. dm. 1,6 cM.

271/12. Gietblok, van leisteen, rechthoekig; bestaande uit twee helften, die door doorgestoken houten pennetjes verbonden kunnen worden. Aan de binnenzijde van elk twee halfbolvormige uithollingen, door eene gleuf met een der lange zijden verbonden. — Voor het gieten van looden kogels³⁾. **A.?**

L. 7, br. 4,5, h. 3 cM.

163/33. Gietvorm, van ijzer, in den vorm van eene tang; de bekken lang, rechthoekig, een met een dwarsstuk aan het vooreinde; in elk der bekken zeven halfbolvormige uithollingen, ieder met een gleuf naar een der zijanten; de beenen puntig toeloozend, aan de einden opgekruld. — Voor het gieten van looden, ronde kogels. **Gr. A.**

L. 37 cM.

II. VERDEDIGINGSWAPENS.

163/44, 205/2, 3 & 4. Voetangels, ieder bestaande uit twee, aan weerskanten van een weerhaak voorziene ijzeren staafjes, die in het midden aan elkaar verbonden en wier beide helften naar verschillende richtingen gebogen zijn en wel zoodanig, dat bij het op den bodem geplaatste voorwerp altijd eene punt opwaarts gericht is. **Gr. A.**

H. ± 3,5 cM.

1599/646⁴⁾. Schild⁵⁾ (*peurisë nilō*⁶⁾, van karbouwenhuid, zwart, rond, buitenzijde convex, binnenzijde concaaf, de rand naar voren omgebogen. Op het midden van de voorzijde een halfbolvormige knop van messing met enkele rondgaande groeven,

1) *Gids*, n°. 362.

2) Opgave van den schenker.

3) Zie ook JACOBS II, 158.

4) *Gids*, n°. 365.

5) Omtrent schilden zie JACOBS, II, 155 en Pl. X B. — KRUYT, Pl. teg. 56, fig. 1. — VELTMAN, *Aant.* 405 vlgg. — C. B. G.⁴ n°. 672—74. — Coll. VAN DAALEN, n°. 34. — HAZEU, *Wbk.* i. v. *prisé*. — Daar de gevechten zich tot voor korten tijd tot beschieting bepaalden, zag men niet lang geleden weinig schilden meer gebruiken (VAN LANGEN, *Westkust*, 50); sedert echter aanvallen met blanke wapenen door de Nederlandsche troepen in zwang zijn gekomen, worden de schilden door de Atjehers weer gebruikt. (VELTMAN, *Aant.* 405).

6) VELTMAN, *Wdl.* i. v. schild. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *prisé*.

omgeven door een, met eene rij driehoeken gevulden ring en eene zesstralige, *à jour* met bladranken bewerkte ster, alles van messing; daaromheen nog zes dergelijke knoppen¹⁾, doch zonder ster. Eerstgenoemde knop heeft aan de binnenzijde een vierkant plaatje, de andere een messingen oog; van die oogen één defect, de andere dragen een messingen ring; door vier dier ringen is een katoenen band gehaald. Op de voorzijde, nabij den rand nog twee kleine koperen knoppen, door een getanden rand omgeven; diametraal hiervan in het schild twee gaten en om het midden nog vier gaten, waarvan er drie zijn dichtgemaakt. — Deze soort schilden zijn thans zeldzaam en moeilijk te krijgen²⁾. **A.**

Dm. 41 cM.

1429/89. Schild (*peurisè*), von donkergrijs *dadap*³⁾-hout, schotelvormig, de voorzijde geheel, de achterzijde behalve het middelste deel met karbouwenhuid bekleed, die met doorgestoken rotanreepen is bevestigd. Aan de binnenzijde een rotanring en een tweemaal rechthoekig omgebogen, houten handvat, evenzoo met rotanreepen bevestigd. — Dergelijke schilden werden vroeger in de Gajolanden gemaakt en worden daar in de binnenlandsche oorlogen nog gebruikt⁴⁾. **W. kust A.**

Dm. 74 cM.

379/3 en 1599/647⁵⁾. Schilden (*peurisè teumaga*), van messing, rond; voorzijde convex, met eenige groepen ingekraste concentrische ringen en opstaanden, bij 647, gegroefden rand, achterzijde concaaf. Op de voorzijde in het midden en daaromheen, in een vierkant vier⁶⁾ halfronde knoppen van messing met rondgaande groeven en omgeven door een, met eene rij driehoeken gevulden ring. Aan de binnenzijde hebben de buitenste knoppen ieder een messingen oog; deze dragen bij 3 ieder een messingen ring, en zijn bij 647 twee aan twee door inelkaar gedraaide rotanreepen verbonden. **A.**

379/3: dm. 36; 1599/647: dm. 33 cM.

557/1. Schild, van messing, bestaande uit een met 1599/4 (blz. 6) overeenkomend presenteerblad (*talam*), aan welks achterzijde twee groote, rechthoekige oogen van reepen messing bij wijze van handvat zijn vastgesoldeerd. — Geheel afwijkende vorm. **A.**

Dm. 48 cM.

1468/254. Schild (*prisè*⁷⁾, van over hoepels gevlochten⁸⁾ rotanreepen; rond, het middelste deel plat en met een gat; de rand vischgraatvormig gevlochten en eenigszins plat. Aan de binnenzijde een krom, houten handvat, aan weerszijden scherper toeloozend, met in dwarskerfen gelegde rotanreepen bevestigd en met een strook blauw katoen omwoeld. **G. L.**

Dm. 54,5 cM.

1239/394. Schild (*peurisè awé*), van smalle rotanreepen, om hoepels gevlochten⁹⁾; rond, buitenzijde convex, binnenzijde concaaf, de rand verdikt en vischgraatvormig gevlochten. De reepen bruin en zwart, zoodat op voor- en achterzijde een dertienstralige zwarte ster wordt gevormd. Tegen de laatste twee schuine, met smalle en breede rotanreepen omwoelde ovale ringen, in het midden steunend tegen een rechthoekig, zigzagvormig van rotanreepen gevlochten kussentje, dat als handvat dient. — Volgens den verzamelaar op *Nias* aangetroffen.

Dm. 26 cM.

1) Omtrent deze knoppen zie JACOBS, II, 155. — Volgens VELTMAN, *Wdl.* mogen alleen *pang-limé's* zeven knoppen op hun schild voeren.

2) VELTMAN, *Aant.* 409 en *Wdl.*

3) *Aij. ba^c reudcuéb.* — *Erythrina* sp. DE CLERCQ, n°. 1301.

4) HAZEU, *Wbk.* s. v. *prisè.* — *Coll. VAN DAALLEN*, n°. 34; zie ook aant. 5) bij 1599/646.

5) *Gids*, n°. 366.

6) Volgens VELTMAN, *Wdl.* zijn schilden met vijf knoppen voor gewone lieden bestemd.

7) HAZEU, *Wbk.* s. v.

8) LEHMANN, Pl. 1, fig. 28. — *Id. Flechtwerke*, Pl. 8, fig. 12.

9) Verg. LEHMANN, Pl. I, fig. 28.

506/4¹⁾). Schild, materiaal, vorm en vlechtwijze als boven, maar grooter en alleen van bruine reepen; op het midden der buitenzijde een groote, halfronde, messingene knop met een kleineren in het midden, verschillende rondgaande randjes en onduidelijk, ingesneden bladornament; om dien knop een *à jour* gewerkte krans van bloemfiguren, die aan *boengong glima* (zie boven blz. 59) doen denken. De beide ovale ringen op de achterzijde door een reep rotan en eene lus van wit katoen aan elkaar verbonden.

W. kust A.

Dm. 36 cM.

379/1. Als boven (*peurisë meudè*²⁾), op het voorgaande gelijkend, maar op het voorvlak vijf messingene, halfbolvormige knoppen met eenige rondgaande groeven; de onderrand dier knoppen getand en omgeven door eene zespuntige, *à jour* met bladranken bewerkte ster, die in het midden grooter dan de andere (drie hiervan beschadigd). De middelste knop heeft aan de binnenzijde een vierkant messingene plaatje, de andere een oog met ring, alles van messing. **A.**

Dm. 31,5 cM.

379/2, 866/9 en 1599/648³⁾). Als boven⁴⁾, met 379/1 overeenkomend, maar met zeven knoppen op de voorzijde; bij 379/2 en 866/9 ontbreekt aan den rand de vischgraatvormige verdikking. De middelste en twee der buitenste knoppen hebben aan de binnenzijde een rechthoekig messingene plaatje, de andere een messingene oog; die oogen door reepen *aren*-touw (2), rotan en plantenvezels (9) of ineengedraaid blauw katoen (648) op verschillende wijzen aan elkaar verbonden tot vorming van een handvat. In den rand van 648 twee ronde messingene spijkers. **A.**

379/2: dm. 29; 866/9: dm. 30; 1599/648: dm. 30 cM.

1599/649. Schild, als boven, maar van de knoppen op de voorzijde alleen de middelste omgeven door eene veelpuntige, met radiale streepjes *à jour* bewerkte ster, de andere alleen met een ring. Vier oogen aan de binnenzijde, twee aan twee verbonden door, met grof katoen omwoelde rotanreepen, welke onderling tot vorming van een handvat door dergelijke reepen katoen en veelkleurig snoer vereenigd zijn. **A.**

Dm. 34 cM.

163/30 en 1599/650⁵⁾). Schilden⁶⁾, als boven, geheel met katoen overtrokken, buitenzijde zwart (30) of rood (650), binnenzijde rood met groene en gele bloemen (30) of wit (650). Op de voorzijde zeven messingene knoppen als boven, omgeven door *à jour* bewerkte sterren, bij 30 met bladornament, bij 650 met radiale streepjes, de ster op het midden het grootst, alle sterren met twaalf punten waarvan 6 grooter dan de andere, behalve bij de middelste en één der omringende bij 650, die twaalf even groote punten hebben. Op het voorvlak en bij 650 ook op den rand talrijke messingene spijkers met ronden kop. Aan de binnenzijde vertoonen drie knoppen een vierkant messingene plaatje, de andere een oog; deze oogen bij 30 twee aan twee door strooken wit katoen verbonden, om welke strooken eene lus van dezelfde stof is geslagen en waaronder een rechthoekig, met boomwol? opgevuld, wit katoenen kussentje is vastgenaaid; bij 650 is door de vier oogen een touw gehaald. **A.**

163/30: dm. 42; 1599/650: dm. 34 cM.

1599/651⁷⁾). Schild, van bruin hout, rond, voorzijde convex en met twee ruw ingesneden concentrische groeven, achterzijde concaaf met een, uit hetzelfde stuk hout

1) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

2) Volgens VELTMAN, *Wdl.*: een schild met koperen knoppen. — VAN LANGEN, *Wbk.* geeft *dek* = borsten eener vrouw in de taal der bovenstreken (*toenong*); VELTMAN, *Wdl.* geeft hiervoor „*dè*“ grof woord.”

3) *Gids*, n°. 363.

4) Verg. KRUYT, Pl. teg. 56, fig. 1.

5) *Gids*, n°. 364.

6) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. VI links boven.

7) *Gids*, n°. 367.

gesneden handvat met rechthoekig gat. Om dit handvat eene lus van *aren*-vezels. — Wat materiaal betreft geheel afwijkend, misschien onvoltooid of speelgoed. **A.**

Dm. 32,5 cM.

1468/168, 276 & 277. Vechthelmen ¹⁾ (*kětōepoeng* ²⁾), van runder- of karbouwenhuid, afgeknot kegelvormig, 276 en 277 aan weerszijden met eene hoornvormig omhoogstekende punt, bij 277 een dergelijke punt aan de achterzijde, bij 168 daar een groot trapeziumvormig uitsteeksel. Langs den onderrand bij 168 en 277 eene rij gaten. Als kinband bij 168 een stevig gevlochten, gedraaid snoer, in het midden tot een ovaal vlechtwerk van touw verbreed, bij 277 een gebloemd, ineengedraaid stuk katoen. — Volgens den schenker droegen enkele gesneuvelde *Gajō's* een dergelijken helm. **G L.**

168: h. 14, beneden dm. niet te bepalen (sterk verbogen); 276: h. 14, ben. dm. 20; 277: h. 12, ben. dm. 18 cM.

1599/335 & 336. Strijdmutsen ³⁾, van gewatteerd katoen, eenigszins cilindrisch, met ronden bol en uitsnijding voor het gezicht, onderaan eindigend in twee scherpe punten, waaraan bij 335 stijve kwastjes van gevlochten garen. Bij 335 buitenzijde bekleed met zwart katoen, de bol en een deel van de achterzijde met blauw katoen; nabij den bol bestiksel van stevig garen in rondgaande, rechte en zigzaglijnen en verder nog sterren van hetzelfde garen; randen en binnenzijde van zwart gaas?; 336 buitenzijde evenzoo met zwart katoen bekleed, daarover rood flanel, bol en randen met paars flanel; op talrijke plaatsen rijen steken en kruisen van goudraad; binnenzijde gevoerd met wit katoen met blauwe kringen. **G.**

335: h. 35, dm. boven 15; 336: h. 31, boven dm. 15 cM.

Pl. XII fig. 3.

163/29. Onderarmstuk van een harnas, van ijzer, uit twee helften bestaande, die door stiften aan elkaar kunnen worden verbonden; de onderste in den vorm van een halven cylinder, naar achteren breeder wordend; de bovenste aanvankelijk ook in dien vorm, maar naar het achtereinde gewelfd en uitlopend in eene punt waarop een knopje. Om de polsopening en langs den achterrand van het onderstuk een dikke uit drie rijen verhevenheden samengestelde kraag, om de andere randen eene rij roosvormige bloemen. Overigens geheel *à jour* bewerkt met bloem- en bladornament in rijen, welke door, evenwijdig aan de zijranden loopende groeven worden gescheiden. Nabij de polsopening op beide deelen eene sikkelvormige, in doorsnede dakvormige en naar weerszijden puntig toeloopende dwarse verhooging. Waarschijnlijk vroeger verzilverd of verguld geweest, waarvan nog sporen aanwezig; beschadigd, het bovenstuk met gaten. Europeesch fabrikaat. — Volgens opgave van den verzamelaar op 25 Januari 1874 gevonden op de Soeltans graven ⁴⁾ binnen *Koeta Radja*. **Gr. A.**

L. 33, dm. 8—11 cM.

GROEP X.

Staat en maatschappij.

1. Vlaggen ⁵⁾, zegels.

163/45. Vlag, van katoen, langwerpig, rood met eene witte baan langs den stok; op het midden een paar onduidelijk voorgestelde sabels en een cirkel, alles van wit katoen. In een smallen kant ingenaaid een gedraaid touw. **W. kust A.**

L. 190, br. 93 cM.

1) VOLZ, *Nord-Sumatra*, II, 63, Abb. 19.

2) HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) Verg. de *badjoe goes*. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 374. — HAZEU, *Wbk.* i. v.

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. VII. — JACOBS, II, Pl. XVI.

5) Omtrent vlaggen zie: VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. tegenover 507. — KRUYT, Pl. tegenover 153. — *C. B. G.*, 38. — A. W. T. JUYNBOLL, *Eene Atjineesche vlag met Arabische opschriften* ✓ (Tijdschr. voor Ned. Indie, 1873, II, 325).

370/2278¹⁾. Vlag, van blauw katoen met eene witte baan langs den stok, en een cirkel benevens de nabootsing van eene kromme sabel (*peudeuëng* zie 1599/549 hierboven) in dezelfde kleur. Aan eene smalle zijde een touw van aren-vezels, in lussen eindigend. — Diende vroeger (1873) als herkenningsteeken van de vaartuigen van *Troemèn. W. kust A.*

L. 240, br. 168 cM.

1429/98. Vlag (*dlam*²⁾, van katoen; rechthoekig, rood, langs eene der smalle zijden, in welks rand een stuk aren-touw genaaid is, eene witte baan. In het rood ruwe afbeeldingen van een geweer van blauw-, een sabel, een dolk, eene halvemaan en achtpuntige ster van wit katoen. Afkomstig van *Teungkoe Id di Kroëng kalé*³⁾, buit gemaakt te *Karang Ampar* bij *Lëmëlit. Laut Tawar*-gebied. **G.**

L. 176, br. 107 cM.

1429/212. Als boven, van rood katoen met witte baan aan eene der korte zijden; daaronder eene opgenaaide witte strook, waarop met rood katoenen letters *انبيله علامت* (Inilah 'alâmat 'alam Tëngkoe di Tiroe i), „dit is het teeken van de vlag van *Teungkoe di Tirò*”. In het rood, van wit katoen twee staande sabels met recht lemmet en knopvormige greep. Afkomstig van *Teungkoe Tirò*⁴⁾. **A.**

L. 214, br. 111 cM.

255/7. Vlaggestok, van rotan, met hollen, lensvormigen knop van koper, waaraan een naar boven uitstekend koperen staafje, onderaan een messinging ring tot plaatsing op den stok en een messinging oog voor bevestiging van de vlaggelijn. **O. kust A.**

L. 225, dm. stok 1,8 cM.

193/19a en b, 225/10. Vlaggen (afbeeldingen in kleuren) met bijschriften van den verzamelaar (J. J. KORNDÖRFFER) en wel:

193/19a: Sultan van Atjeh: rood met witte ster en halve maan.

Oorlog: rood met gekruiste blauwe sabels en rooden wimpel.

Handel; rood met liervormig blauw figuur en witte schijf.

*Tampat toean*⁵⁾: half rood, half blauw.

Handel⁶⁾: half rood, half wit, schuin gedeeld.

Radja van Troemèn: blauw met witte baan langs den stok, witte schijf en zwarte sabel in het blauw.

Radja Moeda: blauw met zwarte gekruiste klewangs en witte schijf.

Handel: geheel rood.

Handel *Analaboe*⁷⁾: blauw met witte schijf.

Radja van Samalanga(n): rood met witte halve maan en drie sterren, zwarte baan langs den stok en twee witte wimpels.

Atjèh: rood met twee witte naar elkaar gekeerde klewangs en een schild⁸⁾.

? : witte driehoekige vlag met zwarte gekruiste sabels, doodshoofd en veelkleurige franjes. — In de *meuseugit* te *Bitaj*⁹⁾ gevonden.

Zes vlaggen en wimpels, rood en wit met verschillende teekeningen¹⁰⁾, beteekenis niet bekend.

193/19b: Westkust (plaats onbekend): rood met witte ster en gekruiste klewangs;

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13^e kl. n°. 2.

2) Verg. VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *علام*.

3) Opgave van den schenker.

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 185.

5) *Tapa^e Toean*.

6) Verg. VAN LANGEN, *Westkust*, 507; komt niet met de opgave van den inzender overeen.

7) *Meulaböh*.

8) VAN LANGEN, O. c. pl. teg. 507, fig. 2. — Zie boven 163/45.

9) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 223.

10) Overgenomen van KRUYT, Pl. teg. 153.

Kwalla Gieghen ¹⁾): rood met witte halve maan en gekruiste klewangs.

Kwalla Bato ²⁾): blauw.

Westkust (plaats onbekend): wit met zwarte halve maan en gekruiste klewangs.

Negorijvlaggen, gezien ter reede *Analaboe* ³⁾): zwart met witte randen; zwart met wit vierkant; half zwart, half wit; zwart met drie witte sterren, witte halve maan, schuine streep, één of twee schijven.

Negorijvlaggen te Patty (*Paté*?) gezien: wit met zwart vierkant in binnenbovenhoek en twee gekruiste klewangs; driehoekig, zwart met witte randen.

In Groot-Atjeh gezien (1874): rood met eene witte sabel; rood met ster en halve maan.

In *Pidie* gezien (1874): rood met twee witte gekruiste klewangs en schijf;

wit met twee roode gekruiste klewangs en schijf;

driehoekig, rood met twee witte gekruiste klewangs en schijf;

driehoekig, wit met twee roode gekruiste klewangs en schijf.

225/10: trapeziumvormig met getande randen, aan het korte einde kwasten?; langs den stok blauw, dan eene gele baan, gele tanden, verder rood met witte randen en in het rood twee naar elkaar gekeerde klewangs, eene ster en eene halve maan ⁴⁾). — Op deze teekening nog diverse aanteekeningen.

1599/113 & 114 ⁵⁾). Stempels ⁶⁾ (*tjab*), van zilver, rond, 114 met acht uitstekende driehoekige, met ingegrifte krullen versierde punten. Op de voorzijde inscriptie in spiegelschrift in Arabische karakters, bij 113 binnen een rand van bladranken, bij 114 binnen twee concentrische kringen; het opschrift luidt bij 113: hadza 'alāmat toankoe radja boediman 'alam ibn toankoe pangeran abdoelmadjid ⁷⁾ sanat 1317, [dit is het merk van Toankoe radja Boediman 'alam, zoon van Toankoe Pangeran Abdoelmadjid, jaar 1317 (A. D. 1899)], bij 114: *Ibrahim ibn Joesoef*. Als handvat bij 113 een in vieren gespleten staafje, waarvan de deelen platter en breeder wordend, naar den omtrek van de plaat voeren; aan eene zijde een oog, waaraan een ijzeren ringetje; bij 114 een ringvormig uitgebogen en met de uiteinden tegen het stempel gesoldeerd plaatje. — Omtrent het gebruik dezer stempels zie boven n°. 1599/92, blz. 49. A.

113: dm. 4,5, h. 3; 114: dm. 3, h. 3 cM.

1599/652 ⁸⁾). Als boven, van lood, rond, met cilindrisch handvat; buitenrand uitgesculpt, daarbinnen eenige randen en binnen twee concentrische cirkels in spiegelschrift met Arabische karakters: „sri padoeka bangta (?) ⁹⁾ kedjik ¹⁰⁾ toankoe mahmoed „ibn toankoe qadir 1292” ¹¹⁾). A.

Dm. 4 cM.

1599/653. Als boven, halfkogelvormig met puntigen steel; langs den rand twee concentrische cirkels en daarbinnen in spiegelschrift met Arabische karakters: „'alāmat tjap qādhī moeħammad çaleh ibn selim (?) imām? ¹²⁾ 1267 ¹³⁾,” benevens eenige driebladerige ornamenten. A.

Dm. 3,6 cM.

1) *Koala Gigieng*.

2) *Koala Batè*.

3) *Meulaböh*.

4) Deze vlag berust in het Maritiem Museum te Rotterdam.

5) *Gids*, n°. 53.

6) Litteratuur: SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 136. — KRUYT, 51 en Pl. tegenover 153. — G. P. ROUFFAER, *De Hindostansche oorsprong van het „Negenvoudig” Sultanszegel van Atjeh enz.* (Bijdr. Kon. Inst. LIX, 349—384). — SNOUCK HURGRONJE, *Aanteekeningen op G. P. ROUFFAER'S opstel over Atjèhsche soeltanssegels* (Bijdr. Kon. Inst. LX, 53). — J. J. F. WAP, *Het gezantschap van den Sultan van Atjeh in 1602 aan Prins Maurits*.

7) Omtrent *Toankoe Abdōmadjit* zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 147, 153.

8) *Gids*, n°. 452.

9) Er staat: بقتنا.

10) *Keutji*?

11) A. D. 1875.

12) ديبالم نو di Lam Nò (?)

13) Dit jaartal is omgekeerd gegraveerd en vertoont dus in afdruk 7261. — A. D. 1850.

1599/654. Stempel?, ovaal, naar beide zijden puntig uitlopend blokje hoorn, op de voorzijde waarvan diep ingesneden een stervormig figuur, omgeven door eene spiraal en uitgeschulpten, met spiralen gevulden rand. — Misschien een mystiek figuur voor het vervaardigen van amuletten¹⁾.

L. 7, br. 4,5, d. 1,8 cM.

381/1²⁾. Zegelafdruk, in lak, vertoonend binnen een rand met varenbladmotieven: محمد حسن ابن تكو فيا (Moehammad Hasan ibn Teukoe Paja³⁾). — Volgens bijschrift van den schenker *Něsoeh* (t. r. *Neusō*⁴⁾) 11 Maart 1893. Gr. A.

Dm. 2,2—3,5 cM.

187/2 a-c. Afdrukken in roet⁴⁾ van zegelstempels met handteekeningen (23 exemplaren). Arabische schriftteekens.

a. In het zegel.

1. Sjarief Aqil bin 'Aloei sjafi 'oeddin⁵⁾ sanat 1242.

2. Alloe? billahi wakil Pangeran Soetan Indra Kasoema Wazir negeri Tamiang sanat 1282. — Als bijschrift eene handtekening en bij de laatste bovendien ابن جف اكن (Ini tjap akan tjonto sahadja di taroh di kapal⁶⁾ چنتا سهجا دتروه دكافل

b. In het zegel.

1. Alamat Toengkoe tjihik Perlaq⁷⁾ ibnoe Toekoe moeda radja sanah 1271.

2. Inilah alamat Bintara tjoet setia moeda Djoeloe⁸⁾ 1271.

3. Ini tjap panglima prang Njaq Hakim 1271⁹⁾.

4. Panglima prang Njaq Boegam ibn Mohammed? Idi tjoet 1284¹⁰⁾.

5. Wazir toeankoe Bangta moeda radja bandahara negari Tamiang 1275. Bijschrift als bij a 2.

6. Tonkoe Mohammed Ali ibn Tonkoe Tjihik Idi¹¹⁾ 1271.

c. 1. Tongkoe Tjihik ibn Tongkoe di Idi besar sanat¹²⁾ 1274.

2. Tongkoe Tjihik Idi besar 1276.

3. Allo? billahi kedjoeroean Karang ibn Kwala¹³⁾ 1232. Bijschrift als bij a 2, ook in Latijnsche karakters.

4. Tongkoe Bintara Ibrahim Negeri Padawa ketjil sanah 1291.

d. 1. Alloe? billahi? pangeran sjahbandar negari Tamiang djadjahan langkat 1279.

2. als b 4.

3. als c 4.

4. Ini 'alamat toekoe? Atjèh ibn Tongkoe Lam Sajoen?

5. ?

6. Alamat ini tjap bandar Idi tjoet¹⁴⁾ sanat 1279.

e. 1. 1284. Sanat. Inilah 'alamat Tongkoe tjihik moeda karang beroetya? radja¹⁵⁾.

2. ?

1) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 187. — Not. Bat. Gen. 1900, bijl. II, n°. 9153 & 9154.

2) Geschenk A. W. BROES VAN DORT.

3) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 114, 245.

4) Zie boven n°. 1599/92, blz. 49.

5) Destijds (1877) hoofd van *Soengòe Raja*.

6) Dit bijschrift is te verklaren uit het feit, dat de afdrukken door een zeeofficier verzameld zijn en dus waarschijnlijk aan boord van een oorlogschip op verzoek zijn vervaardigd.

7) Volgens den schenker Radja van *Peureula*.

8) Volgens den schenker Radja van *Djoeloe*.

9) KUYT, Pl. tegenover 153, 1e rij rechts.

10) Rijkszegel van *Idi Tjoet*.

11) Volgens den schenker hoofd van *Boegéng*.

12) Grootzegel van *Idi Rajew*.

13) Omtrent *Keudjroeën Koala* zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 238 en 244.

14) Zegel van den Havenmeester van *Idi Tjoet*.

15) Volgens den schenker van *Peusangan*.

3. Bintara Paloe bin Poetjoe Mohammed (Bentara Palöh bin Pòtjoet Mochamat) 1221.
4. Joesoef bin Said Mohammed 1275¹⁾.
5. (met inkt geteekend) Toekoe Bintara Setia moeda Njaq Boegah sanat 1691?
Dm. 2,9—5,6 cM.

2. Statiewapens.

1599/655²⁾. Pinangmesje³⁾ (*peurawöt*⁴⁾, lemmet, greep en scheede wat den vorm betreft veel gelijkend op die van 1599/487 (blz. 139) maar veel grooter. De greep van ivoor; langs den onderrand eene verdikking van goudblad met groen email en S-vormige figuren; daaropvolgend eene, aan de rugzijde in punten uitlopende bekleeding (*sampa*⁵⁾) van goudblad met vakken van groen en blauw email, waarin bladornament (*boengòng toendjông*⁶⁾); op het bovenvlak belegsels van goud (*tampo*⁷⁾) en groen email met vischkuit- en bladmotieven (*bòh eungkòt, òn koendò, òn sirông*⁸⁾); dwars over het midden eene rij kleurlooze steentjes, onder het bovenvlak een effen gouden bandje. Op beide zijden van de scheede ingekraste ruitvormige en driehoekige figuren (zie bij 506/14 blz. 141). *Pidie. N. kust. A.*

L. lemmet 15, br. id. 1,6, l. greep 12, dm. id. 1,8, l. scheede 18, br. beneden 2, id. boven 9 cM.

1599/656⁹⁾. Als voren¹⁰⁾ (*sikin lapan sagòè*), lemmet flauw gedamasceerd, recht, naar onderen smaller; rug recht, naar onderen smaller, snede flauw concaaf en met convexen boog in de punt overgaande; het bovineinde van het lemmet overigens als van de *sikin's* (zie boven blz. 158). Greep geheel met *socasa* bekleed, flauw gebogen, in doorsnede achthoekig, naar boven breder en in een geopenden bek eindigend; binnen dien bek ruitvormig ornament van goud met bladmotieven (*òn sirông, òn kalò, òn lipat*¹¹⁾) en twee kleurlooze steenen. Steelring bestaande uit een ring van driehoeken (*reukoeeng reungèt*), eene rij schilden (*gloepa*¹²⁾) en eene rij spitse driehoeken (*poetjò*¹²⁾) alles van goud met groen en blauw email en bladornament (*boengòng toendjông*¹³⁾). Scheede van geel hout, wat den vorm en ingegrifte versiering betreft, geheel met die der *sikin's* (zie boven) overeenkomend, maar veel kleiner. — Zeer zeldzaam voorkomend wapen¹⁴⁾, behoorende tot de erstukken (*poesaka*) der *oelèèbalang*. Dit voorwerp werd in verschillende stukken in den grond gevonden¹⁵⁾. *A.*

L. lemmet 23, gr. br. id. 2, l. greep 11,5, dm. id. 1,4—4,4, l. scheede 23,5, br. id. beneden 2,5, br. id. boven 6,5 cM.

Pl. XIII, fig. 1.

1599/657¹⁶⁾. Dolk¹⁷⁾ (*reuntjông meu' oelèè meuh*), lemmet, steelring en greep met die van 919/3 (blz. 147) geheel overeenkomend, maar de greep geheel overtrokken met goudblad, dat in ruitvormige vakken blauw email en bladmotieven (*boengòng toendjông* — zie boven) vertoont; tegen het eindvlak, dat met een snoervormig ringetje omgeven is, vischkuit- en bladmotieven met een kleurloos steentje in het midden.

1) Volgens den schenker Rijkszegel van *Pseudawa Rajew*.

2) *Gids*, n°. 304.

3) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. II, fig. 11.

4) VELTMAN, *Wdl.* i. v. mes.

5) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *sampak*.

6) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. VII.

7) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *tampoek*.

8) VELTMAN, *Gdsmdknst*, fig. XIV, XII en IX.

9) *Gids*, n°. 305.

10) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IV, Fig. 2.

11) O. c. Fig. IX, X en XIII.

12) O. c. Fig. XXIII. — Zie ook boven bij 919/3 blz. 147.

13) O. c. Fig. VII.

14) O. c. 362. — NIEUWENHUYZEN, n°. 9. — SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 345.

15) VELTMAN, *Aant.*, 416.

16) *Gids*, n°. 302.

17) VELTMAN, *Gdsmdknst*, Pl. IV, fig. 4.

Scheede van geel hout, type A (blz. 141); op eene zijde ruitvormige en borstieraad-vormige figuren als boven, op de andere tot spiralen vereenigde bladornamenten. — Alleen gedragen door hoofden en lieden van stand. A.

L. lemmet 27,5, br. 1,6, l. greep 10,5, dm. id. 1,6—3, l. scheede 28,5, br. id. beneden 2, id. boven 7 cM.

1599/658¹⁾. Dolk²⁾ (*reuntjōng meusarōngan*), lemmet, greep en steelring, wat den vorm betreft met 657 overeenkomend; de greep over het onderste gedeelte bekleed met *soeasa*; op het dikste gedeelte daarvan eene versiering in den vorm van een borstieraad (*toendjōng badjèc*, zie boven) van goud, met groen en bijna zwart email met spiralen; het bovenste gedeelte met goud bekleed, aan den onderrand uitgeschulpt en verdeeld in vakken, die door rechte en gebogen lijnen begrensd worden. In die vakken bladversieringen (*boengōng toendjōng*, zie boven); in de begrenzende randjes snoerornament, evenwijdige of elkaar kruisende strepen, ronde- of varenbladeren. Tegen het eindvlak spiralen van goud en groen email, in het midden op eene uitgeschulpte verhooging (*sri³⁾*) een kleurloos steentje. Scheede als boven, aan eene zijde met drie ruiten, aan de andere met bladornament. — Het emailwerk is vervaardigd door ΤΕΥΚΟΕ ΝΙΑ⁴⁾ BINTANG⁴⁾ uit *Lhông*. Gr. A.

Afmetingen als boven 25,5, 1,7, 10,5, 1,2—3,4, 28, 2,5, 8,5 cM.

1599/659⁵⁾. Als boven⁶⁾ (*siwaih meukrawang*), lemmet effen (oud), flauw gebogen, naar onderen smaller; rug convex, over de bovenste helft dakvormig en aan weerszijden door eene smalle bloedgroeve gevolgd; over de onderste helft smaller; snede concaaf en met convexen boog in de punt overgaande; het bovenste deel van het lemmet aan weerszijden en op den rug met eene uitgeschulpte gouden, groen geëmailleerde krul belegd. Greep kolfvormig, het onderste deel achthoekig en aan de zijde van de snede met eene uitstekende punt; geheel bedekt met gouden bladfiguren binnen met groen of blauw email gevulde vakken. Dit gedeelte gaat zonder meer over in den steelring, welke gelijk op dien van 658, maar eene rij spitse driehoeken meer heeft. Het bovenste deel van de greep met *soeasa* bekleed en effen; het plat afgesneden bovenvlak ovaal met punten aan weerszijden; dit vlak verdeeld door smalle, met wit email gevulde banden in vakken, waarin spiralen van bladornament in goud en blauw en groen email benevens een kleurloos steentje. Eene rij van elf dergelijke steentjes (vijf ontbreken) op een dwarsbandje, dat aan weerszijden door een groen geëmailleerd gouden plaatje wordt begrensd. Scheede van bruin hout, in doorsnede rond, aan het bovineinde naar eene zijde vlagvormig verlengd, de mondrand aan alle zijden uitstekend; het bovineinde van de scheede en het verlengstuk bedekt met mica (*abla⁷⁾*) en daarop à four bewerkte bladranken en spiralen van goud met groen en blauw email gevuld; nabij het einde van het verlengstuk aan weerszijden een kleurloos steentje; tegen het uitgeschulpte eindvlak daarvan evenzoo een steentje, gouden bladornament en ruitjes. Op den mondrand, die boven het verlengstuk dakvormig is, bladkrullen als op het ronde deel van de scheede, ook in wit email en ter weerszijden eene rij van zeven steentjes. — Alleen bij feestelijke gelegenheden en door voorname hoofden dagelijks gedragen⁷⁾. A.

Afmetingen als boven 26,5, 3, 12, 1,9—4,8, 33, 2,2, 15 cM.

1599/663⁸⁾. Kris⁹⁾ (*bahri*), lemmet effen, lang, eenigszins tongvormig, tweesnijdend,

1) *Gids*, n°. 303.

2) VELTMAN, *Gidsmknst*, Pl. IV, fig. 5. — Ethnographica Pl. III, fig. 2 a-d.

3) VELTMAN, *Gidsmknst*, Fig. XXI.

4) VELTMAN, *Aant.* 414. — JACOBS, II, 144.

5) *Gids*, n°. 306.

6) VELTMAN, *Gidsmknst*, Pl. IV, fig. 10. — Ethnographica Pl. III, fig. 1 a-d.

7) VELTMAN, *Aant.*, n°. 417.

8) *Gids*, n°. 308.

9) VELTMAN, *Gidsmknst*, Pl. IV, fig. 8. — JACOBS, II, Pl. X A. — Not. Bat. Gen. 1892, bijl. II A 14.

nabij het bovineinde aan weerszijden verbreed, aan eene stomp en recht, aan de andere driehoekig en scherp, met twee naar onder gekeerde haakvormige dorens; over dit bovenste deel, evenwijdig aan de kanten twee breede, ondiepe groeven, aan dien van de stompe verbreding nog eene smallere; op het lemmet een afzonderlijk dwarsstuk, aan eene zijde stomp, aan de andere met vijf kleine dorens. Greep van *dandan* (zie boven blz. 143), flauw gebogen, in doorsnede rond, met twee rijen, ieder van vier uitsteeksels, de onderste ruitvormig, de bovenste driehoekig; op het halfbolvormig bovenvlak een vierkant knopje. Steelring als die van 1599/504 (blz. 151), maar onderaan een ringetje met twee kragen, waarop eene rij oogjes en het goud sterk rood gekleurd ¹⁾. Scheede van bruin hout met het mondstuk uit één stuk; de scheede recht, naar onderen dunner toeloozend, het mondstuk schuitvormig, aan eene zijde rond, aan de andere recht afgesneden, de beide uiteinden plat en opwaarts gebogen ²⁾; over het midden van eene zijde een smal ruggetje, dat onder en boven in fijn uitgesneden bladornament eindigt; een dergelijk ruggetje over het bovenvlak en ingesneden krullen ter weerszijden van het rechte deel van de scheede. — Volgens NIEUWENHUYZEN n°. 16, is de kris *bahari* een dolk, die slechts door zeer aanzienlijke hoofden, aanverwanten van den Sultan en hoofdzakelijk in *Pidie* gedragen wordt. — Volgens den verzamelaar ³⁾ werd zij in vroegere tijden door den vorst aan zijn leenman als „*tanda*” gegeven ⁴⁾. A.

L. lemmet 46,5, br. op het midden 1,9, gr. br. 6,5, l. greep 12,5, dm. id. 2,7, l. scheede 54, br. id. beneden 2, br. id. boven 15 cM.

1599/662 ⁵⁾. Kris (*bahri*), lemmet met dat van 663 overeenkomend, maar versleten, de dorens aan bovineinde en dwarsstuk kleiner, groeven onduidelijk. Greep, wat den vorm betreft als boven, maar van hertshoorn, geheel bedekt met ingesneden bladornament, enkele dieper liggende gedeelten met evenwijdige strepen. Steelring van goud, halfbolvormig, onderaan gevolgd door een ringetje met kraag, boven door eene rij driehoeken, alles met vischkuit- en bladmotieven versierd. Scheede met die van 663 overeenkomend, maar van donkerbruin hout en met vier smalle zilveren ringetjes. Bij deze soort krissen weet de Atjèher de vingerafdruksels van den vervaardiger aan te wijzen ⁶⁾. A.

Afmetingen als boven 38, 1,7, 5,5, 11, 2,8, 41, 2, 21,5 cM.

1599/661 ⁷⁾. Als boven (*bahri meusaröngan*), lemmet zeer onduidelijk gedamasceerd, lang, tweesnijdend, naar boven breeder en daar aan weerszijden verbreed, aan eene stomp en recht, aan de andere driehoekig en scherp; over de bovenste helft in het midden eene breede, aan weerszijden te niet loopende, ondiepe groeve. Greep van zwartbruin hoorn, vorm als boven, maar geheel bedekt met *à jour* bewerkt snijwerk: bladornament en rijen met zigzaglijnen, bladeren en snoerornament; het pyramidevormig bewerkt bovenvlak belegd met bladgoud, dat in vier vakken is verdeeld, waarin gedreven blad- en bloemornament; bovenop een gouden, rond, met bloemornament versierd knopje. Steelring van bladgoud, komvormig, in, met gedreven bladornament gevulde vakken verdeeld, en evenals het daaronder geplaatste gouden ringetje door snoeren begrens. Scheede van hout, recht, naar onderen smaller, voor het grootste deel met *socasa* bekleed; mondstuk schuitvormig, aan eene zijde afgerond, aan de andere recht afgesneden, mondrand flauw oplopend; het mondstuk en het bovenste deel van de scheede bedekt met bladgoud, waarin hoog gedreven bloem- en bladornament in vakken, die door parelranden of randen met snoerornament zijn gescheiden. — Dit wapen behoorde indertijd aan *Teukoe Paja* ⁸⁾, later aan diens zoon

1) Zie hierover VELTMAN, o. c. 347.

2) SCHMELTZ, *Ind. Prunkwaffen*, 110, fig. 28.

3) VELTMAN, *Aant.*, 148.

4) Zie hierover SNOUCK HURGRONJE, *Het Gajöland*, 93. — KEMPEES, Pl. 8.

5) *Gids*, n°. 307.

6) VELTMAN, *Aant.*, 419. — Zie HAZEU, *Iets over Koeji en Tjoendrik*. (T. I. T. L. Vk. XLVII, 410 en 411).

7) *Gids*, n°. 309.

8) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 114.

*Teukoe Asan*¹⁾, wien het door *Teukoe Oema*²⁾ werd ontstolen; deze liet het door een Chinees uit *Koeta Radja* bekleeden; doch hem werd het weder gestolen door den in den strijd tegen ons gezag gesneuvelden *Teukoe Poetéh*, panglima van den Keudjroën van *Krooëng Sabé*; deze verpandde het kort voor zijn dood aan een peperplanter³⁾. **A.**

Afmetingen als boven 52, 2,2, 5, 12, 2,8, 54,5, 2, 12 cM.

Pl. XIII, fig. 2.

1599/660⁴⁾. Kris (*kréh boegéh meusarōngan*), lemmet onregelmatig gedamasceerd, vlammend met 7 bochten, met duidelijken middenrug, naar boven breeder en daar aan weerszijden verbreed, aan eene zijde stomp, dik en recht afgesneden, aan de andere driehoekig en gekarteld; afzonderlijk dwarsstuk, den vorm van het lemmet volgend. Greep van been, in den vorm van een zeer gestileerde zittende figuur met scherpen snavel, armen en voeten; als zitplaats dient een bol waarin eene dwarsgroeve en eene rij ruitvormige uitsnijdingen. Steelring (*manda*⁵⁾ van goud, met dien van 1599/504 (blz. 151) veel overeenkomend, maar met talrijke roode steentjes. Scheede van hout, recht, naar onderen smaller en met een ovalen, knopvormigen schoen; mondstuk schuitvormig, aan eene zijde afgerond, aan de andere recht afgesneden; mondrand aan weerszijden oplopend en aan alle randen overstekend. Geheel met goudblad bekleed, waarin, behalve op een deel der binnenzijde hoog gedreven bloem- en bladornament, binnen door snoertjes begrensde vakken; nabij den schoen sporen van groen email. De kris is van Boegineesch afkomst⁶⁾, de steelring van Atjèhsch fabrikaat. Deze kris behoorde indertijd ook aan *Teukoe Oema* (zie boven); als „tanda” schonk hij hem aan Panglima *Moeda*, Radja van *Wōjla*, zijn bloedverwant, die zich na de arrestatie van *T. Oema's* weduwe (*Tjoet Nja^o Diën*) aan het Nederlandsch gezag onderwierp. Dit erstuk (*poesaka*) werd toen uit geldgebrek door hem verkocht⁶⁾. **A.**

L. lemmet 21, gem. br. id. 1,9, gr. br. id. 7, l. greep 8,5, dm. id. 2,8, l. scheede 27, br. id. beneden 2, br. id. boven 11,5 cM.

1599/664 & 665⁷⁾. Kromme sabels⁸⁾ (*peudeuëng meutampō^o meuik*); het lemmet van 664 overeenkomend met dat van 549 (blz. 171), maar zeer fraai gedamasceerd, het lemmet van 665 als dat van 543 (blz. 169); greep van ijzer als van 549, doch het ronde gedeelte omwikkeld met gevlochten zilveren snoer; om het boven einde een gouden ring, waarin driehoeken met spiralen, bij 665 bovendien met groen en donkerblauw email en door eene rij geïncrusteerde gouden spiralen gevolgd. In den korf een kussentje, onderaan met rood (664) of gebloemd (665) katoen, aan de bovenzijde met zwart wollen stof, waarop borduursel van gouddraad, in aaneengesloten rijen (664) of spiralen (665), aan de randen met eene rij driehoeken. Op het bovenvlak en op den uitstekenden doorn belegsel van goud; op het eerste blad- en vischkuitornament en rijen kleurlooze, bij 664 ook roode steentjes, op den doorn ingekraste ruiten; op het boven einde van 664 een vischkuitmotief, dat van 665 beschadigd. Scheede van rood leder, onderaan puntig; het onder einde, bij 665 ook het boven einde, met blad-zilver belegd; bij 664 dit belegsel bovenaan door een snoertje begrensd; bij 665 met ingedreven blad- en bloemornamenten; langs den bovenrand drie snoertjes en daartusschen een zilveren oogje. **A.**

664: l. lemmet 78, br. id. 3,5, l. greep 18, gr. br. 9, l. scheede 80, br. id. 4,5; 665: l. lemmet 82, br. id. 3, l. greep 17, gr. br. 7,5, l. scheede 85, br. id. 3,5 cM.

1) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 114.

2) O. c. I, 152.

3) VELTMAN, *Aant.*, 420.

4) *Gids*, n°. 310.

5) Verg. noot *) bij 1599/504 blz. 151.

6) VELTMAN, *Aant.*, 423.

7) *Gids*, n°. 311 en Pl. IV.

8) VELTMAN, *Gidsmknst*, Pl. IV, fig. 11. — JACOBS, II, Pl. X A *pediëng*.

3. Passen.

185/26, 187/3a-c, 193/12-16 & 18, 241/6 & 7. Zeepassen (maleisch), op blauw of wit papier geschreven, aan inlandsche vaartuigen afgegeven door verschillende vorsten op de kust van Atjeh. 241/7 geschreven in Latijnsche karakters, de andere in Arabische, alle voorzien van een zegel in roet afgedrukt en wel:

185/26, 187/3b en c en 193/16 van *Lhō^e Seumawè*¹⁾, 187/3a van *Ië Leubeuë*, 193/12, 13, 14, 241/6 van *Peusangan*²⁾ 193/15 van *Simpang Oelim*, 193/18 van *Keureutòë*, 241/7 van *Djoelò^e*³⁾.

Transcriptie en vertaling van 187/3c als voorbeeld:

Kami tēngkoe maharadja mangkoeboemi jang mēmērintah dalam bandar tēloek sēmawei soedah mēmberī soerat pas ini kapada prahoe jang bērnama sampang pērgi bērlajar kapada nēgēri jang ada mēmakai bandera(h) radja koebērnēmen hindia h(n)ederlan dan nama nachodanja toekoe mat amin dan moeatan prahoe ada k(g)oeni dan moeatan dalamnja krambil 7 dan jang moeat dalamnja njoes (?) dan boeah doeryan dan anaq prahoe ada orang kawannja toedjoeh orang 7 dan sēnapang pēmoeras dan sēndjata sikin pandjang tijap² sa^oorang dan lēmbing 2 dan orang mēnoempang ada orang itoe bērapa orang dan lamanja pas itoe ada harinja 40 tertoeelis kapada hari boelan hari pada sanat 1292.

In het zegel: ini 'alamat tjap bandar tēloek sēmawei sanah 1289 (de cijfers omgekeerd).

Wij Teungkoe maharadja Mangkoeboemi, die het bevel voert in de haven van Tēloek Sēmawei, hebben dezen pas gegeven aan een vaartuig genaamd sampan om te zeilen naar eene plaats die de vlag van den vorst van het Nederlandsch-Indische gouvernement voert; de naam van den gezagvoerder is toekoe Mat Amin en de lading is 7 zakken met kokosnoten en verder njoes? en doerianvruchten; de bemanning bestaat uit 7 personen met donderbussen en ieder met een *sikin pandjang* als wapen en 2 werpspiesen; verder eenige passagiers; de duur van dezen pas is 40 dagen; geschreven op den dag van de maand A. H. 1292.

In het zegel: dit is het zegel van de haven van Tēloek Sēmawei A. H. 1289 (de cijfers omgekeerd).

Pl. XII, fig. 4.

193/17. Als boven, in hoofdzaak met de vorige overeenkomende, maar gedeeltelijk gedrukt, gedeeltelijk met inkt ingevuld, alles met Arabische karakters; klein onduidelijk stempel in rood van *Djoelò^e*.

1599/666⁴⁾. Busje (*teumpat soerat badan*), van blik, cilindrisch, uit twee over elkander schuivende helften bestaande elk met een aangesoldeerd oogje, bestemd voor een z. g. *gampōng*-pas (*soerat badan*). — Dit exemplaar bevat in plaats van een pas een stuk wit papier met den afdruk van een mystiek zegel, waarschijnlijk amulet. A.

L. 6,2, dm. 1,7 cM.

4. Voorwerpen in gebruik bij huwelijken.

1468/227. Haarsieraden (*boengö sēriboelōn*), twee exempl. van zilver: Een exempl. bestaande uit een halfrond plaatje waarop snoeren en krullen; hieraan hangen drie, aan weerszijden met eene scherpe kegel verlengde bollen en daaraan weder tal van halve manen; aan alle deelen hangen met kettinkjes ruitvormige plaatjes. Het andere exemplaar heeft een op gelijke wijze versierde halve maan aan een kegel, die door een halven bol gesloten is, opgehangen; op dien halven bol versiering van snoertjes en krullen en daaraan met kettinkjes tal van ruitvormige plaatjes.—Voor den bruidegom. Alas.

L. totaal 24 en 16 cM.

1) KRUYT, Pl. tegenover 153, 3e rij links.

2) O. c. 1e rij links.

4) *Gids*, n°. 450.

3) O. c. 3e rij rechts.

1429/138. Duimring ¹⁾ (*euntjiën gilé*^e of *euntjiën bôh moeliëng*) van koper, bestaande uit acht aan elkaar verbonden bollen ²⁾. — Zulk een ring ontvangt de bruid van de moeder des bruidegoms na de ceremonie van „handwassching” (*srah djarôè* ³⁾). **A.**

Dm. 2,2, br. 1 cM.

1468/357. Vingerring (*tjintin tjimôn* ⁴⁾), van koper, in doorsnede dakvormig, de buitenzijde verzilverd (?). — Door bruiden aan den ringvinger der linkerhand gedragen ⁵⁾. **Alas.**

Dm. 1,9, br. 1 cM.

1468/238. Hoofddoek ⁶⁾ (*boelang bédang kriôl* ⁷⁾), van zwart katoen met stijven, aangeweven rand van zilverdraad ⁸⁾, waaraan veelkleurige wollen kwastjes; stijf in elkaar gedraaid, eene punt over de opening getrokken. — Wordt door den bruidegom gedragen na afloop der eigenlijke plechtigheid ⁹⁾. **G. L.**

Dm. 20, d. 4 cM.

370/2978 ¹⁰⁾, 1599/246 & 247 ¹¹⁾. Vrouwenbaadjes (*badjêè dara barô* ¹²⁾), van donkerblauw katoen met uitgesneden halsopening en lange mouwen; om hals- en borstopening en einden der mouwen goudgalon, gevolgd door eene rij opengewerkte driehoeken van gouddraad, waaronder driehoekige micaplaatjes; de kraag bestaat uit reepen palmladeren en is met wit (2978) of zwart (246 en 247) katoen gevoerd; met dergelijk katoen ook een deel van borst en rug, de einden der mouwen bij 2978 met paars, bij 246 met geruit, bij 247 met blauw katoen. Bij 246 langs den onderrand eene rij gekruiste steken van rood garen en eene voering van blauw katoen. — Werd vroeger alleen door maagdelijke bruidjes gedragen. **A.**

L. over den rug 63, br. tusschen de schouders 40, l. mouwen 68 cM.

300/124. Vrouwenbaadje, als 370/2978 maar van paarse zijde, de kraag met rood, overigens met wit katoen gevoerd; goudgalon als bij 370/2978, maar geen gouddraad driehoeken en geene micaplaatjes. In de uiteinden der mouwen een split; op elk der deelen is aangenaaid een driehoekig gouden plaatje ¹³⁾ met bloemen van groen email in lombokbloem-motief (*boengòng tjampli* ¹⁴⁾) en ingezette steentjes; de beide driehoeken kunnen door eene door passanten loopende stift, vereenigd worden; aan eene mouw ontbreekt de helft van het sieraad. **A.**

L. a. v. 57, br. a. v. 44, l. mouwen 55 cM.

1599/248 & 249 ¹⁵⁾. Als boven, maar kraag, borst, einden der mouwen, bij 249 ook de onderrand met rood satijn gevoerd; op den kraag twee smalle gouden galons, waartusschen eene rij geborduurde spiralen; langs halsopening, opening der mouwen en bij 249 ook onderrand een enkel galon, waarlangs bij hals en mouwen eene geborduurde rij spiralen als voren, bij den eerste bovendien eene rij doornvormige figuren, bij de mouwen en bij 249 ook aan den onderrand eene rij driehoeken, alles in gouddraad geborduurd. Bij 248 op den rug onder den kraag een geborduurd ornament van goud-

1) VELTMAN, *Gdsmknst*, 371.

2) Deze bollen gelijken op *bôh moeliëng* = vruchten van de *moeliëng* (*Gnetum Gneton*, FILET, n°. 820. — DE CLERCQ, n°. 1671).

3) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 391.

4) Opgave van den schenker.

5) Als boven.

6) *Coll. VAN DAALen*, n°. 13.

7) HAZEU, *Wbk.* s. v. *boelang*.

8) Zie n°. 1599/439 blz. 128.

9) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 281.

10) *Cat. Kol. Tent. Amst.* 1883, 9e kl. n°. 98 c/3.

11) *Gids*, n°. 194 en 195.

12) Ook *badjêè tjòb Meulabôh*. — VELTMAN, *Aant.*, 79

13) Verg. VELTMAN, *Gdsmknst*, Pl. VI, fig. 1.

14) O. c. 351, fig. II.

15) *Gids*, n°. 196 en 197.

draad in den vorm van een broche (*toendjông badjèè*¹⁾, aan de binnenzijde door een lapje rood satijn beschermd. **A.**

248: l. a. v. 65, br. a. v. 42, l. mouwen 65; 249: l. a. v. 60, br. a. v. 40, l. mouwen 64 cM.

5. Diversen.

1599/667²⁾. Signaalhoorn³⁾ (*beureugoe*), van geel hout, afgeknot kegelvormig; een reep rood katoen is met lussen op twee plaatsen van den hoorn, bij wijze van draagband bevestigd. — Gewoonlijk wordt een karbouwenhoorn voor dit doel gebruikt. **A.**

L. 37,5, dm. 2—7,8 cM.

185/21. Touw, van inelkaargedraaide, geklopte rotanvezels, het eene einde met een oog. — Dient volgens den verzamelaar om gevangenen mede te voeren; in Z. Celebes op de hertenjacht. *Peukan Bada*. **Gr. A.**

L. 810, dm. 0,6 cM.

GROEP XI.

Kunst, Muziek, Spel.

1599/669, 671, 674, 676, 677, 679 & 680⁴⁾. Gekleurde tekening, op wit papier met potlood geschetst en met verf of gekleurd krijt bewerkt; voorstelling van een mythischen vogel (*boera*⁵⁾), bij de meeste met menschelijk gelaat en een uurwerk aan eene ketting om den hals, bij 671, 674, 676 en 677 met een, door een zonnescherm overdekte draagstoel, bij 679 met eene moskee op den rug; deze vogel omgeven door andere, kleinere, waaronder jaarvogels, somtijds vleermuizen en verder bij 669: Atjèhsche man en vrouw, hond en Atjèher die met een tijger vecht (zie Pl. XIV); bij 671, 674 en 676 jachttafereelen, bij 677 boomen en vogels, een persoon die bloemen begiet, een Chinees die door een Europeaan en een Atjèher bedreigd wordt, eene vrouw, die van een palmboom vruchten inzamelt, een Chineesch koopman en een hond; bij 679 eene moskee, waarvoor een *imâm* en eenige personen, die eene ritueele reiniging verrichten; daarnaast een palmboom, met aan de eene zijde een Europeaan, aan de andere een Atjèher en met een verschrompelden resp. vruchtdragenden vruchtentros aan die zijden⁶⁾; bij 680 een boom waarvan twee mannen oogsten, eene vrouw en een man van de markt terugkeerend(?). — De teekeningen zijn vervaardigd door Teungkoë Teungòh, wd. oelèëbalang van *Patè*⁷⁾ (Ond. Afd. *Poelò Raja*).

W. kust A.

Br. 42, h. 34 cM.

1429/134 & 134a. Als boven, voorstelling van den vogel *boera*⁶⁾ als boven, doch zonder horloge om den hals, bij 134 met een draagstoel op den rug; daaromheen bij 134 fazanten, een tijgerjacht, en een boom waarin een aap klimt, benevens een man en eene vrouw met kind; bij 134a papagaaien en vlinders, twee boomen, een met eene slang, twee Atjèhers met manden en vrachten op het hoofd, een er van een jongen slaande. Vervaardiger als boven⁷⁾.

H. 34, br. 42 cM.

1) Zie 1599/65 blz. 38.

2) *Gids*, n°. 453.

3) *JACOBS*, II, Pl. X B *bèrègoe*.

4) *Gids*, n°. 414 vlgg.

5) *SNOUCK HURGRONJE*, *D. A.*, II, 132.

6) Volgens den verzamelaar de boom der kennis, die den Europeaan niets, den Islamiet een vollen tros biedt.

7) Persoonlijke mededeeling van den verzamelaar van serie 1599.

1599/670 & 672. Teekeningen, als boven, voorstellingen van eene optocht ¹⁾, waarin menschen en dieren, een persoon te paard, andere met sirih ²⁾, suikerriet, spijzen, muziekinstrumenten of geweren afschietend; op 670 bovenaan eene rij menschen die over eene omheining zien, bij 672 *أينله أورغ أجيه ماين* (*Inilah orang adj(tj)eh main*, dit zijn Atjehers, die zich vermaken).

Br. 42, h. 34 cM.

1599/668. Teekening, als boven, voorstellend eene godsdienstige plechtigheid in eene *meuseugit* en daaronder de voorafgaande ritueele reiniging; ter weerszijden een boom en een vogel.

Br. 42, h. 34 cM.

1599/673. Teekening, als boven, voorstelling van de woning van een Atjèhsch hoofd; dit zelf ontvangt in 'de mede voorgestelde *balè* huldebetoon van anderen, die een geit, suikerriet en per man twee geschilde kokosnoten mede brengen; ter weerszijden van de woning boomen, vogels en andere dieren.

Br. 42, h. 34 cM.

1599/675. Teekening, als boven, voorstelling van boomen en andere dieren, nl. vogels, een olifant, een tijger, een aap en een wild zwijn; in het midden een woud-
duivel (?), die een slang verslindt.

Br. 42, h. 34 cM.

1599/678. Teekening, als boven, op het bovenste deel voorstelling van verschillende episodes uit een hanengevecht ³⁾, daaronder twee voorstellingen van een stieren-
gevecht.

Br. 42, h. 34 cM.

178/5 & 6. Kunstbloemen, nabootsing van gekleurde wol en gouddraad van bloemen, vlinders, bladeren en takken, alles met behulp van messingdraad op dunne bamboestokjes gebonden. — Zouden volgens den inzender door Chineezen bij hunne offeranden gebruikt worden. **A.**

L. 28 cM.

1429/136 & 136 A. Kantwerk ⁴⁾ (*rindō idja*), van zilverdraad, 136 A breder dan 136, bestaande uit eene rij driehoeken in pauwenveder?-motief, door kleinere, *à jour* bewerkte gescheiden. **Atjèh** en **Gajōland** ⁵⁾.

136: l. 130, br. 1—2,5; 136 A: l. 133, br. 2—5 cM.

1429/139. Snijwerk, van roodbruin hout; omlijsting van eene deuropening, rechthoekig met rechthoekige, boven afgeronde opening. Drempel onversierd, het overige bedekt met snijwerk. Patroon: de stijlen met eene rij cirkels, die uitgeschulpte bloemen omsluiten; in de overblijvende vlakken vlindervormige figuren; bovenaan, een door een kruis verdeeld vierkant met vier vlindervormige figuren als boven. Het bovenstuk onder en boven met breeden rand van in elkaar grijpende spiralen; de overblijvende rechthoek omlijst met eene rij vierkanten, afwisselend in kleine ruiten verdeeld of gevuld met een kruis en figuren als voren; op het middelste deel van den rechthoek tusschen twee vijfpuntige sterren, een Arabisch opschrift:

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِبَاسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَاسًا وَأَشَدُّ تَنَكُّبًا ⁶⁾

(Allah kan het geweld der ongeloovigen doen ophouden, Hij is sterker dan zij en Zijne straffen zijn vreeselijker ⁷⁾). *Meulabōh*. **W. kust A.**

H. 163, br. 81 cM.

Pl. XV.

1) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 274. — Misschien *piasan's* zie ald.

2) Hierbij ook z. g. *ranoeb dōng*. — Zie o. c. I, 325.

3) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 215 vlgg.

4) Zie bij Groep II, blz. 59, n°. 300/103.

5) Sec. Dr. H. H. JUYNBOLL, *Qoerān*, IV, 86.

6) Vertaling van Mr. L. J. A. TOLLENS.

7) Opgave van den schenker.

1429/242. Snijwerk, stukje zwart hout, in den vorm van een rechthoekigen driehoek met uitgeschulpte hypotenusa; een der zijvlakken met ingesneden ornament: krullen, spiralen en bladornament¹⁾. **A.**

L. 5,5, h. 3,5, d. 2,5 cM.

1599/682²⁾. Klarinet³⁾ (*sroenè*⁴⁾), het middelste deel van bruin hout, geribd, aan eene zijde met één, aan de andere met zeven ovale, ingebrande gaten. Vooreinde van dun messingplaat, rond, breeder uitlopend en met rondgaande, dakvormige verdikking. Mondstuk evenzoo van messingplaat en bestaande uit twee ronde plaatjes, waartusschen twee bolvormige verdikkingen; daarboven een dun kegelvormig pijpje en daarop een stukje toegevouwen en omwoeld, verdroogd blad, met een touwtje aan het mondstuk verbonden. — Waarschijnlijk Chineesch maaksel. **A.**

L. 32,5, gr. dm. 9 cM.

1599/683⁵⁾. Fluit⁶⁾ (*bangsi*⁷⁾), recht stuk bamboe, aan eene zijde open, aan de andere gesloten, daar iets dunner afgesneden en blijkbaar vroeger van een ring voorzien geweest; hiernaast een vierkant gat, aan de andere zijde nog zes ronde gaten. — Toonhoogte niet te bepalen. **A.**

L. 53,5, dm. 2,4 cM.

1599/684⁸⁾. Als boven, aan het eene einde recht afgesneden en open, aan het andere over $\frac{1}{4}$ der lengte schuin bijgesneden en bijna geheel door een stuk hout gesloten, zoodat een blaaspleet gevormd wordt. In de eene zijde een vierkant en acht ronde gaten, in de onderzijde een rond gat. Buitenzijde geheel bedekt met ingebrande en met bruine hars? besmeerde figuren: breede en smalle dwarsbanden met gekruiste lijnen, snoer- en meanderornament, sterren en driehoeken. Om het platte boveinde twee omwikkelingen van touw. Toonhoogte niet te bepalen. **A.**

L. 43, dm. 2,3 cM.

1468/170 & 170 A. Fluiten⁹⁾ (*sroenè*¹⁰⁾), van donkergrijs palmhout, rond, naar het onderende dikker, nabij het mondstuk achthoekig, door een uitgeschulpt (170 A) of een met uitgesneden driehoeken en kruisen versierd randje (170) begrensd. Aan eene zijde een rond gat, aan de andere zeven. Mondstuk defect; bij 170 A nog een los ingestoken stukje bamboe. Een (170) of twee (170 A) omgelegde metalen ringetjes. **G. L.**

170: l. 26, dm. 1,2—1,6; 170 A: l. 25, dm. 1,5—2 cM.

1599/685¹¹⁾. Viool¹²⁾ (*hareubab*), klankbord schotelvormig, van hout¹³⁾ en met vel¹⁴⁾ overspannen; de achterzijde met concentrische ruggen, in het midden een gat. De palmhouten steel steekt dwars door het klankbord heen, is onderaan vierkant, boven het klankbord achthoekig en met snijwerk bedekt: uitgeschulpte dwarsbanden

1) Verg. *ḍn sirāng* en *ḍn lipat*. — VELTMAN, *Gdsmdknt*, Fig. XIII.

2) *Gids*, n°. 456.

3) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 267. — JACOBS, II, Pl. XI B *s̄roenci*. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. II, fig. 4. — Zie ook WALLASCHEK, *Music*, 90 vlgg. — *Id. Anfänge*, 92 vlgg. — *Cat. Mus. Instr.* I, 168.

4) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *s̄roenè*.

5) *Gids*, n°. 454.

6) SNOUCK HURGRONJE, II, 266. — JACOBS, II, Pl. XI B, *Bansi*. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XLI, fig. 7. — *Cat. Mus. Instr.* I, 120.

7) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. — VELTMAN, *Wdl.* i. v. *stuit*.

8) *Gids*, n°. 455.

9) SNOUCK HURGRONJE, *Gajöland*, 286.

10) HAZEU, *Wbk.* s. v.

11) *Gids*, n°. 457.

12) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 268. — JACOBS, II, Pl. XI, *Arbab*. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. II, *Serbab*. — C. B. G.⁴, S. n°. 4643. — Zie ook WALLASCHEK, *Music*, 126. — *Id. Anfänge*, 135 vlgg. — *Cat. Mus. Instr.* I, 199. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XLI, fig. 1 en 2.

13) Gewoonlijk van *Nangka*-hout (*Artocarpus integrifolia*). — FILET, n°. 6076. — DE CLERCQ, n°. 348).

14) Gewoonlijk buffelmaag (SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 268).

of vlakken in de lengterichting, met kruisen of snoerornament gevuld; de steel rond, het bovineinde achthoekig, dikker en doorboord door drie peervormige houten stem-schroeven (*gaséng*), ieder met drie verhoogde, rondgaande bandjes. Aan die schroeven zijn bevestigd de bovineinden van drie, uit inelkaar gedraaide zijde samengestelde snaren, wier ondereinden vereenigd zijn in een driehoekig, aan weerszijden uitgesneden stuk zwart leder¹⁾, dat met een touw aan het vierkante ondereinde van den steel is verbonden. Om de snaren te spannen kan op het vel een boogvormig gebogen stukje rotan (*goeda*), dat met een touwtje aan den steel is vastgebonden, worden geplaatst. — Strijkstok ontbreekt. **A.**

Dm. klankbord 24,5, l. steel 80 cM.

1468/169. Viool (*rèböp*²⁾ met strijkstok (*pènggòsòk*), van hout, zeer ruw naar Europeesch model vervaardigd, met twee grijze en twee bruine snaren van gedraaid touw. **G. L.**

Viool l. 56, br. 10, strijkstok l. 57 cM.

1599/686³⁾. Trom⁴⁾ (*geudoemba*⁵⁾, van *Nangka*-hout; het bovenste deel (*palòh*) rond, afgeknot kegelvormig, naar onderen dunner en rustend op een breederen, achthoekigen voet. Het ronde bovineinde overtrokken met geitenvel, dat tevens gewikkeld is om een randhoepel, die om den bovenrand geklemd is; aan dien randhoepel span-touwen, gevormd door ongekleurde rotanreepen, die om dezen en om een vischgraat-vormig gevlochten rotanring zijn geslagen en op de trom ruitvormige en driehoekige openingen vormen. — Een orkest bestaande uit een viool (*hareubab*, zie boven) en twee of meer trommen (*geudoemba*⁶⁾) dient ter begeleiding van het reciet van Atjèhsche *pantòns*⁶⁾. **A.**

L. 29, boven dm. 15, dm. voet 9 cM.

1429/49. Als boven⁷⁾ (*gègèdèm*⁸⁾, van bruin hout, cilindrisch, met een gat in het midden; buitenzijde met ingekraste liervormige figuren. Beide einden bespannen met geitenvel?, dat bevestigd is door een dikken randhoepel van bamboe. Beide hoepels door omgeslagen en doorgestoken spanreepen van grijs touw aan elkaar verbonden, de reepen op twee plaatsen door dergelijk touw onderling vereenigd. Op een der vellen eene dubbele snaar van gedraaid, zwart garen, de beide draden door een ∞ -vormig stukje been gehaald. — Wordt bij feesten zowel door mannen als door meisjes met stokken (*pènggocòl*) geslagen. Hier ontbreken de stokken. **L. D.**

H. 25, dm. 25 cM.

1599/687⁹⁾. Tamboerijn¹⁰⁾ (*rapai*¹¹⁾), bestaande uit een dikken, zwarten, naar boven wijder uitlopenden ring van palmhout met tal van rondgaande groeven en smalle bandjes; op eene plaats een vierkant gat met ijzeren tusschenschot, aan weerszijden waarvan ronde ijzeren plaatjes bewegelijk zijn bevestigd; aan de tegenover-gestelde zijde van den ring een gat, waarin eene lus van gedraaid touw. De grootste opening van den ring overdekt met geitenvel; randhoepel met hetzelfde materiaal be-kleed en door een tusschengelegd gedraaid touw van den rand gescheiden. — Behoort bij het vioolorkest¹¹⁾. **A.**

Dm. 56,5, h. 10 cM.

1) Meestal is deze verbinding (*tjapèng*) van lood.

2) SNOUCK HURGRONJE, *Gajòland*, 286. — HAZEU, *Wbk.* s. v.

3) *Gids*, n°. 458.

4) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 268. — VAN LANGEN, *Westkust*, Pl. II, fig. 3. — C. B. *G.*, *Suppl.* n°. 4648.

5) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *gèdoemba*.

6) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 268.

7) SNOUCK HURGRONJE, *Gajòland*, 286. — *Coll.* VAN DAALEN, n°. 125.

8) HAZEU, *Wbk.* s. v.

9) *Gids*, n°. 459.

10) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 273. — VAN LANGEN, *Westkust*, 468, *rabana*. — JACOBS, II, Pl. XI B *rapai*. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XL, fig. 1 & 2. — WALLASCHEK, *Anfänge*, 113 vlgg. — *Id. Music*, 108 vlgg. — *Cat. Mus. Instr.* II, 162.

11) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 273.

1599/681¹⁾. Doosje met hanesporen²⁾, van bruin, gevamd hout, onder- en bovenstuk van zwart hout; rechthoekig, het bovenstuk aan weerszijden bijgesneden; vroeger als schuifdoos ingericht, nu defect en een der zijwanden afneembaar; de beide smalle zijkanten in het midden verhoogd en met rondgaande groeve; een der kanten met twee ronde messingen plaatjes, door een oog van hetzelfde materiaal verbonden. In het inwendige een dubbel dwarsstuk met gaatjes waarin vier sporen steken; deze van staal, recht, driehoekig, tweesnijdend, het onderinde puntig toeloozend en met goud, zilver of messing bekleed. **A.**

L. 18,5, br. 7,5, d. 2,5 cM.

1429/74. Busje met hanesporen³⁾ (*beuroembōng*⁴⁾, van licht hout⁵⁾, rond, het middelste deel rechthoekig uitgesneden en met een platten bodem, waarop twee hanesporen; het onderste deel achthoekig met afgeronden knop, wiens zijkanten met uitgeschulpt snijwerk. De bus past in een bamboe (*trieng boelōh*) waarop vier rijen ingesneden en zwart gemaakte krullen tusschen rondgaande groeven. **W. en N. O. kust A.**

L. 18, dm. 3 cM.

1429/45. Stokje (*toengkōl ni koekoer*⁶⁾, van geel hout, aan een einde aangepunt, aan het andere met ruwen knop; met een touwtje omwikkeld. — Dient om de vechttortels aan te binden. **L. D.**

L. 19, dm. 0,8 cM.

148/11. Kinderpistooltje, zeer ruwe nabootsing van een pistool; loop van messing, naar voren wijder uitlopend, nabij de monding een dwarsband, nabij den bodem een gaatje; lade en kolf uit een stuk geel hout. — Speelgoed⁷⁾. **Gr. A.**

L. 16 cM.

148/12. Proppenschieter, een stuk bamboe, geheel doorboord, het eene einde enigszins dunner bijgesneden; daarin een rond stokje. — Speelgoed. **Gr. A.**

L. 25, dm. 2 cM.

GROEP XII.

Godsdienst, geneeskunde, opvoeding.

179/1⁸⁾. Grafsteen⁹⁾, van zandsteen, rechthoekig, aan de eene zijde plat, met ingebeiteld Arabisch opschrift, dat twee malen onder elkander vertoont: „Er is geen God dan Allah alleen, Mohammed is de gezant van Allah die verheven is”¹⁰⁾. — Afkomstig van een der Soeltansgraven binnen *Koeta Radja*. — Gebroken. **Gr. A.**

H. 33, br. 54, d. 7,5 cM.

1) *Gids*, n°. 451.

2) Over dierengevechten zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 215 vlgg. — JACOBS, II, 163 vlgg. — VAN LANGEN, *Westkust*, 469. — VAN HASSELT, *Volksh.* 131 vlgg. — SNOUCK HURGRONJE, *Gajōland*, 379.

3) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XLII, fig. 1.

4) VAN LANGEN, *Wbk.* i. v. *bèrēmbōng*.

5) Volgens den schenker *waroe-hout* = Atj. *kajē sirōn*. — *Hibiscus tiliaceus* L., DE CLERCO n°. 1799.

6) HAZEU, *Wbk.* i. v. *toengkōl*.

7) Over Spelen en Vermaken zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* II, Hoofdstuk III.

8) Geschenk H. J. VAN NOUHUYS, Juni 1877.

9) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, Pl. VII. — JACOBS, II, Pl. XIV—XVII.

10) Sec. Prof. Dr. M. J. DE GOEJE.

157/1¹⁾. Grafsteen (*nisan agam*²⁾, pyramidevormig, naar boven breder; voet achtkantig en vlak, daarboven eene kelkvormige rij driehoeken; het middengedeelte in doorsnede achtpuntig met smalle dakvormige ruggetjes tusschen de punten; op het bovenvlak een achtpuntige ster en daarboven een afgebroken punt. — Voor het graf van een man. **Gr. A.**

L. 34,5, dm. beneden 8, id. boven 19 cM.

148/1³⁾. Als boven⁴⁾ (*nisan inòng*), in doorsnede vierkant, met twee naar boven gerichte, vleugelvormige uitsteeksels, het bovineinde eenigszins knopvormig. Op het onderste deel rondgaande rijen ingesneden bladornamenten, voor- en achtervlak geheel bedekt met bladkrullen, spiralen en snoerornament, op het midden door diepe rechte groeven eenigszins als eene deur bewerkt; op elk der uitsteeksels aan voor- en achtervlak een rond schild, op de smalle kanten, ook op die van het bovineinde, rijen ingesneden driehoeken en puntige uitsteeksels. Beschadigd. — Voor het graf van eene vrouw. Afkomstig van *Peunajōng*. **Gr. A.**

H. 55, gr. br. 40,5, dik 15 cM.

148/17. Teekening, met inkt en potlood op papier, voorstellende:

a. een vierkant graf, waarop twee grafsteenen en zesmaal hetzelfde Arabische opschrift als op n°. 179/1. Uit het opschrift in het midden blijkt, dat het een soeltansgraf is, evenals 179/1⁵⁾;

b. eene grafsteen voor een vrouwelijk graf, op 148/1 gelijkend. **Gr. A.**

L. 20,5, br. 42 cM.

1599/110. Amulet (*peugarwè*⁶⁾); steentje⁷⁾, in een vlechtwerk van zilverdraad en opgehangen aan eene zilveren ketting, die door een ∞ -vormig haakje wordt gesloten. **A.**

L. ketting (dubbel gevouwen) 35 cM.

178/3 & 4. Amuletten, als boven, bij 3 de steen opgehangen aan eene zilveren ketting, die door een ring gesloten wordt, bij 4 aan een touwtje met een zeer kort zilveren kettinkje. **Gr. A.**

3: l. (dubbel) 30; 4: l. 35 cM.

1429/130. Amulet (*peugarwè*), twee zilveren buisjes, het een in een dicht, het andere in een open vlechtwerk van zilverdraad, ieder met twee oogjes opgehangen aan eene zilveren ketting, die door een ∞ -vormig haakje is gesloten. — Om onkwetsbaar te maken. **Geheel Atjèh.**

L. ketting (dubbel gevouwen) 30 cM.

1599/106 & 116. Amuletten (*peungeulieh*⁸⁾), kogels, 106 van metaal, besloten in een netwerk van zilverdraad en aan een zilveren kettinkje opgehangen, 116 een grijze knikker.

106: dm. 2,2; 116: 1,5 cM.

163/2 en 178/2. Als boven, zilveren cylinder met twee oogjes, bij 163/2 met hars gevuld, 178/2 inhoudende een papertje met arabische karakters en door een zilveren

1) Serie 157 don. J. J. KORNDÖRFFER, Nov. 1875.

2) Verg. SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 477. — Voor de herkomst en bewerking dier steenen zie aldaar.

3) Serie 148 don. Dr. J. SEMMELINK, Oct. 1874.

4) Verg. JACOBS, II, Pl. XV, de op den grond staande steenen.

5) Volgens een onderschrift: Tombeau d'un sultan — veel gelijkende op het graf voorgesteld in JACOBS, II, Pl. XV.

6) Omtrent de beteekenis van deze soort amuletten zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 37. — VAN LANGEN, *Wbk. i. v. pègawé.*

7) Volgens VELTMAN, *Aant.*, 304: *goetèè gadjah* — een versteende olifantsluis. — Zou den drager de huid van een olifant doen krijgen, waardoor geene vijandelijke kogels kunnen doordringen.

8) Omtrent de beteekenis en het gebruik van deze soort amuletten zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 38.

plaatje met twee, in hars gevatte, veerende punten gesloten. De cylinder opgehangen aan een zilveren ketting, bij 163/2 in den vorm van een lus met recht gedeelte, bij 178/2 door een ring gesloten en met drie aangehangen, in fijn zilverdraad gevlochten steentjes. — 163/2 op den linker bovenarm van een gewonden Atjèher gevonden. **Gr. A.**

163/2: l. 24; 178/2: l. (dubbel) 31 cM.

1599/111. Amulettendoosje¹⁾, van goud, cilindrisch, aan beide einden door snoertjes omgeven, daar halfbolvormig, à jour met bloemmotieven bewerkt en met een knopje aan den top. Met twee oogjes opgehangen aan een *soeasa*-kettinkje met ω -vormig *soeasa*-plaatje als sluiting.

L. doosje 3,4, dm. 1, lengte ketting (dubbel gevouwen) 15 cM.

Pl. I, fig. 9.

1429/106. Als boven²⁾, van *soeasa*, rechthoekig, plat, de achterzijde van koper; op de voorzijde verschillende figuren van goud: *on lipat*, *on sirong* en *on kalō³⁾*, visch-kuitmotief (*bòh eungkòt⁴⁾*), ronde plaatjes, een *boengong toendjong* (zie boven) en in het midden een kleurloos, geslepen steentje. Aan den bovenrand twee oogen met een gekarteld staafje, waaraan zilveren kettingen, door een ω -vormig plaatje verbonden.

Geheel Atjèh.

Br. doosje 4, h. id. 3,5, l. kettingen (dubbel gevouwen) 22,5 cM.

1599/107—109. Amulettendoosjes⁵⁾, van zilver, rechthoekig of vierkant; 107 en 108 aan de voorzijde langs de randen en overkruis met snoertjes, waarop in de hoeken en in het midden plaatjes van *soeasa*, dat in het midden met knop; bij beide aan weerszijden een oog, waaraan een driehoekig plaatje met haak, de plaatjes onderling door zeven zilveren kettinkjes verbonden, 109 aan de voorzijde met gedreven bloemornament en met twee oogjes opgehangen aan eene zilveren ketting, met een ω -vormig plaatje als sluiting. **A.**

107: doosje l. en br. 1,7, d. id. 0,7, l. kettingen 10; 108: doosje l. en br. 2,5, d. 0,9, l. kettingen 10; 109: doosje l. 3, br. 2,5, d. 0,5, l. kettingen (dubbel gevouwen) 20 cM.

163/46 en 506/20⁶⁾. Amuletten⁷⁾ (*adjeumat*), stukjes papier ingepakt in hars⁸⁾ (46) of katoen met was besmeerd (20), 20 met een touwtje. — Bestemd om om den hals te worden gedragen. 163/46 van een gesneuvelden Atjèher afkomstig. 506/20:

W. kust A.

46: l. 2,5, br. 2,5, d. 0,8; 20: l. 3,5, br. 2, d. 1,4 cM.

164/12 en 506/21⁹⁾. Als boven, langwerpige stukken papier met inkt beschreven, vertoonende arabische letters en cijfers, meerendeels zonder verklaarbare beteekenis; 12 heeft een soort tijdfafel, 21 vertoont herhaaldelijk de woorden Allah en Mohammed. 164/12 kan in driehoekigen vorm worden opgevouwen en werd met meer dan vijftig andere in een veroverd vaartuig aangetroffen¹⁰⁾. 506/21: **W. kust A.**

164/12: l. samengevouwen 5,5; 506/21: h. 21,5, br. 10,5 cM.

1429/197 & 198, 1599/688¹¹⁾. Rozenkransen¹²⁾ (*meusabah*); 197 bestaande uit 100 kleine, ronde, beenen kralen, twee kleine cilindrische, benevens eene tonvormige

1) *Gids*, n°. 40. — VELTMAN, *Gdsmdknt*, Pl. I, fig. 3.

2) Verg. VELTMAN, *Gdsmdknt*, Pl. I, fig. 12.

3) O. c. Fig. IX—XI.

4) O. c. Fig. XIV.

5) *Gids*, n°. 67. — JACOBS, II, Pl. I, fig. 4.

6) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37. — Not. Bat. Gen. 1900, bijl. II, n°. 9155.

7) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 38.

8) Misschien bezinzel van gomlak (*è^emalò*). — Zie SNOUCK HURGRONJE, O. c. II, 38.

9) Ned. Sts. Crt. 13 Febr. 1886, n°. 37.

10) Opgave van den schenker J. J. KORNDÖRFFER.

11) *Gids*, n°. 462.

12) SNOUCK HURGRONJE, *Mekka* II, 36. — Id. *Bilderatlas*, Pl. XL, n°. 12. — *I. A. f. E.*, XIV, fig. 12.

gele glaskraal; 198 uit 102 ronde en eene fleschvormige beenen kraal, 688 uit 90 ronde en twee kleine fleschvormige beenen kralen, alles aan een touwtje geregen; aan 197 en 688 bovendien nog een puntig stukje been met rondgaande groeven. — De rozenkrans (arab. *subhah*) „dient zur Erleichterung des Aufzählens der „hundert schönsten Namen“ „des Propheten“¹⁾. Van Arabië ingevoerd.

L. (dubbel genomen) 197: 35; 198: 43; 688: 33 cM.

1429/68 & 196, 1599/689²⁾. Rozenkransen; 68 bestaat uit 100 kleine en 3 groote bruine vruchtenpitten, 196 uit 95 enkele en 2 dubbele zwarte pitten, 689 uit 100 ronde, bruine vruchtenpitten, twee cilindrische stukjes hoorn en een *Coix*?-pit. Aan 68 hangt een eigenaardig gevormd stukje rotan (*awé soengsang*³⁾) als amulet. **A.**

L. (dubbel gevouwen) 68: 49; 196: 37; 689: 32 cM.

148/15, 1599/695 & 696. Qoerān's, 15 geschreven en met tal van zwarte en gekleurde marginale illustraties en aantekeningen; 695 en 696 gedrukt; 15 ingenaaid met een gescheurden, geruitkatoenen omslag, 695 en 696 gebonden in bruin leder met overslag; de band bij 695 met opgedrukte gouden, bij 696 met ingeperste randen en andere versieringen. **A.**

148/15: h. 30,5, br. 20,5, d. 4,5; 1599/695: h. 25, br. 17, d. 4,5; 1599/696: h. 32, br. 20, d. 6 cM.

185/25. Qoerān, gedrukt, ingenaaid, de vier eerste bladzijden en de band ontbreken. — Buitgemaakt in de *meuseugit* te *Bitaj* (zie boven blz. 184). **Gr. A.**

H. 24, br. 16, d. 2 cM.

164/16 en 1599/693. Boeken, ieder inhoudende eenige gedeelten van den Qoerān; 164/16 geschreven en bevattend soera 2 vs. 1 tot soera 4 vs. 27⁴⁾, benevens eenige schrijfoefeningen, 1599/693 gedrukt en bevattend soera 41 vs. 47 tot soera 45 vs. 30⁵⁾; 16 ingenaaid met grijs katoenen omslag, 693 ingebonden in rood leder met ingeperste versieringen. **A.**

164/16: h. 23, br. 17; 1599/693: h. 21, br. 14 cM.

313/2 & 3. Teekeningen, op papier, bestaande uit een versierden, in kleuren geteekenden rechthoek, langs de randen opgevuld met spiralen en bloemen, tegen boven- en onderkant en een der zijkanten een driehoekig, met krullen opgevuld figuur met rechte (2) of uitgeschulpte (3) randen. In het midden, binnen een rand een rechthoekig vak, waarin geschreven een deel van den Qoerān en wel bij 2: soera 18 vs. 74 tot midden 77⁶⁾, bij 3 soera 2 vs. 1 tot midden vs. 2. — Fragmenten? **A.**

Br. 22—23, h. 32—34 cM.

1599/694⁷⁾. Boekwerk, van godsdienstige strekking, gesteendrukt te *Boelak*, gedeeltelijk Arabisch, gedeeltelijk Maleisch. De op de eerste bladzijde voorkomende titel luidt: *kitābu hidājati 's-sālikina* (Boek der rechte leiding van hen die het [juiste] pad inslaan [beschrijden]⁸⁾. Het is geschreven door SJAICH 'ABDOESSAMAD DJAWI AL-PALEMBANI. — Gebonden in gemarmerden band met overslag. **A.**

H. 21,5, br. 14, d. 2 cM.

163/47 & 48 a-h, 187/5. Geschriften, gedeeltelijk Maleisch, gedeeltelijk Arabisch, boekjes of losse bladen van voornamelijk godsdienstigen inhoud, enkele met Arabische

1) SNOUCK HURGRONJE, *Mekka* II, 149.

2) *Gids*, n°. 462.

3) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 39. — VELTMAN, *Wal*. i. v. *rotan*. — VAN LANGEN, *Wbk.* i. v.

4) Sec. Prof. Dr. M. J. DE GOEJE.

5) Sec. Dr. J. MARQUART.

6) Sec. Prof. Dr. C. SNOUCK HURGRONJE.

7) *Gids*, n°. 427 vlgg.

8) Sec. Dr. J. MARQUART. — Verg. over dit werk: Dr. PH. S. VAN RONKEL, *Cat. der Mal. hss. van het Bat. Gen.* (Verh. Bat. Gen. LVII, 429—430) en Dr. H. H. JUYNBOLL, *Cat. der Mal. en Sund. hss. der Leidsche Universiteitsbibliotheek*, 261—263, benevens de daar aangehaalde literatuur.

gebeden, met Maleische uitleggingen, 47 h met mystiek teeken¹⁾. 163/48 a bevat een Maleisch gedicht, 163/48 b een belastingregeling, 163/48 c bevat 4 pagina's van een Mal. *hikāyat*, waarschijnlijk een *Pandji*-verhaal, blijkens de eigennamen *Pangeran Soekma Widjaja* en *Praboe Sotja Windoe*, die ook in de *hikāyat Tjikel Waneng Pati* voorkomen. 187/5 afkomstig van *Merbouw*?²⁾. **W. kust A.**

Afmetingen divers.

187/4. Gebedenboekje, zeer fraai geschreven op wit en blauw papier; bevattende Arabische gebedsformulieren met Maleische verklaringen. Op de achterzijde is een uitgeknipt, een gordijn voorstellend figuur geplakt en daarop geschreven eene aantekening van den schenker: „Gevonden in een genomen prauw te *Batoe poeteh* (*Batè Poeteh*) Noordkust van Atjeh, Juni 1876.”

Br. 8, h. 11, d. 1,5 cM.

164/17. Boek, van godsdienstige strekking; geschreven met rooden en zwarten inkt, ingenaaid zonder omslag. Inhoud³⁾: eene soort van liturgie voor de Derwisjen, die aanvangt met een zegenspreuk over met name genoemde heiligen en alle geloovigen; eene serie van gebeden, hymnen en *Qoerān*plaatsen, grootendeels Arabisch met een enkel Perzisch en Maleisch gedicht. De auteur der liturgie schijnt *Abdoethādi as-Soldi* te zijn, uit wiens mond zij door een leerling werd opgeteekend. Dag en maand wel, jaartal der vervaardiging niet vermeld. **Gr. A.**

Br. 17, h. 21,5, d. 1 cM.

1599/692⁴⁾. Boekje, met zwarten en rooden inkt geschreven, in zwart katoenen omslag ingenaaid. Arabisch en Maleisch. Inhoud: schrijfoefeningen, gebeden met aanwijzingen, voorschriften voor oorlogsvoering en planten, geteekende wichelfiguren met bijschriften enz. **A.**

Br. 12, h. 18, d. 1 cM.

203/3. Teekening, voorstellende: a een Atjèsch bedehuis⁵⁾, b en c het uitwendige en het inwendige van een overdekten grafheuvel te *Lambhō*? **Gr. A.**

Br. 14,5, h. 21,5 cM.

148/2. Lessenaar⁶⁾, van bruin hout, uit één stuk hout gesneden, maar zoodanig, dat twee in het midden om elkaar draaibare planken zijn ontstaan, die als een vouwstoeltje kunnen worden neergezet; de bovineinden diep uitgesneden en uitgeschulpt. — Wordt bij het *Qoerān*reciet gebruikt om „Het Boek” er op te leggen. **Gr. A.**

L. (samengevouwen) 42, br. id. 19, d. id. 4 cM.

1429/61. Als boven, van donkerbruin hout, vorm als 148/2; bovineinden diep uitgekeept; op de naar buiten gekeerde zijden uitgesneden krullen- en bladornament, op de onderste helft tot eene vierpuntige ster gegroepeerd. *Lam Paguē*. **Gr. A.**

Maten als boven 37, 14,5, 2,5 cM.

1468/176. Als boven (*rēhal*), van zwartbruin hout, vorm als de vorige, maar niet uitgeschulpt; op de ondervlakken der bovenste helften eene ingesneden stralende zon met spiralen langs den rand; de onderste helften met driehoekige en onregelmatige gaten en ingesneden krullen en bloemen. **Alas.**

Maten als boven 40, 17,5, 3 cM.

1429/151. Als boven (*rihaj*), van bamboelatten, bestaande uit twee, om een stokje draaibare rechthoekige ramen met een dwarslat in het midden der hoogte, terwijl de korte zijden met eene punt verlengd zijn. Op de as zijn drie stukjes leder geschoven, elk met twee paren gaatjes; hierdoor steken twee stokjes, zoodat het geheel openslaan van den lessenaar wordt verhinderd. *Meulabōh*. **W. kust A.**

L. der rechthoeken 39, h. id. 30 cM.

1) Verg. VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XXXIII, fig. 5.

2) Opgave van den schenker, t. r. *Meureubō*.

3) Sec. Prof. Dr. M. J. DE GOEJE.

4) *Gids*, n°. 433.

5) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 67, *balè*.

6) JACOBS, II, Pl. II, *rihaj*. — SNOUCK HURGRONJE, *Mekka*, *Atlas*, XXXVIII, fig. 11, *rahl*. — VAN HASSELT, *Atlas*, Pl. XXXIV, fig. 3, *rēha*. — *J. A. f. E.* I, Pl. XII, fig. 11.

540/2¹⁾. Bidmat, dubbele laag diagonaal vlechtwerk van ongekleurde lontarblad-reepen, de bovenste van smallere dan de onderste; rechthoekig, aan een der einden de hoeken afgesneden; evenwijdig aan de randen en nabij de afgesneden hoeken, met een rechten hoek inspringend, eene smalle strook zigzagvormig gevlochten reepen. Met rood katoen omzoomd. — Volgens den inzender vervaardigd door de „Orang Oeloh”, menschen uit de binnenlanden (*oereueng toendong*).

L. 122, br. 72 cM.

807/45 en 1599/697²⁾. Preekstokken (*toengkat kôteubah*³⁾, van hout, rond, 45 over het onderste en het iets dikkere bovenste deel, 697 geheel met messing bekleed, waaraan bij 45 onderaan twee stukken met kragen zijn te onderscheiden; deze en ook het bovenste stuk met tal van dubbele rondgaande groeven; bij 697 de bekleding effen, maar met drie rondgaande verhoogingen. Onderende meloenvormig met puntig knopje, alles met messing bekleed. Boveneinde bij 45 recht afgesneden (beschadigd?) bij 697 met eene achthoekige messingen pyramide, met talrijke dwarsgroeven en boven in eenen zesbladerigen kelk eindigend; hieruit komen liervormig twee messingen plaatjes te voorschijn, aan de buitenzijde waarvan en waartusschen uitgesneden krullen. — Wordt door den *hatib*⁴⁾ tijdens de *kôteubah* in de hand gehouden. 1599/697 uit *Meureudoe*. **N. kust A.**

807/45: l. 146,5, dm. 2,5; 1599/697: l. 135, dm. 3 cM.

Pl. X, fig. 6.

1429/153. Als boven, bestaande uit een ijzeren vork⁵⁾, met eene kegelvormige bus geschoven op een ruwen, ronden stok, die naar onderen dikker wordt; het einde afgebroken. — Volgens den inzender wordt deze stok eerst gebruikt door den *bileue*⁶⁾ bij zijne oproepingen (*adan, bang*) en vervolgens door den *hatib* bij het voordragen van de *kôteubah*⁷⁾. — *Meulaboh*. **W. kust A.**

Vork l. 19, dm. stok 1—2,5 cM.

1429/163. Slachtmes (*sikin sie keubeue*), lemmet flauw gebogen, op het midden aan beide zijden concaaf; rug concaaf, naar onderen smaller wordend, over de geheele lengte met eene bloedgroeve aan weerszijden; van af die groeve met convexen boog naar de punt overgaande; snede convex, over de geheele lengte geslepen. Greep van roodbruin hout, in doorsnede ovaal, met een scherpen en een vlakken kant; nabij het boveinde dikker, paardenhoefvormig, aan de zijde der snede met een trapeziumvormig, doorboord uitsteeksel. Steelring van messing, door een ring van hetzelfde metaal op eenigen afstand gevolgd. — Voor *teungkoë's*⁸⁾. *Seunagan*. **W. kust A.**

L. lemmet 49,5, br. id. 3,7, l. greep 23,5, dm. id. 3,5—6 cM.

506/28⁹⁾. Zeepaardje (*Hippocampus*), gedroogd. — Door inlanders en vooral door Arabieren als *Aphrodisiacum*¹⁰⁾ gebruikt¹¹⁾. **N. kust A.**

L. 12,5 cM.

1) Ned. Sts. Crt. 16/17 Mei 1886, n°. 115.

2) *Gids*, n°. 460.

3) Zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 371 en 374. — Id. *Mekka*, II, 58, *Chutbah*: „Predigt am „Freitag, an den beiden officiellen Festen und bei einigen wenigen besonderen Ereignissen gehalten.”

4) Moskeedienaar, zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 89. — Id. *Mekka*, I, 10.

5) Als (Mal.) naam wordt opgegeven *sêrampang*: harpoen, vergl. KLINKERT, *Wbk.* s. v. — VAN LANGEN, *Wbk.* s. v.

6) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 89.

7) Zie noot 3) hierboven.

8) Opgave van den schenker.

9) Ned. Sts. Crt. 13 Febr. 1886, n°. 37.

10) Zie noot 11) en 18) blz. 197, Dl. IV van dezen Catalogus.

11) Over geneeskunde bij de Atjehers, zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 49 vlgg. — JACOBS, I, 304 vlgg.

1239/290. Slangensteen, rechthoekig stukje hoorn?; wordt gelegd op de wond door een slangenbeet veroorzaakt om het vergif uit te zuigen (?)¹⁾. **A.**

L. 1,5, br. 0,8, d. 0,6 cM.

1429/149 & 149 A. Instrumenten om bloed af te tappen²⁾ (*beukam*³⁾), bestaande uit het bovenste deel van een zwarten (149) of gelen (149 A) karbouwenhoorn, waarvan het dunne einde met verdikten rand en een fijn gaatje. *Meulaböh. W. kust A.*

149: L. 13,5, dm. 1,3—3,7; 149 A: L. 13, dm. 1,4—4,3 cM.

370/2970⁴⁾. Reukhout⁵⁾; monster. — Prijs (1884) per picol (61.7 KG.) f 12.50 tot 15.—. **A.**

506/29⁶⁾. Chineesche geneesmiddelen, als *Aphrodisiacum* gebruikt; twee vruchten, waarvan de schaal bij een gebroken is; die schalen met een rood en een goud, rechthoekig stempel; de vruchten in een vierkant kartonnen doosje, dat met een lusje en een stukje been te sluiten is en op welks deksel een stuk rood papier is geplakt, dat in gedrukte Chineesche karakters vertoont: „Pillen van *Liu-i-tsai*, ter bewaring van het leven.” In de doos een met rood en zwart gedrukte gebruiksaanwijzing, waarin o. a. te lezen, dat de fabrikant van dit geneesmiddel een winkel te *Kanton* binnen de groote zuidelijke poort, boven de eerepoort van *Kiwie* heeft, en een tweede in *Toetsien* in de oude straat van *Pinang*; hij bestempelt zijne winkels met den naam van: *Hal ter verspreiding van den vrede des gemoeds*⁷⁾. — Van *Singapore* ingevoerd.

Afmetingen doosje 6,5, 6,5 & 4 cM.

193/3—7. Vruchtenpitten, (geneesmiddelen?) afkomstig van *Poelò Breuëh*. — Benaming en gebruik onbekend.

Afmetingen diverse.

199/4 & 5. Schrijfgarnituur⁸⁾, 199/4: langwerpige platte bus van messing met verdikte einden, waarvan het eene met een oogje en om een scharnier draaibaar is; tegen eene der breede zijden van de bus een vierhoekig, buikig messingen doosje (voor inkt) met een ovaal dekseltje, waarover twee, met dwarse kerwen en kleine knoppen versierde staaftjes, die evenzoo om scharnieren draaien; 199/5: vijf aangepunte bladnerven van een palmboom, en een, aan weerszijden aangepunt en gespletten takje (?) (pennen), die in de bus bewaard worden. **Gr. A.**

199/4: l. 24, h. bus 3, d. id. 1; 199/5: l. 10—19 cM.

1429/66. Pennenkoker (*plò^e kalam*⁹⁾); aan een einde open stuk bamboe, waarin vijf aangepunte bladstelen van den *aren*-palm (pennen). *Pidie. N. kust A.*

L. koker 35, dm. id. 1,5, pennen l. 24—29 cM.

1599/691¹⁰⁾. Brief, van Soeltan *Mochamat Dawöt*¹¹⁾, in het Maleisch met Arabische karakters en voorzien van het enkelvoudig soeltanszegel¹²⁾, door het privaatzegel¹³⁾ gelegaliseerd. — In het soeltanszegel staat in het randschrift: „Allah, Zijn woord is de waarheid, Hem is het Koninkrijk,” in het midden: „Dit is Zijne Majesteit Soeltan „Alaédin Mochamat Dawöt Tjah Djoehan, de Gezegende, Allah's schaduw op aarde.”

1) Mededeeling van den verzamelaar Dr. HELMKAMFF; omtrent een dergelijke handelwijze bij het genezen van beten door giftige dieren zie SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, II, 53.

2) Omtrent het gebruik zie JACOBS, I, 318.

3) VAN LANGEN, *Wbk. i. v. bëkan*.

4) Cat. Kol. Tentoonst. Amst. 1883, 10^e kl. n°. 211/8.

5) Mal. *Kajoe garoe, Gonystylus Miquelianus*, T. & B, FILET, n°. 3265 d. — *Aquilaria malaccensis*, LAM. — DE CLERCQ, n°. 283. — Zie BOORSMA, *Ueber Aloëholz und andere Riechhölzer*, 6 vlgg.

6) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

7) Opgave van wijlen Prof. Dr. G. SCHLEGEL?

8) Zie LANE, I, 27, II, 17, Pl. 34 B. — Ar. *dawájeh*.

9) Opgave van den schenker. — Zie VAN LANGEN, *Wbk. i. v. plòk en kalam*.

10) *Gids*, n°. 434.

11) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 150.

12) en 13) O. c. Pl. achter Dl. I. — Zie ook noot 6), blz. 185.

In het privaatzegel: As-soeltan Moehamat Dawōt Tjah ¹⁾. De brief bevat een verzoek om geld aan de *oelēebalang's*. **A.**

Br. 21, h. 33,5 cM.

1599/690 ²⁾. Brief, met inkt geschreven, Maleisch met Arabische karakters, inhoudende de aanbieding van onderwerping van een vijandelijk hoofd aan den besturenden ambtenaar te *Meulabōh*; op de binnenzijde een onduidelijke stempelafdruk. De brief is gewikkeld in eene enveloppe (*lipē soerat*) van ruw aan elkaar genaaid geel gaas; op de buitenzijde een opgeplakt adres in het Maleisch, gericht aan den „toean koepani” (Heer Bestuur). — **W. kust A.**

Br. enveloppe 16, h. id. 12,5 cM.

506/35 ³⁾. Enveloppe, rechthoekig zakje van rood katoen, op een zijde is een vierkant stukje papier met afgesneden hoeken geplakt en daarop met inkt in het Maleisch een aan den Assistent-Resident van *Meulabōh* gericht adres geschreven. **W. kust A.**

Br. 24, h. 13 cM.

164/14 & 15. Boeken, in het Maleisch en Arabisch, met rooden of zwarten inkt geschreven; de band met bruin of zwart katoen beplakt. Inhoud ⁴⁾:

14: voorin, ten onderste boven vier bladzijden, gedeelte van een Maleisch geschrift over het slachten van dieren (?) en daarna (?) eene terminologie der Arabische Grammatica; in den codex zelven:

a. Tractaat over de vervoeging der werkwoorden (*kitāb-aḡ-ḡarf*), zonder naam des schrijvers, het geheel in vier hoofdstukken, waarvan hier § 1 en § 2 van het eerste hoofdstuk;

b. het bekende geschrift van *Djordjāni* († 471) over „de honderd regeerders”, *Kitāb Miat* ‘*Amil* of *al-Awāmil al-Miat* ⁵⁾.

c. het bekende werk van *Ḥanhādji* († 723) over de Syntaxis (*al Adjoemija* ⁶⁾;

d. de beknopte grammatica van *Ibn al Hādji* († 646) (*al Kāfia* ⁷⁾;

e. korte grammatica met den titel *Nozhatu l' tollāb fi l' kaschfi'an kawā'idi l'irāb* (Deliciae studiosorium in retegendo fundamenta grammatices);

f. berijmde catechismus.

Aan het einde van de meeste verhandelingen wordt maand, dag en uur opgegeven, waarop het afschrift voltooid werd, nergens het jaartal; alleen vindt men aan het slot van c, dat dit H. S. geschreven werd ten tijde van Alâédin Ahmed Sjah. De tekst is met vele Arabische aantekeningen of verklaringen voorzien en voor nog meer aantekeningen met wit papier doorschoten.

15: a: § 3 en § 4 Hoofdstuk I en Hoofdstuk 3 en 4 van het werkje sub 14 a genoemd;

b. het bekende werkje van *Zendjāni* († post 655) over de verbuiging en vervoeging (*Taḡrif*). Aan het einde staat: „Dit is het boek van Ahmed ibn Sjeich Abdoerrahmān „ibn *Fakih* Othman (?). **Gr. A.**

Br. 15, h. 21 cM.

521/1 ⁸⁾. Boek, bevattende een geschrift, bestaande uit twee handleidingen tot het aanleeren van de Arabische vervoegingen benevens de *Awāmil* van *Djordjāni* en de *Adjoemija* van *Ḥanhādji*. Arabisch en Maleisch met talrijke interliniaire en marginale vertalingen en aantekeningen; talrijke afzonderlijke stukjes papier met aantekeningen ingevoegd. Omslag beplakt met rood en bruin geruit katoen. XXII Moekims. **Gr. A.**

Br. 13, h. 22,5 cM.

1) SNOUCK HURGRONJE, *D. A.*, I, 201.

3) Ned. Sts. Crt. 13 Februari 1886, n°. 37.

4) Sec. Prof. Dr. M. J. DE GOEJE.

5) Mr. L. W. C. VAN DEN BERG, *Het Mohammedaansche godsdienstonderwijs* enz. (*T. I. T. L. Vē. XXXI*), 534. — Zie ook SNOUCK HURGRONJE, *D. A.* II, 8. — Id. *Arabie en Oost-Indie*, 5.

6) VAN DEN BERG, O. c. 535.

7) O. c. 536.

8) Ned. Sts. Crt. 12 Februari 1886, n°. 36.

2) *Gids*, n°. 435.

NAAM- EN ZAAKREGISTER.

A.

ARDOELHÂDI AS-SOËDI, 201.
Abrus precatorius, 13, 32.
 'ALÂ' AD-DÏN DJOHAN SJÂH, 117.
 'ALÂ' AD-DÏN IBN ALÏ, 116.
Aleurites triloba, 98.
 AMA-N LINTANG, 144.
 Amulet, 145, 191, 198, 199.
 Amulettendoos, 199.
Analaboe (plaatsnaam), 185.
Aphrodisiacum, 202, 203.
Aquilaria malaccensis, LAM, 203.
Areca catechu, 10.
 Arkat, 118.
 Armband, 45.
 Armketting, 44, 45.
 Armring, 41—44.
Artocarpus BLUMEL, TRECUL, 103.
Artocarpus integrifolia, 195.
Ateuë^p (plaatsnaam), 2.

B.

Baadje, 79—81, 88, 192.
Batëe Poetëh (plaatsnaam), 201.
 Batikwerk, 57, 58.
 Bedevaartganger, 89.
 Bekleedsel (voor een sirihsbakje), 11.
Benincasa hispida, COGN., 64.
 BERG, MR. L. W. C. VAN DEN, 204.
Beungga (plaatsnaam), 99.
Beurahö (plaatsnaam), 97.
 Bidmat, 202.
 Biezen (Monster —), 122.
Bitaj (plaatsnaam), 184, 200.

BLANKENBERG, J. D., 94.
 BLUME, DR. C., 179.
Boegéng (plaatsnaam), 186.
 Boek, 200, 201, 204.
Boeroe, 168.
Bombay, 64.
 Boog, 113.
 Boor, 129.
 BOORSMA, DR. W. G., 203.
 Bordenhanger, 3, 4.
 Borstboom (van een weefgetouw), 126—128.
 BRAU DE ST. POL-LIAS, X., 54, 131.
 Brief, 203, 204.
 BRINCKMANN, DR. J., 39.
 Broek, 82—89.
 BROES VAN DORT, A. W., 186.
 Bruidskleeding, 77, 78, 192.
 Bruidstoilet, 42.
 Buikband, 52, 76.
 Buskruit, 177.
 Bijl, 111.

C.

Calcutta, 110.
Cambodja, 113.
 ÇANHÂDJI, 204.
Casuarina equisetifolia, FORST, 69.
Celebes, 167, 168.
 CHOBÉ RAGHUNATH DAS, 60.
 CHYS, MR. J. A. VAN DER, 116, 117, 119, 174.
Cocos nucifera, var. *eburnea*, 178.
Colocasia antiquorum, SCHOTT, 50.
Conus flavidus, 36.
Conus hebraeus, 35.
Conus rattus, 36.
Conus virgo, 41, 50.

Cypraea annulus, 35.
Cypraea caputi serpentis, 36.

D.

DAALEN, G. C. E. VAN, 1, 3, 8—11, 16, 17, 20, 23, 29, 31, 33, 35, 41, 45, 46, 49, 50, 52, 54, 56, 65, 75, 76, 93, 94, 98, 101, 103, 104, 108, 114, 121, 128, 152, 164, 166, 180, 181, 192.
Daja (plaatsnaam), 42.
 DE CLERCQ, F. S. A., 3, 4, 10, 13, 20, 28, 31, 32, 40, 44, 47, 50, 54, 59, 64, 69, 70, 89, 90, 98, 104, 105, 112, 122, 139, 178, 192, 195, 197, 203.
 Degen, 152.
 Degenstok, 152, 153.
Dekhan, 61.
 DEMMENI, H., 7, 84, 140, 145.
Dioscorea sp., 64.
 Dissel, 111, 129.
Djeumpét (plaatsnaam), 25.
*Djoelō*² (plaatsnaam), 186, 191.
 DJORDJANI, 204.
 Doeken voor verschillende doeleinden, 76—79.
 Dolk, 141—150, 187, 188.
 Donderbus, 173, 174, 175.
 Doodskleed, 77.
 Doos (voor kostbaarheden), 102.
 Doos (voor siringrediënten), 10, 13, 14—16.
 Draagmand, 115.
 Drank, 1, 27.
 DRIESSEN, F., 60.
 Drinkbeker, 6.
 Drinkkom, 7.
 Duimring, 47, 192.
 Duizendpoot, 35.
Durio sibiricus, MÜRR., 32.

E.

Eetschotel, 3.
 Email, 30, 32, 39, 52, 122, 148, 187, 188.
 Enkelring, 53, 54.
 Enveloppe, 204.
 Erfstuk, 187, 190.
Erythrina sp., 181.
 Etensblad, 4, 5.

F.

Ficus polycarpa, ROXB., 26.
 FILET, G. J., 13, 26, 28, 31, 44, 54, 59, 69, 98, 105, 112, 139, 192, 195, 203.
 FISCHER, H. W., 10, 64.

Fluit, 195.
 Foy, Dr. W., 1, 168.
 Fuik, 106, 107.

G.

Gampōng Djawa (plaatsnaam), 3, 4, 120.
Gampōng Roempét (plaatsnaam), 112.
Gardenia florida, L., 28.
 Gebedenboek, 201.
 Geneesmiddelen, 203.
 Gereedschap (om netten te breien), 108.
 Gereedschap (om vuur te maken), 97.
 Gereedschap (van een goudsmid), 122.
 Gereedschap (voor het vervaardigen van dolkscheeden), 129.
 Geschrift, 200.
 Geweer, 176.
 Gietblok, 180.
 Gietvorm, 119, 123, 180.
Gigiōng (plaatsnaam), 93.
 GIGLIOLI, Dr. H. H., 9, 113.
Gnctum Gnemon, L., 105, 192.
 GOEJE, Prof. Dr. M. J. DE, 197, 200, 201, 204.
Gonystylus Miquelianus, T. & B., 203.
 Gordel, 50—52, 75, 76.
 Gordeldoek, 75, 76.
 Gordelplaat, 52.
 Gordijn, 91.
 Goudschaal, 120.
 GRABOWSKY, F. S., 8.
 Grafsteen, 197, 198.
 Grammatica, 204.
 Grasmes, 111.
 GRINWIS PLAAT, Mevr. P. TH. L., 144.
 Grondstoffen (Bewerking van —), 121, 122.
 Guts, 112.

H.

Haarnaald, 27, 28.
 Haarsieraad, 28, 29.
 Haarsieraad (voor bruidegom), 191.
 Haartang, 17, 18, 19.
 „Hacksilber”, 119.
 HAGEN, Dr. B., 1, 7, 8, 21, 22, 24, 27, 41, 54, 75, 79, 89, 90, 95, 101, 102, 108, 118, 120, 121, 131.
 Halsband, 113.
 Halsketting, 33—37.
 Hamer, 113, 122.
 HAMMACHER, F., 130.
 Handwassching (Ceremonie), 192.
 Hanesporen, 197.

HARDELAND, A., 66.
 Harnas, 183.
 HARTWICH, Dr. C., 10, 24.
 Haspel, 124.
 HASSELT, A. L. VAN, 1, 9, 12—14, 26, 27, 52, 56, 88, 90, 94, 98—101, 103—105, 113, 116, 124, 125, 150, 195—197, 201.
 HAVELL, E. B., 61.
 HAZEU, Dr. G. A. J., 1—3, 8—11, 14, 16, 17, 20—23, 27, 29, 31—37, 41—43, 45, 47—52, 54, 56—59, 65, 66, 75, 76, 79—82, 89, 93, 94, 97, 98, 101—106, 108—110, 112—115, 118, 120—122, 128, 151, 152, 164, 166, 167, 170, 181, 183, 189, 195—197.
 HEIN, Dr. W., 25, 144, 151, 152, 154.
 Helm, 183.
 HELMKAMPF, Dr. H. C. A. E. C., 132, 148, 203.
 Hengel, 104.
 Heupdoek, 65—70.
Hibiscus tiliaceus L., 31, 197.
Hippocampus, 202.
 Hoed, 54.
 HOESEIN DJAJADININGRAT, RADEN, 116, 117.
 HOËVELL, G. W. W. C. Bar. VAN, 151.
 Hoofddoek, 57—59, 88.
 Houtbewerking, 129.
 Huisraad, 89.
 Huwelijk (Voorwerpen bij — in gebruik), 191, 192.

I.

IBN 'AL HÂDJIB, 204.
Idi Rajew (plaatsnaam), 186.
Idi Tjoet (plaatsnaam), 186.
 'INÂJAT SJÂH, 116.
 Insectenteelt, 108.
 Instrument (om bloed af te tappen), 203.

J.

Jacht, 102.
 JACOBS, Dr. J. K., 1—3, 7, 10, 25—28, 31, 32, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 50, 52, 55, 59, 72, 74, 89—93, 98, 99, 102, 105, 106, 108, 110, 121, 123, 126, 131, 146, 154, 156—158, 171, 173, 177, 178, 180, 181, 183, 188, 190, 193, 195—197, 201, 202.
 Jas, 79, 81, 88.
 JASPER, J. E., 16, 20, 54, 72, 73, 82, 90, 93, 100, 122, 126.
Java, 83.
 JENTINK, D. P., 25.
 JOUSTRA, M., 43.
 JUYNBOLL, Dr. A. W. T., 183.
 JUYNBOLL, Dr. H. H., 10, 57, 60, 61, 63, 88, 194.

K.

Kakkerlak-eieren (Versiering), 45, 46.
 Kalebas, 9.
 Kalkbus, 11.
 Kalkdoosje, 10, 11, 12.
 Kalkkoker, 11.
 Kalkpeltje, 17—19.
 Kalkpotje, 12, 13.
 Kam (van een weefgetouw), 126—128.
 Kanon, 172, 173.
 Kant, 194.
 Kapmes, 110, 111, 130.
 Karabijn, 176.
Karang Ampar (plaatsnaam), 184.
 Kartets, 177.
 Katrolstandaard, 123.
 KEMPEES, J. C. J., 89, 102, 108, 121, 131, 164, 189.
 Kettingplank (van een weefgetouw), 126—128.
 KEUDJROEËN KOEALA, 186.
Keutapang Doea (plaatsnaam), 136.
 Kinderarmring, 43.
 Kinderbroek, 83.
 Kinderpistool, 197.
 Kistje (voor sirihgereedschap), 10.
 Klapperras, 1.
 Klarinet, 195.
 Klatergoud, 21, 22, 93, 114.
 Kleeding, 27, 54, 57.
 Kleeding (Bruids —), 192.
 Kleedje, 5, 6.
 KLINKERT, H. C., 25, 28, 31, 40, 60, 64, 202.
 Knikker, 8, 198.
 Knoop, 40, 41, 45, 46.
 Knoopplankje, 108.
Koeala Batèè (plaatsnaam), 185.
Koeala Gigiëng (plaatsnaam), 185.
Koeta Radja, 177, 183.
Koeta Radja Beudé (plaatsnaam), 177.
 Kogel, 176, 177.
 Kogelbus, 178.
 Koker (voor sirihtbladeren), 10.
 Kokertje (voor opium), 27.
 Kom, 3.
 Kookpot, 2.
 KOOTEN, G. J. VAN, 123.
 Kop (voor opiumpijp), 26.
 Kopje, 7.
Korintji, 119.
 KORNDÖRFFER, J. J., 2, 6, 87, 96, 109, 117—119, 131, 132, 136, 138, 172, 174, 175, 184, 198, 199.
 Kraal (Ruilmiddel), 120.

KRAUSE, E., 104—108.
 KRAYENHOFF VAN DE LEUR, P. M. W. J., 103.
 Kris, 150—152, 188—190.
 Krisgreep, 152.
Kroëng Pira^e (plaatsnaam), 106, 120.
Kroëng Raja (plaatsnaam), 67.
 Kruik (voor gegiste dranken), 27.
 Kruisboog, 102.
 Kruithoorn, 178.
 Kruitkoker, 178.
 KRUYT, J. A., 16, 24, 27, 53—55, 59, 80, 82,
 102, 107—109, 116, 131, 137, 140, 144, 154,
 158, 171, 173, 179, 180, 182—186, 191.
 Kunst, 193.
 Kunstbloemen, 194.
 Kussen, 91.
 Kussenbekselsel, 91, 92.
 Kwispedoor, 25.

L.

Laadstok, 24, 129, 173—176.
 Lade (van een weefgetouw), 126—128.
Lambhoe^e (plaatsnaam), 86.
 Lamp (Hang —), 98, 99.
 Lamp (Opium), 27.
 Lamp (staande —), 99.
Lampageuë (plaatsnaam), 201.
Lamsajöng (plaatsnaam), 86.
 Landbouw, 108.
 LANE, E. W., 89, 203.
 LANGEN, K. F. H. VAN, 1—7, 10, 12—14, 16,
 25, 27, 28, 31, 33, 37—39, 41, 42, 44, 49,
 50, 52—55, 57, 59, 63, 64, 67, 68, 70—73,
 76, 77, 82—85, 87—89, 91, 92, 98, 99, 102,
 105, 107—110, 112, 113, 116—118, 120—
 125, 129, 131, 141—143, 146, 152, 154, 156—
 158, 162, 169, 171—173, 176, 180, 182, 184,
 187, 195—198, 200, 202.
Langsa (plaatsnaam), 96.
 Lans, 131—138.
 LANSBERGE, Mr. J. W. VAN, 133, 162, 163.
 Lanspunt, 138.
 Lantaren, 99.
 LEBBE, L. H., 8, 11, 29, 48, 66, 89, 93, 94.
 LEHMANN, Dr. J., 4, 9, 90, 93, 100, 104, 107,
 181.
Lëmëmit (plaatsnaam), 184.
 Lemmet (Zwaard —), 169.
 Lendendoek, 71—73, 88.
 Lendengordel, 75, 76.
 Lepel, 2, 3.
 Lessenaar, 201.
Lhō^e *Krocët* (plaatsnaam), 16, 18.

Lhông (plaatsnaam), 90, 177, 188.
 Ligmat, 89, 90, 91.
 Lineaal (van een weefgetouw), 127.
 LOEBÈR, J. A., 60, 63, 72, 124, 125.

M.

Maat (Rijst —), 115.
Macao, 81.
 Mandje, 2, 3, 100, 115.
Mangifera odorata, GRIFF., 73.
 Mannenbaadje, 80, 81.
 Mannenbroek, 83, 84, 85, 87.
 MARQUART, Dr. J., 200.
 MARSDEN, W., 116.
 MASON, O. T., 94.
 Mat (Bid —), 202.
 Mat (Lig —), 89—91.
 Mat (Zit —), 93—97, 130, 131.
 Matje (voor sirihbladeren), 10, 24.
 MATTHES, Dr. B. F., 14, 24, 124, 151.
Melania (— schelp), 177.
 Mes (Knip —), 19.
 Mes (Slacht —), 202.
 Mes (Wapen), 138—140.
 Mesje, 17, 18, 109, 129, 130.
 Metaalbewerking, 122.
Metroxylon RUMPHIL. MART., 47.
Meulaböh (plaatsnaam), 5, 25, 32, 81, 92, 97,
 108—112, 113, 129, 130, 145, 150, 151, 155,
 184, 185, 194, 201, 202, 204.
Meureubö (plaatsnaam), 7, 25, 98, 201.
Meureudoe (plaatsnaam), 202.
 MEYEN, W. F., 93, 134, 173.
 MEYER, Dr. A. B., 8, 13, 24, 52, 124, 126, 151,
 167, 168.
Michelia champaca, L., 28.
 MILLIES, H. C., 57, 116, 117, 119.
Mimusops Elengi, L., 44.
 MODIGLIANI, Dr. E., 126, 128.
 MOEHAMAT DAWÖT, 203.
 MOL, B. P. J. C., 145.
Morinda tinctoria, ROXB., 89, 122.
 Mortier, 25.
 MUKHARJI, T. N., 60, 67.
 MÜLLER, Prof. Dr. F. W. K., 6, 178.
 Munitie, 176, 177.
 Munt, 12, 36, 37, 116—119.
Murraya Sumatrana, ROXB., 139.
 Muts, 55, 56.
 Muziek, 193.
 Muziekinstrumenten, 195, 196.

N.

Negapatnam, 62, 71.
 Net (Drijf —), 104.
 Net (Schakel —), 104.
 Net (Schep —), 104.
 Net (Sleep —), 105.
 Net (Trek —), 105.
 Net (Vang —), 105.
 Net (Werp —), 105, 106.
 Netnaald, 108.
 NETSCHER, E., 116, 117, 119, 174.
Nias, 66, 181.
 NIEUWENHUIS, Prof. Dr. A. W., 126.
 NIEUWENHUYZEN, W. C., 109, 121, 131, 146,
 150, 152, 154—158, 162, 171, 187, 189.
Nipa fruticans, WURMB., 54.
 NOUHUYS, H. J. VAN, 197.

O.

Odina gummifera, BL., 31.
 Offermes, 202.
 Oorkrab, 32, 33.
 Oorlepeltje, 17, 18, 19.
 Oorschijf, 31, 32.
 Ophaler (van een weefgetouw), 126—128.
 Opiumpijp, 25, 26.
 Opwekkende middelen, 1, 10.

P.

PABST, P. C., 137, 142.
 Padimes, 109, 110.
Pamēñ (plaatsnaam), 2.
 Pan, 2.
Pandanus, 3, 4, 6, 20, 21, 23, 24, 54, 78, 89,
 90, 93—96, 100—103, 114, 115, 122, 130, 131.
Pandanus atrocarpus, GRIFF, 20.
 PANGERAN SOEKMA WIDJAJA, 201.
 Pas, 191.
Pasè (plaatsnaam), 120, 156, 173.
Paté (plaatsnaam), 185, 193.
 Patroon (Geweer —), 177.
 Patroontasch, 179, 180.
 Pennenkoker, 203.
Pseudawa Rajen (plaatsnaam), 187.
Peukan Bada (plaatsnaam), 193.
Peunajōng (plaatsnaam), 198.
Peureumeñ (plaatsnaam), 145.
Peusangan (plaatsnaam), 139, 143.
Pidië (plaatsnaam), 9, 33, 42, 47, 53, 54, 58,
 68, 81, 87, 97, 107, 135, 140, 185, 187,
 189, 203.

Cat. Rijks-Ethn. Museum, Dl. VI.

Pinang-vrucht, 178.
 Pinangmesje, 187.
 Pinangschaar, 10, 24.
 Pinkring, 48.
Pinus Merkusii, JUNGH, 112.
Plexaura antipathes, 142.
 PLEYTE, Dr. W., 117.
 Ploeg, 111.
Poelau Pinang, 4, 11, 14, 98, 99, 177.
Poelò Breuñh (eiland), 203.
Poelò Raja (eiland), 81, 90, 96, 101, 193.
Poelò Wè (eiland), 177.
 Polsketting, 45.
 POMPE VAN MEERDERVOORT, F., 111.
 POOLE, R. W., 118.
 Pootstok, 108.
 Pot, 2.
 Potje (voor sirihingrediënten), 13, 14.
 Pottenbakkersindustrie, 2.
Pouzolsia indica, GAUD., 28, 40.
 Power (merk van vuurwapens), 175.
 PRABOE SOTJA WINDOE, 201.
Preeanger-Regentschappen, 167.
 Preekstok, 202.
 Presenteerblad, 6, 181.
 Priem, 122.
 Pronkwapen, 153.
 Prop (voor een kanon), 177.
 Proppenschietter, 197.
Psidium guajava, L., 59.
 PULLE, Dr. A. W., 131.
Punica granatum, L., 59.
 Pijl, 177.
 Pijp (oostersche), 25.

Q.

Qoerān, 200.

R.

Rand (voor spijzenschotels), 5, 6.
 Regenscherm, 87.
 Reizsak, 115.
 Reukhout, 203.
 Reukwaterflesch, 102.
 RICHTER, Dr. O., 13, 24, 52, 124, 126, 151,
 167, 168.
 RIEDEL, Dr. J. G. F., 168.
Rigāñh (naam van een landstreek), 84.
 Ring (Arm —), 41—44.
 Ring (Duim —), 47, 192.
 Ring (Enkel —), 53, 54.
 Ring (Pink —), 48.
 Ring (van een sirihdook), 16—19.

Ring (Vinger —), 46—48, 49, 50, 192.
 Ring (Zegel —), 49.
 Ringgeld, 119.
 RODGERS, CH. J., 118.
Roeséb, (plaatsnaam), 37, 41.
 Roller (van een weefgetouw), 126—128.
 ROO VAN ALDERWERELT, J. DE, 72.
 Rooster (voor het afspinnen van zijde), 123.
 Rotan (Monster —), 121.
 ROUFFAER, G. P., 57, 60, 61, 63, 88, 121, 123, 185.
 Rozenkrans, 199, 200.
 Rugboom (van een weefgetouw), 126—128.
 Ruilmiddelen, 120.
 Rijstzak, 112.

S.

Sabel, 169—172, 190.
Samalanga (plaatsnaam), 157, 159, 173, 184.
 Sarong, 73—75.
 Schaal (Goud —), 120.
 Schaal (Weeg —), 120.
 Schaambedekking, 53.
 Schaamplaatje, 52, 53.
 SCHAAP, D. F., 119.
 Schaar, 122.
 SCHADENBERG, Dr. A., 8.
 Scheede (Zwaard —), 169.
 Schelp, 35, 41, 50, 177.
 Schild, 180, 181, 182.
 SCHLEGEL, Prof. Dr. G., 203.
 SCHMELTZ, Dr. J. D. E., 8, 151, 152, 177, 189.
 Schoffel, 109.
 Schotel, 3, 11.
 Schouderdoek, 59—64, 65—72, 89.
 Schrapper, 26.
 Schrijfgarnituur, 203.
 SCHUCHARDT, H., 104, 105.
 SCHURTZ, Dr. H., 119.
Sémarang, 63, 64, 71, 75.
 SEMMELINK, Dr. J., 1, 117, 118, 144, 198.
Séravak, 169.
Seunagan (naam van een landstreek), 84, 91, 202.
 Sieraden, 27.
 Sieraden (Arm —), 41—45.
 Sieraden (Been —), 53, 54.
 Sieraden (Borst —), 37—40, 142.
 Sieraden (Haar —), 27, 191.
 Sieraden (Hals —), 33—37.
 Sieraden (Heup- en Buik —), 50.
 Sieraden (Hoofd —), 27.
 Sieraden (Oor —), 31, 32.
 Sieraden (Vinger —), 46—48.
 Sieraden (voor een sirihdoek), 16—20.

Sigaret, 26.
 Sigarettenkoker, 25.
 Signaalhoorn, 193.
Singapore, 26, 27, 97, 122, 203.
Singkil (plaatsnaam), 171.
 Sirih, 4, 10.
 Sirihbakje, 11.
 Sirihdoek, 16, 17, 20.
 Sirihstamper, 24, 25.
 Sirihtasch, 20, 22, 23, 24.
 Sirihzak, 20, 21, 23.
 Slaapplaats, 89, 92.
 Slaghoedje (Bus voor —s), 178.
 Slagpijpje, 180.
 Slangensteen, 203.
 Sleutelring, 16, 18.
 Smeltkroes, 123.
 SNOUCK HURGRONJE, Prof. Dr. C., 1—10, 14, 16, 17, 20—23, 25, 27—31, 33, 35, 39—42, 44—47, 49, 50—55, 57—60, 63—67, 71—76, 79, 81—83, 86, 88—95, 97—99, 101—106, 108, 110—115, 118, 120—124, 126, 128, 131, 132, 144—146, 151, 154, 160, 164, 166, 182—187, 189, 190, 192—204.
 Snijswerk, 130, 194, 195.
Soengöë Raja (plaatsnaam), 186.
Soesöh (plaatsnaam), 82.
 Spanstaafje (van een weefgetouw), 128.
 Speelgoed, 197.
 Spel, 193.
 Spoel (van een weefgetouw), 127, 128.
 Spoel (voor het opwinden van zijde), 125.
 Spoelkoker (voor een weefgetouw), 127.
 Spijs, 1.
 Spijzendeksel, 4, 5, 6.
 Statiewapen, 187—190.
 Steelring, 123.
 Stempel, 185, 186.
 Stokje (voor het vastbinden van vechttortels), 197.
 Strijdmuts, 183.
 Strijkstok, 196.
 Stulpmand, 106.
 Surrogaat (voor *pinang*), 10.
 Swastika, 174—176.

T.

Tabak, 120.
 Tabaksdoosje, 10.
 TÁDJ AL-'ÁLAM, 116.
 Tamboerijn, 196.
 Tandestoker, 17—19.
 Tang, 122.
Tangsé (plaatsnaam), 99, 102.

Tapa^c *Toean* (plaatsnaam), 184.
 Taschje (voor naaigereedschap), 102.
 Teekening, 193, 194, 198, 200, 201.
 TEUKOE IBRAHIM, 74.
 TEUKOE NJA^c BINTANG, 188.
 TEUKOE OEMA, 8, 73, 190.
 TEUKOE PAJA, 189.
 TEUNGKOE TEUNGÖH, 193.
 TEUNGKOE TIRÒ, 184.
 TEYSMANN, J. E., 123.
 Tie and dye work, 60, 63.
 TJOET NJA^c DIËN, 190.
 TJOET NJA^c SAPIAH, 73.
 TOEANKOE ABDŪ MADJIT, 74, 185.
 Tol, 77.
 TOLLENS, Mr. L. J. A., 194.
 Tondeldoos, 98.
Tonkin, 113.
 Touw (voor het binden van gevangenen?), 193.
 Tower (merk van vuurwapens), 174—176.
Trenggano, 71.
Trétét, (plaatsnaam), 2, 8, 9, 27.
Troemèn (plaatsnaam), 184.
 Trom, 196.
 TUUK, Dr. H. N. VAN DER, 168.

U.

Uncaria Gambir, 10.
 United East India Company, 174.
 Unster, 121.

V.

Vaasje, 88.
 Veeeteelt, 108.
 VELTMAN, TH. J., 3, 4, 6, 7, 12—17, 19, 24—33,
 37—42, 44—47, 49—65, 67—75, 77, 79—85,
 87, 90, 92, 97, 99, 108, 110, 111, 113, 120—
 126, 128, 131, 139—147, 149—152, 154—
 159, 162, 163, 166, 169—173, 176, 177, 180—
 182, 187—190, 192, 195, 198—200.
 Versiering (boven een slaappleats), 92.
 Versiering (voor een muts), 30.
 Versiering (voor een oorschrijf), 31.
 Vervoermiddelen, 114.
 Vest, 82.
 VETH, Prof. Dr. P. J., 1, 54, 89, 102, 108, 116,
 131.
 Vingerring, 46—50, 192.
 Viool, 195, 196.
 Vischkuitmotief (versiering), 31, 32, 33, 37, 38,
 46, 50, 51, 151, 199.
 Vischlijn, 103, 104.
 Vischweer, 107.

Visschersvaartuig, 107.
 Visscherij, 102.
Vitex pubescens, VAHL, 112.
 Vlag, 183—185.
 Voetangel, 180.
 Vogelstrik, 103.
 VOLCK, B. J. G., 7, 8.
 VOLZ, Prof. Dr. W., 156, 164, 170.
 Voorstelling van kleederdrachten, 88, 89.
 Vrouwenbaadje, 79—81.
 Vrouwenbroek, 84—87.
 Vruchtenzak, 112.
 Vuurslag, 97, 98.
 Vuurwapens, 172.
 Vijl, 122.

W.

Waaier, 97.
 WALLASCHEK, R., 195, 196.
 Wandelstok, 87.
 WAP, Dr. J. J. F., 185.
 Wapen (Aanvals —), 131.
 Wapen (Houw —), 153.
 Wapen (Statie —), 187—190.
 Wapen (Steek —), 138.
 Wapen (Stoot —), 131.
 Wapen (Verdedigings —), 180.
 Wapen (Vuur —), 172.
 Was, 113.
 Waterkaraf, 8, 9.
 Waterketel, 9.
 Waterkruik, 8, 9.
 Waterpot, 7.
 Waterschepper, 9.
 Watervat, 7.
 WEBER, Prof. Dr. M., 72, 126, 128.
 Weefgetouw, 126—128.
 Weefstokje (van een weefgetouw), 128.
 Weegschaal, 120—122.
 Werktuig (om zijde in elkaar te draaien), 124.
 Werktuig (voor het vervaardigen van rand-
 snoeren), 128.
 Werplans, 132, 133, 137.
 Wiedmes, 109.
 WIENECKE, Dr. G. J., 82.
 WILKEN, Prof. Dr. G. A., 27.
 Winder, 123, 124.
Wòjla (naam van een landstreek), 48, 49,
 84, 149.
 WOLTERBEEK MULLER, D. G. E., 58, 67.
 WOLTERBEEK MULLER, J., 31.
 WOOD, Rev. J. G., 102.
 Wrijfschotel, 1.
 Wrijfsteen, 1.

Z.

Zaadmandje, 109.

Zaag, 129, 130.

Zak, 24, 101, 112, 114, 115.

Zak (voor munitie), 179.

Zakje (voor sirihbenodigdheden), 20, 21, 131.

Zeepaardje, 202.

Zeepas, 191.

Zegel, 186, 191, 203.

Zegelring, 49.

Zilverdraad (Monster), 126.

Zitkussen, 97.

Zitmat, 93—96, 97, 130, 131.

Zwaard, 153—168, 169.

Zijde (Monster), 124—126.

Zijdeindustrie, 123—125.

REGISTER VAN DE INLANDSCHE NAMEN.

De niet nader aangeduide woorden zijn Atjèsch. G. = Gajösch; Ar. = Arabisch;
Mal. = Maleisch; Daj. = Dajaksch.

A.

abla^e (mica), 188.
adan (oproeping), 202.
adjeumat (amulet), 199.
adjroemija, Ar. (grammatica), 204.
ajeuëm goemba^e (haarsieraad), 29.
akar bahar, Mal. (koraal), 35, 142.
âlam (vlag), 184.
alas bédang, G. (ligmat), 89.
alat n boengkoes, G. (stel sieraden van een sirihdoek), 17.
alat saröng reuntjöng (gereedschap voor het vervaardigen van dolkscheeden), 129.
alat teupeuën (weefgetouw), 126.
alös oesö, G. (ligmat), 89, 90.
amanrëmoe, G. (zwaard), 164, 165.
amarëmoe, G. (zwaard), 164.
amboe-amboe, G. (franje), 66.
amboeng, G. (draagmand), 115.
ampang, G. (zitmat), 93—95, 130.
ampön, G. (borstboom van een weefgetouw), 128.
aneu^e angköb boelëë idöng (neushaartang), 18.
aneu^e angköb oebit (haartangetje), 19.
aneu^e apét (klemlatten), 126.
aneu^e beudé (kogel), 176.
aneu^e boengköih (sieraden van een sirihdoek), 16, 18, 19.
aneu^e goentji (sleutel), 18.
aneu^e idöng loh (stok aan de kettingplank van een weefgetouw), 126, 127.
aneu^e idöng peusa (latjes in den borstboom van een weefgetouw), 126.
aneu^e sarö^e kasab (roller van een weefgetouw), 126.
angas, G. (sirih), 10.

angkoep n dagoe, G. (haartangetje), 17.
arè (maat), 120.
atoe pëndëndön, G. (zinkers van een net), 105.
awâmil, Ar. (grammatica), 204.
awé soengsang (amulet), 200.
aweue^e (lepel), 3.

B.

ba^e reudeuëb (boomsoort), 181.
badan (veld van een doek), 61.
badan boengöng radja (veld van een doek), 62.
badik, Mal. (dolk), 150.
badjèë Èt sapaj (vrouwenbaadje), 81.
badjèë dara barö (bruidsbaadje), 192.
badjèë koeröng (baadje), 80, 81.
badjèë koeröng panjang djaröë (baadje), 81.
badjèë köt (jas), 88.
badjèë plah dada (mannenbaadje), 80.
badjèë sadariah (vest), 82.
badjèë tjöb Meulaböh (vrouwenbaadje), 192.
badjoe djoebah, G. (jas), 81.
badjoe goes, G. (vechtjas), 183.
badjoe përkasap, G. (baadje), 79.
bahri (lange kris), 150, 151, 188, 189.
bahri meusaröngan (statiekris), 189.
baköng (tabak), 10, 120.
balè (bedehuis), 201.
baloet n blö, G. (matje), 10, 24.
bambang (vlinder, versiering op een broek), 85, 86, 96.
bang (oproeping), 202.
bangsi (fluit), 195.
bantaj soesön (kussen), 91.
bantal, Mal. (kussen), 91.
baroe, G. (versiering van een sirihdoek), 17.

- baté (drinkbeker), 6.
 baté ië (drinkkom), 2, 7.
 batëë neupéh (wrijfschotel), 1.
 bëbaka tèmpat lödö, G. (zak), 115.
 bëbaloen, G. (sirihzak), 23.
 bëbaloen sëntông, G. (zak), 114, 115.
 bëboerö anaq anaq, Alas, (halssieraad), 36.
 bëboerö réal, Alas, (halsketting), 36.
 bëkas, Alas, (doosje), 14.
 bëkrawang, Alas, (à-jour bewerkt), 21.
 bëbëgông, G. (halsketting), 33, 34.
 bëbëlèn, G. (stoppels), 65.
 bëmbón, G. (struik), 2.
 bënang Alas, G. (garen), 65, 66.
 bënang tjinö, G. (garen), 65.
 bëngkoeang, G. (plant), 22.
 beudé keumoeraih (donderbus), 173.
 beudé meukèb (voorlaadgeweer), 176.
 beudé meupatö^e (voorlaadgeweer), 176.
 beudé penmoeraih (donderbus), 173.
 beukam (instrument om bloed af te tappen), 203.
 beulangkah (sabel), 170.
 beurengoe (signaalhoorn), 193.
 beuroembōng (bus met hanensporen), 197.
 bhöë (boor), 129.
 bileuë (moskeebeambte), 202.
 billi (mandje), 2.
 birahmani, G. (versiering voor een sirihdoek), 17, 20, 152.
 blah kal, G. (halve klapperdop), 115.
 blak, G. (metalen schijfje), 80.
 blangö katingön, G. (schotel), 3.
 blangông tanöh (pan), 2.
 blidö, G. (lade van een weefgetouw), 128.
 bliōng (dissel), 111.
 bōdjök, G. (waterschepper), 9.
 boebëë (fuik), 106, 107.
 boebëë doewa djab (fuik), 107.
 boekö, G. (pot), 2.
 boelang bédang kriöl, G. (hoofddoek), 192.
 boelang kaul, G. (hoofddoek), 58.
 boelang sòkóm, G. (hoofddoek), 57.
 boelöh geunampōj (bamboekoker), 125.
 boengkoës, G. (sirihdoek), 17.
 boengkōih ranoeb (sirihdoek), 16.
 boengö sëriboelön, G. (haarsieraad), 191.
 boengông aneu^e abië^e (versiering), 62.
 boengông awan (wolkenversiering), 30, 52, 59, 63—65, 68—70, 73—75, 78, 79, 85, 87.
 boengông boegam (versiering), 67, 68, 79.
 boengông djeumpa (haarnaald), 28.
 boengông gaséng (tolmotief), 77.
 boengông geuteuëm (versiering), 69.
 boengông glima (versiering), 59, 61, 64, 65, 69, 73—75, 77—79, 84—87, 182.
 boengông glima meutoemèt (versiering), 73.
 boengông kalimah (versiering), 78, 79.
 boengông kalō^e (versiering), 17, 65.
 boengông keupoela (versiering), 68, 70—79, 85.
 boengông koendö (versiering), 64, 65, 67—69, 72—75, 78, 79, 85—87, 127.
 boengông meuranté (versiering), 67, 72, 74, 77, 87.
 boengông pineung moeda (versiering), 68.
 boengông prië^e (versiering), 30.
 boengông sagöë (versiering), 67, 70.
 boengông seuleupō^e (versiering), 31, 46, 51, 59, 65, 70—72, 74, 78, 85, 151.
 boengông sisë^e (versiering), 73.
 boengông sisë^e meuriah (versiering), 59, 68.
 boengông sō^e mané^e (versiering), 68, 72.
 boengông soenténg meuloe broeë (haarnaald), 27.
 boengông taboe (versiering), 71.
 boengông tadjō^e (haarsieraad), 28.
 boengông tjampli (versiering), 16, 30, 32, 33, 37, 44, 192.
 boengông tjeureupa (versiering), 70.
 boengông toendjōng (versiering), 13, 17, 30, 147, 149, 187, 188, 199.
 boera^e (mythische vogel), 193.
 boerqoe^e, Ar. (kleedingstuk), 89.
 boesoek, G. (munt), 29, 36, 37, 41, 118, 121.
 bōh badjèë djaröë (knoop), 46.
 bōh djantōng (bloesemknop van pisang), 46.
 bōh dō^ema (knoop), 39, 40.
 bōh eumpeuë^e (vrucht), 50.
 bōh eungkōt (vischkuit), 28, 31—33, 37, 38, 40, 151, 199.
 bōh euntoeë^e (versiersel van een sirihdoek), 16, 19, 20.
 bōh grè^e grè^e (schaambedekking), 53.
 bōh kraleuëb (knoop), 45.
 bōh krèh (kémiri-pit), 98.
 bōh langaj (kopstuk van een ploeg), 112.
 bōh manō^e (kippenei), 146.
 bōh moeliëng (vrucht), 192.
 bōh pineung moeda (versiersel van een sirihdoek), 16, 19, 30.
 bōh roe (versiersel van een sirihdoek), 16.
 bōh soempoeëng (sieraad), 28, 40.
 bōh tja^ejü (knoop), 40.
 bōh tijdōh (rugboom van een weefgetouw), 126.
 bōh tjroe (versiersel van een sirihdoek), 16, 20.
 bōlöm, G. (zak), 114, 115.
 bōlöm ni tjantik, G. (zakje voor vuurslag), 97, 115.

C.

galât, Ar. (godsdienstige ceremonie), 29.
choetbah, Ar. (preek), 202.

D.

dadamôn (rozet), 32, 33.
dadap, Mal. (boomsoort), 181.
daih panjôt (lampepit), 27, 98.
daki (vuil), 8.
dalam (vorstelijk verblijf), 1, 120, 177.
dalông (etensblad), 4, 5.
dandan (slagtang van een zeerob), 143.
dawâjeh, Ar. (schrijfgarnituur), 203.
dêdawan, G. (mes), 18.
dêpir, G. (knoopplankje), 108.
deureuham (munt), 116.
dirèn, G. (ketting van een weefsel), 128.
djab (keel van een fuik), 107.
djalô (visschersvaartuig), 107.
djampal, G. (munt), 36.
djantoeng, G. (versiering van een sirihdoek),
17, 20.
djaring, G. (vogelstrik), 103.
djaroem njirôt, G. (knoopplankje), 108.
djeuë (werpnet), 105, 106.
djeumpa (bloemennaam), 28.
djeureukha meurawé (winder), 123, 124.
djeureukha oelat (winder), 123.
djeureukha soetra (toestel om zijde ineen te
draaien), 124, 125.
djôhang (versiering), 59, 76.
djölô, G. (werpnet), 106.
doeri pandan, Mal. (versiering), 78.
doerèë (uitsteeksel), 41.
dòran, G. (drijfnet), 104.
driën (naam van een vrucht), 32.

E.

è° malò (bezinksel van gomlak), 199.
éh (dissel van een ploeg), 112.
eumpang doeë° (zak), 101.
eumpang gampit (rijstzak), 112.
eumpang keumbaj (zak), 101.
eumpang mata poenè (zakje), 112.
eumpang ranoeb (sirihstasche), 20.
eumpang mata (kokertje voor versieringen), 30.
euntjiën akè° (vingerring), 47.
euntjiën awé siblah (vingerring), 49.
euntjiën boh djantông (vingerring), 46.
euntjiën boh moeliëng (duimring), 192.
euntjiën gadjah minôm (vingerring), 47.

euntjiën gilè° (duimring), 192.
euntjiën lhèè mata (vingerring), 46.
euntjiën mata limông (vingerring), 46.
euntjiën meugeunta (vingerring), 47.
euntjiën meutjitjém (vingerring), 47.
euntjiën poeta talôé pira° (vingerring), 49.
euntjiën sabòh mata (vingerring), 48.
euntjiën salah sagòè (vingerring), 47, 49.
euntjiën si patah (vingerring), 47.
euntjiën tjab (zegelring), 49.

G.

gadjah minôm (ring), 16, 18, 19.
gadoeng oetan, Mal. (plant), 58, 64.
gambé (gambir), 10.
gantjéng (borstsieraad), 39.
gantjéng (slot van eene ketting), 44.
gantjéng peusa (nagels in den borstboom van
een weefgetouw), 126.
gapoe (kalk), 10.
gaséng (stemschroeven van een viool), 196.
gègèdèm, G. (trom), 196.
gègiring, G. (belletje), 34.
gèlas, G. (hengel), 104.
gèloebang, G. (zwaard), 165.
gendét roepiö, Alas (gordel), 51.
gèndit, G. (gordel), 50, 51.
gèndit ranté pirak, G. (gordel), 51.
geudoemba° (trom), 196.
geuëm tjakah (gleuf in een staander), 127.
geundét (buikband), 52.
geuneugòm (stulpmand), 106.
geunoekoe (rasp), 1.
geureupöh Pasè (zwaard), 155.
geutah manjam (gètah pèrtja-soort), 106.
gisa (treknet), 105.
glang aroengön, Alas (armring), 42.
glang bajang, Alas (armring), 40.
glang bèkèkèrsèng, G. (armring), 43.
glang boelöt, G. (armring), 43.
glang jök, G. (armring), 43.
glang kèrèkèrsèng, G. (armring), 42.
glang kroentjoeng, Alas (armring), 42.
glang pèngèngkam, G. (armring), 41.
glang pènjangkoet, G. (armring), 41.
glang poentoe, Alas (armring), 41.
glang poetör tèmboëgö, G. (armring), 43.
glang tèmboëgö, G. (armring), 43, 44.
gleuëng beukah (sleutelring), 16.
gleuëng djaròè pira° (armring), 42.
gleuëng djaròè socasa (armring), 42.
gleuëng gaki boelat (enkelring), 54.
gleuëng gaki meusagòè (enkelring), 53.

gleuëng gaki peunoeta (enkelring), 53.
 gleuëng gaki soeasa meubalöt (enkelring), 53.
 glima (vrucht), 59.
 gliwang (zwaard), 153, 154.
 gliwang lipéh oedjōng (zwaard), 156, 157.
 gliwang pèh Lam Triëng (zwaard), 156.
 gliwang poetjō^e meukawét (zwaard), 158.
 gliwang teubaj oedjōng, 155.
 gliwang Tjöt Jang (zwaard), 154.
 gloepa^e (versiering aan wapens), 143, 145, 147, 159, 157.
 gò (ploegstaart), 112.
 gò tjandoe (opiumpijp), 25, 26.
 goeda (kam van een viool), 196.
 goekèè kamèng (pootstok), 108.
 goelabdani (reukwaterflesch), 102.
 goeloeng sirih, G. (taschje), 101, 115.
 goenténg meuih (schaar), 122.
 goepang (munt), 118.
 goetèè gadjah (amulet), 198.
 gògadjòè (zaag), 130.

H.

hadji (bedevaartganger), 89.
 hareubab (viool), 195.
 harō^e harō (degenstok), 152.
 hatib (moskeedienaar), 202.
 hōb hadjèè (borstsieraad), 37.
 hoqah, Mal. Perz. (pijp), 25.

I.

idja bawang si^eoelah (heupdoek), 70.
 idja boengōng mantjang (lendenkleed), 73.
 idja katjékaram oelèè Oeseuman doewablah meunoerat (doek), 63.
 idja ki^eiëng (gordeldoek), 75.
 idja krōng (sarong), 70.
 idja krōng boengōng taboe (sarong), 71.
 idja krōng Lamgoegōb (lendenkleed), 89.
 idja krōng Lamgoegōb idjō (lendenkleed), 73.
 idja krōng Lamgoegōb kasab boengōng seuleupō^e (lendenkleed), 74.
 idja krōng Lamgoegōb kasab boengōng taboe (lendenkleed), 74.
 idja krōng Lamgoegōb lambajōng (lendenkleed), 73.
 idja krōng Lamgoegōb mirah (lendenkleed), 74.
 idja leuëng toedjōh (heupdoek), 70.
 idja loenggi (heupdoek), 68.
 idja loenggi kasab teureuët (heupdoek), 68.
 idja loenggi matjam² boengōng pineung moeda (heupdoek), 68.

idja loenggi mirah (heupdoek), 67.
 idja loenggi mirah boengōng djōhang (heupdoek), 67.
 idja loenggi mirah kasab boengōng boegam boengōng meuranté (heupdoek), 77.
 idja meusabòh lambajōng (doek), 78.
 idja patanilam koenèng teungòh (doek), 61.
 idja pateunòm (heupdoek), 70.
 idja pateunòm mirah teungòh (doek), 63.
 idja peudeundang (doek), 76.
 idja peudeundang boengōng meuranté (doek), 77.
 idja peudeundang djōhang meupoetjō^e pakoe (doek), 77.
 idja peudeundang matjam² poetjō^e reubōng dada limpeuën (doek), 76, 77.
 idja peudeundang meusabòh, 77.
 idja pinggang (heupdoek), 65.
 idja pinggang lambajōng itam (heupdoek), 67.
 idja plang Lamboeë (lendenkleed), 74, 128.
 idja plang planggi (sarong), 72.
 idja plang ramè (sarong), 72.
 idja plang roesa (sarong), 72.
 idja plang tjilèt (lendenkleed), 73.
 idja planggi (schouderdoek), 64.
 idja poedi (heupdoek), 69.
 idja poedi kasab meurō (heupdoek), 68.
 idja poedi koenèng (heupdoek), 68.
 idja poetjō^e arōn (heupdoek), 69.
 idja poetjō^e arōn poetéh (heupdoek), 70.
 idja rampoeneu idjō (heupdoek), 69.
 idja sawa^e (schouderdoek), 63.
 idja soengket (doek), 64.
 idja soengket peudeundang (schouderdoek), 64.
 idja tham panglima (heupdoek), 70.
 idja tōb oelèè (hoofdbedekking), 64, 88.
 idja tōb oelèè kasab boengōng kalimah (schouderdoek), 65.
 idja tōb oelèè koenèng (hoofdbedekking), 64.
 ikaj meudoerōè (armring), 41.
 ikoe (staart), 40, 44.
 ilang (haspel), 124.
 imeum (moskeebeambte), 193.
 ireuën (spoel), 125.

J.

jō^e (juk), 112.

K.

kajèè gloenjoeëng (oorschijf van hout), 31.
 kajèè sirōn (houtsoort), 197.
 kajoe anak, G. (weefstokje), 128.
 kajoe garoe, Mal. (reukhout), 203.

kajoe n karap, G. (ophaler van een weefgetouw), 128.
kal, G. (maat), 115.
kalimah (geloofsbelijdenis) 56, 59, 65, 162.
kampil, G. (sirih-taschje) 20, 21, 22, 131.
kampil bërtjoetjoek bënanang, G. (bestikte sirih-tasch), 23.
kampil pëmënan, Alas. (sirih-tasch), 21.
kampil pënganaq, Alas. (sirih-tasch), 22.
kanët (kookpot), 2.
kantjing, G. (knoop), 41.
kapa^r (werpspeer), 132.
kapoer, G. (kalk), 79.
karañh (doos), 16.
kasab (versiering van goud- of zilverdraad), 126.
kasô^r (degen), 152.
kasôq, G. (degen), 171.
katjapiring, Mal. (bloem), 28.
katjoe, G. (gambir), 20, 120.
kawé (vischlij), 103.
kawé la^röt (vischlij), 103.
kawé ranggöng (vischlij), 103.
kawét (haak), 129.
kawét badjèë (borstsieraad), 39.
kawit, G. (haak), 33.
këkërlèng, G. (knikker), 8.
këkërsèng, G. (knikker), 8.
këkëtang krahöng n doekoer, G. (boordsel), 66, 76.
këlalang, G. (kruik), 27.
këlapa gading, Mal. (kokosnoot), 178.
këmädä, Jav. (versieringspatroon), 57.
këmban, Mal. (borstdoek), 60.
këmbang tandjoeng, Jav. (bloem), 44.
këmiri, Mal. (plant), 98.
këndi bönön, G. (waterkruik), 8.
këndi rawan, G. (waterkruik), 8, 9.
këpijah köböt, G. (muts), 56.
këpijah tëmbögö, G. (muts), 56.
kërëtan, G. (plant), 22, 23, 122.
këri, G. (plantenvezels), 122.
këtawak, G. (gordeldoek), 75.
këtawak andé, G. (heupband), 76.
këtawak bëtëpi, G. (heupgordel), 76.
këtöemboe, G. (potje), 14.
këtöepoeng, G. (vechthelm), 183.
keuëh (munt), 117, 119.
keupoela (bloem), 44.
keurapöë (patroontasch), 180.
keureujaj (geweven randsnoer), 20, 58, 75.
keurentöih (kruittokertje), 180.
keutoemboe (potje), 13.
ki^riëng soebang (rand van een oorsieraad), 32, 33.

kiki (vijl), 122.
kipë (ouderwetsch heupdoek), 85.
kiriöhön, G. (ringetje), 104, 115.
kitäb aç-çarf, Ar. (grammatica), 204.
kitäb miat 'amil, Ar. (grammatica), 204.
klah (ringvormige versiering), 143, 163.
klah langaj (ring aan een ploeg), 112.
koelangkah Pasë (sabel), 170.
koendö (kalebassoort), 64.
koepang, G. (munt), 36, 37, 41, 118, 121.
koepang rëpëk, G. (nagemaakte munt), 118.
koepiah meukeutöb (muts), 55.
koepiah meukeutöb meukasab (muts), 56, 88.
könjël, G. (bast), 10, 20, 115.
kötëubah (preek), 202.
krandam (kalkdoosje), 11, 12.
krandam böh leumbé (kalkdoosje), 12.
krandam pira^r böh ra^rra^r (kalkdoosje), 12.
krandam soeasa tampo^r meuth (kalkdoosje), 12.
krang, G. (schelp), 35.
krawang, Mal. (à jour-werk), 31.
kroentjüng meugeunta (armring), 42.
kröndöm bëranté, G. (kalkdoosje), 11.
kröndöm boelöt, G. (kalkdoosje), 12.
kréh boegéh meusaröngan (statiekris), 190.
krikaj (etensblad), 5.
krikil, G. (kettingboom van een weefgetouw), 128.

L.

laboe (waterkaraf), 8.
laboe öjöt, G. (kalebas), 9.
ladiëng (mes, zwaard), 17, 110, 157, 158.
lading, G. (zwaard), 167.
lamat langaj (handvat van een ploeg), 112.
lambajöng (paarse kleur), 59, 64, 65, 68, 73, 75, 85, 86, 87.
langaj (ploeg), 111.
lapé^r baté (bekleedsel), 11.
lëljajang, G. (versiering voor een sirihdoek of ketting), 17, 19, 35, 37.
lëljajang n tjëmara, G. (haarsieraad), 29.
lëlipön, G. (halsband), 35.
lilin, G. (was), 113.
limpeuën (duizendpoot), 76.
lipé^r soerat (enveloppe), 204.
lipön, G. (duizendpoot), 35.
loedjoe, G. (zwaard), 164.
loedjoe alang, G. (zwaard), 166.
loedjoe naroe, G. (zwaard), 166.
löh (kettingplank van een weefgetouw), 126.
löpah, G. (mesje), 109, 166.

M.

madat (vermengde opium), 26.
 mañh (munt), 116.
 manda^f (steeling van een kris), 151, 190.
 manda^f kréh boegéh (steeling), 123.
 mantjang (boom), 73.
 mata (ijzer van een rasp), 1.
 mata langaj (ploegschaar), 111.
 mata lëmboc, G. (kocienoogen), 17.
 mata peungoeké (priem), 122.
 mboen bërangkat, G. (wolkenornament), 11.
 medawwarah, Ar. (kleedingstuk) 89.
 merassch, Ar. (reukwaterflesch), 102.
 meuloe broeë^f (bloemennaam), 28.
 meureujam (kanon), 172.
 meusabah (rozenkrans), 199.
 meuseugit (moskee), 194, 200.
 mirahpati (versieringspatroon), 5, 92.
 moedjèè (verfstof), 89, 112.
 moendam (watervat), 7.
 moendō^f (kapmes), 110.
 mónjé (verfstof), 90.

N.

nangka, Mal. (boom), 195, 196.
 natjar, G. (plaatje), 104.
 nërattja ni èpjoen, G. (weegschaal), 121.
 nërattjō, Alas. (weegschaal), 121.
 neudoeë^f (voetstuk), 124, 127.
 neudòng (ketting van een weefsel), 125.
 neumat (handvat van een ploeg), 112.
 neunjoëë^f (arm van een voetstuk), 124.
 neurattja (weegschaal), 122.
 ngòm (biezen), 90, 101.
 nisan agam (grafsteen voor een man), 198.
 nisan inòng (grafsteen voor een vrouw), 198.
 noega (hamer), 113.

O.

oejōm, G. (sparrehout), 112.
 oek n tjēmara, G. (haar), 29.
 oelèè Asna tambi (hoofd van een doek), 62.
 oelèè matjam (hoofd van een doek), 62, 63.
 oelèè nari boeta (hoofd van een doek), 63.
 oelèè Oeseuman (hoofd van een doek), 61, 62.
 oelèè peuët sagòè (hoofd van een doek), 61, 62.
 oelèè toempang beunteuëng (gevest), 169.
 oelés tēnōn pakan mbèrōng, Alas. (lendenkleed), 66.
 oelés tēnōn pakan mēgarō, Alas. (lendenkleed), 66.

oeloe ni krambil, G. (oogen van een kokosnoot), 115.
 oelōs bëboengō, Alas. (vrouwenkleed), 60.
 oemah n koerōn, G. (mandje), 115.
 oepoeh kiō, G. (lendenkleed), 65.
 oepoeh pawak, G. (heupdoek), 65, 66.
 oerang aring, Mal. (plant), 28, 40.
 ōn djeureukha (vleugels van een spinnewiel), 125.
 ōn kalō^f (versiering), 29, 30, 37—39, 44, 50, 52, 187, 199.
 ōn koendō (versiering), 12, 38, 187.
 ōn lipat (versiering), 28, 29, 38, 39, 44, 45, 50, 52, 149, 187, 195, 199.
 ōn seukè (pandanbladeren), 4.
 ōn sirōng (versiering) 28, 29, 37—39, 44, 50, 52, 151, 187, 195, 199.
 ōn toemba^f (versiering), 12, 29, 38, 149, 151.
 ōngkōp, G. (schelp), 35.
 ōpōh tēlap malō, G. (doek), 17.

P.

padoek, G. (ring), 104.
 pajoeng (regenscherm), 87.
 pakan, G. (weefspoel en inslag), 128.
 palèè (hamer), 122.
 palèè oebit (hamer), 122.
 panggang (rooster), 123.
 pangoer, Alas. (doek), 143, 145, 148, 149.
 pangoer tjoet tjoet, Alas. (mes), 139.
 panjōt (lamp), 27.
 panjōt dòng (staande lamp) 99.
 panjōt gantoeng (hanglamp), 98.
 pantōn (gedicht), 196.
 parang ikoe linòng (kapmes), 111.
 parang tjandòng (kapmes) 110.
 paroeë^f (vischlijn), 103.
 paténg (houten pen), 113.
 patigeuroedoe (tang), 122.
 patigeuroedoe oebit (tang), 122.
 pēdang, G. (sabel), 170.
 pēlangi, Mal. (verftechniek), 60, 63, 71, 75.
 pēlōdōn, G. (zak), 115.
 pēmēlit, G. (gordel), 76.
 pēnggoeöl, G. (tromstok), 196.
 pēnggōsōk, G. (strijkstok), 196.
 pērdah, G. (klatergoud), 21, 114.
 pēsēmboeran, G. (medicijnzakje), 115.
 peudeuëng (sabel), 169—171, 184.
 peudeuëng meutampō^f meuih (statiesabel), 190.
 peudeuëng oelèè geureupōng (sabel), 170.
 peudeuëng oelèè tapa goeda (sabel), 169.
 peudeuëng Peusangan (sabel), 169.

peudeundang (plant en kleur), 58, 64, 65, 85.
 peudja (borax), 63, 122.
 peuet goelōng (guts), 112.
 peugawè (amulet), 198.
 peundéng (gordelplaat), 52.
 peungeuliéh (amulet), 198.
 peunò^e (lade van een weefgetouw), 126.
 peunò^e kasab (lade van een weefgetouw), 126.
 peurawōt (mes), 139, 140, 187.
 peurisé (schild), 181.
 peurisé awé (schild), 181.
 peurisé meudè^e (schild), 182.
 peurisé nilō (schild), 180.
 peurisé teumaga (schild), 181.
 peusa (borstboom van een weefgetouw), 126.
 pha bōh pèè (katrolstandaard), 123.
 pha djeureukha meurawé (vork van een winder), 124.
 pha ilang (stijl van een haspel), 124.
 pha kèkè (katrolstandaard), 123.
 pheuēt teumatah (beitel), 122.
 pineung (areca), 10.
 plang rasoeck, G. (pijlspitsen), 11.
 plō^e kalam (pennenkoker), 203.
 ploek n kapoer, G. (kalkbus), 11, 115.
 ploek n kapoer toer, G. (bus voor droge kalk), 11.
 poean (sirihbakje), 11.
 poekat (sleepnet), 105.
 poenggōng (achterstuk), 69, 72.
 poesaka, Mal. (erfstuk), 65, 187, 190.
 poetjō^e (puntversiering van wapens), 32, 145, 187.
 poetjō^e reubōng (bamboescheut), 59, 76.
 poetjō^e pakoe (varenspruit), 77.
 poetjoek rēboeng G. (versiering), 79, 80.
 poeta talōè (snoer), 37.
 poetōr tali G. (snoerornament), 11.
 pōndōk bëtoel mata, G. (kris), 152.
 prisé, G. (schild), 181.
 prōla euntoeë? (versiering van een krisscheede), 152.

R.

rabi, Alas (kapmes), 130.
 ragi, G. (gegiste drank), 27.
 ragōè dōng (loodrechte strepen), 87.
 rajang, G. (verfstof), 89, 94, 122.
 rampagōè (pinangschaar), 24.
 rangkó^e (kleedje), 5.
 ranoeb (sirih), 10.
 ranoeb dōng („staande” sirih), 4, 194.
 rapa^ei (tamboerijn), 196.
 rēbōp, G. (viool), 196.
 réhal, Alas (lessenaar), 201.
 rēmbiō, G. (plant), 47.

rénggét, G. (munt), 121.
 reukoeēng reungèt (versiering), 143, 145, 147, 159, 187.
 reunè^e leuē^e (halskraag van een tortelduif), 70.
 reuntjōng (dolk), 129, 141.
 reuntjōng meu^eoelèè meuih (statiedolk), 187.
 reuntjōng meusarōngan (statiedolk), 188.
 reuntjōng oelèè dandan (dolk), 143.
 reuntjōng oelèè meutjanggè (dolk), 149, 149.
 reuntjōng oelèè poentōng (dolk), 142, 143, 144.
 rihaj (lessenaar), 201.
 rimbalh (dissel), 129.
 rindō (rand), 92.
 rindō idja (kant), 194.
 ringgét (munt), 119.
 ringgét Atjèh patōng oebit (spaansche munt), 119.
 ringgét Atjèh patōng rajeu^e (spaansche munt), 118.
 ringgét boerōng (mexikaansche munt), 119.
 ringgét meureujam (spaansche munt), 118.
 ringgét tjièn (japansche munt), 119.
 roedja (lapje), 55.
 roedōih (zwaard), 156.
 roedōih teubaj oedjōng (zwaard), 155.
 roedōih tjoealèè (zwaard), 156.
 rwi, G. (doorns), 17.

S.

sadeuēb (padimes), 110, 111.
 salang (bordenhanger), 3, 4.
 samarēmoe, G. (zwaard), 164.
 sampa^e (bekleding van een gevest), 187.
 sangè (spijzendeksel), 4—6.
 sapaj djeureukha (as van een spinnewiel), 125.
 sapoe tangan, Mal. (handwisch), 57.
 sawè^e boengōng keupoela (armketting), 44.
 sawè^e bōh geumeuē^e (armketting), 44.
 sawè^e broeē^e tijdōh (armketting), 44.
 sēlambō, G. (net), 105.
 sēlapah boeah luraq?, Alas (doosje), 13.
 sēnsim, G. (vingerring), 49.
 sēnsim akèk, G. (ring van schelp), 41, 50.
 sēnsim bëlilit, G. (vingerring), 49.
 sēnsim bërsoesoen, G. (ring), 41, 49.
 sēnsim gilik, G. (ring), 41.
 sēnsim kēsèlan, G. (vingerring), 46, 48.
 sēnsim langkèk, G. (ring van schelp), 41, 50.
 sēnsim pèrmata, G. (vingerring), 46, 48.
 sēnsim pèrmata mata toedjoeh, G. (vingerring), 48.
 sēntōng, G. (zak), 114.
 sērampang, Mal. (harpoen), 202.

- serböt, G. (gegiste drank), 27.
 seuhab (kleedje), 6.
 seukeuë (liniaal van een weefgetouw), 127.
 seupét (tang), 122.
 seureusō (roller van een weefgetouw), 126.
 sigeudeu (ontlaadstok), 25.
 sigeudō (ontlaadstok), 25, 129.
 sikin (mes, zwaard), 19, 154.
 sikin lapan sagōë (dolk), 187.
 sikin panjang (zwaard), 158, 169.
 sikin panjang oelëë Peudada (zwaard), 162.
 sikin rajeu^e (mes), 129.
 sikin sië keubeuë (slachtmes), 202.
 sikin tjoel^e (mes), 129.
 siloeuë Bhét (broek), 84.
 siloeuë koedjri (vrouwenbroek), 125.
 siloeuë lambajōng (broek), 85.
 siloeuë lambajōng itam (broek), 85.
 siloeuë Lambhoe^e (vrouwenbroek), 86.
 siloeuë Lamsajōng (vrouwenbroek), 86, 87.
 siloeuë masam keu^eeuëng (vrouwenbroek), 86.
 siloeuë paleulōn (mannenbroek), 87.
 siloeuë peudeundang (vrouwenbroek), 85.
 siloeuë peuranséh (broek), 83.
 siloeuë plang plangi (vrouwenbroek), 87.
 siloeuë ragōë dōng (vrouwenbroek), 86, 87, 89.
 siloeuë soedang nibōng (vrouwenbroek), 86.
 siloeuë Tjam (mannenbroek), 87.
 sirwāl, Ar. (broek), 89.
 sisik rëmbiō, G. (versiering), 166.
 siwath meukrawang (statiedolk), 188.
 slendang, Mal. (schouderdoek), 63, 64, 89.
 sōdōp, G. (padimes), 110.
 soebang Atjèh (oorsieraad), 32.
 soebang boengōng driën (oorsieraad), 32.
 soebang gadéng (oorschijf van ivoor), 31.
 soebang meuloengkèë (oorschijf van hoorn), 31.
 soebang meutjintra (oorkrab), 33.
 soebang pirak, Alas (oorschijf), 31.
 soebang soeasah, G. (oorschijf), 31.
 soedja (middenstuk van een broek), 83.
 soedjōë (as, dwarslat), 125, 127.
 soempit, Alas (sirihtasch), 21.
 soempoeëng (plant), 28, 40.
 soerat badan, Mal. (pas), 191.
 soeri (kam van een weefgetouw), 126, 128.
 soeri keureujaj (toestel voor het vervaardigen van randsnoeren), 128.
 soetra gandaj (soort zijde), 124, 125.
 soetra keumba (soort zijde), 125.
 soetra makō (zijde), 81.
 soetra meukaj (ruwe zijde), 124.
 soetra neudōng gasa (soort zijde), 125.
 soetra neudōng halōih (soort zijde), 125.
 soetra oentōt (soort zijde), 125.
 soetra teuneun gasa (soort zijde), 125.
 soetra teuneun halōih (soort zijde), 125.
 srah djarōë (handwassching ceremonie), 192.
 sréng (ineendraaien), 125.
 sri (middenstuk eener versiering), 30, 32, 33, 188.
 sroenè (klarinet), 195.
 sroené, G. (fluit), 195.
 subhah, Ar. (rozenkrans), 200.
- T.**
- taçrif, Ar. (grammatica), 204.
 tajeuën (watervat), 7.
 takoeë reungèt? (versiering aan wapens), 143.
 talam (presenteerblad), 6, 181.
 tali, G. (munt), 36.
 talōë djarōë (polsketting), 45.
 talōë glajang (verbindingskoorden), 125.
 talōë kawé (vischlijn), 103.
 talōë ki^eiëng (gordel), 75.
 talōë ki^eiëng boh eumpeuë^e (gordel), 50.
 talōë ki^eiëng manè^e (gordel), 52.
 talōë ki^eiëng meu^eoelèë meuth (gordel), 50, 51.
 talōë ki^eiëng meu^eoelèë soeasa (gordel), 50.
 talōë ki^eiëng pira^e meu^eoelèë soeasa (gordel), 50.
 talōë mej (touw zonder eind), 125.
 talōë peudéng (gordel), 51.
 tampō^e (belegsel), 187.
 tampō^e bantaj (kussenbekleedsel), 91.
 tampō^e koepiah lhèë lapéh (versiering van eene muts), 30.
 tampō^e koepiah sabōh lapéh (versiering van eene muts), 30.
 tampeok n tjémara, G. (deel van een haarsieraad), 29.
 tanda (leenbewijs), 189, 190.
 tanggang bërënggiōp koepang, G. (halsketting), 37.
 tanggang birahmani, G. (halsketting), 35.
 tanggang boesoek, G. (halsketting), 36.
 tanggang këkanak, G. (halsketting), 36.
 tanggang pèng, G. (halsketting), 36.
 tanggang ringgit, G. (halsketting), 36.
 tangké padi, G. (rijsthalm), 45.
 tangkioet (?) (schoffel), 109.
 tangkoelō^e asèë kōm (hoofddoek), 57.
 tangkoelō^e Atjèh (hoofddoek), 88.
 tangkoelō^e kasab mbōn (hoofddoek), 58.
 tangkoelō^e paté^e (gebatikte hoofddoek), 57.
 tapa^e goeda (paardenhoef), 169.
 tapé pënasën, G. (zak), 114.
 tarah badjōë (zwaard), 154, 155, 169.
 tawir, G. (kraal), 33.

- tèlampoeng, G. (drijver van net), 105.
 tēnoen kētawak, G. (weefgetouw), 128.
 tēpang, G. (spanstaafje van een weefgetouw), 128.
 teuboeŋg (huls van eene lans), 132.
 teumpat roekò^e meukasab (sigarettenkoker), 25.
 teumpat soerat badan (busje voor een pas), 191.
 teungkoe, 152, 172, 202.
 teuneun (inslag van een weefsel), 125.
 teunoeriēng (spoel van een weefgetouw), 127.
 teupeuēn (weefgetouw), 126.
 theu^eon (op het hoofd dragen), 57.
 thōng (versiering op een broek), 82, 84, 85.
 tika doeë^e (zitmat), 93, 96.
 tika éh (ligmat), 90.
 tilam doeë^e (zitkussen), 97.
 timba (waterschepper), 9.
 tirè teumpat éh (gordijn), 92.
 tja^eiē (soort spin), 40.
 tjab (stempel), 185.
 tjakah (staander), 127.
 tjakò (ophaler van een weefgetouw), 126.
 tjakò kasab (ophaler van een weefgetouw), 126.
 tjakò tji^e rhōng teuneun (ophaler van een weefgetouw), 126.
 tjandoe (onvermengde opium), 26.
 tjantik, G. (vuurslag), 97.
 tjapah (eetschotel), 3.
 tjapah mēkidéng, G. (eetschotel), 3.
 tjapéng (verbindingsstuk aan een viool), 196.
 tjapéng meuh (gordelplaat), 52.
 tjaping, G. (schaamplaatje), 52.
 tjawardi (email), 32, 122.
 tjawat aewah, Daj. (lendengordel), 66.
 tjēdoeh, G. (rugboom van een weefgetouw), 128.
 tjēmara, G. (chignon), 29.
 tjēmpaka, Mal. (bloem), 28.
 tjéng (weegschaal), 120.
 tjēroek, G. (passant), 17.
 tjērpa, G. (doosje), 16.
 tjeukèh (dissel), 111.
 tjeula^e (smeersel), 88.
 tjeumbōj (doosje), 13, 102.
 tjeureupa (doosje), 14, 15.
 tjeureupa Atjèh (doosje), 15.
 tjeureupa Padang (doosje), 15.
 tjidōh (ruggesteun van een weefgetouw), 44.
 tjiké, G. (plant), 22, 89, 94.
 tjinoe (scheplepel), 2.
 tjintjin mata toedjōh, Alas (vingerring), 48.
 tjintjin patjaq kiang, Alas (vingerring), 48.
 tjintjin tjimōn, Alas (vingerring), 48, 192.
 tjintra (vogelkooi), 33.
 tjiri (waterketel), 9.
 tjitjém (vogel), 47.
 tjitjém djeureukha (blokje op een spinnewiel), 125.
 tjò^e jang (zwaard), 154.
 tjoe^e anam (tang), 122.
 tjoebè^e (sirihstamper), 24, 25.
 tjoelé^e è^e gloenjoeēng (oorlepeltje), 17.
 tjoelé^e gapoe (kalklepeltje), 17.
 tjoelé^e gigòè (tandenstoker), 17.
 tjoepéng (schaamplaatje), 52.
 tjoetjō^e sanggōj (haarnaald), 28.
 tjòlèk n ipon G. (tandenstoker), 17.
 tjòlèk n kapoer, G. (kalklepeltje), 17.
 tjòlèk n kēmiring, G. (oorlepel), 17.
 tjòlèk pirak sara pēranggōn, G. (sieraden voor een sirihdoek), 18.
 tjradi (versiering), 92.
 tjradi dalōng (rand voor spijschotel), 5.
 tōb, Ar. (opperkleed), 89.
 tōb gloenjoeēng (doorboren der oorlellen), 31.
 tōdn pëndjaitōn, G. (doos voor naaigereedschap), 102.
 tōdn raboek, G. (tondeldoos), 98.
 toempal, Mal. (versiering), 59, 64, 65, 71, 72, 76—79, 84, 87, 90, 93—95.
 toendjōng (versiering), 39, 97, 99.
 toendjōng badjèè (borstsieraad), 29, 38, 52, 83, 85, 96, 127, 142—144, 146, 153, 188, 193.
 toendjōng badjèè boengóng priè^e (borstsieraad), 38.
 toendjōng badjèè doewa lapéh (borstsieraad), 38.
 toendjōng badjèè doewa lapéh boengóng priè^e (borstsieraad), 38.
 toengkat kōteubah (preekstok), 202.
 toengkoe n oeloeh, G. (bamboegeleding), 45.
 toengkol ni koekoer, G. (stokje om tortels aan te binden), 197.
 toenòng (bovenlanden), 90.
 toereuē^e (spoelkoker), 127.
 tōng (verpakking van tabak), 120.
 tōpōng bērling-iling, G. (armketting), 45.
 tōpōng tangké padi, G. (armketting), 45.
 tōpōng toengkoe n oeloeh, G. (armketting), 45.
 triēng boelōh (deksel), 197.

W.

- wèt-wèt (kruk van een spinnewiel), 125.
 wōih n toe, G. (suikerrietsap), 79.

NUMMERREGISTER. — NUMMERVERZEICHNIS.

[De **vet** gedrukte nummers zijn die der serieën].[Die **fett** gedrukten Nummern sind die der Serien].

NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
15		148		163		164		172	
2	119	17	198	27	104	2	179	1	132
3	119	157		28	120	3	178	2	172
40		1	198	29	183	4	178	3	156
48	82	163		30	182	5	177	174	
61		1	120	31	156	6	176	5	138
2	179	2	198	32	169	7	175	176	
95	131	3	2	33	180	8	159	17	177
145		4	2	34	176	9	144	178	
1	117	5	7	35	176	11	117	1	144
2	117	6	2	36	176	12	199	2	198
3	117	7	2	37	177	13	4	3	198
4	117	8	2	38	178	14	204	4	198
148		9	2	39	176	15	204	5	194
1	198	10	2	40	176	16	200	6	194
2	201	11	3	41	177	17	201	179	
3	1	12	3	42	177	167		1	197
4	1	13	100	43	177	1	131	182	
5	2	15	101	44	180	2	136	35	175
6	100	16	9	45	183	3	156	40	3
7	101	17	97	46	199	4	109	185	
8	102	18	3	47 ^h	200	5	56	19	2
9 ^a	3	19	4	48 ^{a-h}	200	169		20	100
9 ^b	3	20	1	49	117	1	172	21	193
10	177	20 ^a	1	50	117	2	180	22	176
11	197	21	25	51	117	3	138	23	177
12	197	22	3	52	117	4	178	24	177
13	176	23	98	53	117	5	178	25	200
14 ^{a-f}	117	24	99	54	117	7	119	26	191
15	200	25	91	164		170		187	
16	177	26	106	1	175	1	116	1	176

NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
187		205		271		300		370	
2a-e	186	2	180	12	180	1314	133	2982	38
3a-c	191	3	180	285		1320	65	2983	59
4	201	4	118	9	145	1438	157	2984	58
5	200	225		292		1439	158	2985	32
193		2	177	1	174	1526	137	2986	71
1	121	3	6	300		1446	167	2987	83
1a	87	4	6	93	6	1631	4	2988	55
2	87	5	7	94	55	1800	56	2989	30
3	203	6	25	95	55	302		2990	70
4	203	10	184	96	162	2	156	2994	106
5	203	241		97	159	7	145	2995	104
6	203	3a-c	121	98	144	9	147	2996	103
7	203	4	176	99	145	313		2998	103
10	96	5	118	100	58	1	167	2999	105
11	177	6	191	101	58	2	200	3000	172
12	191	7	191	102	57	3	200	3001	169
13	191	9	176	103	59	318		3002	149
14	191	245		104	70	1	83	3003	142
15	191	21	83	105	74	3	80	3004	169
16	191	22	84	107	57	338		3005	130
17	191	23	80	108	60	1	138	3006	4
18	191	24	82	109	66	2	140	3007	4
19a	184	25a-c	24	110	71	3	142	3008A	5
19b	184	26	112	111	66	351		3008B	5
24	87	27	128	112	81	39	167	3009A	7
25	87	28	120	113	80	360		3010	99
26	87	29	173	114	81	5799	98	3011	91
194		30	179	115	81	8193	168	379	
2	93	31	176	116	80	370		1	182
3	93	32	178	117	80	76	54	2	182
4	100	33	178	118	81	77	54	3	181
5	173	254		119	82	78	54	4	5
6	134	31	107	120	86	91	140	5	129
196		111	104	121	83	104	104	6	129
1	172	112	106	122	84	2278	184	381	
2	172	113	106	123	87	2969	12	1	186
199		127	106	124	192	2970	203	461	
4	203	151	105	125	82	2971	80	23	72
5	203	255		126	80	2972	78	493	
201		1	175	127	80	2973	39	1	10
1	116	2	132	128	60	2974	56	506	
203		3	161	129	59	2975	74	2	138
3	201	4	142	153	83	2976	70	3	137
4	97	5	109	158	83	2977	19	4	182
5	87	6	174	162	84	2978	192	5	179
6	158	7	184	163	83	2979	74	6	179
205		262		1260	54	2980	74	7	178
1	1	1	161	1261	54	2981	86	8	178

NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
506		540		906		1252		1429	
10	174	20	179	6	26	2	175	18 _a	65
11	174	21	179	7	26	1289		19	75
12	170	22	174	8	26	10	157	20	76
13	142	23	111	9	26	1320		21	103
14	142	24	111	10	26	20	143	22	34
15	150	25	110	11	26	21	156	23	36
16	160	26	109	12	26	1328		24	36
17	163	27	109	13	26	3	92	25	43
18	154	28	111	919		9	67	25 _A	44
20	199	29	111	3	147	10	58	26	34
21	199	555		955		11	85	27	11
22	178	1	10	1	94	12	81	28	49
23	179	557		2	96	1333		28 _A	49
24	107	1	181	5	31	1	147	29	115
25	104	561		970		2	141	30	114
26	105	3	156	21	135	3	141	31	114
27	107	4	145	1108		4	163	33	115
28	202	612		281	88	5	170	34	11
29	203	3	104	282	88	8	161	35	101
30	27	4	103	283	88	1354		36	97
31	26	636		284	88	17	144	37	20
32	27	1	111	1160		1409		38	108
33	26	730		6	150	8	157	38 _a	122
34	108	23	167	1188		1410		39	76
35	204	807		1	7	1	168	40	105
521		3	147	1239		1429		41	56
1	204	24	150	273	136	1	20	42	106
2	130	36	9	274	133	1A	20	43	103
540		38	156	275	133	2	18	43 _a	104
1	90	40	145	276	132	3	48	43 _b	104
2	202	41	148	277	132	4	46	44	103
3	93	42	146	278	171	4A	46	45	197
4	94	44	144	279	160	5	47	46	115
5	93	45	202	280	155	5A	49	46 _a	115
6	93	823		281	155	6	49	47	112
7	54	1	156	282	55	7	31	47 _a	112
8	82	866		283	142	8	35	48	11
9	84	9	182	284	148	8A	35	49	196
10	25	868		285	148	9	43	50	8
11	98	1	149	286	147	9A	42	51	8
12	7	1 _a	150	287	147	10	45	51 _a	8
13	145	2	168	288	147	11	45	52	9
14	145	906		288 _a	144	12	29	52 _a	27
15	147	1	25	289	84	13	52	53	102
16	140	2	25	290	203	15	23	54	110
17	155	3	25	304	181	16	21	54 _a	2
18	156	4	26	417	133	16A	22	55	109
19	159, 160	5	26			17	115	56	131

NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
1429		1429		1429		1429		1468	
57	104	103	42	145	109	200	171	3	48
58	122	104	18	146	112	201	90	5	49
59	121	105	53	147	110	202	90	5A	49
59 ^a	103	106	199	147A	110	204	90	6	49
60	16	107	29	148	113	205	90	7	31
61	201	107 ^{a-c}	20	149	203	206	90	10	45
62	98	108	12	149A	203	207	97	110	49
63	98	109	47	150	120	208	96	152	5
64	99	110	47	151	201	209	91	164	171
65	9	111	46	153	202	210	91	165	94
66	203	112	46	154	147	211	91	166	128
67	24	113	47	155	151	211 ^a	92	167	128
68	200	114	12	156	139	212	184	168	183
69	102	115	12	157	161	213	53	169	196
70	11	116	40	158	165	214	53	170	195
71	15	117	40	159	155	215	53	170A	195
72	13	118	51	160	156	216	53	171	113
73	102	119	50	161	157	217	53	171A	113
74	197	120	50	162	154	218	54	171B	113
75	7	121	51	163	202	219	42	172	87
76	1	122	29	166	89	220	42	173	3
77	4	123	31	167	89	221	42	174	3
78	3	124	30	169	23	222	51	175	3
79	15	125	33	170	20	223	147	176	201
80	106	126	40	171	22	224	147	177	121
81	103	127	20	172	22	225	147	180	120
82	106	128	20	173	22	226	147	181	66
83	111	128A	20	174	23	227	147	182A	66
84	110	129	47	178	75	228	147	183	60
85	110	130	198	179	103	229	147	184	14
86	120	131	12	180	103	230	147	198	165
87	2	131A	11	181	114	231	139	199	166
88	37	131B	13	183	130	232	161	200	170
88 ^a	41	132	7	184	130	233	161	201	171
89	181	133	122	185	130	234	161	202	152
90	90	134	193	186	115	235	161	203	166
91	91	134A	193	187	9	236	161	205	164
92	11	135	115	188	8	237	155	206	149
93	97	136	194	189	8	238	156	207	130
94	96	136A	194	190	8	239	157	208	140
95	91	137	50	191	110	241	152	209	148
96	28	138	192	192	110	242	195	210	165
97	92	139	194	193	109	243	37	211	169
98	184	140	108	194	109	244	6	212	150
99	15	141	109	195	109	1437		213	22
100	15	142	130	196	200	2	154	216	20
101	15	143	129	197	199	1468		217	10
102	53	144	111	198	199	1A	20	218	31

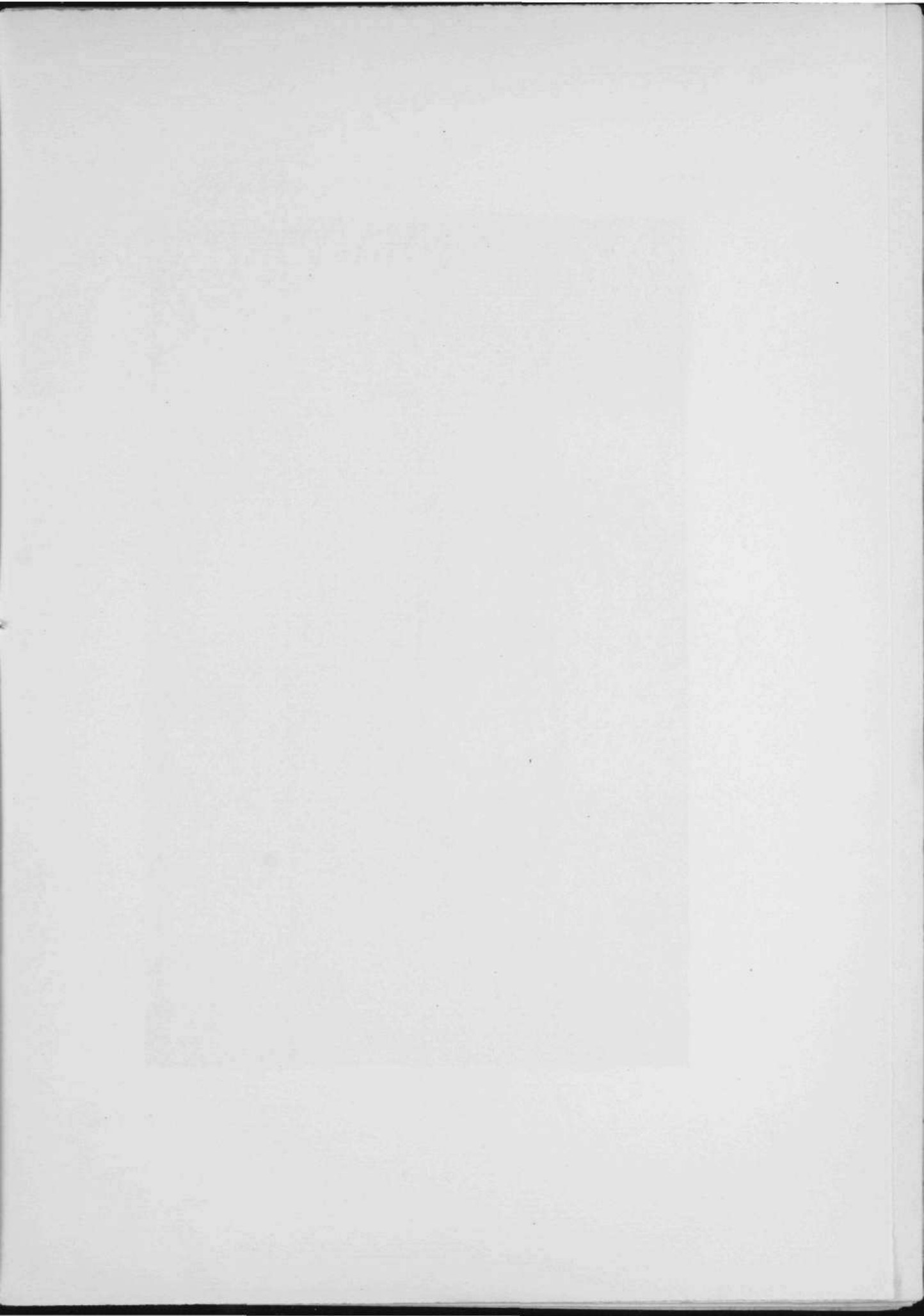
NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
1468		1468		1468		1468		1468	
219	17	290	165	358	52	418	90	472	49
220	41	293	166	359	52	419	90	473	49
221	41	294	171	360	52	420	94	474	49
222	42	298	164	361	53	421	23	475	93
223	43	299	165	362	12	422	24	476	49
224	42	302	165	363	13	423	23	477	49
225	45	303	165	364	79	424	23	478	49
226	35	306	145	366	79	425	23	479	49
227	191	307	146	368	80	428	23	480	50
228	51	308	146	369	66	429	23	481	41
229	36	309	146	371	66	431	23	482	13
230	36	310	143	373	66	432	24	483	11
231	35	311	140	374	66	433	76	484	16
232	48	312	140	377	65	437	17	485	23
233	48	313	140	380	76	438	30	486	100
234	48	314	169	381	81	440	35	487	58
235	52	315	169	382	115	441	35	488	57
236	12	316	169	383	34	442	35	489	97
237	13	317	149	384	34	443	37	490	115
238	192	318	22	385	34	444	37	491	98
241	33	320	22	386	34	445	37	492	100
242	51	321	20	387	34	446	35	493	106
243	10	323	21	388	34	447	51	494	107
245	20	324	21	389	34	448	37	495	107
253	111	325	21	390	34	449	37	496	107
254	181	326	21	391	34	450	18	497	107
257	95	328	22	392	34	451	45	498	106
258	95	330	21	393	34	452	45	499	113
259	95	331	21	394	33	453	45	500	121
261	130	332	21	395	34	454	45	501	123
262	130	334	21	396	34	455	45	502	123
266	95	336	21	397	34	456	41	503	123
267	95	338	22	398	34	457	19	504	123
268	95	340	22	399	34	458	29	505	32
269	130	343	22	400	34	459	43	506	130
271	95	345	32	401	34	460	43	507	130
272	130	346	41	402	34	461	41	508	130
274	94	347	43	403	34	462	42	1269	
276	183	348	42	404	33	463	43	1	94
277	183	349	42	405	33	464	43	2	94
279	14	350	35	406	34	464 ^a	43	3	94
280	14	351	36	407	34	465	43	1499	
281	14	352	35	408	34	466	43	13	162
282	14	353	35	409	33	467	43	14	163
283	14	354	48	410	114	468	43	15	162
284	14	355	48	414	22	469	43	1525	
285	14	356	48	416	22	470	49	12	159
286	11	357	192	417	89	471	49	13	162

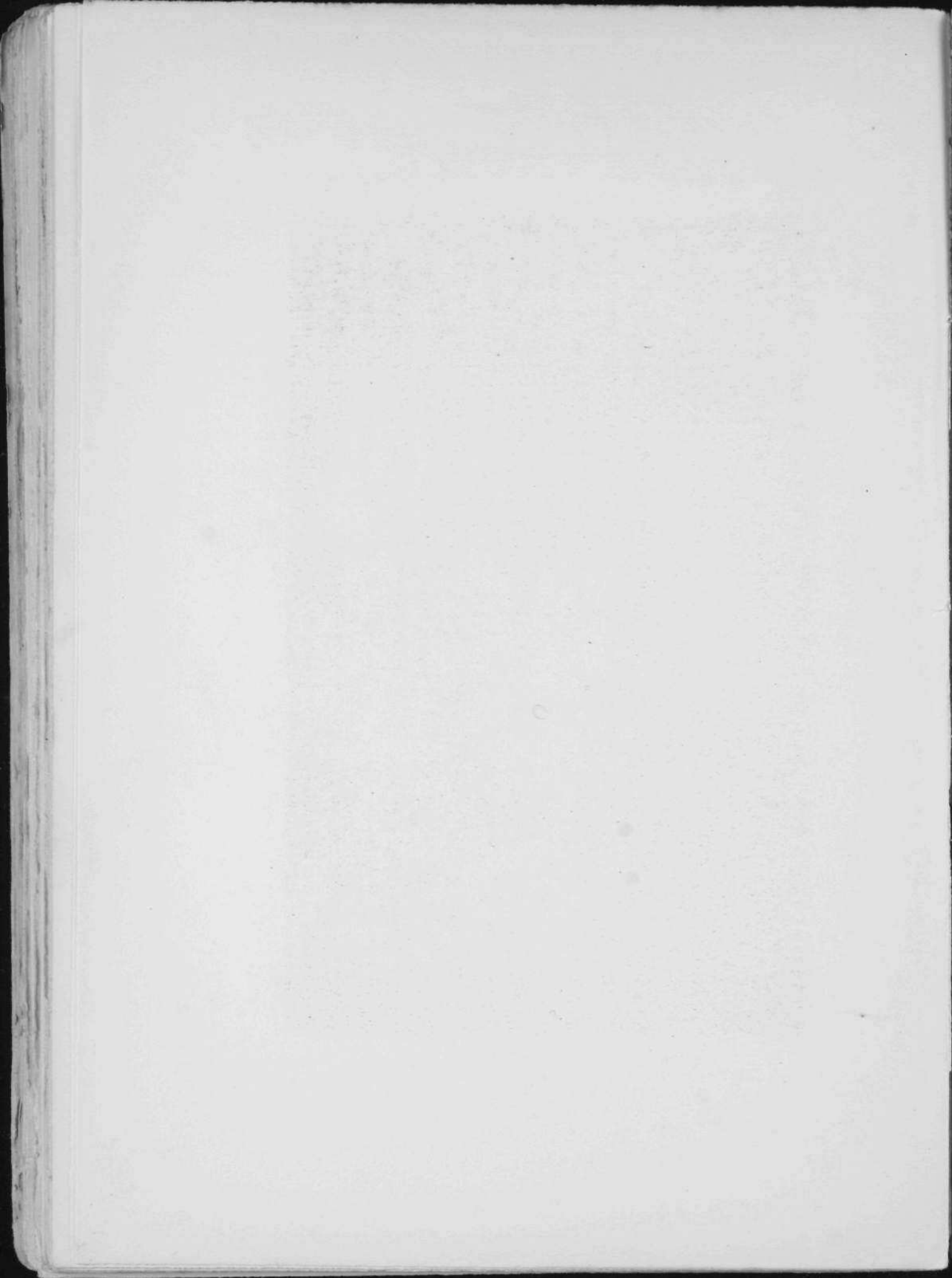
NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
1525		1599		1599		1599		1599	
14	162	29	18	79	41	127	58	175	68
15	163	30	19	80	44	128	63	176	69
17	133	31	19	81	44	129	63	177	69
1546		32	19	82	44	130	63	178	68
1	148	33	19	83	49	131	63	179	68
3	144	35	20	84	47	132	64	180	69
1578		36	20	85	46	133	64	181	69
1	119	37	53	86	48	134	64	182	69
2	119	38	53	87	48	135	64	183	69
3	119	39	53	88	48	136	64	184	67
4	119	40	53	89	49	137	64	185	67
5	119	41	53	90	47	138	65	186	69
6	119	42	42	91	46	139	65	187	69
7	119	43	42	92	49	140	65	188	69
8	119	44	42	93	47	141	71	189	69
9	119	45	43	94	47	142	71	190	69
10	119	46	43	95	45	143	60	191	66
12	118	47	43	96	45	144	60	192	71
1591		49	28	97	50	145	61	193	75
6	96	50	27	98	51	146	61	196	70
7	96	51	28	99	50	147	61	197	70
8	94	52	28	100	51	148	61	198	71
1599		53	28	101	51	149	62	199	71
1	7	54	31	102	52	150	62	200	71
2	4	55	31	103	51	151	62	201	71
3	4	56	33	104	52	152	62	202	71
4	6	57	32	105	52	153	62	203	71
5	6	58	32	106	198	154	62	204	71
6	9	59	32	107	199	155	62	205	71
9	5	60	37	108	199	156	62	206	72
10	5	61	39	109	199	157	62	207	72
11	5	62	39	110	198	158	62	208	72
12	6, 25	63	39	111	199	159	63	209	72
13	16	64	39	112	123	160	63	210	72
15	14	65	38	113	185	161	70	211	72
16	14	66	38	114	185	162	70	212	72
17	14	67	38	115	30	163	63	213	73
18	14	68	38	116	198	164	63	214	73
19	14	69	40	117	56	165	63	215	73
20	14	70	40	118	56	166	63	216	73
21	13	71	40	119	56	167	63	217	73
22	25	72	46	120	56	168	63	218	73
23	10	73	45	121	56	169	67	219	73
24	13, 14	74	46	122	57	170	67	220	74
25	12	75	40	123	57	171	68	221	74
26	16	76	40	124	59	172	68	222	74
27	17	77	40	125	59	173	67	223	74
28	18	78	40	126	58	174	68	224	74

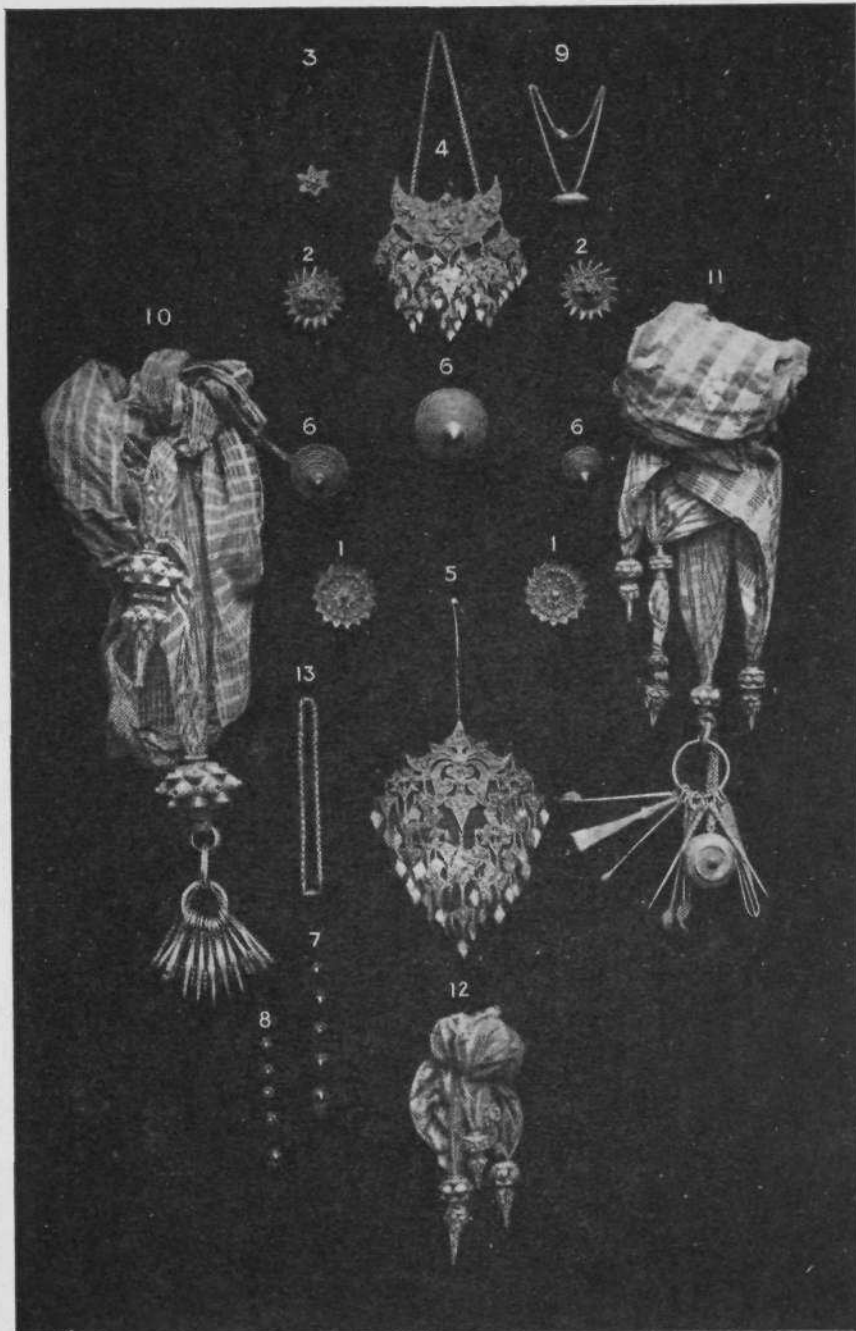
NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
1599		1599		1599		1599		1599	
225	74	274	92	322	119	472	135	522	156
226	75	275	91	335	183	473	136	523	156
227	75	276	91	336	183	474	136	524	156
228	76	277	91	427	113	475	135	525	154
230	76	278	93	428	113	476	136	526	154
231	77	279	93	429	122	477	136	527	154
232	77	280	93	430	129	478	137	528	154
233	77	281	96	431	123	479	137	529	160
234	76	282	97	432	123	480	137	530	160
235	77	283	95	433	124	481	138	531	161
236	77	284	95	434	124	482	136	532	161
237	77	285	131	435	124	483	136	533	160
238	76	286	101	436	125	484	137	534	159
239	78	287	101	437	126	485	132	535	162
240	78	288	101	438	127	486	139	536	162
241	78	289	101	439	128	487	139	537	158
242	78	290	114	440	128	488	140	538	160
243	79	291	114	441	126	490	146	539	163
244	79	292	23	442	124	491	146	540	163
245	81	293	23	443	124	492	149	541	163
246	192	294	100	444	123	493	146	542	163
247	192	295	100	445	125	494	148	543	169
248	192	296	100	446	125	495	148	544	169
249	192	297	100	447	126	496	148	545	169
250	81	298	99	448	126	497	143	546	169
251	83	299	99	449	132	498	143	547	170
252	84	300	106	450	132	499	142	548	170
253	85	301	108	451	132	500	143	549	171
254	85	302	108	452	132	501	145	550	170
255	85	303	116	453	132	502	144	551	165
256	85	304	116	454	132	503	151	552	165
257	85	305	116	455	132	504	151	553	165
258	85	306	116	456	133	505	151	554	164
259	86	307	118	457	134	506	151	555	166
260	86	308	118	458	134	507	109	576	143
261	86	309	119	459	134	509	109	577	150
262	86	310	119	460	133	510	110	578	152
263	86	311	119	461	134	511	110	579	152
264	86	312	118	462	134	512	111	584	153
265	86	313	119	463	134	513	154	604	166
266	87	314	119	464	134	514	157	605	165
267	87	315	119	465	135	515	157	606	165
268	87	316	118	466	134	516	167	631	176
269	87	317	118	467	134	517	157	632	176
270	87	318	118	468	135	518	155	633	173
271	88	319	118	469	135	519	155	633 A	177
272	88	320	120	470	135	520	155	634	173
273	24	321	120	471	135	521	158	635	175

NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.	NUMMER	BLZ.—S.
1599		1599		1599		1599		1617	
636	175	652	185	668	194	684	195	959	90
637	175	653	185	669	193	685	195	960	95
638	172	654	186	670	194	686	196	970	112
639	173	655	187	671	193	687	196	971	101
640	180	656	187	672	194	688	199	972	101
641	178	657	187	673	194	689	200	973	101
642	178	658	188	674	193	690	204	975	20
643	178	659	188	675	194	691	203	977	112
644	178	660	190	676	193	692	201	1752	
645	178	661	189	677	193	693	200	39	156
646	180	662	189	678	194	694	200	40	144
647	181	663	188	679	193	695	200	41	147
648	182	664	190	680	193	696	200	42	144
649	182	665	190	681	197	697	202	67	132
650	182	666	191	682	195	1608		1814	
651	182	667	193	683	195	3	12	1	XXXI

1/5

Fig. 1. (1429/20)

1/5

Fig. 2. (1429/51)

2/5

Fig. 4. (1429/a)

3/4

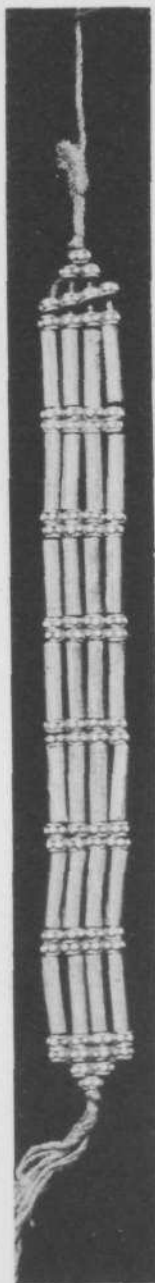

Fig. 5. (1429/10)

3/4

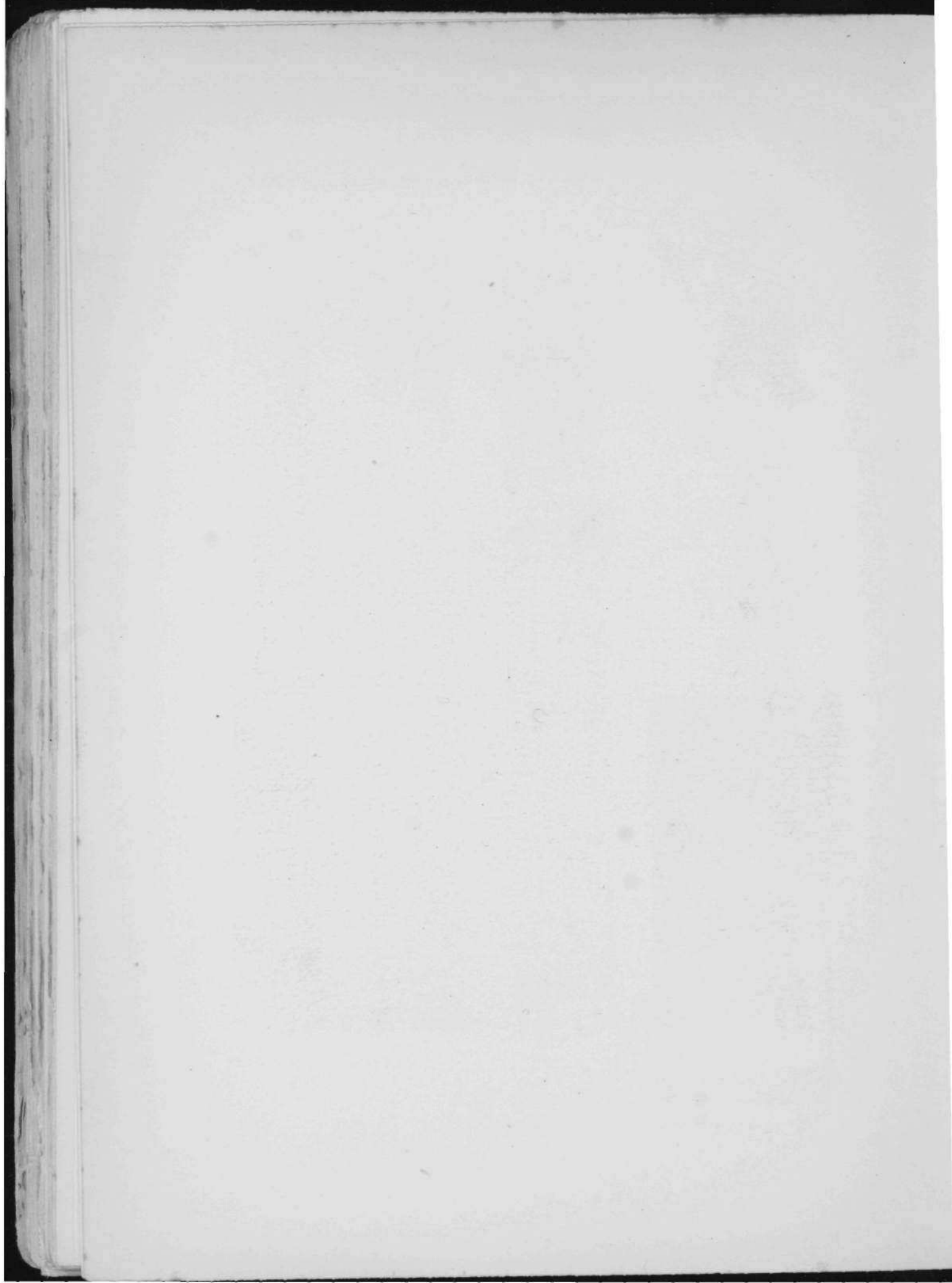

Fig. 6. (1408/220)

1/3

Fig. 3. (1429/12)

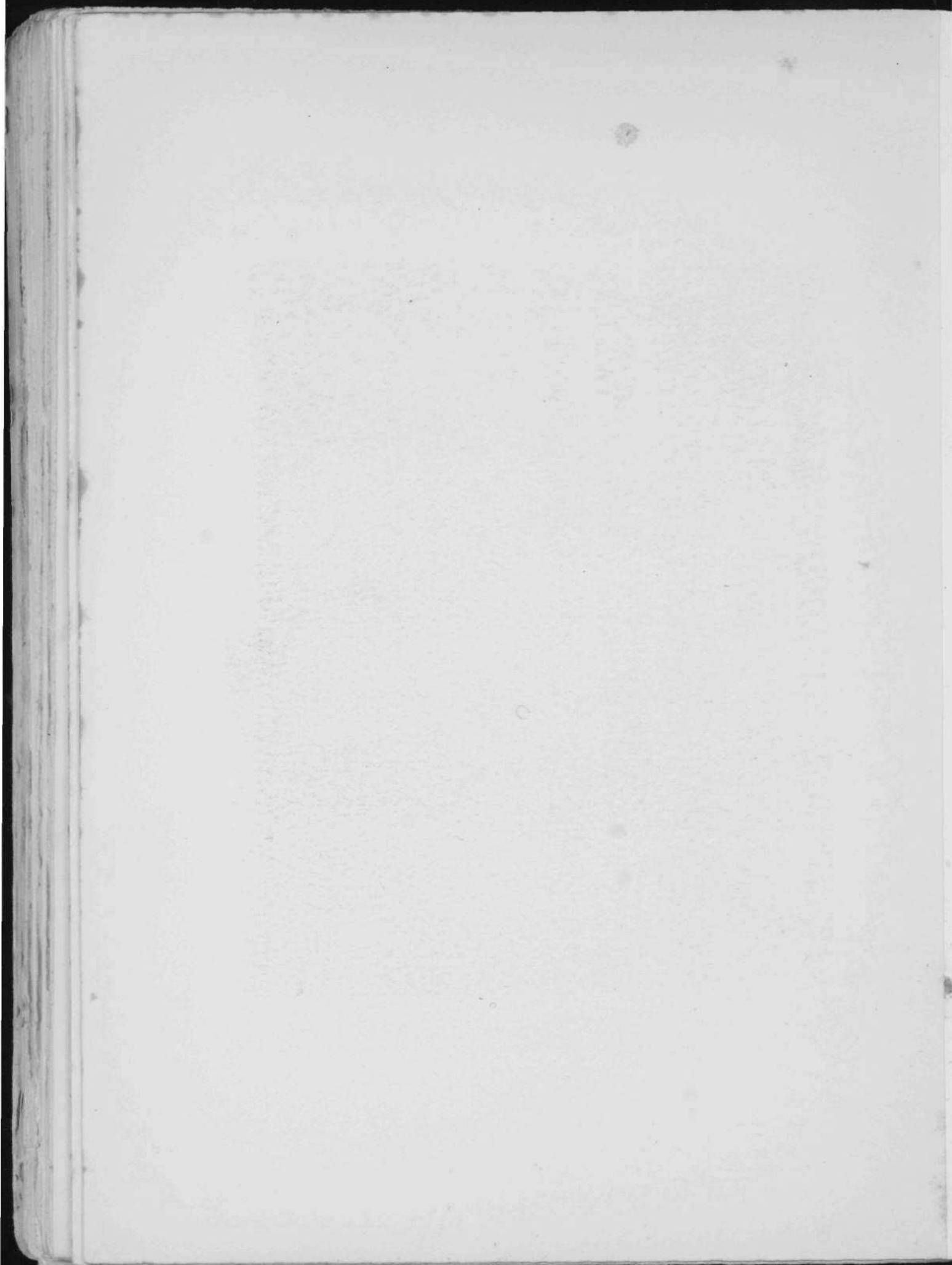

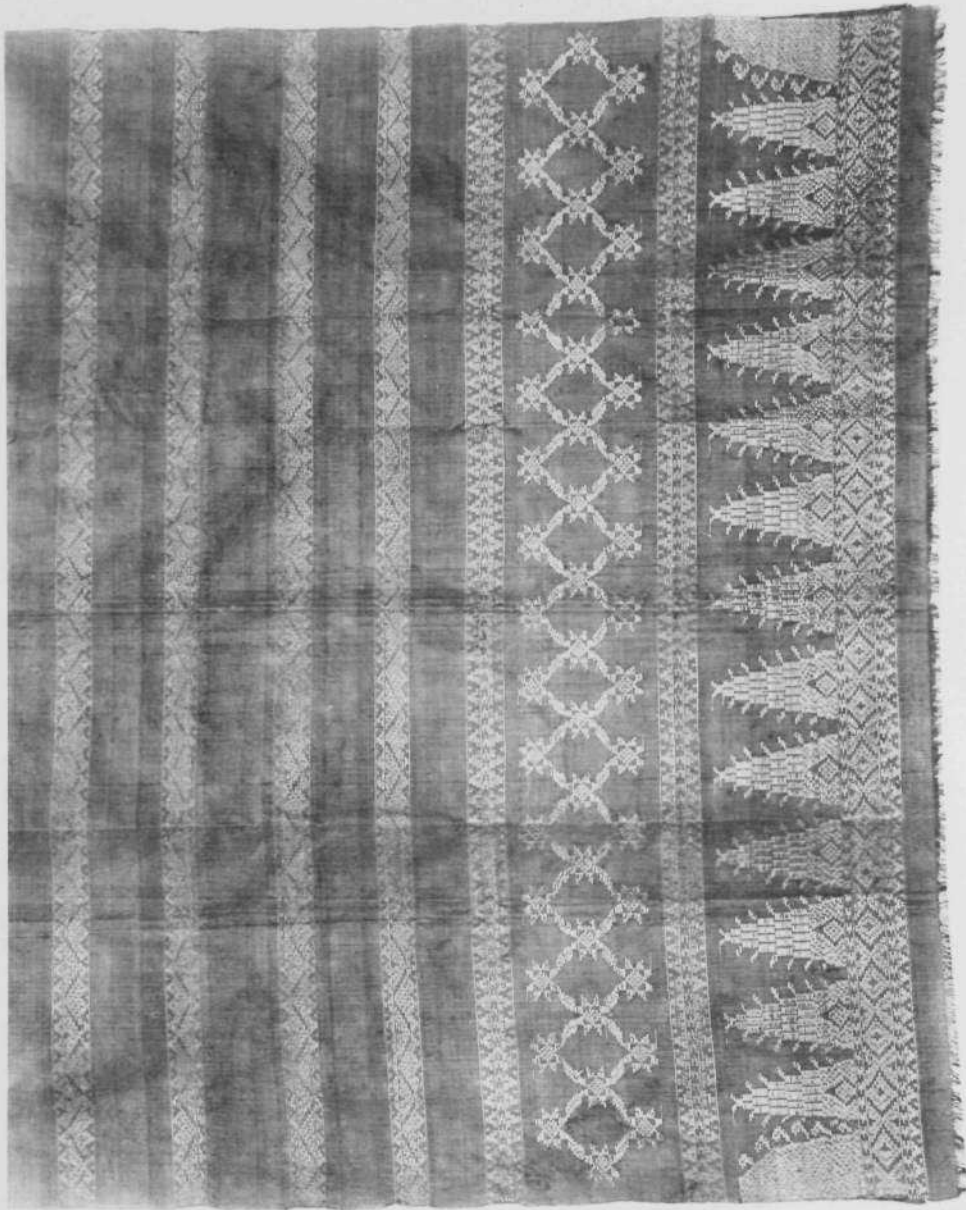

1/5

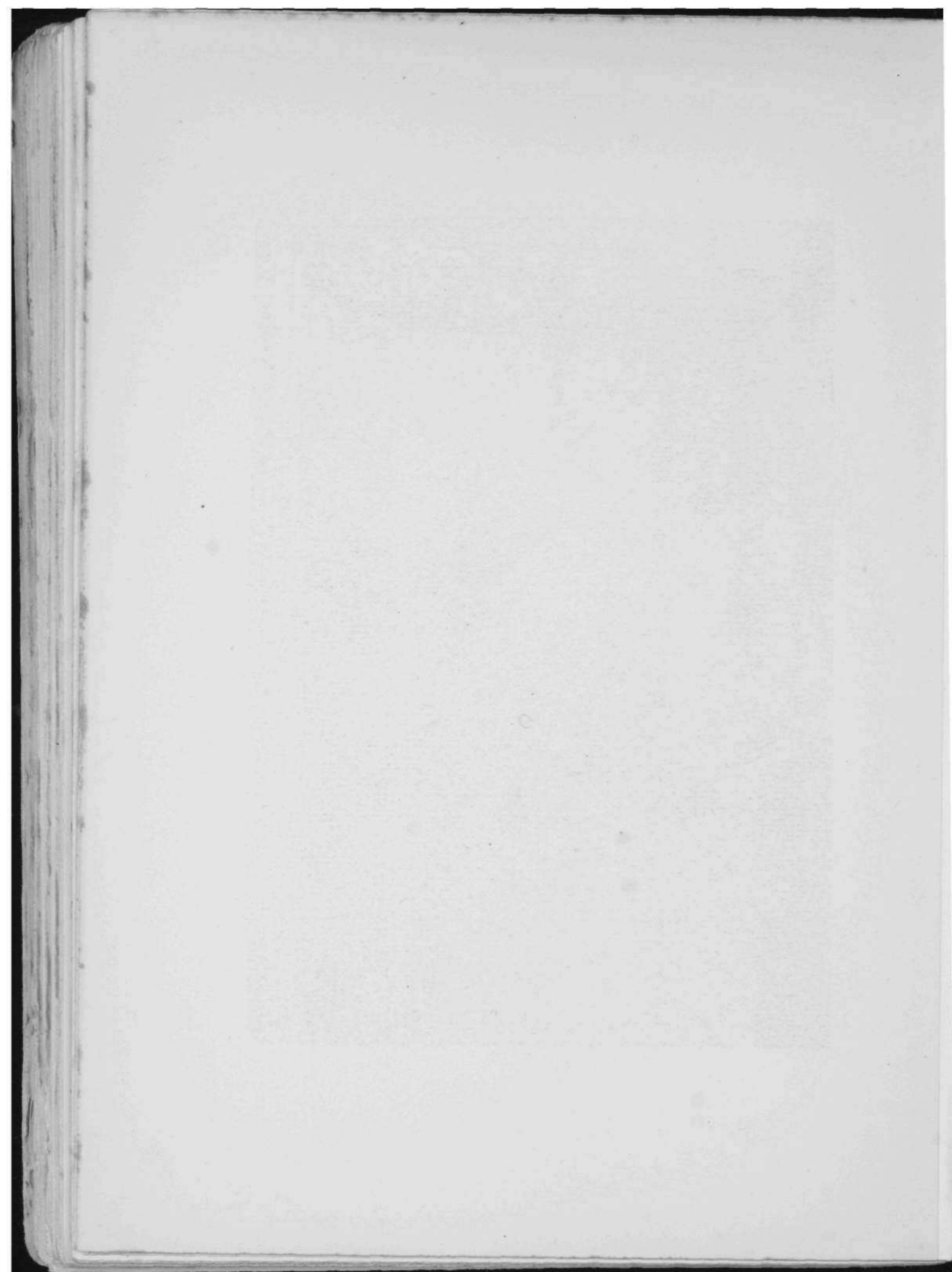
(1599/143)

± 1/6

(1599/251)

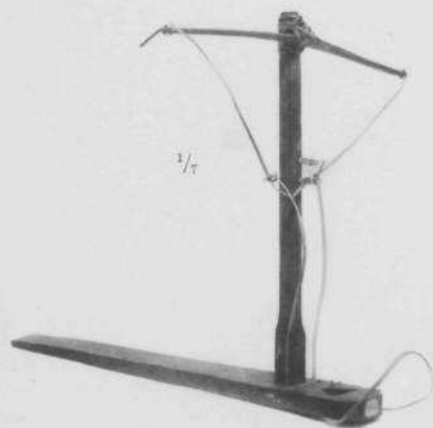
1/4

(1501/8)

$\frac{1}{8}$

(Fig. 1. (1600/290))

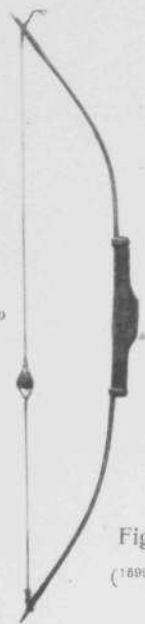
$\frac{3}{7}$

Fig. 2. (148/s)

$\frac{1}{6}$

Fig. 3. (1600/502)

$\pm \frac{1}{10}$

Fig. 4.
(1600/427)

$\frac{1}{15}$

Fig. 5.
(1500/428)

$\frac{1}{2}$

Fig. 6.
(1500/607)

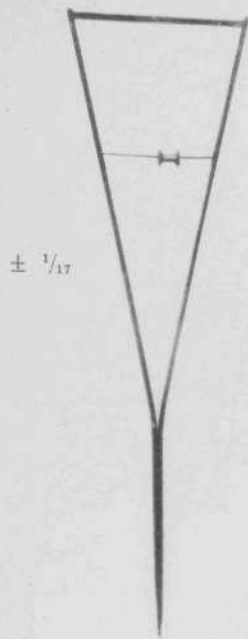

Fig. 2.

(1509/431)

Fig. 1.

(1509/444)

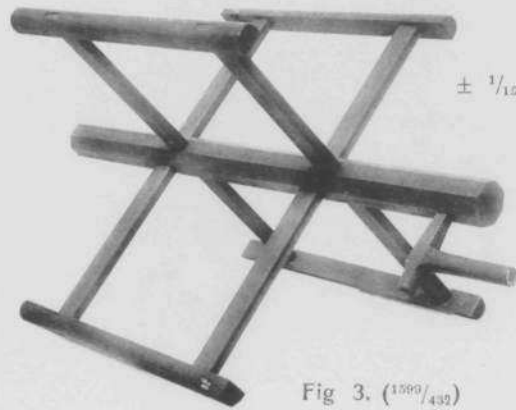

Fig 3. (1509/439)

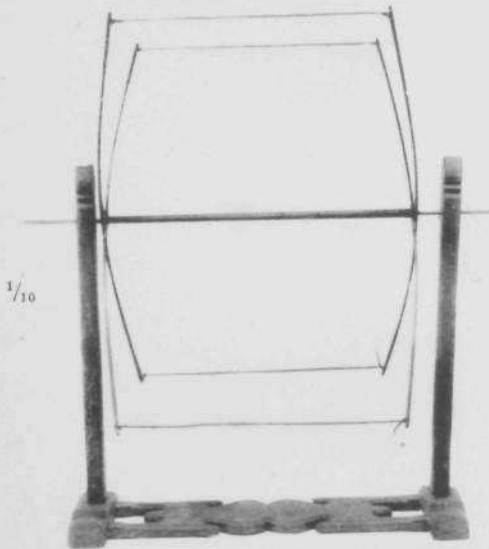

Fig. 4. (1509/433)

Fig. 5. (1509/430)

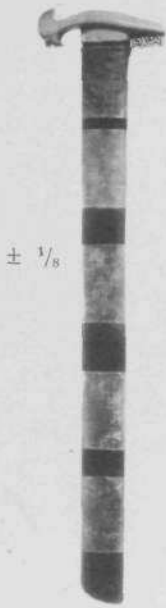

Fig. 1.
(1825/18)

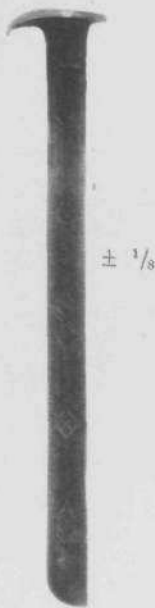

Fig. 2.
(1590/531)

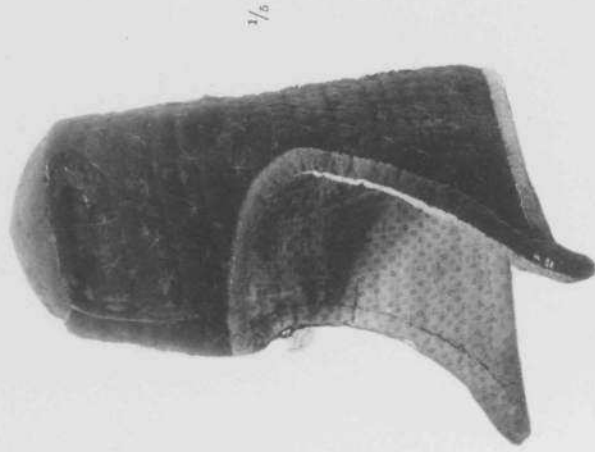

Fig. 3. (1000/936)

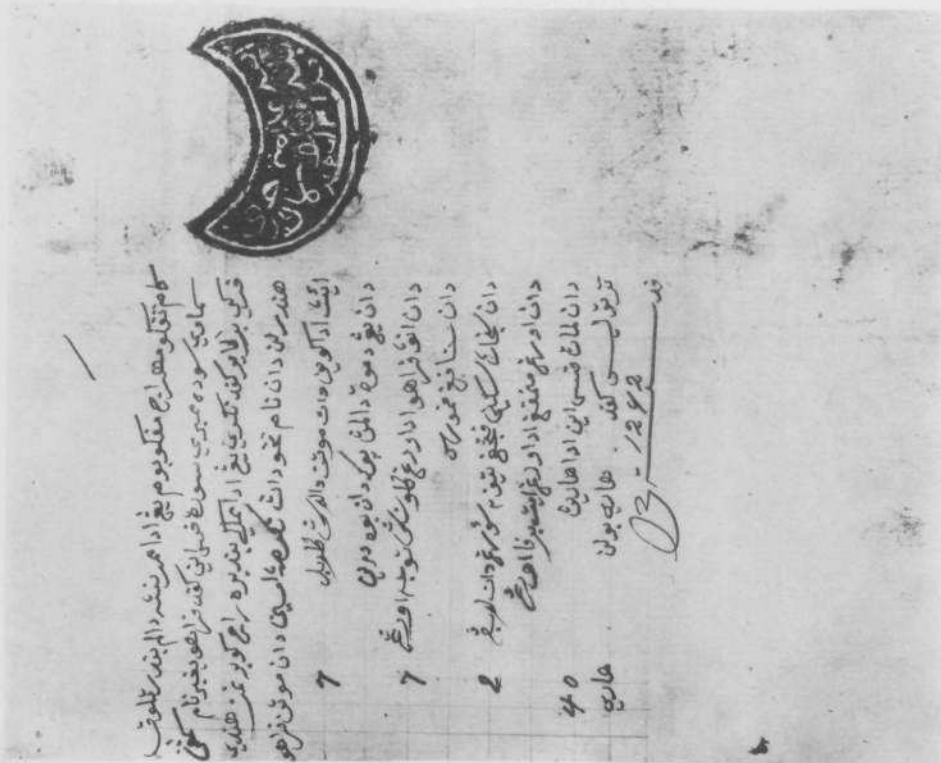

Fig. 4. (187/3)

± 1/9

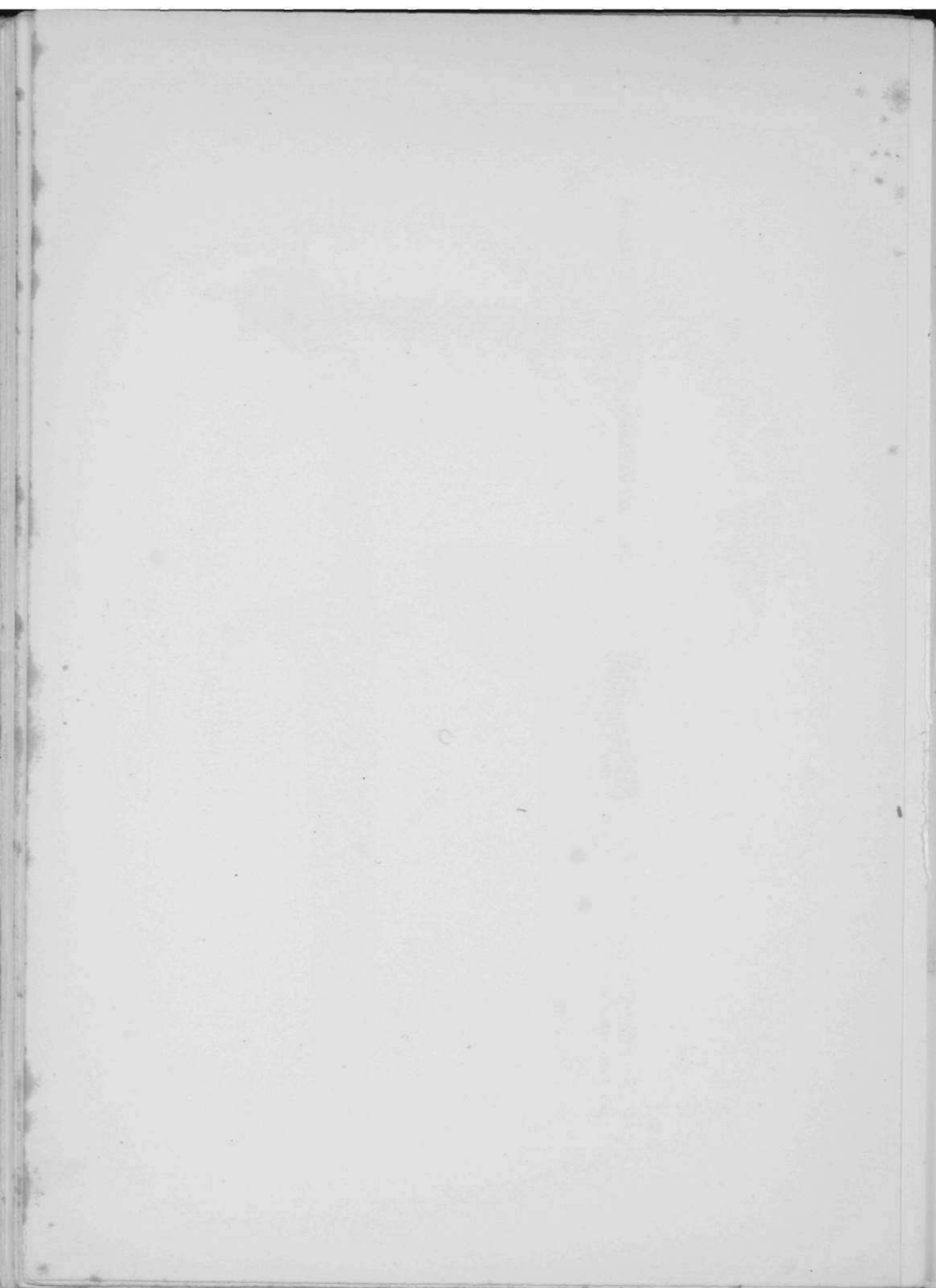
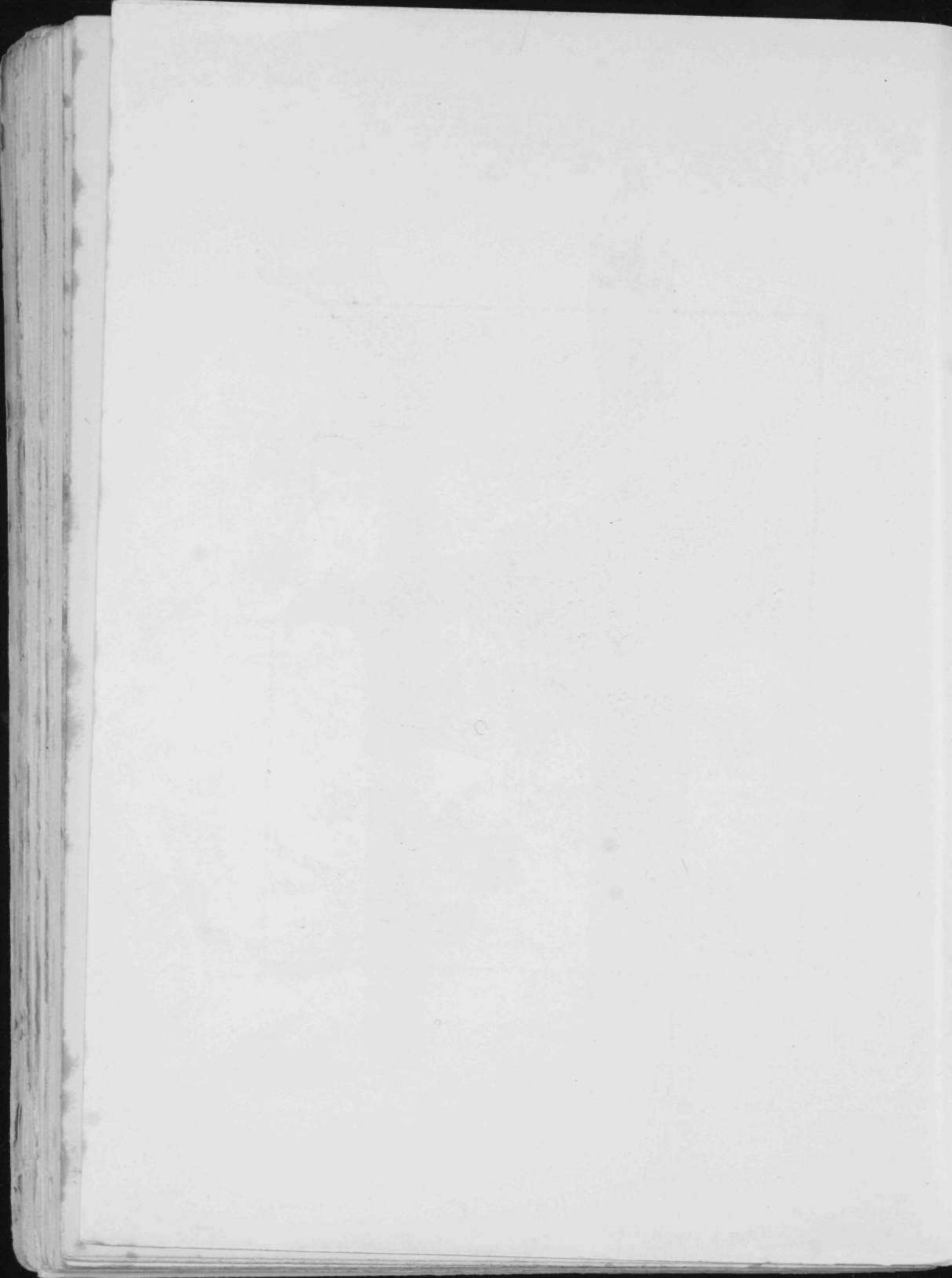

Fig 2. N° 1509/601

Fig 1. N° 1509/656

1/8

(1000/600)

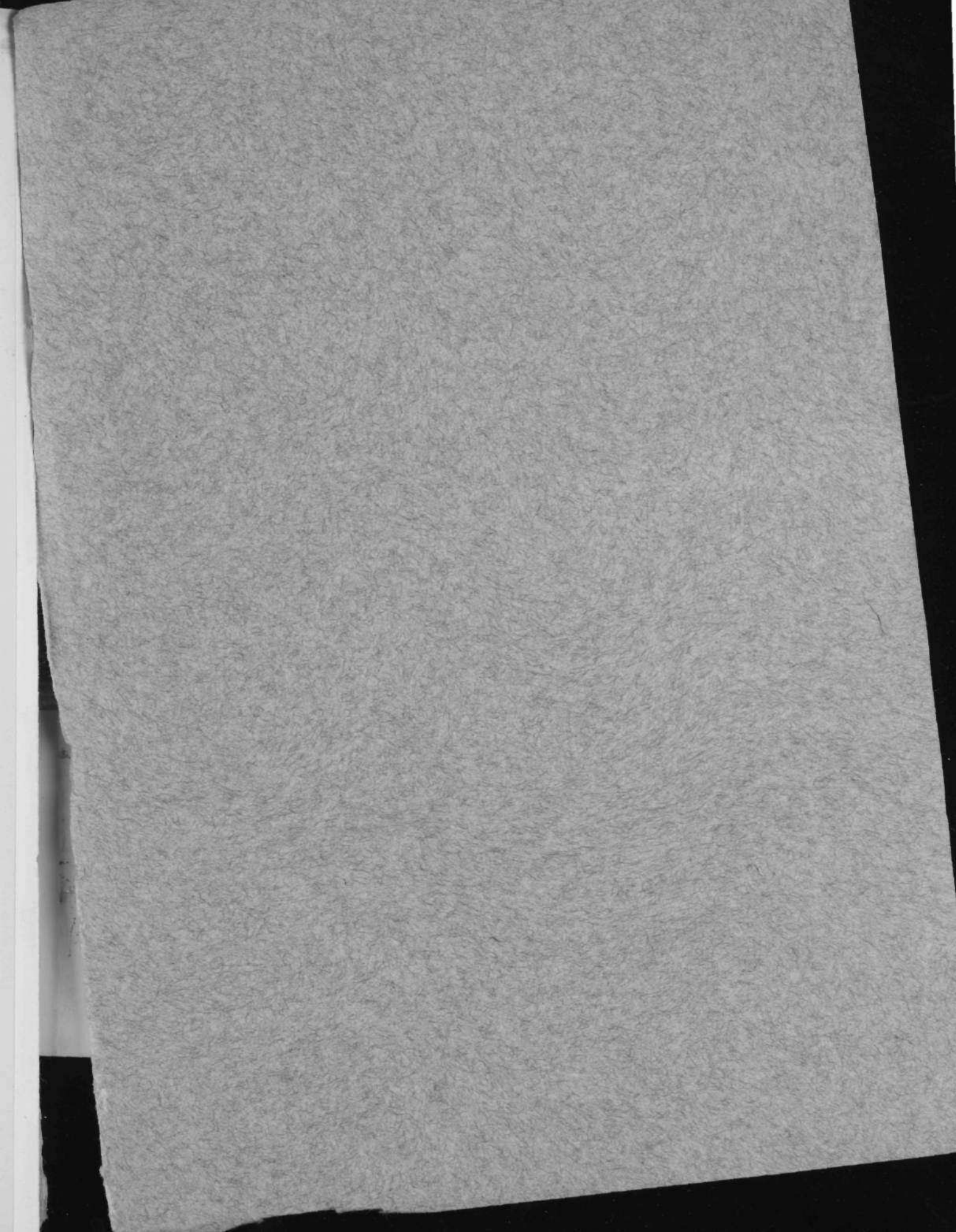

1/8

(1420/130)

BOEKDRUKKERIJ voorheen E. J. BRILL. — LEIDEN.